

2019

Rocznik Statystyczny Województwa Opolskiego

Statistical Yearbook of Opolskie Voivodship

Urząd Statystyczny w Opolu Statistical Office in Opole

Opole 2019

Opracowanie merytoryczne
Content-related works

Urząd Statystyczny w Opolu, Opolski Ośrodek Badań Regionalnych
Statistical Office in Opole, Opolski Centre for Regional Surveys

Zespół autorski
Editorial team

Joanna Biernacka, Beata Dzierżanowska, Brygida Grzesiak, Sylwia Hulbój, Małgorzata Kania, Róża Kuich,
Elwira Kunicka, Sylwia Lew, Danuta Michoń, Maria Mołodowicz, Magdalena Skalik, Joanna Sobiech

Kierujący
Supervisor

Janina Kuźmicka

Skład i opracowanie graficzne
Typesetting and graphics

Jolanta Bardoń, Izabela Wieszczyk

Zdjęcie zamieszczone na okładce
Photograph on the cover

Opole – fot. Jarosław Małkowski/BANKFOTO

ISSN 0485–3237

Publikacja dostępna na stronie
Publication available on website

<http://opole.stat.gov.pl>

Przy publikowaniu danych GUS prosimy o podanie źródła
When publishing Statistics Poland data – please indicate the source

PRZEDMOWA

Urząd Statystyczny w Opolu przekazuje Państwu kolejne wydanie „Rocznika Statystycznego Województwa Opolskiego”. Tegoroczna edycja podobnie jak poprzednie zawiera obszerny zestaw informacji charakteryzujących sytuację demograficzną, społeczną i gospodarczą województwa. Niezmieniony podstawowy zakres tematyczny oraz układ publikacji umożliwiają zaobserwowanie ogólnych tendencji rozwojowych i kierunków zmian.

Zamieszczone na wstępie tablice przeglądowe przedstawiają m.in. najistotniejsze dane w odniesieniu do kraju oraz wybrane zagadnienia o województwie w ujęciu retrospekcyjnym od 2000 r. Szczegółowe dane statystyczne zaprezentowano w działach tematycznych poprzedzonych uwagami ogólnymi, zawierającymi wyjaśnienia dotyczące terminologii, metodologii i zakresu informacji. Podstawą opracowania poszczególnych działów były wyniki badań statystycznych realizowanych przez służby statystyki publicznej oraz dane ze źródeł administracyjnych. Treść publikacji uzupełniają mapy i wykresy w atrakcyjny sposób prezentujące wybrane zjawiska oraz zachodzące w nich relacje.

Rocznik w polsko-angielskiej wersji językowej dostępny jest w formie książkowej i na stronie internetowej Urzędu <http://opole.stat.gov.pl>

Przekazując Państwu Rocznik Statystyczny Województwa Opolskiego 2019 pragnę podziękować wszystkim osobom i instytucjom, które poprzez udostępnienie danych przyczyniły się do wzbogacenia jego treści, jak również wyrażam nadzieję, że publikacja zaspokoi oczekiwania informacyjne Czytelników.

Wszystkim zainteresowanym informacjami statystycznymi dotyczącymi podstawowych jednostek podziału terytorialnego województwa polecam, wydaną równocześnie, publikację „Województwo Opolskie 2019 – podregiony, powiaty, gminy” stanowiącą uzupełnienie niniejszego Rocznika.

Dyrektor
Urzędu Statystycznego w Opolu

Janina Kuźmicka

PREFACE

The Statistical Office in Opole is pleased to present the subsequent edition of the "Statistical Yearbook of Opolskie Voivodship". The this year's edition includes, likewise the previous ones, a comprehensive set of information describing the demographic, social and economic situation of the voivodship. The unchanged basic range of topics and the layout of the publication allow the observation of general development trends and directions of changes.

The review tables posted at the outset present, among others, the most important data in comparison with the country as well as selected issues on the voivodship in terms of retrospective since 2000. Detailed statistics are presented in thematic sections preceded by general notes explaining terminology, methodology and the scope of information. The results of statistical surveys carried out by official statistics services as well as data from administrative sources were the basis for the elaboration of individual sections. The contents of the publication has been complemented by maps and charts presenting, in an attractive way, selected phenomena and relationships occurring within them.

The Yearbook in Polish-English version is available in the book form and on the website of the Office <http://opole.stat.gov.pl>

Presenting the Statistical Yearbook of Opolskie Voivodship 2019, I would like to express my gratitude to all persons and institutions that have contributed to the enrichment of its contents by providing data, and I also hope that the publication will come to Readers' expectations.

To all persons interested in statistical information concerning the basic units of the territorial division of the voivodship, I would like to recommend the simultaneously issued publication entitled "Opolskie Voivodship 2019 – subregions, powiats and gminas" being a supplement to this Yearbook.

Director
of the Statistical Office in Opole

Janina Kuźmicka

SPIS TREŚCI

Przedmowa
Spis tablic i wykresów
Objaśnienia znaków umownych. Skróty
Uwagi ogólne

TABLICE PRZEGLĄDOWE

I. Województwo na tle kraju w 2018 r.
II. Ważniejsze dane o województwie

DZIAŁY

I. Geografia
II. Stan i ochrona środowiska
III. Podział administracyjny i samorząd terytorialny
IV. Bezpieczeństwo publiczne. Wymiar sprawiedliwości
V. Ludność
VI. Rynek pracy
VII. Wynagrodzenia. Świadczenia z ubezpieczeń społecznych
VIII. Gospodarstwa domowe. Mieszkania
IX. Edukacja i wychowanie
X. Ochrona zdrowia i pomoc społeczna
XI. Kultura. Turystyka. Sport
XII. Nauka i technika. Społeczeństwo informacyjne
XIII. Ceny
XIV. Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo
XV. Przemysł i budownictwo
XVI. Transport. Telekomunikacja
XVII. Handel i gastronomia
XVIII. Finanse przedsiębiorstw
XIX. Finanse publiczne
XX. Inwestycje. Środki trwałe
XXI. Rachunki regionalne
XXII. Podmioty gospodarki narodowej

CONTENTS

	Str. Page
Preface	3–4
List of tables and graphs	6–17
Symbols. Abbreviations	18–19
General notes	20–25

REVIEW TABLES

Voivodship on the background of the country in 2018	26–31
Major data on the voivodship	32–49

CHAPTERS

Geography	50–52
Environmental protection	53–72
Administrative division and local government	73–78
Public safety. Justice	79–88
Population	89–114
Labour market	115–146
Wages and salaries. Social security benefits	147–164
Households. Dwellings	165–183
Education	184–211
Health care and social welfare	212–226
Culture. Tourism. Sport	227–240
Science and technology. Information society	241–254
Prices	255–258
Agriculture, hunting and forestry	259–286
Industry and construction	287–299
Transport. Telecommunications	300–307
Trade and catering	308–313
Finances of enterprises	314–326
Public finance	327–334
Investments. Fixed assets	335–343
Regional accounts	344–349
Entities of the national economy	350–355

SPIS TABLIC I WYKRESÓW

LIST OF TABLES AND GRAPHS

	Tabl. Table	Str. Page
DZIAŁ I GEOGRAFIA		
Położenie geograficzne województwa w 2018 r.	1	50
Powierzchnia i granice w 2018 r.	2	50
Układ pionowy powierzchni	3	50
Większe sztuczne zbiorniki wodne	4	51
Większe rzeki	5	51
Temperatury powietrza	6	52
Opady atmosferyczne, prędkość wiatru, uśłonecznienie i zachmurzenie	7	52
DZIAŁ II STAN I OCHRONA ŚRODOWISKA		
Uwagi ogólne	x	53
Stan geodezyjny, kierunki i zmiany w wykorzystaniu powierzchni województwa	1 (8)	59
Grunty rolne wyłączone na cele nierolnicze i leśne na cele nieleśne	2 (9)	60
Grunty zdewastowane i zdegradowane wymagające rekultywacji i zagospodarowania oraz grunty zrehabilitowane i zagospodarowane	3 (10)	60
Pobór wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności	4 (11)	61
Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności	5 (12)	61
Powierzchnia i pobór wody do nawodnień w rolnictwie i leśnictwie oraz napełniania stawów rybnych	6 (13)	62
Ścieki przemysłowe i komunalne odprowadzone do wód lub do ziemi	7 (14)	62
Zakłady odprowadzające ścieki według miejsca odprowadzania oraz wyposażenia w oczyszczalnie ścieków	8 (15)	63
Oczyszczalnie ścieków	9 (16)	63
Emisja i redukcja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza	10 (17)	64
Urządzenia do redukcji zanieczyszczeń powietrza w zakładach szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza	11 (18)	64
Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona	12 (19)	65
Rezerwy przyrody	13 (20)	66
Parki krajobrazowe	14 (21)	66
Pomniki przyrody	15 (22)	66
Tereny zielone ogólnodostępnej i osiedlowej	16 (23)	67
Odpady wytworzone i dotychczas składowane (nagromadzone) oraz tereny ich składowania	17 (24)	67
Odpady według rodzajów w 2018 r.	18 (25)	68
Odpady komunalne	19 (26)	68
Nieczystości ciekłe	20 (27)	69
Składowiska odpadów komunalnych	21 (28)	69
CHAPTER I GEOGRAPHY		
Geographic location of the voivodship in 2018	1	50
Area and borders in 2018	2	50
Elevations	3	50
Major artificial reservoirs	4	51
Principal rivers	5	51
Air temperatures	6	52
Atmospheric precipitation, wind velocity, insolation and cloudiness	7	52
CHAPTER II ENVIRONMENTAL PROTECTION		
General notes	x	53
Geodesic status, directions and changes of voivodship land use	1 (8)	59
Agricultural land designated for non-agricultural purposes and forest land designated for non-forest purposes	2 (9)	60
Devastated and degraded land requiring reclamation and management as well as reclaimed and managed land	3 (10)	60
Water withdrawal for needs of the national economy and population	4 (11)	61
Water consumption for needs of the national economy and population	5 (12)	61
Area and water withdrawal for irrigation in agriculture and forestry as well as water for filling fish ponds	6 (13)	62
Industrial and municipal wastewater discharged into waters or into the ground	7 (14)	62
Plants discharging wastewater by place of discharge and wastewater treatment plants possessed	8 (15)	63
Wastewater treatment plants	9 (16)	63
Emission and reduction of air pollutants from plants of significant nuisance to air quality	10 (17)	64
Air pollution reduction systems in plants of significant nuisance to air quality	11 (18)	64
Area of special nature value under legal protection	12 (19)	65
Nature reserves	13 (20)	66
Landscape parks	14 (21)	66
Monuments of nature	15 (22)	66
Generally accessible green areas and green areas of housing estates	16 (23)	67
Waste generated and landfilled up to now (accumulated) as well as their storage yards areas	17 (24)	67
Waste by type in 2018	18 (25)	68
Municipal waste	19 (26)	68
Liquid waste	20 (27)	69
Landfill sites with municipal waste	21 (28)	69

	Tabl. Table	Str. Page
Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej (ceny bieżące)	22 (29)	69
Efekty rzeczowe uzyskane w wyniku przekazania do użytku inwestycji ochrony środowiska i gospodarki wodnej	23 (30)	71
Kierunki finansowania z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej	24 (31)	72
Wpływy z opłat i kar na fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej	25 (32)	72
DZIAŁ III PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY I SAMORZĄD TERYTORYALNY	CHAPTER III ADMINISTRATIVE DIVISION AND LOCAL GOVERNMENT	
Uwagi ogólne	x	73
Jednostki administracyjne województwa	1 (33)	75
Gminy w 2018 r.	2 (34)	75
Powiaty i miasto na prawach powiatu w 2018 r.	3 (35)	75
Radni organów jednostek samorządu terytorialnego w 2018 r.	4 (36)	76
Wybory radnych do organów jednostek samorządu terytorialnego w 2018 r.	5 (37)	77
Zatrudnienie i wynagrodzenia w administracji publicznej	6 (38)	77
DZIAŁ IV BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE. WYMIAR SPRAWIEDLIWOŚCI	CHAPTER IV PUBLIC SAFETY. JUSTICE	
Uwagi ogólne	x	79
Przestępstwa stwierdzone przez Policję w zakończonych postępowaniach przygotowawczych	1 (39)	82
Wskaźniki wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych przez Policję	2 (40)	84
Wpływ spraw do sądów powszechnych	3 (41)	85
Dorośli skazani prawomocnie przez sądy powszechne za przestępstwa ścigane z oskarżenia publicznego	4 (42)	85
Załatwione sprawy rodzinne	5 (43)	86
Podmioty w Krajowym Rejestrze Sądowym	6 (44)	87
Zarejestrowana działalność Państwowej Straży Pożarnej	7 (45)	87
DZIAŁ V LUDNOŚĆ	CHAPTER V POPULATION	
Uwagi ogólne	x	89
Ludność	1 (46)	94
Ludność w wieku produkcyjnym i nieprodukcyjnym	2 (47)	94
Ludność według płci i wieku	3 (48)	95
Miasta i ludność w miastach	4 (49)	96
Gminy zamieszkałe przez ludność wiejską	5 (50)	96
Mediana wieku według płci	6 (51)	96
Ruch naturalny ludności	7 (52)	97
Małżeństwa zawarte i rozwiązane	8 (53)	97
Małżeństwa zawarte według wieku nowożeńców w 2018 r.	9 (54)	98

	Tabl. Table	Str. Page
Małżeństwa zawarte według poprzedniego stanu cywilnego nowożeńców w 2018 r.	Marriages contracted by previous marital status of bridegrooms and brides in 2018	10 (55) 100
Małżeństwa wyznaniowe	Church or religious marriages	11 (56) 100
Rozwody według wieku małżonków w momencie wniesienia powództwa w 2018 r.	Divorces by age of spouses at the moment of filing petition for divorce in 2018	12 (57) 101
Rozwody według liczby małoletnich dzieci w małżeństwie	Divorces by the number of underage children in the marriage	13 (58) 102
Urodzenia	Births	14 (59) 102
Urodzenia żywe według kolejności urodzenia dziecka oraz wieku matki	Live births by birth order and age of mother	15 (60) 103
Płodność kobiet i współczynniki reprodukcji ludności	Female fertility and reproduction rates of population	16 (61) 103
Zgony według płci i grup wieku zmarłych	Deaths by sex and age groups of deceased	17 (62) 104
Zgony według wybranych przyczyn	Deaths by selected causes	18 (63) 105
Zgony niemowląt według płci i wieku	Infant deaths by sex and age	19 (64) 106
Zgony niemowląt według wybranych przyczyn	Infant deaths by selected causes	20 (65) 106
Zamachy samobójcze zarejestrowane przez Policję	Suicides registered by Police	21 (66) 107
Przeciętne dalsze trwanie życia	Life expectancy	22 (67) 107
Prognoza ludności w wieku produkcyjnym i nieprodukcyjnym do 2050 r.	Working and non-working age population projection until 2050	23 (68) 107
Migracje wewnętrzne i zagraniczne ludności na pobyt stały	Internal and international migration of population for permanent residence	24 (69) 109
Migracje wewnętrzne ludności na pobyt stały według kierunków	Internal migration of population for permanent residence by direction	25 (70) 110
Migracje wewnętrzne ludności na pobyt stały według płci i wieku migrantów	Internal migration of population for permanent residence by sex and age of migrants	26 (71) 111
Migracje zagraniczne ludności na pobyt stały według płci i wieku migrantów	International migration of population for permanent residence by sex and age of migrants	27 (72) 111
Rezydenci	Usual residence population	28 (73) 112
Rezydenci w wieku produkcyjnym i nieprodukcyjnym	Working and non-working age usual residence population	29 (74) 112
Niektóre kościoły i związki wyznaniowe	Selected churches and religious associations	30 (75) 113
DZIAŁ VI RYNEK PRACY	CHAPTER VI LABOUR MARKET	
Uwagi ogólne	General notes	x 115
Aktywność ekonomiczna ludności	Economic activity of the population	
Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15 lat i więcej – na podstawie BAEL	Economic activity of the population aged 15 and more – on the LFS basis	1 (76) 123
Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15 lat i więcej według wieku oraz poziomu wykształcenia w IV kwartale 2018 r. – na podstawie BAEL	Economic activity of the population aged 15 and more by age and educational level in IV quarter 2018 – on the LFS basis	2 (77) 124
Pracujący	Employment	
Pracujący	Employed persons	3 (78) 125
Pracujący według statusu zatrudnienia	Employed persons by employment status	4 (79) 126
Przeciętne zatrudnienie	Average paid employment	5 (80) 127
Pełnozatrudnieni i niepełnozatrudnieni	Full- and part-time paid employees	6 (81) 128
Przyjęcia do pracy	Hires	7 (82) 129
Zwolnienia z pracy	Terminations	8 (83) 130
Absolwenci szkół wyższych, zawodowych i liceów ogólnokształcących, którzy podjęli pracę po raz pierwszy	The graduates of tertiary schools, leavers of vocational and secondary schools starting work for the first time	9 (84) 131
Miejsca pracy wolne, nowo utworzone i zlikwidowane w 2018 r.	Vacancies, newly created and liquidated jobs in 2018	10 (85) 132
Bezrobocie	Unemployment	
Bezrobotni zarejestrowani, stopa bezrobocia oraz oferty pracy	Registered unemployed persons, unemployment rate as well as job offers	11 (86) 133

	Tabl. Table	Str. Page
Bezrobotni nowo zarejestrowani i wyrejestrowani	Newly registered unemployed persons and persons removed from unemployment rolls	12 (87) 134
Bezrobotni zarejestrowani według wieku, poziomu wykształcenia, czasu pozostawania bez pracy oraz stażu pracy	Registered unemployed persons by age, educational level, duration of unemployment and work seniority	13 (88) 134
Bezrobotni zarejestrowani korzystający z aktywnych form przeciwdziałania bezrobociu oraz oferty pracy	Registered unemployed persons benefitting from labour market programme as well as job offers	14 (89) 136
Wydatki Funduszu Pracy	Expenditures of Labour Fund	15 (90) 136
Warunki pracy	Work conditions	
Poszkodowani w wypadkach przy pracy (poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie)	Persons injured in accidents at work (excluding private farms in agriculture)	16 (91) 137
Wypadki i przyczyny wypadków przy pracy (poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie)	Contact-mode of injuries and causes of accidents at work (excluding private farms in agriculture)	17 (92) 140
Poszkodowani w wypadkach przy pracy w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie	Persons injured in accidents at work on private farms in agriculture	18 (93) 141
Zatrudnieni w warunkach zagrożenia	Exposure to risk factors at work	19 (94) 142
Zatrudnieni na stanowiskach pracy, dla których dokonano oceny ryzyka zawodowego w 2018 r.	Employees at workstations assessed for occupational risk in 2018	20 (95) 144
Choroby zawodowe	Occupational diseases	21 (96) 145
Korzystający ze świadczeń z tytułu pracy w warunkach szkodliwych dla zdrowia i uciążliwych	Persons receiving benefits for exposure to physical health risk factors at work	22 (97) 145
DZIAŁ VII WYNAGRODZENIA, ŚWIADCZENIA Z UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH	CHAPTER VII WAGES AND SALARIES. SOCIAL SECURITY BENEFITS	
Uwagi ogólne	General notes	x 147
Wynagrodzenia	Wages and salaries	
Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto ..	Average monthly gross wages and salaries	1 (98) 150
Zatrudnieni według wysokości wynagrodzenia brutto za październik 2018 r.	Paid employment by amount of gross wages and salaries for October 2018	2 (99) 151
Zatrudnieni według przedziałów wynagrodzeń brutto za październik 2018 r.	Paid employment by amount of gross wages and salaries for October 2018	3 (100) 152
Zatrudnieni oraz przeciętne wynagrodzenia brutto według grup zawodów wykonywanych za październik 2018 r.	Paid employment and average gross wages and salaries by performed occupational groups for October 2018	4 (101) 155
Przeciętne wynagrodzenia brutto za październik 2018 r.	Average gross wages and salaries for October 2018	5 (102) 158
Miesięczne wynagrodzenia brutto najwyższe (decyle) w grupach decylowych pracowników zatrudnionych według wielkich grup zawodów wykonywanych za październik 2018 r.	Decile earnings (the upper limits of gross wages and salaries received by decile paid employment) by great occupational groups for October 2018	6 (103) 162
Świadczenia z ubezpieczeń społecznych	Social security benefits	
Emeryci i renciści	Retirees and pensioners	7 (104) 163
Świadczenia emerytalne i rentowe brutto	Gross retirement pay and pension benefits	8 (105) 163
Świadczenia z programu „Rodzina 500+”	“Family 500+” programme	9 (106) 164
DZIAŁ VIII GOSPODARSTWA DOMOWE. MIESZKANIA	CHAPTER VIII HOUSEHOLDS. DWELLINGS	
Uwagi ogólne	General notes	x 165
Gospodarstwa domowe	Households	
Prognoza gospodarstw domowych	Households projection	1 (107) 174
Budżety gospodarstw domowych	Household budgets	
Gospodarstwa domowe	Households	2 (108) 174
Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwach domowych	Average monthly per capita available income in households	3 (109) 174
Przeciętne miesięczne wydatki na 1 osobę w gospodarstwach domowych	Average monthly per capita expenditures in households	4 (110) 175

	Tabl. Table	Str. Page
Przeciętne miesięczne spożycie niektórych artykułów żywnościowych na 1 osobę w gospodarstwach domowych	Average monthly per capita consumption of selected foodstuffs in households	5 (111) 175
Gospodarstwa domowe wyposażone w niektóre przedmioty trwałego użytkowania	Households equipped with selected durable goods	6 (112) 176
Wskaźniki zagrożenia ubóstwem w gospodarstwach domowych	At-risk of poverty rates in households	7 (113) 176
Mieszkania. Infrastruktura	Dwellings. Infrastructure	
Zasoby mieszkaniowe	Dwelling stocks	8 (114) 177
Mieszkania w zasobach mieszkaniowych wyposażone w instalacje	Dwellings in dwelling stocks fitted with installations	9 (115) 177
Dodatki mieszkaniowe wypłacone w 2018 r.	Housing allowances paid out in 2018	10 (116) 178
Gospodarka gruntami pod budownictwo mieszkaniowe	Administration of grounds for dwelling construction	11 (117) 178
Mieszkania, których budowę rozpoczęto	Dwellings in which construction has begun	12 (118) 179
Mieszkania oddane do użytkowania	Dwellings completed	13 (119) 179
Mieszkania oddane do użytkowania według liczby izb	Dwellings completed by number of rooms	14 (120) 180
Wodociągi i kanalizacja	Water supply and sewage systems	15 (121) 181
Odbiornicy oraz zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych	Consumers and consumption of electricity in households	16 (122) 181
Sieć gazowa oraz odbiornicy i zużycie gazu z sieci w gospodarstwach domowych	Gas supply system as well as consumers and consumption of gas from gas supply system in households	17 (123) 182
Ogrzewnictwo	House-heating	18 (124) 182
Ludność korzystająca z sieci wodociągowej, kanalizacyjnej i gazowej	Population using water supply, sewage and gas supply systems	19 (125) 183
DZIAŁ IX EDUKACJA I WYCHOWANIE	CHAPTER IX EDUCATION	
Uwagi ogólne	General notes	x 184
Edukacja według szczebli kształcenia	Education by level	1 (126) 189
Szkoły według organów prowadzących	Schools by school governing authority	2 (127) 191
Uczniowie według wieku	Pupils and students by age	3 (128) 194
Współczynnik skolarzacji	Enrollment rate	4 (129) 194
Uczący się języków obcych w szkołach dla dzieci i młodzieży oraz policealnych	Pupils and students learning foreign languages in schools for children and youth and in post-secondary schools	5 (130) 196
Uczący się języków obcych w szkołach dla dorosłych	Students learning foreign languages in schools for adults	6 (131) 197
Kształcenie osób ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi	Education for people with special educational needs	7 (132) 197
Specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze, młodzieżowe ośrodki wychowawcze oraz młodzieżowe ośrodki socjoterapii	Special education and care centres, youth education centres and youth sociotherapy centres	8 (133) 198
Wychowanie pozaszkolne	Extracurricular education	9 (134) 199
Internaty i bursy szkół dla dzieci i młodzieży (bez szkół specjalnych)	Boarding-schools and dormitories for children and youth (excluding special schools)	10 (135) 199
Domy i stołówki studenckie	Student dormitories and canteens	11 (136) 200
Studenci uczelni otrzymujący stypendia	Students of higher education institutions receiving scholarships and grants	12 (137) 200
Szkoły podstawowe dla dzieci i młodzieży (bez szkół specjalnych)	Primary schools for children and youth (excluding special schools)	13 (138) 201
Gimnazja dla dzieci i młodzieży (bez szkół specjalnych)	Lower secondary schools for children and youth (excluding special schools)	14 (139) 202
Branżowe szkoły I stopnia dla młodzieży (bez szkół specjalnych)	Stage I sectoral vocational schools for youth (excluding special schools)	15 (140) 203

	Tabl. Table	Str. Page
Uczniowie branżowych szkół I stopnia i absolwenci zasadniczych szkół zawodowych dla młodzieży (bez szkół specjalnych) według podgrup kierunków kształcenia	Students of stage I sectoral vocational schools and graduates of basic vocational schools for youth (excluding special schools) by narrow fields of education	16 (141) 204
Licea ogólnokształcące dla młodzieży (bez szkół specjalnych)	General secondary schools for youth (excluding special schools)	17 (142) 204
Technika oraz szkoły artystyczne ogólnokształcące dla młodzieży (bez szkół specjalnych)	Technical secondary schools as well as general art schools for youth (excluding special schools)	18 (143) 204
Uczniowie i absolwenci techników oraz szkół artystycznych ogólnokształcących dla młodzieży (bez szkół specjalnych) według podgrup kierunków kształcenia	Students and graduates of technical secondary schools as well as general art schools for youth (excluding special schools) by narrow fields of education	19 (144) 205
Szkoły artystyczne dla dzieci i młodzieży	Art schools for children and youth	20 (145) 205
Szkoły policealne (bez szkół specjalnych)	Post-secondary schools (excluding special schools)	21 (146) 206
Uczniowie i absolwenci szkół policealnych (bez szkół specjalnych) według podgrup kierunków kształcenia	Students and graduates of post-secondary schools (excluding special schools) by narrow fields of education	22 (147) 206
Uczelnie	Higher education institutions	23 (148) 207
Studenci uczelni według form studiów i typów uczelni	Students of higher education institutions by mode of study and type of higher education institutions	24 (149) 207
Absolwenci uczelni według form studiów i typów uczelni	Graduates of higher education institutions by mode of study and type of higher education institutions	25 (150) 208
Nauczyciele akademicy w uczelniach	Academic teachers in higher education institutions	26 (151) 208
Cudzoziemcy – studenci i absolwenci według form studiów i typów uczelni	Foreigners – students and graduates by mode of study and type of higher education institutions	27 (152) 209
Studia podyplomowe i doktoranckie	Postgraduate and doctoral programmes	28 (153) 209
Studia podyplomowe według podgrup kierunków kształcenia w roku akademickim 2018/19	Postgraduate programmes by narrow fields of education in the 2018/19 academic year	29 (154) 210
Szkoły dla dorosłych	Schools for adults	30 (155) 210
Wychowanie przedszkolne	Pre-primary education	31 (156) 210
DZIAŁ X		
OCHRONA ZDROWIA I POMOC SPOŁECZNA		
CHAPTER X		
HEALTH CARE AND SOCIAL WELFARE		
Uwagi ogólne	General notes	x 212
Pracownicy medyczni	Medical personnel	1 (157) 217
Lekarze specjaliści	Doctors specialists	2 (158) 217
Ambulatoryjna opieka zdrowotna	Out-patient health care	3 (159) 218
Stacjonarna opieka zdrowotna	In-patient health care	4 (160) 219
Szpitala ogólne	General hospitals	5 (161) 220
Ratownictwo medyczne i pomoc doraźna	Emergency medical services and first-aid	6 (162) 221
Apteki ogólnodostępne i punkty apteczne	Public pharmacies and pharmaceutical outlets	7 (163) 221
Krwiodawstwo	Blood donation	8 (164) 221
Zachorowania na niektóre choroby zakaźne i zatrucia	Incidence of infectious diseases and poisonings	9 (165) 222
Żłobki i kluby dziecięce	Nurseries and children's clubs	10 (166) 223
Placówki wsparcia dziennego	Day-support centres	11 (167) 223
Rodzina piecza zastępcza	Family foster care	12 (168) 223
Instytucjonalna piecza zastępcza	Institutional foster care	13 (169) 224
Pomoc społeczna stacjonarna	Stationary social welfare	14 (170) 224
Placówki stacjonarnej pomocy społecznej według grup mieszkańców	Stationary social welfare facilities by groups of residents	15 (171) 225
Świadczenia pomocy społecznej	Social assistance benefits	16 (172) 225

	Tabl. Table	Str. Page
DZIAŁ XI		
KULTURA. TURYSTYKA. SPORT		
Uwagi ogólne	x	227
Kultura		
Książki i broszury wydane	1 (173)	231
Gazety i czasopisma wydane	2 (174)	231
Biblioteki publiczne (z filiami)	3 (175)	232
Muzea	4 (176)	232
Galerie sztuki	5 (177)	233
Teatry, instytucje muzyczne, przedsiębiorstwa estradowe	6 (178)	233
Centra kultury, domy i ośrodki kultury, kluby, świetlice	7 (179)	234
Kina stałe	8 (180)	234
Abonenci telewizji kablowej	9 (181)	235
Abonenci radiowi i telewizyjni	10 (182)	235
Turystyka		
Baza noclegowa turystyki	11 (183)	235
Turyści zagraniczni korzystający z bazy noclegowej turystyki	12 (184)	237
Wykorzystanie bazy noclegowej turystyki	13 (185)	238
Placówki gastronomiczne w bazie noclegowej turystyki	14 (186)	238
Sport		
Organizacje kultury fizycznej i kluby sportowe	15 (187)	239
Wybrane dziedziny i rodzaje sportu w klubach sportowych w 2018 r.	16 (188)	239
Wybrane obiekty sportowe w 2018 r.	17 (189)	240
DZIAŁ XII		
NAUKA I TECHNIKA.		
SPOŁECZEŃSTWO INFORMACYJNE		
Uwagi ogólne	x	241
Nauka i technika		
Podmioty oraz pracujący (personel wewnętrzny) w działalności badawczej i rozwojowej	1 (190)	246
Pracujący (personel wewnętrzny) w działalności badawczej i rozwojowej według poziomu wykształcenia	2 (191)	247
Nakłady na działalność badawczą i rozwojową (ceny bieżące)	3 (192)	248
Nakłady w działalności badawczej i rozwojowej według dziedzin nauk	4 (193)	248
Nakłady na działalność badawczą i rozwojową według sektorów instytucjonalnych (ceny bieżące)	5 (194)	249
Nakłady na działalność badawczą i rozwojową według rodzajów działalności B+R (ceny bieżące)	6 (195)	249
Stoień zużycia aparatury naukowo-badawczej w działalności badawczej i rozwojowej	7 (196)	250
Udział przychodów netto ze sprzedaży produktów nowych lub ulepszonych w przychodach ze sprzedaży ogółem w przemyśle w 2018 r.	8 (197)	250
Przedsiębiorstwa innowacyjne w przemyśle według rodzajów wprowadzonych innowacji w latach 2016–2018	9 (198)	251
CHAPTER XI		
CULTURE. TOURISM. SPORT		
General notes	x	227
Culture		
Books and pamphlets published	1 (173)	231
Newspapers and magazines published	2 (174)	231
Public libraries (with branches)	3 (175)	232
Museums	4 (176)	232
Arts galleries	5 (177)	233
Theatres, music institutions, entertainment enterprises	6 (178)	233
Centres of culture cultural centres and establishments, clubs and community centres	7 (179)	234
Fixed cinemas	8 (180)	234
Cable television subscribers	9 (181)	235
Radio and television subscribers	10 (182)	235
Tourism		
Tourist accommodation establishments	11 (183)	235
Foreign tourists accommodated in tourist accommodation establishments	12 (184)	237
Occupancy in tourist accommodation establishments	13 (185)	238
Catering establishments in tourist accommodation establishments	14 (186)	238
Sport		
Physical education organizations and sports clubs	15 (187)	239
Selected sports fields and kinds of sports in sports clubs in 2018	16 (188)	239
Selected sports facilities in 2018	17 (189)	240
CHAPTER XII		
SCIENCE AND TECHNOLOGY.		
INFORMATION SOCIETY		
General notes	x	241
Science and technology		
Entities and internal personnel in research and development	1 (190)	246
Internal personnel in research and development by educational level	2 (191)	247
Expenditures on research and experimental development (current prices)	3 (192)	248
Expenditures on research and experimental development by field of science	4 (193)	248
Expenditures on research and development by institutional sectors (current prices)	5 (194)	249
Expenditures on research and development by type of R&D (current prices)	6 (195)	249
Degree of consumption of research equipment in research and experimental development	7 (196)	250
Share of net revenues from sales of new or improved products in total revenues from sales in industry in 2018	8 (197)	250
Innovative enterprises in industry by type of introduced innovation during 2016–2018	9 (198)	251

	Tabl. Table	Str. Page
Nakłady na działalność innowacyjną w przemyśle (ceny bieżące)	Expenditures on innovation activities in industry (current prices)	10 (199) 251
Nakłady na działalność innowacyjną w przemyśle według źródła finansowania (ceny bieżące)	Expenditures on innovation activities in industry by source of funds (current prices)	11 (200) 253
Wynalazki i wzory użytkowe krajowe	Resident inventions and utility models	12 (201) 253
Spółceństwo informacyjne	Information society	
Przedsiębiorstwa wykorzystujące wybrane technologie informacyjno-komunikacyjne	Enterprises using selected information and communication technologies	13 (202) 254
Cele wykorzystania Internetu w przedsiębiorstwach	Purpose of using the Internet by enterprises	14 (203) 254
DZIAŁ XIII CENY	CHAPTER XIII PRICES	
Uwagi ogólne	General notes	x 255
Wskaźniki cen towarów i usług konsumpcyjnych	Price indices of consumer goods and services	1 (204) 256
Przeciętne ceny detaliczne wybranych towarów i usług	Average retail prices of selected goods and services	2 (205) 256
Przeciętne ceny skupu ważniejszych produktów rolnych	Average procurement prices of major agricultural products	3 (206) 258
Przeciętne ceny uzyskiwane przez rolników na targowiskach	Average marketplace prices received by farmers	4 (207) 258
DZIAŁ XIV ROLNICTWO, ŁOWIECTWO I LEŚNICTWO	CHAPTER XIV AGRICULTURE, HUNTING AND FORESTRY	
Uwagi ogólne	General notes	x 259
Rolnictwo	Agriculture	
Uwarunkowania i ważniejsze wyniki ekonomiczno-produkcyjne w rolnictwie	Trends and major economic and production results in agriculture	1 (208) 265
Powierzchnia użytków rolnych według rodzajów użytków	Agricultural land area by land type	2 (209) 266
Gospodarstwa rolne według grup obszarowych	Farms by area groups	3 (210) 267
Dynamika globalnej, końcowej i towarowej produkcji rolniczej (ceny stałe)	Indices of gross, final and market agricultural output (constant prices)	4 (211) 267
Struktura globalnej i towarowej produkcji rolniczej (ceny stałe)	Structure of gross and market agricultural output (constant prices)	5 (212) 268
Powierzchnia zasiewów	Sown area	6 (213) 269
Zbiory i plony wybranych ziemiopłodów	Selected crop production and yields	7 (214) 270
Powierzchnia, zbiory i plony warzyw grunto- wych	Area, production and yields of ground vegetables	8 (215) 271
Powierzchnia i zbiory owoców z drzew w sadach	Area and production of fruit tree in orchards	9 (216) 272
Powierzchnia i zbiory owoców z krzewów owo- cowych i plantacji jagodowych w sadach	Area and production of fruit bushes and berry fruit in orchards	10 (217) 272
Bydło, trzoda chlewna i owce	Cattle, pigs and sheep	11 (218) 273
Drób	Poultry	12 (219) 275
Produkcja żywca rzeźnego	Production of animals for slaughter	13 (220) 275
Produkcja mięsa, tłuszczów i podrobów	Production of meat, fats and pluck	14 (221) 276
Produkcja mleka krowiego i jaj kurzych	Production of cows' milk and hen eggs	15 (222) 276
Ciągniki rolnicze	Agricultural tractors	16 (223) 277
Zużycie nawozów mineralnych lub chemicznych oraz wapniowych w przeliczeniu na czysty składnik	Consumption of mineral or chemical and lime fertilizers in terms of pure ingredient	17 (224) 277
Wartość skupu produktów rolnych (ceny bie- żące)	Value of agricultural products procurement (current prices)	18 (225) 278
Skup ważniejszych produktów rolnych	Procurement of major agricultural products	19 (226) 279
Ekologiczne gospodarstwa rolne	Organic farms	20 (227) 279

	Tabl. Table	Str. Page
Łowiectwo		
Ważniejsze zwierzęta łowne	21 (228)	280
Odstrzał ważniejszych zwierząt łownych	22 (229)	280
Koła i członkowie Polskiego Związku Łowieckiego oraz obwody łowieckie	23 (230)	281
Leśnictwo		
Powierzchnia gruntów leśnych	24 (231)	281
Powierzchnia lasów	25 (232)	282
Zasoby drzewne na pniu	26 (233)	283
Odnowienia, zalesienia i inne prace hodowlane		
Pozykanie drewna	27 (234)	284
Zadrzewienia i pozykanie drewna z zadrzewień	28 (235)	285
Pożary w lasach	29 (236)	286
	30 (237)	286
DZIAŁ XV PRZEMYSŁ I BUDOWNICTWO		
Uwagi ogólne	x	287
Przemysł		
Produkcja sprzedana przemysłu	1 (238)	290
Produkcja sprzedana przemysłu według liczby zatrudnionych w podmiotach gospodarczych w przemyśle (ceny bieżące)	2 (239)	292
Produkcja wybranych wyrobów	3 (240)	292
Przeciętne zatrudnienie w przemyśle	4 (241)	293
Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w przemyśle	5 (242)	294
Budownictwo		
Produkcja budowlano-montażowa (ceny bieżące)	6 (243)	296
Produkcja budowlano-montażowa według rodzajów obiektów budowlanych (ceny bieżące)		
Budynki oddane do użytkowania	7 (244)	296
Przeciętne zatrudnienie i przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w budownictwie	8 (245)	297
	9 (246)	299
DZIAŁ XVI TRANSPORT. TELEKOMUNIKACJA		
Uwagi ogólne	x	300
Transport		
Linie kolejowe eksploatowane	1 (247)	303
Drogi publiczne o twardej nawierzchni	2 (248)	303
Pojazdy samochodowe i ciągniki zarejestrowane	3 (249)	304
Linie regularnej komunikacji autobusowej	4 (250)	304
Transport samochodowy zarobkowy	5 (251)	304
Komunikacja miejska	6 (252)	305
Wypadki drogowe i ich ofiary	7 (253)	305
Wypadki drogowe według sprawców, ważniejszych przyczyn i rodzajów pojazdów	8 (254)	306
Telekomunikacja		
Łąca abonentki, dostęp do sieci Internet	9 (255)	307
Hunting		
Major game species	21 (228)	280
Shoot of main game species	22 (229)	280
Clubs and members of the Polish Hunting Association and hunting districts	23 (230)	281
Forestry		
Forest land	24 (231)	281
Forest areas	25 (232)	282
Growing stock of standing wood	26 (233)	283
Renewals, afforestations and other forest breeding work	27 (234)	284
Removals	28 (235)	285
Trees and shrubs outside the forest and removals	29 (236)	286
Forest fires	30 (237)	286
CHAPTER XV INDUSTRY AND CONSTRUCTION		
General notes	x	287
Industry		
Sold production of industry	1 (238)	290
Sold production of industry by number of paid employees in economic entities in industry (current prices)	2 (239)	292
Production of selected products	3 (240)	292
Average paid employment in industry	4 (241)	293
Average monthly gross wages and salaries in industry	5 (242)	294
Construction		
Construction and assembly production (current prices)	6 (243)	296
Construction and assembly production by type of constructions (current prices)	7 (244)	296
Buildings completed	8 (245)	297
Average paid employment and average monthly gross wages and salaries in construction	9 (246)	299
CHAPTER XVI TRANSPORT. TELECOMMUNICATIONS		
General notes	x	300
Transport		
Railway lines operated	1 (247)	303
Hard surface public roads	2 (248)	303
Registered road vehicles and tractors	3 (249)	304
Regular bus transport lines	4 (250)	304
Hire or reward road transport	5 (251)	304
Urban transport	6 (252)	305
Road accidents and their casualties	7 (253)	305
Road accidents by culprits, major causes and types of vehicles	8 (254)	306
Telecommunications		
Subscriber lines, access to Internet network	9 (255)	307

	Tabl. Table	Str. Page
DZIAŁ XVII HANDEL I GASTRONOMIA	CHAPTER XVII TRADE AND CATERING	
Uwagi ogólne	x	308
Sprzedaż detaliczna towarów (ceny bieżące)	1 (256)	311
Sprzedaż detaliczna towarów według grup (ceny bieżące)	2 (257)	311
Sprzedaż hurtowa towarów w przedsiębiorstwach handlowych (ceny bieżące)	3 (258)	311
Sklepy według form organizacyjnych i stacje paliw	4 (259)	312
Gastronomia	5 (260)	312
Magazyny handlowe	6 (261)	312
Targowiska	7 (262)	313
DZIAŁ XVIII FINANSE PRZEDSIĘBIORSTW	CHAPTER XVIII FINANCES OF ENTERPRISES	
Uwagi ogólne	x	314
Przychody, koszty i wynik finansowy przedsiębiorstw według sektorów własności	1 (263)	318
Przychody, koszty i wynik finansowy przedsiębiorstw według sekcji	2 (264)	319
Przedsiębiorstwa według uzyskanych wyników finansowych	3 (265)	320
Relacje ekonomiczne w przedsiębiorstwach	4 (266)	321
Aktywa obrotowe przedsiębiorstw	5 (267)	322
Kapitały (fundusze) własne przedsiębiorstw	6 (268)	324
Kapitał zakładowy spółek	7 (269)	325
Zobowiązania przedsiębiorstw	8 (270)	326
DZIAŁ XIX FINANSE PUBLICZNE	CHAPTER XIX PUBLIC FINANCE	
Uwagi ogólne	x	327
Dochody budżetów jednostek samorządu terytorialnego według rodzajów	1 (271)	330
Dochody budżetów jednostek samorządu terytorialnego według działów w 2018 r.	2 (272)	332
Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego według rodzajów	3 (273)	333
Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego według działów w 2018 r.	4 (274)	334
DZIAŁ XX INWESTYCJE. ŚRODKI TRWAŁE	CHAPTER XX INVESTMENTS. FIXED ASSETS	
Uwagi ogólne	x	335
Inwestycje	Investments	
Nakłady inwestycyjne (ceny bieżące)	1 (275)	339
Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach (ceny bieżące)	2 (276)	340
Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach według grup (ceny bieżące)	3 (277)	341
Środki trwałe	Fixed assets	
Wartość brutto środków trwałych (bieżące ceny ewidencyjne)	4 (278)	342
Wartość brutto środków trwałych w przedsiębiorstwach (bieżące ceny ewidencyjne)	5 (279)	343

		Tabl. Table	Str. Page
DZIAŁ XXI	CHAPTER XXI		
RACHUNKI REGIONALNE	REGIONAL ACCOUNTS		
Uwagi ogólne	General notes	x	344
Produkt krajowy brutto (ceny bieżące)	Gross domestic product (current prices)	1 (280)	348
Podstawowe elementy rachunku produkcji i rachunku tworzenia dochodów (ceny bieżące)	Basic elements of production account and generation of income account (current prices)	2 (281)	349
Nominalne dochody w sektorze gospodarstw domowych	Nominal income of the households sector	3 (282)	349
DZIAŁ XXII	CHAPTER XXII		
PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ	ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY		
Uwagi ogólne	General notes	x	350
Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON	Entities of the national economy in the REGON register	1 (283)	351
Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON według form prawnych i sekcji	Entities of the national economy in the REGON register by legal status and sections	2 (284)	351
Spółki handlowe według form prawnych i sekcji	Commercial companies by legal status and sections	3 (285)	353
Podmioty gospodarki narodowej nowo zarejestrowane według wybranych form prawnych i sekcji	Entities of the national economy newly registered by selected legal status and sections	4 (286)	354
Podmioty gospodarki narodowej wyrejestrowane według wybranych form prawnych i sekcji	Entities of the national economy deleted by selected legal status and sections	5 (287)	355

SPIS WYKRESÓW LIST OF GRAPHS

		Str. Page
Podział administracyjny województwa opolskiego w 2018 r.	Administrative division of Opolskie Voivodship in 2018	72–73
Podział województwa opolskiego według Nomenklatury Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NUTS) w 2018 r.	Division of the Opolskie Voivodship according to the Nomenclature of Territorial Units for Statistical Purposes (NUTS) in 2018	72–73
Ludność według płci i wieku w 2018 r.	Population by sex and age in 2018	96–97
Ruch naturalny ludności	Vital statistics	96–97
Przeciętna liczba lat dalszego trwania życia dla osób w wieku 0 lat	Life expectancy at 0 age	96–97
Struktura pracujących według sekcji	Structure of employed persons by sections	146–147
Struktura bezrobotnych zarejestrowanych według wieku i poziomu wykształcenia	Structure of registered unemployed persons by age and educational level	146–147
Odchylenia względne przeciętnych miesięcznych wynagrodzeń brutto w wybranych sekcjach od przeciętnego wynagrodzenia w województwie ...	Relative deviations of average monthly gross wages and salaries in selected sections from the average wages and salaries in voivodship ...	146–147
Mieszkania wyposażone w instalacje w 2018 r.	Dwellings fitted with installations in 2018	182–183
Mieszkania oddane do użytkowania	Dwellings completed	182–183
Edukacja według szczebli kształcenia w roku szkolnym 2018/19	Education by levels in the 2018/19 school year	182–183
Użytkowanie gruntów w gospodarstwach rolnych w 2018 r.	Land use in agriculture holdings in 2018	286–287
Struktura towarowej produkcji rolniczej w 2017 r. (ceny stałe 2016 r.)	Structure of market agricultural output in 2017 (constant prices 2016)	286–287
Struktura produkcji budowlano-montażowej (ceny bieżące)	Structure of construction and assembly production (current prices)	286–287
Dochody i wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego na 1 mieszkańca	Revenue and expenditure of local government units budgets per capita	334–335
Struktura wartości dodanej brutto według rodzajów działalności (ceny bieżące)	Structure of gross value added by kinds of activity (current prices)	334–335
Struktura podmiotów gospodarki narodowej w rejestrze REGON w 2018 r.	Structure of entities of the national economy in the REGON register in 2018	334–335

OBJAŚNIENIA ZNAKÓW UMOWNYCH SYMBOLS

Kreska (–)	–	zjawisko nie wystąpiło. magnitude zero.
Zero: (0)	–	zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,5; magnitude not zero, but less than 0,5 of a unit;
(0,0)	–	zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,05. magnitude not zero, but less than 0,05 of a unit.
Kropka (.)	–	zupełny brak informacji albo brak informacji wiarygodnych. data not available or not reliable.
Znak x	–	wypełnienie pozycji jest niemożliwe lub niecelowe. not applicable.
Znak Δ	–	oznacza, że nazwy zostały skrócone w stosunku do obowiązującej klasyfikacji; ich pełne nazwy podano w uwagach ogólnych do Rocznika, ust. 18 na str. 23. categories of applied classification are presented in abbreviated form; their full names are given in the general notes to the Yearbook, item 18 on page 23.
Znak *	–	oznacza, że dane zostały zmienione w stosunku do wcześniej opublikowanych. data revised.
Znak #	–	oznacza, że dane nie mogą być opublikowane ze względu na konieczność zachowania tajemnicy statystycznej w rozumieniu ustawy o statystyce publicznej. data may not be published due to the necessity of maintaining statistical confidentiality in accordance with the Law on Public Statistics.
„W tym” „Of which”	–	oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy. indicates that not all elements of the sum are given.
Comma (,)	–	used in figures represents the decimal point.

SKRÓTY ABBREVIATIONS

tys.	= tysiąc	mm	= milimetr millimetre
mln	= milion	km	= kilometr kilometre
zł PLN	= złoty = Polish złoty	m ²	= metr kwadratowy square metre
szt. pcs	= sztuka = piece	ha	= hektar hectare
kpl.	= komplet	km ²	= kilometr kwadratowy square kilometre
wol. vol.	= wolumin = volume	ml	= mililitr millilitre
g	= gram gram	l	= litr litre
kg	= kilogram kilogram	m ³	= metr sześcienny = cubic metre
dt	= decytona deciton	dam ³	= dekametr sześcienny = cubic decametre
t	= tona tonne	hm ³	= hektometr sześcienny = cubic hectometre

kWh	= kilowatogodzina kilowatt-hour	art. Art.	= artykuł = article
GWh	= gigawatogodzina gigawatt-hour	Dz. U.	= Dziennik Ustaw
°C	= stopień Celsjusza centigrade	Dz. Urz.	= Dziennik Urzędowy
h	= godzina hour	i in.	= i inne
d 24h	= doba = 24 hours	itp. etc.	= i tym podobne = and the like
r.	= rok	m.in. i.a.	= między innymi = among others
t/r t/y	= ton rocznie = tonnes per year	np. e.g.	= na przykład = for example
cd. cont.	= ciąg dalszy = continued	tj. i.e.	= to jest = that is
dok. cont.	= dokończenie = continued	tzn. i.e.	= to znaczy = that is
Lp. No.	= liczba porządkowa = number	tw.	= tak zwany
kk	= Kodeks karny	ww.	= wyżej wymieniony
nr (Nr) No.	= numer = number	EKG ECE	= Europejska Komisja Gospodarcza = Economic Commission for Europe
poz.	= pozycja	ONZ UN	= Organizacja Narodów Zjednoczonych = United Nations
pkt	= punkt	UE EU	= Unia Europejska = European Union
tabl.	= tablica table	ESA	= Europejski System Rachunków Narodowych i Regionalnych w Unii Europejskiej = European System of National and Regional Accounts in the European Union
pkt	= punkt	WHO	= Światowa Organizacja Zdrowia = World Health Organization
ust.	= ustęp		

UWAGI OGÓLNE

1. Prezentowane w Roczniku dane – jeśli nie zaznaczono inaczej – dotyczą **całej gospodarki narodowej**; tj. wszystkich podmiotów zlokalizowanych na terenie województwa, bez względu na formy organizacyjne i formy własności.

2. Dane prezentuje się:

1) w układzie **Polskiej Klasyfikacji Działalności – PKD 2007**, opracowanej na podstawie Statystycznej Klasyfikacji Działalności Gospodarczej we Wspólnocie Europejskiej – Statistical Classification of Economic Activities in the European Community – NACE Rev. 2. PKD 2007 wprowadzona została z dniem 1 stycznia 2008 r. rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 24 grudnia 2007 r. (Dz. U. Nr 251, poz. 1885) z późniejszymi zmianami.

W ramach PKD 2007 dokonano dodatkowego grupowania, ujmując pod pojęciem „**Przemysł**” sekcje: „Górnictwo i wydobywanie”, „Przetwórstwo przemysłowe”, „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych” oraz „Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją”.

Pod pojęciem „**Pozostałe usługi**” ujęte są sekcje: „Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna”, „Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca”, „Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne”, „Edukacja”, „Opieka zdrowotna i pomoc społeczna”, „Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją”, „Pozostała działalność usługowa” oraz „Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby”;

2) według **sektorów instytucjonalnych** – wyłączenie w zakresie rachunków regionalnych;

3) według **sektorów własności**:

— **sektor publiczny** – grupujący własność państwową (Skarbu Państwa i państwowych osób prawnych), własność jednostek samorządu terytorialnego oraz „własność mieszaną” z przewagą kapitału (mienia) podmiotów sektora publicznego,

— **sektor prywatny** – grupujący własność prywatną krajową (osób fizycznych i pozostałych jednostek prywatnych), własność zagraniczną (osób zagranicznych) oraz „własność mieszaną” z przewagą kapitału (mienia) podmiotów sektora prywatnego i brakiem przewagi sektorowej w kapitale (mieniu) podmiotu.

„Własność mieszaną” określana jest głównie dla spółek i wyznaczana na podstawie struktury kapitału (mienia) deklarowanego we wniosku rejestracyjnym spółki.

GENERAL NOTES

1. Data presented in the Yearbook – unless otherwise indicated – concern the **entire national economy**, i.e., all units located on the voivodship territory regardless of organizational and ownership forms.

2. Data are presented:

1) according to the **Polish Classification of Activities – PKD 2007**, compiled on the basis of the Statistical Classification of Economic Activities in the European Community – NACE Rev. 2. PKD 2007 was introduced on 1st January 2008 by the decree of the Council of Ministers dated 24th December 2007 (Journal of Laws No. 251, item 1885) with later amendments.

The item **“Industry”** was introduced, including NACE Rev. 2 sections: “Mining and quarrying”, “Manufacturing”, “Electricity, gas, steam and air conditioning supply” as well as “Water supply; sewerage, waste management and remediation activities”, as an additional grouping.

The item **“Other services”** was introduced including sections: “Professional, scientific and technical activities”, “Administrative and support service activities”, “Public administration and defence; compulsory social security”, “Education”, “Human health and social work activities”, “Arts, entertainment and recreation”, “Other service activities” as well as “Activities of households as employers; undifferentiated goods- and services-producing activities of households for own use”;

2) according to **institutional sectors** – exclusively within the scope of regional accounts;

3) according to **ownership sectors**:

— **public sector** – grouping state ownership (of the State Treasury and state legal persons), the ownership of local government units as well as “mixed ownership” with a predominance of capital (property) of public sector entities,

— **private sector** – grouping private domestic ownership (of natural persons and other private entities), foreign ownership (of foreign persons) as well as “mixed ownership” with a predominance of capital (property) of private sector entities and lack of predominance of public or private sector in capital (property) of the entity.

“Mixed ownership” is defined mainly for companies and determined on the basis of the capital (property) structure as declared in a company’s registration application.

3. Dane prezentowane są w układzie **Nomenklatury Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NUTS)**, opracowanej na podstawie Klasyfikacji Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NUTS), obowiązującej w krajach Unii Europejskiej, zgodnie z Rozporządzeniem (WE) Nr 1059/2003 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 26 maja 2003 r. (Dz. Urz. UE L 154 z 21 czerwca 2003 r.) z późniejszymi zmianami. Od 1 stycznia 2018 r. obowiązują zmiany wprowadzone Rozporządzeniem Komisji (UE) 2016/2066 z dnia 21 listopada 2016 r., zgodnie z którym od 1 stycznia 2018 r. Polskę podzielono na 3 poziomy, w ramach których funkcjonuje 97 jednostek statystycznych NUTS.

4. Prezentowane informacje zostały przedstawione stosownie do zakresu prowadzonych badań, uwzględniających podmioty klasyfikowane według kryterium **liczby pracujących** i – jeśli nie zaznaczono inaczej – obejmują podmioty o liczbie pracujących:

- do 9 osób,
- od 10 do 49 osób,
- 50 osób i więcej.

5. Dane – jeśli nie zaznaczono inaczej – opracowano zgodnie z **każdorazowym stanem organizacyjnym gospodarki narodowej**.

6. Dane w podziale według sekcji i działów PKD 2007 opracowano – jeśli nie zaznaczono inaczej – tzw. metodą przedsiębiorstw.

Metoda przedsiębiorstw (podmiotowa) oznacza przyjmowanie całych podmiotów gospodarki narodowej za podstawę grupowania wszystkich danych charakteryzujących ich działalność według poszczególnych poziomów klasyfikacyjnych i podziałów terytorialnych.

7. Przez **podmioty gospodarki narodowej** rozumie się jednostki prawne, tj. osoby prawne, jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej oraz osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą.

Pod pojęciem **podmiotów gospodarczych** rozumie się podmioty prowadzące działalność gospodarczą (produkcyjną i usługową) na własny rachunek w celu osiągnięcia zysku.

8. Z ważniejszych klasyfikacji, według których prezentuje się dane w Roczniku – obok PKD 2007 – należy wymienić:

1) **Klasyfikację Zawodów i Specjalności (KZiS)**, na podstawie której dokonuje się grupowania radnych organów jednostek samorządu terytorialnego, zatrudnionych i ich wynagrodzeń; klasyfikacja, opracowana na podstawie Międzynarodowej Standardowej Klasyfikacji Zawodów (ISCO-08), wprowadzona została z dniem 1 stycznia 2015 r. rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 7 sierpnia 2014 r. (tekst jednolity Dz. U. 2018 poz. 227) w miejsce obowiązującej do 31 grudnia 2014 r.;

3. Data are presented in accordance with the **Nomenclature of Territorial Units for Statistical Purposes (NUTS)**, compiled on the basis of the Nomenclature of Territorial Units for Statistics (NUTS) obligatory in the countries of the European Union according to the Regulation (EC) No. 1059/2003 of the European Parliament and of the Council of 26th May 2003 (Official Journal of the EU L 154, 21st June 2003) with later amendments. Since 1st January 2018 there were obligatory amendments introduced by Commission Regulation (EU) 2016/2066 of 21st November 2016, according to which from 1st January 2018 Poland is divided into 3 levels, under which there are 97 NUTS statistical units.

4. Information is presented in compliance with the scope of conducted surveys, considering entities classified according to the criterion of the **number of persons employed** and – unless otherwise indicated – include entities employing:

- up to 9 persons,
- from 10 to 49 persons,
- 50 persons and more.

5. Data – unless otherwise indicated – are compiled in accordance with **the respective organisational status of units of the national economy**.

6. Data according to NACE Rev. 2 sections and divisions are compiled – unless otherwise indicated – using the enterprise method.

In the **enterprise (entity) method**, the entire organisational unit of entities in the national economy is the basis for grouping all data describing their activity according to individual classification levels and territorial divisions.

7. The term **entities of the national economy** is understood as legal entities, i.e. legal persons, organisational entities without legal personality as well as natural persons conducting economic activity.

The term **economic entities** is understood as entities conducting economic activity (production and services) on their own account in order to earn a profit.

8. Other than NACE Rev. 2, among the more important classifications, according to which data are presented in the Yearbook, the following should be mentioned:

1) the **Occupations and Specializations Classification (KZiS)**, on the basis of which councillors of organs of local government units are grouped, paid employees and their wages and salaries; the classification, compiled on the basis of the International Standard Classification of Occupations (ISCO-08) was introduced on 1st January 2015 by the decree of the Minister of Labour and Social Policy dated 7th August 2014 (uniform text Journal of Laws 2018 item 227) replacing the classification valid until 31st December 2014;

- 2) **Klasyfikację Spożycia Indywidualnego według Celu (COICOP)**, na podstawie której dokonuje się grupowania spożycia produktów (wyrobów i usług) w sektorze gospodarstw domowych oraz wydatków na towary i usługi konsumpcyjne w gospodarstwach domowych (przyjętych również do opracowania wskaźników cen);
- 3) **Polską Klasyfikację Obiektów Budowlanych (PKOB)**, na podstawie której dokonuje się grupowania obiektów budowlanych; PKOB, opracowana na podstawie Klasyfikacji Obiektów Budowlanych (CC), wprowadzona została z dniem 1 stycznia 2000 r. rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 30 grudnia 1999 r. (Dz. U. Nr 112, poz. 1316) z późniejszymi zmianami;
- 4) **Klasyfikację Środków Trwałych (KŚT)**, na podstawie której dokonuje się grupowania środków trwałych według rodzajów; KŚT wprowadzona została z dniem 1 stycznia 2017 r. rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 3 października 2016 r. (Dz. U. 2016, poz. 1864) w miejsce obowiązującej do 2016 r.

9. Informacje o **województwie** oraz w podziale na **miasta i wieś** podano w każdorazowym podziale administracyjnym. Przez „**miasta**” rozumie się gminy miejskie oraz miasta w gminach miejsko-wiejskich, przez „**wieś**” – gminy wiejskie oraz obszary wiejskie w gminach miejsko-wiejskich.

10. Dane w **cenach bieżących** odpowiadają uzyskanym dochodom, poniesionym wydatkom lub wartości wyrobów, usług itp. W tablicach, notach i wykresach, w których nie określono cen, dane liczbowe wyrażono w cenach bieżących.

Do wyceny produkcji i wartości dodanej brutto przyjęto kategorię **ceny bazowej**, zastępując nią ceną producenta.

Cena bazowa definiowana jest jako kwota pieniędzy otrzymywana przez producenta (w tym także przez jednostkę handlową) od nabywcy za jednostkę produktu (wyrobu lub usługi), pomniejszona o podatki od produktu oraz o ewentualne rabaty i opusty, powiększona o dotacje otrzymywane do produktu.

Podatki od produktów obejmują: podatek od towarów i usług – VAT (od produktów krajowych i z importu), podatki i cła od importu (łącznie z podatkiem akcyzowym) oraz inne podatki od produktów, jak podatek akcyzowy od produktów krajowych i podatki od niektórych rodzajów usług (np. od gier losowych i zakładów wzajemnych oraz do 2010 r. zryczałtowany podatek od towarów i usług od okazjonalnych przewozów osób autobusami zarejestrowanymi za granicą).

11. Jako **ceny stałe** przyjęto w przypadku:

- 1) produkcji rolniczej – ceny bieżące z roku poprzedzającego rok badany, z wyjątkiem ziemniaków, warzyw i owoców, w przypadku których przyjmuje się średnie ceny z dwóch kolejnych lat, tj. z roku poprzedzającego rok badany i z roku badanego;

- 2) the **Classification of Individual Consumption by Purpose (COICOP)**, on the basis of which final consumption expenditure of products (goods and services) in the households sector as well as expenditures on consumer goods and services of households (also adopted for compiling price indices) are grouped;
- 3) the **Polish Classification of Types of Construction (PKOB)**, on the basis of which type of constructions are grouped; PKOB, compiled on the basis of the Classification of Types of Constructions (CC), was introduced on 1st January 2000 by the decree of the Council of Ministers, dated 30th December 1999 (Journal of Laws No. 112, item 1316) with later amendments;
- 4) the **Classification of Fixed Assets (KŚT)**, on the basis of which fixed assets are grouped according to type; KŚT was introduced on 1st January 2017 by the decree of the Council of Ministers, dated 3rd October 2016 (Journal of Laws 2016, item 1864) replacing the classification valid until 2016.

9. Information on **voivodship** as well as by **urban and rural areas** is presented according to administrative division in a given period. The term “**urban areas**” is understood as urban gminas and towns in urban-rural gminas, while the term “**rural area**” is understood as rural gminas and rural area in urban-rural gminas.

10. Data in **current prices** correspond to obtained revenue, incurred expenditures or the value of products, services, etc. In tables, notes and charts in which prices are not defined, data are expressed in current prices.

In order to evaluate production and gross value added the **basic price** has been adopted replacing the producer's category.

Basic price is defined as the amount of money received by a producer (trade entities included) from a buyer for a unit of product (good or service), decreased by the tax on the product as well as by applicable rebates and deductions, and increased by subsidies received for the product.

Taxes on products include: value added tax – VAT (on domestic products and on imports), taxes and customs duties on imports (including excise tax) as well as other taxes on products, such as excise tax on domestic products and taxes on selected types of services (e.g., on games of chance and mutual betting and until 2010 lump sum tax on goods and services from occasional transports of passengers in buses with foreign registration).

11. **Constant prices** were adopted as follows:

- 1) agricultural output – current prices from the year preceding the surveyed year, with the exception of potatoes, vegetables and fruit, in case of which average prices from two consecutive years are adopted, i.e., from the year preceding the surveyed year and from the surveyed year;

2) produkcji sprzedanej przemysłu – do 2010 r. – ceny stałe 2005 (średnie ceny bieżące 2005), do 2015 r. – ceny stałe 2010 (średnie ceny bieżące 2010), od 2016 r. – ceny stałe 2015 (średnie ceny bieżące 2015).

12. Liczby względne (wskaźniki, odsetki) obliczono z reguły na podstawie danych bezwzględnych wyrażonych z większą dokładnością niż podano w tablicach.

Wskaźniki dynamiki – w przypadku zmian metodycznych, zmian kategorii ceny przyjmowanej do wyceny produkcji, zmian systemu cen stałych oraz zmian systemu wag do obliczania wskaźników cen w poszczególnych okresach – obliczono w warunkach porównywalnych.

Wskaźniki jednopodstawowe obliczono metodą nawiązania łańcuchowego.

13. Do przeliczeń danych według liczby ludności – jeśli nie zaznaczono inaczej – przyjęto liczbę ludności według krajowej definicji zamieszkania, opracowaną metodą bilansową.

Przy przeliczaniu na 1 mieszkańca (1000 ludności itp.) danych według stanu w końcu roku (np. łóżka w szpitalach, środki trwałe) przyjęto liczbę ludności według stanu w dniu 31 grudnia, a przy przeliczaniu danych charakteryzujących wielkość zjawiska w ciągu roku (np. ruch naturalny ludności, produkcja, spożycie) – według stanu w dniu 30 czerwca.

14. Dane – jeśli nie zaznaczono inaczej – nie obejmują jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego.

15. Niektóre informacje zostały podane na podstawie danych nieostatecznych i mogą ulec zmianie w następujących publikacjach Urzędu Statystycznego.

16. Ze względu na zaokrąglenia danych, w niektórych przypadkach dane mogą się nie sumować na ogółem, a w ujęciu odsetkowym na 100%.

17. Informacje statystyczne pochodzące ze źródeł spoza Urzędu Statystycznego opatrzone odpowiednimi notami, zgodnie z zasadą, że jako źródłodawcę podaje się instytucję przekazującą informacje prezentowane w tablicy za ostatni rok.

18. W Roczniku zastosowano skróty nazw niektórych poziomów klasyfikacyjnych; zestawienie zastosowanych skrótów i pełnych nazw podaje się poniżej:

2) sold production of industry – until 2010 – 2005 constant prices (2005 average current prices), until 2015 – 2010 constant prices (2010 average current prices), since 2016 – 2015 constant prices (2015 average current prices).

12. Relative numbers (indices, percentages) are, as a rule, calculated on the basis of absolute data expressed with higher precision than that presented in the tables.

Indices – in case of methodological changes, changes in price categories used in the evaluation of production, changes in the system of constant prices as well as changes in the system of weights for calculating price indices in individual periods – are calculated in comparable conditions.

Single base indices are calculated using the chain-base index method.

13. For the purpose of calculating data by population number – unless otherwise indicated – the population number according to the national definition of residence, compiled using the balance method, was adopted.

When **computing data per capita (1000 population, etc.)** as at the end of a year (e.g., beds in hospitals, fixed assets), the population as of 31st December was adopted, whereas data describing the magnitude of a phenomenon during a year (e.g., vital statistics, production, consumption) – as of 30th June.

14. Data – unless otherwise indicated – do not include the budgetary entities conducting activity within the scope of national defence and public safety.

15. Selected information presented on the basis of preliminary data and may change in subsequent publications of the Statistical Office.

16. Due to the rounding of data, in some cases the data may not add up to the total as well as in terms of proportion to 100%.

17. Statistical information originating from sources other than the Statistical Office is indicated in the appropriate note, with the institution providing the information for the last presented year given as the source.

18. The names of some classification levels used in the Yearbook have been abbreviated; the list of abbreviations used and their full names are given below:

skrót
abbreviation

pełna nazwa
full name

MIĘDZYNARODOWA STATYSTYCZNA KLASYFIKACJA CHORÓB
I PROBLEMÓW ZDROWOTNYCH (X Rewizja)
INTERNATIONAL STATISTICAL CLASSIFICATION
OF DISEASES AND RELATED HEALTH PROBLEMS (ICD – 10 Revision)

Wady rozwojowe wrodzone
Congenital anomalies

Wady rozwojowe wrodzone, zniekształcenia i aberracje
chromosomowe
Congenital malformations, deformations and chromosomal
abnormalities

Objawy i stany niedokładnie określone
Symptoms and ill-defined conditions

Objawy, cechy chorobowe oraz nieprawidłowe wyniki badań
klinicznych i laboratoryjnych niesklasyfikowane gdzie indziej
Symptoms, signs and abnormal clinical and laboratory
findings, not elsewhere classified

POLSKA KLASYFIKACJA DZIAŁALNOŚCI – PKD 2007
STATISTICAL CLASSIFICATION OF ECONOMIC ACTIVITIES IN THE EUROPEAN COMMUNITY
– NACE Rev. 2

sekcje
sections

Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię
elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę

Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz,
parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klima-
tyzacyjnych

Dostawa wody; gospodarowanie ściekami
i odpadami; rekultywacja

Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz
działalność związana z rekultywacją

Handel; naprawa pojazdów samochodowych
Trade; repair of motor vehicles

Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samocho-
dowych, włączając motocykle
Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and
motorcycles

Zakwaterowanie i gastronomia
Accommodation and catering

Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gas-
tronomicznymi
Accommodation and food service activities

Obsługa rynku nieruchomości

Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości

Administrowanie i działalność wspierająca

Działalność w zakresie usług administrowania i działalność
wspierająca

działy
divisions

Produkcja skór i wyrobów skórzanych

Produkcja skór i wyrobów ze skór wyprawionych

Produkcja wyrobów z drewna, korka, słomy
i wikliny
Manufacture of products of wood, cork,
straw and wicker

Produkcja wyrobów z drewna oraz korka z wyłączeniem
mebli; produkcja wyrobów ze słomy i materiałów używa-
nych do wyplatania
Manufacture of wood and of products of wood and cork,
except furniture; manufacture of articles of straw and plait-
ing materials

skrót
abbreviation

pełna nazwa
full name

POLSKA KLASYFIKACJA DZIAŁALNOŚCI – PKD 2007 (dok.)
STATISTICAL CLASSIFICATION OF ECONOMIC ACTIVITIES IN THE EUROPEAN COMMUNITY
– NACE Rev. 2 (cont.)

działy (dok.)
divisions (cont.)

Produkcja wyrobów farmaceutycznych Manufacture of pharmaceutical products	Produkcja podstawowych substancji farmaceutycznych oraz leków i pozostałych wyrobów farmaceutycznych Manufacture of basic pharmaceutical products and pharmaceutical preparations
Produkcja wyrobów z metali Manufacture of metal products	Produkcja metalowych wyrobów gotowych, z wyłączeniem maszyn i urządzeń Manufacture of fabricated metal products, except machinery and equipment
Produkcja maszyn i urządzeń	Produkcja maszyn i urządzeń, gdzie indziej niesklasyfikowana
Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep	Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep, z wyłączeniem motocykli
Gospodarka odpadami; odzysk surowców	Działalność związana ze zbieraniem, przetwarzaniem i unieszkodliwianiem odpadów; odzysk surowców
Budowa budynków	Roboty budowlane związane ze wznoszeniem budynków
Budowa obiektów inżynierii lądowej i wodnej	Roboty związane z budową obiektów inżynierii lądowej i wodnej

*
* *

Wyjaśnienia metodyczne dotyczące podstawowych pojęć i metod opracowania danych liczbowych zamieszczono w uwagach ogólnych do poszczególnych działów. Rozszerzone wyjaśnienia dotyczące poszczególnych dziedzin statystyki Czytelnik znajdzie w publikacjach tematycznych, na stronie internetowej GUS <http://www.stat.gov.pl> oraz w serii „Metodologia badań statystycznych”.

Methodological explanations concerning basic definitions and methods of compiling statistical data are enumerated in the general notes to individual chapters. More detailed information pertaining to particular fields of statistics can be found in subject matter publications, on the web page of the CSO <http://www.stat.gov.pl> as well as in the series „Statistical Research Methodology”.

I. WOJEWÓDZTWO NA TLE KRAJU W 2018 R.

VOIVODSHIP ON THE BACKGROUND OF THE COUNTRY IN 2018

WYSZCZEGÓLNIENIE	Polska Poland	Województwo Voivodship		SPECIFICATION
	ogółem total	Polska = 100 Poland = 100		

POWIERZCHNIA. PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY – stan w dniu 31 XII

AREA. ADMINISTRATIVE DIVISION – as of 31 XII

Powierzchnia w km ²	312695	9412	3,0	Area in km ²
Powiaty	314	11	3,5	Poviats
Miasta na prawach powiatu	66	1	1,5	Cities with powiat status
Gminy	2478	71	2,9	Gminas
Miasta	930	36	3,9	Towns
Miejscowości wiejskie	52497	1156	2,2	Rural localities
Sołectwa	40740	1021	2,5	Village administrator's offices

STAN I OCHRONA ŚRODOWISKA

ENVIRONMENTAL PROTECTION

Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza w tys. t:				Emission of air pollutants from plants of significant nuisance to air quality in thousand tonnes:
pyłowych	31,8	1,3	3,9	particulates
gazowych (bez dwutlenku węgla)	1299,5	44,6	3,4	gases (excluding carbon dioxide)
Komunalne oczyszczalnie ścieków ^a (stan w dniu 31 XII)	3257	76	2,3	Municipal wastewater treatment plants ^a (as of 31 XII)
w tym: biologiczne	2439	50	2,1	of which: biological
z podwyższonym usuwaniem biogenów	810	26	3,2	with increased biogene removal
Odpady wytworzone (w ciągu roku; z wyłączeniem odpadów komunalnych) w tys. t	115338,7	1792,6	1,6	Waste generated (during the year; excluding municipal waste) in thousand tonnes
Odpady komunalne zebrane ^b (w ciągu roku) w tys. t	12485,4	322,6	2,6	Municipal waste collected ^b (during the year) in thousand tonnes
Nakłady na środki trwałe (ceny bieżące):				Outlays on fixed assets (current prices):
służące ochronie środowiska:				in environmental protection:
w milionach złotych	10392,1	271,4	2,6	in million PLN
w % nakładów inwestycyjnych ogółem	3,4	3,8	x	in % of total investment outlays
służące gospodarce wodnej:				for water management:
w milionach złotych	2467,9	74,3	3,0	in million PLN
w % nakładów inwestycyjnych ogółem	0,8	1,0	x	in % of total investment outlays

BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE^cPUBLIC SAFETY^c

Przestępstwa stwierdzone przez Policję w zakończonych postępowaniach przygotowawczych:				Ascertained crimes by the Police in completed preparatory proceedings:
w liczbach bezwzględnych	768049	17326	2,3	in absolute numbers
na 10 tys. ludności	200	175	x	per 10 thousand population
Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych przez Policję w %	73,4	72,4	x	Rate of detectability of delinquents in ascertained crimes by the Police in %

a Pracujące na sieci kanalizacyjnej. b Dane szacunkowe. c Bez czynów karalnych popełnionych przez nieletnich.

a Working on sewage system. b Estimated data. c Excluding punishable acts committed by juveniles.

I. WOJEWÓDZTWO NA TLE KRAJU W 2018 R. (cd.)

VOIVODSHIP ON THE BACKGROUND OF THE COUNTRY IN 2018 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Polska Poland	Województwo Voivodship		SPECIFICATION
	ogółem total	Polska = 100 Poland = 100		
LUDNOŚĆ POPULATION				
Ludność (stan w dniu 31 XII) w tys. ...	38411,1	986,5	2,6	Population (as of 31 XII) in thousands
miasta	23067,2	525,9	2,3	urban areas
wieś	15343,9	460,7	3,0	rural areas
w tym kobiety	19829,3	509,4	2,6	of which females
Ludność na 1 km ² powierzchni ogólnej (stan w dniu 31 XII)	123	105	x	Population per 1 km ² of total area (as of 31 XII)
Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym (stan w dniu 31 XII)	65	61	x	Non-working age population per 100 persons of working age (as of 31 XII)
Przyrost naturalny na 1000 ludności	-0,7	-2,1	x	Natural increase per 1000 population
Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności	0,09	-1,29	x	Internal and international net migration for permanent residence per 1000 population
RYNEK PRACY. WYNAGRODZENIA LABOUR MARKET. WAGES AND SALARIES				
Pracujący ^{ab} (stan w dniu 31 XII) w tys.	15614,9	338,3	2,2	Employed persons ^{ab} (as of 31 XII) in thousands
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w zł	4589,91	4157,68	90,6	Average monthly gross wages and salaries in PLN
Bezrobotni zarejestrowani (stan w dniu 31 XII) w tys.	968,9	22,7	2,3	Registered unemployed persons (as of 31 XII) in thousands
Stopa bezrobocia rejestrowanego ^b (stan w dniu 31 XII) w %	5,8	6,3	x	Registered unemployment rate ^b (as of 31 XII) in %
MIESZKANIA. INFRASTRUKTURA KOMUNALNA DWELLINGS. MUNICIPAL INFRASTRUCTURE				
Zasoby mieszkaniowe ^c (stan w dniu 31 XII):				Dwellings stocks ^c (as of 31 XII):
mieszkania: w tysiącach	14615,1	357,5	2,4	dwellings: in thousands
na 1000 ludności	380,5	362,4	x	per 1000 population
izby: w tysiącach	55874,3	1498,2	2,7	rooms: in thousands
na 1000 ludności	1454,6	1518,7	x	per 1000 population
powierzchnia użytkowa mieszkań: w tysiącach m ²	1084166,5	28967,2	2,7	useful floor area of dwellings: in thousand m ²
na 1000 ludności w m ²	28225,3	29363,4	x	per 1000 population in m ²
Mieszkania oddane do użytkowania: w tysiącach	185,1	2,4	1,3	Dwellings completed: in thousands
na 1000 ludności:				per 1000 population:
mieszkania	4,8	2,4	x	dwellings
izby	18,6	10,2	x	rooms
powierzchnia użytkowa mieszkań w m ²	435,0	258,6	x	useful floor area of dwellings in m ²

a Według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności. b Dane opracowano z uwzględnieniem pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie wyszacowanych przy uwzględnieniu wyników Powszechnego Spisu Rolnego 2010. c Na podstawie bilansów.

a By actual workplace and kind of activity. b Data are compiled considering employed persons on private farms in agriculture estimated using the results of the Agricultural Census 2010. c Based on balances.

I. WOJEWÓDZTWO NA TLE KRAJU W 2018 R. (cd.)

VOIVODSHIP ON THE BACKGROUND OF THE COUNTRY IN 2018 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Polska Poland	Województwo Voivodship		SPECIFICATION
	ogółem total	Polska = 100 Poland = 100		

MIESZKANIA. INFRASTRUKTURA KOMUNALNA (dok.)

DWELLINGS. MUNICIPAL INFRASTRUCTURE (cont.)

Długość sieci (stan w dniu 31 XII) w km:				Network (as of 31 XII) in km:
wodociągowej rozdzielczej	307690,4	7514,9	2,4	water supply distribution
kanalizacyjnej rozdzielczej ^a	160671,4	5147,3	3,2	sewage distribution ^a
gazowej	154380,0	2732,4	1,8	gas supply

EDUKACJA^b I WYCHOWANIE – stan na początku roku szkolnegoEDUCATION^b – as of beginning of the school year

Uczniowie w szkołach ^c w tys.:				Pupils and students in schools ^c in thousands:
podstawowych	3039,8	67,3	2,2	primary
gimnazjach	350,6	7,7	2,2	lower secondary
branżowych I stopnia ^d	156,8	4,6	2,9	stage I sectoral vocational ^d
liceach ogólnokształcących	470,3	8,9	1,9	general secondary
technikach	505,6	13,4	2,6	technical secondary
artystycznych ogólnokształcących ^e	12,9	0,3	2,3	general art ^e
policealnych	218,6	5,2	2,4	post-secondary
Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego ^f :				Children in pre-primary establish- ments ^f :
w tysiącach	1392,9	32,2	2,3	in thousands
na 1000 dzieci w wieku 3–6 lat ...	895	920	x	per 1000 children aged 3–6

OCHRONA ZDROWIA^g I POMOC SPOŁECZNA – stan w dniu 31 XIIHEALTH CARE^g AND SOCIAL WELFARE – as of 31 XII

Pracownicy medyczni ^h :				Medical personnel ^h :
lekarze	89532	1897	2,1	doctors
dentyści	12927	363	2,8	dentists
pielęgniarki ⁱ	192964	4884	2,5	nurses ⁱ
Przychodnie	21881	561	2,6	Out-patient departments
Szpitala ogólne	949	30	3,2	General hospitals
Łóżka w szpitalach ogólnych w tys. ...	181,7	4,4	2,4	Beds in general hospitals in thousands
Apteki ogólnodostępne ^k	12899	319	2,5	Public pharmacies ^k

a Łącznie z kolektorami. b Patrz uwagi ogólne do działu „Edukacja i wychowanie”, ust. 1 i 2 na str. 184. c Bez szkół dla dorosłych, z wyjątkiem szkół policealnych. d Łącznie z uczniami szkół specjalnych przysposabiających do pracy. e Dających uprawnienia zawodowe. f Łącznie z dziećmi przebywającymi przez cały rok szkolny w placówkach wykonujących działalność leczniczą. g Łącznie z danymi resortu obrony narodowej oraz spraw wewnętrznych i administracji. h Łącznie z odbywającymi staż; łącznie z osobami, dla których głównym miejscem pracy jest indywidualna praktyka lekarska i pielęgniarstwa. i Łącznie z magistrami pielęgniarstwa. k Patrz uwagi ogólne do działu „Ochrona zdrowia i pomoc społeczna”, ust. 11 na str. 214.

a Including collectors. b See general notes to the chapter “Education”, item 1 and 2 on page 184. c Excluding schools for adult, excluding post-secondary schools. d Including students in special job-training schools. e Leading to professional certification. f Including children staying during the whole school year in the units performing health care activities. g Data include the Ministry of National Defence and the Ministry of Interior and Administration. h Include inters; including persons for whom the main workplace are individual medical practice and nurses. i Including master nurses. k See general notes to the chapter “Health care and social welfare”, item 11 on page 214.

I. WOJEWÓDZTWO NA TLE KRAJU W 2018 R. (cd.)

VOIVODSHIP ON THE BACKGROUND OF THE COUNTRY IN 2018 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Polska Poland	Województwo Voivodship		SPECIFICATION
	ogółem total	Polska = 100 Poland = 100		
KULTURA. TURYSTYKA CULTURE. TOURISM				
Biblioteki publiczne (łącznie z filiami; stan w dniu 31 XII)	7925	311	3,9	Public libraries (including branches; as of 31 XII)
Księgozbiór bibliotek publicznych (stan w dniu 31 XII) w tys. wol.	127493,7	3785,3	3,0	Public library collections (as of 31 XII) in thousand vol.
Muzea i oddziały muzealne (stan w dniu 31 XII)	945	18	1,9	Museums with branches (as of 31 XII)
Zwiedzający muzea i wystawy w tys.	38124,4	401,3	1,1	Museum and exhibition visitors in thousands
Kina stałe (stan w dniu 31 XII)	497	11	2,2	Fixed cinemas (as of 31 XII)
Widzowie w kinach stałych w tys.	59177,8	815,9	1,4	Audience in fixed cinemas in thousands
Baza noclegowa turystyki ^{ab} w tys.: miejsca noclegowe (stan w dniu 31 VII)	798,7	11,1	1,4	Tourist accommodation establishments ^{ab} in thousands: number of beds (as of 31 VII)
korzystający z noclegów	33895,9	419,2	1,2	
ROLNICTWO I LEŚNICTWO AGRICULTURE AND FORESTRY				
Użytki rolne w dobrej kulturze rolnej (stan w czerwcu) ^{cd} w tys. ha	14539,6	484,9	3,3	Agricultural land in good agricultural condition (as of June) ^{cd} in thousand ha
pod zasiewami ^e	10829,3	445,2	4,1	sown area ^e
grunty ugorowane	179,9	1,2	0,7	fallow land
uprawy trwałe	352,6	0,4	0,1	permanent crops
ogrody przydomowe	27,9	0,7	2,4	kitchen gardens
łąki i pastwiska	3149,9	37,4	1,2	meadows and pastures
Powierznią zasiewów (stan w czerwcu) ^f w tys. ha:				Sown area (as of June) ^e in thousand ha:
zboża	7806,3	318,0	4,1	cereals
ziemniaki	291,0	7,1	2,5	potatoes
warzywa gruntowe ^f	175,1	2,5	1,4	field vegetables ^f
Zbiory w tys. t:				Production in thousand tonnes:
zboża	26779,8	1619,5	6,0	cereals
ziemniaki	7312,0	237,4	3,2	potatoes
warzywa gruntowe ^f	4109,0	40,7	1,0	field vegetables ^f
Plony z 1 ha w dt:				Yields per 1 ha in dt:
zboża	34,3	50,9	148,4	cereals
ziemniaki	251	332	132,3	potatoes
Powierzchnia lasów (stan w dniu 31 XII) w tys. ha	9254,9	250,9	2,7	Forest areas (as of 31 XII) in thousand ha

a Dotyczy obiektów posiadających 10 i więcej miejsc noclegowych. b Dane opracowano z uwzględnieniem imputacji dla jednostek, które odmówiły udziału w badaniu. c Dane według siedziby użytkownika. d Bez gruntów posiadaczy użytków rolnych nieprowadzących działalności rolniczej oraz gruntów posiadaczy poniżej 1 ha użytków rolnych prowadzących działalność rolniczą o małej skali. e Bez powierzchni upraw trwałych, ogrodów przydomowych oraz upraw na przyoranie (nawozy zielone). f łącznie z ogrodami przydomowymi, dane według szacunków.

a Concern establishments possessing 10 and more bed places. b Data were compiled with consideration imputation for units, which refused to participate in the survey. c Data are presented according to the official residence of the land user. d Excluding land of owners of agricultural land who do not conduct agricultural activities and land of owners of up to 1 ha of agricultural land who conduct agricultural activities on a small scale. e Excluding permanent crops, and crop area intended for ploughing (green fertilizers). f Including kitchen gardens, data based on estimation.

I. WOJEWÓDZTWO NA TLE KRAJU W 2018 R. (cd.)

VOIVODSHIP ON THE BACKGROUND OF THE COUNTRY IN 2018 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Polska Poland	Województwo Voivodship		SPECIFICATION
	ogółem total	Polska = 100 Poland = 100		
PRZEMYSŁ I BUDOWNICTWO INDUSTRY AND CONSTRUCTION				
Produkcja sprzedana przemysłu (ceny bieżące):				Sold production of industry (current prices):
w milionach złotych	1520836,1	31099,1	2,0	in million PLN
na 1 mieszkańca w zł	39592	31476	79,5	per capita in PLN
Sprzedaż produkcji budowlano- -montażowej ^a (ceny bieżące):				Sales of construction and assembly production ^a (current prices):
w milionach złotych	218148,0	5146,4	2,4	in million PLN
na 1 mieszkańca w zł	5679	5209	91,7	per capita in PLN
TRANSPORT. POCZTA I TELEKOMUNIKACJA – stan w dniu 31 XII TRANSPORT. POST AND TELECOMMUNICATIONS – as of 31 XII				
Drogi publiczne o twardej nawierz- -chni (miejskie i zamiejskie) w km ...	303956,9	8533,0	2,8	Hard surface public roads (urban and non-urban) in km
w tym o nawierzchni ulepszonej w %	92,7	94,2	x	of which improved in %
Samochody zarejestrowane ^b w tys. szt:				Registered cars ^b in thousand units:
osobowe	23429,0	640,2	2,7	passenger cars
ciężarowe ^c i ciągniki siodłowe	3758,2	86,4	2,3	lorries ^c and road tractors
Placówki pocztowe ^d	7602	217	2,9	Postal offices ^d
Łączna abonenckie ^e :				Subscriber lines ^e :
w tysiącach	4096,2	109,3	2,7	in thousands
na 1000 ludności	106,6	110,8	x	per 1000 population
HANDEL – stan w dniu 31 XII TRADE – as of 31 XII				
Sklepy	339880	7592	2,2	Shops
Liczba ludności na 1 sklep	113	130	x	Population per 1 shop
Targowiska stałe	2156	49	2,3	Permanent marketplaces
FINANSE PUBLICZNE PUBLIC FINANCE				
Budżety gmin^f				Budgets of gminas^f
Dochody:				Revenue:
w milionach złotych	121425,6	3620,2	3,0	in million PLN
na 1 mieszkańca w zł	4702	4211	89,5	per capita in PLN
Wydatki:				Expenditure:
w milionach złotych	127132,8	3785,8	3,0	in million PLN
na 1 mieszkańca w zł	4923	4403	89,4	per capita in PLN
Budżety miast na prawach powiatu				Budgets of cities with powiat status
Dochody:				Revenue:
w milionach złotych	85507,8	987,2	1,2	in million PLN
na 1 mieszkańca w zł	6791	7699	113,4	per capita in PLN
Wydatki:				Expenditure:
w milionach złotych	87014,6	1022,3	1,2	in million PLN
na 1 mieszkańca w zł	6911	7973	115,4	per capita in PLN

a Zrealizowanej przez podmioty budowlane – według miejsca wykonywania robót. b Łącznie z posiadającymi pozwolenia czasowe wydane w końcu roku. c Łącznie z samochodami ciężarowo-osobowymi. d Dane dotyczą operatora wyznaczonego. e Na podstawie Systemu Informacyjnego Internetu Szerokopasmowego (SIIS). f Bez dochodów i wydatków gmin mających również status miasta na prawach powiatu.

a Realized by construction units – by place of performing works. b Including cars having temporary permissions given at the end of the year. c Including vans. d Data concern appointed operator. e Based on the Broadband Internet Information System. f Excluding revenue and expenditure of gminas which are also cities with powiat status.

I. WOJEWÓDZTWO NA TLE KRAJU W 2018 R. (dok.)

VOIVODSHIP ON THE BACKGROUND OF THE COUNTRY IN 2018 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Polska Poland	Województwo Voivodship		SPECIFICATION
	ogółem total	Polska = 100 Poland = 100		
FINANSE PUBLICZNE (dok.) PUBLIC FINANCE (cont.)				
Budżety powiatów				Budgets of powiats
Dochody:				Revenue:
w milionach złotych	27959,3	890,2	3,2	in million PLN
na 1 mieszkańca w zł	1083	1035	95,6	per capita in PLN
Wydatki:				Expenditure:
w milionach złotych	28656,6	918,1	3,2	in million PLN
na 1 mieszkańca w zł	1110	1068	96,2	per capita in PLN
Budżety województw				Budgets of voivodships
Dochody:				Revenue:
w milionach złotych	16953,7	519,5	3,1	in million PLN
na 1 mieszkańca w zł	441	526	119,1	per capita in PLN
Wydatki:				Expenditure:
w milionach złotych	16582,3	497,9	3,0	in million PLN
na 1 mieszkańca w zł	432	504	116,7	per capita in PLN
INWESTYCJE. ŚRODKI TRWAŁE INVESTMENTS. FIXED ASSETS				
Nakłady inwestycyjne (ceny bieżące):				Investment outlays (current prices):
w milionach złotych	302675,2	7164,2	2,4	in million PLN
na 1 mieszkańca w zł	7879	7251	92,0	per capita in PLN
Wartość brutto środków trwałych (stan w dniu 31 XII; bieżące ceny ewidencyjne):				Gross value of fixed assets (as of 31 XII; current book-keeping prices):
w milionach złotych	4029716,5	92145,8	2,3	in million PLN
na 1 mieszkańca w zł	104910	93406	89,0	per capita in PLN
PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY				
Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON ^a (stan w dniu 31 XII)	4365375	100931	2,3	Entities of the national economy in the REGON register ^a (as of 31 XII)
sektor publiczny	113019	4023	3,6	public sector
sektor prywatny	4188932	96114	2,3	private sector
RACHUNKI REGIONALNE W 2017 R. REGIONAL ACCOUNTS IN 2017				
Produkt krajowy brutto (ceny bieżące):				Gross domestic product (current prices):
w milionach złotych	1989351	40716	2,0	in million PLN
na 1 mieszkańca w zł	51776	41080	79,3	per capita in PLN
Wartość dodana brutto (ceny bieżące):				Gross value added (current prices):
w milionach złotych	1747080	35758	2,0	in million PLN
na 1 pracującego w zł	118027	112014	94,9	per 1 employed person in PLN
Nominalne dochody do dyspozycji brutto w sektorze gospodarstw do- mowych:				Gross nominal disposable income of the households sector:
w milionach złotych	1179975	27175	2,3	in million PLN
na 1 mieszkańca w zł	30711	27417	89,3	per capita in PLN

^a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie; patrz uwagi ogólne do działu „Podmioty gospodarki narodowej”.

a Excluding persons tending private farms in agriculture; see general notes to the chapter „Entities of the national economy”.

U w a g a. Przeliczeń danych na 1 mieszkańca (1000 ludności itp.) za 2000 r. oraz 2005 r. dokonano przy przyjęciu Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011.

N o t e. Calculations of data per capita (1000 population, etc.) for 2000 as well as 2005 are based on the revised number of Census of 2011.

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE

MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2010	2014
POWIERZCHNIA					
1	Powierzchnia w km ² (stan w dniu 31 XII)	9412	9412	9412	9412
STAN I OCHRONA ŚRODOWISKA					
2	Pobór wody – w % poboru ogółem – na cele: produkcyjne ^a (poza rolnictwem, leśnictwem, łowiectwem i rybactwem)	32,4	36,4	34,1	35,3
3	eksploatacji sieci wodociągowej ^b	36,9	40,9	39,7	39,2
4	Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności na 1 km ² w dam ³	15,4	11,8	11,7	11,6
5	w tym do produkcji przemysłowej	5,2	4,5	4,2	4,4
6	Ścieki przemysłowe i komunalne odprowadzone do wód lub do ziemi: oczyszczane w % wymagających oczyszczania	95,9	96,5	83,0	98,3
7	nieoczyszczane na 1 km ² w dam ³	0,3	0,3	2,0	0,1
8	Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ludności ogółem ^c	49,4	57,2	66,1	72,2
9	Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza w tys. t: pyłowych	7,7	3,8	2,7	1,9
10	gazowych (bez dwutlenku węgla)	57,5	51,8	66,2	57,2
11	Redukcja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza w % zanieczyszczeń wytworzonych: pyłowych	99,2	99,6	99,9	99,9
12	gazowych (bez dwutlenku węgla)	63,4	62,2	71,2	71,0
13	Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona (stan w dniu 31 XII): w % powierzchni ogólnej	27,1	27,1	27,2	27,2
14	na 1 mieszkańca w m ²	2351	2439	2519	2561
15	Odpady wytworzone (w ciągu roku; z wyłączeniem odpadów komunalnych) ^d na 1 km ² w t	266,7	174,6	90,7	188,1
16	Odpady komunalne zebrane ^e (w ciągu roku) na 1 mieszkańca w kg	311	243	255	268
17	Nakłady na środki trwałe (ceny bieżące) w % nakładów inwestycyjnych ogółem: służące ochronie środowiska	5,4	7,6	7,0	7,6
18	służące gospodarce wodnej	4,4	1,4	1,5	4,0
BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE					
19	Przestępstwa stwierdzone przez Policję ^f w zakończonych postępowaniach przygotowawczych: w liczbach bezwzględnych	30549	34637	30575	22980
20	na 10 tys. ludności	285	330	300	229
21	Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych przez Policję ^f w %	59,2	68,0	73,0	68,7

a Z ujęć własnych. b Pobór wody na ujęciach przed wtłoczeniem do sieci. c Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków środowiska^a, ust. 8 na str. 57. e Dane szacunkowe; w 2000 r. określane jako odpady stałe wywiezione. f Do 2010 r. – łącznie

a From own intakes. b Water withdrawal by intakes before entering the water supply network. c Population connected to "Environmental protection", item 8 on page 57. e Estimated data; in 2000 defined as solid waste removed. f Until 2010

skorygowanej liczby ludności uwzględniającej wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002, od 2010 r. population, which considers the results of Population and Housing Census of 2002, since 2010 Population and Housing

2015	2016	2017	2018	SPECIFICATION	No.
AREA					
9412	9412	9412	9412	Area in km ² (as of 31 XII)	1
ENVIRONMENTAL PROTECTION					
				Water withdrawal – in % of total withdrawal – for purposes of:	
32,0	29,6	29,3	32,7	production ^a (excluding agriculture, forestry, hunting and fishing)	2
37,2	34,2	34,6	34,9	exploitation of water supply network ^b	3
13,0	14,0	14,0	14,1	Consumption of water for needs of the national economy and population per 1 km ² in dam ³	4
4,4	4,3	4,3	4,8	of which for industrial production	5
				Industrial and municipal wastewater discharged into waters or into the ground:	
98,4	99,8	99,9	100,0	treated in % of requiring treatment	6
0,1	0,0	0,0	0,0	untreated per 1 km ² in dam ³	7
74,5	76,0	75,6	76,0	Population connected to wastewater treatment plants in % of total population ^c	8
				Emission of air pollutants from plants of significant nuisance to air quality in thousand tonnes:	
1,5	1,3	1,1	1,3	particulates	9
47,4	44,7	42,1	44,6	gases (excluding carbon dioxide)	10
				Reduction of air pollutants from plants of significant nuisance to air quality in % of pollutants produced:	
99,9	99,9	99,9	100,0	particulates	11
71,6	61,7	73,7	71,6	gases (excluding carbon dioxide)	12
				Area of special nature value under legal protection (as of 31 XII):	
27,2	27,7	27,6	27,6	in % of total area	13
2573	2623	2624	2631	per capita in m ²	14
180,3	175,4	175,1	190,5	Waste generated (during the year; excluding municipal waste) ^d per 1 km ² in t	15
279	296	317	327	Municipal waste collected ^e (during the year) per capita in kg	16
				Outlays on fixed assets (current prices) in % of total investment outlays:	
5,1	3,3	3,1	3,8	in environmental protection	17
3,0	1,8	0,9	1,0	in water management	18
PUBLIC SAFETY					
				Ascertained crimes by the Police ^f in completed preparatory proceedings:	
19927	19904	19771*	17326	in absolute numbers	19
199	200	199	175	per 10 thousand population	20
65,8	65,5	74,1	72,4	Rate of detectability of delinquents in ascertained crimes by the Police ^f in %	21

– dane na podstawie szacunków, ludność ogółem – na podstawie bilansów. d Patrz uwagi ogólne działu „Stan i ochrona z prokuraturą; od 2014 r. bez czynów karalnych popełnionych przez nieletnich.

wastewater treatment plants – estimated data, the total population – based on balances. d See general notes to the chapter – including prosecutor's office; since 2014 excluding punishable acts committed by juveniles.

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (cd.)

MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2010	2014
LUDNOŚĆ ^a					
1	Ludność (stan w dniu 31 XII)	1070598	1047407	1017241	1000858
2	miasta	563579	551238	532927	520618
3	wieś	507019	496169	484314	480240
4	w tym kobiety	550317	540212	525440	516676
5	Kobiety na 100 mężczyzn (stan w dniu 31 XII)	106	107	107	107
6	Ludność na 1 km ² powierzchni ogólnej (stan w dniu 31 XII)	114	111	108	106
Ludność w wieku (stan w dniu 31 XII):					
7	przedprodukcyjnym	257549	205079	174257	161704
8	produkcyjnym	658071	677421	666937	643277
9	poprodukcyjnym	154978	164907	176047	195877
10	Małżeństwa na 1000 ludności	4,8	4,7	5,6	4,8
11	Rozwody na 1000 ludności	1,2	1,8	1,5	1,7
12	Urodzenia żywe na 1000 ludności	8,7	8,1	9,0	8,6
13	Zgony ^b na 1000 ludności	8,7	9,0	9,7	9,8
14	Przyrost naturalny na 1000 ludności	-0,0	-0,9	-0,7	-1,2
15	Zgony niemowląt na 1000 urodzeń żywych	6,0	4,9	5,2	4,7
16	Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności	-3,48	-3,04	-1,76	-2,25
Przeciętna liczba lat dalszego trwania życia w momencie urodzenia:					
17	mężczyźni	70,7	71,9	73,0	74,5
18	kobiety	78,2	79,5	80,4	81,4
RYNEK PRACY					
Pracujący ^{de} (stan w dniu 31 XII):					
19	w tysiącach	372,0	294,3	311,0	316,9
20	w tym kobiety	178,2	136,4	142,8	148,8
21	na 1000 ludności	347,4	280,9	305,7	316,6
22	w sektorze prywatnym w %	71,8	71,2	73,1	77,1
według rodzajów działalności w %:					
23	rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	x	17,2	16,3	16,0
24	przemysł i budownictwo	x	30,3	31,2	30,9
25	handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ ; transport i gospodarka magazynowa; zakwaterowanie i gastronomia ^Δ ; informacja i komunikacja	x	22,5	21,8	21,0
26	działalność finansowa i ubezpieczeniowa; obsługa rynku nieruchomości ^Δ oraz pozostałe usługi ^f	x	30,0	30,7	32,1
Przeciętne zatrudnienie:					
w przemyśle:					
27	w tysiącach	65,0	62,8	56,8
28	na 1000 ludności	x	61,9	61,7	56,6
w budownictwie:					
29	w tysiącach	12,4	15,9	16,5
30	na 1000 ludności	x	11,8	15,7	16,4

a Patrz uwagi ogólne do działu „Ludność”, ust. 3 na str. 90. b Łącznie ze zgonami niemowląt. c Do obliczenia salda wykorzy-
i (od 2005 r.) rodzaju działalności. e Dane opracowano z uwzględnieniem pracujących w gospodarstwach indywidualnych
dowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002 oraz Powszechnego Spisu Rolnego 2002, od 2010 r. – Powszechnego
naukowa i techniczna”, „Administrowanie i działalność wspierająca”, „Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe
i rekreacją” oraz „Pozostała działalność usługowa”.

a See general notes to the chapter “Population”, item 3 on page 90. b Including infant deaths. c For calculating net migra-
(since 2005) kind of activity. e Data are compiled considering employed persons on private farms in agriculture estimated
the Agricultural Census 2002, since 2010 – of the Agricultural Census 2010. f The term “Other services” refers to the NACE
stration and defence; compulsory social security”, “Education”, “Human health and social work activities”, “Arts, entertainment

2015	2016	2017	2018	SPECIFICATION	No.
POPULATION ^a					
996011	993036	990069	986506	Population (as of 31 XII)	1
517177	515006	522594	525853	urban areas	2
478834	478030	467475	460653	rural areas	3
514063	512607	511109	509387	of which females	4
107	107	107	107	Females per 100 males (as of 31 XII)	5
106	106	105	105	Population per 1 km ² of total area (as of 31 XII)	6
Population of age (as of 31 XII):					
159393	158146	157829	157194	pre-working	7
635551	627826	620022	611801	working	8
201067	207064	212218	217511	post-working	9
4,9	4,9	4,8	4,8	Marriages per 1000 population	10
1,7	1,4	1,6	1,5	Divorces per 1000 population	11
8,3	8,7	9,2	8,7	Live births per 1000 population	12
10,5	10,1	11,0	10,8	Deaths ^b per 1000 population	13
-2,2	-1,4	-1,8	-2,1	Natural increase per 1000 population	14
4,1	4,6	3,4	3,3	Infant deaths per 1000 live births	15
-2,38 ^c	-1,38	-1,23	-1,29	Internal and international net migration for permanent residence per 1000 population	16
Life expectancy at the moment of birth:					
73,8	74,4	74,1	74,7	males	17
81,4	81,8	81,6	81,8	females	18
LABOUR MARKET					
Employed persons ^{de} (as of 31 XII):					
321,6	328,8	332,4	338,3	in thousands	19
150,0	152,1	153,8	155,5	of which women	20
322,9	331,1	335,8	342,9	per 1000 population	21
77,8	78,1	78,3	78,7	in private sector in %	22
by kind of activities in %:					
15,7	15,3	15,1	14,7	agriculture, forestry and fishing	23
31,4	31,7	31,9	32,1	industry and construction	24
21,3	21,3	21,9	21,5	trade; repair of motor vehicles ^A ; transportation and storage; accommodation and catering ^A ; information and communication	25
31,6	31,6	31,1	31,6	financial and insurance activities; real estate activities and other services ^f	26
Average paid employment:					
in industry:					
58,1	60,0	61,9	63,2	in thousands	27
58,1	60,4	62,4	64,0	per 1000 population	28
in construction:					
16,5	16,9	16,7	16,9	in thousands	29
16,5	17,0	16,9	17,1	per 1000 population	30

stano dane o migracjach wewnętrznych za 2015 r. i migracjach zagranicznych za 2014 r. d Według faktycznego miejsca pracy w rolnictwie wyszacowanych przy uwzględnieniu wyników: w 2000 r. – Powszechnego Spisu Rolnego 1996, w 2005 r. – Narodowego Spisu Rolnego 2010. f Pod pojęciem "pozostałe usługi" należy rozumieć następujące sekcje PKD: „Działalność profesjonalna, zabezpieczenia społeczne”; „Edukacja”, „Opieka zdrowotna i pomoc społeczna”, „Działalność związana z kulturą, rozrywką

tion, data on internal migration for 2015 and data on international migration for 2014 were used. d By actual workplace and using the results: in 2000 – of the Agricultural Census 1996, in 2005 – of the Population and Housing Census 2002 as well as Rev. 2 sections: "Professional, scientific and technical activities", "Administrative and support service activities", "Public administration and recreation" and "Other service activities".

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (cd.)

MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2010	2014
RYNEK PRACY (dok.)					
1	Bezrobotni zarejestrowani (stan w dniu 31 XII) w tys. ...	69,3	69,4	48,8	42,4
2	2000 = 100	x	100,0	70,4	61,1
W % bezrobotnych zarejestrowanych (stan w dniu 31 XII):					
3	kobiety	58,1	55,8	52,9	52,6
4	w wieku do 25 lat	28,6	20,5	22,2	15,1
5	pozostający bez pracy dłużej niż 1 rok	41,4	47,6	24,0	37,0
6	Bezrobotni zarejestrowani (stan w dniu 31 XII) na 1 ofertę pracy	707	224	46	39
7	Stopa bezrobocia rejestrowanego ^a (stan w dniu 31 XII) w %	15,7	18,7	13,6	11,8

WYNAGRODZENIA. ŚWIADCZENIA Z UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH

8	Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w zł	1731,65	2126,53	2946,59	3425,56
9	2000 = 100	x	122,8	170,2	197,8
10	w tym: w przemyśle	2166,44	3041,07	3475,79
11	w budownictwie	1622,54	2319,46	2833,68
12	Przeciętna liczba emerytów i rencistów w tys.	218,0	213,4	215,6	201,8
13	pobierających emerytury i renty wypłacane przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych	175,1	176,0	184,9	176,0
14	rolników indywidualnych	42,9	37,4	30,7	25,8
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto w zł:					
15	wypłacana przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych	835,93	1097,91	1560,14	1887,91
16	rolników indywidualnych ^b	641,26	801,89	1017,25	1210,39

MIESZKANIA. INFRASTRUKTURA KOMUNALNA

Zasoby mieszkaniowe ^c (w 2000 r. – zamieszkane; stan w dniu 31 XII):					
mieszkania:					
17	w tysiącach	321,8	334,1	343,9	350,2
18	na 1000 ludności	300,6	319,0	338,1	349,9
19	izby na 1000 ludności	1170,1	1291,4	1409,5	1463,8
powierzchnia użytkowa mieszkań w m ² :					
20	na 1000 ludności	21542,7	24447,4	26848,7	28092,3
21	przeciętna 1 mieszkania	71,7	76,6	79,4	80,3
Mieszkania oddane do użytkowania:					
mieszkania:					
22	w tysiącach	1,1	1,2	2,1	1,9
23	na 1000 ludności	1,0	1,1	2,1	1,9
24	izby na 1000 ludności	4,3	5,0	10,0	9,5
powierzchnia użytkowa mieszkań w m ² :					
25	na 1000 ludności	97,9	132,8	240,2	243,2
26	przeciętna 1 mieszkania	95,4	120,5	113,9	126,2

a Do wyliczenia przyjęto liczbę pracujących uwzględniającą pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002 oraz Powszechnego Spisu Rolnego 2002, od 2010 r. – Powszechnego Spisu do świadczeń z tego systemu z uprawnieniami do świadczeń z Funduszu Emerytalno-Rentowego. c Na podstawie bilansów.

a The number of employed persons, including estimated data of employed persons on private farms in agriculture was Housing Census 2002 as well as the Agricultural Census 2002, since 2010 – of the Agricultural Census 2010. b Including benefits from the Pension Fund. c Based on balances.

2015	2016	2017	2018	SPECIFICATION	No.
LABOUR MARKET (cont.)					
36,2	32,4	26,1	22,7	Registered unemployed persons (as of 31 XII) in thousands	1
52,2	46,8	37,6	32,7	2000 = 100	2
54,6	55,6	57,6	58,9	In % of registered unemployed (as of 31 XII):	
14,0	13,0	12,0	12,1	women	3
34,4	37,3	38,9	36,3	aged up to 25 years	4
				out of work for longer than 1 year	5
22	14	8	10	Registered unemployed persons (as of 31 XII) a job offer	6
10,1	9,0	7,3	6,3	Registered unemployment rate ^a (as of 31 XII) in %	7
WAGES AND SALARIES. SOCIAL SECURITY BENEFITS					
3565,04	3708,24	3923,58	4157,68	Average monthly gross wages and salaries in PLN	8
205,9	214,1	226,6	240,1	2000 = 100	9
3679,97	3857,32	4129,07	4379,80	of which: in industry	10
2939,73	3068,94	3264,76	3398,43	in construction	11
201,8	202,5	200,1	205,7	Average number of retirees and pensioners in thousands	12
176,2	177,2	175,5	181,6	receiving retirement pay and pensions paid by the Social Insurance Institution	13
25,5	25,3	24,6	24,1	farmers	14
1948,36	1985,35	2014,89	2109,41	Average monthly gross retirement pay and pension in PLN paid by the Social Insurance Institution	15
1245,08	1241,38	1252,02	1276,52	farmers ^b	16
DWELLINGS. MUNICIPAL INFRASTRUCTURE					
				Dwelling stocks ^c (in 2000 – inhabited; as of 31 XII):	
351,8	353,4	355,2	357,5	dwelling stocks:	
353,2	355,9	358,8	362,4	in thousands	17
1478,7	1490,8	1503,7	1518,7	per 1000 population	18
				rooms per 1000 population	19
28432,8	28717,9	29016,6	29363,4	useful floor area of dwellings in m ² :	
80,5	80,7	80,9	81,0	per 1000 population	20
				average per dwelling	21
				Dwellings completed:	
				dwelling stocks:	
1,7	1,8	2,0	2,4	in thousands	22
1,7	1,8	2,0	2,4	per 1000 population	23
8,6	8,4	9,3	10,2	rooms per 1000 population	24
				useful floor area of dwellings in m ² :	
225,7	220,8	232,5	258,6	per 1000 population	25
130,8	124,2	115,2	107,0	average per dwelling	26

wyszacowanych przy uwzględnieniu wyników: w 2000 r. – Powszechnego Spisu Rolnego 1996, w 2005 r. – Narodowego Spisu Rolnego 2010. b Łącznie z wypłatami z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych, w przypadku łączenia uprawnień

used for calculation, estimated using the results: in 2000 – of the Agricultural Census 1996, in 2005 – of the Population and payments from non-agricultural social security system in case of a simultaneous right to benefits from this system and to

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (cd.)

MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2010	2014
MIESZKANIA. INFRASTRUKTURA KOMUNALNA (dok.)					
	Długość sieci rozdzielczej (stan w dniu 31 XII) w km:				
1	wodociągowej	6152,7	6544,4	6809,6	7171,5
2	kanalizacyjnej ^a	1154,3	2014,4	3043,4	4227,1
	Zużycie w gospodarstwach domowych:				
	wody z wodociągów:				
3	w hektometrach sześciennych	36,0	31,5	29,8	28,9
4	na 1 mieszkańca w m ³	33,6	30,1	29,2	28,8
	energii elektrycznej w miastach ^b :				
5	w gigawatogodzinach	384,6	404,3	470,2	395,5
6	na 1 mieszkańca w kWh	680,9	731,4	880,5	757,6
EDUKACJA ^c I WYCHOWANIE					
	Uczniowie w szkołach ^d (stan na początku roku szkolnego) w tys.:				
7	podstawowych ^e	85,3	65,4	52,3	51,9
8	gimnazjach	31,4	41,6	31,3	25,7
9	branżowych I stopnia ^{f,g}	16,9	7,8	7,3	6,1
10	liceach ogólnokształcących	21,3	16,6 ^h	13,4 ^h	10,3
11	liceach profilowanych	x	6,6	0,7	x
12	technikach	25,0	13,0 ^h	14,7	13,8
13	artystycznych ogólnokształcących ⁱ	0,2	0,3	0,2	0,3
14	policealnych	4,5	7,2	6,2	5,1
	Absolwenci szkół ^{dk} w tys.:				
15	podstawowych	31,8 ^l	12,6	9,9	8,3
16	gimnazjów	x	14,0	10,8	8,9
17	zasadniczych zawodowych ^g	5,5	2,4	2,7	1,4
18	liceów ogólnokształcących.....	4,1	5,6 ^h	5,0 ^h	3,7
19	liceów profilowanych	x	2,4	0,6	0,0
20	techników	5,1	4,1	3,2	3,1
21	artystycznych ogólnokształcących ⁱ	0,0	0,1	0,0	0,0
22	policealnych	2,0	2,2	2,0	1,7
23	Absolwenci ^k szkół zasadniczych zawodowych, liceów ogólnokształcących, techników oraz artystycznych ogólnokształcących dających uprawnienia zawodowe ^{mn} (bez szkół dla dorosłych) na 1000 ludności	13,8	14,0	11,3	8,3
24	Studenci uczelni ^o (stan w dniu 31 XII) w tys.	31,8	37,1	38,1	25,0
25	Absolwenci uczelni ^{op} w tys.	5,9	8,3	10,7	8,9
26	Uczniowie szkół dla dorosłych (stan na początku roku szkolnego) w tys.	9,8	8,9	8,9	6,0
27	Absolwenci ^k szkół dla dorosłych w tys.	2,6	3,0	2,5	1,7

a Łącznie z kolektorami. b W 2000 r. bez gospodarstw domowych, których głównym źródłem utrzymania był dochód z użytko-
d Bez szkół dla dorosłych, z wyjątkiem szkół policealnych. e Bez dzieci w wieku 6 lat objętych edukacją w placówkach
łącznie z oddziałami zasadniczych szkół zawodowych. g,h Łącznie: g – od roku szkolnego 2004/05 ze szkołami specjalnymi
uprawnienia zawodowe. k Z poprzedniego roku szkolnego. l Dane obejmują absolwentów klasy VIII i VI. m Łącznie z uzupeł-
ni szkołami specjalnymi przysposabiającymi do pracy. o Łącznie z filiami, zamiejscowymi podstawowymi jednostkami organizacyj-
bez cudzoziemców. p Osoby, które uzyskały dyplomy ukończenia studiów wyższych w okresie od 1 grudnia 2017 r. do

a Including collectors. b In 2000 excluding households, whose the main source of maintenance was income from a private
adults, except post-secondary schools. e Excluding children aged 6 attending pre-primary education establishments. f Until
sections. g,h Including: g – since the 2004/05 school year, special job-training schools, h – supplementary schools: general
year. l Data include graduates of grades 8 and 6. m Including supplementary general secondary schools in: 2005/06 and
sections basic organizational units in another location as well as teaching centres in another location, excluding academies of
tion diplomas between 1st December 2017 and 31st December 2018; 2005–2017 – from the previous academic year, and in

2015	2016	2017	2018	SPECIFICATION	No.
------	------	------	------	---------------	-----

DWELLINGS. MUNICIPAL INFRASTRUCTURE (cont.)

7188,4	7316,5	7470,0	7514,9	Distribution network (as of 31 XII) in km:	
4749,4	4890,1	4995,6	5147,3	water supply	1
				sewage ^a	2
				Consumption in households:	
				water from water supply systems:	
30,0	29,7	29,5	31,0	in cubic hectometre	3
30,0	29,9	29,7	31,4	per capita in m ³	4
				electricity in urban areas ^b :	
380,1	384,5	391,6	402,1	in gigawatt-hour	5
732,2	745,0	748,3	763,0	per capita in kWh	6

EDUCATION^c

				Pupils and students in schools ^d (as of beginning of the school year) in thousands:	
55,7	50,8	58,7	67,3	primary ^e	7
24,8	24,0	15,8	7,7	lower secondary	8
5,7	5,3	5,0	4,6	stage I sectoral vocational ^g	9
9,7	9,2	9,0	8,9	general secondary	10
x	x	x	x	specialised secondary	11
13,7	13,6	13,3	13,4	technical secondary	12
0,3	0,4	0,3	0,3	general art ⁱ	13
5,1	5,3	5,3	5,2	post-secondary	14
				Graduates of schools ^{dk} in thousands:	
8,1	7,8	–	–	primary	15
8,5	8,2	7,8	7,8	lower secondary	16
1,8	1,8	1,5	1,6	basic vocational ^g	17
3,5	3,3	3,1	2,9	general secondary	18
x	x	x	x	specialised secondary	19
3,1	3,2	3,2	3,0	technical secondary	20
0,0	0,0	0,0	0,1	general art ⁱ	21
1,3	1,5	1,4	1,1	post-secondary	22
				Graduates ^k of basic vocational, general and technical secondary as well as general art leading to professional certification schools ^{mn} (excluding schools for adults) per 1000 population	23
8,5	8,4	8,0	7,7		
				Students of higher education institutions ^o (as of 31 XII) in thousands	24
21,9	19,4	18,2	17,1		
7,7	6,6	6,7	5,2	Graduates of higher education institutions ^{op} in thousands	25
				Students of schools for adults (as of beginning of the school year) in thousands	26
5,3	4,9	4,4	4,2		
2,0	1,7	1,6	1,3	Graduates ^k of schools for adults in thousands	27

-wanego gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie. c Patrz uwagi ogólne działu „Edukacja i wychowanie”, ust. 1 i 2 na str. 184. wychowania przedszkolnego. f Do roku szkolnego 2016/17 zasadnicze szkoły zawodowe i od roku szkolnego 2017/18 przysposabiającymi do pracy, h – z uzupełniającymi odpowiednio: liceami ogólnokształcącymi i technikami. i Dających niającymi liceami ogólnokształcącymi w latach szkolnych: 2005/06 i 2010/11. n Łącznie z liceami profilowanymi nymi oraz zamiejscowymi ośrodkami dydaktycznymi, bez szkół resortu obrony narodowej oraz resortu spraw wewnętrznych; 31 grudnia 2018 r.; w latach 2005–2017 – z poprzedniego roku akademickiego, a w 2000 r. – z roku kalendarzowego.

farm in agriculture. c See general notes to the chapter “Education”, item 1 and 2 on page 184. d Excluding schools for the 2016/17 school year, basic vocational schools and since the 2017/18 school year, including basic vocational school secondary and technical secondary respectively. i Leading to professional certification. k From the previous school 2010/11 school years. n Including specialised secondary schools as well as special job-training schools. o Including branch the Ministry of National Defense and the Ministry of Internal Affairs; excluding foreigners. p Persons who obtained higher educa- 2000 – from the calendar year.

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (cd.)

MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2010	2014
EDUKACJA ^a I WYCHOWANIE (dok.)					
1	Wychowanie przedszkolne (stan na początku roku szkolnego): miejsca w przedszkolach w tys. dzieci w tys.:	32,0	28,0	28,1	29,4
2	w przedszkolach ^b	27,1	23,6	25,7	26,7
3	w oddziałach przedszkolnych przy szkołach podstawowych	1,5	2,5	2,8	2,9
4	Dzieci w przedszkolach (stan na początku roku szkolnego) na 1000 dzieci w wieku 3–6 lat ^c	580	617	707	785
OCHRONA ZDROWIA ^d I POMOC SPOŁECZNA					
5	Pracownicy medyczn ^e (stan w dniu 31 XII): lekarze	1773	1633	1782	1873
6	lekarze dentyści	157	298	293	281
7	pielęgniarki ^f	4865	4241	4803	5079
8	Łóżka w szpitalach ogólnych ^g (stan w dniu 31 XII) na 10 tys. ludności	46,7	39,8	43,1	48,5
9	Leczenie w szpitalach ogólnych na 10 tys. ludności	1441	1565	1717	1959
10	Przychodnie ^h (stan w dniu 31 XII)	233	335	433	532
11	Apteki ogólnodostępne (stan w dniu 31 XII)	192	263	279	307
12	Liczba ludności (stan w dniu 31 XII) na 1 aptekę ogólnodostępną	5576	3983	3646	3260
Porady udzielone w zakresie ambulatoryjnej opieki zdrowotnej na 1 mieszkańca:					
13	lekarskie	4,8	5,7	6,1	6,4
14	stomatologiczne	0,5	0,5	0,5	0,6
15	Dzieci w żłobkach ⁱ i klubach dziecięcych (stan w dniu 31 XII) na 1000 dzieci w wieku do 3 lat	33,6	35,2	42,9	96,6
KULTURA. TURYSTYKA					
16	Biblioteki publiczne (łącznie z filiami; stan w dniu 31 XII)	337	325	318	316
17	Księgozbiór bibliotek publicznych (stan w dniu 31 XII) na 1000 ludności w wol.	4025	4010	4023	3887
18	Czytelnie bibliotek publicznych ^j na 1000 ludności	178	162	152	157
Wypożyczenia ^m księgozbioru z bibliotek publicznych w wol.:					
19	na 1000 ludności	3220	3193	3070	3020
20	na 1 czytelnika	18,1	19,7	20,2	19,3
21	Miejsca w teatrach i instytucjach muzycznych (stan w dniu 31 XII) na 1000 ludności	1,5	1,6	1,7	2,1
22	Widzowie i słuchacze w teatrach i instytucjach muzycznych ⁿ na 1000 ludności	209	190	168	180
23	Muzea i oddziały muzealne (stan w dniu 31 XII)	13	13	13	16
24	Zwiedzający muzea i wystawy na 1000 ludności	191	185	177	222

a Patrz uwagi ogólne do działu „Edukacja i wychowanie”, ust. 1 i 2 na str. 184. b Od 2010 r. łącznie z – nieuwzględnionymi przeliczeń wskaźnika użyto liczbę dzieci w grupie 3–6 lat w liczbie ludności w wieku 3–5 lat i połowie rocznika 6-latków, e Od 2005 r. pracujący bezpośrednio z pacjentem; od 2010 r. łącznie z osobami, dla których głównym miejscem pracy jest od 2010 r. łącznie z żłobkami i inkubatorami dla noworodków. h Patrz uwagi ogólne do działu „Ochrona zdrowia i pomoc biblioteczna”, które w latach 2014–2018 przyporządkowano w podziale na miasta i wieś według siedziby jednostki macierzystej na terenie województwa, łącznie z imprezami organizowanymi w plenerze.

a See general notes to the chapter “Education”, item 1 and 2 on page 184. b Since 2010 including pre-primary education units-number of children aged 3–6 in the population aged 3–5 and in half of the 6-year old population, and in 2015 – aged 3–5. working directly with a patient; since 2010 including persons for which the primary workplace is a medical and nurse practise. borns. h See general notes to the chapter “Health care and social welfare” item 2 on page 212. i Including nursery sion into urban areas and rural areas according to the parent entity’s registered office. m In 2000, 2005, 2010 and 2014

2015	2016	2017	2018	SPECIFICATION	No.
EDUCATION ^a (cont.)					
28,4	30,0	31,1	31,8	Pre-primary education (as of beginning of the school year): places in nursery schools in thousands	1
24,3	27,8	28,7	29,2	children in thousands: in nursery schools ^b	2
2,5	3,0	3,1	3,0	in pre-primary sections in primary schools	3
807	763	803	829	Children in nursery schools (as of beginning of the school year) per 1000 children aged 3–6 ^c	4
HEALTH CARE ^d AND SOCIAL WELFARE					
1946	2040	2025	1897	Medical personnel ^e (as of 31 XII):	
286	390	386	363	doctors	5
4927	5059	4989	4884	dentists	6
				nurses ^f	7
46,2	47,7	46,1	44,8	Beds in general hospitals ^g (as of 31 XII) per 10 thousand population	8
1935	1925	1919	1858	In patients in general hospitals per 10 thousand population	9
538	543	546	561	Out-patients departments ^h (as of 31 XII)	10
314	327	335	319	Generally available pharmacies (as of 31 XII)	11
3172	3037	2955	3092	Population (as of 31 XII) per 1 generally available pharmacy	12
				Consultations provided within the scope of out-patient health care per capita:	
6,6	6,7	6,8*	6,9	medical	13
0,6	0,7	0,7	0,7	dental	14
112,1	122,8	125,1	158,1	Children in nurseries ⁱ and children's clubs (as of 31 XII) per 1000 children up to age 3 ^k	15
CULTURE. TOURISM					
315	312	311	311	Public libraries (including branches; as of 31 XII)	16
3860	3838	3828	3837	Public library collections (as of 31 XII) per 1000 population in vol.	17
157	155	154	155	Public library borrowers ^l per 1000 population	18
				Public library loans ^{lm} in vol.:	
2944	2892	2684	2643	per 1000 population	19
18,8	18,7	17,4	17,0	per borrower	20
2,1	2,0	2,0	2,2	Seats in theatres and music institutions (as of 31 XII) per 1000 population	21
170	155	162	185	Audience in theatres and music institutions ⁿ per 1000 population	22
16	17	18	18	Museums with branches (as of 31 XII)	23
237	241	358	406	Museum and exhibition visitors per 1000 population	24

w podziale według rodzaju placówek – zespołami wychowania przedszkolnego i punktami przedszkolnymi. c W 2014 r. do a w 2015 r. – w wieku 3–5 lat. d Od 2014 r. łącznie z danymi resortu obrony narodowej i spraw wewnętrznych i administracji. praktyka lekarska i pielęgniarska. f łącznie z magistrami pielęgniarstwa. g Bez miejsc dziennych na oddziałach szpitalnych; społecznaⁿ ust. 2 na str. 212. i łącznie z oddziałami żłobkowymi. k Do 2010 r. bez klubów dziecięcych. l łącznie z punktami rzystej. m W latach 2000, 2005, 2010 i 2014 bez wypożyczeń międzybibliotecznych. n Dane dotyczą działalności pro-

and pre-primary centres not listed in division by type of establishments. c In 2014 the rate was calculated using the d Since 2014 data include the Ministry of National Defence and the Ministry of Interior and Administration. e Since 2005 f Including master nurses. g Excluding day places in hospital wards since 2010 including beds and incubators for new wards. k Until 2010 excluding children's clubs. l Including library service points which in 2014–2018 are assigned with divi-excluding interlibrary lending. n Data concern activity performed in voivodship area, including outdoor events.

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (cd.)

MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2010	2014
KULTURA. TURYSTYKA (dok.)					
1	Kina stałe (stan w dniu 31 XII)	21	14	9	13
2	Miejsca na widowni w kinach stałych (stan w dniu 31 XII) na 1000 ludności	6,2	4,9	3,5	5,0
3	Widzowie w kinach stałych na 1000 ludności	280	430	551	680
Abonenci (stan w dniu 31 XII) na 1000 ludności:					
4	radiowi	227	230	190	192
5	telewizyjni	223	225	185	186
6	Baza noclegowa turystyki ^a (stan w dniu 31 VII).....	104	118	127	142
7	w tym hotele	22	26	29	48
8	Miejsca noclegowe ^b (stan w dniu 31 VII) na 10 tys. ludności	59,6	71,1	78,3	78,9
9	Korzystający z noclegów ^a na 1000 ludności	133	180	226	289
ROLNICTWO ^c I LEŚNICTWO					
10	Użytki rolne (stan w czerwcu) ^{de} w tys. ha	574,7	540,1	513,1	486,4
11	w tym w dobrej kulturze rolnej w %	x	x	99,0	99,6
12	Powierzchnia zasiewów (stan w czerwcu) ^{df} w tys. ha ...	473,3	458,9	453,2	434,5
w tym w %:					
13	zboża podstawowe (łącznie z mieszankami zbożowymi)	66,1	66,6	61,5	60,5
14	w tym: pszenica	34,9	33,2	32,6	34,5
15	żyto	5,5	3,3	2,8	2,3
16	ziemniaki	5,5	2,3	1,9	1,4
17	buraki cukrowe	5,0	4,2	3,2	3,0
Zbiory w tys. t:					
18	zboża podstawowe (łącznie z mieszankami zbożowymi)	1197,9	1411,7	1357,8	1521,4
19	w tym: pszenica	728,5	802,0	814,0	985,2
20	żyto	73,3	52,0	48,0	40,1
21	ziemniaki ^g	572,0	227,9	222,6	236,2
22	buraki cukrowe	1128,2	896,8	722,1	1149,5
Plony z 1 ha w dt:					
23	zboża podstawowe (łącznie z mieszankami zbożowymi)	38,3	46,2	48,7	57,9
24	w tym: pszenica	44,1	52,7	55,0	65,7
25	żyto	28,0	33,8	37,8	40,7
26	ziemniaki ^g	219	213	259	377
27	buraki cukrowe	475	465	499	880
Zwierzęta gospodarskie ^e (stan w czerwcu):					
bydło:					
28	w tysiącach sztuk	144,5	124,9	122,6	114,6
29	na 100 ha użytków rolnych ^d w szt.	25,2	22,6	23,9	23,6
trzoda chlewna ^h :					
30	w tysiącach sztuk	688,1	743,1	601,2	420,3
31	na 100 ha użytków rolnych ^d w szt.	119,9	134,2	117,2	86,4
Produkcja na 1 ha użytków rolnych ^d :					
32	żywcza rzeźnego w przeliczeniu na mięso (łącznie z tłuszczami i podrobami) w kg	184,9	182,9	238,5	212,3
33	mleka krowiego w l	475	539	565	565

a Do 2005 r. dane nie obejmują pokoi gościnnych i kwater agroturystycznych; od 2010 r. dotyczy obiektów posiadających w badaniu. c Dane według siedziby użytkownika gospodarstwa. d Od 2010 r. bez gruntów posiadaczy użytków rolnych rolniczą o małej skali. e W 2010 r. dane Powszechnego Spisu Rolnego. f Od 2010 r. bez powierzchni upraw trwałych, stan w końcu lipca. i Dotyczy mięsa: wołowego, cielęcego, wieprzowego, baraniego, końskiego, drobiowego, koziego, króliczego

a Until 2005 data do not include rooms for rent and agrotourism lodgings; since 2010 concern establishments 10 and more are presented according to the official residence of land user. d Since 2010 excluding land of owners of agricultural land who a small scale. e In 2010 data of the Agricultural Census. f Since 2010 excluding permanent crops, kitchen gardens as well July. i Concerns meat: beef, veal, pork, mutton, horseflesh, poultry, goat, rabbit and game in post-slaughter warm weight.

2015	2016	2017	2018	SPECIFICATION	No.
CULTURE. TOURISM (cont.)					
11	12	11	11	Fixed cinemas (as of 31 XII)	1
4,7	4,4	4,2	4,1	Seats in fixed cinemas (as of 31 XII) per 1000 population	2
724	765	791	826	Audience in fixed cinemas per 1000 population	3
192	192	192	191	Subscribers (as of 31 XII) per 1000 population:	
186	186	186	185	radio	4
168	177 ^b	168 ^b	173 ^b	television	5
58	64 ^b	63 ^b	64 ^b	Tourist accommodation establishments ^a (as of 31 VII)	6
94,1	102,3 ^b	100,6 ^b	112,7 ^b	of which hotels	7
329	411 ^b	426 ^b	424 ^b	Number of beds ^a (as of 31 VII) per 10 thousand population	8
				Tourists accommodated ^a per 1000 population	9
AGRICULTURE ^c AND FORESTRY					
496,6	510,0	503,0	488,6	Agricultural land (as of June) ^{de} in thousand ha	10
99,4	99,7	99,7	99,2	of which in good agricultural condition in %	11
449,7	463,5	457,8	445,2	Sown area (as of June) ^{ef} in thousand ha	12
59,6	60,7	63,0	60,7	of which in %:	
33,2	35,2	33,0	31,6	basic cereals (including cereal mixed)	13
1,7	2,4	2,1	2,0	of which: wheat	14
1,5	2,0	1,3	1,6	rye	15
2,3	3,2	3,6	3,8	potatoes	16
				sugar beets	17
1369,8	1553,0	1604,4	1301,0	Crop production in thousand tonnes:	
870,7	980,6	949,8	782,9	basic cereals (including cereal mixed)	18
30,6	44,2	39,0	30,8	of which: wheat	19
162,1	328,8	207,4	237,4	rye	20
527,1	1031,2	1134,2	1103,6	potatoes ^g	21
				sugar beets	22
51,1	55,2	55,6	48,2	Yields per 1 ha in dt:	
58,4	60,1	62,9	55,7	basic cereals (including cereal mixed)	23
40,8	39,8	41,0	35,1	of which: wheat	24
234	358	359	332	rye	25
506	706	696	650	potatoes ^g	26
				sugar beets	27
116,5	121,6	122,6	127,3	Livestock ^e : (as of June)	
23,4	23,8	24,4	26,1	cattle	
412,4	378,7	397,4	374,2	in thousand heads	28
83,0	74,3	79,0	76,6	per 100 ha of agricultural land ^d in heads	29
215,2	198,6	226,5	237,0	pigs ^h :	
537	535	551	595	in thousand heads	30
				per 100 ha of agricultural land ^d in heads	31
				Production per 1 ha of agricultural land ^d :	
				of animals for slaughter in terms of meat (including fats and pluck ⁱ) in kg	32
				of cows' milk in l	33

10 i więcej miejsc noclegowych. b Dane opracowano z uwzględnieniem imputacji dla jednostek, które odmówiły udziału nieprowadzących działalności rolniczej oraz gruntów posiadaczy poniżej 1 ha użytków rolnych prowadzących działalność ogrodów przydomowych oraz upraw na przyoranie (nawozy zielone). g Od 2010 r. bez ogrodów przydomowych. h Do 2010 r. i dziczynny; w wadze poubojowej ciepłej.

bed places. b Data were compiled with consideration imputation for units, which refused to participate in the survey. c Data do not conduct agricultural activities and owners of less than 1 ha of agricultural land who conduct agricultural activities on as area intended for ploughing (green fertilizers). g Since 2010 excluding kitchen gardens. h Until 2010 as of the end of

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (cd.)

MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2010	2014
ROLNICTWO ^a I LEŚNICTWO (dok.)					
	Skup produktów rolnych na 1 ha użytków rolnych ^b :				
1	ziarno zbóż podstawowych (łącznie z mieszkankami zbożowymi) w kg	830	865	1231	1731
2	ziemniaki w kg	26	72	75	98
3	buraki cukrowe w kg	1966	1518	1407	1988
4	żywiec rzeźny w przeliczeniu na mięso (łącznie z tłuszczami) ^c w kg	88	120	194	193
5	mleko krowie w l	268	465	425	502
	Zużycie nawozów w przeliczeniu na czysty składnik na 1 ha użytków rolnych ^{bde} w kg:				
6	mineralnych lub chemicznych (łącznie z wieloskładnikowymi)	127,1	141,8	183,5	188,0
7	wapniowych	189,1	202,7	103,9	97,0
8	Ciągniki rolnicze (stan w czerwcu; w 2000 r. – stan w dniu 31 XII) na 100 ha użytków rolnych ^{be} w szt.	7,7	7,6	7,3	.
9	Powierzchnia gruntów leśnych (stan w dniu 31 XII) w tys. ha	252,9	254,9	256,4	257,2
	Powierzchnia lasów (stan w dniu 31 XII):				
10	w tysiącach hektarów	246,6	248,1	249,3	250,4
11	na 1 mieszkańca w ha	0,2	0,2	0,2	0,3
12	Lesistość (stan w dniu 31 XII) w %	26,2	26,4	26,5	26,6
13	Pozyskanie drewna (grubizny) na 100 ha powierzchni lasów w m ³	360,8	383,7	476,2	516,5
PRZEMYSŁ					
	Produkcja sprzedana przemysłu:				
14	w milionach złotych (ceny bieżące)	17251,3	18673,6	22098,8
15	rok poprzedni = 100 (ceny stałe)	x	x	90,4	104,0
16	2005 = 100 (ceny stałe)	x	x	98,9	105,0
17	na 1 zatrudnionego ^f w zł (ceny bieżące)	x	265392	298968	390162
18	na 1 mieszkańca w zł (ceny bieżące)	x	16437	18334	22042
BUDOWNICTWO					
	Sprzedż produkcji budowlano-montażowej ^g (ceny bieżące):				
19	w milionach złotych	1775,7	3151,5	3400,5
20	na 1 mieszkańca w zł	x	1692	3094	3392
TRANSPORT. POCZTA – stan w dniu 31 XII					
	Linie kolejowe eksploatowane normalnotorowe ^h :				
21	w kilometrach	896	851	868	764
22	na 100 km ² powierzchni ogólnej w km	9,5	9,0	9,2	8,1
	Drogi publiczne o twardej nawierzchni (miejskie i zamiejskie):				
23	w kilometrach	8460	8363	8615	8384
24	na 100 km ² powierzchni ogólnej w km	89,9	88,9	91,5	89,1

a Dane według siedziby użytkownika gospodarstwa. b Od 2010 r. bez gruntów posiadaczy użytków rolnych nieprowadzących c Dotyczy mięsa: wołowego, cielęcego, wieprzowego, baraniego końskiego i drobiowego; w wadze poubojowej cieplej. d W roku podmioty budowlane – według miejsca wykonywania robót. h Dane dotyczą sieci kolejowej Polskich Kolei Państwowych (PKP),

a Data are presented according to the official residence of land user. b Since 2010 excluding land of owners of agricultural on a small scale. c Concerns meat: beef, veal, pork, mutton, horseflesh and poultry; in post-slaughter warm weight. d In units – by place of performing works. h Data concern rail network of Polskie Koleje Państwowe (PKP), as well as since 2005 of

2015	2016	2017	2018	SPECIFICATION	No.
AGRICULTURE ^a AND FORESTRY (cont.)					
				Procurement of agricultural products per 1 ha of agricultural land ^b :	
1617	1798	1864	1479	basic cereal grains (including cereal mixed) in kg	1
104	90	77	101	potatoes in kg	2
1573	1828	2141	2384	sugar beets in kg	3
193	180	207	216	animals for slaughter in terms of meat (including fats) ^c in kg	4
498	490	517	550	cows' milk in l	5
				Consumption of fertilizers in terms of pure ingredient per 1 ha of agricultural land ^{bde} in kg:	
199,8	203,2	190,2	202,8	mineral or chemical (including mixed fertilizers)	6
94,3	136,6	96,4	118,6	lime	7
.	7,2	.	.	Agricultural tractors (as of June; in 2000 – as of 31 XII) per 100 ha of agricultural land ^{de} in units	8
257,3	257,4	257,7	257,8	Forest land (as of 31 XII) in thousand ha	9
				Forest areas (as of 31 XII):	
250,4	250,5	250,8	250,9	in thousand hectares	10
0,3	0,3	0,3	0,3	per capita in ha	11
26,6	26,6	26,7	26,7	Forest cover (as of 31 XII) in %	12
					13
553,8	556,5	561,1	558,1	Removals (timber) per 100 ha of forest area in m ³	
INDUSTRY					
				Sold production of industry:	
24092,2	25319,7	28162,2	31099,1	in million PLN (current prices)	14
109,5	106,1	108,5	107,9	previous year = 100 (constant prices)	15
115,0	122,0	132,4	142,9	2005 = 100 (constant prices)	16
415312	422481	456298	493519	per employee ^f in PLN (current prices)	17
24119	25460	28413	31476	per capita in PLN (current prices)	18
CONSTRUCTION					
				Sales of construction and assembly production ^g (current prices):	
3381,1	3940,1	3827,5	5146,4	in million PLN	19
3385	3962	3862	5209	per capita in PLN	20
TRANSPORT. POST – as of 31 XII					
				Railway lines operated - standard gauge ^h :	
749	780	773	782	in kilometres	21
8,0	8,3	8,2	8,3	per 100 km ² of total area in km	22
				Hard surface public roads (urban and non-urban):	
8400	8410	8495	8533	in kilometres	23
89,2	89,4	90,3	90,7	per 100 km ² of total area in km	24

działalności rolniczej oraz gruntów posiadaczy poniżej 1 ha użytków rolnych prowadzących działalność rolniczą o małej skali gospodarczym. e W 2010 r. dane Powszechnego Spisu Rolnego. f Bez zatrudnionych za granicą. g Zrealizowanej przez od 2005 r. również innych podmiotów, będących zarządcami infrastruktury kolejowej.

land who do not conduct agricultural activities and owners of less than 1 ha of agricultural land who conduct agricultural activities farming year. e In 2010 data of the Agricultural Census. f Excluding persons employed abroad. g Realized by construction other entities which are administrators of railway infrastructure.

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (cd.)

MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2010	2014
TRANSPORT. POCZTA – stan w dniu 31 XII (dok.)					
1	Samochody osobowe zarejestrowane ^a :				
	w tysiącach sztuk	287,1	374,1	493,4	565,0
2	na 1000 ludności	268	357	485	565
	Ścieżki rowerowe w km ^b	282,2
	Placówki pocztowe operatora wyznaczonego ^c :				
3	w liczbach bezwzględnych	298	264	248	207
4	na 100 tys. ludności	27,8	25,2	24,4	20,7
HANDEL					
5	Sprzedaż detaliczna towarów (ceny bieżące):				
	w milionach złotych	6618,4	7701,1	8314,8	8198,1
6	na 1 mieszkańca w zł	6091	7338	8163	8177
7	Sklepy (stan w dniu 31 XII) w tys. ^d	10,7	8,9	8,7	7,8
8	Liczba ludności (stan w dniu 31 XII) na 1 sklep	102 ^d	118	118	129
FINANSE PUBLICZNE					
	Budżety gmin^e				
	Dochody:				
9	w milionach złotych	1091,8	1599,6	2364,9	2655,8
10	na 1 mieszkańca w zł	1159	1737	2640	3009
	Wydatki:				
11	w milionach złotych	1127,0	1567,9	2665,3	2677,8
12	na 1 mieszkańca w zł	1197	1703	2975	3034
	Budżet miasta na prawach powiatu				
	Dochody:				
13	w milionach złotych	301,6	375,7	540,6	625,6
14	na 1 mieszkańca w zł	2305	2921	4407	5212
	Wydatki:				
15	w milionach złotych	309,5	377,5	568,8	630,1
16	na 1 mieszkańca w zł	2365	2934	4637	5250
	Budżety powiatów				
	Dochody:				
17	w milionach złotych	443,7	480,3	726,3	772,5
18	na 1 mieszkańca w zł	471	522	811	875
	Wydatki:				
19	w milionach złotych	441,0	487,9	748,0	778,3
20	na 1 mieszkańca w zł	468	530	835	882
	Budżet województwa				
	Dochody:				
21	w milionach złotych	93,7	219,3	493,2	479,5
22	na 1 mieszkańca w zł	87	209	484	478
23	Wydatki:				
24	w milionach złotych	93,8	243,4	555,0	472,0
25	na 1 mieszkańca w zł	87	232	545	471

a Od 2010 r. łącznie z posiadającymi pozwolenia czasowe wydane w końcu roku. b Bez szlaków rowerowych. c Do 2010 r. równywalne w związku ze zmianą w 2004 r. metody badania sklepów. e Bez dochodów i wydatków gminy mającej również

a Since 2010 including having temporary permissions issued at the end of the year. b Excluding bicycle trails. c Until 2010 change in 2004 the method of shop survey. e Excluding revenue and expenditure of gmina which is also city with powiat

2015	2016	2017	2018	SPECIFICATION	No.
TRANSPORT. POST – as of 31 XII (cont.)					
581,5	602,6	619,6	640,2	Registered passenger cars ^a :	
584	607	626	649	in thousand units	1
306,3	310,2	330,5	418,2	per 1000 population	2
				Bicycle paths-length in km ^b	
210	215	217	217	Post offices of appointed operator ^c :	
21,1	21,7	21,9	22,0	in absolute numbers	3
				per 100 thousand population	4
TRADE					
8727,6	8549,5	9931,5	10306,1	Retail sales (current prices):	
8737	8597	10020*	10431	in million PLN	5
8,9	8,2	7,9	7,6	per capita in PLN	6
113	121	126	130	Shops (as of 31 XII) in thousands	7
				Population (as of 31 XII) per 1 shop	8
PUBLIC FINANCE					
				Budgets of gminas^e	
2726,7	3075,6	3260,7	3620,2	Revenue:	
3101	3513	3778	4211	in million PLN	9
				per capita in PLN	10
2679,1	2990,8	3293,4	3785,8	Expenditure:	
3046	3416	3816	4403	in million PLN	11
				per capita in PLN	12
Budget of city with powiat status					
				Revenue:	
647,9	729,8	858,7	987,2	in million PLN	13
5423	6136	6701	7699	per capita in PLN	14
				Expenditure:	
640,2	726,7	855,8	1022,3	in million PLN	15
5359	6110	6678	7973	per capita in PLN	16
Budgets of powiats					
				Revenue:	
764,9	782,7	806,7	890,2	in million PLN	17
870	894	935	1035	per capita in PLN	18
				Expenditure:	
759,9	775,5	825,6	918,1	in million PLN	19
864	886	957	1068	per capita in PLN	20
Budget of voivodship					
				Revenue:	
425,0	506,2	479,7	519,5	in million PLN	21
426	509	484	526	per capita in PLN	22
				Expenditure:	
391,5	458,3	447,3	497,9	in million PLN	24
392	461	451	504	per capita in PLN	25

operatora publicznego (poczta publiczna); w 2000 r. placówki pocztowe i placówki usług telekomunikacyjnych. d Dane niepo-
status miasta na prawach powiatu.

public operator (public post); in 2000 post offices and telecommunication service offices. d Data are not comparable due to
status.

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (dok.)

MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2010	2014
INWESTYCJE. ŚRODKI TRWAŁE ^a					
1	Nakłady inwestycyjne (ceny bieżące): w milionach złotych	2624,9	2679,0	4675,3	5731,6
2	na 1 mieszkańca w zł	2447	2553	4590	5717
3	Wartość brutto środków trwałych (stan w dniu 31 XII; bieżące ceny ewidencyjne): w milionach złotych	43155,2	51645,3	67939,0	77260,1
4	na 1 mieszkańca w zł	40309	49308	66787	77194

PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ W REJESTRZE REGON^b – stan w dniu 31 XII

5	Ogółem: w tysiącach	76,9	90,6	99,1	100,1
6	na 10 tys. ludności	719	865	974	1000
Osoby prawne i jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej:					
7	w tysiącach	18,3	22,7	25,3	28,3
8	2000 = 100	x	123,9	138,4	154,4
w tym:					
9	spółdzielnie	0,6	0,5	0,5	0,5
10	spółki handlowe	3,1	4,5	5,4	6,7
11	w tym z udziałem kapitału zagranicznego	1,0	1,2	1,4	1,5
12	spółki cywilne	6,9	6,3	6,4	6,5
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą:					
13	w tysiącach	58,6	67,9	73,8	71,8
14	2000 = 100	x	115,9	125,9	122,6
15	na 10 tys. ludności	548	648	725	717

RACHUNKI REGIONALNE

Produkt krajowy brutto (ceny bieżące):					
16	w milionach złotych
17	na 1 mieszkańca w zł
20	Produkt krajowy brutto (ceny stałe) – rok poprzedni = 100
Wartość dodana brutto (ceny bieżące):					
21	w milionach złotych
22	na 1 mieszkańca w zł
Nominalne dochody do dyspozycji brutto w sektorze gospodarstw domowych:					
23	w milionach złotych
24	na 1 mieszkańca w zł
25	Realne dochody do dyspozycji brutto w sektorze gospodarstw domowych – rok poprzedni = 100

a Dane za 2000 r. nieporównywalne w związku z nowelizacją w 2002 r. ustawy o rachunkowości. b Bez osób prowadzących
a Data for 2000 are not comparable due to amendments in 2002 of the Act of Accounting. b Excluding persons tending

2015	2016	2017	2018	SPECIFICATION	No.
------	------	------	------	---------------	-----

INVESTMENTS. FIXED ASSETS^a

8052,6	8246,2	6749,1	7164,2	Investment outlays (current prices):	
8062	8292	6809	7251	in million PLN	1
				per capita in PLN	2
81693,6	84607,8	88997,6	92145,8	Gross value of fixed assets (as of 31 XII; current book-keeping prices):	
82021	85201	89890	93406	in million PLN	3
				per capita in PLN	4

ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY IN THE REGON REGISTER^b – as of 31 XII

100,4	100,3	100,6	100,9	Total: in thousands	5
1008	1010	1016	1023	per 10 thousand population	6
				Legal persons and organisational entities without legal personality:	
28,9	29,7	29,9	28,5	in thousands	7
158,1	162,1	163,3	155,8	2000 = 100	8
				of which:	
0,5	0,5	0,5	0,4	cooperatives	9
7,1	7,5	7,6	6,5	commercial companies	10
1,5	1,5	1,4	0,9	of which with foreign capital participation	11
6,5	6,6	6,6	6,6	civil law partnerships	12
				Natural persons conducting economic activity:	
71,5	70,6	70,7	72,4	in thousands	13
122,0	120,5	120,7	123,6	2000 = 100	14
718	711	714	734	per 10 thousand population	15

REGIONAL ACCOUNTS

37775*	38341*	40716	x	Gross domestic product (current prices):	
37818*	38553*	41080	x	in million PLN	16
				per capita in PLN	17
102,2	100,8	104,6	x	Gross domestic product (constant prices) – previous year = 100	20
				Gross value added (current prices):	
33513*	33865*	35758	x	in million PLN	21
33551*	34053*	36077	x	per capita in PLN	22
				Gross nominal disposable income of the households sector:	
24707*	26064*	27175	x	in million PLN	23
24735*	26208*	27417	x	per capita in PLN	24
104,3	106,1	102,1	x	Gross real disposable income of the households sector – previous year = 100	25

gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.
private farms in agricultural.

TABL. 1. POŁOŻENIE GEOGRAFICZNE WOJEWÓDZTWA W 2018 R.
GEOGRAPHIC LOCATION OF THE VOIVODSHIP IN 2018

WYSZCZEGÓLNIENIE	Gmina Gmina	W stopniach i minutach In degrees and minutes	W km In km	SPECIFICATION
Najdalej wysunięte punkty granicy województwa:				Extreme points of the voivodship border:
na północ (szerokość geograficzna północna)	Namysłów	51°12'	x	in the north (northern geographic latitude)
na południe (szerokość geograficzna północna)	Branice	49°58'	x	in the south (northern geographic latitude)
na zachód (długość geograficzna wschodnia)	Paczków	16°55'	x	in the west (eastern geographic longitude)
na wschód (długość geograficzna wschodnia)	Rudniki	18°42'	x	in the east (eastern geographic longitude)
Rozciągłość:				Extent:
z południa na północ	x	1°14'	135	from south to north
z zachodu na wschód	x	1°47'	126	from west to east

Źródło: dane Urzędu Marszałkowskiego Województwa Opolskiego w Opolu – Ośrodek Dokumentacji Geodezyjnej i Kartograficznej.

Source: data of the Marshal Office in Opole – Centre of Geodesy and Cartography Documentation.

TABL. 2. POWIERZCHNIA I GRANICE W 2018 R.
Stan w dniu 31 grudnia
AREA AND BORDERS IN 2018
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	W liczbach bezwzględnych In absolute numbers	W odsetkach In percent	SPECIFICATION
Powierzchnia w km ²	9412	x	Area in km ²
Długość granicy w km	760	100,0	Length of borders in km
z Czechami	208	27,4	with Czech Republic
z województwami:			with voivodships:
dolnośląskim	200	26,3	Dolnośląskie
wielkopolskim	50	6,5	Wielkopolskie
łódzkim	62	8,2	Łódzkie
śląskim	240	31,6	Śląskie

Źródło: dane Centralnego Ośrodka Dokumentacji Geodezyjnej i Kartograficznej.

Source: data of Centre of Geodesy and Cartography Documentation.

TABL. 3. UKŁAD PIONOWY POWIERZCHNI
ELEVATIONS

WYSZCZEGÓLNIENIE	Gmina Gmina	Wzniesienie nad poziom morza w m Elevation above sea level in m	SPECIFICATION
Najwyżej położony punkt – Biskupia Kopa	Głuchołazy	889	Highest point – Biskupia Kopa
Najniżej położony punkt – Błota, koryto rzeki Smortawa	Lubsza	128	Lowest point – Błota, the channel of the Smortawa river

TABL. 3. UKŁAD PIONOWY POWIERZCHNI (dok.)
ELEVATIONS (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Gmina Gmina	Wzniesienie nad poziom morza w m Elevation above sea level in m	SPECIFICATION
Najwyżej położona miejscowość – Podlesie	Glucholazy	450	Highest locality – Podlesie
Najniżej położona miejscowość – Błota	Lubsza	130	Lowest locality – Błota

Źródło: dane Urzędu Marszałkowskiego Województwa Opolskiego w Opolu – Ośrodek Dokumentacji Geodezyjnej i Kartograficznej.

Source: data of the Marshal Office in Opole – Centre of Geodesy and Cartography Documentation.

TABL. 4. WIĘKSZE SZTUCZNE ZBIORNIKI WODNE
MAJOR ARTIFICIAL RESERVOIRS

ZBIORNIKI WODNE ^a RESERVOIRS ^a	Rzeka River	Rok urucho- mienia Year opened	Pojemność całkowita (przy maksymalnym piętrzeniu) w hm ³ Total capacity (at maximum accumulation) in hm ³	Powierzchnia przy maksy- malnym piętrzeniu w km ² Area at maxi- mum accumu- lation in km ²	Wysokość piętrzenia w m Height of accumulation in m
Otmuchów	Nysa Kłodzka	1933	130,5	20,6	18,4
Nysa	Nysa Kłodzka	1971	124,7	20,7	13,3
Turawa	Mała Panew	1948 ^b	106,2	20,8	13,6

a Uszeregowane malejąco według pojemności całkowitej (przy maksymalnym piętrzeniu). b Rok uruchomienia zbiornika po przebudowie.

Źródło: dane Ministerstwa Środowiska oraz Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

a Listed according to decreasing total capacity (at maximum accumulation). b Opened after reconstruction.

Source: data of the Ministry of the Environment as well as the Ministry of Agriculture and Rural Development.

TABL. 5. WIĘKSZE RZEKI^a
PRINCIPAL RIVERS^a

RZEKI ^b RIVERS ^b	Długość w km Length in km		Odbiornik ^c Recipient ^c	Powierzchnia zlewni w km ² Drainage basin area in km ²	
	ogółem total	w tym w województwie of which in voivodship		ogółem total	w tym w województwie ^d of which in voivodship ^d
Odra	726 ^e	145	Zalew Szczeciński	119074,0	9400,1
Nysa Kłodzka	189	104	Odra	4554,3	1673,5
Ścinawa Niemodlińska	59	59	Nysa Kłodzka	434,0	434,0
Stobrawa	80	80	Odra	1586,0	1573,2
Budkowiczanka	57	57	Stobrawa	560,2	560,2
Brynica	45	45	Budkowiczanka	235,6	235,6
Mała Panew	129	74	Odra	2114,8	1182,4
Chrzęstawa	52	52	Mała Panew	642,3	590,4
Stradunia	38	38	Odra	280,3	279,9
Osobłoga	34	34	Odra	991,3	737,3
Psina	53	30	Odra	672,5	420,8
Troja	36	30	Psina	226,6	204,2

a O powierzchni zlewni w województwie powyżej 200 km². b Uszeregowane w porządku hydrograficznym. c Rzeka lub zbiornik wodny, do którego uchodzi dopływ. d Powierzchnię zlewni obliczono według Mapy Podziału Hydrologicznego Polski wykonanej przez Ośrodek Hydrografii Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej. e W tym odcinek graniczny.

a Of drainage basin area in voivodship over 200 km². b Listed according to hydrographic order. c River or reservoir into which the water flows. d Drainage basin area was calculated according to the Map of Hydrological Division of Poland made by Hydrography Centre of the Institute of Meteorology and Water Management. e Of which the border section.

TABL. 5. WIĘKSZE RZEKI^a (dok.)
PRINCIPAL RIVERS^a (cont.)

RZEKI ^b RIVERS ^b	Długość w km Length in km		Odbiornik ^c Recipient ^c	Powierzchnia zlewni w km ² Drainage basin area in km ²	
	ogółem total	w tym w województwie of which in voivodship		ogółem total	w tym w województwie ^d of which in voivodship ^d
Odra (dok.)					
Smortawa	39	27	Odra	455,1	403,2
Widawa	109	26	Odra	1745,8	302,6
Olawa	99	3	Odra	1151,0	273,4
Prosna	227	43	Warta	4916,3	569,7

a O powierzchni zlewni w województwie powyżej 200 km². b Uszeregowane w porządku hydrograficznym. c Rzeka lub zbiornik wodny, do którego uchodzi dopływ. d Powierzchnię zlewni obliczono według Mapy Podziału Hydrologicznego Polski wykonanej przez Ośrodek Hydrografii Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej.

Ź r ó ł o: dane Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej we Wrocławiu.

a Of drainage basin area in voivodship over 200 km². b Listed according to hydrographic order. c River or reservoir into which the water flows. d Drainage basin area was calculated according to the Map of Hydrological Division of Poland made by Hydrography Centre of the Institute of Meteorology and Water Management.

S o u r c e: data of the Regional Board of Water Management in Wrocław.

TABL. 6. TEMPERATURY POWIETRZA
AIR TEMPERATURES

STACJA METEOROLOGICZNA METEOROLOGICAL STATION	Wzniesienie stacji nad poziom morza w m Station elevation above the sea level in m	Temperatury w °C Temperatures in °C					skrajne extreme		amplitudy tempera- tur skraj- nych ampli- tudes of extreme tempera- tures
		średnie ^a average ^a					maksy- mum maximum	minim- um minimum	
		1971– –2000	2001– –2005	2006– –2010	2001– –2010	2018			
Opole	165	8,8	9,2	9,4	9,3	11,0	37,9	–27,1	65,0

a Dane za okresy wieloletnie dotyczą średnich rocznych z tych okresów.

Ź r ó ł o: dane Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej – Państwowego Instytutu Badawczego.

a Data for multi-year periods include annual averages from these periods.

S o u r c e: data of the Institute of Meteorology and Water Management – National Research Institute.

TABL. 7. OPADY ATMOSFERYCZNE, PRĘDKOŚĆ WIATRU, USŁONECZNIENIE I ZACHMURZENIE
ATMOSPHERIC PRECIPITATION, WIND VELOCITY, INSOLATION AND CLOUDINESS

STACJA METEOROLOGICZNA METEOROLOGICAL STATION	Wzniesienie stacji nad poziom morza w m Station elevation above the sea level in m	Roczne sumy opadów w mm Total annual precipitation in mm				Średnia prędkość wiatru w m/s Average wind velocity in m/s	Usłonec- znienie w h Insola- tion in h	Średnie zachmu- rzenie w oktan- tach ^a Average cloudi- ness in octants ^a	
		1971– –2000	2001– –2005	2006– –2010	2001– –2010				
		średnie ^b average ^b				2018			
Opole	165	622	586	626	606	467	2,6	2178	5,1

a Stopień zachmurzenia nieba od 0 (niebo bez chmur) do 8 (niebo całkowicie pokryte chmurami). b Dane za okresy wieloletnie dotyczą średnich rocznych z tych okresów.

Ź r ó ł o: dane Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej – Państwowego Instytutu Badawczego.

a Level of cloudiness from 0 (sky without clouds) to 8 (fully covered with clouds). b Data for multi-year periods include annual averages from these periods.

S o u r c e: data of the Institute of Meteorology and Water Management – National Research Institute.

Uwagi ogólne

1. Informacje o **stanie geodezyjnym i kierunkach wykorzystania powierzchni województwa** ujmowane są według form władania i grup rejestrowych w oparciu o ewidencję gruntów wprowadzoną rozporządzeniem Ministra Rozwoju Regionalnego i Budownictwa z dnia 29 marca 2001 r. w sprawie ewidencji gruntów i budynków (tekst jednolity Dz. U. 2016 poz. 1034, z późniejszymi zmianami).

Dane o **gruntach rolnych i leśnych wyłączonych na cele nierolnicze i nieleśne** dotyczą gruntów, za które pobrano należności i opłaty w trybie ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (tekst jednolity, Dz. U. 2017, poz. 1161, z późniejszymi zmianami). Wyłączenie użytków rolnych zaliczonych do klas bonitacyjnych I–III, a także klas bonitacyjnych IV–VI wytworzonych z gleb pochodzenia organicznego oraz gruntów leśnych wymaga decyzji zezwalających na takie wyłączenie. Do 2008 r. rada gminy mogła podjąć uchwałę o objęciu ochroną na jej obszarze również gruntów IV klasy bonitacyjnej pochodzenia mineralnego. Od 2009 r. do 4 września 2014 r. przepisy ustawy nie miały zastosowania do użytków rolnych położonych w granicach administracyjnych miast.

Klasy bonitacyjne użytków rolnych określają jakość użytków rolnych pod względem przydatności do produkcji rolniczej; klasa I oznacza najwyższą wartość rolniczą, klasa VI – najniższą. Grunty przeznaczone pod zalesienia oznaczono symbolami: orne – RZ; pastwiska – PsZ.

2. Dane o **gruntach zdewastowanych i zdegradowanych wymagających rekultywacji i zagospodarowania** dotyczą gruntów, które utraciły całkowicie wartości użytkowe (grunty zdewastowane) oraz gruntów, których wartość użytkowa zmalała w wyniku pogorszenia się warunków przyrodniczych lub wskutek zmian środowiska oraz działalności przemysłowej, a także wadliwej działalności rolniczej (grunty zdegradowane).

Rekultywacja gruntów polega na nada niu lub przywróceniu gruntom zdegradowanym lub zdewastowanym wartości użytkowych lub przyrodniczych przez właściwe ukształtowanie rzeźby terenu, poprawienie właściwości fizycznych i chemicznych, uregulowanie stosunków wodnych, odtworzenie gleb, umocnienie skarp oraz odbudowanie lub zbudowanie niezbędnych dróg.

3. Informacje o **poborze wody** dotyczą:

1) w pozycji „na cele produkcyjne (poza rolnictwem, leśnictwem, łowiectwem i rybactwem)” – jednostek organizacyjnych (włączając fermy

General notes

1. Information regarding the **geodesic status and directions in voivodship land use** is classified according to ownership and register groups of land included in the land register introduced by the decree of the Minister of Regional Development and Construction dated 29th March 2001 in regard to the registration of land and buildings (uniform text Journal of Laws 2016 item 1034, with later amendments).

Data regarding **agricultural and forest land designated for non-agricultural and non-forest purposes** concern land, for which payments and fees were collected, based on the Law on Agricultural and Forest Land Protection, dated 3rd February 1995 (uniform text, Journal of Laws 2017 item 1161, with later amendments). Designation of agricultural land included in quality classes I–III as well as quality classes IV–VI comprised of origin soils and designation of forest land for above purposes requires a decision to allow such designation. Until 2008 a gmina council might also resolve to protect IV quality class land of mineral origin, located within the gmina. From 2009 to 4th September 2014 the provisions of the Law did not apply to agricultural land located within the administrative borders of urban areas.

Quality classes of agricultural land describe the quality of land in terms of value to agricultural production; class I corresponds to the highest agricultural value and class VI to the lowest. Land designated for afforestation is given the following symbols: RZ – for arable land and PsZ – for pastures.

2. Data regarding **devastated and degraded land requiring reclamation and management** concern land which has completely lost its utility value (devastated land) and land, the utility value of which has declined, due to a worsening in natural conditions or environmental changes and industrial activity as well as to inappropriate agricultural practices (degraded land).

Reclamation of land consists in the restoration or assigning a utility or natural value to devastated or degraded land through appropriate landscaping, improving physical and chemical properties, regulating waterways, regenerating soils, strengthening scarps as well as constructing or reconstructing necessary roads.

3. Information regarding **water withdrawal** concerns:

1) in the item “for production purposes (excluding agriculture, forestry, hunting and fishing)” – orga-

przemysłowego chowu zwierząt oraz zakłady zajmujące się produkcją roślinną) wnoszących opłaty za pobór z ujęć własnych rocznie 5 dam³ i więcej wody podziemnej albo 20 dam³ i więcej wody powierzchniowej lub odprowadzających rocznie 20 dam³ i więcej ścieków;

- 2) w pozycji „nawodnienia w rolnictwie i leśnictwie oraz napełnianie i uzupełnianie stawów rybnych” – jednostek organizacyjnych rolnictwa, leśnictwa i rybactwa zużywających wodę na potrzeby nawadniania gruntów rolnych i leśnych o powierzchni od 20 ha oraz na potrzeby eksploatacji stawów rybnych o powierzchni od 10 ha;
- 3) w pozycji „eksploatacja sieci wodociągowej” – wszystkich jednostek nadzorujących pracę sieci wodociągowej (w tym również spółdzielni mieszkaniowych, spółek wodnych, zakładów usług wodnych, zakładów pracy itd.).

4. Dane o **ściekach** dotyczą ścieków odprowadzonych do wód lub do ziemi przez jednostki określone w ust. 3, pkt 1) i 3).

Jako **ścieki wymagające oczyszczania** przyjęto wody odprowadzane siecią kanałów lub rowów otwartych bezpośrednio do wód lub do ziemi albo do sieci kanalizacyjnej z jednostek produkcyjnych (łącznie z zanieczyszczonymi wodami z odwadniania zakładów górniczych i chłodniczymi), z innych jednostek oraz z gospodarstw domowych.

Wody chłodnicze są to wody używane w procesach produkcyjnych, głównie w elektrowniach ciepłych, do celów chłodzenia. Są one zwykle podgrzane i powodują tzw. zanieczyszczenie termiczne wód.

Za **wody chłodnicze niewymagające oczyszczania** uznaje się wody, które spełniają następujące warunki:

- są odprowadzane do wód oddzielnym systemem kanalizacji,
- ładunki zanieczyszczeń w wodach chłodniczych po procesie produkcyjnym nie są większe od ładunków zanieczyszczeń w wodach pobranych do celów chłodzenia,
- temperatura wód chłodniczych odprowadzonych do jezior oraz ich dopływów nie przekracza 26°C, a do pozostałych wód, z wyjątkiem morza terytorialnego, nie przekracza 35°C.

Dane o **ściekach oczyszczanych** dotyczą ścieków oczyszczanych mechanicznie, chemicznie, biologicznie oraz z podwyższonym usuwaniem biogenów i odprowadzonych do wód lub do ziemi.

Przez **ścieki oczyszczane mechanicznie** rozumie się ścieki poddane procesowi usuwania jedynie zanieczyszczeń nierozpuszczalnych, tj. ciał stałych i tłuszczów ulegających osadzeniu lub flotacji.

Chemiczne oczyszczanie ścieków polega na wytrącaniu niektórych związków rozpuszczalnych, względnie ich neutralizacji metodami chemicznymi, takimi jak koagulacja, sorpcja na węglu aktywnym itp.

Biologiczne oczyszczanie ścieków następuje w procesie mineralizacji przez drobnoustroje w środowisku wodnym w sposób naturalny (np. poprzez rolnicze wykorzystanie ścieków, zraszanie pól, stawy

nisational entities (including industrial livestock farming and crop production plants) making payments for the annual withdrawal of 5 dam³ or more of underground water, or 20 dam³ or more of surface water from their own sources, or discharging 20 dam³ or more of wastewater annually;

- 2) in the item “irrigation in agriculture and forestry as well as filling and completing fish ponds” – agricultural, forest and fishing organisational entities, consuming water for irrigating agricultural or forest land of 20 ha or more in area, and for the purpose of exploiting fish ponds of 10 ha or more in area;
- 3) in the item “exploitation of water supply network” – all entities supervising the work of the water supply network (including housing cooperatives, water service plants, waterworks and workplaces, etc).

4. Data regarding **wastewater** concern wastewater discharged into waters or into the ground by entities described in item 3, points 1) and 3).

Wastewater requiring treatment is understood as water discharged by means of channel or open ditch systems directly into waters or into the ground or to sewage network from production entities (including contaminated drainage water from mines and cooling water), other entities as well as households.

Cooling water means water used in production processes, mainly in heat and power generating plants, for cooling purposes. This is usually hot water which causes so-called thermal pollution of water.

Cooling water not requiring treatment is water which meets the following conditions:

- is discharged into waters by a separate sewage network,
- the quantity of pollutants in cooling water after the production process is not greater than the amount of pollutants in water withdrawn for cooling purposes,
- the temperature of cooling water discharged into lakes and their inflows does not exceed 26°C and into other waters, except territorial sea, does not exceed 35°C.

Data regarding **treated wastewater** concern wastewater treated mechanically, chemically, biologically and with increased biogene removal, discharged into waters or into the ground.

Mechanical treatment of wastewater is understood as the process of removing only non-soluble pollutants, i.e., solid bodies and fats subject to settlement or floatation.

Chemical treatment of wastewater consists in precipitating certain soluble compounds, or their neutralization through chemical methods, such as coagulation, sorption on active carbon, etc.

Biological treatment of wastewater occurs through mineralization processes caused by microorganisms in the natural water environment (e.g. through agricultural use of wastewater, field irrigation, fish ponds) or in artificial facilities (biofilters, activated sludge) and consists in the removal of

rybne) lub w urządzeniach sztucznych (złoża biologiczne, osad czynny) i polega na usuwaniu ze ścieków zanieczyszczeń organicznych oraz związków biogenych i refrakcyjnych.

Podwyższone usuwanie biogenów w ściekach następuje w oczyszczalniach ścieków o wysokoefektywnych technologiach oczyszczania (głównie biologicznych, a także chemicznych) umożliwiającą zwiększoną redukcję azotu i fosforu.

Kilkustopniowe oczyszczanie odprowadzanych ścieków, np. biologiczne z podwyższonym usuwaniem biogenów lub mechaniczno-chemiczno-biologiczne, zakwalifikowano do najwyższego stopnia oczyszczania (z podwyższonym usuwaniem biogenów, biologicznego lub chemicznego).

5. Informacje o emisji i redukcji zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza dotyczą jednostek organizacyjnych ustalonych przez Ministra Ochrony Środowiska i Zasobów Naturalnych na podstawie określonej wysokości opłat wniesionych w 1986 r. za roczną emisję substancji zanieczyszczających powietrze według stawek określonych w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 12 października 2015 r. w sprawie opłat za korzystanie ze środowiska (Dz. U. 2015 poz. 1875).

Ustalona zbiorowość badanych jednostek utrzymywana jest corocznie, co zapewnia m.in. porównywalność wyników badań i może być powiększana jedynie w szczególnych przypadkach, np. o jednostki nowo uruchomione lub rozbudowane o wysokiej skali progowej emisji zanieczyszczeń.

Dane o **emisji pyłów** dotyczą pyłów: ze spalania paliw, cementowo-wapienniczych i materiałów ogniotrwałych, krzemowych, nawozów sztucznych, węglowo-grafitowych, sadzy oraz innych rodzajów zanieczyszczeń pyłowych.

Dane o **emisji gazów** dotyczą: dwutlenku siarki, tlenku węgla, tlenku azotu, węglowodorów oraz innych rodzajów zanieczyszczeń gazowych (bez dwutlenku węgla).

Dane o emisji pyłów i gazów obejmują emisję zorganizowaną (z urządzeń technologicznych i ogrzewczych) oraz niezorganizowaną (z hałd, składowisk, w toku przeładunku substancji sypkich lub lotnych, z hał produkcyjnych itp.).

Wielkość emisji z poszczególnych źródeł i poszczególnych rodzajów zanieczyszczeń ustalona została albo na drodze pomiarów albo na podstawie obliczeń z bilansu surowcowo-paliwowego w oparciu o wskaźniki emisji zanieczyszczeń dla charakterystycznych procesów technologicznych.

6. Ochrona przyrody polega na zachowaniu, zrównoważonym użytkowaniu oraz odnawianiu zasobów, tworów i składników przyrody (m.in. dziko występujących oraz objętych ochroną gatunkową roślin, zwierząt i grzybów, zwierząt prowadzących wędrowny tryb życia, siedlisk przyrodniczych); formami ochrony przyrody są: parki narodowe, rezerwaty przyrody, parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu, obszary Natura 2000, stanowi-

organic pollutants or biogenous and refractive compounds from wastewater.

Increased biogene removal from sewage occurs in treatment plants with highly efficient treatment technologies (mostly biological, and also chemical) allowing for an increased reduction in nitrogen and phosphorus content.

A **few steps treatment** of discharged wastewater, e.g. biological with increased biogene removal or mechanical, chemical and biological, was classified as the highest degree of the treatment process (with increased biogene removal, biological or chemical).

5. Information regarding emission and reduction of air pollutants from plants of significant nuisance to air quality concerns organisational entities established by the Minister of Environmental Protection and Natural Resources on the basis of the defined amount of fees borne in 1986 for the annual emission of substances polluting the air, according to rates defined in the decree of the Council of Ministers, dated 12th October 2015, regarding payments for use of the environment to it (Journal of Laws 2015 item 1875).

The established group of surveyed entities maintained annually which, i.a. assures comparability of data and may only be increased in specific cases, e.g. by newly established or expanded entities with a high threshold of pollutant emission.

Data regarding **particulate emission** concern: particulates from the combustion of fuels, particulates from cement and lime, fire-resistant materials, silicates, artificial fertilizers, carbon and graphite, soot, as well as other types of particulates.

Data regarding **gas emission** concern: sulphur dioxide, carbon oxide, nitrogen oxides, hydrocarbons, as well as other types of gaseous pollutants (excluding carbon dioxide).

Data regarding particulate and gas emission include organized emission (from technological and heating facilities) and non-organized emission (from waste dumps and landfills, in the course of reloading of volatile or loose substances, from production halls etc.).

The **emission volumes of different pollutant types from various sources** were estimated through measurements or on the basis of calculations of the raw material and fuel balance, based on pollutant emission indicators for the characteristic technological processes.

6. Nature protection consists in maintaining, sustainable use and renovation of nature resources, object and elements (among others, plants, animals and fungi originally existing in environment as well as subjected to species protection, wandering and migratory animals, habitats); forms of nature protection are: national parks, nature reserves, landscape parks, protected landscape areas, Natura 2000 areas, documentation sites, ecological arable lands,

ska dokumentacyjne, użytki ekologiczne, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe, pomniki przyrody, ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów.

Podstawą prawną regulującą ustanowienie form ochrony przyrody jest ustawa o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 r. (tekst jednolity, Dz. U. 2018 poz. 1614 z późniejszymi zmianami); formy te tworzone są w drodze rozporządzenia Rady Ministrów lub Ministra Środowiska, zarządzenia regionalnego dyrektora ochrony środowiska, uchwały sejmiku województwa lub rady gminy.

Rezerwy przyrody obejmują wyróżniające się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, kulturowymi lub walorami krajobrazowymi obszary zachowane w stanie naturalnym lub mało zmienionym, ekosystemy, ostoje i siedliska przyrodnicze, a także siedliska: roślin, zwierząt i grzybów oraz twory i składniki przyrody nieożywionej.

Parki krajobrazowe obejmują obszary chronione ze względu na wartości przyrodnicze, historyczne i kulturowe oraz walory krajobrazowe w celu zachowania i popularyzacji tych wartości w warunkach zrównoważonego rozwoju.

Obszary chronionego krajobrazu obejmują tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełnioną funkcję korytarzy ekologicznych.

Stanowiska dokumentacyjne są to niewyodrębniające się na powierzchni lub możliwe do wyodrębnienia, ważne pod względem naukowym i dydaktycznym miejsca występowania formacji geologicznych, nagromadzeń skamieniałości lub tworów mineralnych, jaskinie lub schroniska podskalne wraz z namuliskami oraz fragmenty eksploatowanych lub nieczynnych wyrobisk powierzchniowych i poziomych.

Użytki ekologiczne są to zasługujące na ochronę pozostałości ekosystemów mających znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej, jak: naturalne zbiorniki wodne, śródpolne i śródleśne oczka wodne, kępy drzew i krzewów, bagna, torfowiska, wydmy, starorzeczca, wychodnie skalne, skarpy itp.

Zespołami przyrodniczo-krajobrazowymi są fragmenty krajobrazu naturalnego i kulturowego zasługujące na ochronę ze względu na ich walory widokowe lub estetyczne.

Pomniki przyrody są to pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupiska o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej, historycznej lub krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych tworów, okazałych rozmiarów drzewa, krzewy gatunków rodzimych lub obcych, źródła, wodospady, wywierzyiska, skałki, jary, glazy narzucone oraz jaskinie.

7. Parki spacerowo-wypoczynkowe są to tereny zieleni o powierzchni co najmniej 2 ha, urządzone i konserwowane z przeznaczeniem na cele wypoczynkowe ludności, wyposażone w drogi, place, aleje spacerowe, ławki itp.

landscape-nature complexes, monuments of nature, plant, animal and fungi species protection.

The legal basis regulating establishing forms of nature protection is the Law on Nature Protection, dated 16th April 2004 (uniform text, Journal of Laws 2018, item 1614 with later amendments); the forms are created by way of the decree of the Council of Ministers or the Minister of the Environment, the regulation of regional director for environmental protection, the resolution of voivodship regional council or gmina council.

Nature reserves include areas having essential value for the environmental, scientific, cultural or landscape reasons areas in natural or slightly changed state, ecosystems, refuges and natural sites. They also protect habitats of plants, animals, fungi and formations and elements of inanimate nature.

Landscape parks are areas protected for natural, historical and cultural values, as well as for landscape features. The aim of landscape park's creation is preservation, popularisation and dissemination of these values in conditions of sustainable development.

Protected landscape areas include areas protected for the sake of distinguishing landscape characterised by various ecosystem types. These areas are to be valuable because of their functions satisfying the needs of tourism and recreation and functions of ecological corridors.

Documentation sites are scientifically and educationally important, not emerging on the earth surface or visible on the surface, places of occurrence of various geological formations, fossils accumulations, mineral objects, caverns, rock caves, exploited and disused opencast and underground workings.

Ecological areas are worth protecting fragments of ecosystems of significant importance for biodiversity, such as: natural water reservoirs, field and forest ponds, groups of trees and shrubs, swamps, peat bogs, dunes, rock outcrops, scarps, etc.

Landscape-nature complexes are fragments of natural and cultural landscape that are worth protecting due to their scenic or aesthetic features.

Monuments of nature are single objects of animate and inanimate nature of special environmental, scientific, cultural, historical or landscape value and of distinctive individual features such as trees of impressive size, native and alien bushes, sources, waterfalls, exsurgents, stones, ravines, erratic boulders and caves.

7. Strolling-recreational parks are green areas of at least 2 ha in size, maintained for the recreational needs of the population, featuring roads, squares, walkways, benches etc.

Zieleńce są to obiekty o powierzchni poniżej 2 ha, w których funkcji dominuje wypoczynek.

Tereny zieleni osiedlowej występują przy zabudowie mieszkaniowej, pełnią funkcję wypoczynkową, izolacyjną i estetyczną.

8. Odpady oznaczają każdą substancję lub przedmiot, których posiadacz pozbywa się, zamierza się pozbyć lub do których pozbycia się jest obowiązany. Dane o odpadach od 2013 r. są opracowywane w oparciu o ustawę z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (tekst jednolity Dz. U. 2019 poz. 701, z późniejszymi zmianami).

Informacje o **odpadach** opracowane zostały zgodnie z katalogiem odpadów wprowadzonym rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 9 grudnia 2014 r. (Dz. U. poz. 1923).

Informacje o **ilości i rodzajach odpadów** dotyczą zakładów, które wytworzyły w ciągu roku powyżej 1 tys. t odpadów lub nagromadziły 1 mln t i więcej odpadów (z wyłączeniem odpadów komunalnych).

Przez **odzysk odpadów** rozumie się jakikolwiek proces, którego głównym wynikiem jest to, aby odpady służyły użytecznemu zastosowaniu przez zastąpienie innych materiałów. Pełna definicja odzysku odpadów zawarta jest w ustawie z dnia 14 grudnia 2012 r.

Przez **unieszkodliwianie odpadów** rozumie się proces niebędący odzyskiem, nawet jeżeli wtórnym skutkiem takiego procesu jest odzysk substancji lub energii.

Magazynowanie odpadów to czasowe przechowywanie odpadów, które obejmuje: wstępne magazynowanie odpadów przez ich wytwórcę, tymczasowe magazynowanie odpadów przez prowadzącego zbieranie odpadów, magazynowanie odpadów przez prowadzącego przetwarzanie odpadów.

Przez **odpady składowane** należy rozumieć odpady umieszczone na składowiskach i obiektach unieszkodliwiania odpadów (w tym hałdach, stawach osadowych) własnych i innych.

Dane o **odpadach dotychczas składowanych (nagromadzonych)** dotyczą ilości odpadów zdeponowanych na terenach własnych zakładów w wyniku składowania w roku sprawozdawczym i w latach poprzednich.

9. Dane o odpadach komunalnych dotyczą odpadów powstających w gospodarstwach domowych (z wyłączeniem pojazdów wycofanych z eksploatacji), a także odpadów niezawierających odpadów niebezpiecznych pochodzących od innych wytwórców odpadów, które ze względu na swój charakter lub skład są podobne do odpadów powstających w gospodarstwach domowych.

Informacje o odpadach komunalnych do 2014 r. podaje się zgodnie z katalogiem odpadów wprowadzonym rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 27 września 2001 r. (Dz.U. Nr 112, poz. 1206), a w 2015 r. – z dnia 9 grudnia 2014 r. (Dz.U. poz. 1923).

Grupowanie odpadów przeznaczonych do procesów odzysku i unieszkodliwiania podano w układzie

Lawns are areas of less than 2 ha in size, in which recreational activity dominates.

Green areas of the housing estates are located in residential areas and are used for the purposes of recreation, isolation and aesthetic visual appearance.

8. Waste means any substance or object which the holder discards or intends or is required to discard. Data on waste since 2013 have been compiled on the basis of the Law on Waste, dated 14th December 2012 (uniform text Journal of Laws 2019 item 701, with later amendments).

Information regarding **waste** was compiled with the waste catalogue introduced by the decree of the Minister of the Environment dated 9th December 2014 (Journal of Laws item 1923).

Information regarding the **quantity and type of waste** concerns plants which generated over 1 thousand tonnes of waste in the course of the year or accumulated 1 million tonnes of waste and more (excluding municipal waste).

Recovery of waste shall mean any operation the principal result of which is waste serving a useful purpose by replacing other materials. Full definition of waste recovery is included in the Law dated 14th December 2012.

Disposal of waste shall mean any operation which is not recovery even when the operation has as a secondary consequence the reclamation of substances or energy.

Waste storage means a temporary waste accumulation, which includes: preliminary storage of waste by its producer, temporary storage of waste by the unit collecting waste, storage of waste by the unit processing waste.

Landfilled waste is understood as waste transferred to own and other landfill areas and facilities servicing the extractive industries (including heaps and settling ponds).

Data regarding **landfilled up to now (accumulated) waste** concern the quantity of waste deposited on the grounds of the plants generating it as a result of depositing it during the reporting and previous years.

9. Data on municipal waste concern waste generated by households (excluding discarded vehicles) as well as waste not containing hazardous waste originating from other producers of waste, which because of its character or composition is similar to waste from households.

Since 2014 information on municipal waste is quoted according to regulation of the Minister of Environment of 27th September 2001 on catalogue of waste (Journal of Laws No. 112, item 1206), in 2015 – of 9th December 2014 (Journal of Laws item 1923).

Grouping of waste designated for recovery and disposal operations is given according to the layout

funkcjonującym w organizacjach międzynarodowych (m.in. UE, OECD).

10. Dane o nieczystościach ciekłych dotyczą nieczystości, wywiezionych do oczyszczalni ścieków lub stacji zlewnych, pochodzących z gospodarstw domowych, budynków użyteczności publicznej oraz budynków jednostek prowadzących działalność gospodarczą – w przypadku gdy nie są odprowadzane siecią kanalizacyjną.

11. Dane o nakładach na środki trwale służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej oraz ich **efektach rzeczowych** prezentuje się zgodnie z Polską Klasyfikacją Statystyczną dotyczącą Działalności i Urzędzeń Związanych z Ochroną Środowiska, wprowadzoną rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 2 marca 1999 r. (Dz. U. Nr 25, poz. 218). Klasyfikacja ta opracowana została na podstawie Międzynarodowej Standardowej Statystycznej Klasyfikacji EKG/ONZ dotyczącej Działalności i Urzędzeń Związanych z Ochroną Środowiska i Europejskiego Systemu Zbierania Informacji Ekonomicznych dotyczących Środowiska (SERIEE), wdrożonego przez Unię Europejską.

Prezentowane dane dotyczą: osób prawnych i jednostek organizacyjnych niemających osobowości prawnej oraz osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą, w których liczba pracujących przekracza 9 osób (z wyłączeniem gospodarstw indywidualnych w rolnictwie oraz osób fizycznych i spółek cywilnych prowadzących działalność gospodarczą – prowadzących księgi przychodów i rozchodów) jednostek prowadzących działalność zaklasyfikowaną według PKD 2007 do sekcji „Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne”, a także spółek wodno-ściekowych bez względu na liczbę pracujących.

12. Fundusze ekologiczne – fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej (Narodowy i wojewódzkie, a także do 2009 r. powiatowe i gminne) – są to fundusze tworzone m.in. z: opłat za korzystanie ze środowiska (tj. kwot pieniężnych pobieranych m.in. za: emisję zanieczyszczeń powietrza, umieszczanie odpadów na składowiskach oraz pobór i korzystanie z wód i wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi), kar za naruszenie wymagań w zakresie ochrony środowiska, spłat pożyczek udzielonych inwestorom.

Dane dotyczące funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej (Narodowego i wojewódzkich) prezentuje się w układzie memoriałowym (z wyjątkiem kar za naruszenie wymagań w zakresie ochrony środowiska – w ujęciu kasowym).

Od 2010 r. do zadań powiatów i gmin należy finansowanie ochrony środowiska i gospodarki wodnej w wysokości nie mniejszej niż kwota wpływów z tytułu opłat i kar środowiskowych, stanowiących dochody budżetów powiatów i gmin, pomniejszona o nadwyżkę z tytułu tych dochodów przekazaną do funduszy wojewódzkich.

functioning in international organisations (i.a. EU, OECD).

10. Data on liquid waste concern waste, removed to wastewater treatment plants or dump stations, which comes from households, public buildings and buildings of units conducting economic activity – in case they are not discharged by sewage system.

11. Data regarding outlays on fixed assets and tangible effects of investments in environmental protection and water management are presented in accordance with the Polish Statistical Classification of Environmental Protection and Facilities, introduced on the basis of the decree of the Council of Ministers, dated 2nd March 1999 (Journal of Laws No. 25, item 218). This classification was compiled on the basis of the ECE/UN Single European Standard Statistical Classification of Environmental Protection Activities and Facilities as well as with European System for the Collection of Economic Information on the Environment (SERIEE), implemented by the European Union.

The presented data refer to: legal persons and organizational entities without legal personality as well as natural persons conducting economic activity employing more than 9 persons (with the exception of private farms in agriculture as well as natural persons and civil law partnerships conducting economic activity – keeping the so-called revenues and expenses books), budgetary entities conducting economic activity classified according to NACE Rev. 2 to the section "Public administration and defence; compulsory social security" as well as water and sewage companies, regardless of the number of employees.

12. Ecological funds – environmental protection and water management funds (National and voivodship as well as until 2009 powiat and gmina) – are funds created from income originating i.a. from: payments for use of natural environment (i.e.: payments collected i.a. for: emission of air pollutants, placement of waste in the landfill as well as withdrawal and use of water and releasing wastewater into water or the ground), the fines for violating environmental protection requirements, the repayments of loans granted for investors.

Data concerning environmental protection and water management funds (National and voivodship) are presented on accrual basis (excluding fines for violating environmental protection requirements – on cash basis).

Since 2010 the objective of powiat and gmina is to finance environmental protection and water management in the amount at least equal to the amount of income from environmental payments and fines, consisting powiat and gmina budgets incomes and reduced by surplus of these incomes that is transferred to voivodship funds.

TABLE 1 (8). **STAN GEODEZYJNY, KIERUNKI I ZMIANY W WYKORZYSTANIU POWIERZCHNI WOJEWÓDZTWA**
 Stan w dniu 1 stycznia
 GEODESIC STATUS, DIRECTIONS AND CHANGES OF VOIVODSHIP LAND USE
 As of 1st January

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2019		2010	2019	SPECIFICATION
	w ha in ha			przyrost (+) lub ubytek (-) w ha w stosunku do 2018 r. increase (+) or decrease (-) in ha in relation to 2018	na 1000 mieszkańców ^a w ha per 1000 population ^a in ha		
Powierzchnia ogólna^b	941187	941187	941187	-	912,8	954,1	Total area^b
Użytki rolne	603956	600604	601342 ^c	-453	585,7	609,6	Agricultural land
w tym:							of which:
grunty orne	491484	491075	490672	-321	476,7	497,4	arable land
sady	3503	3265	2650	-21	3,4	2,7	orchards
łąki trwale	68622	67172	66535	-138	66,6	67,4	permanent meadows
pastwiska trwale	18388	17942	17810	-32	17,8	18,1	permanent pastures
grunty rolne zabudowane	13356	12643	12795	22	13,0	13,0	agricultural built-up areas
grunty pod stawami	4130	4381	4669	32	4,0	4,7	lands under ponds
grunty pod rowami	4473	4126	4219	-2	4,3	4,3	lands under ditches
Grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione	261886	262982	261532	-17	254,0	265,1	Forest land as well as woody and bushy land
las	258170	258982	259284	14	250,4	262,8	forests
grunty zadrzewione i zakrzewione	3716	4000	2248	-31	3,6	2,3	woody and bushy land
Grunty pod wodami powierzchniowymi	12070	13078	12945	16	11,7	13,1	Lands under surface waters
płynącymi	11417	11849	11721	-2	11,1	11,9	flowing
stojącymi	653	1229	1224	18	0,6	1,2	standing
Grunty zabudowane i zurbanizowane	55768	57425	58357	218	54,1	59,2	Built-up and urbanized areas
w tym:							of which:
tereny mieszkaniowe	9319	10452	10840	107	9,0	11,0	residential areas
tereny przemysłowe	4780	4915	4920	40	4,6	5,0	industrial areas
inne tereny zabudowane ...	3006	3629	3839	19	2,9	3,9	other built-up areas
zurbanizowane tereny niezabudowane	2217	2256	2365	19	2,2	2,4	urbanized unbuilt areas
tereny rekreacji i wypoczynku	3527	3465	3500	8	3,4	3,5	recreational areas
tereny komunikacyjne	30767	30859	31138 ^d	45	29,8	31,6	transport areas
w tym:							of which:
drogi	26678	26819	27019	160	25,9	27,4	roads
tereny kolejowe	3817	3757	3743	-2	3,7	3,8	rail areas
inne ^e	272	283	260	-4	0,3	0,3	other ^e
użytki kopalne	2152	1849	1755	-20	2,1	1,8	mining grounds
Użytki ekologiczne	422	428	665	231	0,4	0,7	Ecological arable lands
Nieużytki	3968	3984	3917	-31	3,8	4,0	Wasteland
Tereny różne ^f	3117	2686	2429	36	3,0	2,5	Miscellaneous land ^f

a Stan ludności w dniu 31 grudnia, odpowiednio dla lat 2009 i 2018. b Obszar lądowy (łącznie z wodami śródlądowymi). c Łącznie z gruntami zadrzewionymi i zakrzewionymi na użytkach rolnych, ujmowanych w 2010 r. i 2015 r. w pozycji „grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione”. d Łącznie z gruntami przeznaczonymi na budowę dróg publicznych lub linii kolejowych. e Porty lotnicze, urządzenia portowe, przystanie, obiekty i budowle służące komunikacji wodnej, naziemne obiekty itp. f Grunty przeznaczone do rekultywacji oraz niezagospodarowane grunty zreultywowane, wały ochronne nieprzystosowane do ruchu kołowego.

Źródło: dane Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

a Population as of 31st December for 2009 and 2018, respectively. b Land area (including inland waters). c Including woody and bushy land on agricultural land, classified in 2010 and 2015 in the items „forest and as well as woody”. d Including areas used for public road construction or railways. e Airports, airport devices, harbours, buildings and other objects of water communication, terrestrial objects, etc. f Land designated for reclamation, unused reclaimed land, embankments, not designated for car traffic.

Source: data of the Head Office of Geodesy and Cartography.

TABL. 2 (9). **GRUNTY ROLNE WYŁĄCZONE NA CELE NIEROLNICZE I LEŚNE NA CELE NIELEŚNE^a**
 AGRICULTURAL LAND DESIGNATED FOR NON-AGRICULTURAL PURPOSES AND FOREST LAND
 DESIGNATED FOR NON-FOREST PURPOSES^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	w ha		in ha		
O G Ó Ł E M	36	43	79	64	T O T A L
WEDŁUG RODZAJÓW GRUNTÓW BY TYPE OF LAND					
Użytki rolne	25	21	25	43	Agricultural land
klasy bonitacyjne:					quality classes:
mineralne: I-II	2	2	2	2	mineral: I-II
III	23	18	21	35	III
IV	–	–	1	6	IV
organiczne: IV	–	–	–	–	organic: IV
V-VI	–	1	1	–	V-VI
Inne grunty rolne	–	–	–	3	Other agricultural land
Grunty leśne	11	22	54	18	Forest land
WEDŁUG KIERUNKÓW WYŁĄCZENIA BY DIRECTIONS OF DESIGNATION					
wyłączone:					designated for:
Na tereny osiedlowe	9	11	14	24	Residential areas
Na tereny przemysłowe	–	4	–	8	Industrial areas
Pod drogi i szlaki komunikacyjne	–	–	1	1	Roads and communication trails
Pod użytki kopalne	18	25	57	23	Mining grounds
Pod zbiorniki wodne	–	–	–	–	Water reservoirs
Na inne cele	9	3	6	8	Other purposes

^a W trybie obowiązujących przepisów prawnych o ochronie gruntów rolnych i leśnych.

Ź r ó d ł o: w zakresie wyłączonych w trybie przepisów prawnych o ochronie gruntów rolnych i leśnych: gruntów rolnych – dane Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi; gruntów leśnych – dane Ministerstwa Środowiska.

^a According to the existing legal regulations on the protection of agricultural and forest land.

S o u r c e: in regard to designated land according to the legal regulations on the protection of agricultural and forest land: agricultural land – data of the Ministry of Agriculture and Rural Development; forest land – data of the Ministry of Environment.

TABL. 3 (10). **GRUNTY ZDEWASTOWANE I ZDEGRADOWANE WYMAGAJĄCE REKULTYWACJI I ZAGOSPODAROWANIA ORAZ GRUNTY ZREKULTYWOWANE I ZAGOSPODAROWANE**
 DEVASTATED AND DEGRADED LAND REQUIRING RECLAMATION AND MANAGEMENT AS WELL AS RECLAIMED AND MANAGED LAND

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	w ha		in ha		
Grunty wymagające rekultywacji (stan w dniu 31 XII)	3343	2516	2555	2544	Land requiring reclamation (as of 31 XII)
zdevastowane	2968	2236	2285	2243	devastated
zdegradowane	375	280	270	301	degraded
Grunty (w ciągu roku):					Land (during the year):
zrekultywowane	39	11	41	23	reclaimed
w tym na cele:					of which for purposes:
rolnicze	36	4	23	6	agricultural
leśne	3	7	1	5	forest
zagospodarowane	3	–	13	1	managed

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

S o u r c e: data of the Ministry of Agriculture and Rural Development.

TABL. 4 (11). **POBÓR WODY NA POTRZEBY GOSPODARKI NARODOWEJ I LUDNOŚCI**
WATER WITHDRAWAL FOR NEEDS OF THE NATIONAL ECONOMY AND POPULATION

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2017	2018	
	w hm ³ in hm ³			w odsetkach in percent	
OGÓŁEM TOTAL	122,1	132,7	143,1	141,3	100,0
na cele: for purposes of:					
Produkcyjne (poza rolnictwem, leśnictwem, łowiectwem i rybactwem) – z ujęć własnych Production (excluding agriculture, forestry, hunting and fishing) – from own intakes	41,6	42,5	41,9	46,1	32,7
w tym wody: of which waters:					
powierzchniowe surface	27,8	28,7	28,8	32,6	23,1
podziemne underground	10,7	11,3	10,6	11,2	7,9
Nawodnień w rolnictwie i leśnictwie oraz napelniania i uzupełniania stawów rybnych Irrigation in agriculture and forestry as well as filling and completing fish ponds	32,0	40,8	51,7	45,8	32,4
Eksploatacji sieci wodociągowej ^a Exploitation of water supply network ^a	48,5	49,4	49,5	49,3	34,9
wody: powierzchniowe waters: surface	3,8	4,5	4,7	5,0	3,6
podziemne underground	44,7	44,9	44,9	44,3	31,4

a Pobór wody na ujęciach przed wtłoczeniem do sieci.

a Water withdrawal by intakes before entering the water network.

TABL. 5 (12). **ZUŻYCIE WODY NA POTRZEBY GOSPODARKI NARODOWEJ I LUDNOŚCI**
WATER CONSUMPTION FOR NEEDS OF THE NATIONAL ECONOMY AND POPULATION

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2017	2018	
	w hm ³ in hm ³			w odsetkach in percent	
OGÓŁEM TOTAL	110,3	122,6	131,8	132,6	100,0
Przemysł Industry	40,0	41,2	40,3	44,8	33,8
w tym na cele produkcyjne of which for purposes of production	38,0	39,5	39,1	43,4	32,7
Rolnictwo i leśnictwo ^a Agriculture and forestry ^a	32,0	40,8	51,7	45,8	34,6
Eksploatacja sieci wodociągowej ^b Exploitation water supply network ^b	38,3	40,6	39,8	42,0	31,7

a Woda zużyta do nawadniania w rolnictwie i leśnictwie oraz napelniania i uzupełniania stawów rybnych. b Bez zużycia wody na cele przemysłowe z wodociągów stanowiących własność gmin, wojewódzkich zakładów usług wodnych i spółek wodnych.

a Water consumption for irrigation in agriculture and forestry as well as for filling and completing fish ponds. b Excluding consumption of water for industrial purposes by water supply networks owned by gminas, voivodship waterworks and water companies.

TABL. 6 (13). **POWIERZCHNIA I POBÓR WODY DO NAWODNIENI W ROLNICTWIE I LEŚNICTWIE ORAZ NAPEŁNIANIA STAWÓW RYBNYCH**
 AREA AND WATER WITHDRAWAL FOR IRRIGATION IN AGRICULTURE AND FORESTRY AS WELL AS WATER FOR FILLING FISH PONDS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018 ^a	SPECIFICATION
Powierzchnia nawadnianych użytków rolnych i gruntów leśnych ^b w ha	1474	2470	2399	2777	Area of irrigated agricultural land and forest land ^b in ha
Powierzchnia napełnianych stawów rybnych ^c w ha	1838	2183	2043	2058	Area of filled fish ponds ^c in ha
Pobór wody ^d w dam ³	33065	41147	52113	46237	Water withdrawal ^d in dam ³
do nawadniania użytków rolnych i gruntów leśnych	1095	922	638	843	for irrigation of agricultural and forest lands
na 1 ha	0,7	0,4	0,3	0,3	per 1 ha
do napełniania i uzupełniania stawów rybnych	31970	40225	51475	45394	for filling and completing fish ponds
na 1 ha	17,4	18,4	25,2	22,1	per 1 ha

a Dane szacunkowe. b O powierzchni co najmniej 20 ha. c O powierzchni co najmniej 10 ha. d Łącznie z poborem ścieków do nawodnień.

a Estimated data. b Area of 20 ha and more. c Area of 10 ha and more. d Including wastewater withdrawal for irrigation.

TABL. 7 (14). **ŚCIEKI PRZEMYSŁOWE I KOMUNALNE ODPROWADZONE DO WÓD LUB DO ZIEMI**
 INDUSTRIAL AND MUNICIPAL WASTEWATER DISCHARGED INTO WATERS OR INTO THE GROUND

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2017	2018	
	w hm ³ in hm ³			w odsetkach in percent	
OGÓŁEM	114,0	63,6	63,9	63,1	100,0
TOTAL					
odprowadzone bezpośrednio z zakładów ^a	84,0	32,9	32,1	31,1	49,3
discharged directly by plants ^a					
w tym wody chłodnicze	2,6	2,9	2,5	2,5	4,0
of which cooling water					
odprowadzone siecią kanalizacyjną	30,0	30,7	31,8	32,0	50,7
discharged by sewage network					
W tym ścieki wymagające oczyszczania	111,4	60,7	61,4	60,5	96,0
Of which wastewater requiring treatment					
oczyszczane	92,4	59,8	61,3	60,5	95,9
treated					
mechanicznie	58,4	24,4	24,5	22,7	36,1
mechanically					
chemicznie ^b	0,3	0,3	0,3	0,3	0,4
chemically ^b					
biologicznie	7,3	6,1	6,5	6,0	9,5
biological					
z podwyższonym usuwaniem biogenów	26,5	29,0	30,0	31,5	50,0
with increased biogene removal (disposal)					
nieoczyszczane	18,9	0,9	0,1	0,0	0,0
untreated					
odprowadzone bezpośrednio z zakładów	18,9	0,9	0,1	0,0	0,0
discharged directly by plants					
odprowadzone siecią kanalizacyjną	–	–	0,0	0,0	0,0
discharged by sewage network					

a Łącznie z wodami chłodniczymi, wodami z odwadniania zakładów górniczych oraz obiektów budowlanych, a także z zanieczyszczonymi wodami opadowymi. b Dane dotyczą tylko ścieków przemysłowych.

a Including cooling water, water from mine drainage as well as building constructions, as well as from polluted precipitation water. b Data concern only to industrial wastewater.

TABL. 8 (15). **ZAKŁADY^a ODPROWADZAJĄCE ŚCIEKI WEDŁUG MIEJSCA ODPROWADZANIA ORAZ WYPOSAŻENIA W OCZYSZCZALNIE ŚCIEKÓW**

Stan w dniu 31 grudnia

PLANTS^a DISCHARGING WASTEWATER BY PLACE OF DISCHARGE AND WASTEWATER

TREATMENT PLANTS POSSESSED

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	59	54	51	53	T O T A L
Odprowadzające ścieki bezpośrednio do wód lub do ziemi wymagające oczyszczania	36	30	26	26	Discharging wastewater directly into waters or into the ground requiring treatment
wyposażone w oczyszczalnię ścieków	32	26	24	25	possessing wastewater treatment plants
o wystarczającej przepustowości	27	24	23	24	with sufficient capacity
o niewystarczającej przepustowości	5	2	1	1	with insufficient capacity
bez oczyszczalni ścieków	4	4	2	1	not possessing wastewater treatment plants
Odprowadzające ścieki do kanalizacji (bez oczyszczalni ścieków)	23	24	25	27	Discharging wastewater into sewage network (not possessing wastewater treatment plants)

a Bez przedsiębiorstw i zakładów wodociągowo-kanalizacyjnych.

a Excluding enterprises and water-sewage treatment plants.

TABL. 9 (16). **OCZYSZCZALNIE ŚCIEKÓW**

Stan w dniu 31 grudnia

WASTEWATER TREATMENT PLANTS

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem Total	Mechaniczne Mechanical	Chemiczne Chemical	Biologiczne Biological	Z podwyższonym usuwaniem biogenów With increased biogene removal	SPECIFICATION
Oczyszczalnie ścieków przemysłowych:						Industrial wastewater treatment plants:
Liczba						Number
2010	36	15	3	15	3	
2015	29	10	3	13	3	
2017	31	11	3	14	3	
2018	31	11	3	14	3	
Przepustowość w dam ³ /d						Capacity in dam ³ /24h
2010	662,8	609,5	1,8	27,2	24,3	
2015	655,3	617,6	1,8	10,7	25,2	
2017	655,6	617,6	1,8	10,8	25,4	
2018	656,5	617,6	1,8	11,7	25,4	
Oczyszczalnie ścieków komunalnych^a:						Municipal wastewater treatment plants^a:
Liczba						Number
2010	71	3	–	45	23	
2015	76	–	–	51	25	
2017	75	–	–	50	25	
2018	76	–	–	50	26	
Przepustowość w dam ³ /d						Capacity in dam ³ /24h
2010	240,1	0,2	–	46,1 ^b	193,8	
2015	258,6	–	–	59,4	199,1	
2017	258,7	–	–	59,5	199,1	
2018	258,9	–	–	45,3	213,5	
Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ludności ogółem^c						Population connected to wastewater treatment plants in % of total population^c
2010	66,1	0,3	–	12,5	53,4	
2015	74,5	–	–	13,8	60,7	
2017	75,6	–	–	13,9	61,7	
2018	76,0	–	–	13,3	62,7	

a Miejskie i wiejskie pracujące na sieci kanalizacyjnej. b Dotyczy urządzeń do biologicznego oczyszczania. c Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków – na podstawie szacunków, ludność ogółem – na podstawie bilansów.

a Treatment plants of urban and rural areas working on sewage network. b Refers to equipment for biological treatment. c Population connected to wastewater treatment plants – estimated data, total population – based on balances.

TABL. 10 (17). **EMISJA I REDUKCJA ZANIECZYSZCZEŃ POWIETRZA Z ZAKŁADÓW SZCZEGÓLNIIE UCIAŹLIWYCH DLA CZYSTOŚCI POWIETRZA**
EMISSION AND REDUCTION OF AIR POLLUTANTS FROM PLANTS OF SIGNIFICANT NUISANCE TO AIR QUALITY

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Zakłady szczególnie uciążliwe dla czystości powietrza ^a (stan w dniu 31 XII)	93	83	79	78	Plants of significant nuisance to air quality ^a (as of 31 XII)
w tym wyposażone w urządzenia do redukcji zanieczyszczeń:					of which possessing systems to reduce the emission of:
pyłowych	53	49	42	44	particulates
gazowych	5	7	7	7	gases
w tym nieposiadające wyników pomiarów:					of which without the results of measurements of:
emisji:					emission:
pyłów	37	34	35	.	particulates
gazów	37	34	36	.	gases
imisji	88	77	74	.	imission
Emisja zanieczyszczeń w tys. t:					Emission of pollutants in thousand tonnes:
pyłowych	2,7	1,5	1,1	1,3	particulates
w tym pyły ze spalania paliw	1,7	0,8	0,6	0,6	of which particulates from the combustion of fuels
gazowych (bez dwutlenku węgla)	66,2	47,4	42,1	44,6	gases (excluding carbon dioxide)
w tym: dwutlenek siarki	12,4	9,0	8,3	8,8	of which: sulphur dioxide
tlenek węgla	27,6	22,0	18,6	19,2	carbon oxide
tlenki azotu ^b	21,5	14,3	12,9	14,4	nitrogen oxides ^b
Zanieczyszczenia zatrzymane w urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń:					Pollutants retained in pollutant reduction systems:
w tysiącach ton:					in thousand tonnes:
pyłowe	2214,8	1945,4	2175,2	2623,7	particulates
gazowe (bez dwutlenku węgla)	163,5	119,6	118,0	112,6	gases (excluding carbon dioxide)
w % zanieczyszczeń wytworzonych:					in % of pollutants produced:
pyłowych	99,9	99,9	99,9	100,0	particulates
gazowych (bez dwutlenku węgla)	71,2	71,6	73,7	71,6	gases (excluding carbon dioxide)

a Emitujące pyły, gazy lub równocześnie pyły i gazy. b W przeliczeniu na NO₂.

a Emitting particulates, gases or particulates and gases. b In terms of NO₂.

TABL. 11 (18). **URZĄDZENIA DO REDUKCJI ZANIECZYSZCZEŃ POWIETRZA W ZAKŁADACH SZCZEGÓLNIIE UCIAŹLIWYCH DLA CZYSTOŚCI POWIETRZA**
AIR POLLUTION REDUCTION SYSTEMS IN PLANTS OF SIGNIFICANT NUISANCE TO AIR QUALITY

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Cyklony Cyclones	Multicyklony Multicyclones	Filtry tkaninowe Fabric filters	Elektrofiltry Electrofilters	Urządzenia mokre Wet air cleaners	Inne Others	
URZĄDZENIA – stan w dniu 31 XII EQUIPMENT – as of 31 XII							
OGÓŁEM	2010	241	43	304	26	80	74
TOTAL	2015	217	51	388	24	59	70
	2017	164	35	377	18	47	66
	2018	162	34	396	22	44	66
Skuteczność: Efficiency:							
niska	2010	103	22	19	–	39	x
low	2015	79	22	29	–	27	x
	2017	49	10	22	–	21	x
	2018	49	10	24	–	21	x
średnia	2010	58	11	32	–	22	x
moderate	2015	63	7	27	2	18	x
	2017	51	3	16	2	14	x
	2018	49	2	17	2	9	x

TABL. 11 (18). URZĄDZENIA DO REDUKCJI ZANIECZYSZCZEŃ POWIETRZA W ZAKŁADACH SZCZEGÓLNIIE UCIAŻLIWYCH DLA CZYSTOŚCI POWIETRZA (dok.)
AIR POLLUTION REDUCTION SYSTEMS IN PLANTS OF SIGNIFICANT NUISANCE TO AIR QUALITY (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Cyklony Cyclones	Multicyklony Multicyclones	Filtry tkaninowe Fabric filters	Elektrofiltry Electrofilters	Urządzenia mokre Wet air cleaners	Inne Others	
URZĄDZENIA – stan w dniu 31 XII (dok.) EQUIPMENT – as of 31 XII (cont.)							
Skuteczność: (dok.) Efficiency: (cont.)							
wysoka high	2010 2015 2017 2018	80 75 64 64	10 22 22 22	253 332 339 355	26 22 16 20	19 14 12 14	x x x x
PRZEPLYW GAZÓW ODLOTOWYCH w dam ³ /h WASTE GAS FLOW in dam ³ /h							
O G Ó Ł E M T O T A L	2010 2015 2017 2018	4295 2685 2125 2206	961 874 585 579	6454 7488 7060 7281	8406 8303 8339 8513	11974 12048 12760 12896	321 7005 7082 7179
Skuteczność: Efficiency:							
niska low	2010 2015 2017 2018	977 780 602 602	225 176 48 53	148 373 222 233	– – – –	854 707 1606 1606	x x x x
średnia moderate	2010 2015 2017 2018	1464 344 276 265	197 129 52 42	388 294 136 137	– 180 180 180	3259 3246 3143 3142	x x x x
wysoka high	2010 2015 2017 2018	1854 1561 1247 1339	539 569 485 484	5918 6821 6702 6911	8406 8123 8159 8333	7861 8095 8011 8148	x x x x

TABL. 12 (19). POWIERZCHNIA O SZCZEGÓLNYCH WALORACH PRZYRODNICZYCH PRAWNIE CHRONIONA^a
Stan w dniu 31 grudnia
AREA OF SPECIAL NATURE VALUE UNDER LEGAL PROTECTION^a
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2017	2018		
	w ha		in ha	w % powierzchni ogólnej województwa in % of total area of the voivodship	na 1 mieszkańca w m ² per capita in m ²	
O G Ó Ł E M T O T A L	256261	256246	259828	259530	27,6	2631
Rezerwy przyrody Nature reserves	893	937	946	946	0,1	10
Parki krajobrazowe ^b Landscape parks ^b	61689	61631	61631	61526	6,5	624
Obszary chronionego krajobrazu ^b ... Protected landscape areas ^b	189628	189627	193849	193640	20,6	1963
Stanowiska dokumentacyjne Documentation sites	19	19	17	17	0,0	0
Zespoły przyrodniczo-krajobrazowe Landscape-nature complexes	3322	3322	2656	2656	0,3	27
Użytki ekologiczne Ecological areas	710	710	729	745	0,1	8

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 6 na str. 55. ^b Bez powierzchni rezerwatów przyrody i innych form ochrony przyrody położonych na ich terenie.

^a See general notes, item 6 on page 55. ^b Excluding nature reserves and other forms of nature protection located within those areas.

TABL. 13 (20). REZERWATY PRZYRODY

Stan w dniu 31 grudnia

NATURE RESERVES

As of 31st December

LATA REZERWATY	Obiekty Number	Powierzchnia w ha Area in ha		YEARS RESERVES	
		ogółem total	w tym pod ochroną ścisłą ^a of which strictly protected ^a		
OGÓŁEM	2010	35	893	–	TOTAL
	2015	36	937	–	
	2017	36	946	–	
	2018	36	946	380	
Faunistyczne		–	–	–	Fauna
Krajobrazowe		–	–	–	Landscape
Leśne		27	739	380	Forest
Torfowiskowe		2	75	–	Peat-bog
Florystyczne		3	103	–	Flora
Wodne		–	–	–	Water
Przyrody nieożywionej		2	12	–	Inanimate nature
Stepowe		2	17	–	Steppe

a Powierzchnia, na której chroniona jest cała przyroda i jest całkowicie zaniechana bezpośrednia ingerencja człowieka.

a The area in which all forms of nature are protected and direct human interference is entirely abandoned.

TABL. 14 (21). PARKI KRAJOBRAZOWE

Stan w dniu 31 grudnia

LANDSCAPE PARKS

As of 31st December

LATA YEARS ZESPOŁY I PARKI KRAJOBRAZOWE ^a SETS AND LANDSCAPE PARKS ^a		Powierzchnia ^b Area ^b			
		ogółem total	w tym of which		
			lasów forest	użytków rolnych agricultural land	wód water
		w ha	in ha		
OGÓŁEM	2010	62591	45745	14784	896
TOTAL	2015	62591	45745	14784	896
	2017	62591	45745	14784	896
	2018	62591	45745	14784	896
Zespół Opolskich Parków Krajobrazowych		62591	45745	14784	896
Opolskie landscape parks					
Stobrawski		52637	41558	10001	790
Góra Świętej Anny		5051	1030	3553	46
Góry Opawskie		4903	3157	1230	60

a Uszeregowane malejąco według powierzchni ogółem w województwie. b Łącznie z powierzchnią rezerwatów przyrody i innymi formami ochrony przyrody położonymi na terenie parków.

a Listed according to decreasing grand total area in voivodship. b Including nature reserves and other forms of nature protection located within parks.

TABL. 15 (22). POMNIKI PRZYRODY

Stan w dniu 31 grudnia

MONUMENTS OF NATURE

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
OGÓŁEM	641	683	709	663	TOTAL
w tym:					of which:
Pojedyncze drzewa	536	580	605	553	Individual trees
Grupy drzew	70	65	65	75	Tree clusters
Aleje	22	24	24	20	Alleys
Glazy narzutowe	11	12	13	13	Erratic boulders

TABL. 16 (23). **TERENY ZIELENI OGÓLNODOSTĘPNEJ I OSIEDLOWEJ**
Stan w dniu 31 grudnia
GENERALLY ACCESSIBLE GREEN AREAS AND GREEN AREAS OF HOUSING ESTATES
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010		2015		2017		2018	
	ogółem total	w tym miasta of which urban areas	ogółem total	w tym miasta of which urban areas	ogółem total	w tym miasta of which urban areas	ogółem total	w tym miasta of which urban areas
O G Ó Ł E M w ha TOTAL in ha	2114,8	1899,0	1628,4	1308,4	1727,8	1358,2	1721,7	1369,4
w % powierzchni ogólnej woje- wództwa ^a in % of total area space of the voivodship ^b	0,2	2,5	0,2	1,7	0,2	1,7	0,2	1,6
na 1 mieszkańca ^b w m ² per capita ^b in m ²	20,8	35,6	16,3	25,3	17,5	26,0	17,5	26,0
Tereny zieleni ogólnodostępnej: Generally accessible green areas:								
parki spacerowo-wypoczynkowe strolling-recreational parks	842,6	693,9	914,3	697,2	953,9	709,2	965,3	725,7
zieleńce lawns	219,6	189,6	250,1	198,9	247,4	194,3	236,1	184,7
Tereny zieleni osiedlowej Green areas of housing estates	1052,6	1015,5	464,1	412,3	526,6	454,7	520,4	459,0

a, b W przypadku miast obliczono: a – w % ogólnej powierzchni miast, b – na 1 mieszkańca miast.

a, b For urban areas calculated: a – in % total urban areas space, b – per capita in urban areas.

TABL. 17 (24). **ODPADY^a WYTWORZONE I DOTYCHCZAS SKŁADOWANE (NAGROMADZONE) ORAZ TERENY
ICH SKŁADOWANIA**
WASTE^a GENERATED AND LANDFILLED UP TO NOW (ACCUMULATED) AS WELL AS THEIR
STORAGE YARDS AREAS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Zakłady wytwarzające odpady (stan w dniu 31 XII)	51	84	85	96	Plants generating waste (as of 31 XII)
Odpady wytworzone (w ciągu roku) w tys. t	853,7	1697,1	1647,8	1792,6	Waste generated (during the year) in thousand tonnes
Odpady dotychczas składowane (nagromadzone ^b ; stan w końcu roku) w tys. t	22130,5	21254,7	20152,9	19093,0	Waste landfilled up to now (accumu- lated ^b ; end of the year) in thou- sand tonnes
Odpady poddane odzyskowi z na- gromadzonych do 1 stycznia roku sprawozdawczego w tys. t	157,4	442,5	626,3	98,6	Waste recovered from accumulated by 1 January of reporting year in thousand tonnes
Tereny składowania odpadów w ha:					Area of storage yards in ha:
niezrekultywowane (stan w końcu roku)	217,6	209,5	204,7	197,4	non-reclaimed (end of year)
zrekultywowane (w ciągu roku) ...	–	–	–	–	reclaimed (during the year)

a Z wyłączeniem odpadów komunalnych. b Na składowiskach i w obiektach unieszkodliwiania odpadów wydobywczych własnych (w tymwałkach i stawach osadowych).

a Excluding municipal waste. b On landfills and in facilities servicing the extractive industries – own (of which heaps and settling ponds).

TABL. 18 (25). **ODPADY^a WEDŁUG RODZAJÓW W 2018 R.**
WASTE^a BY TYPE IN 2018

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Odpady wytworzone w ciągu roku Waste generated during the year					Odpady dotychczas składowane (nagromadzone ^b ; stan w końcu roku) Waste landfilled up to now (accumulated ^b end of the year)	
	ogółem grand total	poddane odzyskowi ^c recovered ^c	unieszkodliwione ^c disposed ^c		przekazane innym odbiorcom transferred to other recipients		magazynowane czasowo temporarily stored
			razem total	w tym składowane ^d of which landfilled ^d			
w tys. t in thousand tonnes							
OGÓŁEM TOTAL	1792,6	875,1	6,0	5,6	906,2	5,3	19093,0
w tym: of which:							
Mieszanki popiołowo-żużlowe z mokrego odprowadzania odpadów paleniskowych Dust-slag compounds from wet treatment of furnace waste	87,9	–	–	–	86,4	1,5	17194,4
Popioły lotne z węgla Coal fly ash	156,8	–	–	–	156,8	–	52,6
Żużle, popioły paleniskowe i pyły z kotłów Slag, furnace ash and particulates from boilers	297,0	0,8	–	–	295,2	1,0	952,1

a Z wyłączeniem odpadów komunalnych. b Na składowiskach i w obiektach unieszkodliwiania odpadów wydobywczych własnych (w tym hałdach i stawach osadowych). c We własnym zakresie przez wytwórcę. d Na składowiskach i w obiektach unieszkodliwiania odpadów wydobywczych własnych i innych (w tym hałdach i stawach osadowych).

a Excluding municipal waste. b On landfills and in facilities servicing the extractive industries – own (of which heaps and settling ponds). c By waste producer on its own. d On landfills and in facilities servicing the extractive industries – own and other (of which heaps and settling ponds).

TABL. 19 (26). **ODPADY KOMUNALNE^a**
MUNICIPAL WASTE^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010 ^b	2015	2017	2018		SPECIFICATION
				ogółem total	w tym z gospodarstw domowych of which from households	
Odpady komunalne zebrane ^c w t z mieszczane miasta wieś zebrane selektywnie w tym: papier i tektura szkło tworzywa sztuczne metale wielkogabarytowe biodegradowalne	260126,4 241862,1 160512,8 81349,3 18264,3 3404,9 5755,2 4154,5 288,4 2352,2 1153,1	278446,5 200389,5 115896,9 84492,6 78057,0 2279,6 14800,7 5342,9 67,7 8820,3 20610,1	313915,2 214193,4 121949,9 92243,5 99721,8 3143,5 13762,3 5957,6 626,6 14468,3 29575,8	322621,0 216323,0 125652,5 90670,5 106297,9 2482,5 14487,3 5042,9 19,0 15534,2 32601,0	275427,3 173919,6 97441,3 76478,3 101507,7 2061,3 13911,2 4763,6 18,2 15197,1 31499,7	Municipal waste collected ^c in t mixed urban areas rural areas collected separately of which: paper and cardboard glass plastic metals largesize biodegradable

a Patrz uwagi ogólne, ust. 9 na str. 57. b Dane szacunkowe. c Od 2015 r. pozycja obejmuje odpady odebrane od wszystkich właścicieli nieruchomości i uznawana jest za odpady wytworzone ze względu na objęcie od 1 lipca 2013 r. przez gminy systemem gospodarowania odpadami komunalnymi wszystkich właścicieli nieruchomości.

a See general notes, item 9 on page 57. b Estimated data. c Since 2015 includes waste collected from all inhabitants and is considered to be waste generated because of covering by gminas since 1st July 2013 all real-estate owners with municipal waste management system.

TABL. 20 (27). **NIECZYSTOŚCI CIEKŁE^a**
LIQUID WASTE^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Nieczystości ciekłe ^b wywiezione w dam ³	528,5	369,6	367,8	291,9	Liquid waste ^b removed in dam ³
miasta	123,4	62,8	66,7	46,9	urban areas
wieś	405,1	306,8	301,1	245,0	rural areas
W tym z gospodarstw domowych	359,5	256,7	256,8	.	Of which from households
miasta	78,7	31,6	33,9	.	urban areas
wieś	280,8	225,1	222,8	.	rural areas
Zbiorniki bezodpływowe w tys. (stan w dniu 31 XII)	73,7	53,4	51,8	52,2	Septic tanks in thousands (as of 31 XII)
Przydomowe oczyszczalnie ścieków w tys. (stan w dniu 31 XII)	1,5	4,1	4,7	4,8	Household wastewater treatment systems in thousands (as of 31 XII)

a Dane szacunkowe; patrz uwagi ogólne, ust. 10 na str. 58. b Ścieki gromadzone przejściowo w zbiornikach bezodpływowych; dane dotyczą ścieków bytowych.

a Estimated data; see general notes, item 10 on page 58. b Wastewater stored temporarily in septic tanks; data concern domestic wastewater.

TABL. 21 (28). **SKŁADOWISKA ODPADÓW KOMUNALNYCH**
LANDFILL SITES WITH MUNICIPAL WASTE

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2017	2018		
				ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas
Czynne składowiska kontrolowane (stan w dniu 31 XII): Controlled landfill sites in operation (as of 31 XII):						
liczba	26	21	18	18	6	12
powierzchnia w ha	150,6	117,7	114,0	116,2	54,1	62,1
Zrehabilitowana powierzchnia kontrolowanych składowisk (w ciągu roku) w ha Reclaimed area of controlled landfill sites (during the year) in ha	3,4	8,3	2,3	1,4	–	1,4
czynnych	2,8	2,5	–	1,4	–	1,4
o zakończonej eksploatacji (zamknięte) exploitation completed	0,6	5,8	2,3	–	–	–

TABL. 22 (29). **NAKLADY^a NA ŚRODKI TRWAŁE SŁUŻĄCE OCHRONIE ŚRODOWISKA I GOSPODARCE WODNEJ (ceny bieżące)**
OUTLAYS^a ON FIXED ASSETS IN ENVIRONMENTAL PROTECTION AND WATER MANAGEMENT (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	w tys. zł in thousand PLN				

OCHRONA ŚRODOWISKA ENVIRONMENTAL PROTECTION

OGÓŁEM	328613,5	414665,1	207752,1	271376,6	TOTAL
w tym:					of which:
Ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu	74913,8	206699,1	96540,2	56925,7	Protection of air and climate
w tym nakłady na nowe techniki i technologie spalania paliw	19616,1	142928,3	64567,5	9126,6	of which outlays on new fuel combustion technologies and techniques ^b

a Według lokalizacji inwestycji; nakłady te uwzględniono również w nakładach inwestycyjnych we właściwych sekcjach gospodarki narodowej. b Obejmują m.in. modernizację kotłowni i ciepłowni.

a By investments locations; these outlays are included in the appropriate sections of the national economy. b Including i.a. modernization of boiler and thermal energy plants.

TABL. 22 (29). **NAKLADY^a NA ŚRODKI TRWAŁE SŁUŻĄCE OCHRONIE ŚRODOWISKA I GOSPODARCE WODNEJ (dok.)**
OUTLAYS^a ON FIXED ASSETS IN ENVIRONMENTAL PROTECTION AND WATER MANAGEMENT
 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	w tys. zł		in thousand PLN		
OCHRONA ŚRODOWISKA (dok.) ENVIRONMENTAL PROTECTION (cont.)					
Gospodarka ściekowa i ochrona wód	212735,1	166842,8	77518,9	147278,4	Wastewater management and protection of waters
w tym nakłady na:					of which outlays on:
oczyszczanie ścieków komunalnych	7679,6	26800,5	7251,1	4975,9	municipal wastewater treatment
sieć kanalizacyjną odprowadzającą ścieki i wody opadowe ...	190511,8	129821,8	53365,6	122754,7	sewage network discharging wastewater and precipitation water
Gospodarka odpadami, ochrona i przywrócenie wartości użytkowej gleb, ochrona wód podziemnych i powierzchniowych ...	7241,5	22919,7	17313,6	21947,3	Waste management, protection and recovery of soils, protection of groundwater and surface water
w tym nakłady na:					of which outlays on:
zbieranie odpadów ^b i ich transport	4662,1	4043,1	8496,1	11660,8	waste collection ^b and transportation
w tym selektywne zbieranie odpadów	816,4	1044,4	670,9	6335,8	including selective waste collection
usuwanie i unieszkodliwianie odpadów ^b	1266,9	16247,6	6726,5	6172,0	removal and treatment of waste ^b
rekultywacja składowisk i obiektów unieszkodliwiania odpadów wydobywczych (w tym hałd i stawów osadowych) oraz innych terenów	300,2	709,3	614,0	172,0	reclamation of waste dumps, sludge tanks and landfills as well as of other devastated and degraded areas
Ochrona różnorodności biologicznej i krajobrazu	3,7	–	661,5	4236,2	Protection of biodiversity and landscape
Zmniejszanie hałasu i wibracji	13293,9	677,7	474,1	2857,5	Noise and vibration reduction
GOSPODARKA WODNA WATER MANAGEMENT					
O G Ó Ł E M	67986,6	241231,2	63060,8	74319,5	T O T A L
nakłady na:					outlays on:
Ujęcia i doprowadzenia wody	17130,5	21231,0	24769,0	33565,4	Water intakes and pipe systems
Stacje uzdatniania wody	3224,0	13442,4	2229,2	10845,1	Water treatment plants
Zbiorniki i stopnie wodne	20064,5	170741,4	29167,6	29909,0	Water reservoirs and falls
Regulację i zabudowę rzek i potoków	12385,0	18336,7	1619,8	–	Regulation and management of rivers and streams
Obwałowania przeciwpowodziowe i stacje pomp	15182,6	17479,7	5275,2	–	Flood embankments and pump stations

a Według lokalizacji inwestycji; nakłady te uwzględniono również w nakładach inwestycyjnych we właściwych sekcjach gospodarki narodowej. b Przemysłowych i komunalnych.

a By investments locations; these outlays are included in the appropriate sections of the national economy. b Industrial and municipal.

TABL. 23 (30). EFEKTY RZECZOWE UZYSKANE W WYNIKU PRZEKAZANIA DO UŻYTKU INWESTYCJI OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ

TANGIBLE EFFECTS OF INVESTMENTS IN ENVIRONMENTAL PROTECTION AND WATER MANAGEMENT

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
OCHRONA ŚRODOWISKA ENVIRONMENTAL PROTECTION					
Ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu:					Protection of air and climate:
Zdolność przekazanych do eksploatacji urządzeń do redukcji zanieczyszczeń w t/r:					Capacity of completed systems to reduce pollutants in t/y:
pyłowych	725	418	–	319	particulates
gazowych	15435	1600	95	492	gases
Gospodarka ściekowa i ochrona wód:					Wastewater management and protection of waters:
Sieć kanalizacyjna w km odprowadzająca:					Sewage network in km discharging:
ścieki	290,8	352,4	70,6	162,3	wastewater
wody opadowe	28,5	6,9	15,9	23,7	precipitation water
Oczyszczalnie ścieków:					Wastewater treatment plants:
obiekty	4	1	–	2	facilities
w tym oczyszczalnie komunalne	3	1	–	–	of which municipal
mechaniczne	1	–	–	–	mechanical
biologiczne (bez komór fermentacyjnych)	3	1	–	1	biological (excluding fermentation tanks)
z podwyższonym usuwaniem biogenów ^a	–	–	–	1	with increased biogene removal ^a
przepustowość oczyszczalni w m ³ /d	201	1677	–	1300	capacity of treatment plants in m ³ /24 h
w tym oczyszczalni komunalnych	173	1677	–	200	of which municipal
mechanicznych	60	–	–	–	mechanical
biologicznych (bez komór fermentacyjnych)	141	195	–	1200	biological (excluding fermentation tanks)
z podwyższonym usuwaniem biogenów ^a	–	1482	–	100	with increased biogene removal ^a
Oczyszczalnie ścieków indywidualne (przydomowe):					Farmstead treatment facilities (homestead):
obiekty	224	437	67	38	facilities
przepustowość w m ³ /d	463	781	57	44	capacity in m ³ /24 h
Podczyszczalnie ścieków przemysłowych:					Industrial waste pre-treatment plants:
obiekty	1	1	–	–	facilities
przepustowość w m ³ /d	360	100	–	–	capacity in m ³ /24 h
Gospodarka odpadami:					Wastes management:
Urządzenia do unieszkodliwiania odpadów:					Waste treatment plants:
obiekty	–	–	–	–	facilities
wydajność w t/r	–	–	–	–	capacity in t/y
Składowiska dla odpadów komunalnych:					Landfills of municipal waste:
obiekty	–	–	–	–	facilities
powierzchnia w ha	–	–	–	–	area in ha
wydajność w t/r	–	–	–	–	capacity in t/y
Wydajność urządzeń do gospodarczego wykorzystania odpadów ^b w t/r	100000	109500	–	2400	Capacity of waste utilization systems ^b in t/y

a W tym chemiczne. b Z wyłączeniem odpadów komunalnych.

a Of which chemical. b Excluding municipal waste.

TABL. 23 (30). **EFEKTY RZECZOWE UZYSKANE W WYNIKU PRZEKAZANIA DO UŻYTKU INWESTYCJI OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ (dok.)**

TANGIBLE EFFECTS OF INVESTMENTS IN ENVIRONMENTAL PROTECTION AND WATER MANAGEMENT (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
GOSPODARKA WODNA		WATER MANAGEMENT			
Wydajność ujęć wodnych ^a w m ³ /d	123	1836	5952	1105	Capacity of water intakes ^a in m ³ /24 h
Uzdatnianie wody w m ³ /d	481	2836	2016	5420	Water treatment in m ³ /24 h
Sieć wodociągowa w km	99,0	63,2	51,4	69,3	Water supply network in km
Pojemność zbiorników wodnych w hm ³	–	–	–	–	Capacity of water reservoirs in hm ³
Regulacja i zabudowa rzek i potoków w km	23,9	7,7	1,0	–	Regulation and management of rivers and streams in km
Obwałowania przeciwpowodziowe w km	1,0	9,2	2,2	–	Flood embankments in km

a Bez ujęć w energetyce zawodowej.

a Excluding water intakes in the power industry.

TABL. 24 (31). **KIERUNKI FINANSOWANIA Z WOJEWÓDZKIEGO FUNDUSZU OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ**

FINANCING DIRECTIONS OF THE VOIVODSHIP ENVIRONMENTAL PROTECTION AND WATER MANAGEMENT FUNDS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION	
	w tys. zł in thousand PLN					w odsetkach in percent
O G Ó Ł E M	70954,3	125902,8	96852,7	109896,0	100,0	TOTAL
Ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu	14639,7	36094,1	32144,5	30718,0	28,0	Protection of air and climate
Gospodarka ściekowa i ochrona wód	46567,1	74403,9	32575,4	67381,9	61,3	Wastewater management and protection of waters
Gospodarka odpadami	5496,6	8590,6	26530,2	5680,9	5,2	Waste management
Pozostałe	4250,9	6814,2	5602,6	6115,2	5,6	Others

Źródło: dane Zarządu Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Source: data of Management Board of the National Fund for Environmental Protection and Water Management.

TABL. 25 (32). **WPLYWY Z OPŁAT I KAR NA FUNDUSZE OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ**

RECEIPTS FROM FEES AND FINES FOR ENVIRONMENTAL PROTECTION AND WATER MANAGEMENT FUNDS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	w tys. zł in thousand PLN				
Opłaty za korzystanie ze środowiska	63056,4	50873,0	43978,7	46380,1	Payments for use of natural environment
w tym:					of which:
Gospodarka ściekowa i ochrona wód	13079,3	12713,7	12849,4	13267,1	Wastewater management and protection of water
Ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu	30319,9	28648,2	20266,1	21477,0	Protection of air and climate
Gospodarka odpadami	19137,7	8780,3	6308,8	8531,8	Waste management
Kary za nieprzestrzeganie przepisów ochrony środowiska	79,4	97,6	135,4	192,8	Fines for not meeting environmental protection regulations
w tym za przekroczenie:					of which for exceeding:
Warunków wprowadzania ścieków do wód lub do ziemi	–	–	–	–	Norms of discharging wastewater into water or into the ground
Dopuszczalnej emisji zanieczyszczeń do powietrza	–	–	–	–	Permissible emission of air pollutants

Źródło: w zakresie opłat – dane Zarządu Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, kar – dane Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska.

Source: with regard to fees – data of the Management Board of the National Fund for Environmental Protection and Water Management, fines – data of the Chief Inspectorate for Environmental Protection.

PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY WOJEWÓDZTWA OPOLSKIEGO W 2018 R.

Stan w dniu 31 grudnia

ADMINISTRATIVE DIVISION OF OPOLSKIE VOIVODSHIP IN 2018

As of 31st December

OPOLE

stolica województwa, miasto na prawach powiatu
capital city of voivodship, city with powiat status

Nysa

siedziby władz powiatów
residences of powiat authorities

Granica RP
Poland border

Granice powiatów
Powiat borders

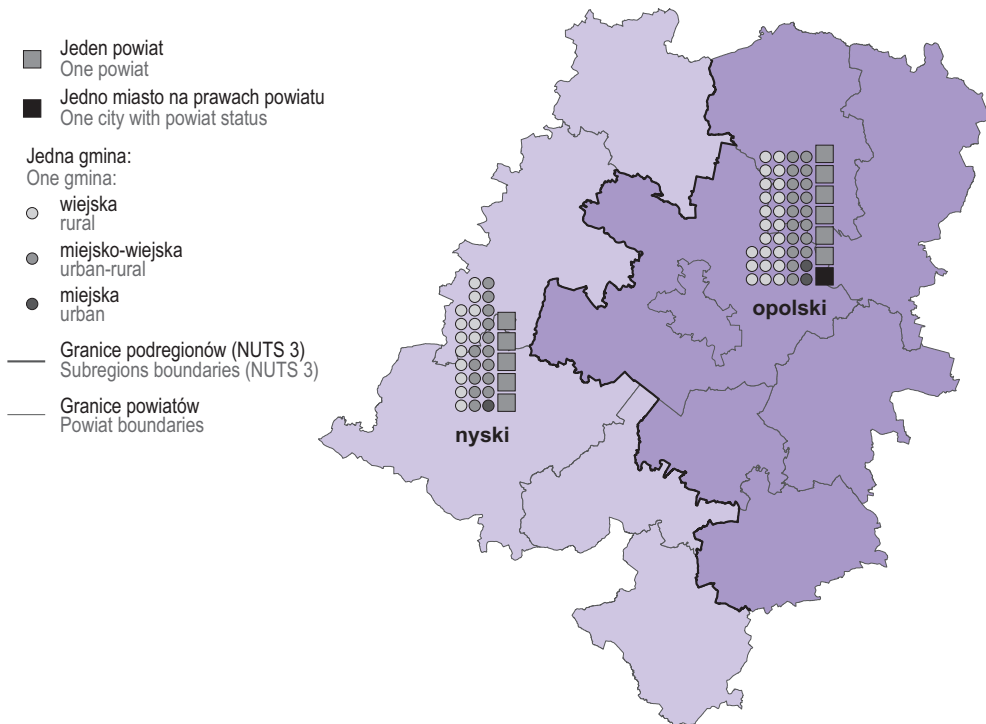
Granice gmin
Gmina borders

PODZIAŁ WOJEWÓDZTWA OPOLSKIEGO WEDŁUG NOMENKLATURY JEDNOSTEK TERYTORIALNYCH DO CELÓW STATYSTYCZNYCH (NUTS) W 2018 R.

Stan w dniu 31 grudnia

DIVISION OF THE OPOLSKIE VOIVODSHIP ACCORDING TO THE NOMENCLATURE OF TERRITORIAL UNITS FOR STATISTICAL PURPOSES (NUTS) IN 2018

As of 31st December

PODREGIONY (NUTS 3):

SUBREGIONS (NUTS 3):

31 nyski

Powiaty Powiats:

brzeski (6)
 głubczycki (4)
 namysłowski (5)
 nyski (9)
 prudnicki (4)

32 opolski

Powiaty Powiats:

kędzierzyńsko-kozielski (6)
 kluczborski (4)
 krapkowicki (5)
 oleski (7)
 opolski (13)
 strzelecki (7)

Miasto na prawach powiatu:

City with powiat status:

Opole (1)

W nawiasach podano liczbę gmin.
 Number of gminas is given in parentheses.

DZIAŁ III PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY I SAMORZĄD TERYTORIALNY

Uwagi ogólne

1. Z dniem 1 stycznia 1999 r. (na mocy ustawy z dnia 24 lipca 1998 r., Dz. U. Nr 96, poz. 603 z późniejszymi zmianami) wprowadzono zasadniczy trójstopniowy podział terytorialny państwa, którego jednostkami są: gminy, powiaty i województwa.

Gmina jest podstawową jednostką terytorialnego podziału kraju. Jednostkami pomocniczymi w gminach są m.in. sołectwa, których organizację i zakres działania określa właściwa rada gminy odrębnym statutem.

2. Kadencja prezydentów, burmistrzów, wójtów oraz rad gmin, rad miejskich na prawach powiatu i rad powiatów trwa 4 lata, licząc od dnia wyborów.

3. Charakterystykę demograficzno-zawodową radnych w jednostkach samorządu terytorialnego oparto o wyniki sprawozdawczości za rok 2018, aktualizującej dane o radnych zawarte w obwieszczeniach terytorialnych komisji wyborczych z wyborów samorządowych w dniu 21 października 2018 r.

Grupowania radnych organów jednostek samorządu terytorialnego według grup zawodów dokonano na podstawie Klasyfikacji Zawodów i Specjalności na potrzeby rynku pracy wprowadzonej rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 7 sierpnia 2014 r. (tekst jednolity Dz. U. 2018 poz. 227).

4. Prezentowane informacje o **administracji publicznej** dotyczą zatrudnienia i wynagrodzeń w administracji państwowej i samorządu terytorialnego oraz samorządowych kolegiach odwoławczych i obejmują jednostki zaliczane według PKD 2007 do grupy „Administracja publiczna oraz polityka gospodarcza i społeczna” w sekcji „Administracja publiczna i obrotowa narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne”.

Do **administracji państwowej** zalicza się:

- 1) naczelne i centralne organy administracji łącznie z pracownikami zatrudnionymi w ich placówkach zagranicznych:
 - a) instytucje naczelne i centralne (np. kancelarie: Sejmu, Senatu i Prezydenta, ministerstwa, urzędy centralne),
 - b) terenowe organy administracji rządowej niespolonej (np. izby i urzędy skarbowe i celne, okręgowe inspektoraty pracy, urzędy statystyczne, regionalne izby obrachunkowe);

CHAPTER III ADMINISTRATIVE DIVISION AND LOCAL GOVERNMENT

General notes

1. On 1st January 1999 (on the basis of the Law dated 24th July 1998, Journal of Laws No. 96, item 603 with later amendments) a new fundamental three-tier administrative division of the country was introduced, the entities of which are: gminas, powiats and voivodships.

The gmina is the basic unit of the country's territorial structure. Auxiliary entities in gminas are, among others, village administrator's offices. Their organization and scope of activity is outlined by individual gmina councils in a separate statute.

2. Term of presidents, mayors, village mayors as well as gmina councils, city councils in cities with powiat status and powiat councils lasts 4 years, counting from the day of election.

3. The demographic and occupational characteristic of councillors in local government entities is based on reporting results for 2018, updating information concerning councillors included in announcements of local election commissions from the 21st October 2018 local government elections.

The grouping of councillors of organs of local government entities by groups of occupations is made on the basis of the Polish Classification of Occupations and Specializations for Labour Market Needs, which was introduced by a decree of the Minister of Labour and Social Policy, dated 7th August 2014 (uniform text Journal of Laws 2018 item 227).

4. Information presented concerning **public administration** involves employment and wages and salaries in the state administration, local government administration and local government appeal councils and covers entities included, in accordance with NACE Rev. 2, in the group "Public administration and economic and social policy" in the section "Public administration and defence; compulsory social security".

State administration comprises:

- 1) principle and central organs of administration including the personnel employed in their foreign entities:
 - a) principle and central institutions (e.g., chancelleries of: the Sejm, the Senate and the President, ministries, central offices),
 - b) territorial organs of non-combined government administration (e.g., fiscal and customs chambers and offices, district work inspectorates, statistical offices, regional chambers of audit);

- 2) terenowe organy administracji rządowej zespolonej: urzędy wojewódzkie, jednostki pomocniczej działalności usługowej (np. inspektoraty: inspekcji handlowej, nadzoru budowlanego, weterynarii, farmaceutyczne, ochrony środowiska, ochrony roślin i nasiennictwa oraz urzędy ochrony zabytków i kuratoria oświaty);
- 3) niektóre agencje państwowe (np. Agencję Rezerw Materiałowych, Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości oraz od 2009 r. Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa) oraz jednostki pomocnicze administracji państwowej wraz z oddziałami regionalnymi.

Do **administracji samorządu terytorialnego** zalicza się:

- 1) gminy i miasta na prawach powiatu:
 - a) urzędy gmin i jednostki pomocniczej działalności usługowej (np. jednostki usług komunalnych oraz od 2009 r. zarządy dróg),
 - b) urzędy miast na prawach powiatu i jednostki pomocniczej działalności usługowej (np. ośrodki dokumentacji geodezyjno-kartograficznej oraz od 2009 r. zarządy dróg);
- 2) powiaty, tj. starostwa powiatowe i jednostki pomocniczej działalności usługowej (np. urzędy pracy, zarządy dróg);
- 3) województwa, tj. urzędy marszałkowskie i wojewódzkie samorządowe jednostki organizacyjne (np. urzędy pracy, zarządy melioracji i urzędzeń wodnych oraz od 2009 r. zarządy dróg).

Samorządowe kolegia odwoławcze są organami właściwymi do rozpatrywania m.in. odwołań od decyzji, zażaleń na postanowienia jednostek samorządu terytorialnego.

5. Dane o przeciętnych wynagrodzeniach w administracji państwowej nie uwzględniają wynagrodzeń osób zatrudnionych w placówkach zagranicznych.

- 2) territorial organs of combined government administration: voivodship offices, auxiliary service entities (e.g., inspectorates of: trade, construction supervision, veterinary, pharmaceutical, environmental protection, plant protection and seed production as well as monument preservation offices and school superintendent's offices);
- 3) some state agencies (e.g., Material Reserves Agency, Polish Agency for Enterprise Development and since 2009 Agency for Restructuring and Modernisation of Agriculture) and auxiliary entities of state administration with regional units.

Local government administration comprises:

- 1) gminas and cities with powiat status:
 - a) gmina offices and auxiliary service entities (e.g., municipal service entities and since 2009 public road boards),
 - b) offices of cities with powiat status and auxiliary service entities (e.g., geodetic and cartographic documentation centres and since 2009 public road boards);
- 2) powiaty, i.e., powiat starost offices and auxiliary service entities (e.g., labour offices, public road boards);
- 3) voivodships, i.e., marshal's offices and voivodship local government organizational entities (e.g., labour offices, drainage and water facility boards and since 2009 public road boards).

Local government appeal councils are bodies competent for examining, i.a., appeals against concluding decisions, complaints against procedural decisions of local government units.

5. Data concerning average wages and salaries in the state administration do not include wages and salaries of persons employed in entities abroad.

TABL. 1 (33). **JEDNOSTKI ADMINISTRACYJNE WOJEWÓDZTWA**

Stan w dniu 31 grudnia

ADMINISTRATIVE UNITS OF VOIVODSHIP

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Powiaty	11	11	11	11	Powiaty
Miasto na prawach powiatu	1	1	1	1	City with powiat status
Gminy	71	71	71	71	Gminas
miejskie	3	3	3	3	urban
wiejskie	36	36	36	35	rural
miejsko-wiejskie	32	32	32	33	urban-rural
Miasta	35	35	35	36	Towns
Miejscowości wiejskie	1179	1172	1160	1156	Rural localities
Sołectwa	1032	1034	1025	1021	Village administrator's offices

TABL. 2 (34). **GMINY^a W 2018 R.**

Stan w dniu 31 grudnia

GMINAS^a IN 2018

As of 31st December

GRUPY GMIN WEDŁUG LICZBY LUDNOŚCI GROUPS OF GMINAS BY NUMBER OF POPULATION	Ogółem Total	O powierzchni Area					
		poniżej below 50,0 km ²	50,0– –99,9	100,0– –149,9	150,0– –199,9	200,0– –249,9	250,0 km ² i więcej and more
OGÓŁEM	71	1	22	24	14	7	3
TOTAL							
Poniżej 5000	10	–	6	4	–	–	–
Below							
5000– 7499	16	–	7	6	2	1	–
7500– 9999	19	–	5	7	6	1	–
10000– 14999	11	–	2	3	5	1	–
15000– 19999	4	–	1	1	–	1	1
20000– 39999	8	1	1	1	1	2	2
40000– 99999	2	–	–	1	–	1	–
100000 i więcej	1	–	–	1	–	–	–
and more							

a W tym 1 gmina mająca status miasta na prawach powiatu.

a Of which 1 gmina is city with powiat status.

TABL. 3 (35). **POWIATY I MIASTO NA PRAWACH POWIATU W 2018 R.**

Stan w dniu 31 grudnia

POWIATS AND CITY WITH POWIAT STATUS IN 2018

As of 31st December

GRUPY POWIATÓW I MIASTO NA PRAWACH POWIATU WEDŁUG LICZBY LUDNOŚCI GROUPS OF POWIATS AND CITY WITH POWIAT STATUS BY NUMBER OF POPULATION	Ogółem Total	O powierzchni Area				
		poniżej below 300,0 km ²	300,0– –499,9	500,0– –999,9	1000,0– –1499,9	1500,0 km ² i więcej and more
OGÓŁEM	12	1	1	8	1	1
TOTAL						
Poniżej 50000	2	–	–	2	–	–
Below						
50000– 74999	5	–	1	4	–	–
75000– 99999	2	–	–	2	–	–
100000 i więcej	3	1	–	–	1	1
and more						

TABL. 4 (36). **RADNI ORGANÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO W 2018 R.**
Stan w dniu 31 grudnia
COUNCILLORS OF ORGANS OF LOCAL GOVERNMENT UNITS IN 2018
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	Radni Councillors of				SPECIFICATION
	rad gmin ^a gmina councils ^a	radny miasta w mieście na prawach powiatu city council in city with powiat status	rad powiatów powiat councils	sejmiku woje- wódzkiego voivodship regional council	
	OGÓŁEM		GRAND TOTAL		
OGÓŁEM	1108	25	217	30	TOTAL
w tym kobiety	338	7	54	9	of which women
	WEDŁUG WIEKU		BY AGE		
18–29 lat	58	3	5	2	18–29 years
30–39	229	7	14	4	30–39
40–49	291	8	59	6	40–49
50–59	293	5	66	11	50–59
60 lat i więcej	237	2	73	7	60 and more
	WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA		BY EDUCATIONAL LEVEL		
Wyższe	485	21	175	29	Tertiary
Policealne i średnie	435	3	38	1	Post-secondary and secondary
Zasadnicze zawodowe	178	–	4	–	Basic vocational
Gimnazjalne i podstawowe	10	1	–	–	Lower secondary and primary
	WEDŁUG GRUP ZAWODÓW ^b		BY OCCUPATIONAL GROUPS ^b		
w tym:					of which:
Przedstawiciele władz publicz- nych, wyżsi urzędnicy i kie- rownicy	91	11	95	22	Managers
Specjaliści	317	5	70	8	Professionals
Technicy i inny średni perso- nel	142	1	24	–	Technicians and associate professionals
Pracownicy biurowi	110	2	12	–	Clerical support workers
Pracownicy usług i sprze- dawcy	115	5	4	–	Service and sales workers
Rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy	150	–	8	–	Skilled agricultural, forestry and fishery workers
Robotnicy przemysłowi i rze- mieśnicy	72	–	1	–	Craft and related trades workers
Operatorzy i monterzy ma- szyn i urządzeń	46	–	–	–	Plant and machine operators and assemblers
Pracownicy przy pracach prostych	23	–	–	–	Elementary occupations
Siłły zbrojne	13	–	1	–	Armed forces occupations

^a Bez radnych rady miasta w mieście na prawach powiatu. ^b Patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 73; w podziale według grup zawodów nie uwzględniono radnych będących bezrobotnymi, niepracującymi i uczącymi się; emeryci i renciści ujmowani są według zawodu wykonywanego przed przejściem na emeryturę lub rentę.

^a Excluding councillors of city council in city with powiat status. ^b See general notes, item 3 on page 73; in the division by occupational groups, data do not include unemployed, not working and studying councillors, retirees and pensioners are classified by performed occupation before taking retirement and other pension.

TABL. 5 (37). **WYBORY RADNYCH DO ORGANÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO W 2018 R.**
Stan w dniu 21 października
ELECTIONS OF COUNCILLORS TO ORGANS OF LOCAL GOVERNMENT UNITS IN 2018
As of 21st October

WYSZCZEGÓLNIENIE	Rady Councils of			Sejmik województwa Voivodship regional council	SPECIFICATION
	gmin ^a gmina ^a	miasta w mieście na prawach powiatu city in city with powiat status	powiatów powiat		
Liczba mandatów	1114	25	217	30	Number of mandates
Liczba zarejestrowanych kandydatów na radnych:					Number of registered candidates for councillors:
w tys.	3,8	0,2	1,6	0,4	in thousands
na 1 mandat	3,4	9,8	7,2	12,7	per mandate
Uprawnieni do głosowania w tys.	625,2	100,2	691,7	793,1	Persons entitled to vote in thousands
Oddane głosy:					Votes cast:
w tys.	302,4	54,8	330,4	385,7	in thousands
w % uprawnionych	48,4	54,7	47,8	48,6	in % of entitled voters
w tym głosy ważne					of which valid votes
w tys.	293,1	53,4	311,3	358,2	in thousands
w % uprawnionych	46,9	53,2	45,0	48,6	in % of entitled voters

a Bez rady miasta w mieście na prawach powiatu; dane dotyczące uprawnionych do głosowania i oddanych głosów nie obejmują tych okręgów wyborczych, w których nie przeprowadzono głosowania z uwagi na fakt, że liczba kandydatów była równa lub mniejsza od liczby mandatów.

Ź r ó d ł o: dane Państwowej Komisji Wyborczej.

a Excluding city council in city with powiat status; data concerning persons entitled to vote as well as cast votes do not include election districts where voting was not conducted because the number of candidates was equal or lower than number of mandates.

Source: data of the National Electoral Commission.

TABL. 6 (38). **ZATRUDNIENIE I WYNAGRODZENIA W ADMINISTRACJI PUBLICZNEJ**
PAID EMPLOYMENT AND WAGES AND SALARIES IN THE PUBLIC ADMINISTRATION

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
PRZECIĘTNE ZATRUDNIENIE AVERAGE PAID EMPLOYMENT					
OGÓŁEM	10841	10089	10270	10218	TOTAL
w tym:					of which:
Administracja państwowa	3422	3206	3242	3272	State administration
Administracja samorządu terytorialnego	7395	6862	7007	6924	Local government administration
gminy i miasto na prawach powiatu	4653	4159	4304	4293	gminas and city with powiat status
powiaty	1752	1729	1754	1749	powiats
województwo	990	974	949	882	voivodship

TABL. 6 (38). **ZATRUDNIENIE I WYNAGRODZENIA W ADMINISTRACJI PUBLICZNEJ (dok.)**
PAID EMPLOYMENT AND WAGES AND SALARIES IN THE PUBLIC ADMINISTRATION (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE WYNAGRODZENIA BRUTTO^a w zł AVERAGE MONTHLY GROSS WAGES AND SALARIES ^a in PLN					
O G Ó Ł E M	3720,16	4445,48	4787,62	5106,65	T O T A L
w tym:					of which:
Administracja państwowa	4036,06	4497,54	4989,47	5360,39	State administration
Administracja samorządu terytorialnego	3566,49	4413,11	4685,72	4979,60	Local government administration
gminy i miasto na prawach powiatu	3489,19	4470,51	4689,37	5004,64	gminas and city with powiat status
powiaty	3297,13	4043,47	4332,93	4542,14	powiats
województwo	4410,00	4824,16	5321,84	5730,88	voivodship

a Patrz uwagi ogólne działu „Wynagrodzenia. Świadczenia z ubezpieczeń społecznych” ust. 3 na str. 147.
a See general notes to the chapter “Wages and salaries. Social security benefits”, item 3 on page 147.

DZIAŁ IV BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE. WYMIAR SPRAWIEDLIWOŚCI

CHAPTER IV PUBLIC SAFETY. JUSTICE

Uwagi ogólne

1. W dziale prezentuje się dane z zakresu działania Policji, sądownictwa i straży pożarnej.

2. Dane o przestępstwach stwierdzonych oraz skazanych przez sądy podano według klasyfikacji Kodeksu karnego z 1997 r., obowiązującego od 1 września 1998 r. (ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r., tekst jednolity Dz. U. 2018, poz. 1600), Kodeksu karnego skarbowego obowiązującego od 17 października 1999 r. (ustawa z dnia 10 września 1999 r., tekst jednolity Dz. U. 2018, poz. 1958) lub innych ustaw szczególnych.

3. **Przestępstwo stwierdzone** jest to zdarzenie, co do którego w zakończonym postępowaniu przygotowawczym potwierdzono, że jest przestępstwem. Przestępstwo – zgodnie z Kodeksem karnym z 1997 r. – jest to zbrodnia lub występki ścigany z oskarżenia publicznego lub z oskarżenia prywatnego, zgodnie z Kodeksem karnym skarbowym – jest to przestępstwo skarbowe.

Przestępstwo stwierdzone w zakończonym postępowaniu przygotowawczym, w którym ustalono przynajmniej jednego podejrzanego, jest to **przestępstwo wykryte**.

Uwaga. Do 2012 r. prezentowane dane zawierały informacje o przestępstwach stwierdzonych przez Policję, jak również stwierdzonych w śledztwach własnych prowadzonych w prokuraturach. Od 2013 r. dane dotyczą spraw prowadzonych przez Policję lub powierzonych przez prokuratora w całości do prowadzenia przez Policję. Ponadto zmienił się sposób zbierania danych o czynach karalnych popełnionych przez nieletnich. Do marca 2013 r. czyny te wykazywane były jako przestępstwa stwierdzone w momencie skierowania wniosku o wszczęcie postępowania do sądu rodzinnego, a od kwietnia 2013 r. Policja rejestrowała je jako przestępstwa stwierdzone dopiero po otrzymaniu informacji z sądu rodzinnego o zakończeniu postępowania. Od 2014 r. dane o przestępstwach stwierdzonych nie obejmują czynów karalnych popełnionych przez nieletnich. Zgodnie z obowiązującą metodologią stwierdzenie popełnienia czynów karalnych przez nieletnich dokonywane jest w postępowaniu sądowym po uprzednim przekazaniu przez Policję akt w sprawach nieletnich do sądu rodzinnego. W związku z powyższym **prezentowane dane nie są w pełni porównywalne**.

Informacje o przestępstwach stwierdzonych i wskaźnikach wykrywalności sprawców przestępstw pochodzą z Krajowego Systemu Informacji Policji.

General notes

1. The chapter presents data concerning the activity of the Police, the courts of law and the fire service.

2. Data concerning ascertained crimes as well as persons convicted are given according to the classification of the Criminal Code of 1997, valid since 1st September 1998 (the law dated 6th June 1997, uniform text Journal of Laws 2018, item 1600), the Penal Fiscal Code valid since 17th October 1999 (the law dated 10th September 1999, uniform text Journal of Laws 2018, item 1958) or other specific laws.

3. An **ascertained crime** is an event, which after the completion of preparatory proceedings was confirmed as a crime. In connection with the Criminal Code of 1997 crime is a felony or misdemeanour prosecuted upon by public accusation or private accusation, in connection with the Penal Fiscal Code – is a fiscal offence.

An ascertained crime in completed preparatory proceeding, in which least one suspect was found is a **detected crime**.

Note. Until 2012 presented data contained information on crimes ascertained by the Police, as well as ascertained in investigations conducted by the prosecutor's offices. Since 2013 data concern cases conducted by the Police or entrusted by the prosecutor entirely to the Police conduction. Moreover, the mode of collecting data on punishable acts committed by juveniles has changed. Until March 2013 these acts were presented as ascertained crimes at the moment of submitting a motion for bringing legal proceedings to the family court, and from April 2013 the Police did not registered them as ascertained crimes until receiving information from the family court on completion proceeding. Since 2014 data about ascertained crimes do not include punishable acts committed by juveniles. In accordance with the amended methodology, the specification of the number of juveniles committing punishable acts takes place during court proceedings after the Police provides records in juvenile cases to the family court. Due to the above, presented **data are not fully comparable**.

Information regarding ascertained crimes and rates of detectability of delinquents in ascertained crimes come from the National Police Information System.

4. Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw jest to stosunek liczby przestępstw wykrytych w danym roku (łącznie z wykrytymi po podjęciu z umorzenia) do liczby przestępstw stwierdzonych w danym roku, powiększonej o liczbę przestępstw stwierdzonych w podjętych postępowaniach, a umorzonych w latach poprzednich z powodu niewykrycia sprawców.

5. Wpływ spraw do sądów oznacza liczbę spraw, które zostały wniesione do sądów powszechnych w celu rozpatrzenia w postępowaniu sądowym.

W ramach struktury organizacyjnej sądownictwa powszechnego działają sądy apelacyjne, okręgowe i rejonowe.

6. Sądy apelacyjne rozpatrują sprawy odwoławcze od orzeczeń wydanych w pierwszej instancji przez sądy okręgowe. Do sądu apelacyjnego wpływają sprawy z kilku sądów okręgowych (od 2 do 6), objętych obszarem jego właściwości.

7. Sądy okręgowe rozpatrują w pierwszej instancji sprawy, gdy ustawa tak stanowi oraz w drugiej instancji – odwołania od orzeczeń sądów rejonowych.

8. Dorośli skazani są to osoby, które w chwili popełnienia przestępstwa miały ukończone 17 lat.

9. W sądownictwie powszechnym sprawą załatwioną jest sprawa, w której wydano wyrok, postanowienie lub połączone ją z inną sprawą albo przekazano do innego rodzaju sądu lub organu. W przypadku występowania w sprawie kilku osób uważa się ją za załatwioną, gdy dotyczy to wszystkich osób występujących w sprawie.

Sprawy (postępowania) załatwione lub zakończone w danym roku obejmują również sprawy niezakończonych w latach poprzednich.

Liczba spraw do załatwienia (w Sądzie Najwyższym – do rozstrzygnięcia) jest sumą spraw niezakończonych w latach poprzednich i spraw, które wystąpiły w danym roku.

10. Sprawy rodzinne obejmują postępowanie:

- 1) z zakresu prawa rodzinnego i opiekuńczego;
- 2) dotyczące nałożenia na alkoholików obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu;
- 3) wobec nieletnich w zakresie:
 - a) zapobiegania i zwalczania demoralizacji w stosunku do osób, które nie ukończyły 18 lat,
 - b) postępowania w sprawach o czyny karalne w stosunku do osób, które dopuściły się takiego czynu po ukończeniu 13 lat, ale przed ukończeniem 17 lat,
 - c) wykonywania środków wychowawczych lub poprawczych w stosunku do osób, względem których środki te zostały orzeczone, nie dłużej jednak niż do ukończenia przez te osoby 21 lat;
- 4) w związku z leczeniem narkomanów;
- 5) w sprawie kontroli umieszczania w zakładach lecznictwa psychiatrycznego.

Tryb postępowania wobec nieletnich przed sądem (pkt 3a i 3b) wynika z ustawy z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu wobec nieletnich (tekst jednolity Dz. U. 2018 poz. 969).

4. The rate of detectability of delinquents is the relation of the number of detected crimes in a given year (including those detected after resumption following discontinuance) to the total number of crimes ascertained in a given year, plus the number of crimes recorded in commenced proceedings and discontinued in previous years due to undetected delinquents.

5. Incoming cases are the number of cases that were filed in common courts for consideration in a court proceedings.

Appeal, regional and district courts function within the framework of the organisational structure of common courts.

6. Appeal courts consider cases in which the verdicts issued by regional courts of first instance are appealed. An appeal court considers cases from several regional courts (from 2 to 6) within its jurisdiction.

7. Regional courts consider cases relegated by the law in the first instance and appeals of regional court verdicts in the second instance.

8. Adults convicts are persons who at the time of committing crime were at least 17 years old.

9. In common courts a resolved case is a case in regard to which a sentence or order has been issued or combined with another case, or which has been transferred to a different kind of court or authority. A case that involves a number of persons is considered resolved when this applies to all the persons.

The resolved cases and completed proceedings in a given year also include the cases unresolved from previous year.

The number of pending cases (in the Supreme Court – cases waiting for decision) is the sum of all unresolved cases from previous years and cases that were brought in the given year.

10. Family cases include the following proceedings:

- 1) family and guardianship law;
- 2) regarding enforcement of compulsory treatment of alcoholics;
- 3) with respect to juveniles concerning:
 - a) prevention and counteraction the demoralisation of persons under the age of 18,
 - b) proceedings in cases concerning punishable acts committed by persons aged 13–16,
 - c) execution of educational and corrective measures concerning persons with regard to whom such measures have been adjudicated, but not longer than until the age of 21;
- 4) compulsory treatment of drug addicts;
- 5) supervising the placement of an individual in a psychiatric treatment facility.

Court proceedings against juveniles (points 3a and 3b) are based on the Law on Proceedings Involving Juveniles, dated 26th October 1982 (uniform text Journal of Laws 2018 item 969).

Zmiany dokonane w ustawie, które weszły w życie z dniem 2 stycznia 2014 r. zniósły dwuetapową procedurę postępowania sądów wobec nieletnich. Zgodnie z obowiązującą jednoetapową procedurą sąd prowadzi postępowanie i orzeka w sprawach, w których zachodzi podejrzenie demoralizacji lub popełnienia czynu karalnego przez nieletniego.

11. Rejestry sądowe prowadzone są na podstawie ustaw i przepisów wykonawczych. Stany rejestrów określają liczbę podmiotów zarejestrowanych w określonym dniu.

Sprawy rejestrowe prowadzone są w sądach rejonowych – wydziałach gospodarczych i Krajowym Rejestrze Sądowym (sądach rejestrowych).

12. Dane o działalności Państwowej Straży Pożarnej podano zgodnie z rozporządzeniem Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 3 lipca 2017 r. w sprawie szczegółowych zasad organizacji krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego (Dz.U. poz. 1319).

13. Pożary są to niekontrolowane procesy palenia w miejscu do tego nieprzeznaczonym.

Miejscowe zagrożenia są to inne niż pożar zdarzenia wynikające z rozwoju cywilizacyjnego, działań człowieka lub naturalnych sił przyrody, stwarzające zagrożenie dla życia, zdrowia, mienia lub środowiska.

Fałszywe alarmy są to wezwania podmiotów krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego lub innych jednostek ochrony przeciwpożarowej do zdarzeń, które faktycznie nie miały miejsca.

Amendments to the law entered into force as of 2nd January 2014 abolished the two-stage court proceedings against juveniles. According to the valid single-stage procedure the court conducts the proceedings and adjudges of cases in which occur suspicion of demoralization or commitment punishable act by a juvenile.

11. Court registers are kept on the basis of laws and executive regulations. Registers contain the number of entities registered on a given day.

Registration cases are held in the commercial departments of district courts and in the National Judicial Register (registration courts).

12. Data concerning activity of the State Fire Service are given according to the decree of the Minister of the Interior and Administration, dated 3rd July 2017, on rules of organisation of national system of rescue and fire extinguishing (Journal of Laws, item 1319).

13. Fires are out-of-control burning processes in place not suitable for this.

Local threats are events different from fire being a result of civilization development, human activity and forces of nature, creating threat to life, health, property and environment.

False alarms are calls of national system of rescue and fire extinguishing entities or other fire protection entities for incidents which actually have not occurred.

Uwaga do tablic 1–2

Dane o przestępstwach stwierdzonych od 2015 r. nie obejmują czynów karalnych popełnionych przez nieletnich; patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 79.

Note to tables 1–2

Data about ascertained crimes since 2015 do not include punishable acts committed by juveniles; see general notes, item 3 on page 79.

TABL. 1 (39). PRZESTĘPSTWA STWIERDZONE PRZEZ POLICJĘ W ZAKOŃCZONYCH POSTĘPOWANIACH PRZYGOTOWAWCZYCH

ASCERTAINED CRIMES BY THE POLICE IN COMPLETED PREPARATORY PROCEEDINGS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010 ^a	2015	2017	2018	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	30575	19927	19771	17326	T O T A L
w tym w miastach	22797	14402	14688	12289	of which urban areas
w tym:					of which:
Przeciwko życiu i zdrowiu – art. 148–162 kk	763	494	549	551	Against life and health – Art. 148–162 Criminal Code
w tym:					of which:
Zabójstwo – art. 148 kk	17	15	9	12	Homicide – Art. 148 Criminal Code
Uszczerbek na zdrowiu – art. 156 i 157 kk	360	310	355	323	Damage to health – Art. 156 and 157 Criminal Code
Udział w bójce lub pobiciu – art. 158 i 159 kk	340	125	130	138	Participation in violence or assault – Art. 158 and 159 Criminal Code
Przeciwko bezpieczeństwu powszechnemu i bezpieczeństwu w komunikacji – art. 163–180 kk	5105	2223	2053	1899	Against public safety and safety in transport – Art. 163–180 Criminal Code
W tym prowadzenie pojazdu na drodze przez osobę w stanie nietrzeźwym lub pod wpływem środka odurzającego – art. 178a kk	4570	1606	1418	1281	Of which operating a motor vehicle while under the influence of alcohol or other intoxicant – Art. 178a Criminal Code
Przeciwko wolności, wolności sumienia i wyznania – art. 189–196 kk	1006	692	711	808	Against freedom, freedom of conscience and religion – Art. 189–196 Criminal Code
Przeciwko wolności seksualnej i obyczajności – art. 197–205 kk ...	117	89	127	113	Against sexual freedom and morals – Art. 197–205 Criminal Code
W tym zgwałcenie – art. 197 kk	45	26	31	32	Of which rape – Art. 197 Criminal Code
Przeciwko rodzinie i opiece – art. 206–211 kk	1108	634	654	1793	Against the family and guardianship – Art. 206–211 Criminal Code
W tym znęcanie się nad członkiem rodziny lub inną osobą zależną lub bezradną – art. 207 kk	419	312	319	298	Of which cruelty to family member or to other dependent or helpless person – Art. 207 Criminal Code
Przeciwko czci i nietykalności cielesnej – art. 212–217 kk	231	56	90	81	Against good name and personal integrity – Art. 212–217 Criminal Code
Przeciwko działalności instytucji państwowych oraz samorządu terytorialnego – art. 222–231 kk^b	1293	585	448	547	Against the activities of state institutions and local self-government – Art. 222–231 Criminal Code^b
w tym:					of which:
Naruszenie nietykalności cielesnej lub czynna napaść na funkcjonariusza publicznego – art. 222 i 223 kk	136	150	134	127	Battery or active assault on a public official – Art. 222 and 223 Criminal Code

a łącznie z prokuraturą. b łącznie z przestępstwami z art. 250a kk (korupcja wyborcza) z rozdziału „Przeciwko wyborom i referendum” oraz z art. 296a i 296b kk (korupcja na stanowisku kierowniczym i korupcja sportowa) z rozdziału „Przeciwko obrótowi gospodarczemu”.

a Including prosecutor's office. b Including Art. 250a Criminal Code (corruption concerning elections) in the section “Against election and referendum” and Art. 296a and 296b (corruption on the managing post and corruption in sport) in the section “Against economic activity” of the Criminal Code.

TABL. 1 (39). **PRZESTĘPSTWA STWIERDZONE PRZEZ POLICJĘ W ZAKOŃCZONYCH POSTĘPOWANIACH PRZYGOTOWAWCZYCH (cd.)**
 ASCERTAINED CRIMES BY THE POLICE IN COMPLETED PREPARATORY PROCEEDINGS (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010 ^a	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Przeciwko działalności instytucji państwowych oraz samorządu terytorialnego – art. 222–231 kk^b (dok.)					Against the activities of state institutions and local self-government – Art. 222–231 Criminal Code^b (cont.)
w tym:					of which:
Wywieranie wpływu na funkcjonariusza publicznego lub na czynności organu administracji rządowej, samorządowej lub państwowej bądź spowodowanie ciężkiego uszczerbku na zdrowiu funkcjonariusza publicznego podczas wykonywania przez niego czynności służbowych – art. 224 kk	138	66	67	60	Exerting influence on a public official or on the activity of an organ of the government administration, local government or State administration, or causing severe harm to the health of a public official during the performance of official duties – Art. 224 Criminal Code
Znieważenie funkcjonariusza publicznego albo znieważenie lub poniżenie organu konstytucyjnego RP – art. 226 kk	367	220	194	233	Insulting a public official or belittling or insulting a constitutional body of the Republic of Poland – Art. 226 Criminal Code
Przestępstwa korupcyjne – art. 228–231, 250a, 296a i 296b kk	652	118	46	112	Corruption – Art. 228–231, 250a, 296a and 296b Criminal Code
Przeciwko wymiarowi sprawiedliwości – art. 232–247 kk	786	628	501	449	Against the judiciary – Art. 232–247 Criminal Code
Przeciwko porządkowi publicznemu – art. 252–264 kk	157	215	145	118	Against public order – Art. 252–264 Criminal Code
Przeciwko wiarygodności dokumentów – art. 270–277 kk^c	560	1259	1124	806	Against the reliability of documents – Art. 270–277 Criminal Code^c
Przeciwko mieniu – art. 278–295 kk^d	15924	10696	8759	7900	Against property – Art. 278–295 Criminal Code^d
w tym:					of which:
Kradzież rzeczy – art. 275 § 1, 278 i 279 ^e kk	5427	3547	2446	2064	Property theft – Art. 275 § 1, 278 i 279 ^e Criminal Code
w tym kradzież samochodu	181	153	106	86	of which automobile theft
Krótkotrwały zabór pojazdu – art. 289 kk	128	62	48	54	Wilful short-term theft of automobile – Art. 289 Criminal Code
Kradzież z włamaniem – art. 279 kk ^f	4038	2907	2338	2101	Burglary – Art. 279 Criminal Code ^f
Rozbój – art. 280 kk	225	111	74	93	Robbery – Art. 280 Criminal Code
Kradzież rozbójnicza – art. 281 kk	25	44	17	26	Theft with assault – Art. 281 Criminal Code
Wymuszenie rozbójnicze – art. 282 kk	88	23	11	13	Criminal coercion – Art. 282 Criminal Code
Oszustwo – art. 286 i 287 kk	822	2255	2023	1982	Fraud – Art. 286 and 287 Criminal Code

a Łącznie z prokuraturą. b Łącznie z przestępstwami z art. 250a kk (korupcja wyborcza) z rozdziału „Przeciwko wyborom i referendum” oraz z art. 296a i 296b kk (korupcja na stanowisku kierowniczym i korupcja sportowa) z rozdziału „Przeciwko obrotowi gospodarczemu”. c Z wyłączeniem kradzieży lub przywłaszczenia dokumentu tożsamości (art. 275 § 1 kk). d Łącznie z kradzieżą lub przywłaszczeniem dokumentu tożsamości (art. 275 § 1 kk z rozdziału „Przeciwko wiarygodności dokumentów”). e Wyłącznie w zakresie kradzieży samochodu poprzez włamanie. f Z wyłączeniem kradzieży samochodu.

a Including prosecutor's office. b Including Art. 250a Criminal Code (corruption concerning elections) in the section "Against election and referendum" and Art. 296a and 296b (corruption on the managing post and corruption in sport) in the section "Against economic activity" of the Criminal Code. c Excluding theft or appropriation of identification (Art. 275 § 1 Criminal Code). d Including theft or appropriation of identification (Art. 275 § 1 Criminal Code in the section "Against the reliability of documents"). e Exclusively in regard to automobile theft by burglary. f Excluding automobile theft.

TABL. 1 (39). **PRZESTĘPSTWA STWIERDZONE PRZEZ POLICJĘ W ZAKOŃCZONYCH POSTĘPOWANIACH PRZYGOTOWAWCZYCH (dok.)**
 ASCERTAINED CRIMES BY THE POLICE IN COMPLETED PREPARATORY PROCEEDINGS (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010 ^a	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Przeciwko obrotowi gospodarczemu – art. 296–309 kk^b	218	177	171	132	Against economic activity – Art. 296–309 Criminal Code^b
Przeciwko obrotowi pieniędzmi i papierami wartościowymi – art. 310–315 kk	104	79	86	122	Against money and securities trading – Art. 310–315 Criminal Code
Przestępstwa z ustaw szczególnych:					Crimes by specific laws:
O wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tekst jednolity Dz. U. 2016 poz. 487)	27	9	14	11	On Sobriety and Alcohol Education (uniform text Journal of Laws 2016, item 487)
O prawie autorskim i prawach pokrewnych (tekst jednolity Dz. U. 2016 poz. 666 z późniejszymi zmianami)	197	128	2061	130	On Copyright and Related Laws (uniform text Journal of Laws 2016, item 666 with later amendments)
O przeciwdziałaniu narkomanii – ustawy z dnia 24 IV 1997 r. (tekst jednolity Dz. U. 2003 Nr 24, poz. 198, z późniejszymi zmianami) i z dnia 29 VII 2005 r. (tekst jednolity Dz. U. 2019 poz. 852)	1711	1500	1836	1322	On Counteracting Drug Addiction – laws dated 24 IV 1997 (uniform text Journal of Laws 2003 No. 24, item 198 with later amendments) and dated 29 VII 2005 (uniform text Journal of Laws 2019, item 852)
Przestępstwa skarbowe – kks	16	10	34	52	Fiscal offences – Penal Fiscal Code
W tym akcyza	4	2	16	9	Of which excise

a Łącznie z prokuraturą. b Z wyłączeniem przestępstw korupcyjnych z art. 296a i 296b kk.

Ź r ó d ł o: dane Komendy Głównej Policji.

a Including prosecutor's office. b Excluding corruption under Art. 296a and 296b of the Criminal Code.

S o u r c e: data of the National Police Headquarters.

TABL. 2 (40). **WSKAŹNIKI WYKRYWALNOŚCI SPRAWCÓW PRZESTĘPSTW STWIERDZONYCH PRZEZ POLICJĘ**
 RATES OF DETECTABILITY OF DELINQUENTS IN ASCERTAINED CRIMES BY THE POLICE

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010 ^a	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	w %	w %	in %		
O G Ó Ł E M	73,0	65,8	74,1	72,4	TOTAL
w tym przestępstw ^b :					of which of crimes ^b :
Przeciwko życiu i zdrowiu	85,3	78,5	77,0	80,0	Against life and health
Przeciwko bezpieczeństwu powszechnemu i bezpieczeństwu w komunikacji	99,0	96,9	98,1	97,5	Against public safety and safety in transport
Przeciwko wolności, wolności sumienia i wyznania	96,5	91,2	92,6	94,3	Against freedom, freedom of conscience and religion
Przeciwko wolności seksualnej i obyczajności	89,8	91,0	92,2	78,8	Against sexual freedom and morals
Przeciwko rodzinie i opiece	100,0	98,7	99,5	99,9	Against the family and guardianship
Przeciwko czci i nietykalności cielesnej	95,7	69,6	86,7	84,0	Against good name and personal integrity
Przeciwko mieniu	53,8	45,2	51,5	49,9	Against property

a Łącznie z prokuraturą. b Artykuły Kodeksu karnego patrz tabl. 1 na str. 82 i 83.

Ź r ó d ł o: dane Komendy Głównej Policji.

a Including prosecutor's office. b See Criminal Code articles table 1 on page 82 and 83.

S o u r c e: data of the National Police Headquarters.

TABL. 3 (41). **WPLYW SPRAW DO SĄDÓW POWSZECHNYCH**
INCOMING CASES IN THE COMMON COURTS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
SĄDY REJONOWE – sądy pierwszej instancji DISTRICT COURTS – courts of first instance					
O G Ó Ł E M	248234	239849	247473	219631	T O T A L
w tym sprawy:					of which cases:
Karne z aktami oskarżenia	13141	9073	8200	9174	Criminal with bills of indictment
O wykroczenia z wnioskami o ukaranie	11883	13408	9884	9866	Concerning petty offences with motions for punishment
Pozostałe karne i o wykroczenia ^a	24248	24360	23880	20555	Other criminal and concerning petty offences ^a
Cywilne	142155	149274	159474	151649	Civil
w tym wieczysto-księgowo ^b	80705	84182	87696	86040	of which involving real estate registry ^b
Rodzinne	31437	33681	35274	17753	Family
Z zakresu prawa pracy	2068	1511	1041	931	Labour law
Z zakresu ubezpieczeń społecznych	768	945	821	840	Related to social security law
Gospodarcze ^c	7812	7597	8899	8863	Commercial law ^c
SĄDY OKRĘGOWE – sądy pierwszej instancji i odwoławcze REGIONAL COURTS – courts of first instance and appeal					
O G Ó Ł E M	23475	23592	22468	22264	T O T A L
w tym sprawy:					of which cases:
Karne z aktami oskarżenia	172	168	176	171	Criminal with bills of indictment
Pozostałe karne i o wykroczenia ^a	13576	12291	11317	10898	Other criminal and concerning petty offences ^a
Cywilne ^{cd}	5770	6581	7298	7368	Civil ^{cd}
Z zakresu prawa pracy	353	302	268	198	Labour law
Z zakresu ubezpieczeń społecznych	2762	3139	2291	2378	Related to social security law
Gospodarcze	794	1111	1118	1251	Commercial law

a Obejmuje sprawy drugiej instancji, sprawy penitencjarne oraz sprawy, które podlegają rozpatrzeniu przez sąd w myśl innych przepisów niż prawa materialnego. b Łącznie ze zbiorami dokumentów. c Bez spraw rejestrowych. d Łącznie ze sprawami rodzinnymi (m.in. o rozwód).

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Sprawiedliwości.

a Including cases of the second instance, penitentiary cases as well as cases which are subject to court proceedings according to other regulations than substantive law. b Including collections of documents. c Excluding registry cases. d Including family cases (i. a., divorce).

S o u r c e: data of the Ministry of Justice.

TABL. 4 (42). **DOROŚLI SKAZANI PRAWOMOCNIE PRZEZ SĄDY POWSZECHNE ZA PRZESTĘPSTWA ŚCIGANE Z OSKARŻENIA PUBLICZNEGO**

ADULTS VALIDLY SENTENCED BY COMMON COURTS FOR CRIMES PROSECUTED BY PUBLIC ACCUSATION

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	12331	6802	5663	6679	T O T A L
w tym mężczyźni	11510	6183	5081	6057	of which men
w tym przestępstwa ^a :					of which for crimes ^a :
Przeciwko życiu i zdrowiu	1232	929	836	955	Against life and health
w tym:					of which:
Zabójstwo	9	5	7	5	Homicide
Uszczerbek na zdrowiu, udział w bóje lub pobiciu	630	377	301	339	Damage to health, participation in violence or assault

a Artykuły Kodeksu karnego patrz tabl.1 na str. 82 i 83.

a See Criminal Code articles table 1 on page 82 and 83.

TABL. 4 (42). **DOROŚLI SKAZANI PRAWOMOCNIE PRZEZ SĄDY POWSZECHNE ZA PRZESTĘPSTWA ŚCIGANE Z OSKARŻENIA PUBLICZNEGO (dok.)**
ADULTS VALIDLY SENTENCED BY COMMON COURTS FOR CRIMES PROSECUTED BY PUBLIC ACCUSATION (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji	4195	1604	1458	1404	Against safety of transport
W tym prowadzenie pojazdu na drodze przez osobę w stanie nietrzeźwym lub pod wpływem środka odurzającego	3908	1356	1138	1087	Of which operating a motor vehicle while under the influence of alcohol or other intoxicant
Przeciwko wolności sumienia i wyznania, wolności seksualnej i obyczajności	342	240	253	284	Against freedom, freedom conscience and religion, sexual freedom and morals
W tym zgwałcenie	27	18	21	11	Of which rape
Przeciwko rodzinie i opiece	967	526	357	1242	Against the family and guardianship
W tym znęcanie się nad członkiem rodziny lub inną osobą zależną lub bezradną	326	276	211	230	Of which cruelty to family member or to other dependent or helpless person
Przeciwko mieniu	3357	2303	1749	1692	Against property
w tym:					of which:
Kradzież rzeczy	1084	642	515	448	Property theft
Kradzież z włamaniem	545	474	334	288	Burglary
Rozbój	108	96	74	73	Robbery

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Sprawiedliwości.
S o u r c e: data of the Ministry of Justice.

TABL. 5 (43). **ZALATWIONE SPRAWY RODZINNE**
RESOLVED FAMILY CASES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	10518	7090	6170	6077	T O T A L
O rozwód	2187	2137	2067	2099	By divorce
O separację	100	74	68	57	By separation
O alimenty	3368	2391	2088	2036	By alimony
Nieletnich ^a :					Concerning juveniles ^a :
w postępowaniu wyjaśniającym w związku z:					in investigation proceedings involving:
demoralizacją	1101	x	x	x	demoralization
czynami karalnymi	2002	x	x	x	punishable acts
na posiedzeniu lub rozprawie w związku z:					at session or hearing involving:
demoralizacją	760	x	x	x	demoralization
czynami karalnymi	1000	x	x	x	punishable acts
w postępowaniu w sprawach, w których zachodzi podejrzenie:					in investigation of case in which occur suspicion:
demoralizacji	x	1230	1122	1154	of demoralization
popęśnienia czynu karalnego	x	1258	825	731	of committing punishable acts

^a Dane dotyczą osób; w 2014 r. zmieniła się procedura postępowania sądów wobec nieletnich, patrz uwagi ogólne, ust. 10 na str. 80.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Sprawiedliwości.

^a Data relate to persons; in 2014 changed court proceedings against juveniles, see general notes, item 10 on page 80.
S o u r c e: data of the Ministry of Justice.

TABL. 6 (44). **PODMIOTY W KRAJOWYM REJESTRZE SĄDOWYM^a**
 Stan w dniu 31 grudnia
 ENTITIES OF THE NATIONAL JUDICIAL REGISTER^a
 As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Rejestr Przedsiębiorców:					Register of Entrepreneurs:
Przedsiębiorstwa państwowe	2	2	2	2	State owned enterprises
Przedsiębiorstwa zagraniczne	1	–	–	–	Foreign enterprises
Spółeczno-zawodowe organizacje rolników ^b	12	10	10	10	Professional organizations of farmers ^b
Spółdzielnie	366	377	384	384	Cooperatives
Spółki jawne	674	700	701	691	Unlimited partnerships
Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością	3043	4522	4904	4909	Limited liability companies
Rejestr Stowarzyszeń, Innych Organizacji Społecznych i Zawodowych, Fundacji i Samodzielnych Publicznych Zakładów Opieki Zdrowotnej^c:					Register of Associations, Other Social and Professional Organizations, Foundations and Independent Public Health Care Facilities^c:
Stowarzyszenia ^d	1706	2070	2142	2188	Associations ^d
Związki zawodowe	204	208	205	206	Trade unions
Izby gospodarcze	4	4	4	4	Economic chambers
Rejestr Dłużników Niewypłacalnych:					Register of Insolvent Debtors:
Dłużnicy ogółem	19526	37759	39796	39301	Total debtors

a Sądem rejestrowym prowadzącym Krajowy Rejestr Sądowy na terenie województwa jest Sąd Rejonowy w Opolu. b Prowadzące działalność gospodarczą. c W 2010 r. – "Rejestr Stowarzyszeń, Innych Organizacji Społecznych i Zawodowych, Fundacji i Publicznych Zakładów Opieki Zdrowotnej". d Z wyłączeniem stowarzyszeń kultury fizycznej i związków sportowych.

U w a g a. Rejestr obejmuje także inne podmioty.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Sprawiedliwości.

a Registration court conducting the National Court Register in the voivodship is the District Court in Opole. b Conducting economic activity. c In 2010 – "Register of Associations, Other Social and Professional Organisations, Foundations and Public Health Care Facilities". d Excluding physical education associations and sports associations.

N o t e. Register also included other entities.

S o u r c e: data of the Ministry of Justice.

TABL. 7 (45). **ZAREJESTROWANA DZIAŁALNOŚĆ PAŃSTWOWEJ STRAŻY POŻARNEJ^a**
 REGISTERED ACTIVITY OF THE STATE FIRE SERVICE^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Zdarzenia:					Events:
Požary	3025	5164	3468	4468	Fires
w tym:					of which:
obiektów użyteczności publicznej	67	74	63	71	general purpose public buildings
obiektów mieszkalnych	628	727	864	875	residential buildings
obiektów produkcyjnych i magazynowych	109	130	112	150	manufacturing and warehouse facilities
w rolnictwie ^b	562	1525	745	1051	in agriculture ^b
lasów	80	231	75	170	forests

a Łącznie z działalnością ochotniczych straży pożarnych. b Dotyczy głównie budynków inwentarskich i gospodarczych, maszyn rolniczych, upraw.

a Including activity volunteer fire service. b Primarily involve livestock and farm buildings, agricultural machinery, crops.

TABL. 7 (45). ZAREJESTROWANA DZIAŁALNOŚĆ PAŃSTWOWEJ STRAŻY POŻARNEJ^a (dok.)
REGISTERED ACTIVITY OF THE STATE FIRE SERVICE^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Zdarzenia: (dok.)					Events: (cont.)
Miejscowe zagrożenia	8862	6004	8640	7310	Local threats
w tym spowodowane przez:					of which caused by:
katastrofy naturalne	4412	2005	1706	1852	natural catastrophes
awarie techniczne ^b	306	220	639	514	technical failures ^b
środki transportu ^c	1374	1199	1378	1563	transport equipment ^c
infrastrukturę komunalną	57	45	75	83	municipal infrastructure
Wyjazdy do fałszywych alarmów	663	807	776	824	False alarms
Ratownicy biorący udział w akcjach ratowniczych:					Rescue personnel participating in rescue operations:
Pożary	24817	52001	36188	48470	Fires
Miejscowe zagrożenia	55830	44011	65465	59063	Local threats
Wypadki z ludźmi	1666	1786	1979	2218	Casualties
ofiary śmiertelne	168	108	127	155	fatalities
w tym ratownicy	–	–	–	–	of which rescue personnel
ranni i poparzeni	1498	1678	1852	2063	injured and burn victims
w tym ratownicy	14	22	35	22	of which rescue personnel
W tym przy pożarach	114	143	140	139	Of which during fires
ofiary śmiertelne	9	7	17	13	fatalities
w tym ratownicy	–	–	–	–	of which rescue personnel
ranni i poparzeni	105	136	123	126	injured and burn victims
w tym ratownicy	6	11	15	15	of which rescue personnel

a Łącznie z działalnością ochotniczych straży pożarnych. b Dotyczy głównie chemicznych, budowlanych, ekologicznych, radiologicznych, infrastruktury komunalnej. c Wypadki w komunikacji: drogowej, kolejowej, lotniczej.

Ź r ó d ł o: dane Komendy Wojewódzkiej Państwowej Straży Pożarnej w Opolu.

a Including activity volunteer fire services. b Primarily involve chemical, building, environmental, radiological, municipal infrastructure. c Transportation accidents: road, rail, air.

S o u r c e: data of the Voivodship Headquarters of the State Fire Service in Opole.

Uwagi ogólne

1. Tablice działu opracowano na podstawie:

- 1) bilansów stanu i struktury **ludności** na terenie gminy. Bilanse ludności sporządza się dla okresów międzyspisowych w oparciu o wyniki ostatniego spisu powszechnego (z wyjątkiem danych dla 2000 r. i 2010 r. – patrz ust. 3) przy uwzględnieniu zmian w danym okresie spowodowanych ruchem naturalnym (urodzenia, zgony) i migracjami ludności (zameldowania i wymeldowania z innych gmin i z zagranicy na pobyt stały oraz czasowy), a także przesunięciami adresowymi ludności z tytułu zmian administracyjnych (więcej – patrz ust.2);
- 2) rejestrów Ministerstwa Cyfryzacji – o migracjach wewnętrznych i zagranicznych ludności na pobyt stały oraz czasowy;
- 3) sprawozdawczości urzędów stanu cywilnego – o zarejestrowanych małżeństwach, urodzeniach i zgonach;
- 4) sprawozdawczości sądu okręgowego – o prawnomocnie orzeczonych separacjach i rozwodach.

2. Bilans ludności jest opracowywany dla dwóch kategorii zamieszkania – według **krajowej** oraz **międzynarodowej definicji zamieszkania**. Różnica dotyczy kryteriów w zakresie migracji czasowych uwzględnianych w każdym z bilansów – w przypadku:

- 1) **krajowej definicji zamieszkania** – uwzględniane są migracje czasowe wewnętrzne, tj. różnica między liczbą osób, które czasowo wyjechały z gminy na ponad 3 miesiące (do 2005 r. – ponad 2 miesiące) do innego miejsca w kraju a liczbą osób przybyłych z innego miejsca w kraju na okres ponad 3 miesiące (do 2005 r. – ponad 2 miesiące). Do ludności gminy nie są zatem zaliczani imigranci przebywający w Polsce czasowo, natomiast są zaliczani stali mieszkańcy Polski przebywający czasowo za granicą (bez względu na okres ich czasowego przebywania/nieobecności);
- 2) **międzynarodowej definicji zamieszkania (rezydenci)** – uwzględniane są długookresowe migracje czasowe zarówno wewnętrzne, jak i zagraniczne, tj. różnica między liczbą osób, które wyjechały z gminy na co najmniej 12 miesięcy do innego miejsca w kraju lub za granicę, a liczbą osób przybyłych do gminy z innego miejsca w kraju lub z zagranicy (imigranci bez karty stałego pobytu) na co najmniej 12 miesięcy.

General notes

1. Chapter tables were compiled on the basis of:

- 1) the balances of the size and structure of the **population** in a gmina. Population balances are compiled for periods between censuses on the basis of the last census (with the exception of data for 2000 and 2010 – see item 3) taking into account changes in a given period connected with vital statistics (births, deaths) and migration of the population (registering and cancelling registration for permanent as well as temporary residence from other gminas and from abroad) as well as address changes of the population due to changes in the administrative division (more – see item 2);
- 2) the registers of the Ministry of Digital Affairs – on internal and international migration of population for permanent as well as temporary stay residence;
- 3) documentation of Civil Status Offices – regarding registered marriages, births and deaths;
- 4) documentation of regional court – regarding legally valid decisions in actions for separations and divorces.

2. The balance of the population is being developed for the two categories of residence – according to **national** and **international definition of residence**. The difference concerns the criteria for the migration for temporary stay taken into account in each of the balance sheets – in the case of:

- 1) **national definition of residence** – includes internal migration for temporary stay, i.e. the difference between the number of persons who temporarily left the gmina for more than 3 months (until 2005 – more than 2 months) to another place in the country and the number of persons who arrived from somewhere else in the country for more than 3 months (until 2005 – more than 2 months). For the population of the gmina therefore are not counted immigrants staying in Poland temporarily, but are counted Polish permanent residents temporarily staying abroad (regardless of the period of their temporary presence/absence);
- 2) **the international definition of residence (residents)** – includes long-term temporary migration both – internal and international, i.e. the difference between the number of persons who left the gmina for at least 12 months to another place in the country or abroad and the number of people who arrived to the community from elsewhere in the country or from abroad (immigrants without permanent residence).

Do rezydentów gminy zalicza się zatem wszystkie osoby mieszkające lub zamierzające mieszkać na jej terenie nie krócej niż 1 rok. Rezydenci (ludność rezydująca) to kategoria stanu ludności opracowana na potrzeby statystyki międzynarodowej zgodnie z rozporządzeniem parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1260/2013 z dnia 20 listopada 2013 r. w sprawie statystyk europejskich w dziedzinie demografii.

Prezentowane w dziale dane o ludności i w zakresie współczynników demograficznych opracowano zgodnie z krajową definicją zamieszkania – z wyjątkiem tabl. 28 i 29, które dotyczą rezydentów.

3. Dane o ludności, a także współczynniki demograficzne oraz przeliczenia na 1 mieszkańca (1000 ludności itp.) opracowano przyjmując jako bazę wyjściową:

- dla lat 2000 r. i 2005 r. – wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002, z tym że dla 2000 r. według podziału administracyjnego obowiązującego według stanu w dniu 31 grudnia 2002 r.;
- od 2010 r. – wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011, z tym że dla 2010 r. według podziału administracyjnego obowiązującego w dniu 31 grudnia 2011 r.

4. Przez ludność w wieku produkcyjnym rozumie się ludność w wieku zdolności do pracy. Dla mężczyzn przyjęto wiek 18–64 lata, dla kobiet – 18–59 lat. Wśród ludności w wieku produkcyjnym wyróżnia się ludność w wieku **mobilnym**, tj. w wieku 18–44 lata i **niemobilnym**, tj. mężczyźni – 45–64 lata, kobiety – 45–59 lat. Przez **ludność w wieku nieprodukcyjnym** rozumie się **ludność w wieku przedprodukcyjnym**, tj. do 17 lat oraz **ludność w wieku poprodukcyjnym**, tj. mężczyźni – 65 lat i więcej, kobiety – 60 lat i więcej.

5. Mediana wieku (wiek środkowy) ludności jest parametrem wyznaczającym granicę wieku, którą połowa ludności już przekroczyła, a druga połowa jeszcze nie osiągnęła.

6. Dane o ruchu naturalnym ludności w podziale terytorialnym opracowano: małżeństwa – według miejsca zamieszkania męża przed ślubem, a jeśli mąż mieszkał na stałe za granicą – według miejsca zamieszkania żony w Polsce przed zawarciem związku małżeńskiego; separacje i rozwody – według miejsca zamieszkania osoby wnoszącej powództwo; urodzenia – według miejsca zamieszkania na pobyt stały matki noworodka; zgony – według miejsca zamieszkania osoby zmarłej.

Przyrost naturalny ludności stanowi różnicę między liczbą urodzeń żywych i zgonów w danym okresie.

Przez **niemowlęta** rozumie się dzieci w wieku poniżej 1 roku.

Informacje o urodzeniach i zgonach (w tym zgonach niemowląt) prezentowane są według kryteriów

grants without residence card) for at least 12 months. For residents of the gmina, therefore, are included all persons living or intending to live in the area of gmina not less than 1 year. Residents (resident population) is the category of the state population developed for international statistics in accordance with Regulation of the European Parliament and of the Council (EU) No. 1260/2013 of 20th November 2013 European statistics on demography.

Presented in the chapter data on the population in terms of demographic rates are developed according to the national definition of residence – with the exception of tables 28 and 29, which relate to the residents.

3. Data about population as well as demographic rates and indicators per capita (per 1000 of population etc.) were compiled on the basis:

- for 2000 and 2005 – of results of the Population and Housing Census 2002, for 2000 by the administrative division valid as of 31st December;
- since 2010 – of results of the Population and Housing Census 2011, for 2010 by the administrative division valid as of 31st December 2011.

4. The working age population refers to males aged 18–64 and females aged 18–59. In this category the age groups of **mobility** (i.e. 18–44) and **non-mobility** (i.e. 45–64 for males and 45–59 for females) are distinguished. The **non-working age population** is defined as the **pre-working age population**, i.e., up to the age of 17 and the **post-working age population**, i.e., 65 and more for males and 60 and more for females.

5. Median age of population is a parameter determining border of age, which half of population has already exceeded and second half has not reached yet.

6. Data regarding the vital statistics according to territorial division were compiled as follows: marriages – according to the husband's place of permanent residence before the marriage or by the wife's place of residence in Poland if her husband stayed permanently abroad before the marriage; separations and divorces – according to the plaintiff's place of residence; births – according to the mother's place of permanent residence; deaths – according to the place of residence of the deceased.

Natural increase of the population means the difference between the number of live births and deaths in a given period.

Infant is a child under the age of 1.

Information on births and deaths (including infant deaths) is presented according to criteria of

definicji urodzenia i zgonu noworodka rekomendowanej przez Światową Organizację Zdrowia (WHO).

7. Dane o **małżeństwach** uwzględniają związki małżeńskie zawarte w formie przewidzianej prawem w urzędach stanu cywilnego. Na mocy ustawy z dnia 24 lipca 1998 r. (Dz. U. Nr 117 poz. 757) w urzędach stanu cywilnego rejestrowane są także małżeństwa podlegające prawu wewnętrznemu Kościoła lub Związku Wyznaniowego zawarte w obecności duchownego. Małżeństwo zawarte w tej formie podlega prawu polskiemu i pociąga za sobą takie same skutki cywilnoprawne, jak małżeństwo zawarte przed kierownikiem urzędu stanu cywilnego.

Małżeństwa wyznaniowe ze skutkami cywilnymi mogą być zawierane jedynie w następujących dziesięciu Kościołach oraz jednym Związku Wyznaniowym: Kościół Katolicki, Polski Autokefaliczny Kościół Prawosławny, Kościół Ewangelicko-Augsburski, Kościół Ewangelicko-Reformowany, Kościół Ewangelicko-Methodystyczny, Kościół Chrześcijan Baptystów, Kościół Adwentystów Dnia Siódmego, Kościół Polskokatolicki, Związek Gmin Wyznaniowych Żydowskich, Kościół Starokatolicki Mariawitów, Kościół Zielonoświątkowy.

8. Do 2014 r. **źródłem danych o urodzeniu żywym i martwym** był wykorzystywany wtórnie przez statystykę publiczną, dokument Ministerstwa Zdrowia podstawowy dla akt stanu cywilnego „Pismenne zgłoszenie urodzenia dziecka”. W latach 2015–2017 źródłem danych medycznych o urodzeniach żywych był dokument Ministerstwa Zdrowia „Karta urodzenia”, a o urodzeniach martwych – sprawozdanie o działalności szpitala ogólnego (o symbolu MZ-29) zawierające ogólne informacje, tj. dotyczące liczby urodzeń martwych w podziale na ciężar urodzeniowy dziecka i województwo porodu (umiejscowienie szpitala). Prezentowane za 2015 r. i 2017 r. dane o urodzeniach martwych w podziale na miasto i wieś oraz płeć zostały oszacowane.

Od 2018 r. źródłem danych medycznych o urodzeniach żywych i martwych są dokumenty Ministerstwa Zdrowia „Karta urodzenia” i „Karta martwego urodzenia”, natomiast dane demograficzno-społeczne pochodzą z rejestru stanu cywilnego oraz rejestru PESEL.

Na nowych wzorach kart urodzeń wprowadzonych przez Ministerstwo Zdrowia zmieniono zapisy dotyczące liczby dzieci urodzonych przez matkę, co spowodowało poważne problemy z prawidłowym wypełnianiem tych informacji przez lekarzy. W konsekwencji nie jest możliwa prezentacja danych o urodzeniach według kolejności urodzenia dziecka za 2018 r.

Podział na urodzenia małżeńskie i pozamałżeńskie jest wynikiem szacowania na podstawie informacji pochodzących z urzędów stanu cywilnego oraz rejestru PESEL.

9. **Płodność kobiet** mierzy się współczynnikiem obliczonym jako iloraz liczby urodzeń żywych i liczby kobiet w wieku rozrodczym (15–49 lat). Oprócz

the definition of infant births and deaths recommended by the World Health Organization (WHO).

7. The data on **marriages** refer to marriages contracted according to lawful rules at the civil status offices. On the basis of the Law dated 24th July 1998 (Journal of Laws, No. 117, item 757) in the local civil status offices in Poland are registered all marriages, including those based on the internal law of the Churches or the Religious Associations. Marriages contracted on the basis of canonic law subordinate the civil Polish laws and results the same civil and law consequences as marriages contracted in the local civil status offices.

The religious marriages with civil law consequences may be contracted only in following ten Churches and one Religious Association: the Catholic Church, the Polish Autocephalous Orthodox Church, the Lutheran Church, the reformed Church, the Evangelical Methodist Church, the Baptist Church, the Seventh Day Adventist Church, the Polish Catholic Church, the Union of Jewish Communities, the Mariavite Church, the Pentecostal Church.

8. Up to 2014 the **source of data on live birth and still birth** was the document of the Ministry of the Health “Notification of birth”, which is basic document for civil status acts and is secondarily utilized by national statistics. In 2015–2017 the source of medical data about live birth was document of the Ministry of the Health “Birth certificate” and about still birth – hospital’s report (symbol MZ-29) containing general information, i.e. the number of stillbirths by birthweight and voivodship of delivery (location of the hospital). Presented for 2015 and 2017, data on still births by sex, urban and rural areas were estimated.

Since 2018, the source of medical data on live and still births are documents of the Ministry of Health “Birth certificate” and “Still birth certificate”, while socio-demographic data come from the registry of civil status and the PESEL register.

On the new birth certificate templates introduced by the Ministry of Health, notation concerning the number of children born by the mother was changed, which caused serious problems with the correct completion of this information by physicians. As a consequence, it is not possible to present data on births according to the birth order for 2018.

The division into legitimate and illegitimate births is the result of the estimation made on the basis of information from civil registry offices and the PESEL register.

9. **Female fertility rate** is calculated as the ratio of the number of live births and the number of women in the reproductive age (15–49). Besides

ogólnych współczynników płodności podaje się również współczynniki grupowe (cząstkowe), obliczone jako ilorazy liczby urodzeń żywych z kobiet w danej grupie wieku i liczby kobiet w tej samej grupie wieku. Urodzenia z matek w wieku poniżej 15 lat zalicza się do grupy 15–19 lat; urodzenia z matek w wieku 50 lat i więcej zalicza się do grupy 45–49 lat.

10. Współczynniki reprodukcji ludności:

- **współczynnik dzietności** oznacza liczbę dzieci, które urodziłyby przeciętnie kobieta w ciągu całego okresu rozrodczego (15–49 lat) przy założeniu, że w poszczególnych fazach tego okresu rodziłyby z intensywnością obserwowaną w badanym roku, tzn. przy przyjęciu cząstkowych współczynników płodności z tego okresu za niezmiennie,
- **współczynnik reprodukcji brutto** przedstawia liczbę córek urodzonych przeciętnie przez kobietę przy założeniu, że kobieta w wieku rozrodczym będzie rodić z częstotliwością, jaką charakteryzują się wszystkie kobiety rodzące w roku, dla którego oblicza się współczynnik reprodukcji (niezmiennie współczynniki płodności),
- **współczynnik dynamiki demograficznej** jest to stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów w danym okresie.

11. Przeciętne dalsze trwanie życia wyraża średnią liczbę lat, jaką ma jeszcze do przeżycia osoba w wieku x lat, przy założeniu stałego poziomu umieralności z okresu, dla którego opracowano tablice trwania życia.

12. Prognoza ludności do 2050 r. opracowana została w 2014 r. na podstawie stanu wyjściowego ludności z dnia 31 grudnia 2013 r. (w podziale administracyjnym obowiązującym w dniu 1 stycznia 2014 r.) oraz założeń dotyczących tendencji zmian w dzietności, umieralności oraz migracjach wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały.

13. Migracje wewnętrzne ludności są to zmiany miejsca zamieszkania w kraju; prezentowane dane pochodzą z rejestru PESEL i zostały opracowane na podstawie informacji ewidencyjnych gmin o zameldowaniu osób na pobyt stały. Informacje te nie uwzględniają zmian adresu w obrębie tej samej gminy (miasta), z wyjątkiem gmin miejsko-wiejskich, dla których został zachowany podział na tereny miejskie i wiejskie.

14. Migracje zagraniczne ludności to przemieszczenia ludności związane ze zmianą kraju zamieszkania; prezentowane dane pochodzą z rejestru PESEL i zostały opracowane na podstawie informacji ewidencyjnych gmin o zameldowaniu osób przyjeżdżających do Polski na pobyt stały (imigracja) oraz o wymeldowaniu osób wyjeżdżających z Polski za granicę na stałe (emigracja).

total rate, age-specific fertility rates are published, that are calculated as the ratios of the number of live births from women and the number of these women in the same groups of age. Births from mothers at the age under of 15 are counted to the group 15–19 and from the mothers at the age of 50 and over – to the group 45–49.

10. Reproduction rates:

- **total fertility rate** refers to the average number of children who would be born to a woman during the course of her entire reproductive period (15–49 years old), assuming that in particular phases of this period she would give births with an intensity observed during a given year, i.e., assuming the age-specific fertility rates for this period are treated as constant,
- **gross reproduction rate** refers to the average number of daughters that would be born by a woman, assuming that the woman during her reproductive age will give births with an intensity which is characteristic for all women giving births in the year for which the reproduction rate is calculated (constant fertility rates),
- **demographic dynamics rate** is the ratio of the number of live births to the number of deaths in a given period.

11. Life expectancy is expressed by the average number of years that a person at the exact age x still has to live, assuming a fixed mortality level from the period for which life expectancy tables were compiled.

12. Population projection until 2050 was calculated in 2014 on the basis of population state as of 31st December 2013 (in administrative division valid as of 1st January 2014) as well as assumptions on predicted trends in fertility, mortality as well as internal and international migration for permanent residence.

13. Internal migration of the population is understood as changes in the place of residence within the country; presented data come from the PESEL register and were compiled on the basis of gmina documentation regarding the registration of people for permanent residence. This information does not include changes of address within the same gmina (town), with the exception of urban-rural gminas for which the division into urban and rural areas has been kept.

14. International migration of the population is understood as moves of the persons related to the change of country of residence; presented data come from the PESEL register and was compiled on the basis of gmina documentation regarding the registration of people arriving to Poland for permanent residence (immigration) as well as regarding the removal from registration of people leaving Poland for permanent residence abroad (emigration).

15. Napływ ludności obejmuje zameldowania na pobyt stały, **odpływ** – wymeldowania ze stałego miejsca zamieszkania.

16. Współczynniki dotyczące ruchu naturalnego i migracji ludności w podziale terytorialnym obliczono jako iloraz liczby faktów określonego rodzaju i liczby ludności według stanu w dniu 30 czerwca:

- w 2000 r. i 2005 r. – zameldowanej na pobyt stały,
- od 2010 r. – zamieszkałej.

15. The **inflow** of the population includes registrations of arrivals for permanent residence, **outflow** – registrations of departures from permanent residence.

16. Rates concerning vital statistics and migration of the population according to territorial division were calculated as the ratio of the number of defined events to the number of population as of 30th June:

- in 2000 and 2005 – registered for permanent residence,
- since 2010 – de facto population (population residing).

TABL. 1 (46). **LUDNOŚĆ^a**
POPULATION^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
STAN W DNIU 30 VI AS OF 30 VI					
O G Ó Ł E M	1018550	998884	991161	988014	T O T A L
mężczyźni	492291	483209	479507	477985	males
kobiety	526259	515675	511654	510029	females
Miasta	534019	519213	523391	527054	Urban areas
Wieś	484531	479671	467770	460960	Rural areas
STAN W DNIU 31 XII AS OF 31 XII					
O G Ó Ł E M	1017241	996011	990069	986506	T O T A L
na 1 km ²	108	106	105	105	per 1 km ²
mężczyźni	491801	481948	478960	477119	males
kobiety	525440	514063	511109	509387	females
na 100 mężczyzn	107	107	107	107	per 100 males
Miasta	532927	517177	522594	525853	Urban areas
w % ogółu ludności	52,4	51,9	52,8	53,3	in % of total population
Wieś	484314	478834	467475	460653	Rural areas
w % ogółu ludności	47,6	48,1	47,2	46,7	in % of total population

a Na podstawie bilansów.

a Based on balances.

TABL. 2 (47). **LUDNOŚĆ^a W WIEKU PRODUKCYJNYM I NIEPRODUKCYJNYM**
Stan w dniu 31 grudnia

WORKING AND NON-WORKING AGE POPULATION^a
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	1017241	996011	990069	986506	T O T A L
W wieku przedprodukcyjnym	174257	159393	157829	157194	Pre-working age
mężczyźni	89233	82111	81228	80805	males
kobiety	85024	77282	76601	76389	females
Miasta	86815	79721	80951	81860	Urban areas
mężczyźni	44601	41094	41720	42156	males
kobiety	42214	38627	39231	39704	females
Wieś	87442	79672	76878	75334	Rural areas
mężczyźni	44632	41017	39508	38649	males
kobiety	42810	38655	37370	36685	females
W wieku produkcyjnym	666937	635551	620022	611801	Working age
w tym w wieku mobilnym	410057	387427	376546	370383	of which of mobility age
mężczyźni	347950	335835	328582	324706	males
w tym w wieku mobilnym	206023	195142	189891	186832	of which of mobility age
kobiety	318987	299716	291440	287095	females
w tym w wieku mobilnym	204034	192285	186655	183551	of which of mobility age
Miasta	350934	324227	319459	317320	Urban areas
mężczyźni	181098	170079	168273	167467	males
kobiety	169836	154148	151186	149853	females
Wieś	316003	311324	300563	294481	Rural areas
mężczyźni	166852	165756	160309	157239	males
kobiety	149151	145568	140254	137242	females

a Na podstawie bilansów.

a Based on balances.

TABL. 2 (47). **LUDNOŚĆ^a W WIEKU PRODUKCYJNYM I NIEPRODUKCYJNYM (dok.)**

Stan w dniu 31 grudnia

WORKING AND NON-WORKING AGE POPULATION^a (cont.)

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
W wieku poprodukcyjnym	176047	201067	212218	217511	Post-working age
mężczyźni	54618	64002	69150	71608	males
kobiety	121429	137065	143068	145903	females
Miasta	95178	113229	122184	126673	Urban areas
mężczyźni	28398	35349	39163	40926	males
kobiety	66780	77880	83021	85747	females
Wieś	80869	87838	90034	90838	Rural areas
mężczyźni	26220	28653	29987	30682	males
kobiety	54649	59185	60047	60156	females
LUDNOŚĆ W WIEKU NIEPRODUKCYJNYM NA 100 OSÓB W WIEKU PRODUKCYJNYM	53	57	60	61	NON-WORKING AGE POPULATION PER 100 PERSONS OF WORKING AGE
Mężczyźni	41	44	46	47	Males
Kobiety	65	72	75	77	Females

a Na podstawie bilansów.

a Based on balances.

TABL. 3 (48). **LUDNOŚĆ^a WEDŁUG PŁCI I WIEKU**

Stan w dniu 31 grudnia

POPULATION^a BY SEX AND AGE

As of 31st December

WIEK AGE	2010	2015	2017	2018					
				ogółem grand total	z ogółem of grand total				
					mężczyźni males	miasta urban areas		wieś rural areas	
						razem total	w tym mężczyźni of which males	razem total	w tym mężczyźni of which males
O G Ó Ł E M	1017241	996011	990069	986506	477119	525853	250549	460653	226570
TOTAL									
0– 2 lata	28652	24860	25903	26110	13345	13851	7121	12259	6224
3– 6	34724	36514	34444	34100	17690	17877	9267	16223	8423
7–12	54416	52250	54696	54893	28153	28620	14701	26273	13452
13–15	32287	26450	24768	24839	12754	12765	6567	12074	6187
16–18	37061	29620	27437	26457	13576	13282	6805	13175	6771
19–24	91593	71731	65127	62244	31597	30357	15460	31887	16137
25–29	84659	74831	69637	66646	33986	33475	17058	33171	16928
30–34	79496	81991	80179	77687	38978	41114	20639	36573	18339
35–39	72445	77613	78549	79971	39993	43691	21952	36280	18041
40–44	68981	70960	73635	74630	37565	40306	20287	34324	17278
45–49	73635	67087	66930	67517	33600	34787	17124	32730	16476
50–54	79999	71147	68240	66783	33635	33205	16281	33578	17354
55–59	75390	76556	74178	72374	35895	37148	17659	35226	18236
60–64	59821	70563	71694	72504	34744	40950	18702	31554	16042
65–69	36485	54729	61311	62788	28264	37465	16192	25323	12072
70–74	42435	32275	35316	39233	16727	24716	10241	14517	6486
75–79	32565	35238	32725	30834	11821	17125	6513	13709	5308
80 lat i więcej	32597	41596	45300	46896	14796	25119	7980	21777	6816
and more									

a Na podstawie bilansów.

a Based on balances.

TABL. 4 (49). **MIASTA I LUDNOŚĆ W MIASTACH**
Stan w dniu 31 grudnia
TOWNS AND URBAN POPULATION
As of 31st December

GRUPY MIAST WEDŁUG LICZBY LUDNOŚCI GROUPS OF TOWNS BY NUMBER OF POPULATION	Miasta	Towns	Ludność ^a w miastach	Urban population ^a
	w liczbach bezwzględnych in absolute numbers			w % ogółu ludności in % of total population
O G Ó Ł E M	2010	35	532927	52,4
T O T A L	2015	35	517177	51,9
	2017	35	522594	52,8
	2018	36	525853	53,3
Poniżej 2000		2	3591	0,4
Below				
2000– 4999		9	27648	2,8
5000– 9999		13	92137	9,3
10000–19999		6	88505	9,0
20000–49999		4	124773	12,6
50000–99999		1	61062	6,2
100000 i więcej		1	128137	13,0
and more				

a Na podstawie bilansów.

a Based on balances.

TABL. 5 (50). **GMINY ZAMIESZKANE PRZEZ LUDNOŚĆ WIEJSKĄ**
Stan w dniu 31 grudnia
GMINAS AND RURAL POPULATION
As of 31st December

GRUPY GMIN WEDŁUG LICZBY LUDNOŚCI WIEJSKIEJ GROUPS OF GMINAS BY NUMBER OF RURAL POPULATION	Gminy ^a	Gminas ^a	Ludność ^b na wsi	Rural population ^b
	w liczbach bezwzględnych in absolute numbers			w % ogółu ludności in % of total population
O G Ó Ł E M	2010	68	484314	47,6
T O T A L	2015	68	478834	48,1
	2017	68	467475	47,2
	2018	68	460653	46,7
Poniżej 2000		1	1173	0,1
Below				
2000–4999		17	68142	6,9
5000–6999		19	113414	11,5
7000–9999		25	208022	21,1
10000 i więcej		6	69902	7,1
and more				

a Wiejskie i miejsko-wiejskie. b Na podstawie bilansów.

a Rural and urban-rural gminas. b Based on balances.

TABL. 6 (51). **MEDIANA WIEKU WEDŁUG PŁCI**
MEDIAN AGE BY SEX

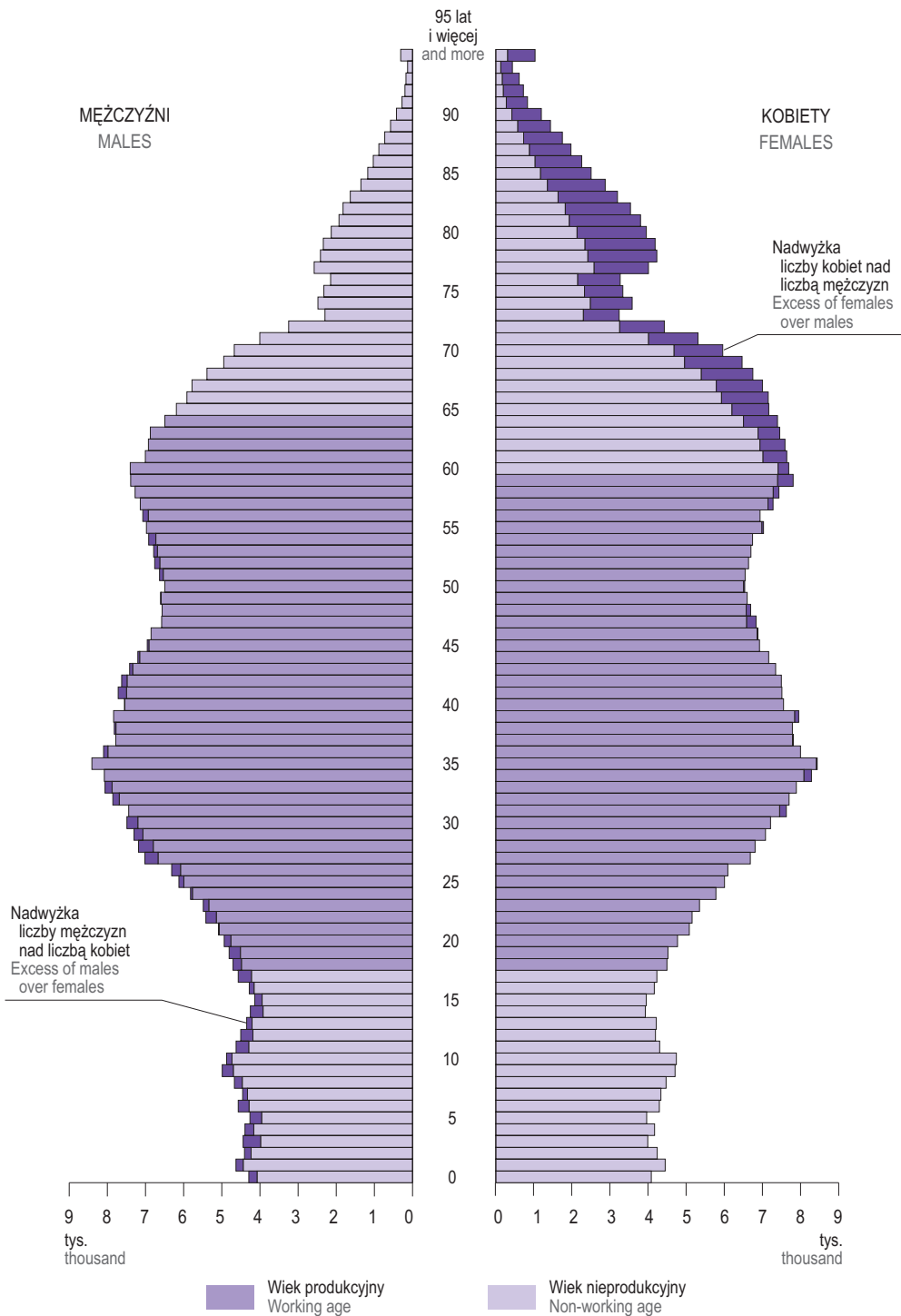
WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	39,5	41,6	42,3	42,7	T O T A L
mężczyźni	38,0	39,9	40,7	41,1	males
kobiety	41,1	43,2	43,9	44,3	females
Miasta	40,2	42,4	43,0*	43,4	Urban areas
mężczyźni	38,1	40,1	41,0	41,4	males
kobiety	42,4	44,6	45,3	45,6	females
Wieś	38,9	40,7	41,4	41,8	Rural areas
mężczyźni	37,9	39,7	40,4	40,8	males
kobiety	39,8	41,7	42,4*	42,8	females

LUDNOŚĆ WEDŁUG PŁCI I WIEKU W 2018 R.

Stan w dniu 31 grudnia

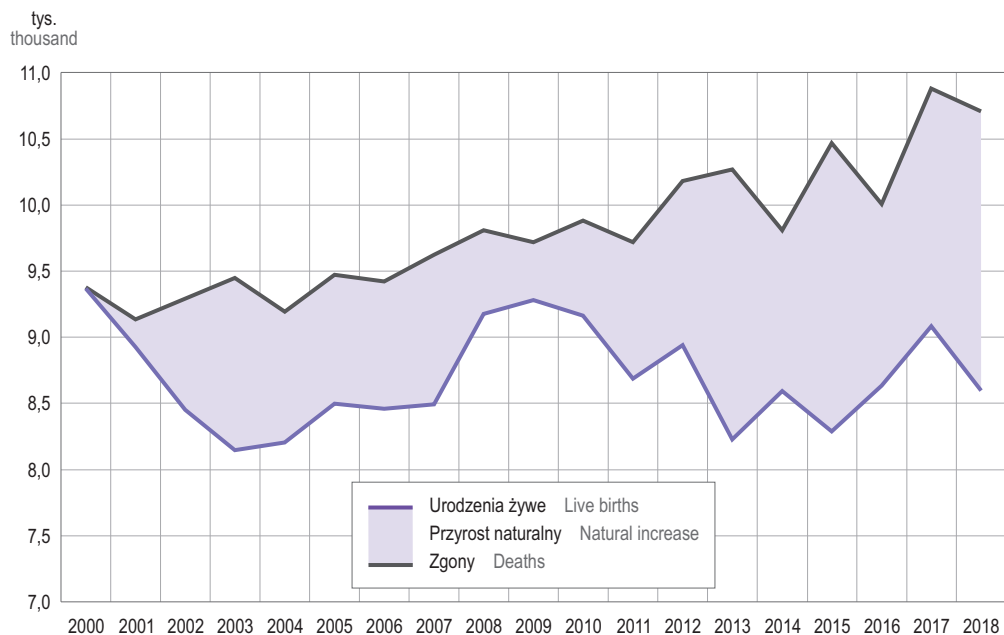
POPULATION BY SEX AND AGE IN 2018

As of 31st December

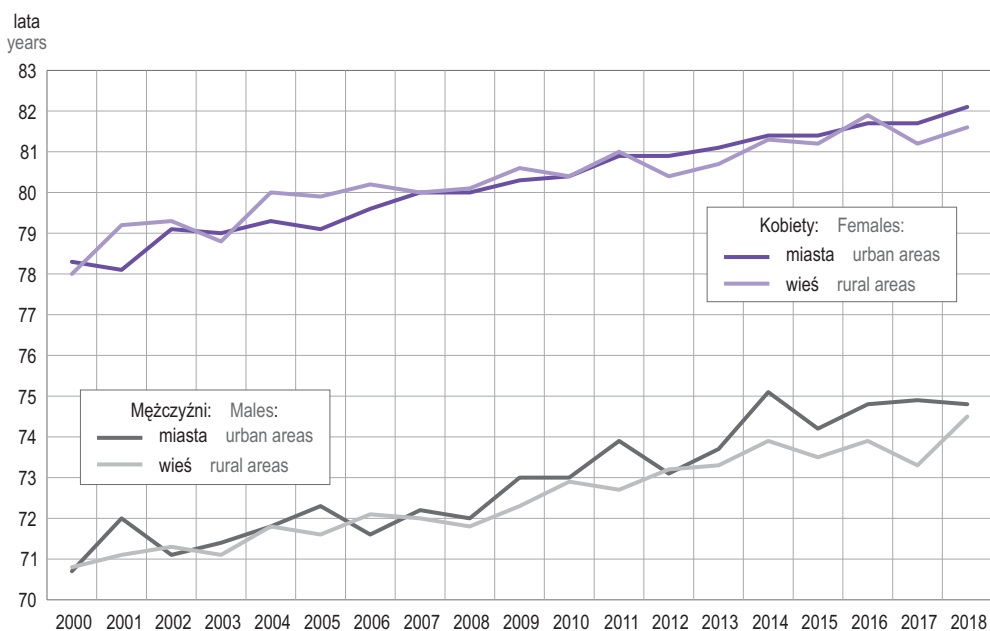
RUCH NATURALNY LUDNOŚCI

VITAL STATISTICS

PRZECIĘTNA LICZBA LAT DALSZEGO TRWANIA ŻYCIA DLA OSÓB W WIEKU 0 LAT

LIFE EXPECTANCY AT 0 AGE

TABL. 7 (52). **RUCH NATURALNY LUDNOŚCI**
VITAL STATISTICS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Małżeństwa Marriages		Separacje Separations	Rozwody Divorces	Urodzenia żywe Live births	Zgony Deaths		Przyrost naturalny Natural increase	
	ogółem total	w tym wyzna- niowe ^a of which religious ^a				ogółem total	w tym niemowląt of which infants		
W LICZBACH BEZWZGLĘDNYCH IN ABSOLUTE NUMBERS									
OGÓŁEM	2010	5693	3591	41	1516	9163	9882	48	-719
TOTAL	2015	4920	2953	28	1678	8289	10468	34	-2179
	2017	4760	2883	30	1592	9083	10880	31	-1797
	2018	4710	2686	24	1510	8596	10707	28	-2111
Miasta	2010	2947	1700	23	1047	4765	5046	29	-281
Urban areas	2015	2440	1316	18	1093	4311	5398	13	-1087
	2017	2425	1313	22	1025	4756	5602	20	-846
	2018	2479	1260	16	1031	4532	5703	14	-1171
Wieś	2010	2746	1891	18	469	4398	4836	19	-438
Rural areas	2015	2480	1637	10	585	3978	5070	21	-1092
	2017	2335	1570	8	567	4327	5278	11	-951
	2018	2231	1426	8	479	4064	5004	14	-940
NA 1000 LUDNOŚCI ^b PER 1000 POPULATION ^b									
OGÓŁEM	2010	5,6	3,5	4,0	1,5	9,0	9,7	5,2	-0,7
TOTAL	2015	4,9	3,0	2,8	1,7	8,3	10,5	4,1	-2,2
	2017	4,8	2,9	3,0	1,6	9,2	11,0	3,4	-1,8
	2018	4,8	2,7	2,4	1,5	8,7	10,8	3,3	-2,1
Miasta	2010	5,5	3,2	4,3	2,0	8,9	9,4	6,1	-0,5
Urban areas	2015	4,7	2,5	3,5	2,1	8,3	10,4	3,0	-2,1
	2017	4,6	2,5	4,2	2,0	9,1	10,7	4,2	-1,6
	2018	4,7	2,4	3,0	2,0	8,6	10,8	3,1	-2,2
Wieś	2010	5,7	3,9	3,7	1,0	9,1	10,0	4,3	-0,9
Rural areas	2015	5,2	3,4	2,1	1,2	8,3	10,6	5,3	-2,3
	2017	5,0	3,4	1,7	1,2	9,3	11,3	2,5	-2,0
	2018	4,8	3,1	1,7	1,0	8,8	10,9	3,4	-2,0

a Ze skutkami cywilnymi. b W przypadku: separacji – na 100 tys. ludności; zgonów niemowląt – na 1000 urodzeń żywych.

a With civil law consequences. b In case of: separations – per 100 thousand population; infant deaths – per 1000 live births.

TABL. 8 (53). **MAŁŻEŃSTWA ZAWARTE I ROZWIĄZANE**
MARRIAGES CONTRACTED AND DISSOLVED

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Małżeń- stwa zawarte Marriages contracted	Małżeństwa rozwiązane Marriages dissolved				na 1000 istniejących małżeństw per 1000 existing marriages		Różnica między małżeń- stwami zawartymi a rozwią- zanymi ^a Difference between contracted and dissolved marriages ^a	
		ogółem total	przez śmierć by death		przez rozwód ^b by divorce ^b	ogółem total	w tym przez rozwód of which by divorce		
			męża husband	żony wife					
OGÓŁEM ...	2010	5693	5742	3050	1176	1516	23,8	6,3	-497
TOTAL	2015	4920	5605	2855	1072	1678	24,0	7,2	-1304
	2017	4760	5880	3100	1188	1592	25,5	6,9	-1518
	2018	4710	5693	2983	1200	1510	24,8	6,6	-1466
Miasta	2010	2947	3222	1560	615	1047	26,5	8,6	-791
Urban areas	2015	2440	3157	1473	591	1093	26,9	9,3	-1272
	2017	2425	3230	1581	624	1025	28,0	8,9	-1120
	2018	2479	3331	1629	671	1031	29,2	9,0	-1151

a Po uwzględnieniu salda migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały osób pozostających w stanie małżeńskim. b W podziale na miasta i wieś nie uwzględniono rozwodów orzeczonych z powództwa osób zamieszkałych za granicą.

a After considering net internal and international migration for permanent residence of married persons. b Data by urban and rural areas exclude divorces if the persons filling petition for a divorce live abroad.

TABL. 8 (53). **MAŁŻEŃSTWA ZAWARTE I ROZWIĄZANE (dok.)**
MARRIAGES CONTRACTED AND DISSOLVED (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Małżeństwa zawarte Marriages contracted	Małżeństwa rozwiązane Marriages dissolved					na 1000 istniejących małżeństw per 1000 existing marriages		Różnica między małżeństwami zawartymi a rozwiązanymi ^a Difference between contracted and dissolved ^a marriages
		ogółem total	przez śmierć by death		przez rozwód ^b by divorce ^b	ogółem total	w tym przez rozwód of which by divorce		
			męża husband	żony wife					
Wieś 2010	2746	2520	1490	561	469	21,1	3,9	294	
Rural areas 2015	2480	2448	1382	481	585	21,0	5,0	-32	
2017	2335	2650	1519	564	567	22,9	4,9	-398	
2018	2231	2362	1354	529	479	20,5	4,1	-315	

a Po uwzględnieniu salda migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały osób pozostających w stanie małżeńskim. b W podziale na miasta i wieś nie uwzględniono rozwodów orzeczonych z powództwa osób zamieszkałych za granicą.

a After considering net internal and international migration for permanent residence of married persons. b Data by urban and rural areas exclude divorces if the persons filling petition for a divorce live abroad.

TABL. 9 (54). **MAŁŻEŃSTWA ZAWARTE WEDŁUG WIEKU NOWOŻEŃCÓW W 2018 R.**
MARRIAGES CONTRACTED BY AGE OF BRIDEGROOMS AND BRIDES IN 2018

MĘŻCZYŹNI W WIEKU MALES OF AGED	Ogółem Total	Kobiety w wieku Females of aged							60 lat i więcej and more
		19 lat i mniej under 20 years	20-24	25-29	30-34	35-39	40-49	50-59	

OGÓŁEM GRAND TOTAL

OGÓŁEM	4710	62	1158	1857	740	369	303	145	76
GRAND TOTAL									
19 lat i mniej	8	5	3	-	-	-	-	-	-
Under 20 years									
20-24	495	37	363	87	6	2	-	-	-
25-29	1910	17	672	1076	117	24	3	1	-
30-34	1063	3	99	549	339	62	11	-	-
35-39	500	-	18	111	182	149	37	3	-
40-49	403	-	3	32	87	109	149	23	-
50-59	185	-	-	1	9	18	83	64	10
60 lat i więcej	146	-	-	1	-	5	20	54	66
and more									
W tym małżeństwa wyznaniowe^a	2686	11	786	1324	380	116	39	12	18
Of which church or religious marriages^a									
19 lat i mniej	2	1	1	-	-	-	-	-	-
Under 20 years									
20-24	313	7	235	67	4	-	-	-	-
25-29	1379	3	483	814	72	6	1	-	-
30-34	651	-	56	385	181	26	3	-	-
35-39	218	-	11	51	98	52	6	-	-
40-49	83	-	-	7	23	30	21	2	-
50-59	18	-	-	-	2	1	8	5	2
60 lat i więcej	22	-	-	-	-	1	-	5	16
and more									

a Ze skutkami cywilnymi.

a With civil law consequences.

TABL. 9 (54). **MAŁŻEŃSTWA ZAWARTE WEDŁUG WIEKU NOWOŻEŃCÓW W 2018 R. (dok.)**
 MARRIAGES CONTRACTED BY AGE OF BRIDEGROOMS AND BRIDES IN 2018 (cont.)

MĘŻCZYŹNI W WIEKU MALES OF AGED	Ogółem Total	Kobiety w wieku Females of aged						60 lat i więcej and more	
		19 lat i mniej under 20 years	20–24	25–29	30–34	35–39	40–49		50–59
MIASTA URBAN AREAS									
R A Z E M TOTAL	2479	21	512	961	419	235	191	93	47
19 lat i mniej Under 20 years	6	4	2	–	–	–	–	–	–
20–24	207	9	160	33	3	2	–	–	–
25–29	933	7	284	563	64	12	2	1	–
30–34	584	1	54	283	197	41	8	–	–
35–39	306	–	9	64	104	101	26	2	–
40–49	251	–	3	18	48	67	96	19	–
50–59	105	–	–	–	3	10	46	39	7
60 lat i więcej and more	87	–	–	–	–	2	13	32	40
W tym małżeństwa wyz- naniowe^a Of which church or religious marriages^a	1260	3	305	645	205	66	17	8	11
19 lat i mniej Under 20 years	2	1	1	–	–	–	–	–	–
20–24	118	2	89	25	2	–	–	–	–
25–29	619	–	178	404	34	3	–	–	–
30–34	337	–	31	188	101	16	1	–	–
35–39	122	–	6	26	56	30	4	–	–
40–49	41	–	–	2	12	17	8	2	–
50–59	10	–	–	–	–	–	4	4	2
60 lat i więcej and more	11	–	–	–	–	–	–	2	9
WIEŚ RURAL AREAS									
R A Z E M TOTAL	2231	41	646	896	321	134	112	52	29
19 lat i mniej Under 20 years	2	1	1	–	–	–	–	–	–
20–24	288	28	203	54	3	–	–	–	–
25–29	977	10	388	513	53	12	1	–	–
30–34	479	2	45	266	142	21	3	–	–
35–39	194	–	9	47	78	48	11	1	–
40–49	152	–	–	14	39	42	53	4	–
50–59	80	–	–	1	6	8	37	25	3
60 lat i więcej and more	59	–	–	1	–	3	7	22	26
W tym małżeństwa wyz- naniowe^a Of which church or religious marriages^a	1426	8	481	679	175	50	22	4	7
19 lat i mniej Under 20 years	–	–	–	–	–	–	–	–	–
20–24	195	5	146	42	2	–	–	–	–
25–29	760	3	305	410	38	3	1	–	–
30–34	314	–	25	197	80	10	2	–	–
35–39	96	–	5	25	42	22	2	–	–
40–49	42	–	–	5	11	13	13	–	–
50–59	8	–	–	–	2	1	4	1	–
60 lat i więcej and more	11	–	–	–	–	1	–	3	7

^a Ze skutkami cywilnymi.

^a With civil law consequences.

TABL. 10 (55). **MAŁŻEŃSTWA ZAWARTE WEDŁUG POPRZEDNIEGO STANU CYWILNEGO NOWOŻEŃCÓW W 2018 R.**
MARRIAGES CONTRACTED BY PREVIOUS MARITAL STATUS OF BRIDEGROOMS AND BRIDES IN 2018

POPZEDNI STAN CYWILNY MĘŻCZYŃ PREVIOUS MARITAL STATUS OF MALES	Ogółem Total	Popzedni stan cywilny kobiet Previous marital status of females		
		panny single	wdowy widows	rozwidzione divorced
OGÓŁEM GRAND TOTAL				
OGÓŁEM	4710	3943	100	667
GRAND TOTAL				
Kawalerowie	3985	3677	25	283
Single				
Wdowcy	83	14	36	33
Widowers				
Rozwiedzeni	642	252	39	351
Divorced				
MIASTA URBAN AREAS				
RAZEM	2479	2006	58	415
TOTAL				
Kawalerowie	2038	1852	15	171
Single				
Wdowcy	45	7	17	21
Widowers				
Rozwiedzeni	396	147	26	223
Divorced				
WIEŚ RURAL AREAS				
RAZEM	2231	1937	42	252
TOTAL				
Kawalerowie	1947	1825	10	112
Single				
Wdowcy	38	7	19	12
Widowers				
Rozwiedzeni	246	105	13	128
Divorced				

TABL. 11 (56). **MAŁŻEŃSTWA WYZNANIOWE^a**
CHURCH OR RELIGIOUS MARRIAGES^a

LATA YEARS KOŚCIOŁY I ZWIĄZKI WYZNANIOWE CHURCHES AND RELIGIOUS ASSOCIATIONS	Ogółem Total	Miasta Urban areas	Wieś Rural areas
TOTAL			
2010	3591	1700	1891
2015	2953	1316	1637
2017	2883	1313	1570
2018	2686	1260	1426
W tym Kościół Katolicki	2675	1251	1424
Of which Catholic Church			

a Ze skutkami cywilnymi.

a With civil law consequences.

TABL. 12 (57). **ROZWODY WEDŁUG WIEKU MAŁŻONKÓW W MOMENCIE WNIESIENIA POWÓDZTWA W 2018 R.**
 DIVORCES BY AGE OF SPOUSES AT THE MOMENT OF FILING PETITION FOR DIVORCE IN 2018

MĘŻCZYŹNI W WIEKU MALES OF AGED	Ogółem Total	Kobiety w wieku Females of aged							60 lat i więcej and more
		19 lat i mniej under 20 years	20–24	25–29	30–34	35–39	40–49	50–59	
OGÓŁEM GRAND TOTAL									
OGÓŁEM GRAND TOTAL	1510	1	57	191	300	263	450	173	75
19 lat i mniej Under 20 years	–	–	–	–	–	–	–	–	–
20–24	23	1	16	6	–	–	–	–	–
25–29	112	–	33	62	14	2	1	–	–
30–34	268	–	6	104	124	28	5	1	–
35–39	284	–	–	16	135	105	28	–	–
40–49	468	–	1	3	22	120	313	8	1
50–59	249	–	1	–	4	7	97	130	10
60 lat i więcej and more	106	–	–	–	1	1	6	34	64
MIASTA URBAN AREAS									
RAZEM TOTAL	1031	1	33	129	193	181	315	126	53
19 lat i mniej Under 20 years	–	–	–	–	–	–	–	–	–
20–24	13	1	8	4	–	–	–	–	–
25–29	70	–	18	40	9	2	1	–	–
30–34	177	–	5	75	74	17	5	1	–
35–39	200	–	–	9	93	79	19	–	–
40–49	317	–	1	1	13	77	220	5	–
50–59	173	–	1	–	3	5	65	91	8
60 lat i więcej and more	81	–	–	–	1	1	5	29	45
WIEŚ RURAL AREAS									
RAZEM TOTAL	479	–	24	62	107	82	135	47	22
19 lat i mniej Under 20 years	–	–	–	–	–	–	–	–	–
20–24	10	–	8	2	–	–	–	–	–
25–29	42	–	15	22	5	–	–	–	–
30–34	91	–	1	29	50	11	–	–	–
35–39	84	–	–	7	42	26	9	–	–
40–49	151	–	–	2	9	43	93	3	1
50–59	76	–	–	–	1	2	32	39	2
60 lat i więcej and more	25	–	–	–	–	–	1	5	19

TABL. 13 (58). **ROZWOODY WEDŁUG LICZBY MAŁOLETNIICH DZIECI^a W MAŁŻEŃSTWIE**
 DIVORCES BY THE NUMBER OF UNDERAGE CHILDREN^a IN THE MARRIAGE

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
OGÓŁEM GRAND TOTAL					
OGÓŁEM	1516	1678	1592	1510	GRAND TOTAL
rozwoody małżeństw:					divorces:
Bez dzieci	598	683	649	617	Marriages without children
Z dziećmi	918	995	943	893	Marriages with children
o liczbie dzieci:					by number of children:
1	568	628	572	563	1
2	286	305	298	274	2
3	57	47	62	46	3
4 i więcej	7	15	11	10	4 and more
MIASTA URBAN AREAS					
R A Z E M	1047	1093	1025	1031	TOTAL
rozwoody małżeństw:					divorces:
Bez dzieci	441	462	419	448	Marriages without children
Z dziećmi	606	631	606	583	Marriages with children
o liczbie dzieci:					by number of children:
1	391	416	373	371	1
2	179	181	185	174	2
3	32	27	42	30	3
4 i więcej	4	7	6	8	4 and more
WIEŚ RURAL AREAS					
R A Z E M	469	585	567	479	TOTAL
rozwoody małżeństw:					divorces:
Bez dzieci	157	221	230	169	Marriages without children
Z dziećmi	312	364	337	310	Marriages with children
o liczbie dzieci:					by number of children:
1	177	212	199	192	1
2	107	124	113	100	2
3	25	20	20	16	3
4 i więcej	3	8	5	2	4 and more

a Poniżej 18 lat.

a Below the age of 18.

TABL. 14 (59). **URODZENIA**
 BIRTHS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015 ^a	2017 ^a	2018 ^a			SPECIFICATION
				ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas	
Urodzenia żywe	9163	8289	9083	8596	4532	4064	Live births
chłopcy	5002	4374	4629	4419	2333	2086	males
dziewczęta	4161	3915	4454	4177	2199	1978	females
Małżeńskie	7208	6260	6837	6269	3058	3211	Legitimate
chłopcy	3944	3304	3477	3223	1566	1657	males
dziewczęta	3264	2956	3360	3046	1492	1554	females
Pozamałżeńskie	1955	2029	2246	2327	1474	853	Illegitimate
chłopcy	1058	1070	1152	1196	767	429	males
dziewczęta	897	959	1094	1131	707	424	females
Urodzenia martwe	32	29	31	29	15	14	Still births
chłopcy	17	.	.	12	7	5	males
dziewczęta	15	.	.	17	8	9	females

a Patrz uwagi ogólne ust. 8 na str. 91.

a See general notes, item 8 on page 91.

TABL. 15 (60). **URODZENIA ŻYWE WEDŁUG KOLEJNOŚCI URODZENIA DZIECKA^a ORAZ WIEKU MATKI**
LIVE BIRTHS BY BIRTH ORDER^a AND AGE OF MOTHER

L A T A Y E A R S WIEK MATKI AGE OF MOTHER	Ogółem Total	Kolejność urodzenia dziecka u matki					Birth order	
		1	2	3	4	5	6 i dalsze and over	
O G Ó Ł E M	2010	9163	4664	3187	829	285	101	97
T O T A L	2015	8289	3840	3254	855	206	71	43
.....	2017	9083	3922	3684	1072	268	89	48
.....	2018^b	8596
19 lat i mniej	252
Under 20 years	1233
20–24	3008
25–29	2717
30–34	1136
35–39	236
40–44	14
45 lat i więcej							
and more							

a W dalszym podziale nie uwzględniono urodzeń o nieustalonej kolejności urodzenia. b W 2018 r. brak informacji o urodzeniach żywych według kolejności urodzenia w związku ze zmianą kart urodzeń wprowadzonych przez Ministerstwo Zdrowia.

a Data by order exclude cases in which birth order is unknown. b In 2018 lack of information about live births by birth order due to new birth certificate templates introduced by the Ministry of Health.

TABL. 16 (61). **PŁODNOŚĆ KOBIET I WSPÓŁCZYNNIKI REPRODUKCJI LUDNOŚCI**
FEMALE FERTILITY AND REPRODUCTION RATES OF POPULATION

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2017	2018		
				ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas
Płodność – urodzenia żywe na 1000 kobiet w wieku lat: Fertility – live births per 1000 women aged:						
15–49 ^{ab}	35,4	34,3	38,7	37,1	37,6	36,7
15–19 ^a	15,5	12,2	10,7	11,6	12,5	10,7
20–24	49,5	45,2	50,4	46,1	45,7	46,6
25–29	79,1	78,0	91,3	90,2	90,0	90,5
30–34	59,9	60,3	70,4	68,9	71,3	66,1
35–39	23,8	25,9	30,1	28,7	30,8	26,1
40–44	4,8	4,9	6,0	6,4	6,2	6,7
45–49 ^b	0,1	0,2	0,3	0,4	0,5	0,4
Współczynniki: Rates:						
Dzietności ogólnej	1,155	1,124	1,288	1,255	1,277	1,228
Total fertility						
Reprodukcji brutto	0,525	0,531	0,632	0,610	0,620	0,598
Gross reproduction						
Dynamiki demograficznej	0,927	0,792	0,835	0,803	0,795	0,812
Demographic dynamics						

a,b Łącznie z urodzeniami z matek w wieku: a – poniżej 15 lat, b – 50 lat i więcej.

a,b Including births from mothers aged: a – below 15, b – 50 and more.

TABL. 17 (62). ZGONY WEDŁUG PŁCI I GRUP WIEKU ZMARŁYCH
DEATHS BY SEX AND AGE GROUPS OF DECEASED

LATA YEARS WIEK ZMARŁYCH AGE OF DECEASED	Ogółem Grand total	Męż- czyźni Males	Kobiety Females	Z ogółem Of grand total					
				miasta urban areas			wieś rural areas		
				razem total	męż- czyźni males	kobiety females	razem total	męż- czyźni males	kobiety females

W LICZBACH BEZWZGLĘDNYCH
IN ABSOLUTE NUMBERS

OGÓŁEM 2010	9882	5158	4724	5046	2653	2393	4836	2505	2331
TOTAL 2015	10468	5428	5040	5398	2797	2601	5070	2631	2439
2017	10880	5552	5328	5602	2838	2764	5278	2714	2564
2018	10707	5470	5237	5703	2940	2763	5004	2530	2474
0 lat	28	16	12	14	8	6	14	8	6
1-4 lata	10	4	6	6	1	5	4	3	1
5-9	2	1	1	1	1	-	1	-	1
10-14	9	3	6	5	1	4	4	2	2
15-19	19	14	5	7	6	1	12	8	4
20-24	25	23	2	14	13	1	11	10	1
25-29	39	33	6	23	21	2	16	12	4
30-34	62	39	23	42	27	15	20	12	8
35-39	99	72	27	50	35	15	49	37	12
40-44	140	109	31	70	58	12	70	51	19
45-49	193	139	54	104	73	31	89	66	23
50-54	342	249	93	173	125	48	169	124	45
55-59	645	440	205	327	211	116	318	229	89
60-64	844	570	274	476	312	164	368	258	110
65-69	1200	798	402	713	452	261	487	346	141
70-74	1078	633	445	640	370	270	438	263	175
75-79	1375	687	688	715	368	347	660	319	341
80-84	1754	780	974	872	386	486	882	394	488
85 lat i więcej and more	2843	860	1983	1451	472	979	1392	388	1004

NA 100 TYS. LUDNOŚCI DANEJ PŁCI I GRUPY WIEKU
PER 100 THOUSAND POPULATION OF GIVEN SEX AND AGE GROUP

OGÓŁEM 2010	970	1048	898	945	1042	856	998	1054	944
TOTAL 2015	1048	1123	977	1040	1131	957	1057	1115	1001
2017	1098	1158	1041	1070	1137	1009	1128	1180	1078
2018	1084	1144	1027	1082	1170	1002	1086	1116	1056
0 lat ^a	3	4	3	3	3	3	3	4	3
1-4 lata	29	23	36	33	11	57	25	36	13
5-9	4	4	5	4	8	-	5	-	9
10-14	21	13	29	22	9	37	19	19	20
15-19	42	61	23	31	52	9	53	69	37
20-24	46	84	7	53	96	8	40	72	7
25-29	57	95	18	67	120	12	47	70	24
30-34	78	99	58	100	128	71	54	65	43
35-39	125	182	68	115	160	69	137	208	67
40-44	189	292	84	175	288	60	205	296	112
45-49	287	416	160	301	429	177	272	401	141
50-54	507	732	278	514	757	280	499	708	276
55-59	881	1210	556	862	1171	582	901	1249	524
60-64	1171	1656	727	1163	1677	735	1181	1631	716
65-69	1935	2859	1179	1916	2803	1237	1964	2936	1084
70-74	2892	3994	2077	2741	3823	1975	3145	4263	2256
75-79	4335	5692	3502	4098	5577	3198	4626	5831	3876
80-84	6774	8865	5698	6286	8271	5280	7337	9535	6186
85 lat i więcej and more	14153	15136	13765	13567	15051	12951	14820	15240	14663

a Na 1000 urodzeń żywych.

a Per 1000 live births.

TABL. 18 (63). ZGONY WEDŁUG WYBRANYCH PRZYCZYN
DEATHS BY SELECTED CAUSES

LATA YEARS PRZYCZYNY ZGONÓW ^a CAUSES OF DEATHS ^a	Ogółem Total	Mężczyźni Males	Kobiety Females	Miasta Urban areas	Wieś Rural area
	na 100 tys. ludności		per 100 thousand population		
OGÓŁEM	2010 970	1048	898	945	998
TOTAL	2015 1048	1123	977	1040	1057
	2016 1006	1072	945	997	1015
	2017 1098	1158	1041	1070	1128
w tym: of which:					
Choroby zakaźne i pasożytnicze	3	4	2	3	4
Infectious and parasitic diseases					
Nowotwory	262	290	235	273	249
Neoplasms					
w tym nowotwory złośliwe	239	266	214	249	228
of which malignant neoplasms					
Zaburzenia wydzielania wewnętrznego, stanu odży- wienia i przemiany metabolicznej	26	24	27	23	28
Endocrine, nutritional and metabolic diseases					
w tym cukrzyca	24	23	25	22	27
of which diabetes mellitus					
Choroby układu nerwowego i narządów zmysłów	15	13	16	16	13
Diseases of the nervous system and sense organs					
Choroby układu krążenia	510	490	528	481	542
Diseases of the circulatory system					
w tym: of which:					
choroba nadciśnieniowa	28	27	29	24	32
hypertensive disease					
choroba niedokrwienności serca	92	105	79	91	93
ischaemic heart disease					
w tym ostry zawał serca	29	33	25	29	28
of which acute myocardial infarction					
choroby naczyń mózgowych	73	70	75	71	75
cerebrovascular diseases					
miażdżycy	129	99	157	120	139
atherosclerosis					
Choroby układu oddechowego	69	79	59	65	74
Diseases of the respiratory system					
Choroby układu trawiennego	40	48	33	38	42
Diseases of the digestive system					
w tym zwłóknienie i marskość wątroby	3	3	4	4	2
of which fibrosis and cirrhosis of liver					
Choroby układu moczowo-płciowego	7	7	7	7	7
Diseases of the genitourinary system					
Objawy i stany niedokładnie określone ^Δ	109	118	100	110	107
Symptoms and ill-defined conditions ^Δ					
Urazy i zatrucia według zewnętrznej przyczyny	48	74	24	43	53
Injuries and poisonings by external cause					
w tym: of which:					
wypadki komunikacyjne	8	13	3	6	10
transport accidents					
samobójstwa	8	16	1	6	11
suicides					

a Zgodnie z Międzynarodową Statystyczną Klasyfikacją Chorób i Problemów Zdrowotnych (X Rewizja).

a In accordance with the International Statistical Classification of Diseases and Related Health Problems (ICD-10 Revision).

TABL. 19 (64). ZGONY NIEMOWLĄT WEDŁUG PŁCI I WIEKU
INFANT DEATHS BY SEX AND AGE

LATA YEARS WIEK ZMARŁYCH AGE OF DECEASED	Ogółem Grand total	Chłopcy Males	Dziew- częta Females	Z ogółem Of grand total						
				miasta urban areas			wieś rural areas			
				razem total	chłopcy males	dziew- częta females	razem total	chłopcy males	dziew- częta females	
W LICZBACH BEZWZGLĘDNYCH IN ABSOLUTE NUMBERS										
OGÓŁEM ...	2010	48	26	22	29	17	12	19	9	10
TOTAL	2015	34	21	13	13	9	4	21	12	9
	2017	31	12	19	20	8	12	11	4	7
	2018	28	16	12	14	8	6	14	8	6
0 dni days		11	8	3	6	5	1	5	3	2
1– 6 days		4	3	1	1	1	–	3	2	1
7–29 dni days		6	3	3	2	1	1	4	2	2
1 miesiąc month		1	–	1	1	–	1	–	–	–
2 months		4	1	3	3	–	3	1	1	–
3–11 miesięcy months		2	1	1	1	1	–	1	–	1
NA 100 TYS. URODZEŃ ŻYWYCH DANEJ PŁCI PER 100 THOUSAND OF LIVE BIRTHS OF EACH SEX										
OGÓŁEM ...	2010	524	520	529	609	656	552	432	373	504
TOTAL	2015	410	480	332	302	395	197	528	573	478
	2017	341	259	427	421	327	520	254	184	326
	2018	326	362	287	309	343	273	344	384	303
0 dni days		128	181	72	132	214	45	123	144	101
1– 6 days		47	68	24	22	43	–	74	96	51
7–29 dni days		70	68	72	44	43	45	98	96	101
1 miesiąc month		12	–	24	22	–	45	–	–	–
2 months		47	23	72	66	–	136	25	48	–
3–11 miesięcy months		23	23	24	22	43	–	25	–	51

TABL. 20 (65). ZGONY NIEMOWLĄT WEDŁUG WYBRANYCH PRZYCZYN
INFANT DEATHS BY SELECTED CAUSES

LATA YEARS PRZYCZYNY ZGONÓW ^a CAUSES OF DEATHS ^a	Ogółem Total	Chłopcy Males	Dziewczęta Females	Miasta	Wieś	
				Urban areas	Rural areas	
				na 100 tys. urodzeń żywych per 100 thousand live births		
OGÓŁEM	2010	48	520	529	609	432
TOTAL	2015	34	480	332	302	528
	2016	40	519	404	547	377
	2017	31	259	427	421	254
w tym: of which:						
Wady rozwojowe wrodzone ^Δ Congenital anomalies ^Δ		5	22	90	63	46
w tym wrodzone wady serca of which congenital malformations of heart		1	–	22	–	23
Stany rozpoczynające się w okresie okołoporodowym Conditions originating in the perinatal period		22	216	269	336	139
w tym zaburzenia związane z czasem trwania ciąży i rozwojem płodu of which disorders related to length of gestation and fetal growth		13	130	157	231	46

a Zgodnie z Międzynarodową Statystyczną Klasyfikacją Chorób i Problemów Zdrowotnych (X Rewizja).

a In accordance with the International Statistical Classification of Diseases and Related Health Problems (ICD–10 Revision).

TABL. 21 (66). **ZAMACHY SAMOBÓJCZE^a ZAREJESTROWANE PRZEZ POLICJĘ**
SUICIDES^a REGISTERED BY POLICE

WYSZCZEGÓLNIENIE	2015	2017	2018	SPECIFICATION
OGÓŁEM	235	234	210	TOTAL
w tym dokonane	144	126	116	of which committed
Miasta	131	120	125	Urban areas
Wieś	104	114	85	Rural areas
Wiek samobójców:				Age of suicidal persons:
12 lat i mniej	1	1	2	12 and less
13–18	11	9	14	13–18
19–24	22	23	17	19–24
25–29	20	28	13	25–29
30–49	93	102	91	30–49
50–69	68	61	48	50–69
70 lat i więcej	19	10	25	70 and more

a Usiłowane i dokonane; w podziale według wieku nie uwzględniono samobójców o nieustalonym wieku.
 Źródło: dane Komendy Wojewódzkiej Policji w Opolu.

a Attempted and committed; data by age of suicidal persons exclude cases for which age is unknown.
 Source: data of the Voivodship Police Headquarters in Opole.

TABL. 22 (67). **PRZECIĘTNE DALSZE TRWANIE ŻYCIA**
LIFE EXPECTANCY

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Przeciętna liczba lat dalszego trwania życia dla osób w wieku lat Life expectancy at age specified					
	0	15	30	45	60	
MĘŻCZYŻNI MALES						
OGÓŁEM	2010	73,0	58,4	44,1	30,1	18,1
TOTAL	2015	73,8	59,4	45,0	31,0	18,7
	2017	74,1	59,5	45,0	31,2	19,0
	2018	74,6	60,1	45,6	31,7	19,5
Miasta		74,8	60,2	45,8	31,9	19,7
Urban areas						
Wieś		74,5	59,9	45,4	31,4	19,2
Rural areas						
KOBIETY FEMALES						
OGÓŁEM	2010	80,4	66,0	51,1	36,5	23,1
TOTAL	2015	81,4	66,8	52,1	37,5	23,9
	2017	81,6	67,0	52,2	37,5	23,8
	2018	81,8	67,3	52,5	37,9	24,3
Miasta		82,1	67,5	52,8	38,2	24,6
Urban areas						
Wieś		81,6	66,9	52,2	37,6	23,9
Rural areas						

TABL. 23 (68). **PROGNOZA LUDNOŚCI W WIEKU PRODUKCYJNYM I NIEPRODUKCYJNYM DO 2050 R.**
 Stan w dniu 31 grudnia
 WORKING AND NON-WORKING AGE POPULATION PROJECTION UNTIL 2050
 As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2020	2025	2030	2035	2040	2045	2050
	w tys. in thousands						
OGÓŁEM	966,6	935,9	902,0	865,1	825,8	785,2	744,6
TOTAL							
mężczyźni	468,2	453,5	437,1	419,5	401,0	382,4	364,0
males							
kobiety	498,4	482,3	464,9	445,7	424,8	402,9	380,6
females							

TABL. 23 (68). **PROGNOZA LUDNOŚCI W WIEKU PRODUKCYJNYM I NIEPRODUKCYJNYM DO 2050 R. (cd.)**
Stan w dniu 31 grudnia
WORKING AND NON-WORKING AGE POPULATION PROJECTION UNTIL 2050 (cont.)
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2020	2025	2030	2035	2040	2045	2050
	w tys. in thousands						
O G Ó Ł E M (dok.) T O T A L (cont.)							
Miasta Urban areas	498,1	478,0	456,2	432,8	408,5	383,9	359,9
mężczyźni males	236,9	227,0	216,3	205,2	194,0	183,0	172,4
kobiety females	261,2	251,0	239,9	227,6	214,5	200,9	187,5
Wieś Rural areas	468,5	457,8	445,9	432,3	417,3	401,3	384,6
mężczyźni males	231,3	226,6	220,9	214,3	207,0	199,3	191,6
kobiety females	237,2	231,3	225,0	218,1	210,4	202,0	193,1
W wieku przedprodukcyjnym Pre-working age	147,9	138,2	121,9	111,0	102,0	95,5	90,7
mężczyźni males	76,1	71,0	62,8	57,1	52,5	49,1	46,7
kobiety females	71,8	67,2	59,1	53,9	49,5	46,4	44,0
Miasta Urban areas	73,4	67,8	59,1	53,7	49,2	45,8	43,1
mężczyźni males	37,7	34,8	30,3	27,5	25,1	23,4	22,0
kobiety females	35,7	33,1	28,9	26,3	24,0	22,4	21,1
Wieś Rural areas	74,5	70,4	62,8	57,2	52,8	49,7	47,6
mężczyźni males	38,4	36,3	32,5	29,6	27,3	25,8	24,6
kobiety females	36,1	34,1	30,3	27,6	25,5	24,0	22,9
W wieku produkcyjnym Working age	592,5	551,6	521,6	486,4	445,6	399,1	354,4
mężczyźni males	315,8	294,1	278,5	262,6	244,4	222,5	198,6
kobiety females	276,7	257,5	243,1	223,8	201,2	176,5	155,8
Miasta Urban areas	296,2	272,9	256,7	237,1	214,4	188,8	165,1
mężczyźni males	156,7	144,0	135,7	126,8	116,5	104,1	91,1
kobiety females	139,6	128,9	121,0	110,3	97,9	84,7	74,0
Wieś Rural areas	296,3	278,7	264,8	249,2	231,3	210,3	189,3
mężczyźni males	159,1	150,1	142,8	135,8	127,9	118,5	107,5
kobiety females	137,1	128,5	122,0	113,5	103,4	91,8	81,8

TABL. 23 (68). **PROGNOZA LUDNOŚCI W WIEKU PRODUKCYJNYM I NIEPRODUKCYJNYM DO 2050 R. (dok.)**
Stan w dniu 31 grudnia
WORKING AND NON-WORKING AGE POPULATION PROJECTION UNTIL 2050 (cont.)
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2020	2025	2030	2035	2040	2045	2050
	w tys. in thousands						
W wieku poprodukcyjnym	226,3	246,1	258,6	267,8	278,2	290,7	299,5
Post-working age							
mężczyźni	76,4	88,4	95,9	99,8	104,1	110,7	118,7
males							
kobiety	149,9	157,7	162,7	168,1	174,1	180,0	180,8
females							
Miasta	128,5	137,3	140,3	141,9	144,9	149,4	151,8
Urban areas							
mężczyźni	42,6	48,3	50,3	50,9	52,4	55,6	59,3
males							
kobiety	85,9	89,1	90,0	91,0	92,6	93,8	92,5
females							
Wieś	97,7	108,7	118,3	125,9	133,3	141,3	147,8
Rural areas							
mężczyźni	33,8	40,1	45,6	48,9	51,7	55,1	59,4
males							
kobiety	64,0	68,6	72,7	77,0	81,5	86,2	88,3
females							
LUDNOŚĆ W WIEKU NIEPRODUKCYJNYM NA 100 OSÓB W WIEKU PRODUKCYJNYM	63	70	73	78	85	97	110
NON-WORKING AGE POPULATION PER 100 PERSONS OF WORKING AGE							
Mężczyźni	48	54	57	60	64	72	83
Males							
Kobiety	80	87	91	99	111	128	144
Females							

TABL. 24 (69). **MIGRACJE WEWNĘTRZNE I ZAGRANICZNE LUDNOŚCI NA POBYT STAŁY**
INTERNAL AND INTERNATIONAL MIGRATION OF POPULATION FOR PERMANENT RESIDENCE

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Napływ ^a Inflow ^a				Odływ ^b Outflow ^b				Saldo migracji ^c Net migration ^c
	ogółem total	z miast from urban areas	ze wsi from rural areas	z zagranicy from abroad	ogółem total	do miast to urban areas	na wieś to rural areas	za granicę to abroad	

W LICZBACH BEZWZGLĘDNYCH IN ABSOLUTE NUMBERS

OGÓŁEM	2010	11154	5752	4676	726	12947	5584	5515	1848	-1793
TOTAL	2015	.	4838	4460	.	5127	4981	.	.	-2379
	2017	9790	4901	4488	401	11014	5437	4697	880	-1224
	2018	11054	5577	5023	454	12329	6037	5254	1038	-1275
Miasta	2010	5096	2129	2640	327	6850	2690	3417	743	-1754
Urban areas	2015	.	1678	2459	.	2314	3054	.	.	-1926
	2017	4695	1793	2696	206	5666	2412	2898	356	-971
	2018	5409	2134	3017	258	6469	2796	3258	415	-1060
Wieś	2010	6058	3623	2036	399	6097	2894	2098	1105	-39
Rural areas	2015	.	3160	2001	.	2813	1927	.	.	-453
	2017	5095	3108	1792	195	5348	3025	1799	524	-253
	2018	5645	3443	2006	196	5860	3241	1996	623	-215

a Zameldowania. b Wymeldowania. c W 2015 r. do obliczenia salda wykorzystano dane o migracjach wewnętrznych za 2015 r. i migracjach zagranicznych za 2014 r.

a Registrations. b Deregistrations. c In 2015 for calculating net migration, data on internal migration for 2015 and data on international migration for 2014 were used.

TABL. 24 (69). **MIGRACJE WEWNĘTRZNE I ZAGRANICZNE LUDNOŚCI NA POBYT STAŁY (dok.)**
INTERNAL AND INTERNATIONAL MIGRATION OF POPULATION FOR PERMANENT RESIDENCE (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Napływ ^a Inflow ^a				Odpiływ ^b Outflow ^b				Saldo migracji ^c Net migration ^c	
	ogółem total	z miast from urban areas	ze wsi from rural areas	z zagranicy from abroad	ogółem total	do miast to urban areas	na wieś to rural areas	za granicę to abroad		
NA 1000 LUDNOŚCI PER 1000 POPULATION										
OGÓŁEM TOTAL	2010	10,95	5,65	4,59	0,71	12,71	5,48	5,41	1,81	-1,76
	2015	.	4,84	4,46	.	.	5,13	4,99	.	-2,38
	2017	9,88	4,94	4,53	0,40	11,11	5,49	4,74	0,89	-1,23
	2018	11,19	5,64	5,08	0,46	12,48	6,11	5,32	1,05	-1,29
Miasta Urban areas	2010	9,54	3,99	4,94	0,61	12,83	5,04	6,40	1,39	-3,28
	2015	.	3,23	4,74	.	.	4,46	5,88	.	-3,71
	2017	8,97	3,43	5,15	0,39	10,83	4,61	5,54	0,68	-1,86
	2018	10,26	4,05	5,72	0,49	12,27	5,30	6,18	0,79	-2,01
Wieś Rural areas	2010	12,50	7,48	4,20	0,82	12,58	5,97	4,33	2,28	-0,08
	2015	.	6,59	4,17	.	.	5,86	4,02	.	-0,94
	2017	10,89	6,64	3,83	0,42	11,43	6,47	3,85	1,12	-0,54
	2018	12,25	7,47	4,35	0,43	12,71	7,03	4,33	1,35	-0,47

a Zameldowania. b Wymeldowania. c W 2015 r. do obliczenia salda wykorzystano dane o migracjach wewnętrznych za 2015 r. i migracjach zagranicznych za 2014 r.

a Registrations. b Deregistrations. c In 2015 for calculating net migration, data on internal migration for 2015 and data on international migration for 2014 were used.

TABL. 25 (70). **MIGRACJE WEWNĘTRZNE LUDNOŚCI NA POBYT STAŁY WEDŁUG KIERUNKÓW**
INTERNAL MIGRATION OF POPULATION FOR PERMANENT RESIDENCE BY DIRECTION

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Napływ ^a Inflow ^a			Odpiływ ^b Outflow ^b			
	ogółem total	z tego samego województwa from the same voivodship	z innych województw from other voivodships	ogółem total	do tego samego województwa to the same voivodship	do innych województw to other voivodships	
W LICZBACH BEZWZGLĘDNYCH IN ABSOLUTE NUMBERS							
OGÓŁEM TOTAL	2010	10428	7551	2877	11099	7551	3548
	2015	9298	7006	2292	10108	7006	3102
	2017	9389	6907	2482	10134	6907	3227
	2018	10600	7751	2849	11291	7751	3540
Miasta Urban areas	2010	4769	3164	1605	6107	3800	2307
	2015	4137	2937	1200	5368	3363	2005
	2017	4489	3161	1328	5310	3278	2032
	2018	5151	3554	1597	6054	3774	2280
Wieś Rural areas	2010	5659	4387	1272	4992	3751	1241
	2015	5161	4069	1092	4740	3643	1097
	2017	4900	3746	1154	4824	3629	1195
	2018	5449	4197	1252	5237	3977	1260
NA 1000 LUDNOŚCI PER 1000 POPULATION							
OGÓŁEM TOTAL	2010	10,24	7,41	2,82	10,90	7,41	3,48
	2015	9,31	7,01	2,29	10,12	7,01	3,11
	2017	9,47	6,97	2,50	10,22	6,97	3,26
	2018	10,73	7,85	2,88	11,43	7,85	3,58
Miasta Urban areas	2010	8,93	5,92	3,01	11,44	7,12	4,32
	2015	7,97	5,66	2,31	10,34	6,48	3,86
	2017	8,58	6,04	2,54	10,15	6,26	3,88
	2018	9,77	6,74	3,03	11,49	7,16	4,33
Wieś Rural areas	2010	11,68	9,05	2,63	10,30	7,74	2,56
	2015	10,76	8,48	2,28	9,88	7,59	2,29
	2017	10,48	8,01	2,47	10,31	7,76	2,55
	2018	11,82	9,10	2,72	11,36	8,63	2,73

a Zameldowania. b Wymeldowania.

a Registrations. b Deregistrations.

TABL. 26 (71). **MIGRACJE WEWNĘTRZNE LUDNOŚCI NA POBYT STAŁY WEDŁUG PŁCI I WIEKU MIGRANTÓW**
INTERNAL MIGRATION OF POPULATION FOR PERMANENT RESIDENCE BY SEX AND AGE OF MIGRANTS

LATA YEARS WIEK MIGRANTÓW AGE OF MIGRANTS	Napływ ^a Inflow ^a			Odptyw ^b Outflow ^b			Saldo migracji Net migration		
	ogółem total	męż- czyźni males	kobiety females	ogółem total	męż- czyźni males	kobiety females	ogółem total	męż- czyźni males	kobiety females
OGÓŁEM	10428	4911	5517	11099	5220	5879	-671	-309	-362
TOTAL 2010	9298	4341	4957	10108	4774	5334	-810	-433	-377
2015	9389	4444	4945	10134	4849	5285	-745	-405	-340
2017	10600	5029	5571	11291	5417	5874	-691	-388	-303
2018									
0- 4 lata	1001	530	471	1046	578	468	-45	-48	3
5- 9	694	331	363	688	333	355	6	-2	8
10-14	465	232	233	452	239	213	13	-7	20
15-19	353	170	183	334	169	165	19	1	18
20-24	745	246	499	830	273	557	-85	-27	-58
25-29	1741	733	1008	2019	873	1146	-278	-140	-138
30-34	1459	710	749	1693	861	832	-234	-151	-83
35-39	1018	535	483	1125	568	557	-107	-33	-74
40-44	752	429	323	730	406	324	22	23	-1
45-49	494	268	226	504	291	213	-10	-23	13
50-54	353	190	163	360	192	168	-7	-2	-5
55-59	343	171	172	325	166	159	18	5	13
60-64	371	161	210	354	146	208	17	15	2
65 lat i więcej and more	811	323	488	831	322	509	-20	1	-21

a Zameldowania. b Wymeldowania.

a Registrations. b Deregistrations.

TABL. 27 (72). **MIGRACJE ZAGRANICZNE LUDNOŚCI NA POBYT STAŁY WEDŁUG PŁCI I WIEKU MIGRANTÓW**
INTERNATIONAL MIGRATION OF POPULATION FOR PERMANENT RESIDENCE BY SEX AND AGE OF MIGRANTS

LATA YEARS WIEK MIGRANTÓW AGE OF MIGRANTS	Imigranci Immigrants			Emigranci Emigrants			Saldo migracji Net migration		
	ogółem total	męż- czyźni males	kobiety females	ogółem total	męż- czyźni males	kobiety females	ogółem total	męż- czyźni males	kobiety females
OGÓŁEM	726	507	219	1848	894	954	-1122	-387	-735
TOTAL 2010	591	372	219	2160	1055	1105	-1569	-683	-886
2014	401	227	174	880	423	457	-479	-196	-283
2017	454	270	184	1038	509	529	-584	-239	-345
2018									
0- 4 lata	152	80	72	19	7	12	133	73	60
5- 9	47	26	21	42	21	21	5	5	-
10-14	14	6	8	25	16	9	-11	-10	-1
15-19	6	6	-	63	53	10	-57	-47	-10
20-24	13	9	4	49	33	16	-36	-24	-12
25-29	34	17	17	69	27	42	-35	-10	-25
30-34	46	31	15	114	48	66	-68	-17	-51
35-39	35	26	9	119	48	71	-84	-22	-62
40-44	25	17	8	97	52	45	-72	-35	-37
45-49	17	14	3	90	42	48	-73	-28	-45
50-54	13	6	7	97	46	51	-84	-40	-44
55-59	14	12	2	93	49	44	-79	-37	-42
60-64	13	7	6	58	25	33	-45	-18	-27
65 lat i więcej and more	25	13	12	103	42	61	-78	-29	-49

TABL. 28 (73). **REZYDENCI^a**
Stan w dniu 31 grudnia
USUAL RESIDENCE POPULATION^a
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2017	2018
O G Ó Ł E M w tys. T O T A L in thousands	973,0	952,6	948,8	946,0
mężczyźni w tys. males in thousands	471,0	461,9	460,4	459,1
kobiety: w tys. females: in thousands	502,0	490,7	488,4	487,0
na 100 mężczyzn per 100 males	107	106	106	106
Miasta: Urban areas:				
w tys. in thousands	517,9	503,1	509,4	513,0
w % ogółu ludności rezydującej in % of total usual residence population	53,2	52,8	53,7	54,2
Wieś: Rural areas:				
w tys. in thousands	455,1	449,4	439,5	433,0
w % ogółu ludności rezydującej in % of total usual residence population	46,8	47,2	46,3	45,8

a Patrz uwagi ogólne, ust. 2 na str. 89.
a See general notes, item 2 on page 89.

TABL. 29 (74). **REZYDENCI^a W WIEKU PRODUKCYJNYM I NIEPRODUKCYJNYM**
Stan w dniu 31 grudnia
WORKING AND NON-WORKING AGE USUAL RESIDENCE POPULATION^a
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	w tys. in thousands				
O G Ó Ł E M	973,0	952,6	948,8	946,0	T O T A L
W wieku przedprodukcyjnym	171,3	157,1	156,2	155,9	Pre-working age
Miasta	85,5	78,6	80,1	81,2	Urban areas
mężczyźni	43,9	40,5	41,3	41,8	males
kobiety	41,6	38,1	38,8	39,4	females
Wieś	85,8	78,5	76,1	74,7	Rural areas
mężczyźni	43,8	40,4	39,1	38,4	males
kobiety	42,0	38,1	36,9	36,3	females
W wieku produkcyjnym	627,8	597,7	584,4	577,0	Working age
w tym w wieku mobilnym	380,9	364,2	356,7	351,9	of which of mobility age
Miasta	337,9	312,3	308,4	306,6	Urban areas
mężczyźni	174,9	164,5	163,4	162,8	males
w tym w wieku mobilnym	102,0	96,4	95,9	95,4	of which of mobility age
kobiety	163,0	147,8	145,0	143,8	females
w tym w wieku mobilnym	100,4	93,5	92,5	91,9	of which of mobility age
Wieś	289,9	285,4	276,0	270,4	Rural areas
mężczyźni	154,5	153,6	148,9	146,0	males
w tym w wieku mobilnym	91,3	89,1	86,2	84,3	of which of mobility age
kobiety	135,4	131,8	127,1	124,4	females
w tym w wieku mobilnym	87,2	85,2	82,1	80,3	of which of mobility age

a Patrz uwagi ogólne, ust. 2 na str. 89.
a See general notes, item 2 on page 89.

TABL. 29 (74). **REZYDENCI^a W WIEKU PRODUKCYJNYM I NIEPRODUKCYJNYM (dok.)**
 Stan w dniu 31 grudnia
 WORKING AND NON-WORKING AGE USUAL RESIDENCE POPULATION^a (cont.)
 As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	w tys. in thousands				
W wieku poprodukcyjnym	173,8	197,8	208,2	213,1	Post-working age
Miasta	94,5	112,2	120,9	125,3	Urban areas
mężczyźni	28,2	35,0	38,7	40,4	males
kobiety	66,3	77,2	82,2	84,9	females
Wieś	79,4	85,5	87,3	87,8	Rural areas
mężczyźni	25,7	27,9	29,1	29,6	males
kobiety	53,7	57,7	58,3	58,2	females

a Patrz uwagi ogólne, ust. 2 na str. 89.
 a See general notes, item 2 on page 89.

TABL. 30 (75). **NIEKTÓRE KOŚCIOŁY I ZWIĄZKI WYZNANIOWE^a**
 Stan w dniu 31 grudnia
 SELECTED CHURCHES AND RELIGIOUS ASSOCIATIONS^a
 As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATIONS	2010	2015	2017	2018
JEDNOSTKI KOŚCIELNE^b CHURCH UNITS^b				
Kościół katolicki Catholic church				
Kościół Rzymskokatolicki ^c	398	399	399	399
Starokatolicki Old Catholic				
Kościół Polskokatolicki ^d	1	1	–	–
Protestanckie i tradycji protestanckiej Protestant and Protestant-tradition				
Kościół Zielonoświątkowy	13	13	13	13
Kościół Adwentystów Dnia Siódmego	5	3	6	6
Nowoapostolski Kościół w Polsce	1	1	1	1
Kościół Ewangelicznych Chrześcijan	1	1	1	1
Nurt badaczy Pisma Świętego Bible student movement				
Świadkowie Jehowy w Polsce	48	34	34	32
Świecki Ruch Misyjny „Epifania”	2	.	2	2
Zrzeszenie Wolnych Badaczy Pisma Świętego	1	1	1	1
DUCHOWNI CLERGY				
Kościół katolicki Catholic church				
Kościół Rzymskokatolicki ^c	831	858	856	867
Starokatolicki Old Catholic				
Kościół Polskokatolicki ^d	1	–	–	–

a Uszeregowane malejąco według liczby wiernych, wyznawców. b Obejmują m.in.: parafie, zbory, gminy wyznaniowe, ośrodki. c Dane dotyczą diecezji opolskiej. d Kościół stowarzyszony w Polskiej Radzie Ekumenicznej.

a Listed by the decreasing number of adherents and faithful. b Including, among others, parishes, congregations, religious communities, centres. c Data concern Opolska diocese. d Church associated in the Polish Ecumenical Council.

TABL. 30 (75). **NIEKTÓRE KOŚCIOŁY I ZWIĄZKI WYZNANIOWE^a (dok.)**
 Stan w dniu 31 grudnia
 SELECTED CHURCHES AND RELIGIOUS ASSOCIATIONS^a (cont.)
 As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATIONS	2010	2015	2017	2018
DUCHOWNI (dok.) CLERGY (cont.)				
Protestanckie i tradycji protestanckiej Protestant and Protestant-tradition				
Kościół Zielonoświątkowy	22	23	19	20
Kościół Adwentystów Dnia Siódmego	2	2	2	1
Nowoapostolski Kościół w Polsce	–	–	–	–
Kościół Ewangelicznych Chrześcijan	2	2	1	1
Nurt badaczy Pisma Świętego Bible student movement				
Świadkowie Jehowy w Polsce	–	.	210	211
Świecki Ruch Misyjny „Epifania”	7	.	8	8
Zrzeszenie Wolnych Badaczy Pisma Świętego	3	3	3	3
WIERNI, WYZNAWCY ADHERENTS, FAITHFUL				
Kościół katolicki Catholic church				
Kościół Rzymskokatolicki ^b	850000 ^c	776000 ^c	771622 ^c	795571 ^c
Starokatolicki Old Catholic				
Kościół Polskokatolicki ^d	20	20	–	–
Protestanckie i tradycji protestanckiej Protestant and Protestant-tradition				
Kościół Zielonoświątkowy	1081	1240	1274	1311
Kościół Adwentystów Dnia Siódmego	197	206	201	191
Nowoapostolski Kościół w Polsce	27	35	48	59
Kościół Ewangelicznych Chrześcijan	41	37	32	35
Nurt badaczy Pisma Świętego Bible student movement				
Świadkowie Jehowy w Polsce	3158 ^e	2876 ^e	3011 ^e	2855 ^e
Świecki Ruch Misyjny „Epifania”	29	.	45	45
Zrzeszenie Wolnych Badaczy Pisma Świętego	14	13	15	13

a Uszeregowane malejąco według liczby wiernych, wyznawców. b Dane dotyczą diecezji opolskiej. c Ochrzczeni. d Kościół stowarzyszony w Polskiej Radzie Ekumenicznej. e Głosiciele.

a Listed by the decreasing number of adherents and faithful. b Data concern Opolska diocese. c Baptised. d Church associated in the Polish Ecumenical Council. e Proclaimers.

Uwagi ogólne

Aktywność ekonomiczna ludności

1. Dane o **aktywności ekonomicznej ludności w wieku 15 lat i więcej** opracowano na podstawie reprezentacyjnego **Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL)**, prowadzonego w cyklu kwartalnym metodą obserwacji ciągłej (ruchomy tydzień badania). Badaniem objęte są osoby będące członkami wylosowanych gospodarstw domowych z wyjątkiem osób przebywających poza gospodarstwem domowym, tj. za granicą lub w gospodarstwach zbiorowego zakwaterowania, 12 miesięcy i więcej. Dane BAEL liczone są w oparciu o dokładną datę urodzenia.

Wyniki badania zostały uogólnione w oparciu o bilanse ludności w wieku 15 lat i więcej przebywającej w gospodarstwach domowych, opracowane na podstawie NSP 2011.

2. Podstawowe kryterium podziału na aktywnych zawodowo i biernych zawodowo stanowi praca, tzn. fakt wykonywania, posiadania bądź poszukiwania pracy.

Ludność aktywna zawodowo obejmuje wszystkie osoby w wieku 15 lat i więcej uznane za pracujące lub bezrobotne.

Do **pracujących** zaliczono wszystkie osoby w wieku 15 lat i więcej, które w okresie badanego tygodnia:

- 1) wykonywały przez co najmniej 1 godzinę prace przynoszącą zarobek lub dochód, tzn. były zatrudnione w charakterze pracownika najemnego, pracowały we własnym (lub dzierżawionym) gospodarstwie rolnym lub prowadziły własną działalność gospodarczą poza rolnictwem albo pomagały (bez wynagrodzenia) w prowadzeniu rodzinnego gospodarstwa rolnego lub rodzinnej działalności gospodarczej poza rolnictwem;
- 2) formalnie miały pracę, ale jej nie wykonywały:
 - z powodu choroby, urlopu macierzyńskiego, urlopu rodzicielskiego lub wypoczynkowego,
 - z innych powodów, przy czym długość przerwy w pracy wynosiła:
 - do 3 miesięcy,
 - powyżej 3 miesięcy, ale osoby te były pracownikami najemnymi i w tym czasie otrzymywały co najmniej 50% dotychczasowego wynagrodzenia.

Podział na pracujących w pełnym i niepełnym wymiarze czasu pracy dokonany został na podstawie deklaracji osoby badanej w odniesieniu do głównego miejsca pracy.

General notes

Economic activity of the population

1. Data on the **economic activity of the population, aged 15 and more**, are compiled on the basis of Labour Force Survey (LFS), which is conducted quarterly using continuous observation method (a sliding survey week). The survey includes the members of households selected on a random basis excluding persons staying outside the households, i.e. abroad or living in institutional households, for 12 months or longer. The LFS data have been calculated on the basis of the exact date of birth.

The survey results have been generalised on the basis of balances of population aged 15 and more living in households, compiled on the basis of Population and Housing Census 2011.

2. The main criterion in dividing the population into economically active and inactive is work, i.e. performing, holding or looking for work.

Economically active population includes all persons aged 15 and more who are considered as employed or unemployed.

The **employed persons** are all persons aged 15 and more who within the surveyed week:

- 1) performed for at least one hour any work generating pay or income, i.e. were employed as a paid employees, worked on their own (or leased) agricultural farm, or conducted their own economic activity outside agriculture or assisted (without pay) in work on family agricultural farm or in conducting family economic activity outside agriculture;
- 2) formally had work but did not perform it:
 - due to illness, maternity leave, paternal leave or vacation,
 - due to other reasons, but the break in employment:
 - did not exceed 3 months,
 - exceeded 3 months but these persons were paid employees and during that period received at least 50% of the hitherto wages and salaries.

Breakdown into full-time and part-time employed persons was made on the basis of a declaration of the surveyed person in reference to the main workplace.

Bezrobotni to osoby w wieku 15–74 lata, które spełniły jednocześnie trzy warunki: w okresie badanego tygodnia nie były osobami pracującymi, aktywnie poszukiwały pracy, tzn. podjęły konkretne działania w ciągu 4 tygodni (wliczając jako ostatni – tydzień badany), aby znaleźć pracę i były gotowe (zdolne) ją podjąć w ciągu dwóch tygodni następujących po tygodniu badanym.

Do bezrobotnych zostały zaliczone także osoby, które nie poszukiwały pracy, ponieważ miały pracę załatwioną i oczekiwały na jej rozpoczęcie przez okres nie dłuższy niż 3 miesiące oraz były gotowe tę pracę podjąć.

Ludność bierna zawodowo, tzn. pozostająca poza siłą roboczą są to wszystkie osoby w wieku 15 lat i więcej, które nie zostały zaklasyfikowane jako pracujące lub bezrobotne tzn. osoby, które w badanym tygodniu:

- 1) nie pracowały, nie miały pracy i jej nie poszukiwały,
- 2) nie pracowały, poszukiwały pracy, ale nie były zdolne (gotowe) do jej podjęcia w ciągu dwóch tygodni następujących po tygodniu badanym,
- 3) nie pracowały i nie poszukiwały pracy, ponieważ miały pracę załatwioną i oczekiwały na jej rozpoczęcie w okresie:
 - dłuższym niż 3 miesiące,
 - do 3 miesięcy, ale nie były gotowe tej pracy podjąć.

Wśród biernych zawodowo wyróżnia się grupę zniechęconych, do której należą osoby nieposzukujące pracy, ponieważ są przekonane, że jej nie znajdą.

3. Współczynnik aktywności zawodowej jest to procentowy udział aktywnych zawodowo danej kategorii w ogólnej liczbie ludności danej kategorii (wyróżnianej m.in. ze względu na wiek, poziom wykształcenia, stan cywilny).

Wskaźnik zatrudnienia jest to procentowy udział pracujących danej kategorii w ogólnej liczbie ludności danej kategorii.

Stopa bezrobocia jest to procentowy udział bezrobotnych danej kategorii w liczbie aktywnych zawodowo danej kategorii.

4. Z uwagi na reprezentacyjną metodę badania BAEL zalecana jest ostrożność w posługiwaniu się danymi w tych przypadkach, gdy zastosowano bardziej szczegółowe podziały i występują liczby niskiego rzędu, mniejsze niż 15 tys. W przypadku, gdy liczby wynoszą poniżej 5 tys., zostały one zastąpione znakiem kropki ("."), co oznacza, że konkretna wartość nie może być pokazana ze względu na losowy błąd próby.

Pracujący

1. Dane opracowano na podstawie sprawozdawczości oraz szacunków (m.in. w zakresie gospodarstw indywidualnych w rolnictwie).

2. Dane o **pracujących** dotyczą osób wykonujących pracę przynoszącą im zarobek lub dochód; do pracujących zalicza się:

The unemployed persons are persons aged 15–74, who simultaneously fulfilled three conditions: within the reference week were not employed, actively sought work i.e. they took specific actions within 4 weeks (the last week being the reference week) to find a job, and were available for work within two weeks after the surveyed week.

The unemployed persons also include persons who did not look for a job because they had a job arranged and were waiting to begin it within the period no longer than 3 months and were available for that work.

Economically inactive persons, i.e. outside the workforce, are all persons aged 15 years and more who have not been classified as employed or unemployed persons, i.e. persons who in the surveyed week:

- 1) did not work, did not have a job and did not seek it,
- 2) did not work, sought work, but were not able (ready) to take up it within two weeks following the examined week,
- 3) did not work and did not look for a job because they had work done and were waiting for it to start in the period:
 - longer than 3 months,
 - up to 3 months, but they were not ready to take this job.

Among the economically inactive, there is a group of discouraged people, to whom persons not seeking work belong, because they are convinced that they will not find it.

3. The **activity rate** is the percentage share of the economically active persons of a given category in the total population of a given category (distinguished, among others, by age, level of education, marital status).

The **employment rate** is the percentage share of the employed persons of a given category in the total population of a given category.

The **unemployment rate** is the percentage share of the unemployed persons of a given category in the number of the economically active persons of a given category.

4. Since the LFS is a sample-based survey, it is important to be careful about using the data in cases where more detailed divisions were applied and where numbers are lower than 15 thousand. In cases when the numbers are estimated below 5 thousand, they are replaced by points ("."), what means, that the value cannot be displayed because of high random error

Employment

1. Data were compiled on the basis of reports as well as estimates (among others in regard to private farms in agriculture).

2. Data regarding **employment** concern persons performing work providing earnings or income and include:

- 1) osoby zatrudnione na podstawie stosunku pracy (umowa o pracę, powołanie, mianowanie, wybór lub stosunek służbowy);
- 2) pracodawców i pracujących na własny rachunek, a mianowicie:
 - a) właścicieli, współwłaścicieli i dzierżawców gospodarstw indywidualnych w rolnictwie – patrz ust. 5 na str. 117,
 - b) właścicieli i współwłaścicieli (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin; z wyłączeniem wspólników spółek, którzy nie pracują w spółce) podmiotów prowadzących działalność gospodarczą poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie,
 - c) inne osoby pracujące na własny rachunek, np. osoby wykonujące wolne zawody,
- 3) osoby wykonujące pracę nakładczą;
- 4) agentów;
- 5) członków spółdzielni produkcji rolnej (rolniczych spółdzielni produkcyjnych i innych spółdzielni zajmujących się produkcją rolną oraz spółdzielni kółek rolniczych);
- 6) duchownych pełniących obowiązki duszpasterskie.

3. Pełnozatrudnieni są to osoby zatrudnione w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym w danym zakładzie pracy lub na danym stanowisku pracy, w tym również osoby, które zgodnie z obowiązującymi przepisami pracują w skróconym czasie pracy, np. z tytułu warunków szkodliwych dla zdrowia lub przedłużonym czasie pracy, np. dozorczy mienia.

Niepełnozatrudnieni są to osoby, które zgodnie z umową o pracę pracują stale w niepełnym wymiarze czasu pracy. Niepełnozatrudnieni w głównym miejscu pracy są to osoby, które oświadczyły, że dany zakład jest ich głównym miejscem pracy.

4. Dane dotyczące **pracujących według stanu w dniu 31 grudnia** podano bez przeliczenia niepełnozatrudnionych na pełnozatrudnionych, przy przyjęciu zasady jednorazowego ujmowania tych osób w **głównym miejscu pracy**.

5. Dane dotyczące **pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie według stanu w dniu 31 grudnia** wyznaczono na podstawie Powszechnego Spisu Rolnego 2010.

Do pracujących w gospodarstwach indywidualnych zaliczono osoby pracujące w gospodarstwach prowadzących działalność rolniczą, tj. ujęto wszystkich pracujących niezależnie od powierzchni użytków rolnych oraz przeznaczenia produkcji rolniczej (razem z produkującymi **wyłącznie** lub **głównie** na własne potrzeby).

6. Dane o zatrudnionych na podstawie stosunku pracy dotyczą:

- 1) **zatrudnienia według stanu w dniu 31 grudnia** osób pełnozatrudnionych (łącznie z sezonowymi i zatrudnionymi dorywczo) oraz niepełnozatrudnionych w głównym miejscu pracy bez przeliczania na pełnozatrudnionych;
- 2) **przeciętnego zatrudnienia** pracowników pełnozatrudnionych (łącznie z sezonowymi i zatrudnionymi dorywczo) oraz niepełnozatrudnionych w przeliczeniu na pełnozatrudnionych.

- 1) employees hired on the basis of an employment contract (labour contract, posting, appointment, election or service relation);
- 2) employers and own-account workers, i.e.:
 - a) owners, co-owners, and leaseholders of private farms in agriculture – see item 5 on page 117,
 - b) owners and co-owners (including contributing family workers; excluding partners in companies who do not work in them) of entities conducting economic activity excluding private farms in agriculture,
 - c) other self-employed persons, e.g., persons practising learned professions,
- 3) outworkers;
- 4) agents;
- 5) members of agricultural production cooperatives (agricultural producers' cooperatives and other cooperatives engaged in agricultural production as well as agricultural farmers' cooperatives);
- 6) clergy fulfilling priestly obligations.

3. Full-time paid employees are employed persons on a full-time basis, as defined by a given company or for a given position, as well as persons who, in accordance with regulations, work a shortened work-time period, e.g. due to hazardous conditions, or a longer work-time period, e.g. property caretaker.

Part-time paid employees are persons who, in accordance with labour contracts, regularly work on a part-time basis. Part-time paid employees in the main workplace are persons who declared that the given workplace is their main workplace.

4. Data concerning **employment as of 31st December** are presented without converting part-time paid employees into full-time paid employees, each person being listed once according to the **main workplace**.

5. Data concerning **employed persons on private farms in agriculture as of 31st December** were estimated on the basis of the Agricultural Census 2010.

The following employed persons on private farms conducting agricultural activity are included in the group of employed persons on private farms, i.e. included the whole number of employed persons independently from area of agricultural land as well as from destination of agricultural output (including producing **exclusively** or **mainly** for their own needs).

6. Data regarding employees hired on the basis of an employment contract concern:

- 1) **the employment as of 31st December** of full-time paid employees (including seasonal and temporary employees) as well as part-time paid employees in the main workplace without converting them into full-time paid employees;
- 2) **the average paid employment** – full-time paid employees (including seasonal and temporary employees) as well as part-time paid employees in terms of full-time paid employees.

7. Dane o pracujących nie obejmują jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego.

8. Dane grupowane według sekcji opracowano **metodą przedsiębiorstw**. Definicję metody przedsiębiorstw podano w uwagach ogólnych do Rocznika, ust. 6 na str. 21.

9. W tabl. 3 dane prezentowane są według faktycznego (stałego) miejsca pracy i rodzaju działalności.

10. Informacje o **ruchu zatrudnionych** obejmują pełnozatrudnionych (łącznie z sezonowymi i zatrudnionymi dorywczo). Dane te dotyczą **liczby przyjęć do pracy i zwolnień z pracy**, a nie liczby osób. Liczba przyjęć do pracy oraz zwolnień z pracy może być wyższa od liczby osób, ponieważ jedna osoba może kilkakrotnie zmienić pracę w ciągu roku.

Do liczby przyjętych do pracy zaliczono osoby podejmujące pracę po raz pierwszy i kolejny. Do liczby zwolnionych z pracy zaliczono osoby, z którymi rozwiązano umowę o pracę w drodze wypowiedzenia przez pracownika lub zakład pracy (łącznie ze zwolnieniami grupowymi), osoby, które przeniesiono na emeryturę lub rentę z tytułu niezdolności do pracy, osoby, które porzuciły pracę, a także – ze względów ewidencyjnych – osoby zmarłe. Ponadto do liczby przyjętych do pracy lub zwolnionych z pracy zaliczono osoby przeniesione służbowo lub przyjęte z innego zakładu pracy na podstawie porozumienia między podmiotami, a także osoby powracające do pracy i odchodzące z pracy na urlopy wychowawcze, bezpłatne i rehabilitację.

Współczynnik przyjęć (zwolnień) obliczono jako stosunek liczby przyjęć pomniejszonej o liczbę osób powracających do pracy z urlopów wychowawczych (lub liczby zwolnień pomniejszonej o liczbę osób, które otrzymały urlopy wychowawcze) w roku badanym do liczby pełnozatrudnionych według stanu w dniu 31 grudnia z roku poprzedzającego rok badany.

11. **Wolne miejsca pracy** to miejsca pracy powstałe w wyniku ruchu zatrudnionych bądź nowo utworzone, w stosunku do których spełnione zostały jednocześnie trzy warunki:

- 1) miejsca pracy w dniu sprawozdawczym były faktycznie nieobsadzone;
- 2) pracodawca czynił starania, aby znaleźć osoby chętne do podjęcia pracy;
- 3) w przypadku znalezienia właściwych kandydatów, pracodawca byłby gotów do natychmiastowego przyjęcia tych osób.

12. **Nowo utworzone miejsca pracy** to miejsca pracy powstałe w wyniku zmian organizacyjnych, rozszerzenia lub zmiany profilu działalności oraz wszystkie miejsca pracy w jednostkach nowo powstałych.

7. Data regarding employed persons do not include budgetary units conducting activity within the scope of national defence and public safety.

8. Data grouped according to sections were compiled using **the enterprise method**. The definition of the enterprise method is presented in the general notes to the Yearbook, item 6 on page 21.

9. In table 3 data are presented by actual (permanent) workplace and kind of activity.

10. Information regarding **labour turnover** concerns full-time paid employees (including seasonal and temporary employees). These data concern **the number of hires and the number of terminations** and not the number of persons. The number of hires and terminations may be greater than the number of persons as one person may change work several times within a year.

Hired persons are persons starting work for the first or a subsequent time. Terminated persons are persons with whom work contracts have been dissolved upon the wish of either the employee or the employer (including group dismissals), persons, who have retired or been granted a disability pension, persons who have left work as well as – for record-keeping purposes – persons who have died. Moreover, persons hired or terminated include persons transferred on the basis of inter-entities agreements as well as persons returning to and leaving work within the framework of child-care leave and unpaid vacations and rehabilitation.

The hire (termination) rate is calculated as the ratio of the number of hires less the number of persons returning to work from child-care (or the number of terminations less the number of persons granted child-care) during a surveyed year to the number of full-time paid employees as of 31st December from the year preceding the surveyed year.

11. **Vacancies** are positions or jobs unoccupied due to labour turnover or newly created ones that simultaneously meet the following three conditions:

- 1) positions and jobs were actually unoccupied on the survey day;
- 2) the employer made efforts to find people willing to take up the job;
- 3) if adequate candidates were found to occupy the vacancies, the employer would be ready to hire them immediately.

12. **Newly created jobs** are jobs created in the course of organisational changes, expanding or changing business profile, and all jobs in the newly established units.

Bezrobocie

1. Dane o **bezrobotnych zarejestrowanych** obejmują osoby, które zgodnie z ustawą z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, obowiązującą od 1 czerwca 2004 r. (tekst jednolity Dz. U. 2018 poz. 1265 z późniejszymi zmianami) określone są jako bezrobotne.

Pod pojęciem **bezrobotnego** należy rozumieć osobę, która ukończyła 18 lat i nie osiągnęła wieku emerytalnego, jest osobą niezatrudnioną i niewykonującą innej pracy zarobkowej, zdolną i gotową do podjęcia zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy (bądź jeśli jest to osoba niepełnosprawna – zdolna i gotowa do podjęcia zatrudnienia co najmniej w połowie tego wymiaru czasu pracy), nieuczącą się w szkole, z wyjątkiem szkół dla dorosłych (lub przystępującą do egzaminu eksternistycznego z zakresu tej szkoły) lub szkół wyższych w systemie studiów niestacjonarnych, zarejestrowaną we właściwym dla miejsca zameldowania (stałego lub czasowego) powiatowym urzędzie pracy oraz poszukującą zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej, z dodatkowymi wyłączeniami dotyczącymi źródeł dochodów, zapisanymi w ustawie.

2. Za **bezrobotnego zarejestrowanego absolwenta** uważa się osobę w okresie do upływu 12 miesięcy od ukończenia nauki potwierdzonej świadectwem, dyplomem lub innym dokumentem ukończenia szkoły (dotyczy absolwentów z wykształceniem zasadniczym zawodowym, średnim, policealnym lub wyższym), kursów zawodowych trwających co najmniej 24 miesiące lub nabycia uprawnień do wykonywania zawodu przez osoby niepełnosprawne.

3. **Długotrwale bezrobotni zarejestrowani** są to osoby bezrobotne pozostające w rejestrze powiatowego urzędu pracy łącznie przez okres ponad 12 miesięcy w okresie ostatnich 2 lat, z wyłączeniem okresów odbywania stażu i przygotowania zawodowego dorosłych w miejscu pracy.

4. **Stopę bezrobocia rejestrowanego** obliczono jako stosunek liczby bezrobotnych zarejestrowanych do liczby cywilnej ludności aktywnej zawodowo, tj. bez pracowników jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego. Stopę bezrobocia rejestrowanego podaje się z uwzględnieniem pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie (będących składową cywilnej ludności aktywnej zawodowo) wyszacowanych na podstawie Powszechnego Spisu Rolnego 2010.

5. Informacje o **wydatkach Funduszu Pracy** podaje się zgodnie z ustawą z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, obowiązującą od 1 czerwca 2004 r. (tekst jednolity Dz. U. 2018, poz. 1265 z późniejszymi zmianami).

Unemployment

1. Data regarding **registered unemployed persons** include persons who, in accordance with the Law dated 20th April 2004 on Promotion of Employment and Labour Market Institutions, in force since 1st June 2004 (uniform text Journal of Laws 2018, item 1265 with later amendments), are classified as unemployed.

An **unemployed person** is understood as a person who is at least 18 years old and has not reached the retirement age, is not employed and not performing any other kind of paid work who is capable of work and ready to take full-time employment (or in case he/she is a disabled person – capable and ready to take work at least half of the full work-time required within a given occupation or service), not attending any full-time schools with the exception of schools for adults (or taking extra curriculum exam within the scope of this school programme) or tertiary schools in part-time programme and registered in a powiat labour office, corresponding to the person's permanent or temporary place of residence, and seeking employment or any other income-generating work, with additional provisions concerning the sources of income, included in the mentioned law.

2. An **registered unemployed school-leaver** is a person who has graduated within the last 12 months any school confirmed by a certificate, diploma or other document of completion of education (concerns school-leavers with basic vocational, secondary, post-secondary or tertiary education), has completed a minimum of 24 months of vocational training courses or disabled persons who acquired qualifications to work in a given occupation.

3. **The registered long-term unemployed** are persons remaining in the register rolls of the powiat labour office for the overall period of over 12 months during the last two years, excluding the periods of undergoing a traineeship and on a job occupational training of adults in the workplace.

4. **The registered unemployment rate** is calculated as the ratio of the number of registered unemployed persons to the economically active civilian population, i.e., excluding employees of budgetary units conducting activity within the scope of national defence and public safety. The registered unemployment rate is given considering employed persons on private farms in agriculture (as part of the economically active civilian population) estimated on the basis of the Agricultural Census 2010.

5. Information concerning **Labour Fund expenditures** are given according to Law dated 20th April 2004, on Promotion of Employment and Labour Market Institutions, in force since 1st June 2004 (uniform text Journal of Laws 2018, item 1265 with later amendments).

Warunki pracy

1. Informacje o **wypadkach przy pracy** obejmują wszystkie wypadki przy pracy, jak również wypadki traktowane na równi z wypadkami przy pracy niezależnie od tego, czy wykazana została niezdolność do pracy. Informacje o wypadkach przy pracy w jednostkach budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego dotyczą tylko pracowników cywilnych.

Dane o wypadkach przy pracy, poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie, uzyskiwane są ze „Statystycznej karty wypadku”.

Wypadki przy pracy w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie opracowano na podstawie sprawozdawczości Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego (KRUS) i dotyczą tylko tych wypadków, z tytułu których przyznano w danym roku jednorazowe odszkodowania.

Za jeden wypadek przy pracy liczy się wypadek każdej pracującej osoby poszkodowanej w wypadku indywidualnym, jak również w wypadku zbiorowym.

2. Za **wypadek przy pracy** uważa się nagle zdarzenie wywołane przyczyną zewnętrzną, powodujące uraz lub śmierć, które nastąpiło w związku z pracą:

- 1) podczas lub w związku z wykonywaniem przez pracownika zwykłych czynności lub poleceń przełożonych oraz czynności na rzecz pracodawcy, nawet bez polecenia;
- 2) w czasie pozostawiania pracownika w dyspozycji pracodawcy w drodze między siedzibą pracodawcy a miejscem wykonywania obowiązku wynikającego ze stosunku pracy.

Na równi z wypadkiem przy pracy, w zakresie uprawnień do świadczeń określonych w ustawie o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych, traktuje się wypadek, któremu pracownik uległ:

- 1) w czasie podróży służbowej;
- 2) podczas szkolenia w zakresie powszechnej samoobrony;
- 3) przy wykonywaniu zadań zleconych przez działające u pracodawcy organizacje związkowe.

Za wypadek przy pracy uważa się również nagle zdarzenie, powodujące uraz lub śmierć, które nastąpiło w okresie ubezpieczenia wypadkowego podczas:

- 1) uprawiania sportu w trakcie zawodów i treningów przez osobę pobierającą stypendium sportowe;
- 2) wykonywania odpłatnie pracy w czasie odbywania kary pozbawienia wolności lub tymczasowego aresztowania;
- 3) pełnienia mandatu posła lub senatora, pobierającego uposażenie;
- 4) sprawowania mandatu posła do Parlamentu Europejskiego wybranego w Rzeczypospolitej Polskiej;
- 5) odbywania – na podstawie skierowania wydanego przez powiatowy urząd pracy lub inny

Working conditions

1. Information on **accidents at work** includes all accidents at work, as well as accidents treated equally to accidents at work, regardless of whether incapacity for work was indicated. Information on accidents at work in budgetary units conducting activity within the scope of national defence and public safety concerns only civilian employees.

Data on accidents at work, excluding private farms in agriculture, are obtained from “Statistical accidents report”.

Accidents at work on private farms in agriculture were compiled on the basis of reports of the Agricultural Social Insurance Fund (ASIF) and are related only to the accidents for which one-off compensations were granted in a given year.

Each accident, regardless whether the victim was injured during a single or multiple casualty incident, is counted as one accident at work.

2. **Accident at work** is understood as a sudden event, leading to injury or death caused by external reason, which occurred in connection with work:

- 1) during or in connection with performance of ordinary activities or instructions by the employee and activities for the employers, even without instructions;
- 2) when the employee remains at the disposal of the employer on the way between the seat of the employer and the place of performing the obligation arising from the employment relationship.

Every accident is treated **equally to accident at work**, as regards entitlement to benefits defined in the law on social insurance against accidents at work and occupational diseases if the employee had such an accident:

- 1) during a business trip;
- 2) during training within the scope of national self-defence;
- 3) when performing tasks ordered by trade union organisations operating at the employer's.

Accident at work is also understood as a sudden incident, causing injury or death, which happened within the term of accident insurance in the course of:

- 1) practising sports during competitions and training by a person receiving sport scholarship;
- 2) performance of paid work while serving the sentence of imprisonment or temporary detentions;
- 3) exercising a mandate by members of parliament or senate who receive salaries;
- 4) serving a mandate of the European Parliament member elected in the Republic of Poland;
- 5) doing – on the basis of appointment issues by powiat labour office or other supervising entity – training or internship connected with a scholarship received by school leavers;

- podmiot kierujący – szkolenia lub stażu związanego z pobieraniem przez absolwenta stypendium;
- 6) wykonywania przez członka rolniczej spółdzielni produkcyjnej, spółdzielni kółek rolniczych oraz przez inną osobę traktowaną na równi z członkiem spółdzielni, pracy na rzecz tych spółdzielni;
 - 7) wykonywania lub współpracy przy wykonywaniu pracy na podstawie umowy agencyjnej, umowyzleczenia lub umowy o świadczenie usług;
 - 8) wykonywania zwykłych czynności związanych z prowadzeniem lub współpracą przy prowadzeniu działalności pozarolniczej;
 - 9) wykonywania przez osobę duchowną czynności religijnych lub czynności związanych z powierzonymi funkcjami duszpasterskimi lub zakonnymi;
 - 10) odbywania zastępczych form służby wojskowej;
 - 11) nauki w Krajowej Szkole Administracji Publicznej przez słuchaczy pobierających stypendium.

3. Za ciężki wypadek przy pracy uważa się wypadek, w wyniku którego nastąpiło ciężkie uszkodzenie ciała, a mianowicie: utrata wzroku, słuchu, mowy, zdolności płodzenia lub inne uszkodzenie ciała albo rozstrój zdrowia, naruszające podstawowe funkcje organizmu, a także choroba nieuleczalna lub zagrażająca życiu, trwała choroba psychiczna, trwała, całkowita lub znaczna niezdolność do pracy w zawodzie albo trwałe poważne zezspalenie lub zniekształcenie ciała.

4. Za śmiertelny wypadek przy pracy uważa się wypadek, w wyniku którego nastąpiła śmierć osoby poszkodowanej na miejscu wypadku lub w okresie 6 miesięcy od chwili wypadku.

5. Wypadki przy pracy klasyfikuje się m.in. według **wydarzeń** je powodujących (określających rodzaj kontaktu człowieka z czynnikiem, który spowodował wypadek) oraz **przyczyn** wypadków (wszelkich braków i nieprawidłowości związanych z czynnikami materialnymi, z organizacją pracy, z nieprawidłowym zachowaniem się pracownika). Każdy wypadek przy pracy jest wynikiem jednego wydarzenia, ale najczęściej kilku przyczyn, w związku z tym sumą przyczyn jest większa od ogólnej liczby wypadków. Wydarzenia powodujące urazy grupowane zgodnie z zaleceniami EUROSTAT-u.

6. Wskaźnik wypadkowości jest to liczba osób poszkodowanych przypadających na 1000 pracujących; do obliczenia wskaźnika przyjęto przeciętną liczbę pracujących obliczoną jako średnia arytmetyczna dwóch stanów w dniu 31 grudnia, tj. z roku poprzedzającego rok badany i z roku badanego.

7. Informacje o **zatrudnionych w warunkach zagrożenia** czynnikami szkodliwymi dla zdrowia opracowano na podstawie sprawozdawczości; przy czym:

- 1) dane obejmują zatrudnionych w podmiotach o liczbie pracujących powyżej 9 osób, zaliczanych do sekcji: „Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo” (bez gospodarstw indywidualnych w rolnictwie, łowiectwa i pozyskiwania zwierząt łownych,

- 6) performance of work, by members of agricultural producers' cooperatives, agricultural farmers' cooperatives and by other persons treated equally to members of cooperatives, for the benefit of these cooperatives;
- 7) performance or cooperation in performance of work on the basis of agency agreements, contracts of mandate or contracts of services;
- 8) performance of usual activities related to running, or cooperation in running, a non-agricultural economic activity;
- 9) performance of religious activities or activities connected with entrusted pastoral or monastic functions by clergymen;
- 10) serving supplementary forms of military service;
- 11) education of students receiving scholarship at the National School of Public Administration.

3. Serious accident at work is an accident which results in serious bodily harm, i.e., loss of sight, hearing, speech, ability to procreate, other bodily harm or health-related problem, which disrupts primary bodily functions, or results in incurable and life-threatening diseases, permanent mental illness, a permanent, total or significant incapacity for work in the occupation or a permanent significant disfigurement or distortion of the body.

4. Fatal accident at work is an accident which leads to the death of a victim at the site of the accident or within 6 months of the accident.

5. Accidents at work are classified, i.a., according to **contact-mode of injury** (describing the type of contact of the victim with the factor which caused the accident) as well as according to their **causes** (all shortcomings and irregularities connected with material agents, organisation of work, incorrect employee's action). Each accident at work is the result of a single contact-mode, but most often of several causes, thus the sum of causes is greater than the total number of accidents. Contact-modes of injuries have been grouped according to the EUROSTAT recommendations.

6. Incidence rate is the number of persons injured per 1000 persons employed. To calculate the ratio, the average number of working persons was assumed, expressed as an arithmetic mean for two consecutive years, as of 31st December, i.e. from the year preceding the surveyed year and from the surveyed year.

7. Information on **persons exposed to physical health risk factors** is compiled on the basis of reports, wherein:

- 1) data concern persons employed by entities with the number of employees more than 9 persons, included in the sections: "Agriculture, forestry and fishing" (excluding: private farms in agriculture, hunting, trapping and related service activities as well as marine fishing); "Mining and quar-

- włączając działalność usługową oraz rybołówstwa w wodach morskich); „Górnictwo i wydobywanie”; „Przetwórstwo przemysłowe”; „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych”; „Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją”; „Budownictwo” (bez realizacji projektów budowlanych związanych ze wzniesieniem budynków); „Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle”; „Transport i gospodarka magazynowa”; „Informacja i komunikacja” (bez: działalności związanej z produkcją filmów, nagrań wideo, programów telewizyjnych, nagrań dźwiękowych i muzycznych oraz pozostałej działalności usługowej w zakresie informacji); „Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna” (w zakresie badań naukowych i prac rozwojowych oraz działalności weterynaryjnej); „Działalność w zakresie usług administrowania i działalności wspierająca” (w zakresie wynajmu i dzierżawy, działalności organizatorów turystyki, pośredników i agentów turystycznych oraz pozostałej działalności usługowej w zakresie rezerwacji i działalności z nią związanej oraz pozostałego sprzątnięcia); „Edukacja” (w zakresie szkół wyższych); „Opieka zdrowotna i pomoc społeczna” (w zakresie opieki zdrowotnej); „Pozostała działalność usługowa” (w zakresie naprawy i konserwacji komputerów i artykułów użytku osobistego i domowego);
- 2) dane dotyczą zatrudnionych w warunkach zagrożenia: związane z rezerwacji i działalności (substancje chemiczne, pyły, hałas, wibracje (drżania mechaniczne), gorący lub zimny mikroklimat itp.), związanego z uciążliwością pracy (wymuszona pozycja ciała, nadmierne obciążenie fizyczne itp.) oraz z czynnikami mechanicznymi związanymi z maszynami szczególnie niebezpiecznymi;
 - 3) do obliczenia wskaźnika na 1000 zatrudnionych przyjęto liczbę zatrudnionych na podstawie stosunku pracy według stanu w dniu 31 grudnia z roku badanego.

8. Ocena ryzyka zawodowego to proces analizowania i wyznaczenia dopuszczalności ryzyka w obszarze bezpieczeństwa i higieny pracy, związanego z zagrożeniami występującymi w miejscu pracy.

9. Za chorobę zawodową uważa się chorobę, która została spowodowana działaniem czynników szkodliwych dla zdrowia występujących w środowisku pracy lub specyfiką wykonywanej pracy.

Choroby zawodowe prezentowane w tabl. 21 podaje się zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 30 czerwca 2009 r. (tekst jednolity Dz. U. 2013 poz. 1367).

Do obliczenia wskaźnika na 100 tys. zatrudnionych przyjęto liczbę zatrudnionych na podstawie stosunku pracy według stanu w dniu 31 grudnia z roku poprzedzającego rok badany.

- rying”; „Manufacturing”; „Electricity, gas, steam and air conditioning supply”; „Water supply; sewerage, waste management and remediation activities”; „Construction” (excluding development of building projects); „Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles”; „Transportation and storage”; „Information and communication” (excluding: motion picture, video and television programme production, sound recording and music publishing activities as well as other information service activities); „Professional, scientific and technical activities” (in the scope scientific research and development as well as veterinary activities), „Administrative and support service activities” (in the scope rental and leasing activities; travel agency, tour operator as well as other reservation service and related activities and other cleaning activities); „Education” (only tertiary education); „Human health and social work activities” (in the scope of human health activities); „Other service activities” (in the scope repair of computers and personal and household goods);
- 2) data concern persons exposed to factors arising from the work environment (chemicals, dusts, noise, vibrations, hot or cold microclimate, etc.), strenuous work (awkward postures, excessive physical exertion, etc.) as well as mechanical factors associated with particularly dangerous machinery;
 - 3) the number of employees hired on the basis of an employment contract as of 31st December from the surveyed year was assumed to calculate the ratio per 1000 paid employees.

8. Occupational risk assessment is the process of analysing and determining the acceptability of risk related to workplace hazards in the area of occupational health and safety.

9. Disease is deemed an **occupational disease** if it has been caused by the physical health risk factors occurring in the work environment or the nature of performed work.

Occupational diseases in table 21 have been reported pursuant to the decree of the Council of Ministers, dated 30th June 2009 (uniform text Journal of Laws 2013 item 1367).

The number of employees hired on the basis of an employment contract as of 31st December from the year preceding the surveyed year was assumed to calculate the ratio per 100 thousand employees.

Aktywność ekonomiczna ludności

Economic activity of the population

TABLE 1 (76). **AKTYWNOŚĆ EKONOMICZNA LUDNOŚCI W WIEKU 15 LAT I WIĘCEJ – na podstawie BAEL**
ECONOMIC ACTIVITY OF THE POPULATION AGED 15 AND MORE – on the LFS basis

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2017	2018				
	przeciętne w roku annual averages		kwartały quarters					
			I	II	III	IV		
LUDNOŚĆ w tys. POPULATION in thousands	751	770	754	744	745	744	743	742
Mężczyźni Men	359	361	361	355	356	356	355	355
Kobiety Women	392	409	394	388	389	388	388	387
Aktywni zawodowo Economically active persons	401	418	421	416	418	413	418	415
mężczyźni men	228	228	241	233	237	230	232	234
kobiety women	173	189	179	183	181	183	186	181
Pracujący Employed persons	362	391	403	403	402	402	407	401
mężczyźni men	208	215	232	227	229	224	227	228
kobiety women	154	176	170	176	173	178	180	172
Bezrobotni ^a Unemployed persons ^a	39	27	18	13	16	11	11	14
mężczyźni men	21	13	9	6	9	6	5	5
kobiety women	18	14	9	7	7	6	6	9
Bierni zawodowo Economically inactive persons	351	352	334	327	327	330	325	328
Mężczyźni Men	131	132	120	122	119	126	123	121
Kobiety Women	220	220	214	205	208	205	202	207
WSPÓŁCZYNNIK AKTYWNOŚCI ZAWODOWEJ w % ACTIVITY RATE in %	53,4	54,3	55,8	55,9	56,1	55,5	56,3	55,9
mężczyźni men	63,5	63,2	66,8	65,6	66,6	64,6	65,4	65,9
kobiety women	44,1	46,2	45,4	47,2	46,5	47,2	47,9	46,8
Miasta Urban areas	53,5	54,3	56,3	56,2	56,9	55,7	56,3	56,1
Wieś Rural areas	53,2	54,5	55,4	55,7	55,2	55,6	56,2	55,6
WSKAŹNIK ZATRUDNIENIA w % EMPLOYMENT RATE in %	48,2	50,8	53,4	54,2	54,0	54,0	54,8	54,0
mężczyźni men	57,9	59,6	64,3	63,9	64,3	62,9	63,9	64,2
kobiety women	39,3	43,0	43,1	45,4	44,5	45,9	46,4	44,4
Miasta Urban areas	47,9	50,5	53,8	54,5	54,4	54,0	54,8	54,3
Wieś Rural areas	48,6	51,0	52,8	54,0	53,2	54,1	55,0	53,5

a Osoby w wieku 15–74 lata.

a Persons aged 15–74.

TABL. 1 (76). **AKTYWNOŚĆ EKONOMICZNA LUDNOŚCI W WIEKU 15 LAT I WIĘCEJ – na podstawie BAEL (dok.)**
 ECONOMIC ACTIVITY OF THE POPULATION AGED 15 AND MORE – on the LFS basis (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2017	2018				
	przeciętne w roku		annual averages		kwartaly		quarters	
					I	II	III	IV
STOPA BEZROBOCIA w %	9,7	6,5	4,3	3,1	3,8	2,7	2,6	3,4
UNEMPLOYMENT RATE in %								
mężczyźni	9,2	5,7	3,7	2,6	3,8	2,6	2,2	2,1
men								
kobiety	10,4	7,4	5,0	3,8	3,9	3,3	3,2	5,0
women								
Miasta	10,6	6,6	4,0	3,1	4,4	3,1	2,6	3,1
Urban areas								
Wieś	8,6	6,3	4,6	3,2	3,7	2,6	2,6	3,7
Rural areas								

TABL. 2 (77). **AKTYWNOŚĆ EKONOMICZNA LUDNOŚCI W WIEKU 15 LAT I WIĘCEJ WEDŁUG WIEKU ORAZ POZIOMU WYKSZTAŁCENIA W IV KWARTALE 2018 R. – na podstawie BAEL**
 ECONOMIC ACTIVITY OF THE POPULATION AGED 15 AND MORE BY AGE AND EDUCATIONAL LEVEL IN IV QUARTER 2018 – on the LFS basis

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ludność Popula- tion	Aktywni zawodowo Economically active persons			Bierni zawo- dowo Econo- mically inactive persons	Współ- czynnik aktywno- ści zawo- dowej Activity rate	Wskaź- nik zatrud- nienia Employ- ment rate	Stopa bezro- bočia Unem- ploy- ment rate
		ogółem total	pracu- jący employed	bezro- botni ^a unem- ployed ^a				
		w tys. in thousands		w % in %				
O G Ó Ł E M	742	415	401	14	328	55,9	54,0	3,4
TOTAL								
Według wieku: By age:								
w tym w wieku produkcyjnym ^b	515	399	385	14	117	77,5	74,8	3,5
of which of working age ^b								
15 – 24 lata	87	33	30	. ^c	54	37,9	34,5	x
25 – 34	120	98	94	. ^c	21	81,7	78,3	x
35 – 44	126	110	108	. ^c	15	87,3	85,7	x
45 – 54	110	93	91	. ^c	17	84,5	82,7	x
55 lat i więcej	299	79	77	. ^c	220	26,4	25,8	x
and more								
Według poziomu wykształcenia: By educational level:								
Wyższe	154	124	123	. ^c	30	80,5	79,9	x
Tertiary								
Policealne i średnie zawodowe	181	110	107	. ^c	71	60,8	59,1	x
Post-secondary and vocational secondary								
Średnie ogólnokształcące	72	38	35	. ^c	35	52,8	48,6	x
General secondary								
Zasadnicze zawodowe	203	119	114	5	84	58,6	56,2	4,2
Basic vocational								
Gimnazjalne, podstawowe i niepeł- ne podstawowe	131	23	22	. ^c	108	17,6	16,8	x
Lower secondary, primary and incomplete primary								

a Osoby w wieku 15–74 lata. b Mężczyźni w wieku 18–64 lata, kobiety w wieku 18–59 lat. c Szacunek mniejszy niż 5 tys., konkretna wartość nie podana ze względu na losowy błąd próby.

a Persons aged 15–74. b Men aged 18–64, women aged 18–59. c The estimate less than 5 thousand, specific value not given because of high random error of sample.

Pracujący Employment

TABL. 3 (78). **PRACUJĄCY^a**
Stan w dniu 31 grudnia
EMPLOYED PERSONS^a
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2017	2018	
				ogółem total	w tym kobiety of which women
O G Ó Ł E M	310991	321602	332418	338314	155548
TOTAL					
sektor publiczny	83700	71342	72045	72196	49438
public sector					
sektor prywatny	227291	250260	260373	266118	106110
private sector					
Rolnictwo ^b , leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	50793	50610	50177	49885	23102
Agriculture ^b , forestry and fishing					
Przemysł	74714	76329	79947	80364	23307
Industry					
w tym przetwórstwo przemysłowe	65239	68512	72002	71786	21595
of which manufacturing					
Budownictwo	22414	24775	26228	28345	2487
Construction					
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ	45377	44746	45657	45482	24877
Trade; repair of motor vehicles ^Δ					
Transport i gospodarka magazynowa	15711	15931	18006	18621	3908
Transportation and storage					
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ	4664	5044	5504	5519	3602
Accommodation and catering ^Δ					
Informacja i komunikacja	2133	2668	3502	3136	1094
Information and communication					
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	5539	5441	5332	5192	3651
Financial and insurance activities					
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ	3063	3271	3399	3474	1817
Real estate activities					
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	7857	8890	9389	9326	4780
Professional, scientific and technical activities					
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	8308	9630	9354	11793	5608
Administrative and support service activities					
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	16746	16883	17213	17269	10932
Public administration and defence; compulsory social security					
Edukacja	26682	26982	27493	27746	22209
Education					
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	19144	20862	21104	21701	17498
Human health and social work activities					
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	3509	3335	3420	3433	2142
Arts, entertainment and recreation					
Pozostała działalność usługowa	4337	6205	6693	7028	4534
Other service activities					

^a Według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności. ^b Dla gospodarstw indywidualnych w rolnictwie dane szacunkowe; patrz uwagi ogólne, ust. 5 na str. 117.

^a By actual workplace and kind of activity. ^b For private farms in agriculture estimated data; see general notes, item 5 on page 117.

TABL. 4 (79). **PRACUJĄCY^a WEDŁUG STATUSU ZATRUDNIENIA**
Stan w dniu 31 grudnia
EMPLOYED PERSONS^a BY EMPLOYMENT STATUS
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	W tym Of which	
		zatrudnieni na podstawie stosunku pracy employees hired on the basis of an employment contract	właściciele, współ- właściciele i bez- płatnie pomagający członkowie rodzin owners, co-owners including contribu- ting family workers
OGÓŁEM	2010 175967	172199	1992
TOTAL	2015 172721	169527	1719
	2017 182561	179688	1666
	2018 186662	184000	1609
sektor publiczny	66677	66677	–
public sector			
sektor prywatny	119985	117323	1609
private sector			
w tym: of which:			
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	4577	3582	35
Agriculture, forestry and fishing			
Przemysł	61611	61045	563
Industry			
w tym przetwórstwo przemysłowe	55865	55302	560
of which manufacturing			
Budownictwo	14001	13741	260
Construction			
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ	16559	16188	357
Trade; repair of motor vehicles ^Δ			
Transport i gospodarka magazynowa	9610	9476	134
Transportation and storage			
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ	2312	2234	78
Accommodation and catering ^Δ			
Informacja i komunikacja	896	#	#
Information and communication			
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	2028	1952	–
Financial and insurance activities			
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ	2012	2007	5
Real estate activities			
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	2094	2072	22
Professional, scientific and technical activities			
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	7859	7831	28
Administrative and support service activities			
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	16684	16684	–
Public administration and defence; compulsory social security			
Edukacja	26644	26611	33
Education			
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	16702	16624	78
Human health and social work activities			

a Bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób.

a Excluding economic entities employing up to 9 persons.

TABL. 5 (80). **PRZECIĘTNE ZATRUDNIENIE**
AVERAGE PAID EMPLOYMENT

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2017	2018	
				ogółem total	w tym podmioty o liczbie pracujących powyżej 9 osób ^a of which entities employing more than 9 persons ^a
OGÓŁEM TOTAL	198372	190010	198685	204487	169703
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo ... Agriculture, forestry and fishing	4617 ^b	4319 ^b	4206 ^b	4126 ^b	3052
Przemysł Industry	62840	58053	61870	63238	58600
w tym przetwórstwo przemysłowe of which manufacturing	55982	52787	56558	57661	53241
Budownictwo Construction	15941	16460	16723	16861	8126
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ Trade; repair of motor vehicles ^Δ	25233	22721	23477	24204	15339
Transport i gospodarka magazynowa Transportation and storage	8521	8713	10237	10901	9083
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ Accommodation and catering ^Δ	2761	2662	3243	3259	2023
Informacja i komunikacja Information and communication	828	940	1235	1053	714
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa Financial and insurance activities	3153	2693	2486	2295	1872
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ Real estate activities	2392	2523	2568	2366	1712
Działalność profesjonalna, naukowa i tech- niczna Professional, scientific and technical activities	4225	4061	4161	3914	1953
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ Administrative and support service activities	5120	4749	5105	8704	7668
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne Public administration and defence; compul- sory social security	16434	15404	15549	15697	15697
Edukacja Education	25628	25001	25692	25746	25494
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna Human health and social work activities	16082	16512	16738	16803	15735
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją Arts, entertainment and recreation	3074	2611	2661	2494	2381
Pozostała działalność usługowa Other service activities	1523	2587	2734	2825	254

^a Bez zatrudnionych za granicą. ^b Dla gospodarstw indywidualnych w rolnictwie dane szacunkowe; patrz uwagi ogólne, ust. 5 na str. 117.

^a Excluding persons employed abroad. ^b For private farms in agriculture estimated data; see general notes, item 5 on page 117.

TABL. 6 (81). PEŁNOZATRUDNIENI I NIEPEŁNOZATRUDNIENI^a
Stan w dniu 31 grudnia
FULL- AND PART-TIME PAID EMPLOYEES^a
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Pełnozatrudnieni ^b Full-time paid employees ^b		Niepełnozatrudnieni Part-time paid employees		
	ogółem total	w tym kobiety of which women	ogółem total	w tym kobiety of which women	
OGÓŁEM	2010	158964	74028	13235	8392
TOTAL	2015	156267	74219	13260	8872
	2017	167549	78575	12139	8230
	2018	171546	79536	12454	8319
sektor publiczny public sector		60572	42280	6105	4411
sektor prywatny private sector		110974	37256	6349	3908
w tym: of which:					
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo Agriculture, forestry and fishing		2970	727	612	429
Przemysł Industry		59286	17321	1759	927
w tym przetwórstwo przemysłowe of which manufacturing		53772	16129	1530	803
Budownictwo Construction		13286	1053	455	139
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ Trade; repair of motor vehicles ^Δ		15216	7267	972	682
Transport i gospodarka magazynowa Transportation and storage		9084	1337	392	163
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ Accommodation and catering ^Δ		1933	1348	301	206
Informacja i komunikacja Information and communication		782	377	113	63
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa Financial and insurance activities		1867	1558	85	69
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ Real estate activities		1726	926	281	211
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna Professional, scientific and technical activities		1846	1145	226	159
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ Administrative and support service activities		7092	3368	739	432
Administracja publiczna i obrona narodowa; obo- wiązkowe zabezpieczenia społeczne Public administration and defence; compulsory social security		16057	10198	627	412
Edukacja Education		22550	18531	4061	2991
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna Human health and social work activities		15505	12958	1119	864
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją Arts, entertainment and recreation		2057	1256	649	526
Pozostała działalność usługowa Other service activities		289	166	52	40

a Bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób. b Łącznie z sezonowymi i zatrudnionymi dorywczo.
a Excluding economic entities employing up to 9 persons b Including seasonal and temporary paid employees.

TABL. 7 (82) PRZYJĘCIA DO PRACY^a
HIRES^a

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Z ogółem Of total				Współ- czynnik przyjęć w % Hire rate in %	
		kobiety women	podje- mują- cy pierw- szą pracę persons starting work for the first time	poprzednio pracujący previously employed	powracający z urlopów wychodzą- wawczych persons returning from child-care leaves		
O G Ó Ł E M	2010	31729	10751	3728	24795	649	19,6
T O T A L	2015	30316	11166	3501	19632	280	19,4
	2017	39962	15274	5100	26359	272	24,8
	2018	42377	15958	4706	24253	326	25,2
sektor publiczny		8209	5432	895	5638	123	13,6
public sector							
sektor prywatny		34168	10526	3811	18615	203	31,6
private sector							
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo Agriculture, forestry and fishing		399	108	49	284	#	14,2
Przemysł		14415	3957	1308	9388	110	24,8
Industry							
w tym przetwórstwo przemysłowe		13484	3739	1260	8725	106	25,6
of which manufacturing							
Budownictwo		4787	191	251	2175	3	38,2
Construction							
Handel; naprawa pojazdów samocho- dowych ^Δ		3790	1703	471	2195	29	25,1
Trade; repair of motor vehicles ^Δ							
Transport i gospodarka magazynowa		2674	303	98	1828	6	30,7
Transportation and storage							
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ		610	441	56	340	9	31,8
Accommodation and catering ^Δ							
Informacja i komunikacja		179	79	27	73	#	24,1
Information and communication							
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa Financials and insurance activities		266	233	25	149	22	12,9
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ		325	168	31	256	3	18,8
Real estate activities							
Działalność profesjonalna, naukowa i tech- niczna		342	178	61	192	3	18,4
Professional, scientific and technical activi- ties							
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ Administrative and support service activities		6769	2901	1435	2110	10	85,7
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne Public administration and defence; compul- sory social security		2595	1567	379	1686	59	16,3
Edukacja		2572	2177	188	1994	31	11,5
Education							
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna		2290	1756	276	1371	33	15,4
Human health and social work activities							
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją		260	149	35	148	4	12,6
Arts, entertainment and recreation							
Pozostała działalność usługowa		104	47	16	64	-	40,9
Other service activities							

^a Dane obejmują pełnozatrudnionych oraz sezonowych i zatrudnionych dorywczo; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób.

^a Data cover full-time paid employees as well as seasonal and temporary paid employees; excluding economic entities employing up to 9 persons.

TABL. 8 (83). **ZWOLNIENIA Z PRACY^a**
TERMINATIONS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Z ogółem Of total					Współ- czynnik zwolnień w % Termination rate in %	
		kobiety women	zwolnieni w drodze wypowiedzenia przez terminated due to dissolution of an em- ployment contract by		przenie- sieni na emeryturę, rentę z ty- tułu nie- zdolności do pracy, rehabili- tację retired or granted pension due to an inability to work or due to rehabili- tation	korzysta- jący z urlopów wychowawczych taking child-care leaves		
			zakład pracy employer	pracownika employee				
OGÓŁEM	2010	31207	10462	4775	3087	1131	794	19,2
TOTAL	2015	29055	10193	4339	3666	1981	380	18,5
	2017	33809	12548	2745	4334	3213	398	20,9
	2018	39037	15047	2426	4777	3139	493	23,1
sektor publiczny		7374	4898	309	822	1869	167	12,1
public sector								
sektor prywatny		31663	10149	2117	3955	1270	326	29,1
private sector								
w tym: of which:								
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo		462	107	32	56	96	#	16,5
Agriculture, forestry and fishing								
Przemysł		12728	3623	1234	1967	877	174	21,8
Industry								
w tym przetwórstwo przemysłowe of which manufacturing		11924	3437	1174	1891	710	171	22,5
Budownictwo		3926	132	145	381	70	15	31,2
Construction								
Handel; naprawa pojazdów samo- chodowych ^Δ		3543	1624	301	633	116	36	23,4
Trade; repair of motor vehicles ^Δ								
Transport i gospodarka magazynowa Transportation and storage		2291	219	116	345	101	11	26,3
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ ... Accommodation and catering ^Δ		567	397	33	119	20	19	29,0
Działalność finansowa i ubezpie- czeniowa		364	306	41	44	70	14	18,5
Financial and insurance activities								
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ Real estate activities		310	160	20	31	73	#	18,0
Działalność profesjonalna, nauko- wa i techniczna		337	198	39	74	26	3	18,2
Professional, scientific and tech- nical activities								
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ		7584	3190	172	274	44	46	95,5
Administrative and support service activities								
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabez- pieczenia społeczne		2111	1299	153	246	477	68	13,2
Public administration and defence; compulsory social security								
Edukacja		2363	1951	89	157	661	46	10,5
Education								
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna Human health and social work acti- vities		2009	1603	34	371	450	49	13,3

a Dane obejmują pełnozatrudnionych oraz sezonowych i zatrudnionych dorywczo; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób.

a Data cover full-time paid employees as well as seasonal and temporary paid employees; excluding economic entities employing up to 9 persons.

TABL. 9 (84). **ABSOLWENCI SZKÓŁ WYŻSZYCH, ZAWODOWYCH I LICEÓW OGÓLNOKSZTAŁCĄCYCH, KTÓRZY PODJĘLI PRACĘ PO RAZ PIERWSZY^a**
 THE GRADUATES OF TERTIARY SCHOOLS, LEAVERS OF VOCATIONAL AND SECONDARY SCHOOLS STARTING WORK FOR THE FIRST TIME²

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	W tym kobiety Of which women	Z ogółem – absolwenci szkół Of total – school leavers			
			wyższych tertiary	policealnych i średnich zawodo- wych post-second- ary and secondary vocational	liceów ogólno- kształca- jących general secondary	zasadni- czych zawodo- wych basic vocational
O G Ó Ł E M	2010 2953	1387	1042	782	367	762
T O T A L	2015 2483	1166	1125	522	278	558
.....	2017 3519	1776	1132	693	378	1316
.....	2018 2787	1290	1051	463	280	993
sektor publiczny	744	552	522	120	61	41
public sector						
sektor prywatny	2043	738	529	343	219	952
private sector						
w tym: of which:						
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo Agriculture, forestry and fishing	42	13	#	18	#	14
Przemysł	855	251	227	201	160	267
Industry						
w tym przetwórstwo przemysłowe	824	241	214	192	156	262
of which manufacturing						
Budownictwo	138	13	56	35	5	42
Construction						
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ Trade; repair of motor vehicles ^Δ	227	96	112	50	28	37
Transport i gospodarka magazynowa	46	11	24	16	#	#
Transportation and storage						
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ Accommodation and catering ^Δ	25	19	9	11	#	#
Informacja i komunikacja	23	8	18	#	#	#
Information and communication						
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa Financial and insurance activities	23	19	17	#	#	-
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	20	10	14	#	#	#
Professional, scientific and technical activities						
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne Public administration and defence; compulsory social security	336	246	235	60	#	#
Edukacja	125	111	92	19	5	9
Education						
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	218	178	170	24	13	11
Human health and social work activities						
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	30	15	17	6	#	#
Arts, entertainment and recreation						

^a Zatrudnieni na podstawie stosunku pracy; dane obejmują pełnozatrudnionych oraz sezonowych i zatrudnionych dorywczo; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób.

² a Employed on the basis of an employment contract; data cover full-time paid employees as well as seasonal and temporary paid employees; excluding economic entities employing up to 9 persons.

TABL. 10 (85). **MIEJSCA PRACY WOLNE, NOWO UTWORZONE I ZLIKWIDOWANE W 2018 R.**
 VACANCIES, NEWLY CREATED AND LIQUIDATED JOBS IN 2018

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Miejsca pracy Jobs						
	wolne (stan w dniu 31 XII) vacancies (as of 31 XII)			nowo utworzone ^a newly created ^a		zlikwidowane ^a liquidated ^a	
	ogółem total	w tym nowo utworzone of which newly created	z ogółem w jednost- kach o liczbie pracują- cych powyżej 9 osób of total in entities employing more than 9 persons	ogółem total	z ogółem w jednost- kach o liczbie pracują- cych powyżej 9 osób of total in entities employing more than 9 persons	ogółem total	z ogółem w jednost- kach o liczbie pracują- cych powyżej 9 osób of total in entities employing more than 9 persons
	w tys.			in thousands			
OGÓŁEM TOTAL	2,3	0,2	1,5	14,0	8,4	5,3	3,0
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo Agriculture, forestry and fishing	0,0	–	0,0	0,2	0,1	0,1	0,0
Przemysł Industry	1,0	0,0	0,9	3,2	3,0	1,2	0,9
górnictwo i wydobywanie mining and quarrying	–	–	–	0,0	0,0	0,0	0,0
przetwórstwo przemysłowe manufacturing	0,9	0,0	0,8	3,0	2,8	1,1	0,8
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ electricity, gas, steam and air conditioning supply	0,0	–	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ water supply; sewerage, waste management and remediation activities	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1
Budownictwo Construction	0,2	0,0	0,1	2,0	0,7	0,6	0,1
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ Trade; repair of motor vehicles ^Δ	0,1	0,0	0,1	2,9	1,0	1,0	0,5
Transport i gospodarka magazynowa Transportation and storage	0,1	0,0	0,1	0,7	0,5	0,4	0,2
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ Accommodation and catering ^Δ	0,2	–	0,0	0,5	0,1	0,2	0,0
Informacja i komunikacja Information and communication	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,2	0,0
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa Financial and insurance activities	–	–	–	0,1	0,1	0,0	0,0
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ Real estate activities	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna Professional, scientific and technical activities	0,0	0,0	0,0	0,5	0,1	0,1	0,1
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ Administrative and support service activities	0,1	–	–	0,5	0,2	0,2	0,0
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne Public administration and defence; compulsory social security	0,1	0,0	0,1	0,2	0,2	0,1	0,1

a W ciągu roku.

a During the year.

TABL. 10 (85). **MIJESKA PRACY WOLNE, NOWO UTWORZONE I ZLIKWIDOWANE W 2018 R. (dok.)**
 VACANCIES, NEWLY CREATED AND LIQUIDATED JOBS IN 2018 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Miejsca pracy Jobs						
	wolne (stan w dniu 31 XII) vacancies (as of 31 XII)			nowo utworzone ^a newly created ^a		zlikwidowane ^a liquidated ^a	
	ogółem total	w tym nowo utworzone of which newly created	z ogółem w jednos- tkach o liczbie pracują- cych powyżej 9 osób of total in entities employing more than 9 persons	ogółem total	w tym w jednos- tkach o liczbie pracują- cych powyżej 9 osób of which in entities employing more than 9 persons	ogółem total	w tym w jednos- tkach o liczbie pracują- cych powyżej 9 osób of which in entities employing more than 9 persons
w tys.			in thousands				
Edukacja	0,0	-	0,0	1,9	1,7	0,8	0,8
Education							
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna Human health and social work activities	0,2	0,0	0,2	0,6	0,4	0,1	0,1
Działalność związana z kulturą, rozryw- ką i rekreacją	0,0	0,0	0,0	0,2	0,1	0,1	0,0
Arts, entertainment and recreation							
Pozostała działalność usługowa	0,2	-	-	0,2	0,0	0,2	0,0
Other service activities							

a W ciągu roku.

a During the year.

Bezrobocie Unemployment

TABL. 11 (86). **BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI, STOPA BEZROBOCIA ORAZ OFERTY PRACY**
 Stan w dniu 31 grudnia
 REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS, UNEMPLOYMENT RATE AS WELL AS JOB OFFERS
 As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Bezrobotni zarejestrowani ogółem	48775	36203	26066	22663	Total registered unemployed persons
w tym kobiety	25801	19766	15006	13347	of which women
Z liczby ogółem – bezrobotni:					Of total number – unemployed persons:
dotychczas niepracujący	8969	4231	2728	2342	previously not employed
absolwenci ^a	3162	1732	949	842	school-leavers ^a
bez kwalifikacji zawodowych	13979	11726	8446	7453	without occupational qualifications
zwolnieni z przyczyn dotyczących zakładu pracy	1634	1824	1040	882	terminated for company reasons
długotrwale bezrobotni ^b	21608	19268	14060	11421	long-term unemployed ^b
posiadający prawo do zasiłku	6935	4782	3392	3276	possessing benefit rights
posiadający co najmniej jedno dziecko do 6 roku życia	5937	5527	5050	with at least one child under 6 years of age
niepełnosprawni	2472	2432	1948	1725	disabled persons

a Patrz uwagi ogólne, ust. 2 na str. 119. b Pozostający w rejestrze powiatowego urzędu pracy łącznie przez okres ponad 12 miesięcy w okresie ostatnich 2 lat, z wyłączeniem okresów odbywania stażu i przygotowania zawodowego dorosłych w miejscu pracy.

a See general notes, item 2 on page 119. b Remaining in the register rolls of the powiat labour office for the overall period of over 12 months during the last two years, excluding the periods of undergoing a traineeship and on a job occupational training of adults in the workplace.

TABL. 13 (88). **BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI WEDŁUG WIEKU, POZIOMU WYKSZTAŁCENIA, CZASU POZOSTAWANIA BEZ PRACY ORAZ STAZU PRACY (dok.)**

Stan w dniu 31 grudnia

REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS BY AGE, EDUCATIONAL LEVEL, DURATION OF UNEMPLOYMENT AND WORK SENIORITY (cont.)

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010		2015		2017		2018	
	ogółem total	w tym kobiety of which women	ogółem total	w tym kobiety of which women	ogółem total	w tym kobiety of which women	ogółem total	w tym kobiety of which women
Według poziomu wykształcenia: By educational level:								
Wyższe Tertiary	4383	2921	4250	2902	3291	2274	2772	1921
Policealne oraz średnie zawodowe Post-secondary as well as vocational secondary	9704	6076	6951	4559	5040	3383	4462	3054
Średnie ogólnokształcące General secondary	4950	3417	3467	2443	2584	1910	2406	1794
Zasadnicze zawodowe Basic vocational	14318	6401	10450	4825	7222	3506	6167	3085
Gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe Lower secondary, primary and incom- plete primary	15420	6986	11085	5037	7929	3933	6856	3493
Według czasu pozostawania bez pracy^{ab}. By duration of unemployment ^{ab} :								
3 miesiące i mniej months and less	18841	8566	12629	6086	8536	4111	7676	3876
3 – 6 3 – 6	9726	5426	5646	3175	3828	2263	3478	2020
6 – 12 6 – 12	8504	4664	5469	3027	3560	2152	3273	1993
12 – 24 12 – 24	7552	4416	5165	2996	4002	2559	3036	1998
Powyżej 24 miesięcy More than 24 months	4152	2729	7294	4482	6140	3921	5200	3460
Według stażu pracy^b. By work seniority ^b :								
Bez stażu pracy No work seniority	8969	5586	4231	2787	2728	1895	2342	1598
Ze stażem pracy: With work seniority:								
1 rok i mniej years and less	6780	4082	5880	3744	4751	3224	4149	2827
1 – 5 1 – 5	11025	6042	8522	4986	6485	4154	5751	3773
5 – 10 5 – 10	6093	3327	5070	2920	3835	2270	3379	2080
10 – 20 10 – 20	7482	3783	5825	2952	4046	2072	3569	1856
20 – 30 20 – 30	6216	2441	4663	1805	2996	1099	2484	958
powyżej 30 lat more than 30 years	2210	540	2012	572	1225	292	989	255

a Od momentu rejestracji w urzędzie pracy. b Przedziały zostały domknięte prawostronnie, np. w przedziale 3–6 uwzględniono osoby, które pozostawały bez pracy 3 miesiące i 1 dzień do 6 pełnych miesięcy włącznie.

U w a g a. Według stanu w dniu 31 grudnia 2018 r. wśród bezrobotnych było 7068 osób (w tym 2666 kobiet) w wieku 50 lat i więcej.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

a From the date of registering in a labour office. b Intervals were shifted upward, e.g., in the interval 3–6, persons remaining unemployed from 3 months and 1 day to full 6 months were included.

Note. As of 31st December 2018 among the unemployed were 7068 persons (of which 2666 women) aged 50 and more.

S o u r c e: data of the Ministry of Family, Labour and Social Policy.

TABL. 14 (89). **BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI KORZYSTAJĄCY Z AKTYWNYCH FORM PRZECIWDZIAŁANIA BEZROBOCIU ORAZ OFERTY PRACY^a**
REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS BENEFITTING FROM LABOUR MARKET PROGRAMME AS WELL AS JOB OFFERS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Bezrobotni, którzy:					Unemployed persons who:
Podjęli zatrudnienie przy pracach interwencyjnych	492	574	676	639	Undertook employment in intervention works
w tym kobiety	259	295	391	339	of which women
Podjęli zatrudnienie przy robotach publicznych	4504	1520	1271	973	Undertook employment in public works
w tym kobiety	1803	721	694	588	of which women
Rozpoczęli szkolenie lub staż u pracodawcy	16316	8513	6801	5152	Started training and employer sponsored traineeships
w tym kobiety	9656	4919	4140	3195	of which women
Rozpoczęli prace społecznie użyteczne	4049	1792	1582	1315	Started a social useful works
w tym kobiety	2004	790	602	474	of which women
Liczba zgłoszonych ofert pracy	38632	43226	59199	54322	Number of submitted job offers

a W ciągu roku.

Źródło: dane Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

a During the year.

Source: data of the Ministry of Family, Labour and Social Policy.

TABL. 15 (90). **WYDATKI FUNDUSZU PRACY^a**
EXPENDITURES OF LABOUR FUND^a

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2017	2018		
	w mln zł in million PLN				w odsetkach in percent	
OGÓŁEM TOTAL	253,7	179,4	176,6	137,1	100,0	
w tym: of which:						
Zasiłki dla bezrobotnych	74,0	63,0	45,0	37,7	27,5	
Unemployment benefits						
Szkolenia	10,2	4,9	3,7	2,7	1,9	
Training						
Dofinansowanie podejmowania działalności gospodarczej oraz refundacja kosztów wyposażenia i doposażenia stanowiska pracy	67,8	31,9	27,8	22,9	16,7	
Co-funding for starting a business and reimbursement of costs of providing equipment or upgrading equipment for a place of work						
Roboty publiczne	21,8	9,3	11,3	7,6	5,5	
Public works						
Prace interwencyjne	2,4	3,5	3,4	3,2	2,3	
Intervention works						
Stypendia za okres stażu	54,3	42,1	36,2	27,1	19,8	
Scholarship for traineeship period						

a Patrz uwagi ogólne, ust. 5 na str. 119.

Źródło: dane Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

a See general notes item 5 on page 119.

Source: data of the Ministry of Family, Labour and Social Policy.

Warunki pracy

Working conditions

TABL. 16 (91). **POSZKODOWANI W WYPADKACH PRZY PRACY^a (poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie)**
PERSONS INJURED IN ACCIDENTS AT WORK^a (excluding private farms in agriculture)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	W wypadkach In accidents			Z liczby ogółem – niezdolni do pracy ^b Of total number – persons incapable for work ^b			
		śmiertel- nych fatal	ciężkich serious	z innym skutkiem with other effect	1–3 dni days	4–20	21 dni i więcej days and more	
OGÓŁEM TOTAL								
OGÓŁEM	2010	2396	10	23	2363	33	918	1243
TOTAL	2015	2181	10	21	2150	50	847	1176
	2017	2246	9	26	2211	47	849	1302
	2018	2141	10	27	2104	49	833	1151
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo		50	–	2	48	1	17	32
Agriculture, forestry and fishing								
Przemysł		902	4	14	884	22	347	507
Industry								
górnictwo i wydobywanie		8	–	–	8	–	2	6
mining and quarrying								
przetwórstwo przemysłowe		825	4	13	808	21	320	459
manufacturing								
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ		16	–	1	15	1	4	11
electricity, gas, steam and air condi- tioning supply								
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekulty- wacja ^Δ		53	–	–	53	–	21	31
water supply; sewerage, waste management and remediation activities								
Budownictwo		281	5	3	273	4	84	182
Construction								
Handel; naprawa pojazdów samo- chodowych ^Δ		239	–	4	235	7	107	117
Trade; repair of motor vehicles ^Δ								
Transport i gospodarka magazynowa Transportation and storage		138	–	–	138	4	59	73
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ		19	–	–	19	–	12	5
Accommodation and catering ^Δ								
Informacja i komunikacja		6	–	1	5	–	4	2
Information and communication								
Działalność finansowa i ubezpiecze- niowa		12	–	–	12	1	5	6
Financial and insurance activities								
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ		18	–	1	17	–	5	12
Real estate activities								
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna		9	1	2	6	–	4	3
Professional, scientific and technical activities								

a Zgłoszone w danym roku. b Bez osób poszkodowanych w wypadkach śmiertelnych.

a Registered in a given year. b Excluding persons injured in fatal accidents.

TABL. 16 (91). **POSZKODOWANI W WYPADKACH PRZY PRACY^a (cd.)**
PERSONS INJURED IN ACCIDENTS AT WORK^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	W wypadkach In accidents			Z liczby ogółem – niezdolni do pracy ^b Of total number – persons incapable for work ^b			
		śmiertel- nych fatal	ciężkich serious	z innym skutkiem with other effect	1–3 dni days	4–20	21 dni i więcej days and more	
O G Ó Ł E M (dok.) T O T A L (cont.)								
Administrowanie i działalność wspiera- jąca ^a	31	–	–	31	2	7	22	
Administrative and support service activities								
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpie- czenia społeczne	105	–	–	105	5	66	33	
Public administration and defence; compulsory social security								
Edukacja	125	–	–	125	3	52	62	
Education								
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna Human health and social work activi- ties	176	–	–	176	–	55	76	
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	17	–	–	17	–	8	9	
Arts, entertainment and recreation								
Pozostała działalność usługowa	13	–	–	13	–	1	10	
Other service activities								
NA 1000 PRACUJĄCYCH^c (wskaźnik wypadkowości) PER 1000 EMPLOYED PERSONS^c (incidence rate)								
O G Ó Ł E M	2010	9,44	0,04	0,09	9,31	0,13	3,62	4,90
T O T A L	2015	7,93	0,04	0,08	7,81	0,18	3,08	4,28
	2017	7,84	0,03	0,09	7,72	0,16	2,96	4,55
	2018	7,35	0,03	0,09	7,23	0,17	2,86	3,95
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	8,54	–	0,34	8,20	0,17	2,90	5,46	
Agriculture, forestry and fishing								
Przemysł	11,25	0,05	0,17	11,03	0,27	4,33	6,33	
Industry								
górnictwo i wydobywanie	11,31	–	–	11,31	–	2,83	8,48	
mining and quarrying								
przetwórstwo przemysłowe	11,48	0,06	0,18	11,24	0,29	4,45	6,38	
manufacturing								
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^a	4,76	–	0,30	4,46	0,30	1,19	3,27	
electricity, gas, steam and air condi- tioning supply								
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekulty- wacja ^a	12,65	–	–	12,65	–	5,01	7,40	
water supply; sewerage, waste management and remediation activities								

a Zgłoszone w danym roku. b Bez osób poszkodowanych w wypadkach śmiertelnych. c W liczbie pracujących nie uwzględniono pracowników cywilnych jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego.

a Registered in a given year. b Excluding persons injured in fatal accidents. c The number of employed persons does not include the civilian employees of the budgetary units conducting activity within the national defence and public safety.

TABL. 16 (91). **POSZKODOWANI W WYPADKACH PRZY PRACY^a (dok.)**
PERSONS INJURED IN ACCIDENTS AT WORK^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	W wypadkach In accidents			Z liczby ogółem – niezdolni do pracy ^b Of total number – persons incapable for work ^b		
		śmiertel- nych fatal	ciężkich serious	z innym skutkiem with other effect	1–3 dni days	4–20	21 dni i więcej days and more
NA 1000 PRACUJĄCYCH ^c (wskaźnik wypadkowości) (dok.) PER 1000 EMPLOYED PERSONS ^c (incidence rate) (cont.)							
Budownictwo	10,30	0,18	0,11	10,01	0,15	3,08	6,67
Construction							
Handel; naprawa pojazdów samo- chodowych ^Δ	5,24	–	0,09	5,15	0,15	2,35	2,57
Trade; repair of motor vehicles ^Δ							
Transport i gospodarka magazynowa Transportation and storage	7,54	–	–	7,54	0,22	3,22	3,99
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ	3,45	–	–	3,45	–	2,18	0,91
Accommodation and catering ^Δ							
Informacja i komunikacja	1,81	–	0,30	1,51	–	1,21	0,60
Information and communication							
Działalność finansowa i ubezpiecze- niowa	2,28	–	–	2,28	0,19	0,95	1,14
Financial and insurance activities							
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ	5,24	–	0,29	4,95	–	1,45	3,49
Real estate activities							
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	0,96	0,11	0,21	0,64	–	0,43	0,32
Professional, scientific and technical activities							
Adminjstrowanie i działalność wspiera- jąca ^Δ	2,93	–	–	2,93	0,19	0,66	2,08
Administrative and support service activities							
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpie- czenia społeczne	6,09	–	–	6,09	0,29	3,83	1,91
Public administration and defence; compulsory social security							
Edukacja	4,53	–	–	4,53	0,11	1,88	2,24
Education							
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna Human health and social work activi- ties	8,22	–	–	8,22	–	2,57	3,55
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	4,96	–	–	4,96	–	2,33	2,63
Arts, entertainment and recreation							
Pozostała działalność usługowa	1,89	–	–	1,89	–	0,15	1,46
Other service activities							

a Zgłoszone w danym roku. b Bez osób poszkodowanych w wypadkach śmiertelnych. c W liczbie pracujących nie uwzględniono pracowników cywilnych jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego.

a Registered in a given year. b Excluding persons injured in fatal accidents. c The number of employed persons does not include the civilian employees of the budgetary units conducting activity within the national defence and public safety.

TABL. 17 (92). **WYDARZENIA I PRZYCZYNY WYPADKÓW PRZY PRACY^a (poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie)**
CONTACT-MODES OF INJURIES AND CAUSES OF ACCIDENTS AT WORK^a (excluding private farms in agriculture)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	W tym Of which							
		rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo agriculture, forestry and fish- ing	przemysł industry		budow- nictwo construc- tion	handel; naprawa pojazdów samochod- owych ^Δ trade; repair of motor vehicles ^Δ	transport i gospo- darka maga- zynowa transporta- tion and storage	opieka zdrowot- na i pomo- c spo- leczna human health and so- cial work activities	
			razem total	w tym przet- wórstwo przemys- łowe of which manu- facturing					
WYDARZENIA POWODUJĄCE URAZY CONTACT-MODES OF INJURIES									
OGÓŁEM	2010	2396	101	986	879	264	298	161	145
TOTAL	2015	2181	63	942	872	179	271	155	186
	2017	2246	51	943	858	301	260	151	198
	2018	2141	50	902	825	281	239	138	176
Kontakt z prądem elektrycznym, temperaturą, niebezpiecznymi substancjami i preparatami chemicznymi		78	–	34	30	11	8	3	6
Contact with electrical voltage, temperature, hazardous sub- stances and chemicals									
w tym z preparatami chemicznymi of which with chemicals		21	–	9	9	6	1	–	1
Tonięcie, zakopanie, zamknięcie ... Drowned, buried, enveloped		3	–	1	–	1	–	–	–
Zderzenie z/uderzenie w nieru- chomy obiekt		687	15	239	212	118	63	46	53
Horizontal or vertical impact with or against a stationary object									
Uderzenie przez obiekt w ruchu Struck by object in motion, collision with		459	10	235	220	60	54	29	13
w tym przez: of which by:									
spadający obiekt		184	1	97	91	32	23	5	4
falling object									
obracający się, poruszający się lub transportowany obiekt, włączając pojazdy		95	4	44	43	13	16	7	5
moving or transported object moving or transported object									
Kontakt z przedmiotem ostrym, szorstkim, chropowatym		415	8	205	193	42	54	10	53
Contact with sharp, pointed, rough coarse material agent									
w tym kontakt z przedmiotem ostrym		239	3	119	113	25	47	–	28
of which contact with sharp mater- ial agent									
Uwięzienie, zmiżdżenie		156	4	88	83	20	22	3	3
Trapped, crushed									
Obciążenie fizyczne lub psychiczne Physical or mental stress		274	5	95	84	29	35	31	26
w tym obciążenie układu mię- śniowo-szkieletowego		252	5	88	77	27	34	30	21
of which physical stress on the muscular-skeletal system									
Przejaw agresji ze strony człowieka lub zwierzęcia		66	8	3	1	–	3	16	21
Bite, kick, etc. (human or animal)									
Pozostałe		3	–	2	2	–	–	–	1
Others									

a Zgłoszone w danym roku.

a Registered in a given year.

TABL. 17 (92). **WYDARZENIA I PRZYCZYNY WYPADKÓW PRZY PRACY^a (dok.)**
CONTACT-MODES OF INJURIES AND CAUSES OF ACCIDENTS AT WORK^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	W tym Of which							
		rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo agriculture, forestry and fish- ing	przemysł industry		budow- nictwo construc- tion	handel; naprawa pojazdów samocho- dowych ^Δ trade; repair of motor vehicles ^Δ	transport i gospo- darka maga- zynowa transporta- tion and storage	opieka zdrowot- na i po- moc spo- łeczna human health and so- cial work activities	
			razem total	w tym przet- wórstwo przemys- łowe of which manu- facturing					
		PRZYCZYNY WYPADKÓW				CAUSES OF ACCIDENTS			
OGÓŁEM	2010	5273	191	2394	2149	604	701	293	311
TOTAL	2015	4839	138	2204	2043	423	646	279	420
	2017	5003	123	2317	2123	626	627	258	384
	2018	4851	134	2230	2062	674	565	259	329
Niewłaściwy stan czynnika mate- rialnego	419	21	212	200	32	29	33	22	
Inappropriate condition of material objects/agents									
Niewłaściwa organizacja: Inappropriate organisation of:									
pracy	252	6	135	130	47	24	6	15	
work									
stanowiska pracy	288	12	132	123	49	48	17	10	
workstation									
Brak lub niewłaściwe posługiwanie się czynnikiem materialnym przez pracownika	413	8	213	199	78	52	10	13	
Absence or inappropriate use of material objects/agents									
Nieużywanie sprzętu ochronnego przez pracownika	85	3	47	45	15	9	6	2	
Not using protective equipment									
Niewłaściwe samowolne zachowa- nie się pracownika	448	10	224	215	85	69	8	16	
Employee's inappropriate wilful action									
Niewłaściwy stan psychofizyczny pracownika ^b	62	1	20	15	7	8	5	5	
Employee's inappropriate mental and physical condition ^b									
Nieprawidłowe zachowanie się pra- cownika	2689	65	1179	1072	343	318	141	217	
Employee's incorrect action									
Inne	195	8	68	63	18	8	33	29	
Others									

a Zgłoszone w danym roku. b Spowodowany m.in.: nagłym zachorowaniem, niedyspozycją fizyczną lub psychiczną, nadużyciem alkoholu.

a Registered in a given year. b Caused by sudden illness, physical or mental indisposition, alcohol abuse, etc.

TABL. 18 (93). **POSZKODOWANI W WYPADKACH PRZY PRACY^a W GOSPODARSTWACH INDYWIDUALNYCH
W ROLNICTWIE**

PERSONS INJURED IN ACCIDENTS AT WORK^a ON PRIVATE FARMS IN AGRICULTURE

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
OGÓŁEM	252	203	163	176	TOTAL
w tym wypadki śmiertelne	3	1	–	2	of whom fatal accidents
Wydarzenia powodujące urazy:					Contact-modes of injuries:
upadek osób	115	85	81	70	persons falling
uderzenie lub przygniecenie przez spadające przedmioty	24	18	16	12	persons hit or crushed by falling objects

a Z tytułu których wypłacono jednorazowe odszkodowania.

a For which one-off compensations were granted.

TABL. 18 (93). **POSZKODOWANI W WYPADKACH PRZY PRACY^a W GOSPODARSTWACH INDYWIDUALNYCH W ROLNICTWIE (dok.)**
 PERSONS INJURED IN ACCIDENTS AT WORK^a ON PRIVATE FARMS IN AGRICULTURE (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Wydarzenia powodujące urazy: (dok.) przejechanie, uderzenie, pochwycenie przez środki transportu w ruchu	9	7	4	4	Contact-modes of injuries: (cont.) persons run over, hit or caught by moving means of transport
pochwycenie, uderzenie przez części ruchome maszyn i urządzeń	40	38	16	24	persons caught and hit by moving parts of machinery and equipment
uderzenie, przygniecenie, pogryzienie przez zwierzęta	19	19	13	14	persons hit, crushed or bitten by animals
działanie skrajnych temperatur ...	2	–	1	2	impact of extreme temperatures
działanie materiałów szkodliwych	1	–	–	–	impact of harmful materials
inne wydarzenia	42	36	32	50	other contact-modes

a Z tytułu których wypłacono jednorazowe odszkodowania.

Ź r ó d ł o: dane Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego.

a For which one-off compensations were granted.

S o u r c e: data of the Agricultural Social Insurance Fund.

TABL. 19 (94). **ZATRUDNIENI W WARUNKACH ZAGROŻENIA^a**
 Stan w dniu 31 grudnia
 EXPOSURE TO RISK FACTORS AT WORK^a
 As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total		Zagrożenia Risks arising from						
			związane ze środowiskiem pracy work environment		związane z uciążliwością pracy strenuous work		czynnikami mechanicznymi związanymi z maszynami szczególnie niebezpiecznymi mechanical factors associated with particularly dangerous machinery		
	ogółem grand total	w tym przez jedną grupę czynników of which one group of factors	razem total	w tym przez jedną grupę czynników of which one group of factors	razem total	w tym przez jedną grupę czynników of which one group of factors	razem total	w tym przez jedną grupę czynników of which one group of factors	
na 1000 zatrudnionych w zakładach objętych badaniem per 1000 employees in units covered by the survey									
OGÓŁEM	2010	154,9	108,2	73,8	58,8	67,2	38,2	13,9	11,2
TOTAL	2015	123,2	107,7	76,8	68,9	33,3	28,5	13,2	10,3
	2017	90,0	76,5	50,8	41,0	24,9	23,6	14,3	11,9
	2018	76,5	67,5	43,8	37,7	21,0	20,2	11,7	9,5
sektor publiczny		44,6	43,5	21,4	20,2	20,6	20,6	2,7	2,7
public sector									
sektor prywatny		83,2	72,5	48,5	41,4	21,1	20,1	13,6	11,0
private sector									
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo		54,7	43,0	22,3	14,9	22,3	19,7	10,0	8,4
Agriculture, forestry and fishing									

a Liczeni tylko jeden raz w grupie czynnika przeważającego, tzn. mającego największe szkodliwe znaczenie na danym stanowisku pracy; dane dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 9 osób i dotyczą wybranych rodzajów działalności; patrz uwagi ogólne, ust. 7 na str. 121.

a Employees listed only once by predominant factor, i.e., the factor having the most hazardous effect at a given workstation; data concern entities employing more than 9 persons and refer to selected kinds of activity; see general notes, item 7 on page 121.

TABL. 19 (94). ZATRUDNIENI W WARUNKACH ZAGROŻENIA^a (dok.)

Stan w dniu 31 grudnia

EXPOSURE TO RISK FACTORS AT WORK^a (cont.)

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total		Zagrożenia Risks arising from					
			związane ze środowiskiem pracy work environment		związane z uciążliwością pracy strenuous work		czynnikami mechanicznymi związanymi z maszynami szczególnie niebezpiecznymi mechanical factors associated with particularly dangerous machinery	
	ogółem grand total	w tym przez jedną grupę czynników of which one group of factors	razem total	w tym przez jedną grupę czynników of which one group of factors	razem total	w tym przez jedną grupę czynników of which one group of factors	razem total	w tym przez jedną grupę czynników of which one group of factors
	na 1000 zatrudnionych w zakładach objętych badaniem per 1000 employees in units covered by the survey							
Przemysł	116,3	102,2	72,1	62,4	29,3	28,4	14,9	11,4
Industry								
górnictwo i wydobywanie	50,5	50,5	50,5	50,5	–	–	–	–
mining and quarrying								
przetwórstwo przemysłowe	123,2	107,8	77,8	67,3	29,6	28,6	15,9	12,0
manufacturing								
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę	75,7	75,7	23,2	23,2	51,4	51,4	1,1	1,1
electricity, gas, steam and air conditioning supply								
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ	50,8	44,6	23,7	17,5	14,6	14,6	12,5	12,5
water supply; sewerage, waste management and remediation activities								
Budownictwo	41,5	38,2	5,6	4,2	7,1	6,3	28,9	27,8
Construction								
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ	13,0	6,6	6,0	2,0	4,9	3,7	2,1	0,9
Trade; repair of motor vehicles ^Δ								
Transport i gospodarka magazynowa	38,5	38,5	23,7	23,7	10,8	10,8	3,9	3,9
Transportation and storage								
Informacja i komunikacja	–	–	–	–	–	–	–	–
Information and communication								
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	–	–	–	–	–	–	–	–
Professional, scientific and technical activities								
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	2,6	2,6	2,6	2,6	–	–	–	–
Administrative and support service activities								
Edukacja	115,2	115,2	–	–	113,3	113,3	1,9	1,9
Education								
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	8,9	8,7	8,8	8,7	–	–	0,1	0,1
Human health and social work activities								
Pozostała działalność usługowa	–	–	–	–	–	–	–	–
Other service activities								

a Liczeni tylko jeden raz w grupie czynnika przeważającego, tzn. mającego największe szkodliwe znaczenie na danym stanowisku pracy; dane dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 9 osób i dotyczą wybranych rodzajów działalności; patrz uwagi ogólne, ust. 7 na str. 121.

a Employees listed only once by predominant factor, i.e., the factor having the most hazardous effect at a given workstation; data concern entities employing more than 9 persons and refer to selected kinds of activity; see general notes, item 7 on page 121.

TABL. 20 (95). **ZATRUDNIENI^a NA STANOWISKACH PRACY, DLA KTÓRYCH DOKONANO OCENY RYZYKA ZAWODOWEGO^b W 2018 R.**
EMPLOYEES^a AT WORKSTATIONS ASSESSED FOR OCCUPATIONAL RISK^b IN 2018

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Przeprowa- dzenie oceny ryzyka zawo- dowego Assessment of occupati- onal risk	Wyeliminowa- nie lub ograni- czenie ryzyka zawodowego Elimination or reduction of occupational risk	Środki zastosowane do wyeliminowania lub ograniczenia ryzyka zawodowego Measures taken to eliminate or reduce the occupational risk		
			techniczne technical	organiza- cyjne organisa- tional	ochrony indywidualnej personal protection
na 1000 zatrudnionych w zakładach objętych badaniem per 1000 employees in units covered by the survey					
OGÓŁEM	377,7	185,3	67,3	94,8	132,6
TOTAL					
sektor publiczny	226,9	139,1	42,1	40,1	98,0
public sector					
sektor prywatny	409,5	195,1	72,6	106,3	139,9
private sector					
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo Agriculture, forestry and fishing	389,1	217,7	45,9	47,2	172,7
Przemysł	433,8	207,6	92,3	92,8	176,4
Industry					
górnictwo i wydobywanie	53,0	74,5	39,1	35,4	16,4
mining and quarrying					
przetwórstwo przemysłowe	424,0	204,4	83,5	84,5	170,7
manufacturing					
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę	854,9	429,9	404,6	402,8	426,4
electricity, gas, steam and air conditioning supply					
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ	354,9	121,0	10,4	6,8	113,4
water supply; sewerage, waste manage- ment and remediation activities					
Budownictwo	521,0	288,9	39,5	225,5	82,2
Construction					
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ Trade; repair of motor vehicles ^Δ	330,4	136,2	26,2	95,3	74,0
Transport i gospodarka magazynowa	267,6	100,2	18,2	42,3	71,6
Transportation and storage					
Informacja i komunikacja	173,9	13,6	–	–	13,6
Information and communication					
Działalność profesjonalna, naukowa i tech- niczna	95,4	53,9	–	–	53,9
Professional, scientific and technical activi- ties					
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ Administrative and support service activities	51,9	25,9	2,6	5,2	19,0
Education					
Edukacja	0,8	–	–	–	–
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	198,1	156,2	83,2	71,6	101,7
Human health and social work activities					
Pozostała działalność usługowa	–	–	–	–	–
Other service activities					

a Dane dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 9 osób i dotyczą wybranych rodzajów działalności; patrz uwagi ogólne, ust. 7 na str. 121. b Patrz uwagi ogólne, ust. 8 na str. 122.

a Data concern entities employing more than 9 persons and refer to selected kinds of activity; see general notes, item 7 on page 121. b See general notes, item 8 on page 122.

TABL. 21 (96). **CHOROBY ZAWODOWE**
OCCUPATIONAL DISEASES

WYSZCZEGÓLNIENIE	Liczba przypadków Number of cases		SPECIFICATION	
	w liczbach bezwzględ- nych in absolute numbers	na 100 tys. zatrudnio- nych per 100 thousand employees		
OGÓŁEM	2010	43	20,7	TOTAL
	2015	14	6,9	
	2017	17	8,1	
	2018	15	6,9	
Astma oskrzelowa		3	1,4	Bronchial asthma
Zewnętrzne zapalenie pęcherzyków płucnych		1	0,5	Extrinsic allergic alveolitis
Przewlekłe choroby narządu głosu spowodowane nadmiernym wysiłkiem głosowym		2	0,9	Chronic voice disorders due to excessive vocal effort
Nowotwory złośliwe powstałe w następstwie działania czynników występujących w środowisku pracy, uznanych za rakotwórcze u ludzi		1	0,5	Malignant neoplasms induced by human carcinogens present in work environment
Przewlekłe choroby obwodowego układu nerwowego wywołane sposobem wykonywania pracy		1	0,5	Chronic diseases of peripheral nervous system related to the way the job is performed
Obustronny trwały ubytek słuchu typu ślimakowego lub czuciowo-nerwowego spowodowany hałasem		1	0,5	Bilateral permanent noise-induced hearing loss of cochlear or sensorineural type
Choroby zakaźne lub pasożytnicze albo ich następstwa		6	2,8	Infectious and parasitic diseases or their sequels

Źródło: dane Instytutu Medycyny Pracy w Łodzi.

Source: data of the Institute of Occupational Medicine in Łódź.

TABL. 22 (97). **KORZYSTAJĄCY ZE ŚWIADCZEŃ Z TYTUŁU PRACY W WARUNKACH SZKODLIWYCH
DLA ZDROWIA I UCIAŻLIWYCH^a**

Stan w dniu 15 grudnia

PERSONS RECEIVING BENEFITS FOR EXPOSURE TO PHYSICAL HEALTH RISK FACTORS AT WORK^a

As of 15th December

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Posiłki profilak- tyczne Prophylac- tic meals	Napoje Drinks	Inne środki odżywcze Other nutrition	Dodatki pieniężne Allowan- ces	Skrócony czas pracy Short-time work	Dodat- kowe urlopy Extra leaves	Upraw- nienia wynikające z pracy w szcze- gólnych warun- kach ^b Entitle- ments arising from work in special conditions ^b
OGÓŁEM	2010	11315	34760	955	9294	511	2076	233
TOTAL	2015	11929	23017	2809	5222	405	1754	166
	2017	10554	24740	2239	4671	64	1593	132
	2018	11214	23002	577	2788	235	1463	92
sektor publiczny		2140	2400	202	1371	18	1274	36
public sector								
sektor prywatny		9074	20602	375	1417	217	189	56
private sector								
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo		623	400	133	226	1	-	-
Agriculture, forestry and fishing								

^a Dane dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 9 osób i dotyczą wybranych rodzajów działalności; patrz uwagi ogólne, ust. 7 na str. 121. ^b Lub w szczególnym charakterze.

^a Data concern entities employing more than 9 persons and refer to selected kinds of activity; see general notes, item 7 on page 121. ^b Or in specific character.

TABL. 22 (97). KORZYSTAJĄCY ZE ŚWIADCZEŃ Z TYTUŁU PRACY W WARUNKACH SZKODLIWYCH DLA ZDROWIA I UCIAŻLIWYCH^a (dok.)
 Stan w dniu 15 grudnia
 PERSONS RECEIVING BENEFITS FOR EXPOSURE TO PHYSICAL HEALTH RISK FACTORS AT WORK^a (cont.)
 As of 15th December

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Posiłki profilaktyczne Prophylactic meals	Napoje Drinks	Inne środki odżywcze Other nutrition	Dodatki pieniężne Allowances	Skrócony czas pracy Short-time work	Dodatkowe urlopy Extra leaves	Uprawnienia wynikające z pracy w szczególnych warunkach ^b Entitlements arising from work in special conditions ^b
Przemysł Industry	8400	15137	295	1354	193	166	37
górnictwo i wydobywanie mining and quarrying	479	285	40	150	1	1	–
przetwórstwo przemysłowe manufacturing	6493	13649	59	684	190	148	26
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ electricity, gas, steam and air conditioning supply	413	668	100	24	–	16	10
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ water supply; sewerage, waste management and remediation activities	1015	535	96	496	2	1	1
Budownictwo Construction	1282	4947	28	123	–	–	15
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ Trade; repair of motor vehicles ^Δ	268	785	11	93	12	10	–
Transport i gospodarka magazynowa Transportation and storage	586	1370	110	935	5	1272	24
Informacja i komunikacja Information and communication	–	–	–	–	–	–	–
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna Professional, scientific and technical activities	–	–	–	–	–	–	–
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ Administrative and support service activities	17	22	–	–	2	3	–
Edukacja Education	24	35	–	–	–	–	–
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna Human health and social work activities	14	306	–	57	22	12	16
Pozostała działalność usługowa Other service activities	–	–	–	–	–	–	–

a Dane dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 9 osób i dotyczą wybranych rodzajów działalności; patrz uwagi ogólne, ust. 7 na str. 121. b Lub w szczególnym charakterze.

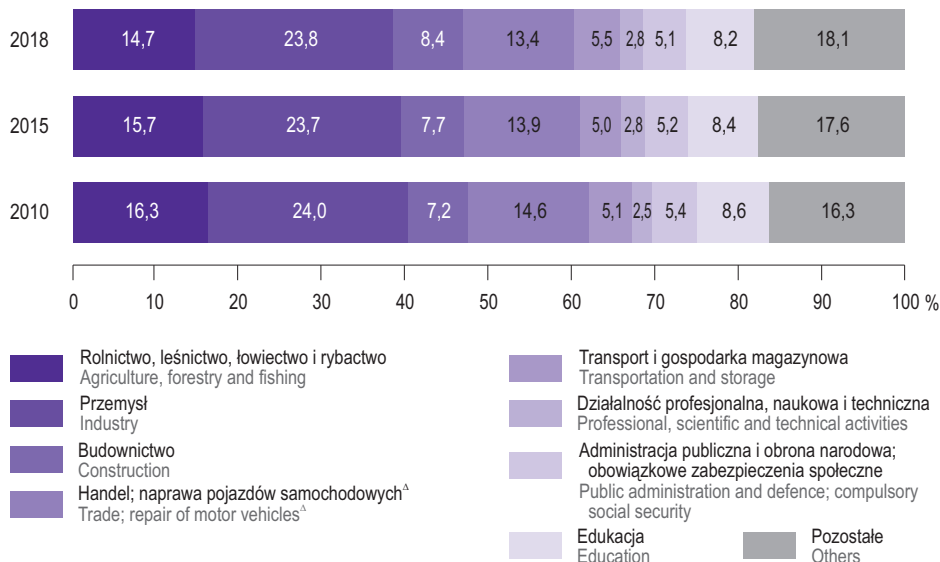
a Data concern entities employing more than 9 persons and refer to selected kinds of activity; see general notes, item 7 on page 121. b Or in specific character.

STRUKTURA PRACUJĄCYCH^a WEDŁUG SEKCJI

Stan w dniu 31 grudnia

STRUCTURE OF EMPLOYED PERSONS^a BY SECTIONS

As of 31st December

^a Według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności; z pracującymi w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie – dane szacunkowe.

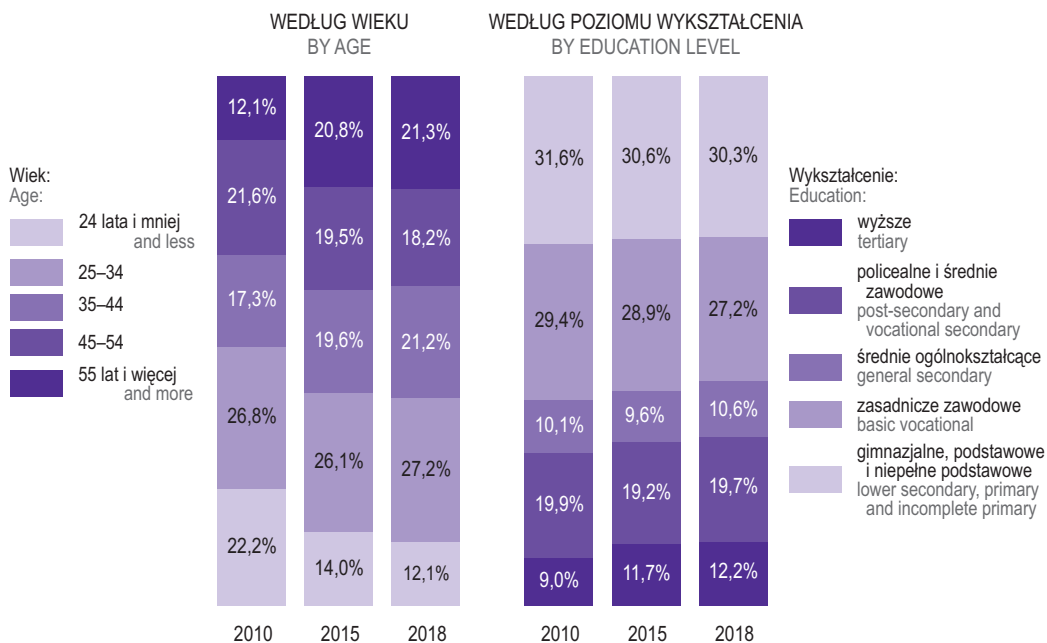
^a By actual workplace and kind of activity; with the employed persons on private farms in agriculture – estimated data.

STRUKTURA BEZROBOTNYCH ZAREJESTROWANYCH WEDŁUG WIEKU I POZIOMU WYKSZTAŁCENIA

Stan w dniu 31 grudnia

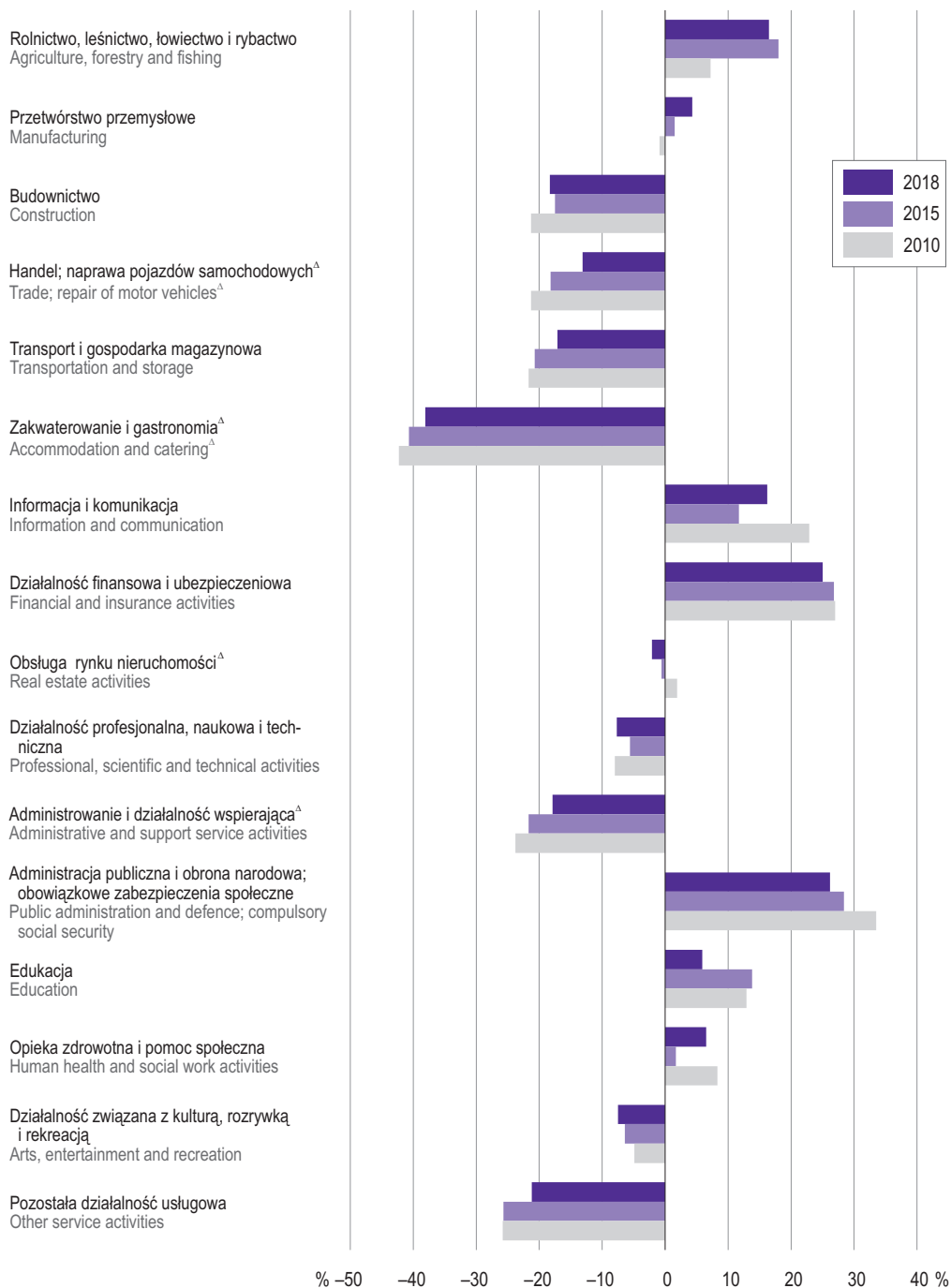
STRUCTURE OF REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS BY AGE AND EDUCATIONAL LEVEL

As of 31st December

ODCHYLENIA WZGLĘDNE PRZECIĘTNYCH MIESIĘCZNYCH WYNAGRODZEŃ BRUTTO W WYBRANYCH SEKCJACH OD PRZECIĘTNEGO WYNAGRODZENIA W WOJEWÓDZTWIE

RELATIVE DEVIATIONS OF AVERAGE MONTHLY GROSS WAGES AND SALARIES IN SELECTED SECTIONS
FROM THE AVERAGE WAGES AND SALARIES IN VOIVODSHIP

DZIAŁ VII WYNAGRODZENIA. ŚWIADCZENIA Z UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH

Uwagi ogólne

Wynagrodzenia

1. Wynagrodzenia obejmują wypłaty pieniężne oraz wartość świadczeń w naturze bądź ich ekwiwalenty należne pracownikom z tytułu pracy.

Dane prezentowane w dziale nie obejmują wynagrodzeń pracowników jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego.

Składnikami wynagrodzeń są: wynagrodzenia osobowe, wypłaty z tytułu udziału w zysku i w nadwyżce bilansowej w spółdzielniach, dodatkowe wynagrodzenia roczne dla pracowników jednostek sfery budżetowej, wynagrodzenia bezosobowe, wynagrodzenia agencji i prowizyjne, honoraria.

Do **wynagrodzeń osobowych** zalicza się m.in.: wynagrodzenia zasadnicze, premie i nagrody, dodatki (np. za pracę w warunkach szkodliwych dla zdrowia, za staż pracy, za pełnienie funkcji kierowniczych), wynagrodzenia za pracę w godzinach nadliczbowych, wynagrodzenia za czas niewykonywania pracy (prześcieżki płatne, urlopy, choroby), świadczenia deputatowe i odszkodowawcze. Wynagrodzenia osobowe dotyczą osób zatrudnionych na podstawie stosunku pracy, osób wykonujących pracę nakładczą oraz uczniów, którzy zawarli z zakładem pracy umowę o pracę w celu przygotowania zawodowego.

2. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie (nominalne) przypadające na 1 zatrudnionego obliczono przyjmując:

- wynagrodzenia osobowe, bez wynagrodzeń osób wykonujących pracę nakładczą oraz uczniów, a także osób zatrudnionych za granicą,
- wypłaty z tytułu udziału w zysku i w nadwyżce bilansowej w spółdzielniach,
- dodatkowe wynagrodzenia roczne dla pracowników jednostek sfery budżetowej,
- honoraria wypłacone niektórym grupom pracowników za prace wynikające z umowy o pracę, np. dziennikarzom, realizatorom filmów, programów radiowych i telewizyjnych.

3. Dane o wynagrodzeniach podaje się **w ujęciu brutto**, tj. łącznie z zaliczkami na poczet podatku dochodowego od osób fizycznych oraz ze składkami na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne (emerytalne, rentowe i chorobowe) płaconymi przez ubezpieczonego pracownika.

CHAPTER VII WAGES AND SALARIES. SOCIAL SECURITY BENEFITS

General notes

Wages and salaries

1. Wages and salaries include monetary payments as well as the value of benefits in kind or their equivalents due to employees for work performed.

Data presented in this chapter do not include wages and salaries of employees in budgetary units conducting activity within the scope of national defence and public safety.

Components of wages and salaries are comprised of: personal wages and salaries, payments from profit and balance surplus in cooperatives, annual extra wages and salaries for employees of budgetary sphere entities, impersonal wages and salaries, agency commission wages and salaries, fees.

Personal wages and salaries comprise, among others: basic wages and salaries, premiums and prizes, bonuses (e.g., for working in unhealthy conditions, for seniority, for serving in management positions), wages and salaries for working overtime, wages and salaries for time off (paid lay-offs, holidays, illness) and allowances and claim benefits. Personal wages and salaries concern employees hired on the basis of an employment contract, persons engaged in outwork as well as apprentices, who concluded a labour contract with an employer for the purpose of job occupational training.

2. The average monthly (nominal) wages and salaries per paid employee were calculated assuming:

- personal wages and salaries, excluding wages and salaries of persons engaged in outwork as well as apprentices and persons employed abroad,
- payments from profit and balance surplus in cooperatives,
- annual extra wages and salaries for employees of budgetary sphere entities,
- fees paid to selected groups of employees for performing work in accordance with a labour contract, e.g., to journalists, film producers, radio and television programme producers.

3. Data regarding wages and salaries are given **in gross terms**, i.e., including deductions for personal income tax and also employee's contributions to compulsory social security (retirement, pension and illness) paid by insured employee.

4. Dane w tabl. 2–6 opracowano na podstawie reprezentacyjnego badania struktury wynagrodzeń według zawodów za październik 2018 r. Dane dotyczą zatrudnionych, którzy otrzymali wynagrodzenie za cały miesiąc, bez zatrudnionych w organizacjach: społecznych, politycznych, związków zawodowych i innych. Do obliczenia wynagrodzenia przyjęto sumę: wypłat wynagrodzeń osobowych za badany miesiąc z uwzględnieniem wypłat dokonanych za okresy dłuższe niż miesiąc w przeliczeniu na jeden miesiąc (np. 1/3 premii kwartalnej, 1/12: nagród i premii rocznych, wypłat z tytułu udziału w zysku i w nadwyżce bilansowej w spółdzielniach, dodatkowych wynagrodzeń rocznych dla pracowników jednostek sfery budżetowej oraz honorariów).

4. Data in tables 2–6 were compiled on the basis of sample survey structure of wages and salaries by occupations for October 2018. Data concern paid employees, who received wages and salaries for the whole month, excluding paid employees in social and political organisations, trade unions and others. For calculating wages and salaries the sum of the following were assumed: payments of personal wages and salaries for the reference month including payments made for periods longer than one month calculated per month (e.g. 1/3 of quarterly premiums, 1/12 of: annual prizes and premiums, payments from profit and balance surplus in cooperatives, annual extra wages and salaries for employees of budgetary sphere entities and fees).

Świadczenia z ubezpieczeń społecznych

1. Informacje o **świadczeniach emerytalnych i rentowych** (poza rolnikami indywidualnymi) dotyczą świadczeń wypłacanych w ramach pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych – ze środków Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, budżetu państwa (w ramach dotacji celowej oraz od 2007 r. także z odrębnego rozdziału wydatków budżetu państwa) oraz w okresie od 1 stycznia 2009 r. do 30 czerwca 2014 r. – w przypadku emerytur – ze środków zgromadzonych w otwartych funduszach emerytalnych – OFE.

Informacje o **świadczeniach emerytalnych i rentowych rolników indywidualnych** dotyczą świadczeń wypłacanych przez Kasę Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego ze środków Funduszu Emerytalno-Rentowego i budżetu państwa (w ramach dotacji celowej oraz od 2007 r. także z odrębnego rozdziału wydatków budżetu państwa), a także ze środków wypłacanych w ramach pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych, w przypadku gdy rolnicy posiadają uprawnienia do łącznego pobierania świadczeń z tych środków.

2. Do świadczeń emerytalnych i rentowych uprawnieni są (łącznie z członkami ich rodzin) m.in.:

- 1) pracownicy;
- 2) osoby wykonujące pracę nakładczą;
- 3) członkowie rolniczych spółdzielni produkcyjnych i spółdzielni powstałych na ich bazie oraz spółdzielni kółek rolniczych;
- 4) osoby wykonujące pracę na podstawie umowy agencyjnej lub umowy na warunkach zlecenia;
- 5) osoby prowadzące pozarolniczą działalność (w tym osoby prowadzące działalność gospodarczą na własny rachunek, twórcy, artyści);
- 6) duchowni;
- 7) rolnicy indywidualni;
- 8) inwalidzi wojenni i wojskowi, kombataneci oraz od 1991 r. osoby represjonowane.

Social security benefits

1. Information regarding **retirement pay and pension benefits** (excluding farmers) concerns benefits which are paid in regard to non-agricultural social security system by the Social Insurance Institution – from the source of the Social Insurance Fund, the state budget (within the scope of the targeted grant as well as since 2007 also from the separate division of the state budget expenditures) as well as in the period from 1st January 2009 to 30th June 2014 – in case of retirement pensions – from the sources gathered in the open pension funds – OFE.

Information regarding **retirement pay and pension benefits for farmers** concerns benefits which are paid by the Agricultural Social Insurance Fund from the source of the Pension Fund and by the state budget (within the scope of the targeted grant as well as since 2007 from the separate division of the state budget expenditures) and also from the sources which are paid in regard to non-agricultural social security system, in case of farmers who are authorized to receive benefits from those sources simultaneously.

2. Among others the following persons (including members of their families) are authorized to receive retirement pay and pensions:

- 1) employed persons;
- 2) outworkers;
- 3) members of agricultural producers' cooperatives and cooperatives established on their basis as well as agricultural farmers' cooperatives;
- 4) persons employed on the basis of agency agreements or on the basis of order agreements;
- 5) persons engaged in non-agricultural economic activity (of which self-employed persons, creators, artists);
- 6) clergy;
- 7) farmers;
- 8) war and military invalids, combatants as well as since 1991 repressed persons.

3. Świadczenia emerytalne i rentowe (wypłacone także z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych) obejmują:

- 1) emerytury;
- 2) renty z tytułu niezdolności do pracy;
- 3) renty rodzinne.

4. Świadczenia emerytalne i rentowe nie obejmują wypłat emerytur i rent realizowanych na mocy umów międzynarodowych.

5. Świadczenia emerytalne i rentowe obejmują kwotę świadczeń należnych (bieżących i wyrównawczych) uwzględniającą od 2007 r. zmniejszenia m. in. z tytułu osiągnięcia przychodów z pracy.

6. Dane dotyczące przeciętnej miesięcznej emerytury i renty obliczono dzieląc ogólną kwotę świadczeń przez odpowiadającą im liczbę świadczeniobiorców.

7. Dane o świadczeniach podaje się **w ujęciu brutto**, tj. łącznie z zaliczkami na poczet podatku dochodowego od osób fizycznych.

8. Dane dotyczące wspierania rodziny, prezentowane są zgodnie z ustawą z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny oraz systemie pieczy zastępczej (jednolity tekst Dz. U. 2018 poz. 998).

9. Dane o świadczeniach i dodatkach z programu „Rodzina 500+” prezentowane są na podstawie ustawy z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (jednolity tekst Dz.U. 2018 poz. 2134 z późniejszymi zmianami).

Świadczenie finansowane jest z budżetu państwa.

10. Karta Dużej Rodziny na mocy ustawy z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (tekst jednolity Dz. U. 2017 poz. 1832 z późniejszymi zmianami) przysługuje, niezależnie od dochodów, rodzinom z co najmniej trójką dzieci:

- 1) poniżej 18 lat,
- 2) poniżej 25 lat, w przypadku gdy dziecko uczy się w szkole lub w szkole wyższej,
- 3) bez ograniczeń wiekowych w przypadku dziecka posiadającego orzeczenie o niepełnosprawności.

Karta wydawana jest bezpłatnie każdemu członkowi rodziny (również rodziny zastępczej i rodzinnego domu dziecka) spełniającej wymienione warunki. Posiadacze karty mają zapewnione zniżki, przede wszystkim, przy zakupie towarów i usług konsumpcyjnych.

3. Retirement pay and pension benefits (also paid due to accidents at work and job-related illnesses) include:

- 1) retirement pay;
- 2) pensions resulting from an inability to work;
- 3) family pensions.

4. Retirement pay and pension benefits do not provide for the payments of retirement pays and pensions arising out of international agreements.

5. Retirement pay and pension benefits include the amount of benefits due (current and compensatory) taking into account since 2007 the deductions, among others, in respect of achieving revenue from work.

6. Data regarding the average monthly retirement pay and pension are calculated by dividing the total amount of benefits by the corresponding number of persons receiving these benefits.

7. Data regarding benefits are given **in gross terms**, i.e., including deductions for personal income taxes.

8. Data concerning family support and foster care are presented according to the Law on Family Support and Foster Care System, dated 9th June 2011 (uniform text Journal of Laws 2018 item 998).

9. Data on benefits and supplements under “Family 500+” programme are presented according to the Law on State Aid in Raising Children dated 11th February 2016 (uniform text Journal of Laws 2018 item 2134 with later amendments).

Benefit is financed from the state budget.

10. Large Family Card basis on the law dated 5th December 2014 of Large Family Card (uniform text Journal of Laws 2017 i tem 1832 with later amendments). The card can be obtained, regardless of the received income, by families with at least three children:

- 1) up to the age of 18,
- 2) up to the age of 25 in case when children learn at school or higher education institution,
- 3) without age limits in the case of children with a certificate of disability.

The Card is issued free of charge to each member of the family (including foster family and foster home) meeting the conditions specified. The holders of the Card can take advantage of discounts while purchasing consumer goods and services.

Wynagrodzenia

Wages and salaries

TABL. 1 (98). PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE WYNAGRODZENIA BRUTTO
AVERAGE MONTHLY GROSS WAGES AND SALARIES

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2017	2018	
				ogółem total	w tym podmioty o liczbie pracujących powyżej 9 osób of which entities employing more than 9 persons
OGÓŁEM	2946,59	3565,04	3923,58	4157,68	4379,25
TOTAL					
sektor publiczny	3606,25	4182,48	4436,30	4714,45	4714,45
public sector					
sektor prywatny	2551,92	3246,05	3672,33	3897,86	4178,25
private sector					
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	3157,96	4208,43	4513,45	4844,81	5117,81
Agriculture, forestry, hunting and fishing					
Przemysł	3041,07	3679,97	4129,07	4379,80	4495,37
Industry					
w tym przetwórstwo przemysłowe	2921,30	3617,66	4074,95	4336,05	4457,21
of which manufacturing					
Budownictwo	2319,46	2939,73	3264,76	3398,43	3911,12
Construction					
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ ...	2320,38	2916,84	3353,87	3614,35	4073,26
Trade; repair of motor vehicles ^Δ					
Transport i gospodarka magazynowa	2308,37	2826,10	3216,49	3447,94	3598,35
Transportation and storage					
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ	1700,22	2115,50	2428,48	2572,39	2710,22
Accommodation and catering ^Δ					
Informacja i komunikacja	3620,52	3981,43	4291,79	4832,45	4783,57
Information and communication					
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	3743,63	4521,85	4913,02	5197,79	5661,74
Financial and insurance activities					
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ	3001,92	3543,17	4025,02	4068,70	4165,46
Real estate activities					
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	2710,74	3364,43	3526,02	3838,69	4261,11
Professional, scientific and technical activities					
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	2246,60	2791,07	3200,37	3414,76	3436,85
Administrative and support service activities					
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	3934,71	4577,35	5005,91	5247,70	5247,70
Public administration and defence; compulsory social security					
Edukacja	3326,80	4055,55	4176,95	4401,17	4413,25
Education					
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	3191,67	3627,06	4028,58	4427,01	4502,66
Human health and social work activities					
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	2801,90	3335,78	3600,81	3846,56	3894,19
Arts, entertainment and recreation					
Pozostała działalność usługowa	2186,33	2648,90	2972,96	3274,54	3417,26
Other service activities					

TABL. 2 (99). ZATRUDNIENI¹ WEDŁUG WYSOKOŚCI WYNAGRODZENIA BRUTTO ZA PAŹDZIERNIK 2018 R.²
PAID EMPLOYMENT¹ BY AMOUNT OF GROSS WAGES AND SALARIES FOR OCTOBER 2018²

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Total	Mężczyźni Men	Kobiety Women
a – w tys. osób b – w odsetkach	in thousand person in percent			
O G Ó Ł E M	a	186,3	98,7	87,6
T O T A L	b	100,0	100,0	100,0
według przedziałów wynagrodzeń ustalonych na podstawie krotności przeciętnego wynagrodzenia brutto (5003,78 zł) dla gospodarki narodowej w październiku 2018 r.:				
by were determined on the basis of multiplication of average gross wages and salaries (5003,78 PLN) for national economy in October 2018:				
2501,89 zł i mniej PLN and less	(50% i mniej and less) a b	27,7 14,9	14,2 14,4	13,5 15,4
2501,90– 3752,84	(50– 75) a b	56,4 30,3	25,9 26,2	30,5 34,9
3752,85– 5003,78	(75–100) a b	45,8 24,6	24,4 24,7	21,4 24,4
5003,79– 6254,73	(100–125) a b	27,0 14,5	15,3 15,5	11,7 13,4
6254,74– 7505,67	(125–150) a b	14,0 7,5	8,5 8,6	5,5 6,2
7505,68– 8756,62	(150–175) a b	5,9 3,2	3,8 3,9	2,1 2,4
8756,63–10007,56	(175–200) a b	3,2 1,7	2,3 2,3	0,9 1,0
10007,57–11258,51	(200–225) a b	1,8 1,0	1,3 1,3	0,6 0,7
11258,52–12509,45	(225–250) a b	1,2 0,6	0,8 0,8	0,4 0,5
12509,46–13760,40	(250–275) a b	0,9 0,5	0,6 0,6	0,3 0,3
13760,41–15011,34	(275–300) a b	0,5 0,3	0,3 0,3	0,2 0,3
15011,35 zł i więcej PLN and more	300% i więcej and more) a b	1,8 1,0	1,3 1,3	0,4 0,6

1 Dane dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych bez przeliczania na pełnozatrudnionych i obejmują podmioty, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. 2 Patrz uwagi ogólne, ust. 4 na str. 148.

U w a g a: W nawiasach podano procentowy rozkład wynagrodzeń w poszczególnych przedziałach (np. przedział 2501,90–3752,84 zł stanowi 50–75% przeciętnego wynagrodzenia); przedziały procentowe zostały domknięte prawostronnie (np. przedział 50–75% obejmuje wynagrodzenia stanowiące od 50,01 do 75,00% przeciętnego wynagrodzenia).

1 Data concern full- and part-time paid employees without converting into full-time paid employees and include entities employing more than 9 persons. 2 See general notes, item 4 on page 148.

N o t e: The percentage distribution of wages and salaries in individual ranges is given in brackets (e.g., the 2501,90–3752,84 PLN range accounts for 50–75% of the average wage and salary); the percentage ranges are closed on the right (e.g., the 50–75% range includes wages and salaries accounting for 50,01 to 75,00% of the average wage and salary).

TABL. 3 (100). ZATRUDNIENI¹ WEDŁUG PRZEDZIAŁÓW WYNAGRODZEŃ BRUTTO ZA PAŹDZIERNIK 2018 R.²
 PAID EMPLOYMENT¹ BY AMOUNT OF GROSS WAGES AND SALARIES FOR OCTOBER 2018²

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Total	Mężczyźni Men	Kobiety Women
a – w tys. osób b – w odsetkach	in thousand person in percent			
OGÓŁEM TOTAL				
OGÓŁEM	a	186,3	98,7	87,6
GRAND TOTAL	b	100,0	100,0	100,0
według przedziałów wynagrodzeń ustalonych na podstawie krotności przeciętnego wynagrodzenia brutto (4562,09 zł) dla województwa w październiku 2018 r.:				
by were determined on the basis of multiplication of average gross wages and salaries (4562,09 PLN) for voivodship in October 2018:				
2281,05 zł i mniej PLN and less	(50% i mniej and less)	17,8 9,6	10,1 10,2	7,8 8,8
2281,06– 3421,57	(50– 75)	51,5 27,7	22,1 22,4	29,3 33,5
3421,58– 4562,09	(75–100)	46,8 25,1	24,7 25,1	22,1 25,2
4562,10– 5702,61	(100–125)	31,0 16,6	17,0 17,2	14,0 16,0
5702,62– 6843,14	(125–150)	17,8 9,6	10,7 10,8	7,1 8,1
6843,15– 7983,66	(150–175)	8,8 4,7	5,5 5,5	3,3 3,8
7983,67– 9124,18	(175–200)	4,5 2,4	2,9 2,9	1,6 1,8
9124,19– 10264,70	(200–225)	2,4 1,3	1,8 1,8	0,6 0,7
10264,71–11405,23	(225–250)	1,6 0,8	1,1 1,1	0,5 0,5
11405,24–12545,75	(250–275)	1,0 0,6	0,7 0,7	0,3 0,4
12545,76–13686,27	(275–300)	0,7 0,4	0,5 0,5	0,2 0,3
13686,28 zł i więcej PLN and more	(300% i więcej and more)	2,4 1,3	1,7 1,7	0,7 0,9

1 Dane dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych bez przeliczania na pełnozatrudnionych i obejmują podmioty, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. 2 Patrz uwagi ogólne, ust. 4 na str. 148.

1 Data concern full- and part-time paid employees without converting into full-time paid employees and include entities employing more than 9 persons. 2 See general notes, item 4 on page 148.

TABL. 3 (100). ZATRUDNIENI¹ WEDŁUG PRZEDZIAŁÓW WYNAGRODZEŃ BRUTTO ZA PAŹDZIERNIK 2018 R.² (cd.)
PAID EMPLOYMENT¹ BY AMOUNT OF GROSS WAGES AND SALARIES FOR OCTOBER 2018² (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Total	Mężczyźni Men	Kobiety Women
a – w tys. osób b – w odsetkach	in thousand person in percent			
SEKTOR PUBLICZNY PUBLIC SECTOR				
R A Z E M	a	62,5	18,9	43,6
T O T A L	b	100,0	100,0	100,0
według przedziałów wynagrodzeń ustalonych na podstawie krotności przeciętnego wynagrodzenia brutto (4562,09 zł) dla województwa w październiku 2018 r.:				
by were determined on the basis of multiplication of average gross wages and salaries (4562,09 PLN) for voivodship in October 2018:				
2281,05 zł i mniej	(50% i mniej)	0,9	0,1	0,8
PLN and less	and less)	1,5	0,7	1,8
2281,06– 3421,57	(50– 75)	15,8	3,9	11,9
		25,1	20,5	27,2
3421,58– 4562,09	(75–100)	17,8	5,4	12,4
		28,5	28,7	28,4
4562,10– 5702,61	(100–125)	13,3	3,9	9,4
		21,3	20,6	21,5
5702,62– 6843,14	(125–150)	7,0	2,3	4,7
		11,2	12,1	10,9
6843,15– 7983,66	(150–175)	3,4	1,1	2,3
		5,4	5,9	5,2
7983,67– 9124,18	(175–200)	1,7	0,8	0,9
		2,7	4,1	2,1
9124,19– 10264,70	(200–225)	0,7	0,4	0,3
		1,1	2,0	0,7
10264,71–11405,23	(225–250)	0,5	0,3	0,2
		0,8	1,6	0,5
11405,24–12545,75	(250–275)	0,4	0,2	0,2
		0,6	1,0	0,5
12545,76–13686,27	(275–300)	0,3	0,2	0,1
		0,5	0,8	0,3
13686,28 zł i więcej	(300% i więcej)	0,7	0,4	0,3
PLN and more	and more)	1,1	1,9	0,8

1 Dane dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych bez przeliczania na pełnozatrudnionych i obejmują podmioty, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. 2 Patrz uwagi ogólne, ust. 4 na str. 148.

1 Data concern full- and part-time paid employees without converting into full-time paid employees and include entities employing more than 9 persons. 2 See general notes, item 4 on page 148.

TABL. 3 (100). ZATRUDNIENI¹ WEDŁUG PRZEDZIAŁÓW WYNAGRODZEŃ BRUTTO ZA PAŹDZIERNIK 2018 R.² (dok.)
PAID EMPLOYMENT¹ BY AMOUNT OF GROSS WAGES AND SALARIES FOR OCTOBER 2018² (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Total	Mężczyźni Men	Kobiety Women
a – w tys. osób b – w odsetkach	in thousand person in percent			
SEKTOR PRYWATNY PRIVATE SECTOR				
R A Z E M	a	123,8	79,8	44,0
T O T A L	b	100,0	100,0	100,0
według przedziałów wynagrodzeń ustalonych na podstawie krotności przeciętnego wynagrodzenia brutto (4562,09 zł) dla województwa w październiku 2018 r.:				
by were determined on the basis of multiplication of average gross wages and salaries (4562,09 PLN) for voivodship in October 2018:				
2281,05 zł i mniej	(50% i mniej)	16,9	9,9	7,0
PLN and less	and less)	13,7	12,4	15,8
2281,06– 3421,57	(50– 75)	35,8	18,2	17,6
		28,9	22,9	39,8
3421,58– 4562,09	(75–100)	29,0	19,3	9,7
		23,4	24,2	22,1
4562,10– 5702,61	(100–125)	17,7	13,1	4,6
		14,3	16,4	10,5
5702,62– 6843,14	(125–150)	10,8	8,4	2,4
		8,7	10,5	5,4
6843,15– 7983,66	(150–175)	5,4	4,4	1,1
		4,4	5,5	2,4
7983,67– 9124,18	(175–200)	2,8	2,1	0,7
		2,3	2,6	1,6
9124,19– 10264,70	(200–225)	1,7	1,4	0,3
		1,3	1,8	0,6
10264,71–11405,23	(225–250)	1,0	0,8	0,2
		0,8	1,0	0,5
11405,24–12545,75	(250–275)	0,7	0,5	0,1
		0,5	0,6	0,3
12545,76–13686,27	(275–300)	0,4	0,4	0,1
		0,3	0,4	0,2
13686,28 zł i więcej	(300% i więcej)	1,6	1,3	0,4
PLN and more	and more)	1,3	1,6	0,9

1 Dane dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych bez przeliczania na pełnozatrudnionych i obejmują podmioty, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. 2 Patrz uwagi ogólne, ust. 4 na str. 148.

U w a g a: W nawiasach podano procentowy rozkład wynagrodzeń w poszczególnych przedziałach (np. przedział 2281,06–3421,57 zł stanowi 50–75% przeciętnego wynagrodzenia); przedziały procentowe zostały domknięte prawostronnie (np. przedział 50–75% obejmuje wynagrodzenia stanowiące od 50,01 do 75,00% przeciętnego wynagrodzenia).

1 Data concern full- and part-time paid employees without converting part-time paid employees into full-time paid employees and include entities employing more than 9 persons. 2 See general notes, item 4 on page 148.

N o t e: The percentage distribution of wages and salaries in individual ranges is given in brackets (e.g., the 2281,06–3421,57 PLN range accounts for 50–75% of the average wage and salary); the percentage ranges are closed on the right (e.g., the 50–75% range includes wages and salaries accounting for 50,01 to 75,00% of the average wage and salary).

TABL. 4 (101). ZATRUDNIENI^a ORAZ PRZECIĘTNE WYNAGRODZENIA BRUTTO WEDŁUG GRUP ZAWODÓW WYKONYWANYCH ZA PAŹDZIERNIK 2018 R.PAID EMPLOYMENT^a AND AVERAGE GROSS WAGES AND SALARIES BY PERFORMED OCCUPATIONAL GROUPS FOR OCTOBER 2018

GRUPY ZAWODÓW ^b OCCUPATIONAL GROUPS ^b	Zatrudnieni w odsetkach Paid employees in percent			Przeciętne wynagrodzenia brutto w zł Average gross wages and salaries in PLN		
	ogółem total	mężczyźni men	kobiety women	ogółem total	mężczyźni men	kobiety women
O G Ó Ł E M T O T A L	100,0	100,0	100,0	4562,09	4852,06	4235,22
Przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy Managers	7,6	7,8	7,3	8192,27	9035,61	7167,06
Specjaliści Professionals	21,8	13,1	31,7	5499,91	6287,59	5133,38
specjaliści nauk fizycznych, matema- tycznych i technicznych science and engineering professionals	3,1	4,3	1,7	6187,86	6714,09	4692,74
specjaliści do spraw zdrowia health professionals	2,8	0,9	4,9	5764,42	7390,47	5409,69
specjaliści nauczania i wychowania ... teaching professionals	9,2	3,8	15,2	5031,66	5449,11	4913,96
specjaliści do spraw ekonomicznych i zarządzania business and administration profes- sionals	4,9	2,3	7,8	5196,28	5742,82	5013,76
specjaliści do spraw technologii infor- macyjno-komunikacyjnych information and communications technology professionals	0,6	1,0	0,2	6282,36	6396,06	5674,66
specjaliści z dziedziny prawa, dziedzin społecznych i kultury legal, social and cultural professionals	1,2	0,7	1,8	7458,01	8316,34	7079,92
Technicy i inny średni personel Technicians and associate profes- sionals	12,7	10,0	15,6	4679,76	5521,83	4069,93
średni personel nauk fizycznych, chemicznych i technicznych science and engineering associate professionals	4,1	5,7	2,4	5408,32	5814,10	4301,65
średni personel do spraw zdrowia health associate professionals	1,3	0,8	1,8	3764,54	4618,85	3343,10
średni personel do spraw biznesu i administracji business and administration associate professionals	5,2	2,6	8,1	4674,33	5636,61	4319,69

a Dane dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych bez przeliczania na pełnozatrudnionych i obejmują podmioty, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. b Patrz uwagi ogólne do Rocznika, ust. 8, pkt 1) na str. 21.

a Data concern full- and part-time paid employees without converting into full-time paid employees and include entities employing more than 9 persons. b See general notes to the Yearbook, item 8, point 1) on page 21.

TABL. 4 (101). ZATRUDNIENI^a ORAZ PRZECIĘTNE WYNAGRODZENIA BRUTTO WEDŁUG GRUP ZAWODÓW WYKONYWANYCH ZA PAŹDZIERNIK 2018 R. (cd.)
PAID EMPLOYMENT^a AND AVERAGE GROSS WAGES AND SALARIES BY PERFORMED OCCUPATIONAL GROUPS FOR OCTOBER 2018 (cont.)

GRUPY ZAWODÓW ^b OCCUPATIONAL GROUPS ^b	Zatrudnieni w odsetkach Paid employees in percent			Przeciętne wynagrodzenia brutto w zł Average gross wages and salaries in PLN		
	ogółem total	mężczyźni men	kobiety women	ogółem total	mężczyźni men	kobiety women
Technicy i inny średni personel (dok.) Technicians and associate professionals (cont.)						
średni personel z dziedziny prawa, spraw społecznych, kultury i pokrewnej legal, social, cultural and related associate professionals	1,8	0,5	3,4	3690,45	3815,31	3669,53
technicy informatycy information and communications technicians	0,3	0,4	0,1	4667,83	4557,00	5633,04
Pracownicy biurowi Clerks	8,9	5,5	12,8	4010,32	4169,97	3932,36
sekretarki, operatorzy urządzeń biurowych i pokrewni general and keyboard clerks	2,4	0,5	4,4	3821,76	4435,12	3739,81
pracownicy obsługi klienta customer services clerks	1,3	0,4	2,3	4327,94	4404,49	4312,74
pracownicy do spraw finansowo-statystycznych i ewidencji materiałowej numerical and material recording clerks	3,3	3,8	2,7	4040,44	4116,96	3917,97
pozostali pracownicy obsługi biura other clerical support workers	2,0	0,8	3,3	3971,35	4127,09	3930,95
Pracownicy usług i sprzedawcy Service and sales workers	7,4	4,0	11,2	2990,64	3575,41	2754,68
pracownicy usług osobistych personal service workers	1,6	1,1	2,2	2863,92	3017,69	2773,68
sprzedawcy i pokrewni sales workers	4,2	1,5	7,3	3110,40	4708,39	2729,91
pracownicy opieki osobistej i pokrewni personal care workers	0,8	0,1	1,5	2856,90	2978,46	2847,30
pracownicy usług ochrony protective services workers	0,8	1,2	0,3	2730,27	2724,44	2761,55
Rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy Skilled agricultural, forestry and fishery workers	0,5	0,8	0,2	4332,36	4401,16	4070,92

a Dane dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych bez przeliczania na pełnozatrudnionych i obejmują podmioty, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. b Patrz uwagi ogólne do Rocznika, ust. 8, pkt 1) na str. 21.

a Data concern full- and part-time paid employees without converting into full-time paid employees and include entities employing more than 9 persons. b See general notes to the Yearbook, item 8, point 1) on page 21.

TABL. 4 (101). ZATRUDNIENI^a ORAZ PRZECIĘTNE WYNAGRODZENIA BRUTTO WEDŁUG GRUP ZAWODÓW WYKONYWANYCH ZA PAŹDZIERNIK 2018 R. (dok.)PAID EMPLOYMENT^a AND AVERAGE GROSS WAGES AND SALARIES BY PERFORMED OCCUPATIONAL GROUPS FOR OCTOBER 2018 (cont.)

GRUPY ZAWODÓW ^b OCCUPATIONAL GROUPS ^b	Zatrudnieni w odsetkach Paid employees in percent			Przeciętne wynagrodzenia brutto w zł Average gross wages and salaries in PLN		
	ogółem total	mężczyźni men	kobiety women	ogółem total	mężczyźni men	kobiety women
Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy ... Craft and related trades workers	17,8	28,9	5,2	3882,07	4021,43	3011,63
robotnicy budowlani i pokrewni (z wyłączeniem elektryków) building and related trades workers, excluding electricians	3,0	5,5	0,1	3550,53	3569,77	2551,28
robotnicy obróbki metali, mechanicy maszyn i urządzeń i pokrewni metal, machinery and related trades workers	8,1	14,2	1,3	4192,98	4297,47	2904,41
rzemieślnicy i robotnicy poligraficzni handicraft and printing workers	0,5	0,4	0,6	3277,76	3718,44	2912,35
elektrycy i elektrycy electrical and electronic trades wor- kers	1,8	3,3	0,1	4842,23	4873,14	3531,91
robotnicy w przetwórstwie spożyw- czym, obróbce drewna, produkcji wyrobów tekstylnych i pokrewni food processing, wood working, gar- ment and other craft and related trades workers	4,4	5,6	3,2	3209,58	3277,12	3075,83
Operatorzy i monterzy maszyn i urzą- dzeń Plant and machine operators and assemblers	15,1	23,1	6,0	4026,99	4193,88	3307,61
operatorzy maszyn i urządzeń wydo- bywczych i przetwórczych stationary plant and machine opera- tors	5,5	7,7	3,1	4426,98	4811,69	3336,75
monterzy assemblers	1,8	1,5	2,2	3789,06	4767,80	3037,12
kierowcy i operatorzy pojazdów drivers and mobile plant operators	7,7	13,9	0,8	3798,63	3790,17	3971,19
Pracownicy przy pracach prostych Elementary occupations	8,2	6,7	10,0	3027,87	3380,03	2762,73
w tym: of which:						
robotnicy pomocniczy w rolnictwie, leśnictwie i rybołówstwie agricultural, forestry and fishery labourers	0,2	0,2	0,1	3387,64	3444,91	3251,61
robotnicy pomocniczy w górnictwie, przemysle, budownictwie i transpor- cie labourers in mining, construction, manufacturing and transport	3,2	4,5	1,8	3485,54	3581,20	3220,77

a Dane dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych bez przeliczania na pełnozatrudnionych i obejmują podmioty, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. b Patrz uwagi ogólne do Rocznika, ust. 8, pkt 1) na str. 21.

a Data concern full- and part-time paid employees without converting into full-time paid employees and include entities employing more than 9 persons. b See general notes to the Yearbook, item 8, point 1) on page 21.

TABL. 5 (102). PRZECIĘTNE WYNAGRODZENIA BRUTTO ZA PAŹDZIERNIK 2018 R.¹
 AVERAGE GROSS WAGES AND SALARIES FOR OCTOBER 2018¹

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION a – w zł in PLN b – OGÓŁEM=100 TOTAL=100		Ogółem Total	Mężczyźni Men	Kobiety Women
OGÓŁEM TOTAL				
OGÓŁEM	a	4562,09	4852,06	4235,22
GRAND TOTAL	b	100,0	100,0	100,0
z ogółem według: of total by:				
POZIOMU WYKSZTAŁCENIA BY EDUCATION LEVEL				
Wyższe ze stopniem naukowym co najmniej doktora oraz tytułem magistra, lekarza lub równorzędnym Tertiary with academic degree (at least doctorate) or tertiary with master degree, physician degree or equivalent	a b	5826,73 127,7	7027,47 144,8	5242,51 123,8
Wyższe z tytułem inżyniera, licencjata, dyplomowa- nego ekonomisty lub równorzędnym Tertiary with engineer degree, licentiate (bachelor), economist with diploma or equivalent	a b	5167,51 113,3	6079,98 125,3	4327,35 102,2
Policealne	a b	4089,95 89,7	4478,60 92,3	3861,11 91,2
Średnie zawodowe	a b	4183,96 91,7	4539,72 93,6	3669,89 86,7
Średnie ogólnokształcące	a b	3974,29 87,1	4768,35 98,3	3244,92 76,6
Zasadnicze zawodowe	a b	3623,36 79,4	3905,05 80,5	2854,94 67,4
Gimnazjalne	a b	2976,41 65,2	3093,58 63,8	2450,92 57,9
Podstawowe i niepełne podstawowe	a b	3564,10 78,1	3812,65 78,6	2971,60 70,2
WIEKU BY AGE				
24 lata i mniej	a b	3339,04 73,2	3506,83 72,3	3063,69 72,3
25–34	a b	4069,80 89,2	4394,20 90,6	3671,45 86,7
35–44	a b	4747,35 104,1	5157,16 106,3	4351,94 102,8
45–54	a b	4816,85 105,6	5189,50 107,0	4476,60 105,7
55–59	a b	4588,93 100,6	4738,54 97,7	4419,53 104,4
60–64	a b	5146,48 112,8	5076,73 104,6	5449,71 128,7
65 lat i więcej	a b	7755,57 170,0	7820,32 161,2	7386,44 174,4

¹ Dane dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych bez przeliczania na pełnozatrudnionych i obejmują podmioty, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

¹ Data concern full- and part-time paid employees without converting into full-time paid employees and include entities employing more than 9 persons.

TABL. 5 (102). PRZECIĘTNE WYNAGRODZENIA BRUTTO ZA PAŹDZIERNIK 2018 R.¹ (cd.)
 AVERAGE GROSS WAGES AND SALARIES FOR OCTOBER 2018¹ (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION a – w zł in PLN b – OGÓŁEM=100 TOTAL=100	Ogółem Total	Mężczyźni Men	Kobiety Women
--	-----------------	------------------	------------------

z ogółem według: (dok.) of total by: (cont.)

STAŻU PRACY BY WORK SENIORITY

Do 1,9 roku a	3364,16	3509,91	3165,04
and less b	73,7	72,3	74,7
2,0– 4,9 lat a	3820,04	4171,49	3397,08
years b	83,7	86,0	80,2
5,0– 9,9 a	4170,54	4563,96	3709,93
..... b	91,4	94,1	87,6
10,0–14,9 a	4455,06	4831,19	4039,50
..... b	97,7	99,6	95,4
15,0–19,9 a	4841,23	5204,57	4494,10
..... b	106,1	107,3	106,1
20,0 lat i więcej a	5049,02	5304,90	4762,59
and more b	110,7	109,3	112,5

SEKTOR PUBLICZNY PUBLIC SECTOR

R A Z E M a	4826,84	5272,41	4633,19
T O T A L b	100,0	100,0	100,0

z sektora publicznego według: of public sector by:

POZIOMU WYKSZTAŁCENIA BY EDUCATION LEVEL

Wyższe ze stopniem naukowym co najmniej doktora oraz tytułem magistra, lekarza lub równorzędnym Tertiary with academic degree (at least doctorate) or tertiary with master degree, physician degree or equivalent	a	5524,27	6271,65	5269,80
	b	114,4	119,0	113,7
Wyższe z tytułem inżyniera, licencjata, dyplomowa- nego ekonomisty lub równorzędnym Tertiary with engineer degree, licentiate (bachelor), economist with diploma or equivalent	a	4568,10	5162,78	4311,19
	b	94,6	97,9	93,1
Policealne a	4311,51	4884,93	4168,53	
Post-secondary b	89,3	92,7	90,0	
Średnie zawodowe a	4119,99	4567,40	3915,60	
Vocational secondary b	85,4	86,6	84,5	
Średnie ogólnokształcące a	3564,41	4255,82	3248,25	
General secondary b	73,8	80,7	70,1	
Zasadnicze zawodowe a	3425,45	3981,18	2851,13	
Basic vocational b	71,0	75,5	61,5	
Gimnazjalne a	3244,05	3472,10	2483,89	
Lower secondary b	67,2	65,9	53,6	
Podstawowe i niepełne podstawowe a	3547,75	4133,16	2886,65	
Primary and incomplete primary b	73,5	78,4	62,3	

¹ Dane dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych bez przeliczania na pełnozatrudnionych i obejmują podmioty, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

¹ Data concern full- and part-time paid employees without converting into full-time paid employees and include entities employing more than 9 persons.

TABL. 5 (102). **PRZECIĘTNE WYNAGRODZENIA BRUTTO ZA PAŹDZIERNIK 2018 R.¹ (cd.)**
 AVERAGE GROSS WAGES AND SALARIES FOR OCTOBER 2018¹ (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION a – w zł in PLN b – OGÓŁEM=100 TOTAL=100	Ogółem Total	Mężczyźni Men	Kobiety Women
--	-----------------	------------------	------------------

z sektora publicznego według: (dok.) of public sector by: (cont.)

WIEKU BY AGE

24 lata i mniej and less	a 3307,81 b 68,5	3790,03 71,9	3063,00 66,1
25–34	a 3917,49 b 81,2	4280,42 81,2	3763,79 81,2
35–44	a 4794,64 b 99,3	5276,82 100,1	4620,94 99,7
45–54	a 5064,01 b 104,9	5420,41 102,8	4936,26 106,5
55–59	a 5005,18 b 103,7	5452,10 103,4	4784,08 103,3
60–64	a 5704,58 b 118,2	5874,34 111,4	5446,23 117,5
65 lat i więcej and more	a 8661,51 b 179,4	8348,76 158,3	9988,79 215,6

STAŻU PRACY BY WORK SENIORITY

Do 1,9 roku and less	a 3368,48 b 69,8	3574,96 67,8	3303,60 71,3
2,0– 4,9 lat years	a 3609,01 b 74,8	3963,22 75,2	3470,74 74,9
5,0– 9,9	a 4043,43 b 83,8	4491,70 85,2	3846,85 83,0
10,0–14,9	a 4441,87 b 92,0	4879,40 92,5	4267,51 92,1
15,0–19,9	a 5147,93 b 106,7	5672,69 107,6	4936,37 106,5
20,0 lat i więcej and more	a 5234,94 b 108,5	5634,97 106,9	5048,17 109,0

SEKTOR PRYWATNY PRIVATE SECTOR

R A Z E M T O T A L	a 4428,46 b 100,0	4752,32 100,0	3841,33 100,0
--------------------------------------	--	--------------------------------	--------------------------------

z sektora prywatnego według: of private sector by:

POZIOMU WYKSZTAŁCENIA BY EDUCATION LEVEL

Wyższe ze stopniem naukowym co najmniej doktora oraz tytułem magistra, lekarza lub równorzędnym Tertiary with academic degree (at least doctorate) or tertiary with master degree, physician degree or equivalent	a 6358,59 b 143,6	7767,49 163,4	5176,70 134,8
Wyższe z tytułem inżyniera, licencjata, dyplomowa- nego ekonomisty lub równorzędnym Tertiary with engineer degree, licentiate (bachelor), economist with diploma or equivalent	a 5427,37 b 122,6	6295,58 132,5	4338,37 112,9

¹ Dane dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych bez przeliczania na pełnozatrudnionych i obejmują podmioty, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

¹ Data concern full- and part-time paid employees without converting into full-time paid employees and include entities employing more than 9 persons.

TABL. 5 (102). **PRZECIĘTNE WYNAGRODZENIA BRUTTO ZA PAŹDZIERNIK 2018 R.¹ (dok.)**
 AVERAGE GROSS WAGES AND SALARIES FOR OCTOBER 2018¹ (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION a – w zł in PLN b – OGÓŁEM=100 TOTAL=100		Ogółem Total	Mężczyźni Men	Kobiety Women
z sektora prywatnego według: (dok.) of private sector by: (cont.)				
POZIOMU WYKSZTAŁCENIA (dok.) BY EDUCATION LEVEL (cont.)				
Policealne	a	3976,33	4387,85	3628,16
Post-secondary	b	89,8	92,3	94,5
Średnie zawodowe	a	4201,58	4536,14	3530,24
Vocational secondary	b	94,9	95,5	91,9
Średnie ogólnokształcące	a	4113,34	4870,37	3243,25
General secondary	b	92,9	102,5	84,4
Zasadnicze zawodowe	a	3657,05	3896,49	2856,33
Basic vocational	b	82,6	82,0	74,4
Gimnazjalne	a	2940,02	3045,54	2445,03
Lower secondary	b	66,4	64,1	63,7
Podstawowe i niepełne podstawowe	a	3568,18	3755,86	3011,16
Primary and incomplete primary	b	80,6	79,0	78,4
WIEKU BY AGE				
24 lata i mniej	a	3342,46	3490,83	3063,84
and less	b	75,5	73,5	79,8
25–34	a	4118,31	4411,26	3615,33
.....	b	93,0	92,8	94,1
35–44	a	4723,72	5130,95	4102,35
.....	b	106,7	108,0	106,8
45–54	a	4648,30	5122,79	3864,86
.....	b	105,0	107,8	100,6
55–59	a	4280,42	4480,85	3855,89
.....	b	96,7	94,3	100,4
60–64	a	4832,63	4785,94	5460,93
.....	b	109,1	100,7	142,2
65 lat i więcej	a	6923,20	7378,25	3282,73
and more	b	156,3	155,3	85,5
STAZU PRACY BY WORK SENIORITY				
Do 1,9 roku	a	3363,24	3504,84	3101,54
and less	b	75,9	73,8	80,7
2,0– 4,9 lat	a	3872,89	4195,39	3362,83
years	b	87,5	88,3	87,5
5,0– 9,9	a	4213,21	4575,92	3626,26
.....	b	95,1	96,3	94,4
10,0–14,9	a	4460,63	4821,92	3855,35
.....	b	100,7	101,5	100,4
15,0–19,9	a	4672,90	5081,35	4062,66
.....	b	105,5	106,9	105,8
20,0 lat i więcej	a	4906,62	5188,10	4283,25
and more	b	110,8	109,2	111,5

¹ Dane dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych bez przeliczania na pełnozatrudnionych i obejmują podmioty, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

¹ Data concern full- and part-time paid employees without converting into full-time paid employees and include entities employing more than 9 persons.

TABL. 6 (103). **MIESIĘCZNE WYNAGRODZENIA BRUTTO NAJWYŻSZE (decyle) W GRUPACH DECYLOWYCH PRACOWNIKÓW ZATRUDNIONYCH¹ WEDŁUG WIELKICH GRUP ZAWODÓW² WYKONYWANYCH ZA PAŹDZIERNIK 2018 R.**

DECILE EARNINGS (the upper limits of gross wages and salaries received by decile paid employment¹) BY GREAT OCCUPATIONAL GROUPS² FOR OCTOBER 2018

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Najwyższe wynagrodzenia (decyle) w grupie decylowej Decile earnings (the upper limits of gross wages and salaries received by decile)									
	pierwszej first	drugiej second	trzeciej third	czwartej fourth	piątej (me- diana) fifth (me- dian)	szóstej sixth	siódmej seventh	ósmej eighth	dziątej ninth	
	w zł in PLN									
OGÓŁEM	a	2300,00	2708,47	3100,00	3534,20	3970,41	4438,92	5020,62	5798,28	7106,45
TOTAL	b	2269,00	2799,64	3300,00	3725,89	4170,71	4685,82	5316,45	6172,92	7621,25
	c	2325,54	2658,40	2963,63	3324,08	3734,77	4175,44	4716,82	5393,90	6524,18
Przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy Public government representatives senior officials and managers	a	3500,00	4396,66	5235,00	6000,00	6781,22	7526,44	8678,78	10681,37	13876,27
	b	3500,00	4498,00	5350,00	6192,81	7231,15	8354,56	9821,17	11853,51	15982,79
	c	3479,91	4346,33	5162,71	5869,36	6405,35	7007,07	7743,63	8928,18	11500,00
Specjaliści	a	3200,00	3725,77	4180,00	4608,88	5002,33	5431,61	5939,82	6651,69	8070,82
Professionals	b	3356,50	4050,00	4653,42	5158,57	5633,08	6104,83	6796,14	7818,89	10000,00
	c	3140,97	3644,48	4038,20	4417,22	4796,02	5146,01	5565,71	6216,00	7250,00
Technicy i inny średni personel Technicians and associate professionals	a	2700,00	3180,00	3538,16	3931,18	4223,21	4596,07	5138,84	5912,43	7209,65
	b	3045,13	3650,00	4133,33	4566,25	5092,38	5722,05	6352,46	7153,72	8695,77
	c	2577,50	2969,87	3305,83	3585,33	3912,08	4147,78	4480,54	4935,91	5691,64
Pracownicy biurowi	a	2462,61	2811,21	3124,45	3436,75	3777,45	4098,88	4500,00	4955,60	5823,13
Clerks	b	2302,40	2933,50	3273,05	3612,62	3935,52	4300,97	4708,16	5148,07	6110,00
	c	2477,68	2785,30	3082,27	3358,06	3679,17	4012,15	4391,59	4883,11	5595,05
Pracownicy usług i sprzedawcy Service and sales workers	a	2100,00	2100,00	2300,00	2478,00	2600,00	2750,00	2965,96	3399,00	4180,33
	b	2100,00	2215,00	2305,20	2481,00	2734,20	3079,17	3606,20	4208,17	5785,80
	c	2100,00	2100,00	2295,04	2477,08	2541,51	2683,33	2850,00	3100,00	3700,00
Rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy Skilled agricultural, forestry and fishery workers	a	2100,00	2571,69	3354,55	3927,28	4345,15	4815,66	5161,37	5840,24	6271,12
	b	2100,00	2571,69	3349,58	3927,28	4389,82	5035,32	5461,27	5982,85	6350,12
	c	2173,51	2533,33	3739,98	3818,29	4179,89	4502,36	4784,97	5073,69	5533,63
Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy Craft and related trades workers	a	2150,82	2550,00	2855,61	3200,00	3563,58	3950,41	4361,03	4941,99	6048,08
	b	2157,99	2628,00	3000,00	3385,93	3749,57	4116,36	4533,60	5151,56	6216,35
	c	2137,82	2380,08	2500,00	2633,33	2867,41	2988,64	3118,47	3459,95	3993,36
Operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń Plant and machine operators and assemblers	a	2200,00	2684,93	3032,35	3367,49	3668,00	4081,88	4584,27	5183,98	6161,48
	b	2200,00	2700,00	3144,38	3541,59	3903,62	4328,28	4840,19	5477,60	6345,97
	c	2338,04	2591,20	2832,92	3011,82	3183,96	3360,24	3557,88	3871,11	4413,12
Pracownicy przy pracach prostych Elementary occupations	a	2100,00	2251,61	2435,25	2576,78	2720,00	2911,34	3200,97	3644,92	4241,85
	b	2100,00	2200,00	2500,00	2729,25	3119,66	3505,55	3754,87	4200,00	5126,86
	c	2100,00	2273,62	2413,91	2523,47	2634,73	2746,07	2900,07	3074,05	3564,82

1 Dane dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych bez przeliczania na pełnozatrudnionych i obejmują podmioty, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. 2 Patrz uwagi ogólne do Rocznika, ust. 8, pkt 1) na str. 21.

1 Data concern full- and part-time paid employees without converting into full-time paid employees and include entities employing more than 9 persons. 2 See general notes to the Yearbook, item 8, point 1) on page 21.

Świadczenia z ubezpieczeń społecznych

Social security benefits

TABL. 7 (104). **EMERYCI I RENCISCI^a**
RETIREES AND PENSIONERS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	215577	201774	200069	205686	T O T A L
Pobierający emerytury i renty wypłacane przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych	184857	176228	175503	181618	Persons receiving retirement pay and pensions paid by the Social Insurance Institution
Emerytury	132451	127697	129778	137808	Retirement pay
Renty z tytułu niezdolności do pracy	19329	15294	13339	11824	Pensions resulting from an inability to work
Renty rodzinne	33077	33237	32386	31986	Family pensions
Rolnicy indywidualni	30720	25546	24566	24068	Farmers

a Przeciętne w roku.

Ź r ó d ł o: dane Zakładu Ubezpieczeń Społecznych i Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego.

a Annual averages.

S o u r c e: data of the Social Insurance Institution and Agricultural Social Insurance Fund.

TABL. 8 (105). **ŚWIADCZENIA EMERYTALNE I RENTOWE BRUTTO**
GROSS RETIREMENT PAY AND PENSION BENEFITS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M G R A N D T O T A L					
Świadczenia w mln zł	3835,8	4501,9	4612,5	4966,0	Benefits in million PLN
WYPŁACANE PRZEZ ZAKŁAD UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH PAID BY THE SOCIAL INSURANCE INSTITUTION					
R a z e m T o t a l					
Świadczenia w mln zł	3460,8	4120,3	4243,4	4597,3	Benefits in million PLN
Przeciętna miesięczna emerytura i renta w zł	1560,14	1948,36	2014,89	2109,41	Average monthly retirement pay and pension in PLN
Emerytury Retirement pay					
Świadczenia w mln zł	2602,1	3119,4	3267,0	3619,3	Benefits in million PLN
Przeciętna miesięczna emerytura w zł	1637,13	2035,67	2097,82	2188,62	Average monthly retirement pay in PLN
Renty z tytułu niezdolności do pracy Pensions resulting from an inability to work					
Świadczenia w mln zł	296,3	292,4	263,3	244,1	Benefits in million PLN
Przeciętna miesięczna renta w zł	1277,29	1593,13	1645,13	1720,54	Average monthly pension in PLN
Renty rodzinne Family pensions					
Świadczenia w mln zł	562,5	708,5	713,1	733,8	Benefits in million PLN
Przeciętna miesięczna renta w zł	1417,10	1776,36	1834,87	1911,90	Average monthly pension in PLN
ROLNIKÓW INDYWIDUALNYCH^a FARMERS^a					
Świadczenia w mln zł	375,0	381,7	369,1	368,7	Benefits in million PLN
Przeciętna miesięczna emerytura i renta w zł	1017,25	1245,08	1252,02	1276,52	Average monthly retirement pay and pension in PLN

a łącznie z wypłatami z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych, w przypadku łączenia uprawnień do świadczeń z tego systemu z uprawnieniami do świadczeń z Funduszu Emerytalno-Rentowego; patrz uwagi ogólne, ust. 1 na str. 148.

Ź r ó d ł o: dane Zakładu Ubezpieczeń Społecznych i Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego.

a Including payments from non-agricultural social security system, in case of a simultaneous right to benefits from this system and to benefits from the Pension Fund; see general notes, item 1 on page 148.

S o u r c e: data of the Social Insurance Institution and Agricultural Social Insurance Fund.

TABL. 9 (106). **ŚWIADCZENIA Z PROGRAMU „RODZINA 500+”**
 „FAMILY 500+” PROGRAMME

WYSZCZEGÓLNIENIE	2017	2018	SPECIFICATION
Świadczenie wychowawcze:			Child-raising benefit:
przeciętna miesięczna liczba rodzin otrzymujących świadczenie	52314	48426	average monthly number of families receiving benefit
przeciętna miesięczna liczba dzieci, na które rodziny otrzymują świadczenie	77198	72159	average monthly number of children to which families receive benefits
wypłaty świadczenia w tys. zł	477617,6	459816,6	benefit payments in thousand PLN
Dodatek wychowawczy:			Child-rising supplement:
przeciętna miesięczna liczba dzieci, na które rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka otrzymują dodatek	1195	1218	average monthly number of children to which foster families and foster homes receive benefits
wypłaty świadczenia w tys. zł	7441,0	7427,5	benefit payments in thousand PLN
Dodatek do zryczałtowanej kwoty:			Lump sum supplement:
przeciętna miesięczna liczba dzieci, na które placówki opiekuńczo-wychowawcze typu rodzinnego otrzymują dodatek	–	–	average monthly number of children to which family care and education centres receive benefits
wypłaty świadczenia w tys. zł	–	–	benefit payments in thousand PLN
Rodziny posiadające Kartę Dużej Rodziny	7956	9377	Family Large Family Card holder

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

S o u r c e: data of the Ministry of Family, Labour and Social Policy.

DZIAŁ VIII GOSPODARSTWA DOMOWE. MIESZKANIA

CHAPTER VIII HOUSEHOLDS. DWELLINGS

Uwagi ogólne

General notes

Gospodarstwa domowe

Households

1. Prognoza gospodarstw domowych do 2050 r. została opracowana w 2016 r. na podstawie wyników spisów z lat 2002 i 2011 w zakresie liczby i struktury gospodarstw domowych oraz założeń dotyczących tendencji w kształtowaniu się procesów demograficznych, społecznych i ekonomicznych zachodzących w Polsce, szczególnie wynikających z zachowań prorodzinnych i promażeńskich osób młodych, które uczestniczą w procesie formowania się rodzin i tworzenia nowych gospodarstw domowych.

1. The households projection until 2050 was calculated in 2016 on the basis of the results of censuses in 2002 and 2011 in terms of the number and composition of households and assumptions about trends in the development of demographic, social and economic processes in Poland, especially under the pro-family and pro-marriage behaviour patterns of young people who participate in the formation of families and the creation of new households.

Budżety gospodarstw domowych

Household budgets

1. Podstawowym źródłem informacji o warunkach bytu ludności, tj. poziomie i strukturze dochodu rozporządzalnego, wydatków, spożycia, wyposażeniu gospodarstw domowych w przedmioty trwałego użytkowania oraz zagrożeniu ubóstwem jest reprezentacyjne badanie **budżetów gospodarstw domowych**. Badaniem objęte są wszystkie gospodarstwa domowe, z wyjątkiem zamieszkujących obiekty zbiorowego zakwaterowania oraz gospodarstw członków korpusu dyplomatycznego państw obcych. Gospodarstwa domowe obywateli obcego państwa zamieszkujących w Polsce stale lub przez dłuższy czas i posługujących się językiem polskim biorą udział w badaniu.

1. The basic source of information regarding the living conditions of the population, i.e., the level and structure of available income, expenditures, consumption, the equipment of households with durable goods as well as risk of poverty, is a representative **household budget survey**. Included in the survey there are all the households, with the exception of those living in institutional households as well as households of members of the diplomatic corps of foreign countries. The households of foreign citizens with permanent or long-lasting residence in Poland and using Polish participate in the survey.

Jednostką badania jest **gospodarstwo domowe** jedno- lub wieloosobowe. Gospodarstwo domowe **jednoosobowe** stanowi osoba utrzymująca się samodzielnie, tzn. niełącząca swoich dochodów z dochodami innych osób bez względu na to, czy mieszka sama, czy z innymi osobami. Przez gospodarstwo domowe **wieloosobowe** rozumie się zespół osób zamieszkujących razem i wspólnie utrzymujących się.

The survey unit is a one- or a multi-person **household**. A **one person** household is understood as an individual independently maintaining himself/herself, i.e., income is not combined with the income of others regardless of whether the individual lives alone or with other persons. A **multi-person** household is understood as a group of people living together and maintaining themselves jointly.

Wyniki badania oparte są na oświadczeniach osób biorących udział w badaniu budżetów gospodarstw domowych. W celu zachowania relacji między strukturą badanej zbiorowości a strukturą społeczno-demograficzną zbiorowości generalnej, dane od 2010 r. uzyskane z badania gospodarstw domowych zostały przeważone strukturą gospodarstw domowych według liczby osób i miejsca zamieszkania pochodzącą z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011.

Survey results are based on declarations made by persons participating in the household budget survey. In order to maintain the relation between the structure of the surveyed population and the socio-demographic structure of the total population, data since 2010 obtained from the household budget survey are weighted with the structure of households by number of persons and class of locality coming from the Population and Housing Census 2011.

2. Badanie budżetów gospodarstw domowych prowadzone jest metodą rotacji miesięcznej w cyklu kwartalnym, co oznacza, że w każdym miesiącu w badaniu uczestniczą inne gospodarstwa domowe, a po kwartale w gospodarstwach domowych, które brały udział w badaniu miesięcznym danego kwartału przeprowadzany jest wywiad dotyczący niektórych wydatków, m.in. na zakup przedmiotów trwałego użytkowania, na opłatę za usługi oraz wyposażenie gospodarstw domowych w przedmioty trwałego użytkowania.

Badaniem objęto wszystkie gospodarstwa domowe zamieszkałe w wylosowanych mieszkaniach, reprezentujące poszczególne społeczno-ekonomiczne grupy ludności, tj. gospodarstwa domowe: pracowników, rolników, pracujących na własny rachunek, emerytów i rencistów oraz utrzymujących się z niezarobkowych źródeł (innych niż emerytura lub renta).

3. Kategorie osób występujących w gospodarstwach domowych ustalone zostały na podstawie ich głównego źródła utrzymania, czyli źródła przynoszącego największy dochód:

- 1) osoby **pracujące**, do których zalicza się:
 - a) pracujących najemnie, dla których głównym źródłem utrzymania jest dochód z pracy najemnej, niezależnie od rodzaju umowy zawartej z pracodawcą (umowa o pracę na czas nieokreślony lub określony, mianowanie, powołanie, praca sezonowa, praca dorywcza, umowa o wykonanie pracy nakładczej, umowa z agentem, umowa-zlecenie, umowa ustna itd.),
 - b) pracujących w gospodarstwie indywidualnym w rolnictwie (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin), dla których głównym źródłem utrzymania jest dochód z pracy w użytkowanym przez siebie gospodarstwie indywidualnym w rolnictwie,
 - c) pracujących na własny rachunek (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin), dla których głównym źródłem utrzymania jest prowadzenie działalności gospodarczej (poza użytkowaniem gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie), w tym wynajem nieruchomości związanych z prowadzoną działalnością gospodarczą oraz wykonywanie wolnego zawodu, a także członków spółdzielni produkcji rolnej;
- 2) osoby **pobierające emeryturę lub rentę**, których głównym źródłem utrzymania jest otrzymana emerytura lub renta;
- 3) osoby **utrzymujące się z niezarobkowych źródeł** innych niż emerytura lub renta, których głównym źródłem utrzymania są: zasiłki z ubezpieczeń społecznych, pozostałe świadczenia społeczne (m.in. zasiłek rodzinny wraz z dodatkami, świadczenia i zasiłki pielęgnacyjne, świadczenie wychowawcze „Rodzina 500+” – od II kwartału 2016 r., renta socjalna, zasiłki stałe, okresowe oraz pozostała pomoc pieniężna, materialna i w formie usług, stypendia, świadczenia dla bezrobotnych), dochody z tytułu własności,

2. The household budget survey is conducted using the method of monthly rotation with a quarterly cycle, which means that each month different households participate in the survey, and after each quarter an interview is conducted in households which participated in the monthly survey of a given quarter concerning some expenditures, i.e., on purchases of durable goods, on payments for services as well as on equipment of the household with durable goods.

The survey included all households within randomly selected dwellings representing individual socio-economic groups of the population, i.e., households of: employees, farmers, self-employed, retirees and pensioners as well as households maintained from non-earned sources (other than retirement or other pension).

3. The categories of persons who are members of households were established on the basis of their main source of maintenance, i.e., source deriving the greatest income:

- 1) **employed** persons include:
 - a) hired employees for whom the main source of maintenance is income from hired work, regardless of the type of contract concluded with the employer (a labour contract for a specified or unspecified period, postings, appointments, seasonal work, odd jobs, outwork, contract with agent, order agreements, verbal contracts, etc.),
 - b) employees on a private farm in agriculture (including contributing family workers), for whom the main source of maintenance is income from work in private farm in agriculture,
 - c) self-employed persons (including contributing family workers) for whom the main source of maintenance is economic activity (excluding the use of a private farm in agriculture) including rental of real estate connected with conducting economic activity and practising a learned profession as well as members of agricultural production cooperatives;
- 2) persons **receiving retirement pension or other pension** for whom the main source of maintenance is the retirement or other pension;
- 3) persons **maintained from non-earned sources** other than retirement or other pension for whom the main source of maintenance are: social security allowances or other social benefits (i.a. family allowance, supplements to family allowance, nursing allowances and benefits, child-raising benefit "Family 500+" – since the second quarter of 2016, social pension, permanent and temporary benefits and other aid, whether monetary, material or in the form of services, scholarships, unemployment benefits), income from property and rental of real estate not connected with conducting economic activity, other income as well as other revenue (deposits withdrawn and securities sold, the sale of assets, extended loans and credits);

dochody z wynajmu nieruchomości – budynków, gruntów – niezwiązanych z prowadzoną działalnością gospodarczą, pozostałe dochody oraz inne przychody (podjęte lokaty i sprzedane papiery wartościowe, sprzedaż majątku, zaciągnięcie pożyczki i kredyty);

- 4) osoby **pozostające na utrzymaniu** (bez własnego źródła utrzymania) utrzymywane przez inne osoby będące członkami tego samego gospodarstwa domowego. Do grupy tej nie zalicza się dzieci w wieku 15–18 lat otrzymujących świadczenie wychowawcze „Rodzina 500+” (od II kwartału 2016 r.).

4. Dochód rozporządzalny obejmuje bieżące dochody pieniężne i niepieniężne (w tym wartość spożycia naturalnego, tj. wartość towarów i usług konsumpcyjnych pobranych na potrzeby gospodarstwa domowego z działalności gospodarczej na własny rachunek – rolniczej i pozarolniczej oraz wartość towarów i usług otrzymanych bezpłatnie), bez zaliczek na podatek ek dochodowy od os ób fizycznych płaconych z tytułu dochodów (z pracy najemnej, ze świadczeń społecznych – z ubezpieczeń społecznych i pozostałych świadczeń społecznych), bez składek na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne płacone przez ubezpieczonego pracownika oraz bez podatków płaconych przez osoby pracujące na własny rachunek.

W skład dochodu rozporządzalnego wchodzi:

- 1) dochód z pracy najemnej – uzyskany we wszystkich miejscach pracy danego członka gospodarstwa domowego, niezależnie od długości trwania okresu pracy i rodzaju umowy o pracę – który obejmuje wszystkie dochody uzyskiwane z tytułu pracy najemnej, w tym: wynagrodzenia, wypłaty niezaliczone do wynagrodzeń (np. dodatki za rozłąkę, ekwiwalent pieniężny za używanie własnej odzieży zamiast roboczej, kwoty uzyskane z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych), zasiłki chorobowe (pobrane w czasie trwania stosunku pracy), wyrównawcze, opiekuńcze, dochody w formie niepieniężnej (opłacone przez pracodawcę);
- 2) dochód z gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie, który stanowi różnicę między wartością produkcji rolniczej (łącznie ze spożyciem naturalnym) a poniesionymi na nią bieżącymi nakładami (tj. zakup produktów i usług, wynagrodzenie i składki na obowiązkowe ubezpieczenie społeczne pracowników najemnych). Dochód ten jest pomniejszony o podatki związane z prowadzeniem gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie oraz powiększony o dopłaty dla rolnictwa;
- 3) dochód z pracy na własny rachunek, który stanowi część dochodu uzyskanego z prowadzonej działalności gospodarczej na własny rachunek (poza gospodarstwem indywidualnym w rolnictwie) oraz dochód z wykonywania wolnego zawodu, jaki został przeznaczony na pozyskanie towarów i usług konsumpcyjnych na potrzeby gospodarstwa domowego oraz na inwestycje o charakterze mieszkaniowym (zakup, budowa, remont lub modernizacja mieszkania lub domu mieszkalnego);

- 4) **dependents** (without their own source of maintenance) are maintained by other persons being members of the same household. This group excludes children aged 15–18 receiving child-rising benefit “Family 500+” (since the second quarter of 2016).

4. Available income includes current monetary and non-monetary income (including the value of own consumption, i.e., consumer goods and services acquired for household needs from self-employed agricultural or non-agricultural economic activity as well as the value of goods and services received free of charge), excluding prepayments on personal income tax paid (with income from hired labour, from social benefits – from social security benefits and from other social benefits), excluding contributions to obligatory social security paid by the insured employee as well as excluding taxes paid by self-employed persons.

Available income comprises:

- 1) income from hired work – obtained in all workplaces by the given household member, regardless of the length of time worked or the type of labour contract – which includes all income obtained from work, including: wages and salaries, payments not included in wages and salaries (e.g., severance pay, the monetary equivalent for the use of personal rather than company clothing, sums received from a company social benefit fund), sickness allowances (taken during the period of employment), compensatory and care allowances, income in a non-monetary form (paid by the employer);
- 2) income from a private farm in agriculture, which accounts for the difference in the value of agricultural production (including own consumption) and current expenditures borne on it (i.e., the purchase of products and services, wages and salaries as well as contributions to compulsory social security of hired employees). This income is reduced by taxes connected with tending a private farm in agriculture and increased by subsidies for agriculture;
- 3) income from self-employment, which accounts for a portion of income obtained from conducting self-employed economic activity (excluding a private farm in agriculture) and income from practising a learned profession, that was spent on consumer goods and services for household needs as well as for investments with a residential character (purchasing, building, renovating or modernising a dwelling or house);

- 4) dochód z własności (odsetki, udziały w zyskach z działalności gospodarczej, dywidendy, nadwyżka bilansowa w spółdzielniach) i dochód z wynajmu nieruchomości – budynków, gruntów – niezwiązanych z prowadzoną działalnością gospodarczą (tj. przychody minus nakłady);
- 5) dochód ze świadczeń społecznych, tj.:
 - a) dochód ze świadczeń z ubezpieczeń społecznych, który obejmuje emerytury, renty, zasiłki (w tym chorobowy – po ustaniu stosunku pracy), świadczenia rehabilitacyjne i jednorazowe odszkodowania powypadkowe oraz renty strukturalne dla rolników indywidualnych;
 - b) dochód z pozostałych świadczeń społecznych, który obejmuje m.in. zasiłki dla bezrobotnych, zasiłki i świadczenia przedemerytalne, świadczenia rodzinne, świadczenie wychowawcze „Rodzina 500+” – od II kwartału 2016 r., rentę socjalną, świadczenia pieniężne i niepieniężne udzielane na podstawie ustawy o pomocy społecznej, stypendia oraz pomoc od instytucji niekomercyjnych (w tym dary);
- 6) pozostały dochód, który obejmuje m.in. dary od osób prywatnych (w tym alimenty), odszkodowania z tytułu ubezpieczeń w instytucjach ubezpieczeniowych, wygrane w grach hazardowych i loteryjnych.

Dochód rozporządzalny przeznaczony jest na wydatki oraz przyrost oszczędności.

Dochód do dyspozycji jest to dochód rozporządzalny pomniejszony o pozostałe wydatki. Dochód do dyspozycji przeznaczony jest na wydatki na towary i usługi konsumpcyjne oraz przyrost oszczędności.

5. Wydatki obejmują wydatki na towary i usługi konsumpcyjne oraz pozostałe wydatki.

Wydatki na towary i usługi konsumpcyjne przeznaczone są na zaspokojenie potrzeb gospodarstwa domowego. Obejmują wydatki na towary i usługi zakupione za gotówkę, również przy użyciu karty płatniczej lub kredytowej i na kredyt, wartość artykułów otrzymanych bezpłatnie oraz wartość spożycia naturalnego. Towary konsumpcyjne obejmują dobra nietrwałego użytkowania (np. żywność, napoje, artykuły farmaceutyczne), półtrwałego użytkowania (np. odzież, książki, zabawki) i trwałego użytkowania (np. samochody, pralki, lodówki, telewizory).

Pozostałe wydatki obejmują m.in. kwoty przekazane innym gospodarstwom domowym i instytucjom niekomercyjnym, w tym dary; koszty zakwaterowania młodzieży i studentów uczących się poza domem; alimenty dla osób prywatnych; niektóre podatki, np.: od nieruchomości, od spadków i darowizn, od dochodów z własności, z wynajmu i sprzedaży nieruchomości; straty pieniężne.

6. Wydatki na towary i usługi konsumpcyjne zregulowano zgodnie z przyjętą w badaniu budżetów gospodarstw domowych od 2013 r. nomenklaturą Klasyfikacji Spożycia Indywidualnego według Celu (COICOP), uwzględniając wydatki na ubezpieczenia na życie w pozycji „Inne towary i usługi”.

- 4) income from property (interest, shares in profits from economic activity, dividends, balance surplus in cooperatives) and income from rental of real estate not connected with the conducted economic activity (i.e. revenues minus investment);
- 5) income from social benefits, i. e.:
 - a) income from social security benefits, which includes retirement pensions, other pensions, allowances (of which sickness allowances – after termination of employment), rehabilitation benefits and one-off accident compensations as well as structural pensions for farmers;
 - b) income from other social benefits, which includes among others: unemployment benefits, pre-retirement allowances and benefits, family benefits, child-raising benefit "Family 500+" – since the second quarter of 2016, social pension, monetary and non-monetary assistance provided on the basis of the Law on Social Assistance, scholarships and assistance from non-commercial institutions (of which gifts);
- 6) other income, which includes, i.a. gifts from private persons (of which alimony), insurance indemnities, winnings from games of chance and lotteries.

Available income is designated for expenditures as well as for an increase in savings.

Disposable income is understood as available income less other expenditures. Disposable income is designated for consumer goods and services as well as for an increase in savings.

5. Expenditures include expenditures on consumer goods and services as well as other expenditures.

Expenditures on consumer goods and services are designated for meeting household needs. They include expenditures on goods and services purchased for cash, with the use of cash or a credit card and on credit, the value of articles received free of charge as well as the value of own consumption. Consumer goods include non-durable goods (e.g., food, beverages, pharmaceutical products), semi-durable goods (e.g., clothing, books, toys) and durable goods (e.g., cars, washing machines, refrigerators, television sets).

Other expenditures include, i.a. amounts transferred to other households and non-commercial institutions, including gifts; boarding costs of youth and students studying away from home; private alimony; some taxes, e.g.: on real estate, inheritance and donations, income from property as well as renting and selling real estate; monetary losses.

6. Expenditures on consumer goods and services aggregated in accordance with the nomenclature adopted in household budget survey since 2013 on the basis of the Classification of Individual Consumption by Purpose (COICOP), including expenditures on life insurance in item "Other goods and services".

7. Spożycie artykułów żywnościowych (w ujęciu ilościowym) w gospodarstwach domowych obejmuje artykuły zakupione za gotówkę, jak również przy użyciu karty płatniczej lub kredytowej i na kredyt, otrzymane nieodpłatnie oraz pobrane z gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie bądź z prowadzonej działalności gospodarczej na własny rachunek (spożycie naturalne); bez spożycia w placówkach gastronomicznych.

8. Zasięg ubóstwa – gospodarstwo domowe (a tym samym wszystkie osoby wchodzące w jego skład) zostało uznane za ubogie, jeżeli poziom jego wydatków (obejmujących także wartość artykułów otrzymanych bezpłatnie oraz wartość spożycia naturalnego) był niższy od wartości przyjętej za granicę ubóstwa. Dla wyeliminowania wpływu, jaki na koszty utrzymania gospodarstw domowych wywiera ich skład społeczno-demograficzny, zarówno przy obliczaniu poziomu wydatków w gospodarstwach domowych jak i ustalaniu granic ubóstwa (relatywnego oraz skrajnego), zastosowano tzw. **oryginalną skalę ekwiwalentności OECD**. Według tej skali wagę 1 przypisuje się pierwszej osobie w gospodarstwie domowym w wieku 14 lat i więcej, wagę 0,7 – każdej następnej osobie w tym wieku oraz wagę 0,5 – każdemu dziecku w wieku poniżej 14 lat. Oznacza to np., że granica ubóstwa relatywnego dla gospodarstwa 4-osobowego złożonego z 2 osób dorosłych i 2 dzieci w wieku poniżej 14 lat jest 2,7 razy wyższa niż dla gospodarstwa 1-osobowego.

9. Relatywna granica ubóstwa to 50% średnich miesięcznych wydatków ustalonych na poziomie wszystkich gospodarstw domowych z uwzględnieniem tzw. oryginalnej skali ekwiwalentności OECD. Granice ubóstwa szacowane są dla poszczególnych kwartałów; w IV kwartale 2010 r. relatywna granica ubóstwa wynosiła dla gospodarstw 1-osobowych 668 zł, a 4-osobowych (2 osoby dorosłe z 2 dziećmi w wieku poniżej 14 lat) – 1802 zł, w IV kwartale 2017 r. było to 799 zł dla gospodarstw 1-osobowych oraz 2157 zł dla gospodarstw 4-osobowych, natomiast w IV kwartale 2018 r. odpowiednio: 810 zł oraz 2187 zł.

10. „Ustawowa” granica ubóstwa to kwota, która zgodnie z obowiązującą ustawą o pomocy społecznej (tekst jednolity Dz. U. 2018 poz. 1508), uprawnia do ubiegania się o przyznanie świadczenia pieniężnego z systemu pomocy społecznej. Od 2010 r. do III kwartału 2012 r. obowiązywały następujące kwoty progowe – 477 zł dla gospodarstw 1-osobowych oraz 351 zł na 1 osobę dla gospodarstw wieloosobowych. Od IV kwartału 2015 r. do III kwartału 2018 r. kwoty te wynosiły 634 zł dla gospodarstw 1-osobowych i 514 zł na 1 osobę dla gospodarstw wieloosobowych. Natomiast od IV kwartału 2018 r. obowiązują kwoty odpowiednio: 701 zł oraz 528 zł.

11. Granica ubóstwa skrajnego ustalana jest na podstawie minimum egzystencji szacowanego przez Instytut Pracy i Spraw Socjalnych dla 1-osobowego gospodarstwa pracowniczego. Minimum egzystencji wyznacza poziom zaspokojenia potrzeb,

7. Consumption of foodstuffs (in terms of quantity) in households includes articles purchased for cash, with the use of cash or a credit card and on credit, received free of charge as well as taken from a private farm in agriculture or from conducted self-employed economic activity (own consumption); excluding consumption in catering establishments.

8. Poverty rates – a household and thus all its members have been regarded as poor if the expenditure level (including the value of products received free of charge as well as the value of own consumption) was below the adopted poverty threshold. In order to eliminate the effect of the socio-demographic composition of household on the maintenance costs, the so-called **original OECD equivalence scale** has been used for the calculation of the households' expenditure level and determination of poverty thresholds (relative and extreme). According to this scale, weight 1 is attributed to the first person in the household at the age of 14 and over, weight 0,7 – to any other person at that age and weight 0,5 – to every child under 14. And thus, for instance, the relative poverty threshold for a 4-person household consisting of 2 adult persons and 2 children at the age under 14 is 2,7 times as high as that for a 1-person household.

9. Relative poverty threshold is 50% of the mean monthly expenditure determined at the level of all households estimated with the use of the so-called original OECD equivalence scale. The poverty lines are estimated quarterly; in the fourth quarter of 2010 the relative poverty threshold was 668 PLN for 1-person households and 1802 PLN for 4-person households (2 adults with 2 children at the age under 14), in the fourth quarter of 2017 the threshold was 799 PLN for 1-person households and 2157 PLN for 4-person households, while in the fourth quarter of 2018: 810 PLN and 2187 PLN, respectively.

10. "Legal" poverty threshold is the amount which, according to the Law on Social Assistance (uniform text Journal of Laws 2018 i tem 1508), provides eligibility for a monetary benefit from social assistance system. From 2010 to the third quarter of 2012 the poverty line remained at the level of 477 PLN for 1-person households and 351 PLN per 1 person for multi-person households. From the fourth quarter of 2015 to the third quarter of 2018 these sums amounted to 634 PLN for 1-person households and 514 PLN per 1 person for multi-person households. However since the fourth quarter of 2018, the following amounts are applicable: of 701 PLN and 528 PLN, respectively.

11. Extreme poverty threshold sets on the basis of the subsistence minimum estimated by the Institute of Labour and Social Studies for the 1-person employees' household. The subsistence minimum determines the level of the satisfaction of

poniżej którego występuje biologiczne zagrożenie życia oraz rozwoju psychofizycznego człowieka. Granice ubóstwa szacowane są dla poszczególnych kwartałów; w IV kwartale 2010 r. granica ubóstwa skrajnego wyniosła dla gospodarstw 1-osobowych 466 zł, 4-osobowych (2 osoby dorosłe z 2 dzieci w wieku poniżej 14 lat) – 1257 zł, w IV kwartale 2017 r. było to 582 zł dla gospodarstw 1-osobowych oraz 1571 zł dla gospodarstw 4-osobowych, natomiast w IV kwartale 2018 r. odpowiednio: 595 zł oraz 1606 zł.

Mieszkania. Infrastruktura

1. Informacje o **zasobach mieszkaniowych i mieszkaniach oddanych do użytkowania** dotyczą mieszkań, a także izb i powierzchni użytkowej w tych mieszkaniach, znajdujących się w budynkach mieszkalnych i niemieszkalnych. Nie obejmują one lokali zbiorowego zamieszkania (hotelu pracowniczych, domów studenckich i internatów, domów opieki społecznej i in.) i pomieszczeń nieprzeznaczonych na cele mieszkalne, a z różnych względów zamieszkałych (pomieszczeń inwentarskich, barakowozów, statków, wagonów i in.).

Mieszkanie jest to lokal składający się z jednej lub kilku izb łącznie z pomieszczeniami pomocniczymi, wybudowany lub przebudowany dla celów mieszkalnych, konstrukcyjnie wydzielony (trwałymi ścianami) w obrębie budynku, do którego to lokalu prowadzi niezależne wejście z klatki schodowej, ogólnego korytarza, wspólnej sieni bądź bezpośrednio z ulicy, podwórza lub ogrodu.

Izba jest to pomieszczenie w mieszkaniu oddzielone od innych pomieszczeń stałymi ścianami, o powierzchni co najmniej 4 m², z bezpośrednim oświetleniem dziennym, tj. oknem lub oszklonymi drzwiami w ścianie zewnętrznej budynku. Za izbę uważa się zarówno pokój, jak i kuchnię – jeśli odpowiada warunkom określonym w definicji.

Dane o **liczbie izb w mieszkaniach** uwzględniają także izby użytkowane wyłącznie do prowadzenia działalności gospodarczej, jeżeli izby te znajdowały się w obrębie mieszkania konstrukcyjnego i nie miały dodatkowego, oddzielnego wejścia z ulicy, podwórza lub z ogólnie dostępnej części budynku.

Powierzchnia użytkowa mieszkania jest to łączna powierzchnia pokoi, kuchni, przedpokoi, łazienek i wszystkich innych pomieszczeń wchodzących w skład mieszkania.

2. Dane o **zasobach mieszkaniowych** opracowano na podstawie bilansu zasobów mieszkaniowych – według stanu w dniu 31 grudnia, w każdorazowym podziale administracyjnym.

3. Bilanse zasobów mieszkaniowych sporządza się dla okresów międzyspisowych w oparciu o wyniki ostatniego spisu powszechnego (dla lat 2002–2009 przyjęto jako bazę wyjściową wyniki spisu 2002, od 2010 r. – wyniki spisu 2011), przyjmując od 2002 r.

needs below which there is a threat to the biological existence and to psychophysical human development. Poverty thresholds are estimated quarterly; in the fourth quarter of 2010 the extreme poverty threshold was 466 PLN for 1-person households and 1257 PLN for 4-person households (2 adults with 2 children at the age under 14), in the fourth quarter of 2017 the threshold was 582 PLN for 1-person households and 1571 PLN for 4-person households, while in the fourth quarter of 2018: 595 PLN and 1606 PLN, respectively.

Dwellings. Infrastructure

1. Information regarding **dwelling stocks and completed dwellings** concerns dwellings, as well as rooms and the useful floor area in these dwellings, located in residential and non-residential buildings. Data do not include collective accommodation facilities (employee hostels, student dormitories and boarding schools, social welfare homes and others) and spaces not designed for residential purposes, but which for various reasons are inhabited (animal accommodations, caravans, ships, wagons and others).

A **dwelling** is a premise comprising one or several rooms including auxiliary spaces, built or remodeled for residential purposes, structurally separated (by permanent walls) within a building, into which a separate access leads from a staircase, passage, common hall or directly from the street, courtyard or garden.

A **room** is a space in a dwelling separated from other spaces by permanent walls, with an area of at least 4 m², with direct day lighting, i.e., with a window or door containing a glass element in an external wall of the building. A kitchen area is treated as a room if it meets the conditions described in the definition.

Data regarding the **number of rooms in dwellings** also include rooms used exclusively for conducting economic activity, if these rooms are located within a construction of dwelling and do not have an additional, separate access from the street, courtyard or from a common space in the building.

The **useful floor area** of a dwelling is the total useful floor area of the rooms, kitchen, foyers, bathrooms, and all other spaces comprising the dwelling.

2. Data regarding **dwelling stocks** have been compiled on the basis of the balance of dwelling stocks, as of 31st December in each administrative division.

3. The balances of dwelling stocks are estimated for the periods between censuses on the basis of results from last census (for the years 2002–2009 the basis assumed were the results of 2002 census, since 2010 – the results of 2011 census),

za podstawę mieszkania zamieszkane i niezamieszkane oraz uwzględniając przyrosty i ubytki zasobów mieszkaniowych.

4. W zasobach mieszkaniowych za podstawę obliczenia przeciętnej liczby osób na mieszkanie i na izbę przyjęto ogólną liczbę ludności według stanu w dniu 31 grudnia.

5. Informacje o **mieszkaniach oddanych do użytkowania** oraz **mieszkaniach, których budowę rozpoczęto** dotyczą mieszkań w budynkach nowo wybudowanych i rozbudowanych (w części stanowiącej rozbudowę) oraz uzyskanych w wyniku przebudowy pomieszczeń niemieszkalnych.

Podziału na mieszkania w budynkach spółdzielni mieszkaniowych, indywidualnych (tj. realizowanych przez osoby fizyczne, kościoły i związki wyznaniowe) oraz realizowanych z przeznaczeniem na sprzedaż lub wynajem, dokonano na podstawie sposobu finansowania budowy lub przeznaczenia mieszkań.

6. Informacje o efektach:

- **budownictwa indywidualnego** dotyczą mieszkań oddanych do użytkowania przez osoby fizyczne (prowadzące i nieprowadzące działalności gospodarczej), fundacje, kościoły i związki wyznaniowe z przeznaczeniem na użytek własny inwestora;
- **budownictwa przeznaczonego na sprzedaż lub wynajem** dotyczą mieszkań oddanych do użytkowania przez różnych inwestorów w celu osiągnięcia zysku;
- **budownictwa spółdzielczego** dotyczą mieszkań oddanych do użytkowania przez spółdzielnie mieszkaniowe, z przeznaczeniem dla osób będących członkami tych spółdzielni;
- **budownictwa komunalnego (gminnego)** dotyczą mieszkań realizowanych w całości z budżetu gminy (głównie o charakterze socjalnym lub interwencyjnym);
- **budownictwa zakładowego** dotyczą mieszkań oddanych do użytkowania przez zakłady pracy (sektora publicznego i prywatnego), z przeznaczeniem na zaspokojenie potrzeb mieszkaniowych pracowników tych zakładów (bez mieszkań oddanych do użytkowania przez osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą zaliczanych do budownictwa indywidualnego);
- **budownictwa społecznego czynszowego** dotyczą mieszkań realizowanych przez towarzystwa budownictwa społecznego (działające na zasadzie non profit), z wykorzystaniem kredytu z Banku Gospodarstwa Krajowego (do 31 V 2009 r. – z Krajowego Funduszu Mieszkaniowego).

7. Informacje o urządzeniach i usługach komunalnych opracowano **metodą rodzaju działalności**, tj. według kryterium przeznaczenia urządzeń, niezależnie od przeważającego rodzaju działalności podmiotu gospodarczego.

Dane o urządzeniach komunalnych dotyczą urządzeń czynnych.

8. Informacje o **długości sieci wodociągowej i gazowej** dotyczą sieci rozdzielczej (bez przyłączy

since 2002 assuming inhabited and uninhabited dwellings as a basis and considering increases and decreases of dwelling stocks.

4. In dwelling stocks as the basis for calculating the average number of persons per dwelling and per room the total number of population as of 31st December was used.

5. Information regarding **completed dwellings**, as well as **dwellings which construction has started** concerns dwellings in newly built and expanded buildings (the enlarged portion) as well as dwellings obtained as a result of adapting non-residential spaces.

The division of dwellings into buildings of housing co-operatives, private buildings (i.e., realized by natural persons, churches and religious associations) as well as dwellings realized for sale or rent was made on the basis of the way of construction financing or dwellings designing.

6. Information regarding the results of:

- **private construction** concerns dwellings completed by natural persons (conducting or not conducting economic activity), foundations, churches and religious associations, designed for the own use of the investor;
- **construction for sale or rent** concerns dwellings completed by various investors in order to achieve a profit;
- **cooperative construction** concerns dwellings completed by housing cooperatives, designed for persons being members of these cooperatives;
- **municipal (gmina) construction** concerns dwellings realized in full from the gmina budget (primarily with a public assistance or intervention character);
- **company construction** concerns dwellings completed by companies (of the public and private sectors), designed for meeting the residential needs of the employees of these companies (excluding dwellings completed by natural persons conducting economic activity included in private construction);
- **public building society** concerns dwellings built by public building societies (operating on a non-profit basis) utilizing credit from the state bank BGK (until 31 V 2009 – from the National Housing Fund).

7. Information regarding municipal installations and services was compiled using the **kind-of-activity method**, i.e., according to the criterion of installation designation, regardless of the predominant kind of activity of the economic entity.

Data regarding municipal installations concern operative installations.

8. Information regarding the **length of the water supply and gas supply networks** concerns distri-

prowadzących do budynków mieszkalnych i innych obiektów) oraz sieci przesyłowej (magistralnej), tj. przewodów doprowadzających do sieci rozdzielczej wodę i od 2003 r. – gaz.

Dane o **długości sieci kanalizacyjnej**, oprócz przewodów ulicznych, uwzględniają kolektory, tj. przewody odbierające ścieki z sieci ulicznej; nie uwzględniają natomiast kanałów przeznaczonych wyłącznie do odprowadzania wód opadowych.

Przez **przyłącza wodociągowe i kanalizacyjne** prowadzące do budynków mieszkalnych (łącznie z budynkami zbiorowego zamieszkania, jak np.: hotele pracownicze, domy studenckie i internaty, domy opieki społecznej) oraz **przyłącza gazowe** prowadzące do budynków (łącznie z budynkami niemieszkalnymi) rozumie się odgałęzienia łączące poszczególne budynki z siecią rozdzielczą lub w przypadku kanalizacji – z siecią ogólnospławną.

9. Źródło uliczne jest to urządzenie zainstalowane do ulicznego przewodu wodociągowego, służące do pobierania wody przez ludność bezpośrednio z tego przewodu.

Dane o zużyciu wody z wodociągów w gospodarstwach domowych obejmują ilość wody pobranej z sieci wodociągowej za pomocą urządzeń zainstalowanych w budynku.

10. Dane o korzystających z wodociągu i kanalizacji obejmują ludność zamieszkałą w budynkach mieszkalnych dołączonych do określonej sieci oraz ludność korzystającą z wodociągu poprzez źródła podwórzowe i uliczne (urządzenia zainstalowane do ulicznego przewodu wodociągowego), a w przypadku kanalizacji – wpusty kanalizacyjne.

Dane o **korzystających z gazu** dotyczą ludności w mieszkaniach wyposażonych w instalację gazu z sieci.

Dane o liczbie odbiorców gazu podano łącznie z odbiorcami korzystającymi z gazomierzy zbiorczych.

Dane o ludności korzystającej z wodociągu, kanalizacji i gazu obejmują również ludność w budynkach zbiorowego zamieszkania.

11. Dane o liczbie odbiorców i zużyciu energii elektrycznej od 2005 r. obejmują gospodarstwa domowe, których głównym źródłem utrzymania jest dochód z użytkowanego gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie.

Zużycie energii elektrycznej i gazu z sieci w gospodarstwach domowych (w tym również zużycie w gospodarstwach domowych prowadzących drobną działalność usługową) ustalono na podstawie zaliczkowego systemu opłat.

12. Informacje z zakresu ciepłownictwa obejmują budynki mieszkalne oraz budynki urzędów i instytucji ogrzewanych centralnie za pośrednictwem sieci przesyłowej rozumianej jako układ instalacji połączonych i współpracujących ze sobą, służących do przesyłania i dystrybucji czynnika grzejącego do od-

bution network (excluding connections leading to residential buildings and other constructions) as well as the transmission (main) network i.e., conduits providing water to the distribution network and since 2003 – gas.

Data regarding the **length of the sewage network**, apart from street conduits, include collectors, i.e., conduits receiving sewage from the street network; while they do not include sewers designed exclusively for draining run-off.

Water supply and sewage connections leading to residential buildings (including buildings with multiple residents, e.g.: employee boarding houses, student dormitories and boarding schools, social welfare homes) and **gas supply connections** leading to buildings (including non-residential buildings) are understood as branches linking individual buildings with the distribution system or, in the case of the sewage system – with the main drainage system.

9. As street spring we mean a device connected with the water supply system, used by population as direct source of water supply.

Data regarding consumption of water in households includes quantity of water collected from water supply system by facilities installed in building.

10. Data regarding the users of water supply systems and sewage system include the population living in residential buildings connected to a defined system as well as the population using a water supply system through a common courtyard or street outlet (equipment connected to the street water supply conduit), and in case of sewage – sewage inlets.

Data regarding the **gas users** concern the population in dwellings equipped with gas installations connected to the gas supply system.

Data regarding the number of consumers using gas from gas supply include consumers using collective gas-meter.

Data regarding the population using the water supply system, the sewage system and the gas supply system also include the population in collective accommodation facilities.

11. Data regarding the number of consumers and the consumption of electricity from 2005 include households, in which the main source of maintenance is income from a private farm in agriculture.

The consumption of electricity and gas from the gas supply system in households (including consumption in households conducting small-scale service activity) is established on the basis of an estimated system of payments.

12. Information within the range of heating regards dwellings as well as offices and institutions with central heating within transmission thermal-line – which is considered as a system of connected and collaborating conduits leading heating medium to distribution line according to Law from

biocy zgodnie z ustawą z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne (Dz. U. 2017 poz. 220).

Dane w tabl. 18 dotyczą budynków i lokali ogrzewanych przy pomocy urządzeń jednostek gospodarki komunalnej i mieszkaniowej oraz spółdzielni mieszkaniowych i zakładów pracy, niezależnie od źródeł wytwarzania energii cieplnej (własnych lub obcych).

Kotłownia to budynek lub pomieszczenie wraz z ustawionymi w nim kotłami oraz urządzeniami służącymi do wytwarzania energii cieplnej na cele grzewcze lub ogrzewania i równoczesnego dostarczania ciepłej wody.

10th April 1997 Energetic law (unified text: Journal of Laws 2017 item 220).

Data in table 18 apply to the buildings and premises heated by installations operated by communal and housing organizations and by housing co-operatives or enterprises, regardless of the sources supplying the thermal energy (own and other).

Boiler-house is a building or space with boilers and installations used for production of thermal energy to heating or both heating and supplying warm water.

Gospodarstwa domowe

Households

TABL. 1 (107). **PROGNOZA GOSPODARSTW DOMOWYCH**
Stan w dniu 31 grudnia
HOUSEHOLDS PROJECTION
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2020	2025	2030	2035	2040	2045	2050
GOSPODARSTWA DOMOWE w tys. HOUSEHOLDS in thousands							
O G Ó Ł E M TOTAL	373,6	387,6	392,9	368,5	339,3	319,4	303,9
Miasta Urban areas	217,8	221,8	219,0	205,3	187,1	174,2	165,5
Wieś Rural areas	155,8	165,8	173,9	163,2	152,3	145,3	138,4
PRZECIĘTNA LICZBA OSÓB W GOSPODARSTWIE DOMOWYM AVERAGE NUMBER OF PERSONS IN HOUSEHOLD							
O G Ó Ł E M TOTAL	2,6	2,4	2,3	2,3	2,4	2,4	2,4
Miasta Urban areas	2,3	2,1	2,1	2,1	2,2	2,2	2,2
Wieś Rural areas	3,0	2,7	2,6	2,6	2,7	2,7	2,8

Budżety gospodarstw domowych

Household budgets

TABL. 2 (108). **GOSPODARSTWA DOMOWE**
HOUSEHOLDS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Gospodarstwa domowe objęte badaniem	966	1005	930	918	Households included in the survey
Przeciętna liczba osób w gospodarstwie domowym	2,90	2,70	2,67	2,77	Average number of persons in a household
w tym:					of which:
Pracujących	1,16	1,08	1,08	1,12	Employed
Pobierających świadczenia społeczne	0,85	0,86	1,12	1,25	Receiving social benefits
w tym emeryturę lub rentę	0,73	0,74	0,69	0,78	of which retirement pay and pension
Pozostających na utrzymaniu	0,84	0,70	0,42	0,36	Dependents

TABL. 3 (109). **PRZECIĘTNY MIESIĘCZNY DOCHÓD ROZPORZĄDZALNY NA 1 OSOBĘ W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH**
AVERAGE MONTHLY PER CAPITA AVAILABLE INCOME IN HOUSEHOLDS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	w zł in PLN				
O G Ó Ł E M	1118,53	1288,74	1510,73	1589,30	TOTAL
w tym:					of which:
z pracy najemnej	606,16	691,16	754,25	758,01	from hired work
z pracy na własny rachunek	70,14	80,72 ^a	83,70 ^b	75,35 ^c	from self-employment
ze świadczeń społecznych	359,72	435,52	519,24	550,13	from social benefits
W tym dochód do dyspozycji	1059,67	1233,27	1442,50	1524,27	Of which disposable income

a-c Błąd względny szacunków przekracza 10% i wynosi: a – 10,24%, b – 13,15%, c – 14,87%.

a-c Relative error of estimates more than 10% and is: a – 10,24%, b – 13,15%, c – 14,87%.

TABL. 4 (110). PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE WYDATKI NA 1 OSOBĘ W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH
AVERAGE MONTHLY PER CAPITA EXPENDITURES IN HOUSEHOLDS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	w zł in PLN				
O G Ó Ł E M	1023,67	1102,99	1236,71	1189,77	T O T A L
W tym towary i usługi konsumpcyjne^a	964,80	1047,52	1168,49	1124,74	Of which consumer goods and services^a
w tym:					of which:
Żywność i napoje bezalkoholowe	250,07	261,26	286,17	288,52	Food and non-alcoholic beverages
Napoje alkoholowe i wyroby tytoniowe	36,02	30,39	36,85	33,22	Alcoholic beverages and tobacco
Odzież i obuwie	51,57	51,13	60,34	47,76	Clothing and footwear
Użytkowanie mieszkania lub domu i nośniki energii	176,14	194,05	199,07	192,23	Housing, water, electricity, gas and other fuels
Wyposażenie mieszkania i prowadzenie gospodarstwa domowego	50,82	54,88	64,95 ^f	60,90	Furnishings, household equipment and routine maintenance of the house
Zdrowie	44,34	57,98	68,21 ^g	57,54	Health
Transport	109,20	92,13	116,74	108,17	Transport
Łączność ^b	40,16	51,75	56,97	47,18	Communication ^b
Rekreacja i kultura ^c	85,80	80,41	86,36	77,36	Recreation and culture ^c
Edukacja ^d	12,34	9,97 ^h	9,21 ⁱ	9,20 ^k	Education ^d
Restauracje i hotele	22,18	49,36 ^l	54,23	74,12 ^m	Restaurants and hotels
Inne towary i usługi ^e	58,23	75,73	90,92	88,16	Other goods and services ^e

a Łącznie z kieszonkowym niewuwzględnionym w podziale według rodzajów wydatków. b Od 2015 r. łącznie z wydatkami na usługi internetowe. c Od 2015 r. bez wydatków na usługi internetowe. d Łącznie z wychowaniem przedszkolnym. e Od 2015 r. łącznie z wydatkami na ubezpieczenia na życie. f–m Błąd względny szacunków przekracza 10% i wynosi: f – 12,23%, g – 13,11%, h – 11,02%, i – 15,55%, k – 14,33%, l – 11,63%, m – 20,84%.

a Including pocket money not considered in items by types of expenditures. b Since 2015 including expenditures for Internet services. c Since 2015 excluding expenditures for Internet services. d Including pre-school education. e From 2015, including expenditures on life insurance. f–m Relative error of estimates more than 10% and is: f – 12,23%, g – 13,11%, h – 11,02%, i – 15,55%, k – 14,33%, l – 11,63%, m – 20,84%.

TABL. 5 (111). PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE SPOŻYCIE NIEKTÓRYCH ARTYKUŁÓW ŻYWNOŚCIOWYCH NA 1 OSOBĘ W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH

AVERAGE MONTHLY PER CAPITA CONSUMPTION OF SELECTED FOODSTUFFS IN HOUSEHOLDS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Pieczywo i produkty zbożowe w kg ...	6,92	6,28	5,84	5,68	Bread and cereals in kg
w tym pieczywo	4,72	4,02	3,63	3,55	of which bread
Mięso w kg	5,60	5,25	5,19	5,06	Meat in kg
w tym wędliny i inne przetwory mięsne ^a	2,37	1,98	1,96	1,93	of which processed meat and other meat preparations ^a
Ryby i owoce morza ^b w kg	0,40	0,27	0,28 ^d	0,26	Fish and seafood ^b in kg
Mleko ^c w l	3,16	3,15	3,01	2,90	Milk ^c in l
Jogurty w kg	0,63	0,46	0,49	0,45	Yoghurt in kg
Sery i twarogi w kg	0,93	0,83	0,82	0,81	Cheese and curd in kg
Jaja w szt.	13,23	12,51	12,23	12,12	Eggs in units
Oleje i tłuszcze w kg	1,41	1,29	1,19	1,14	Oils and fats in kg
w tym masło	0,27	0,30	0,30	0,29	of which butter
Owoce w kg	3,60	3,72	3,72	3,90	Fruit in kg
Warzywa w kg	10,32	9,28	8,69	8,64	Vegetables in kg
w tym ziemniaki	4,79	3,80	3,24	3,37	of which potatoes

a Łącznie z wyrobami garnażeryjnymi, bez przetworów podrobowych. b W 2010 r. określane jako „Ryby”, bez marynat, przetworów ze zwierząt morskich i słodkowodnych, wyrobów garnażeryjnych i panierowanych; bez konserw rybnych. c Bez zagęszczonego i w proszku. d Błąd względny szacunków przekracza 10% i wynosi 10,22%.

a Including ready-to-serve food, excluding offal preparations. b In 2010 defined as „Fish”, excluding pickles, processed sea and fresh-water food and fish, ready-to-serve foods including coated food products, excluding canned fish. c Excluding condensed and powdered milk. d Relative error of estimates more than 10% and is 10,22%.

TABL. 5 (111). PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE SPOŻYCIE NIEKTÓRYCH ARTYKUŁÓW ŻYWNOŚCIOWYCH NA 1 OSOBĘ W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH (dok.)

AVERAGE MONTHLY PER CAPITA CONSUMPTION OF SELECTED FOODSTUFFS IN HOUSEHOLDS (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Cukier w kg	1,10	1,06	0,93	0,86	Sugar in kg
Kawa, herbata i kakao w kg	0,23	0,22	0,21	0,19	Coffee, tea and cocoa in kg
Wody mineralne lub źródlane w l	5,25	5,53	6,27	6,54	Mineral or spring waters in l

U w a g a. W stosunku do 2010 r. dane o spożyciu za lata 2015–2018 r. podaje się dla pozycji: „Pieczywo i produkty zbożowe” – bez pieczywa chrupkiego, tostowego i cukierniczego, bez mąki ziemniaczanej; „Mięso” – łącznie z boczkiem surowym (ujmowanym w 2010 r. w poz. „Oleje i pozostałe tłuszcze”); „Jogurty” – bez napojów mlecznych; „Sery” – z twarogami, bez serków słodkich; dane te nie są w pełni porównywalne z danymi za 2010 r.

N o t e. In relation to 2010 data for consumption in 2015–2018 in items: "Bread" – excluding crisp bread, toasted bread and confectionery; excluding potato flour; "Meat" – including raw bacon (in 2010, included in item "Oils and other fats"); "Yoghurt" – without milk beverages; "Cheese" – with curd, excluding sweet cottage cheese; those data are not strictly comparable to data for 2010.

TABL. 6 (112). GOSPODARSTWA DOMOWE WYPOSAŻONE W NIEKTÓRE PRZEDMIOTY TRWAŁEGO UŻYTKOWANIA^aHOUSEHOLDS EQUIPPED WITH SELECTED DURABLE GOODS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	w % ogółem gospodarstw domowych in % of total households				
Pralka automatyczna	93,2	97,6	97,5	97,9	Automatic washing machine
Zmywarka do naczyń	22,8	35,7	36,4	44,6	Dishwasher
Kuchenka mikrofalowa	58,3	63,8	63,2	71,9	Microwave oven
Kuchenka elektryczna z płytą ceramiczną, indukcyjną	11,0 ^c	18,9	17,8	24,3	Electric cooker with ceramic or induction cooktop
Samochód osobowy	61,6	64,3	64,6	67,9	Passenger car
Sprzęt do odbioru, nagrywania i odtwarzania dźwięku	x	73,0	71,3	69,4	Equipment for reception, recording and reproduction of sound ^d
Odbiornik telewizyjny	98,8	97,8	97,4	97,2	Television set
Urządzenie do odbioru telewizji satelitarnej lub kablowej	75,4	66,3	65,1	67,0	Satellite or cable television equipment
Telefon komórkowy	86,2	91,4	94,3	95,1	Mobile phone
w tym smartfon	x	44,2	61,9	66,0	of which smartphone
Zestaw kina domowego	18,6	11,4	9,8	9,0	Home theatre system
Komputer osobisty	62,4	70,7	72,7	72,8	Personal computer
w tym laptop, tablet	x	59,7	61,6	64,2	of which laptop, tablet
Urządzenie z dostępem do Internetu ^d	57,4	68,6	71,4	74,4	Device with access to the Internet ^d
Drukarka	40,7	34,3	35,5	38,9	Printer
w tym drukarka wielofunkcyjna	x	26,3	26,7	30,4	of which multifunction printer

a Opracowano na podstawie stanu w końcu poszczególnych kwartałów. b Obejmuje: radio, radiomagnetofon, radio z odtwarzaczem płyt kompaktowych lub radiomagnetofon z odtwarzaczem płyt kompaktowych, wieżę. c Bez indukcyjnej. d W latach: 2010–2017 – komputery, w 2018 r. – komputery, laptopy, tablety, telewizory, smartfony i inne posiadające dostęp do Internetu.

a Compiled on the basis of data at the end of individual quarters. b Includes: radio, radio tape recorder, radio with compact disc player or radio tape recorder with compact disc player, stereo music system. c Without induction. d In 2010–2017 – computers, in 2018 – computers, laptop, tablet, televisions, smartphones and other with access to the Internet.

TABL. 7 (113). WSKAŹNIKI ZAGROŻENIA UBÓSTWEM W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH^aAT-RISK OF POVERTY RATES IN HOUSEHOLDS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Osoby – w % ogółem osób w gospodarstwach – o wydatkach poniżej: relatywnej granicy ubóstwa	13,8	13,7	9,6	9,3	Persons – in % of total persons in households – with expenditures below: relative poverty threshold
„ustawowej” granicy ubóstwa	4,6	10,6	7,5	6,2	“legal” poverty threshold
minimum egzystencji	3,6	6,5	3,2	2,6	subsistence minimum

a Patrz uwagi ogólne, ust. 8 na str. 169.

a See general notes, item 8 on page 169.

Mieszkania. Infrastruktura

Dwellings. Infrastructure

TABL. 8 (114). **ZASOBY MIESZKANIOWE^a**
 Stan w dniu 31 grudnia
 DWELLING STOCKS^a
 As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2017	2018		
				ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas
Mieszkania w tys. Dwellings in thousands	343,9	351,8	355,2	357,5	212,3	145,1
Izby w mieszkaniach w tys. Rooms in dwellings in thousands	1433,8	1472,8	1488,8	1498,2	790,1	708,0
Powierzchnia użytkowa mieszkań w tys. m ² Useful floor area of dwellings in thousand m ²	27311,6	28319,4	28728,4	28967,2	14391,3	14575,8
Przeciętna w zasobach: Dwelling stocks, average:						
liczba izb w mieszkaniu number of rooms in a dwelling	4,17	4,19	4,19	4,19	3,72	4,88
powierzchnia użytkowa w m ² : useful floor area in m ² :						
1 mieszkanie per dwelling	79,4	80,5	80,9	81,0	67,8	100,4
na 1 osobę ^b per person ^b	26,8	28,4	29,0	29,4	27,4	31,6
liczba osób ^b na: number of persons ^b :						
1 mieszkanie per dwelling	2,96	2,83	2,79	2,76	2,48	3,17
1 izbę per room	0,71	0,68	0,67	0,66	0,67	0,65

a Na podstawie bilansów. b Patrz uwagi ogólne, ust. 4 str. 171.

a Based on balances. b See general notes, item 4 on page 171.

TABL. 9 (115). **MIESZKANIA W ZASOBACH MIESZKANIOWYCH^a WYPOSAŻONE W INSTALACJE**
 Stan w dniu 31 grudnia
 DWELLINGS IN DWELLING STOCKS^a FITTED WITH INSTALLATIONS
 As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Mieszkania – w % – wyposażone w Dwellings – in % – fitted with				
		wodociąg water supply system	ustęp lavatory	łazienkę bathroom	gaz z sieci gas from gas supply system	centralne ogrzewanie central heating
OGÓŁEM TOTAL	2010	98,1	96,7	93,2	46,9	81,5
	2015	98,2	96,9	93,4	46,6	82,1
	2017	98,3	97,0	93,5	46,6	82,3
	2018	98,3	97,0	93,6	46,6	82,5
Miasta Urban areas	2010	99,5	97,8	96,2	78,2	85,2
	2015	99,5	97,9	96,3	77,9	85,7
	2017	99,5	98,0	96,3	76,7	86,0
	2018	99,5	98,0	96,3	76,1	86,1
Wieś Rural areas	2010	96,3	95,3	89,2	3,4	76,3
	2015	96,5	95,6	89,5	3,5	77,0
	2017	96,5	95,6	89,5	3,7	77,1
	2018	96,5	95,6	89,6	3,5	77,2

a Na podstawie bilansów.

a Based on balances.

TABL. 10 (116). **DODATKI MIESZKANIOWE WYPŁACONE W 2018 R.**
HOUSING ALLOWANCES PAID OUT IN 2018

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Dodatki wypłacone użytkownikom lokali Dwellings allowances paid out user to					
		gminnych gminas	spółdzielczych cooperatives	wspólnot mieszkaniowych housing community	prywatnych private	towarzystw budownictwa społecznego public building society	innych others
a – liczba wypłaconych dodatków number of allowances							
b – kwota dodatków w tys. zł amount of allowances in thousand PLN							
c – przeciętna wysokość dodatku w zł average value of allowances in PLN							

W LICZBACH BEZWZGLĘDNYCH IN ABSOLUTE NUMBERS

OGÓŁEM	a	65335	32334	15974	11559	2171	792	2505
TOTAL	b	12407,8	6530,5	2689,9	2114,5	334,0	162,5	576,5
	c	189,9	202,0	168,4	182,9	153,8	205,1	230,1
Miasta	a	57983	29038	14278	10182	1539	792	2154
Urban areas	b	11080,9	5894,6	2403,6	1850,7	257,6	162,5	512,0
	c	191,1	203,0	168,3	181,8	167,4	205,1	237,7
Wieś	a	7352	3296	1696	1377	632	–	351
Rural areas	b	1326,9	635,9	286,3	263,8	76,4	–	64,5
	c	180,5	192,9	168,8	191,6	120,9	–	183,8

W % OGÓŁEM IN % OF TOTAL

OGÓŁEM	a	100,0	49,5	24,4	17,7	3,3	1,2	3,8
TOTAL	b	100,0	52,6	21,7	17,0	2,7	1,3	4,6
Miasta	a	100,0	50,1	24,6	17,6	2,7	1,4	3,7
Urban areas	b	100,0	53,2	21,7	16,7	2,3	1,5	4,6
Wieś	a	100,0	44,8	23,1	18,7	8,6	–	4,8
Rural areas	b	100,0	47,9	21,6	19,9	5,8	–	4,9

TABL. 11 (117). **GOSPODARKA GRUNTAMI POD BUDOWNICTWO MIESZKANIOWE**
ADMINISTRATION OF GROUNDS FOR DWELLING CONSTRUCTION

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Powierzchnia gruntów przekazanych inwestorom pod budownictwo Area of grounds transferred to investor for dwelling construction			Powierzchnia gruntów w zasobie gmin pod budownictwo mieszkaniowe Area of grounds in gminas stock for dwelling construction			
		ogółem total	w tym of which		wielorodzinne multi-family		jednorodzinne single-family	
			spółdzielcze cooperatives	osób fizycznych of natural persons	razem total	w tym uzbrojone of which developed	razem total	w tym uzbrojone of which developed
		w ha		in ha				
OGÓŁEM	2010	31,3	–	28,3	134,2	26,2	782,1	259,4
TOTAL	2015	21,6	–	18,2	129,5	27,1	778,4	278,9
	2017	22,7	–	19,0	135,1	30,1	750,4	244,4
	2018	24,5	–	20,7	135,9	30,1	745,2	232,5
Miasta	2010	19,6	–	17,8	129,8	22,1	409,9	77,2
Urban areas	2015	12,4	–	9,2	124,4	22,0	394,3	90,0
	2017	13,6	–	10,5	130,0	25,0	388,0	84,4
	2018	14,0	–	11,1	130,3	24,5	381,5	77,4
Wieś	2010	11,7	–	10,5	4,4	4,1	372,2	182,2
Rural areas	2015	9,2	–	9,0	5,1	5,1	384,1	188,9
	2017	9,1	–	8,5	5,1	5,1	362,4	160,0
	2018	10,5	–	9,6	5,6	5,6	363,7	155,1

TABL. 12 (118). **MIESZKANIA, KTÓRYCH BUDOWĘ ROZPOCZĘTO**
DWELLINGS IN WHICH CONSTRUCTION HAS BEGUN

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	1982	1613	2599	2879	T O T A L
Indywidualne	1510	1292	1697	1593 ^a	Private
Przeznaczone na sprzedaż lub wynajem	465	321	597	1285 ^b	For sale or rent
Spółdzielcze	–	–	55	–	Cooperatives
Komunalne (gminne)	7	–	33	1	Municipal (gmina)
Zakładowe	–	–	–	–	Company
Spoleczne czynszowe	–	–	217	–	Public building society

a Przeznaczone na użytek własny inwestora. b Łącznie z budownictwem indywidualnym na sprzedaż lub wynajem.

a Designated for the own use of the investor. b Including private construction designated for sale or rent.

TABL. 13 (119). **MIESZKANIA ODDANE DO UŻYTKOWANIA**
DWELLINGS COMPLETED

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Mieszkania	2149	1723	2001	2388	Dwellings
miasta	1330	809	1150	1541	urban areas
wieś	819	914	851	847	rural areas
Indywidualne ^a	1140	1227	1150	1161	Private ^a
miasta	415	380	414	377	urban areas
wieś	725	847	736	784	rural areas
Przeznaczone na sprzedaż lub wynajem ^b	870	492	838	1041	For sale or rent ^b
Spółdzielcze	9	–	–	–	Cooperative
Komunalne (gminne)	70	4	–	71	Municipal (gmina)
Zakładowe	1	–	1	–	Company
Spoleczne czynszowe	59	–	12	115	Public building society
Mieszkania na 1000 zawartych małżeństw	377	350	420	507	Dwellings per 1000 marriages contracted
Miasta	451	332	474	622	Urban areas
Wieś	298	369	364	380	Rural areas
Izby	10153	8625	9185	10098	Rooms
miasta	5516	3435	4553	5310	urban areas
wieś	4637	5190	4632	4788	rural areas
Indywidualne ^a	6809	6996	6508	6595	Private ^a
miasta	2487	2124	2325	2114	urban areas
wieś	4322	4872	4183	4481	rural areas
Przeznaczone na sprzedaż lub wynajem ^b	3007	1617	2651	3069	For sale or rent ^b
Spółdzielcze	27	–	–	–	Cooperative
Komunalne (gminne)	102	12	–	109	Municipal (gmina)
Zakładowe	5	–	2	–	Company
Spoleczne czynszowe	203	–	24	325	Public building society
Powierzchnia użytkowa mieszkań w m²	244701	225434	230460	255544	Useful floor area of dwellings in m²
miasta	122297	86206	110871	125512	urban areas
wieś	122404	139228	119589	130032	rural areas
Indywidualne ^a	186053	190722	174986	179777	Private ^a
miasta	70110	59058	63967	56232	urban areas
wieś	115943	131664	111019	123545	rural areas

a Realizowane przez osoby fizyczne, fundacje, kościoły i związki wyznaniowe, z przeznaczeniem na użytek własny inwestora (dane za lata 2010–2017 zmieniono). b Łącznie z budownictwem indywidualnym przeznaczonym na sprzedaż lub wynajem (dane za lata 2010–2017 zmieniono).

a Realised by natural persons, foundations, churches and religious associations, designed for the own use of the investor (data for 2010–2017 were changed). b Including private construction designed for sale or rent (data for 2010–2017 were changed).

TABL. 13 (119). **MIESZKANIA ODDANE DO UŻYTKOWANIA (dok.)**
DWELLINGS COMPLETED (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Powierzchnia użytkowa mieszkań w m² (dok.)					Useful floor area of dwellings in m² (cont.)
Przeznaczone na sprzedaż lub wynajem ^a	53302	34552	54962	67232	For sale or rent ^a
Spółdzielcze	398	–	–	–	Cooperative
Komunalne (gminne)	2249	160	–	2713	Municipal (gmina)
Zakładowe	134	–	26	–	Company
Spoleczne czynszowe	2565	–	486	5822	Public building society
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w m²	113,9	130,8	115,2	107,0	Average useful floor area per dwelling in m²
miasta	92,0	106,6	96,4	81,4	urban areas
wieś	149,5	152,3	140,5	153,5	rural areas
Indywidualne ^b	163,2	155,4	152,2	154,8	Private ^b
miasta	168,9	155,4	154,5	149,2	urban areas
wieś	159,9	155,4	150,8	157,6	rural areas
Przeznaczone na sprzedaż lub wynajem ^a	61,3	70,2	65,6	64,6	For sale or rent ^a
Spółdzielcze	44,2	–	–	–	Cooperative
Komunalne (gminne)	32,1	40,0	–	38,2	Municipal (gmina)
Zakładowe	134,0	–	26,0	–	Company
Spoleczne czynszowe	43,5	–	40,5	50,6	Public building society

a Łącznie z budownictwem indywidualnym przeznaczonym na sprzedaż lub wynajem (dane za lata 2010–2017 zmieniono). b Realizowane przez osoby fizyczne, fundacje, kościoły i związki wyznaniowe, z przeznaczeniem na użytek własny inwestora (dane za lata 2010–2017 zmieniono).

a Including private construction designed for sale or rent (data for 2010–2017 were changed). b Realised by natural persons, foundations, churches and religious associations, designed for the own use of the investor (data for 2010–2017 were changed).

TABL. 14 (120). **MIESZKANIA ODDANE DO UŻYTKOWANIA WEDŁUG LICZBY IZB**
DWELLINGS COMPLETED BY NUMBER OF ROOMS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	W budynkach indywidualnych ^a In private buildings ^a				W budynkach poza indywidualnymi ^b In non-private buildings ^b						
		razem total	w % razem – mieszkania o liczbie izb in % of total – dwellings with specified number of rooms				razem total	w % razem – mieszkania o liczbie izb in % of total – dwellings with specified number of rooms				
			1	2	3	4 i więcej and more		1	2	3	4 i więcej and more	
OGÓŁEM	2010	2149	1140	0,1	0,1	1,2	98,6	1009	4,7	16,1	42,0	37,3
TOTAL	2015	1723	1227	0,1	0,7	2,0	97,1	496	0,4	25,6	40,3	33,7
.....	2017	2001	1150	0,1	1,0	2,4	96,5	851	1,1	31,4	36,7	30,9
.....	2018	2388	1161	0,2	0,4	1,7	97,7	1227	8,4	36,5	30,8	24,3
Miasta	2010	1330	415	0,2	–	1,2	98,6	915	4,9	15,7	42,0	37,4
Urban areas	2015	809	380	0,3	1,6	3,4	94,7	429	0,5	29,6	45,0	24,9
.....	2017	1150	414	–	1,0	3,6	95,4	736	1,0	34,8	39,7	24,6
.....	2018	1541	377	–	0,5	1,9	97,6	1164	8,8	38,1	32,3	20,7
Wieś	2010	819	725	–	0,1	1,2	98,6	94	2,1	19,1	42,6	36,2
Rural areas	2015	914	847	–	0,4	1,4	98,2	67	–	–	10,4	89,6
.....	2017	851	736	0,1	1,0	1,8	97,1	115	1,7	9,6	17,4	71,3
.....	2018	847	784	0,3	0,4	1,7	97,7	63	–	6,3	3,2	90,5

a Realizowane przez osoby fizyczne, fundacje, kościoły i związki wyznaniowe, z przeznaczeniem na użytek własny inwestora (dane za lata 2010–2017 zmieniono). b Łącznie z budownictwem indywidualnym przeznaczonym na sprzedaż lub wynajem (dane za lata 2010–2017 zmieniono).

a Realised by natural persons, foundations, churches and religious associations, designed for the own use of the investor (data for 2010–2017 were changed). b Including private construction designed for sale or rent (data for 2010–2017 were changed).

TABL. 15 (121). **WODOCIĄGI I KANALIZACJA**
Stan w dniu 31 grudnia
WATER SUPPLY AND SEWAGE SYSTEMS
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Sieć rozdzielcza w km:					Distribution network in km:
Wodociągowa	6809,6	7188,4	7470,0	7514,9	Water supply
miasta	1483,2	1563,7	1768,6	1798,0	urban areas
wieś	5326,4	5624,7	5701,4	5716,9	rural areas
Kanalizacyjna ^a	3043,4	4749,4	4995,6	5147,3	Sewage ^a
miasta	1268,2	1446,1	1613,3	1647,5	urban areas
wieś	1775,2	3303,3	3382,3	3499,8	rural areas
Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych w szt.:					Connections leading to residential buildings in pcs:
Wodociągowe	156623	166319	164450	167852	Water supply system
miasta	45601	50100	52787	53857	urban areas
wieś	111022	116219	111663	113995	rural areas
Kanalizacyjne	73675	103648	111394	112381	Sewage system
miasta	38002	43853	48513	49607	urban areas
wieś	35673	59795	62881	62774	rural areas
Zdroje uliczne	9	21	22	21	Street outlets
Miasta	6	17	18	18	Urban areas
Wieś	3	4	4	3	Rural areas
Zużycie wody z wodociągów w gospodarstwach domowych (w ciągu roku) w hm³	29,8	30,0	29,5	31,0	Consumption of water from water supply systems in households (during the year) in hm³
Miasta:					Urban areas:
w hm ³	18,0	17,2	16,9	17,8	in hm ³
na 1 mieszkańca w m ³	33,7	33,1	32,3	33,8	per capita in m ³
Wieś w hm ³	11,8	12,8	12,5	13,2	Rural areas in hm ³
Ścieki odprowadzone siecią kanalizacyjną (w ciągu roku) w hm³	30,0	30,7	31,8	32,0	Wastewater discharged by sewage systems (during the year) in hm³
W tym oczyszczane	30,0	30,7	31,8	32,0	Of which treated

a Łącznie z kolektorami.

a Including collectors.

TABL. 16 (122). **ODBIORCY ORAZ ZUŻYCIE ENERGII ELEKTRYCZNEJ W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH**
CONSUMERS AND CONSUMPTION OF ELECTRICITY IN HOUSEHOLDS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Odbiorcy (stan w dniu 31 XII) w tys.	397,4	391,0	397,5	404,6	Consumers (as of 31 XII) in thousands
Miasta	224,8	222,5	227,5	234,4	Urban areas
Wieś	172,6	168,5	170,0	170,2	Rural areas
Zużycie (w ciągu roku):					Consumption (during the year):
W GWh	928,5	781,3	810,2	825,4	In GWh
miasta	470,2	380,1	391,6	402,1	urban areas
wieś	458,3	401,1	418,5	423,3	rural areas
W kWh:					In kWh:
miasta: na 1 mieszkańca	880,5	732,2	748,3	763,0	urban areas: per capita
na 1 odbiorcę ^a	2091,6	1708,3	1721,7	1715,5	per consumer ^a
wieś – na 1 odbiorcę ^a	2655,0	2380,7	2461,4	2487,5	rural areas – per consumer ^a

a Do przeliczeń przyjęto liczbę odbiorców według stanu w dniu 31 grudnia.

Źródło: dane Ministerstwa Energii.

a The number of consumers as of 31st December was used in calculations.

Source: data of the Ministry of Energy.

TABL. 17 (123). **SIEĆ GAZOWA ORAZ ODBIORCY I ZUŻYCIE GAZU Z SIECI W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH**
Stan w dniu 31 grudnia
GAS SUPPLY SYSTEM AS WELL AS CONSUMERS AND CONSUMPTION OF GAS FROM GAS
SUPPLY SYSTEM IN HOUSEHOLDS
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Sieć rozdzielcza i przesyłowa					Distribution and transmission network in km
w km	2318,3	2548,4	2673,9	2732,4	
miasta	1431,2	1491,0	1595,2	1635,7	urban areas
wieś	887,0	1057,5	1078,7	1096,7	rural areas
W tym przesyłowa	826,9	841,4	831,9	831,9	Of which transmission
miasta	174,8	169,5	168,5	168,5	urban areas
wieś	652,1	671,9	663,3	663,3	rural areas
Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i niemieszkalnych w szt.	38865	42687	45162	46041	Connections leading to residential and non-residential buildings in pcs
Miasta	35547	38568	40531	41489	Urban areas
Wieś	3318	4119	4631	4552	Rural areas
Odbiorcy gazu z sieci^a w tys.	155,1	155,5	156,5	157,4	Consumers of gas from gas supply system^a in thousands
Miasta	150,5	149,8	150,5	152,1	Urban areas
Wieś	4,6	5,7	6,0	5,3	Rural areas
Zużycie gazu z sieci (w ciągu roku) w GWh^b	76,7	691,2	786,9	785,9	Consumption of gas from gas supply system (during the year) in GWh^b
miasta	72,1	638,1	724,8	730,6	urban areas
wieś	4,6	53,0	62,1	55,4	rural areas
Na 1 mieszkańca w kWh^c	75,3	691,9	793,9	795,5	Per capita in kWh^c
miasta	135,0	1229,0	1384,8	1386,2	urban areas
wieś	9,5	110,6	132,8	120,1	rural areas

a Łącznie z odbiorcami korzystającymi z gazomierzy zbiorczych. b,c W 2010 r. w jednostkach naturalnych: b – hm³, c – m³.

a Including consumers using collective gas-meter. b,c In 2010 in natural units: b – hm³, c – m³.

TABL. 18 (124). **OGRZEWNICTWO**
Stan w dniu 31 grudnia
HOUSE-HEATING
As of 31st December

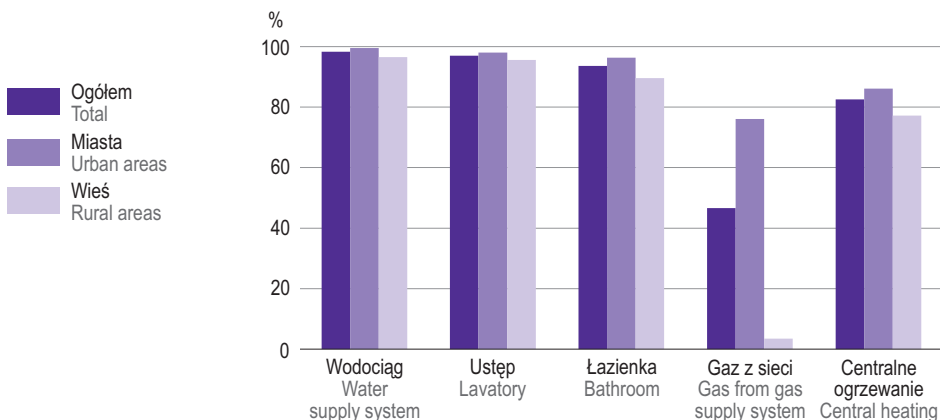
WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2017	2018		
				ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas
Sieć ciepła w km	754,4	667,0	641,0	716,0	650,0	66,0
Heating network in km						
w tym przesyłowa i rozdzielcza	508,4	430,1	416,0	465,0	413,0	52,0
of which transmission and distribution						
Kotłownie	619	863	951	885	695	190
Boiler-houses						
Sprzedaż energii ciepłej (w ciągu roku) w TJ	5003,8	3518,5	4228,6	3786,2	3671,7	114,5
Sale of heating energy (during the year) in TJ						
Kubatura budynków ogrzewanych centralnie w dam³	43050	48706	54705	55827	52774	3053
Cubature of buildings with central heating in dam ³						
w tym budynków mieszkalnych	25198	26379	26720	27319	26603	716
of which residential buildings						

MIESZKANIA WYPOSAŻONE W INSTALACJE^a W 2018 R.

Stan w dniu 31 grudnia

DWELLINGS FITTED WITH INSTALLATIONS^a IN 2018

As of 31st December

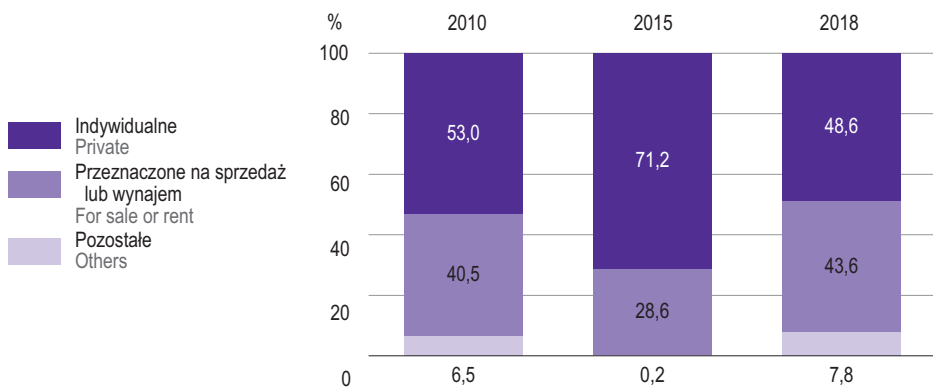

a Na podstawie bilansów.

a Based on balances.

MIESZKANIA ODDANE DO UŻYTKOWANIA

DWELLINGS COMPLETED

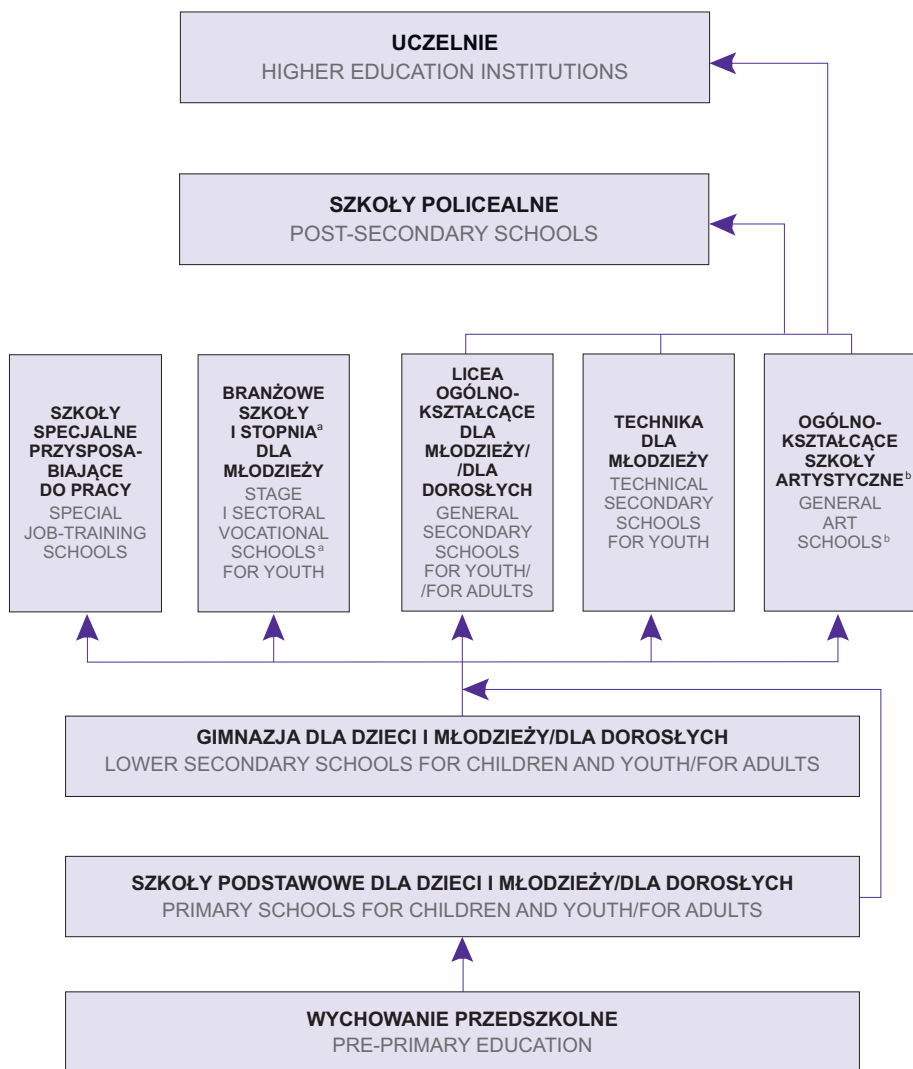

NA 1000 LUDNOŚCI
PER 1000 POPULATION

NA 1000 ZAWARTYCH MAŁŻEŃSTW
PER 1000 MARRIAGES CONTRACTED

EDUKACJA WEDŁUG SZCZEBLI KSZTAŁCENIA W ROKU SZKOLNYM 2018/19
EDUCATION BY LEVELS IN THE 2018/19 SCHOOL YEAR

a Łącznie z oddziałami zasadniczych szkół zawodowych. b Dające uprawnienia zawodowe.
a Including basic vocational school sections. b Leading to professional certification.

TABL. 19 (125). **LUDNOŚĆ KORZYSTAJĄCA Z SIECI WODOCIĄGOWEJ, KANALIZACYJNEJ I GAZOWEJ**
 POPULATION USING WATER SUPPLY, SEWAGE AND GAS SUPPLY SYSTEMS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Ludność w tys. – korzystająca ^a z:					Population in thousand – using ^a :
wodociągu	961,4	963,5	958,9	955,7	water supply system
miasta	519,4	508,5	514,7	517,9	urban areas
wieś	442,0	455,0	444,2	437,8	rural areas
kanalizacji	602,6	714,6	721,5	720,4	sewage system
miasta	465,5	470,2	478,0	481,5	urban areas
wieś	137,1	244,4	243,5	238,9	rural areas
gazu	423,5	417,0	416,9	415,8	gas supply system
miasta	407,9	398,3	397,0	397,8	urban areas
wieś	15,6	18,7	19,8	18,0	rural areas
Ludność – w % ogółu ludności ^b – korzystająca ^a z:					Population – in % of total population ^b – using ^a :
wodociągu	94,5	96,7	96,9	96,9	water supply system
miasta	97,5	98,3	98,5	98,5	urban areas
wieś	91,3	95,0	95,0	95,0	rural areas
kanalizacji	59,2	71,7	72,9	73,0	sewage system
miasta	87,3	90,9	91,5	91,6	urban areas
wieś	28,3	51,0	52,1	51,9	rural areas
gazu	41,6	41,9	42,1	42,1	gas supply system
miasta	76,5	77,0	76,0	75,7	urban areas
wieś	3,2	3,9	4,2	3,9	rural areas

a Dane szacunkowe; od 2015 r. dane dotyczące ludności korzystającej z wodociągu i kanalizacji nieporównywalne ze względu na zmianę metody szacowania. b Na podstawie bilansów.

a Estimated data; since 2015 data concerning population using water supply and sewage systems are incomparable due to change of estimation method. b Based on balances.

DZIAŁ IX EDUKACJA I WYCHOWANIE

CHAPTER IX EDUCATION

Uwagi ogólne

1. System edukacji w Polsce funkcjonuje zgodnie z ustawą z dnia 14 grudnia 2016 r. prawo oświatowe (tekst jednolity Dz. U. 2018 poz. 996, z późniejszymi zmianami), ustawą o systemie oświaty z dnia 7 września 1991 r. (tekst jednolity Dz. U. 2018 poz. 1457) oraz ustawą z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (tekst jednolity Dz. U. 2018 poz. 1668, z późniejszymi zmianami).

Od 1 września 2017 r. rozpoczęto reformę systemu edukacji, która docelowo wprowadza 8-letnią szkołę podstawową, 4-letnie liceum ogólnokształcące, 5-letnie technikum, 3-letnią branżową szkołę I stopnia, 2-letnią branżową szkołę II stopnia oraz likwiduje gimnazja.

W wyniku wdrażania nowego systemu edukacji w roku szkolnym 2018/19:

- 1) w szkołach podstawowych kształcą się pierwszy rocznik uczniów realizujących program klasy ósmej, co skutkuje brakiem absolwentów z lat szkolnych 2016/17 i 2017/18 (przejście z 6- na 8-letnią szkołę podstawową),
- 2) nie odbył się nabór do klasy pierwszej gimnazjów, które ulegają likwidacji,
- 3) w branżowych szkołach I stopnia pozostali jeszcze uczniowie oddziałów zasadniczych szkół zawodowych.

2. Prezentowane dane obejmują:

- 1) placówki wychowania przedszkolnego;
- 2) szkoły dla dzieci i młodzieży oraz dla dorosłych:
 - a) podstawowe,
 - b) gimnazja,
 - c) ponadgimnazjalne i ponadpodstawowe,
- 3) szkoły policealne;
- 4) uczelnie;
- 5) specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze, młodzieżowe ośrodki wychowawcze, młodzieżowe ośrodki socjoterapii, ośrodki rewalidacyjno-wychowawcze;
- 6) placówki pozaszkolne.

3. Dane obejmują szkoły i placówki prowadzone przez jednostki administracji centralnej (rządowej), jednostki samorządu terytorialnego (gminy, powiaty i województwo) oraz inne osoby prawne i fizyczne.

4. Szkoły (z wyjątkiem uczelni) i placówki mogą być publiczne, niepubliczne oraz niepubliczne o uprawnieniach szkół publicznych. Szkoła niepubliczna

General notes

1. The educational system in Poland functions according to the Law on School Education of 14th December 2016 (uniform text Journal of Laws 2018 item 996, with later amendments), the Education System Law of 7th September 1991 (uniform text Journal of Laws 2018 item 1457) and the Higher Education Law and Science Law of 20th July 2018 (uniform text Journal of Laws 2018 item 1668, with later amendments).

The reform of the education system began on 1st September 2017, eventually implementing 8-year primary school, 4-year general secondary school, 5-year technical secondary school, 3-year stage I sectoral vocational school, 2-year stage II sectoral vocational school. Lower secondary schools are being phased out.

As a result of the reform of the education system introduced in the 2018/19 school year:

- 1) the first cohort of pupils following the eighth grade curriculum attends primary schools, which results in the lack of graduates from the 2016/17 and 2017/18 school years (transition from a 6-year to 8-year primary school),
- 2) there was no recruitment to the first grade of lower secondary schools which are being phased out,
- 3) the remaining students enrolled in basic vocational school sections are pursuing their education in stage I sectoral vocational schools.

2. The presented data include:

- 1) pre-primary education establishments;
- 2) schools for children and youth and adults:
 - a) primary schools,
 - b) lower secondary schools,
 - c) upper secondary and post-primary schools;
- 3) post-secondary schools;
- 4) higher education institutions;
- 5) special education and care centres, youth educational centres, youth sociotherapy centres and rehabilitation and education centres;
- 6) extracurricular institutions.

3. Data comprise schools and establishments managed by central (government) administration units and local government units (gminas, powiats and voivodship), as well as by other legal and natural persons.

4. Schools (with the exception of higher education institutions) and establishments can be public, non-public and non-public with the competences

może uzyskać uprawnienia szkoły publicznej, jeżeli realizuje minimum programowe oraz stosuje zasady klasyfikowania i promowania uczniów ustalone przez Ministra Edukacji Narodowej, umożliwiające uzyskanie świadectw lub dyplomów państwowych. Jednostki administracji centralnej (rządowej) i jednostki samorządu terytorialnego mogą prowadzić tylko szkoły publiczne. Szkoły podstawowe i gimnazja mogą być tylko publiczne lub niepubliczne o uprawnieniach szkół publicznych.

Uczelnie mogą być publiczne i niepubliczne; uczelnie niepubliczne tworzone są na podstawie zezwolenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

5. Szkoły dla dzieci i młodzieży (łącznie ze specjalnymi) obejmują:

- 1) szkoły podstawowe, w tym szkoły sportowe i mistrzostwa sportowego (bez szkół specjalnych), szkoły filialne (bez szkół specjalnych), szkoły artystyczne niedające uprawnień zawodowych (bez szkół specjalnych), realizujące jednocześnie program szkoły podstawowej;
- 2) gimnazja;
- 3) 3-letnie szkoły specjalne przysposabiające do pracy;
- 4) 3-letnie branżowe szkoły I stopnia (do roku szkolnego 2016/17 2-, 3-letnie zasadnicze szkoły zawodowe);
- 5) 3-letnie licea ogólnokształcące, w tym szkoły sportowe i mistrzostwa sportowego (bez szkół specjalnych);
- 6) 4-letnie technika;
- 7) ogólnokształcące szkoły artystyczne dające uprawnienia zawodowe (bez szkół specjalnych), które prezentuje się z wyłączeniem szkół realizujących wyłącznie kształcenie artystyczne;
- 8) funkcjonujące w latach szkolnych:
 - a) 2002/03–2013/14 – 3-letnie licea profilowane,
 - b) 2004/05–2013/14 – 2-letnie uzupełniające licea ogólnokształcące,
 - c) 2004/05–2013/14 – 3-letnie technika uzupełniające dla absolwentów zasadniczych szkół zawodowych.

6. Szkoły policealne – kształcące w formie dziennej, wieczorowej, zaocznej i stacjonarnej – obejmują:

- 1) szkoły policealne (1-, 1,5- lub 2-letnie), łącznie ze szkołami specjalnymi;
- 2) kolegia pracowników służb społecznych (3-letnie);
- 3) funkcjonujące do roku szkolnego 2015/16 nauczycielskie kolegia języków obcych (3-letnie) i kolegia nauczycielskie (3-letnie), w których absolwentom nie nadawano tytułu licencjata.

7. Uczelnie realizują kształcenie w formie studiów stacjonarnych i niestacjonarnych. Informacje z zakresu uczelni:

of a public school. A non-public school can obtain the competences of a public school, if it implements the minimum curriculum and applies the principles of classifying and promoting pupils and students as established by the Minister of National Education, allowing students to obtain state certificates or diplomas. Central (government) administration units and local government units can administer public schools only. Primary and lower secondary schools can only be public or non-public schools with the competences of public schools.

Higher education institutions can be public and non-public; non-public higher education institutions are established on the basis of a permit of the Minister of Science and Higher Education

5. Schools for children and youth (including special schools) comprise:

- 1) **primary schools** including sports schools and athletic schools (excluding special schools), branch schools (excluding special schools), art schools not leading to professional certification (excluding special schools) simultaneously conducting a primary school curriculum;
- 2) lower secondary schools;
- 3) 3-year special job-training schools;
- 4) 3-year stage I sectoral vocational schools (until the 2016/17 school year 2-, 3-year basic vocational schools);
- 5) 3-year general secondary schools, including sports schools and athletic schools (excluding special schools);
- 6) 4-year technical secondary schools;
- 7) general art schools leading to professional certification (excluding special schools), with the exception of schools providing art education only;
- 8) schools operating in the school years:
 - a) 2002/03–2013/14 – 3-year specialised secondary schools,
 - b) 2004/05–2013/14 – 2-year supplementary general secondary schools,
 - c) 2004/05–2013/14 – 3-year supplementary technical secondary schools for graduates of basic vocational schools.

6. Post-secondary schools – educating in day, evening, extramural and full-time mode – comprise:

- 1) post-secondary schools (1-, 1.5- or 2-year), including special schools;
- 2) colleges of social work (3-year);
- 3) foreign language teacher training colleges (3-year) and teacher training colleges (3-year) operating until the 2015/16 school year, in which graduates did not obtain the Bachelor's degree.

7. Higher education institutions provide full-time and part-time programmes of education. Data regarding higher education institutions:

- 1) do roku akademickiego 2015/16 podawano łącznie z nauczycielskimi kolegiami języków obcych i kolegiami nauczycielskimi, w których absolwentom nadawano tytuł licencjata;
- 2) obejmują cudzoziemców studiujących w Polsce (w tym studiujący w jednostkach zamiejscowych polskich uczelni za granicą);
- 3) nie obejmują Polaków studiujących za granicą (z wyjątkiem osób studiujących w jednostkach zamiejscowych polskich uczelni za granicą);
- 4) do roku akademickiego 2012/13 nie obejmują uczelni resortu obrony narodowej. Studentów i absolwentów wykazano zgodnie z siedzibą poszczególnych uczelni łącznie z filiami, zamiejscowymi podstawowymi jednostkami organizacyjnymi.

8. Szkoły dla dorosłych kształcące w formie stacjonarnej i zaocznej – obejmują:

- 1) szkoły podstawowe dla dorosłych;
- 2) gimnazja dla dorosłych;
- 3) 3-letnie licea ogólnokształcące dla dorosłych;
- 4) funkcjonujące w latach szkolnych:
 - a) 2002/03–2013/14 – 2-, 3-letnie zasadnicze szkoły zawodowe dla dorosłych oraz 4-letnie technika dla dorosłych;
 - b) 2004/05–2013/14 – 2-letnie uzupełniające licea ogólnokształcące dla dorosłych dla absolwentów zasadniczych szkół zawodowych;
 - c) 2004/05–2014/15 – 3-letnie technika uzupełniające dla dorosłych na podbudowie programowej zasadniczej szkoły zawodowej;
 - d) 2002/03–2012/13 – 3-letnie licea profilowane dla dorosłych.

9. Szkoły specjalne organizowane są dla dzieci i młodzieży ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, w tym dla młodzieży niepełnosprawnej. Kształcenie może być realizowane w systemie szkolnym lub w formie indywidualnej. Kształcenie specjalne odbywa się w szkołach ogólnodostępnych (w których tworzone są oddziały specjalne lub klasy integracyjne i ogólnodostępne), w funkcjonujących samodzielnie szkołach specjalnych oraz w specjalnych ośrodkach szkolno-wychowawczych, innych placówkach oświatowo-wychowawczych lub w placówkach wykonujących działalność leczniczą (łącznie z zakładami lecznictwa uzdrowiskowego).

10. Specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze są to placówki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej w wieku 3 lat i więcej, które z racji niepełnosprawności nie mogą uczęszczać do przedszkola lub szkoły.

11. Młodzieżowe ośrodki wychowawcze przeznaczone są dla młodzieży niedostosowanej społecznie. Zadaniem ośrodków jest eliminowanie przyczyn i przejawów niedostosowania społecznego oraz przygotowanie wychowanków do samodzielnego życia, zgodnie z normami prawnymi i społecznymi.

- 1) until the 2015/16 academic year, included foreign language teacher training colleges and teacher training colleges in which graduates obtained the Bachelor's degree;
- 2) comprise foreigners studying in Poland (including students at branch units of Polish higher education institutions operating abroad);
- 3) do not include Poles studying abroad (with an exception of persons at branch units of Polish higher education institutions operating abroad);
- 4) until the 2012/13 academic year, do not include higher schools of the Ministry of National Defence.

Data on students and graduates are given according to the seats of higher education institutions including their branches and branch basic organisational units.

8. Schools for adults – educating in full-time and extramural form – comprise:

- 1) primary schools for adults;
- 2) lower secondary schools for adults;
- 3) 3-year general secondary schools for adults;
- 4) schools operating in the school years:
 - a) 2002/03–2013/14 – 2-, 3-year basic vocational schools for adults and 4-year technical secondary schools for adults;
 - b) 2004/05–2013/14 – 2-year supplementary general secondary schools for adults for graduates of basic vocational schools;
 - c) 2004/05–2014/15 – 3-year supplementary technical secondary schools for adults based on the curriculum of basic vocational school;
 - d) 2002/03–2012/13 – 3-year specialised secondary schools for adults.

9. Special schools are organised for children and youth with special educational needs, including youth with disabilities. Education may be conducted within the school system or individually. Education is provided in mainstream schools (in which special or integrated and mainstream sections are established), in special schools operating independently, as well as in special education and care centres, other educational institutions or in the units performing health care activities (including health resort treatment).

10. Special education and care centres are facilities for disabled children and youth aged 3 years and more who cannot, due to their disability, attend a regular pre-school or a school.

11. Youth educational centres are intended for socially maladjusted youth. The task of the centres is to eliminate the causes and manifestations of social maladjustment, as well as to prepare the wards for independent life, compliant with legal and social norms.

12. Młodzieżowe ośrodki socjoterapii są placówkami dla młodzieży niedostosowanej społecznie, z zaburzeniami zachowania i zagrożonej uzależnieniem w stopniu utrudniającym realizację zadań życiowych bez udzielenia specjalnej pomocy.

13. Zadaniem wychowania pozaszkolnego jest stwarzanie młodzieży warunków sprzyjających rozwijaniu zainteresowań i uzdolnień oraz rekreacji i wypoczynku w czasie wolnym od zajęć szkolnych.

Do placówek **wychowania pozaszkolnego** zaliczono: pałace młodzieży, młodzieżowe domy kultury, ogniska pracy pozaszkolnej, międzyszkolne ośrodki sportowe i inne placówki publiczne i niepubliczne.

14. Internat to placówka opiekuńczo-wychowawcza przeznaczona dla młodzieży uczęszczającej do szkół ogólnokształcących i zawodowych zlokalizowanych poza stałym miejscem zamieszkania. **Bursa** to międzyszkolna placówka pełniąca funkcję internatu.

15. Dane o nauczycielach, poza nauczycielami akademickimi, dotyczą nauczycieli (łącznie z nauczycielami religii) zatrudnionych przy realizacji obowiązkowych zajęć edukacyjnych, tj. bez wychowawców świetlic, bibliotekarzy, prowadzących wyłącznie zajęcia pozalekcyjne itp.

Dane o **nauczycielach akademickich** prezentowano według faktycznej lokalizacji uczelni oraz ich jednostek zamiejscowych i dotyczą zatrudnionych na stanowiskach: profesora, docenta, adiunkta, asystenta oraz zatrudnionych na pozostałych stanowiskach dydaktycznych: starszego wykładowcy, wykładowcy, lektora, instruktora, dyplomowanego bibliotekarza i dyplomowanego pracownika dokumentacji i informacji naukowej.

Dane o nauczycielach dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych w przeliczeniu na pełnozatrudnionych.

16. Studia podyplomowe – forma kształcenia, na którą są przyjmowani kandydaci posiadający kwalifikacje co najmniej pierwszego stopnia, prowadzona między innymi w uczelni, instytucie naukowym PAN, kończąca się uzyskaniem kwalifikacji podyplomowych.

17. Studia doktoranckie (studia trzeciego stopnia), prowadzone przez uprawnioną jednostkę organizacyjną uczelni, instytut naukowy PAN, instytut badawczy lub międzynarodowy instytut naukowy działający na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej utworzony na podstawie odrębnych przepisów, na które są przyjmowani kandydaci posiadający kwalifikacje drugiego stopnia, kończące się uzyskaniem kwalifikacji trzeciego stopnia.

18. Dane dotyczące:

1) wychowania przedszkolnego, szkół (poza uczelniami) oraz specjalnych ośrodków szkolno-wychowawczych, młodzieżowych ośrodków wychowawczych, młodzieżowych ośrodków socjoterapii, wychowania pozaszkolnego oraz internatów i burs podano według stanu na początku

12. Youth sociotherapy centres are facilities for socially maladjusted youth having behavioural disorders and susceptible to addiction to a degree affecting performance of life tasks without receiving special assistance.

13. The task of extracurricular education to provide children and youth with conditions for development of interests and aptitudes, as well as rest and recreation in their leisure time.

Extracurricular education facilities include: youth centres, youth cultural centres, extracurricular interest groups, interschool sport centres and other public and non-public establishments.

14. Boarding school is a care and educational facility designated for youth attending general and vocational schools located outside their place of permanent residence. A **dormitory** is an interschool facility serving as a boarding school.

15. Data regarding teachers, excluding academic teachers, concern teachers (including teachers of religion) employed to implement compulsory educational programmes, i.e. excluding day-room teachers and librarians conducting exclusively extracurricular activities, etc.

Data regarding **academic teachers** are presented by actual seat of higher education institutions and their branch units and concern the positions of: professor, associate professor, assistant professor and assistant lecturer as well as other didactic positions: senior lecturer, lecturer, foreign language teacher, instructor, certified librarian and certified personnel dealing with scientific documentation.

Data regarding teachers concern full-time and part-time paid employees converted into full time equivalents.

16. Non-degree postgraduate programmes – a level of education open to holders of first cycle degree and provided by, i.a., a higher education institution, scientific institute of the Polish Academy of Sciences, leading to the award of postgraduate qualifications.

17. Doctoral studies (third-cycle programmes), open to holders of the second cycle qualification and leading upon successful completion to the award of a third cycle qualification conferred by an authorised academic unit of a higher education institution, scientific institute of the Polish Academy of Sciences, a research institute or an international scientific institute established under separate legislation and active on the territory of the Republic of Poland.

18. Data regarding:

1) pre-primary education, schools (excluding higher education institutions) as well as special education and care centres, youth educational centres, extracurricular education, as well as boarding schools and dormitories are given as of the beginning of the school year; data con-

roku szkolnego; dane o absolwentach – na koniec roku szkolnego;

- 2) uczelni – prezentuje się według stanu w dniu 31 grudnia (do roku akademickiego 2017/18 – w dniu 30 listopada); studenci są wykazywani tyle razy na ilu kierunkach studiują; dane o absolwentach dotyczą liczby wydanych dyplomów ukończenia studiów wyższych; dane o absolwentach dotyczą osób, które uzyskały dyplomy ukończenia studiów wyższych w okresie od 1 grudnia 2017 r. do 31 grudnia 2018 r. (do roku akademickiego 2017/18 absolwenci wykazywani byli z danego roku akademickiego).

19. Współczynnik skolaryzacji:

- 1) **brutto** jest to relacja liczby osób uczących się (stan na początku roku szkolnego) na danym poziomie kształcenia (niezależnie od wieku) do liczby ludności (stan w dniu 31 grudnia) w grupie wieku określonej jako odpowiadającej temu poziomowi nauczania;
- 2) **netto** jest to relacja liczby osób uczących się (stan na początku roku szkolnego) na danym poziomie kształcenia (w danej grupie wieku) do liczby ludności (stan w dniu 31 grudnia) w grupie wieku określonej jako odpowiadającej temu poziomowi nauczania.

20. Prezentowane informacje, z wyjątkiem danych o uczelniach, opracowano na podstawie systemu informacji oświatowej administrowanego przez Ministerstwo Edukacji Narodowej.

Od roku akademickiego 2017/18 dane o uczelniach, z wyjątkiem danych o części uczelni teologicznych opracowano na podstawie Zintegrowanego Systemu Informacji o Nauce i Szkolnictwie Wyższym POL-on administrowanego przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

21. Dane (poza uczelniami i szkołami dla dorosłych) prezentuje się, jeśli nie zaznaczono inaczej, łącznie ze szkołami specjalnymi.

cerning graduates – as of the end of the school year;

- 2) higher education institutions – are presented as of 31st December (until the 2017/18 academic year – as of 30th November); students are listed as many times as many courses they are enrolled in; data regarding graduates concern the number of issued university diplomas; data regarding graduates concern persons who obtained higher education diplomas between 1st December 2017 and 31st December 2018 (until the 2017/18 academic year, graduates were shown as of a given academic year).

19. Enrollment rate:

- 1) **gross** – is the ratio of the number of pupils or students (as of the beginning of the school year) at a given level of education (regardless of age) to the population (as of 31st December) in the age group defined as corresponding to this level of education;
- 2) **net** – is the ratio of the number of pupils or students in a given age group (as of the beginning of the school year) at a given level of education to the population (as of 31st December) in the age group defined as corresponding to this level of education.

20. The presented information, excluding the data on higher education institutions, has been compiled on the basis of the Educational Information System administered by the Ministry of National Education.

Since the 2017/18 academic year, data on higher education institutions, excluding the data on some higher schools of theology, have been compiled on the basis of POL-on, the Integrated System of Information on Science and Higher Education, administered by the Ministry of Science and Higher Education.

21. Data (excluding higher education institutions and schools for adults) are presented together with special schools, if not otherwise stated.

TABL. 1 (126). **EDUKACJA WEDŁUG SZCZEBLI KSZTAŁCENIA**
EDUCATION BY LEVELS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11	2015/16	2017/18	2018/19	SPECIFICATION
SZKOŁY SCHOOLS					
Szkoły:					Schools:
podstawowe	404	397	413	414	primary
gimnazja	169	170	66	59	lower secondary
specjalne przysposabiające do pracy	18	20	20	20	special job-training
branżowe I stopnia ^a	47	47	45	46	stage I sectoral vocational ^a
licea ogólnokształcące ^b	64	50	49	48	general secondary ^b
technika	53	53	51	51	technical secondary
artystyczne ogólnokształcące ^c	2	4	4	4	general art ^c
policealne	64	58	56	52	post-secondary
dla dorosłych	119 ^d	64	60	56	for adults
podstawowe	–	–	6	5	primary
gimnazja	9	9	4	5	lower secondary
licea ogólnokształcące ^b	82	55	50	46	general secondary ^b
technika ^e	21	–	x	x	technical secondary ^e
Uczelnie	6 ^f	6	6	6	Higher education institutions
NAUCZYCIELE^g TEACHERS^g					
Szkoły:					Schools:
podstawowe ^h	4637	4768	5420	6172	primary ^h
gimnazja ^h	2757	2374	1536	770	lower secondary ^h
branżowe I stopnia ^{ai}	430	408	376	373	stage I sectoral vocational ^{ai}
licea ogólnokształcące ^{bh}	1251	893	863	825	general secondary ^{bh}
technika ^{ek}	1257	1212	1218	1196	technical secondary ^{ek}
policealne	219	150	145	104	post-secondary
Uczelnie ^l	1688	1528	1522	1467	Higher education institutions ^l
UCZNIOWIE I STUDENCI PUPILS AND STUDENTS					
Wychowanie przedszkolne ^m	7121	8764	8024	8518	Pre-primary education ^m
Szkoły:					Schools:
podstawowe	52298	55687	58741	67342	primary
gimnazja	31323	24814	15761	7679	lower secondary
specjalne przysposabiające do pracy	245	301	264	273	special job-training

a Do roku szkolnego 2016/17 zasadnicze szkoły zawodowe i od roku szkolnego 2017/18 łącznie z oddziałami zasadniczych szkół zawodowych. b W roku szkolnym 2010/11 łącznie z uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi i liceami profilowanymi. c Dające uprawnienia zawodowe; ponadto funkcjonowały szkoły artystyczne realizujące wyłącznie kształcenie artystyczne – w roku szkolnym: 2010/11 – 2 szkoły, 2015/16 – 2, 2017/18 – 3, 2018/19 – 3. d W roku szkolnym 2010/11 łącznie z 7 zasadniczymi szkołami zawodowymi nieuwzględnionymi w dalszym podziale. e W roku szkolnym 2010/11 łącznie z technikami uzupełniającymi. f Bez uczelni resortu obrony narodowej. g Patrz uwagi ogólne, ust. 15 na str. 187. h, i łącznie ze szkołami: h – dla dorosłych, i – specjalnymi przysposabiającymi do pracy. k łącznie z ogólnokształcącymi szkołami artystycznymi dającymi uprawnienia zawodowe. l Nauczyciele akademicy. m Dotyczy dzieci w wieku 6 lat, natomiast w roku szkolnym 2015/16 w wieku 5 lat, objętych edukacją w placówkach wychowania przedszkolnego, ujętych również w tabl. 31 na str. 210.

a Until the 2016/17 school year, basic vocational schools and since the 2017/18 school year, including basic vocational school sections. b In the 2010/11 school year including supplementary general secondary schools and specialised secondary schools. c Leading to professional certification; there were also art schools providing only art education, in the school year: 2010/11 – 2 schools, 2015/16 – 2, 2017/18 – 3, 2018/19 – 3. d In the 2010/11 school year including basic vocational schools not included in further division, 7 schools, respectively. e In the 2010/11 school year including supplementary technical secondary schools. f Excluding higher schools of the Ministry of National Defence. g See general notes, item 15 on page 187. h, i Including: h – schools for adults, i – special job-training schools. k Including general secondary art schools leading to professional certification. l Academic teachers. m Concerns children aged 6, in the 2015/16 school year – aged 5, attending pre-primary establishments, shown also in table 31 on page 210.

TABL. 1 (126). **EDUKACJA WEDŁUG SZCZEBLI KSZTAŁCENIA (dok.)**
EDUCATION BY LEVELS (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11	2015/16	2017/18	2018/19	SPECIFICATION
UCZNIOWIE I STUDENCI (dok.) PUPILS AND STUDENTS (cont.)					
Szkoły: (dok.)					Schools: (cont.)
branżowe I stopnia ^a	7080	5443	4752	4296	stage I sectoral vocational ^a
licea ogólnokształcące ^b	14066	9657	8956	8919	general secondary ^b
technika	14664	13705	13340	13351	technical secondary
artystyczne ogólnokształcące ^c	240	336	347	300	general art ^c
policealne	6228	5116	5306	5207	post-secondary
dla dorosłych	8897 ^d	5314	4384	4206	for adults
podstawowe	–	–	46	98	primary
gimnazja	849	562	383	183	lower secondary
licea ogólnokształcące ^b	6745	4752	3955	3925	general secondary ^b
technika ^e	1016	–	x	x	technical secondary ^e
Uczelnie	38301 ^f	22946	19635	18757	Higher education institutions
ABSOLWENCI GRADUATES					
Szkoły:					Schools:
podstawowe	9302	7803	–	.	primary
gimnazja	10171	8208	7811	.	lower secondary
specjalne przysposabiające do pracy	46	74	80	.	special job-training
zasadnicze zawodowe	2650	1700	1533	.	basic vocational
licea ogólnokształcące ^b	4726	3308	2864	.	general secondary ^b
technika	3691	3162	3030	.	technical secondary
artystyczne ogólnokształcące ^g	48	49	63	.	general art ^g
policealne	1925	1535	1137	.	post-secondary
dla dorosłych	2572 ^h	1694	1283	.	for adults
podstawowe	–	–	–	.	primary
gimnazja	236	222	163	.	lower secondary
licea ogólnokształcące ^b	2017	1472	1120	.	general secondary ^b
technika ^e	273	x	x	.	technical secondary ^e
Uczelnie	11297 ^f	6736	5466	.	Higher education institutions

a Do roku szkolnego 2016/17 zasadnicze szkoły zawodowe i od roku szkolnego 2017/18 łącznie z oddziałami zasadniczych szkół zawodowych. b W roku szkolnym 2010/11 łącznie z uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi i liceami profilowanymi. c Dające uprawnienia zawodowe; ponadto w szkołach artystycznych realizujących wyłącznie kształcenie artystyczne w roku szkolnym: 2010/11 – 286 uczniów, 2015/16 – 271, 2017/18 – 387, 2018/19 – 380. d Łącznie z zasadniczymi szkołami zawodowymi nieuwzględnionymi w dalszym podziale, odpowiednio 287 uczniów. e W roku szkolnym 2010/11 łącznie z technikami uzupełniającymi. f Bez uczelni resortu obrony narodowej. g Dające uprawnienia zawodowe; ponadto w szkołach artystycznych realizujących wyłącznie kształcenie artystyczne w roku szkolnym: 2010/11 – 26 absolwentów, 2015/16 – 33, 2017/18 – 36. h Łącznie z zasadniczymi szkołami zawodowymi nieuwzględnionymi w dalszym podziale, odpowiednio 46 absolwentów.

Ź r ó d ł o: dane – z wyjątkiem uczelni – Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a Until the 2016/17 school year, basic vocational schools and since the 2017/18 school year basic vocational school sections. b In the 2010/11 school year including supplementary general secondary schools and specialised secondary schools. c Leading to professional certification; also in art schools providing only art education in the school year: 2010/11 – 286 students, 2015/16 – 271, 2017/18 – 387, 2018/19 – 380. d Including basic vocational schools not included in further division, 287 students, respectively. e In the 2010/11 school year including supplementary technical secondary schools. f Excluding higher schools of the Ministry of National Defence. g Leading to professional certification; also in art schools providing only art education in the school year: 2010/11 – 26 graduates, 2015/16 – 33, 2017/18 – 36. h Including basic vocational schools not included in further division, 46 graduates, respectively.

S o u r c e: data – with the exception of the higher education institutions – of the Ministry of National Education.

TABLE 2 (127). **SZKOŁY WEDŁUG ORGANÓW PROWADZĄCYCH**
SCHOOLS BY SCHOOL GOVERNING AUTHORITY

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11	2015/16	2017/18	2018/19	SPECIFICATION
SZKOŁY SCHOOLS					
Szkoły podstawowe	404	397	413	414	Primary schools
Jednostki samorządu terytorialnego	363	333	349	347	Local government units
Stowarzyszenia i inne organizacje społeczne	38	60	58	60	Social organisations and associations
Organizacje wyznaniowe	1	1	2	2	Religious organisations
Pozostałe	2	3	4	5	Others
Gimnazja	169	170	66	59	Lower secondary schools
Jednostki samorządu terytorialnego	158	151	55	52	Local government units
Stowarzyszenia i inne organizacje społeczne	8	16	11	7	Social organisations and associations
Organizacje wyznaniowe	2	2	–	–	Religious organisations
Pozostałe	1	1	–	–	Others
Branżowe szkoły I stopnia^{ab}	65	67	65	66	Stage I sectoral vocational schools^{ab}
Jednostki samorządu terytorialnego	59	60	58	58	Local government units
Stowarzyszenia i inne organizacje społeczne	5	5	5	6	Social organisations and associations
Organizacje wyznaniowe	1	1	1	1	Religious organisations
Pozostałe	–	1	1	1	Others
Licea ogólnokształcące^c	64	50	49	48	General secondary schools^c
Jednostki samorządu terytorialnego	57	43	43	42	Local government units
Stowarzyszenia i inne organizacje społeczne	6	5	4	4	Social organisations and associations
Organizacje wyznaniowe	1	1	1	1	Religious organisations
Pozostałe	–	1	1	1	Others
Technika^d	55	57	55	55	Technical secondary schools^d
Jednostki administracji centralnej (rządowej)	2	2	2	2	Central (government) administration entities
Jednostki samorządu terytorialnego	50	50	49	49	Local government units
Stowarzyszenia i inne organizacje społeczne	3	4	3	3	Social organisations and associations
Pozostałe	–	1	1	1	Others
Szkoły policealne	64	58	56	52	Post-secondary schools
Jednostki administracji centralnej (rządowej)	2	–	–	1	Central (government) administration entities
Jednostki samorządu terytorialnego	23	15	11	9	Local government units
Stowarzyszenia i inne organizacje społeczne	8	4	2	2	Social organisations and associations
Pozostałe	31	39	43	40	Others
Uczelnie	6^e	6	6	6	Higher education institutions
Jednostki administracji centralnej (rządowej)	4	4	4	4	Central (government) administration entities
Pozostałe	2	2	2	2	Others
Szkoły dla dorosłych	119	64	60	56	Schools for adults
Jednostki administracji centralnej (rządowej)	7	1	1	1	Central (government) administration entities
Jednostki samorządu terytorialnego	37	28	24	26	Local government units
Stowarzyszenia i inne organizacje społeczne	21	5	5	5	Social organisations and associations
Pozostałe	54	30	30	24	Others

a Do roku szkolnego 2016/17 zasadnicze szkoły zawodowe i od roku szkolnego 2017/18 łącznie z oddziałami szkół zawodowych. b łącznie ze szkołami specjalnymi przysposabiającymi do pracy. c W roku szkolnym 2010/11 łącznie z uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi i liceami profilowanymi. d łącznie z ogólnokształcącymi szkołami artystycznymi dającymi uprawnienia zawodowe. e Bez uczelni resortu obrony narodowej.

a Until the 2016/17 school year, basic vocational schools and since the 2017/18 school year, including basic vocational school year. b Including special job-training schools. c In the 2010/11 school year including supplementary general secondary schools and specialised secondary schools. d Including general art schools leading to professional certification. e Excluding higher schools of the Ministry of National Defence.

TABL. 2 (127). **SZKOŁY WEDŁUG ORGANÓW PROWADZĄCYCH (cd.)**
SCHOOLS BY SCHOOL GOVERNING AUTHORITY (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11	2015/16	2017/18	2018/19	SPECIFICATION
UCZNIOWIE I STUDENCI		PUPILS AND STUDENTS			
Szkoły podstawowe	52298	55687	58741	67342	Primary schools
Jednostki samorządu terytorialnego ...	50229	52361	54952	62862	Local government units
Stowarzyszenia i inne organizacje społeczne	1807	2956	3301	3838	Social organisations and associations
Organizacje wyznaniowe	7	3	63	128	Religious organisations
Pozostałe	255	367	425	514	Others
Gimnazja	31323	24814	15761	7679	Lower secondary schools
Jednostki samorządu terytorialnego ...	30779	24088	15204	7389	Local government units
Stowarzyszenia i inne organizacje społeczne	389	566	461	242	Social organisations and associations
Organizacje wyznaniowe	123	134	79	39	Religious organisations
Pozostałe	32	26	17	9	Others
Branżowe szkoły I stopnia^{ab}	7325	5744	5016	4569	Stage I sectoral vocational schools^{ab}
Jednostki samorządu terytorialnego ...	6998	5554	4862	4427	Local government units
Stowarzyszenia i inne organizacje społeczne	319	175	137	122	Social organisations and associations
Organizacje wyznaniowe	8	8	9	9	Religious organisations
Pozostałe	–	7	8	11	Others
Licea ogólnokształcące^c	14066	9657	8956	8919	General secondary schools^c
Jednostki samorządu terytorialnego ...	13773	9355	8657	8625	Local government units
Stowarzyszenia i inne organizacje społeczne	183	146	148	153	Social organisations and associations
Organizacje wyznaniowe	110	128	119	111	Religious organisations
Pozostałe	–	28	32	30	Others
Technika^d	14904	14041	13687	13651	Technical secondary schools^d
Jednostki administracji centralnej (rządowej)	363	299	289	282	Central (government) administration entities
Jednostki samorządu terytorialnego ...	14100	13457	13106	13028	Local government units
Stowarzyszenia i inne organizacje społeczne	441	215	122	116	Social organisations and associations
Pozostałe	–	70	170	225	Others
Szkoły policealne	6228	5116	5306	5207	Post-secondary schools
Jednostki administracji centralnej (rządowej)	83	–	–	16	Central (government) administration entities
Jednostki samorządu terytorialnego ...	1661	812	529	486	Local government units
Stowarzyszenia i inne organizacje społeczne	400	225	70	60	Social organisations and associations
Pozostałe	4084	4079	4707	4645	Others
Uczelnie	38301^e	22946	19635	18757	Higher education institutions
Jednostki administracji centralnej (rządowej)	32369	20445	17770	16888	Central (government) administration entities
Pozostałe	5932	2501	1865	1869	Others
Szkoły dla dorosłych	8897	5314	4384	4206	Schools for adults
Jednostki administracji centralnej (rządowej)	438	133	52	60	Central (government) administration entities
Jednostki samorządu terytorialnego ...	2578	1762	1277	1265	Local government units
Stowarzyszenia i inne organizacje społeczne	874	326	241	195	Social organisations and associations
Pozostałe	5007	3093	2814	2686	Others

a Do roku szkolnego 2016/17 zasadnicze szkoły zawodowe i od roku szkolnego 2017/18 łącznie z oddziałami szkół zawodowych. b Łącznie ze szkołami specjalnymi przysposabiającymi do pracy. c W roku szkolnych 2010/11 łącznie z uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi i liceami profilowanymi. d Łącznie z ogólnokształcącymi szkołami artystycznymi dającymi uprawnienia zawodowe. e Bez uczelni resortu obrony narodowej.

a Until the 2016/17 school year, basic vocational schools and since the 2017/18 school year, including basic vocational school year. b Including special job-training schools. c In the 2010/11 school year including supplementary general secondary schools and specialised secondary schools. d Including general art schools leading to professional certification. e Excluding higher schools of the Ministry of National Defence.

TABL. 2 (127). **SZKOŁY WEDŁUG ORGANÓW PROWADZĄCYCH (dok.)**
SCHOOLS BY SCHOOL GOVERNING AUTHORITY (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11	2015/16	2017/18	2018/19	SPECIFICATION
	ABSOLWENCI		GRADUATES		
Szkoły podstawowe	9302	7803	–	–	Primary schools
Jednostki samorządu terytorialnego ...	8895	7350	–	–	Local government units
Stowarzyszenia i inne organizacje społeczne	364	402	–	–	Social organisations and associations
Organizacje wyznaniowe	5	1	–	–	Religious organisations
Pozostałe	38	50	–	–	Others
Gimnazja	10171	8208	7811	–	Lower secondary schools
Jednostki samorządu terytorialnego ...	10019	7961	7546	–	Local government units
Stowarzyszenia i inne organizacje społeczne	103	192	217	–	Social organisations and associations
Organizacje wyznaniowe	40	43	40	–	Religious organisations
Pozostałe	9	12	8	–	Others
Branżowe szkoły I stopnia^{ab}	2696	1774	1613	–	Stage I sectoral vocational schools^{ab}
Jednostki samorządu terytorialnego ...	2607	1735	1576	–	Local government units
Stowarzyszenia i inne organizacje społeczne	89	36	32	–	Social organisations and associations
Organizacje wyznaniowe	–	2	3	–	Religious organisations
Pozostałe	–	1	2	–	Others
Licea ogólnokształcące^c	4726	3308	2864	–	General secondary schools^c
Jednostki samorządu terytorialnego ...	4643	3211	2770	–	Local government units
Stowarzyszenia i inne organizacje społeczne	50	46	34	–	Social organisations and associations
Organizacje wyznaniowe	33	40	44	–	Religious organisations
Pozostałe	–	11	16	–	Others
Technika^d	3739	3211	3093	–	Technical secondary schools^d
Jednostki administracji centralnej (rządowej)	85	64	68	–	Central (governmental) administration entities
Jednostki samorządu terytorialnego ...	3528	3086	2971	–	Local government units
Stowarzyszenia i inne organizacje społeczne	126	61	25	–	Social organisations and associations
Pozostałe	–	–	29	–	Others
Szkoły policealne	1925	1535	1137	–	Post-secondary schools
Jednostki administracji centralnej (rządowej)	38	–	–	–	Central (government) administration entities
Jednostki samorządu terytorialnego ...	575	292	182	–	Local government units
Stowarzyszenia i inne organizacje społeczne	170	67	43	–	Social organisations and associations
Pozostałe	1142	1176	912	–	Others
Uczelnie	11297^e	6736	5466^f	–	Higher education institutions
Jednostki administracji centralnej (rządowej)	9174	5828	4788	–	Central (government) administration entities
Pozostałe	2123	908	678	–	Others
Szkoły dla dorosłych	2572	1694	1283	–	Schools for adults
Jednostki administracji centralnej (rządowej)	78	34	10	–	Central (government) administration entities
Jednostki samorządu terytorialnego ...	669	502	435	–	Local government units
Stowarzyszenia i inne organizacje społeczne	281	121	103	–	Social organisations and associations
Pozostałe	1544	1037	735	–	Others

a Do roku szkolnego 2016/17 zasadnicze szkoły zawodowe i od roku szkolnego 2017/18 łącznie z oddziałami szkół zawodowych. b łącznie ze szkołami specjalnymi przysposabiającymi do pracy. c W roku szkolnych 2010/11 łącznie z uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi i liceami profilowanymi. d łącznie z ogólnokształcącymi szkołami artystycznymi dającymi uprawnienia zawodowe. e Bez uczelni resortu obrony narodowej. f Osoby, które uzyskały dyplomy ukończenia studiów wyższych w okresie od 1 grudnia 2017 r. do 31 grudnia 2018 r.

Źródło: dane – z wyjątkiem uczelni – Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a Until the 2016/17 school year, basic vocational schools and since the 2017/18 school year, including basic vocational school year. b Including special job-training schools. c In the 2010/11 school year including supplementary general secondary schools and specialised secondary schools. d Including general art schools leading to professional certification. e Excluding higher schools of the Ministry of National Defence. f Persons who obtained higher education diplomas between 1st December 2017 and 31st December 2018.

Source: data – with the exception of the higher education institutions – of the Ministry of National Education.

TABL. 3 (128). **UCZNIOWIE WEDŁUG WIEKU**
PUPILS AND STUDENTS BY AGE

GRUPY WIEKU AGE GROUPS	2010/11	2015/16	2017/18	2018/19
	w % ludności w danym wieku in % of population of a given age			
7–14 ^a lat	93,4	89,5	92,4	93,3
15 ^b	94,1	91,6	91,9	93,2
16–18	93,1	90,6	90,7	90,6
19–21 lat	24,5	24,7	23,9	23,7

a W roku szkolnym 2010/11 grupa wieku 7–12 lat, w roku szkolnym 2015/16 – grupa wieku 6–12 lat, w roku szkolnym 2017/18 – grupa wieku 7–13 lat. b W roku szkolnym 2010/11 i 2015/16 grupa wieku 13–15 lat, w roku szkolnym 2017/18 – grupa wieku 14–15 lat.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a In the 2010/11 school year – age group 7–12, in the 2015/16 school year – age group 6–12, in the 2017/18 school year – age group 7–13. b In the 2010/11 and 2015/16 school year – age group 13–15, in the 2017/18 school year – age group 14–15.

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 4 (129). **WSPÓŁCZYNNIK SKOLARYZACJI**
ENROLLMENT RATE

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Grupy wieku Age groups	2010/11			2015/16			2017/18			2018/19		
		ogółem total	mężczyźni males	kobiety females	ogółem total	mężczyźni males	kobiety females	ogółem total	mężczyźni males	kobiety females	ogółem total	mężczyźni males	kobiety females
		w %						in %					

BRUTTO GROSS

Szkoły: Schools:													
podstawowe ^a primary ^a	7–14	95,6	96,2	95,0	96,1	96,5	95,7	93,4	93,7	93,1	94,1	94,6	93,6
gimnazja ^b	15	98,3	100,3	96,2	99,6	102,1	97,1	97,5	97,8	97,2	97,2	97,2	97,2
branżowe I stopnia ^{cd}	16–18	16,8	23,6	9,7	20,5	28,0	12,9	18,3	23,5	12,6	17,3	22,6	11,6
licea ogólnokształcące ^e	16–18	59,6	50,6	69,1	56,2	45,9	66,7	47,1	38,9	55,8	48,5	39,8	57,7
technika ^{fg}	16–18	32,0	39,1	24,5	43,0	50,8	34,9	49,9	54,3	45,2	51,6	56,8	46,1
policealne	19–21	13,4	11,6	15,1	14,2	8,8	19,6	17,4	8,9	26,2	17,8	9,4	26,5
post-secondary													

a W roku szkolnym 2010/11– grupa wieku 7–12 lat, w roku szkolnym 2015/16 – grupa wieku 6–12 lat, a w roku szkolnym 2017/18 – grupa wieku 7–13 lat. b W roku szkolnym 2010/11 i 2015/16 – grupa wieku 13–15 lat, a w roku szkolnym 2017/18 – grupa wieku 14–15 lat. c Do roku szkolnego 2016/17 zasadnicze szkoły zawodowe i od roku szkolnego 2017/18 oddziałami zasadniczych szkół zawodowych. d–g Łącznie z ze szkołami: d – specjalnymi przysposabiającymi do pracy, e – w roku szkolnym 2010/11 uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi i liceami profilowanymi, f – w roku szkolnym 2010/11 technikami uzupełniającymi, g – artystycznymi ogólnokształcącymi dającymi uprawnienia zawodowe.

a In the 2010/11 school year – age group 7–12, in the 2015/16 school year – age group 6–12, in the 2017/18 school year – age group 7–13. b In the 2010/11 and 2015/16 school years – age group 13–15, in the 2017/18 school year – age group 14–15. c Until the 2016/17 school year, basic vocational schools and since the 2017/18 school year, basic vocational school sections. d–g Including: d – special job-training schools, e – in the 2010/11 school year supplementary general and specialised secondary schools, f – in the 2010/11 school year supplementary technical secondary schools, g – general art schools leading to professional certification.

TABL. 4 (129). **WSPÓŁCZYNNIK SKOLARYZACJI (dok.)**
ENROLLMENT RATE (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Grupy wieku Age groups	2010/11			2015/16			2017/18			2018/19		
		ogółem total	mężczyźni males	kobiety females	ogółem total	mężczyźni males	kobiety females	ogółem total	mężczyźni males	kobiety females	ogółem total	mężczyźni males	kobiety females
		w %						in %					
NETTO NET													
Wychowanie przedszkolne ^a Pre-primary education ^a	6	92,7	92,3	93,2	85,9	87,6	84,0	91,0	91,4	90,6	96,0	96,7	95,3
Szkoły: Schools:													
podstawowe ^b primary ^b	7–14	93,7	93,7	93,7	93,3	93,3	93,4	91,5	91,5	91,5	92,5	92,5	92,5
gimnazja ^c lower secondary ^c	15	91,5	90,9	92,2	91,1	90,2	92,0	86,3	84,8	87,9	80,5	78,8	82,4
branżowe I stopnia ^{de} stage I sectoral vocational ^{de}	16–18	14,8	20,3	9,1	17,6	23,0	11,9	15,3	19,5	10,7	14,5	19,2	9,6
licea ogólnokształcące ^f general secondary ^f	16–18	47,7	37,5	58,5	38,8	27,3	50,7	33,2	23,7	43,5	33,8	23,9	44,1
technika ^{gh} technical secondary ^{gh}	16–18	21,6	25,9	17,2	30,0	34,4	25,5	37,1	40,7	33,2	38,2	42,0	34,2
policealne post-secondary	19–21	8,1	7,4	8,8	5,3	3,0	7,8	3,7	1,8	5,8	3,4	1,6	5,2

a Dotyczy dzieci objętych obowiązkową edukacją w placówkach wychowania przedszkolnego, za wyjątkiem roku szkolnego 2015/16 – dotyczy dzieci w wieku 5 lat. b W roku szkolnym 2010/11 – grupa wieku 7–12 lat, w roku szkolnym 2015/16 – grupa wieku 6–12 lat, a w roku szkolnym 2017/18 – grupa wieku 7–13 lat. c W roku szkolnym 2010/11 i 2015/16 – grupa wieku 13–15 lat, a w roku szkolnym 2017/18 – grupa wieku 14–15 lat. d Do roku szkolnego 2016/17 zasadnicze szkoły zawodowe i od roku szkolnego 2017/18 oddziałami zasadniczych szkół zawodowych. e–h łącznie z ze szkołami: e – specjalnymi przysposabiającymi do pracy, f – w roku szkolnym 2010/11 uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi i liceami profilowanymi, g – w roku szkolnym 2010/11 technikami uzupełniającymi, h – artystycznymi ogólnokształcącymi dającymi uprawnienia zawodowe.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a Concerns children attending obligatory pre-primary education establishments, excluding the 2015/16 school year – concerns children aged 5. b In the 2010/11 school year – age group 7–12, in the 2015/16 school year – age group 6–12, in the 2017/18 school year – age group 7–13. c In the 2010/11 and 2015/16 school years – age group 13–15, in the 2017/18 school year – age group 14–15. d Until the 2016/17 school year, basic vocational schools and since the 2017/18 school year, basic vocational school sections. e–h Including: e – special job-training schools, f – in the 2010/11 school year supplementary general and specialised secondary schools, g – in the 2010/11 school year supplementary technical secondary schools, h – general art schools leading to professional certification.

S o u r c e: data of the Ministry of National Education.

Uwaga do tablic 5 i 6 W podziale według języków obcych jedna osoba może być wykazana więcej niż jeden raz.
Note to tables 5 and 6 In the division by foreign languages one person may be indicated more than once.

TABL. 5 (130). UCZĄCY SIĘ JĘZYKÓW OBCYCH W SZKOŁACH DLA DZIECI I MŁODZIEŻY ORAZ POLICEALNYCH
PUPILS AND STUDENTS LEARNING FOREIGN LANGUAGES IN SCHOOLS FOR CHILDREN AND YOUTH AND IN POST-SECONDARY SCHOOLS

LATA YEARS JĘZYKI OBCIE FOREIGN LANGUAGES	Ogółem Grand total	W % ogółu uczniów w szkołach In % of total pupils and students in schools								
		podstawowych primary			gimnazjach lower secondary	branżowych I stopnia ^a stage I sectoral vocational ^a	liceach ogólnokształcących ^b general secondary ^b	technikach ^c technical secondary ^c	policealnych ^d post-secondary ^d	
		razem total	miasta urban areas	wieś rural areas						
NAUCZANIE OBOWIĄZKOWE OBLIGATORY EDUCATION										
Angielski	2010/11	110126	93,5	94,9	91,7	90,8	41,0	98,7	98,1	24,1
English	2015/16	108160	97,0	97,0	97,1	98,2	50,8	98,9	98,7	70,1
	2017/18	100487	97,9	97,9	97,9	98,0	57,1	99,2	95,4	54,1
	2018/19	98068	97,9	98,0	97,8	96,1	58,4	99,5	95,5	66,0
Francuski	2010/11	2545	–	–	–	2,0	0,8	10,2	2,9	–
French	2015/16	2573	0,1	–	0,2	3,7	–	10,8	1,5	–
	2017/18	1957	0,1	0,2	0,1	4,2	–	10,8	1,6	0,5
	2018/19	1608	0,4	0,5	0,2	2,6	–	11,1	1,2	0,5
Niemiecki	2010/11	51300	7,7	4,7	11,5	60,2	50,0	76,6	93,3	3,6
German	2015/16	48144	3,4	2,1	5,2	92,5	48,0	74,5	92,9	9,1
	2017/18	42362	13,0	12,9	13,1	89,5	41,2	67,2	88,8	9,1
	2018/19	41492	22,0	21,7	22,4	86,5	40,1	66,2	90,9	5,9
Rosyjski	2010/11	1003	–	–	–	0,2	4,7	2,8	1,5	–
Russian	2015/16	613	–	–	–	0,6	–	3,7	0,8	–
	2017/18	622	0,0	0,1	–	0,5	–	3,8	1,3	–
	2018/19	613	0,1	0,1	–	0,7	–	3,9	1,2	0,1
Inne	2010/11	622	–	–	–	–	–	1,1	3,0	2,2
Others	2015/16	1974	0,3	0,6	–	2,0	1,0	9,5	2,2	0,3
	2017/18	2527	0,5	0,7	0,0	2,4	0,8	16,6	2,1	1,3
	2018/19	2905	0,8	1,2	0,1	2,0	0,8	21,0	2,4	1,4
NAUCZANIE DODATKOWE^e ADDITIONAL EDUCATION^e										
Angielski	2010/11	3719	3,5	2,6	4,5	5,1	0,4	0,5	0,2	3,2
English	2015/16	552	1,0	0,4	1,8	0,0	–	–	–	–
	2017/18	489	0,7	0,5	1,0	0,3	–	0,1	0,1	–
	2018/19	569	0,8	0,4	1,4	0,4	–	–	0,2	–
Francuski	2010/11	1076	1,2	1,7	0,4	1,0	–	1,2	–	–
French	2015/16	584	1,0	1,8	–	–	–	–	0,0	–
	2017/18	439	0,7	1,1	0,2	–	–	–	–	–
	2018/19	528	0,8	1,1	0,2	0,2	–	–	–	–
Niemiecki	2010/11	11497	11,8	11,3	12,3	15,6	–	3,1	–	0,3
German	2015/16	5392	9,1	9,8	8,2	0,1	–	2,3	0,5	–
	2017/18	5870	9,5	10,9	7,4	0,4	–	1,9	0,4	–
	2018/19	5806	8,1	9,5	5,8	3,8	–	–	0,4	–
Inne	2010/11	932	0,1	0,2	–	0,7	–	4,7	–	–
Others	2015/16	286	0,2	0,3	–	0,1	–	0,9	0,5	–
	2017/18	411	0,3	0,4	–	–	–	2,6	0,1	–
	2018/19	516	0,3	0,6	–	0,6	–	2,7	–	–

a Do roku szkolnego 2016/17 zasadnicze szkoły zawodowe i od roku szkolnego 2017/18 z oddziałami zasadniczych szkół zawodowych. b,c łącznie z: b – w roku szkolnym 2010/11 z uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi i liceami profilowanymi, c – ogólnokształcącymi szkołami artystycznymi dającymi uprawnienia zawodowe. d Dane nie obejmują kolegiów nauczycielskich, nauczycielskich kolegiów języków obcych i kolegiów pracowników służb społecznych. e Prowadzone w ramach godzin będących do dyspozycji dyrektora szkoły.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a Until the 2016/17 school year, basic vocational schools and since the 2017/18 school year, including basic vocational school sections. b,c Including: b – in the 2010/11 school year supplementary general secondary schools and specialised secondary schools, c – general art schools leading to professional certification. d Data do not include teacher training colleges, foreign language teacher training colleges and colleges of social work. e Within hours left to the school head's discretion.

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 6 (131). **UCZĄCY SIĘ JĘZYKÓW OBCYCH W SZKOŁACH DLA DOROSŁYCH^a**
STUDENTS LEARNING FOREIGN LANGUAGES IN SCHOOLS FOR ADULTS^a

LATA YEARS JĘZYKI OBCE FOREIGN LANGUAGES	Ogółem Total	W % ogółu uczniów w szkołach In % of total students in schools				
		pod- stawowych primary	gimnazjach lower secondary	branżowych I stopnia ^b stage I sectoral vocational ^b	liceach ogólno- kształcą- cych ^c general secondary ^c	technikach ^d technical secondary ^d
Angielski 2010/11	6117	–	64,9	66,2	72,1	50,8
English 2015/16	4184	–	64,6	–	80,4	–
..... 2017/18	3461	73,9	53,3	–	84,2	x
..... 2018/19	3602	86,7	65,0	x	86,6	x
Niemiecki 2010/11	2053	–	22,7	23,3	18,9	50,7
German 2015/16	977	–	30,8	–	16,9	–
..... 2017/18	671	26,1	46,7	–	14,5	x
..... 2018/19	586	11,2	35,0	x	13,0	x
Rosyjski 2010/11	1054	–	12,4	–	12,8	8,8
Russian 2015/16	58	–	4,6	–	0,7	–
..... 2017/18	26	–	–	–	0,7	x
..... 2018/19	13	–	–	x	0,3	x

a Dane dotyczą nauczania obowiązkowego. b Do roku szkolnego 2016/17 zasadnicze szkoły zawodowe i od roku szkolnego 2017/18 łącznie z oddziałami zasadniczych szkół zawodowych. c,d W roku szkolnym 2010/11 łącznie ze szkołami: c – uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi i liceami profilowanymi, d – technikami uzupełniającymi.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a Data concern obligatory education. b Until the 2016/17 school year, basic vocational schools and since the 2017/18 school year, including basic vocational schools sections. c,d In the 2010/11 school year including schools: c – supplementary general secondary schools and specialised secondary schools, d – supplementary technical secondary schools.

S o u r c e: data of the Ministry of National Education.

TABL. 7 (132). **KSZTAŁCENIE OSÓB ZE SPECJALNYMI POTRZEBAMI EDUKACYJNYMI^a**
EDUCATION FOR PEOPLE WITH SPECIAL EDUCATIONAL NEEDS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010/11	2015/16	2017/18	2018/19	2010/11	2015/16	2017/18
	uczniowie pupils and students				absolwenci graduates		
Szkoły podstawowe Primary schools	1567	1738	2276	2765	299	375	–
w tym specjalne of which special	607	624	742	885	143	129	–
Gimnazja Lower secondary schools	1264	1122	878	455	358	378	426
w tym specjalne of which special	718	504	394	203	202	173	190
Specjalne szkoły przysposabiające do pracy Special job-training schools	245	301	264	273	46	74	80
Branżowe szkoły I stopnia ^b Stage I sectoral vocational schools ^d	484	437	381	353	170	83 ^c	74
w tym specjalne of which special	464	336	266	232	170	80	69

a Patrz uwagi ogólne, ust. 9 na str. 186 b Do roku szkolnego 2016/17 zasadnicze szkoły zawodowe i od roku szkolnego 2017/18 łącznie z oddziałami zasadniczych szkół zawodowych. c W przypadku szkół ogólnodostępnych dane dotyczą absolwentów posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego, którzy zdali egzamin potwierdzający kwalifikacje zawodowe lub kwalifikacje w zawodzie.

a See general notes, item 9 on page 186. b Until the 2016/17 school year, basic vocational schools and since the 2017/18 school year, including basic vocational schools sections. c Data for mainstream schools concern graduates with statement of special education needs who passed examination confirming vocational qualifications (carried out both on the basis of the former and the new care curriculum for vocational education).

TABL. 7 (132). **KSZTAŁCENIE OSÓB ZE SPECJALNYMI POTRZEBAMI EDUKACYJNYMI^a (dok.)**
EDUCATION FOR PEOPLE WITH SPECIAL EDUCATIONAL NEEDS^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010/11	2015/16	2017/18	2018/19	2010/11	2015/16	2017/18
	uczniowie pupils and students				absolwenci graduates		
Licea ogólnokształcące ^b General secondary schools ^b	105	85	103	103	34	20	34
w tym specjalne of which special	41	7	8	8	15	–	–
Technika ^c Technical secondary schools ^c	29	80	106	117	4	8 ^d	13
w tym specjalne of which special	–	3	–	8	–	–	–

a Patrz uwagi ogólne, ust. 9 na str. 186. b,c Łącznie z: b – w roku szkolnym 2010/11 uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi i liceami profilowanymi, c – ogólnokształcącymi szkołami artystycznymi dającymi uprawnienia zawodowe. d W przypadku szkół ogólnodostępnych dane dotyczą absolwentów posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego, którzy zdali egzamin potwierdzający kwalifikacje zawodowe lub kwalifikacje w zawodzie.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a See general notes, item 9 on page 186. b,c Including: b – in the 2010/11 school years supplementary general secondary schools and specialised secondary schools, c – general art schools leading to professional certification. d Data for mainstream schools concern graduates with statement of special education needs who passed examination confirming vocational qualifications (carried out both on the basis of the former and the new care curriculum for vocational education).

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 8 (133). **SPECJALNE OŚRODKI SZKOLNO-WYCHOWAWCZE, MŁODZIEŻOWE OŚRODKI WYCHOWAWCZE ORAZ MŁODZIEŻOWE OŚRODKI SOCJOTERAPII**
SPECIAL EDUCATION AND CARE CENTRES, YOUTH EDUCATIONAL CENTRES AND YOUTH SOCIO THERAPY CENTRES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
SPECJALNE OŚRODKI SZKOLNO-WYCHOWAWCZE SPECIAL EDUCATION AND CARE CENTRES					
Ośrodki	9	9	9	9	Centres
Miejsca	514	384	318	298	Places
Wychowankowie	331	210	172	172	Residents
w tym niepełnosprawni intelektualnie ^a	325	194	153	153	of which with intellectual disability ^a
MŁODZIEŻOWE OŚRODKI WYCHOWAWCZE YOUTH EDUCATIONAL CENTRES					
Ośrodki	3	6	6	6	Centres
Miejsca	155	242	230	230	Places
Wychowankowie	130	178	181	173	Residents
MŁODZIEŻOWE OŚRODKI SOCJOTERAPII YOUTH SOCIO THERAPY CENTRES					
Ośrodki	1	2	2	2	Centres
Miejsca	30	55	66	72	Places
Wychowankowie	30	53	63	58	Residents

a Do 2015 r. wykazywani jako wychowankowie z upośledzeniem umysłowym.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a Until 2015, indicated as residents with mental impairment.

S o u r c e: data of the Ministry of National Education.

TABL. 9 (134). **WYCHOWANIE POZASZKOLNE**
EXTRACURRICULAR EDUCATION

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Placówki Institutions	Uczestnicy stałych i okresowych form zajęć ^a Participants in permanent and temporary forms of activities ^a								
		ogółem total	informa- tycznych comput- er science	tech- nicznych tech- nical	przed- miot- owych subjects	artysty- cznych arts	sporto- wych sports	tury- styczno- kraj- znaw- czych tourist and touring	innych others	
O G Ó Ł E M	2010	9	17293	168	12	450	2889	12142	48	1584
T O T A L	2015	15	19283	42	24	30	3147	13813	1483	744
.....	2017	11	19603	60	24	277	2561	16103	308	270
.....	2018	11	21258	44	28	436	2872	16745	882	251
Młodzieżowe domy kultury	5	3661	44	28	15	2285	156	882	251
Youth community centres										
Ogniska pracy pozaszkolnej	3	609	–	–	22	587	–	–	–
Extracurricular interest groups										
Międzyszkolne ośrodki sportowe	2	16589	–	–	–	–	16589	–	–
Interscholar sports centres										
Inne placówki ^b	1	399	–	–	399	–	–	–	–
Other institutions ^b										

^a Biorący systematyczny udział w pracy kół w okresie od 1 października roku poprzedzającego rok badany do 30 września roku badanego. ^b Placówki niepubliczne.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

^a Systematic participation in extracurricular activities from 1st October of the year preceding the surveyed year to 30st September of the surveyed year. ^b Non-public facilities.

S o u r c e: data of the Ministry of National Education.

TABL. 10 (135). **INTERNATY I BURSYP SZKÓŁ DLA DZIECI I MŁODZIEŻY (bez szkół specjalnych)**
BOARDING SCHOOLS AND DORMITORIES FOR CHILDREN AND YOUTH (excluding special schools)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2018/19		2010/11	2015/16	2017/18	2018/19	
	placówki establi- shments	miejsca beds	ogółem	total	ogółem	total	na 100 miejsc per 100 beds
O G Ó Ł E M	20	1616	1030	1283	1193	1207	74,7
T O T A L							
Internaty	14	1006	742	658	669	676	67,2
Boarding schools							
szkoly podstawowe i gimnazja	1	10	–	2	3	1	10,0
primary and lower secondary schools							
branżowe szkoły I stopnia ^a i technika ^b	10	692	517	426	473	461	66,6
stage I sectoral vocational schools ^a and technical secondary schools ^b							
licea ogólnokształcące ^c	3	304	200	230	193	214	70,4
general secondary schools ^c							
Bursy	6	610	288	625	524	531	87,0
Dormitories							

^a Do roku szkolnego 2016/17 zasadnicze szkoły zawodowe i od roku szkolnego 2017/18 łącznie z oddziałami zasadniczych szkół zawodowych. ^b Łącznie z ogólnokształcącymi szkołami artystycznymi. ^c W roku szkolnym 2010/11 łącznie z uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

^a Until the 2016/17 school year, basic vocational schools and since the 2017/18 school year, including basic vocational school sections. ^b Including general art schools. ^c Including in the 2010/11 school year supplementary general secondary schools.

S o u r c e: data of the Ministry of National Education.

TABL. 11 (136). **DOMY I STOŁÓWKI STUDENCKIE**
STUDENT DORMITORIES AND CANTEENS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11 ^a	2015/16	2017/18	2018/19	SPECIFICATION
DOMY STUDENCKIE STUDENT DORMITORIES					
Domy	11	10	11	11	Dormitories
Miejsca	3450	3073	3343	3343	Beds
Corzystający:					Boarding:
studenci	3139	2573	2593	2207	students
w % ogółu studentów	8,2	11,2	13,2	11,8	in % of total students
doktoranci	21	45	38	33	doctoral students
w % ogółu doktorantów	5,6	6,6	5,6	5,9	in % of total doctoral students
STOŁÓWKI STUDENCKIE STUDENT CANTEENS					
Stołówki	1	1	1	1	Canteens
Miejsca	85	100	100	100	Places

a Bez uczelni resortu obrony narodowej.

a Excluding higher schools of the Ministry of National Defence.

TABL. 12 (137). **STUDENCI UCZELNI OTRZYMUJĄCY STYPENDIA^a**
STUDENTS OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS RECEIVING SCHOLARSHIPS AND GRANTS^a

SZKOŁY SCHOOLS	2010/11	2015/16	2017/18	2018/19			
				ogółem ^b total ^b	w tym otrzymujący stypendia of which scholarship recipients		otrzymu- jący sty- pendia w % ogółu studentów danego typu uczelni scholarship recipients in % of total students of a given type of higher education institutions
					socjalne social	rektora dla najlepszych studentów scholarship for out- standing students awarded by the rector	
OGÓŁEM TOTAL	9323	5015	3965	3700	1988	1709	19,7
Uniwersytety	3863	2058	1564	1474	868	645	19,1
Uczelnie techniczne	2456	1537	1275	1165	595	607	19,5
Uczelnie ekonomiczne	1244	382	284	260	112	144	15,9
Pozostałe uczelnie	1760	1038	842	801	413	313	23,3

a Bez stypendiów przyznawanych przez ministrów oraz stypendiów finansowanych z funduszy unijnych. b W podziale na rodzaje stypendiów jedna osoba może być wykazana więcej niż jeden raz.

a Excluding scholarships granted by ministers and scholarships financed from European funds. b One person may be indicated more than once under the item scholarships.

TABL. 13 (138). **SZKOŁY PODSTAWOWE DLA DZIECI I MŁODZIEŻY (bez szkół specjalnych)**
 PRIMARY SCHOOLS FOR CHILDREN AND YOUTH (excluding special schools)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11	2015/16	2017/18	2018/19	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M T O T A L					
Szkoły	381	374	389	388	Schools
w tym:					of which:
filialne	12	13	13	10	branch
Oddziały	3032	3202	3474	3985	Sections
Uczniowie	51691	55063	57999	66457	Pupils
w tym kobiety	25127	26962	28179	32355	of which females
w tym I klasa	8121	12148	7751	8323	of which grade 1
w tym szkoły:					of which schools:
filialne	394	491	331	243	branch
Absolwenci	9159	7674	–	–	Graduates
w tym kobiety	4460	3764	–	–	of which females
w tym szkoły:					of which schools:
filialne	64	36	–	–	branch
Liczba uczniów na:					Number of pupils per:
1 szkołę	136	147	149	171	school
1 oddział	17	17	17	17	section
MIASTA URBAN AREAS					
Szkoły	106	107	120	124	Schools
w tym:					of which:
filialne	–	–	–	–	branch
Oddziały	1359	1529	1702	1997	Sections
Uczniowie	28901	32237	34901	40626	Pupils
w tym kobiety	14126	15830	16946	19796	of which females
w tym I klasa	4630	7180	4588	5006	of which grade 1
w tym szkoły:					of which schools:
filialne	–	–	–	–	branch
Absolwenci	5063	4398	–	–	Graduates
w tym kobiety	2470	2193	–	–	of which females
w tym szkoły:					of which schools:
filialne	–	–	–	–	branch
Liczba uczniów na:					Number of pupils per:
1 szkołę	273	301	291	328	school
1 oddział	21	21	21	20	section
WIEŚ RURAL AREAS					
Szkoły	275	267	269	264	Schools
w tym:					of which:
filialne	12	13	13	10	branch
Oddziały	1673	1673	1772	1988	Sections
Uczniowie	22790	22826	23098	25831	Pupils
w tym kobiety	11001	11132	11233	12559	of which females
w tym I klasa	3491	4968	3163	3317	of which grade 1
w tym szkoły:					of which schools:
filialne	394	491	331	243	branch
Absolwenci	4096	3276	–	–	Graduates
w tym kobiety	1990	1571	–	–	of which females
w tym szkoły:					of which schools:
filialne	64	36	–	–	branch
Liczba uczniów na:					Number of pupils per:
1 szkołę	83	85	86	98	school
1 oddział	14	14	13	13	section

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

S o u r c e: data of the Ministry of National Education.

TABL. 14 (139). **GINNAZJA DLA DZIECI I MŁODZIEŻY (bez szkół specjalnych)**
 LOWER SECONDARY SCHOOLS FOR CHILDREN AND YOUTH (excluding special schools)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11	2015/16	2017/18	2018/19	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M T O T A L					
Gimnazja	146	146	52	48	Lower secondary
w tym szkoły:					of which schools:
sportowe i mistrzostwa sportowego	1	3	–	–	sports and athletic
z oddziałami przysposabiającymi do pracy ^a	1	–	–	–	with job-training sections ^a
Oddziały	1368	1113	719	347	Sections
Uczniowie	30605	24310	15367	7476	Students
w tym kobiety	14969	11857	7602	3697	of which females
w tym I klasa	10137	8142	x	x	of which grade 1
w tym szkoły:					of which schools:
sportowe i mistrzostwa sportowego	558	1073	–	–	sports and athletic
z oddziałami przysposabiającymi do pracy ^a	558	–	–	–	with job-training sections ^a
Absolwenci	9969	8035	7621	.	Graduates
w tym kobiety	4961	3974	3824	.	of which females
w tym szkoły:					of which schools:
sportowe i mistrzostwa sportowego	171	233	–	.	sports and athletic
z oddziałami przysposabiającymi do pracy ^a	386	–	–	.	with job-training sections ^a
Liczba uczniów na:					Number of students per:
1 szkołę	210	167	296	156	school
1 oddział	22	22	21	22	section
MIASTA URBAN AREAS					
Gimnazja	78	76	28	25	Lower secondary
w tym szkoły:					of which schools:
sportowe i mistrzostwa sportowego	1	3	–	–	sports and athletic
z oddziałami przysposabiającymi do pracy ^a	1	–	–	–	with job-training sections ^a
Oddziały	913	739	481	239	Sections
Uczniowie	21552	17187	10903	5381	Students
w tym kobiety	10533	8353	5451	2723	of which females
w tym I klasa	7152	5772	x	x	of which grade 1
w tym szkoły:					of which schools:
sportowe i mistrzostwa sportowego	558	1073	–	–	sports and athletic
z oddziałami przysposabiającymi do pracy ^a	558	–	–	–	with job-training sections ^a
Absolwenci	7042	5682	5402	.	Graduates
w tym kobiety	3497	2816	2700	.	of which females
w tym szkoły:					of which schools:
sportowe i mistrzostwa sportowego	171	233	–	.	sports and athletic
z oddziałami przysposabiającymi do pracy ^a	335	–	–	.	with job-training sections ^a
Liczba uczniów na:					Number of students per:
1 szkołę	276	226	389	215	school
1 oddział	24	23	23	23	section

a Na podbudowie programowej VI klasy szkoły podstawowej.

a Based on the curriculum of grade 6 of primary school.

TABL. 14 (139). **GINNAZJA DLA DZIECI I MŁODZIEŻY (dok.)**
LOWER SECONDARY SCHOOLS FOR CHILDREN AND YOUTH (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11	2015/16	2017/18	2018/19	SPECIFICATION
WIEŚ RURAL AREAS					
Gimnazja	68	70	24	23	Lower secondary
w tym szkoły:					of which schools:
sportowe i mistrzostwa sportowego	–	–	–	–	sports and athletic
z oddziałami przysposabiającymi do pracy ^a	–	–	–	–	with job-training sections ^a
Oddziały	455	374	238	108	Sections
Uczniowie	9053	7123	4464	2095	Students
w tym kobiety	4436	3504	2151	974	of which females
w tym I klasa	2985	2370	x	x	of which grade 1
w tym szkoły:					of which schools:
sportowe i mistrzostwa sportowego	–	–	–	–	sports and athletic
z oddziałami przysposabiającymi do pracy ^a	–	–	–	–	with job-training sections ^a
Absolwenci	2927	2353	2219	.	Graduates
w tym kobiety	1464	1158	1124	.	of which females
w tym szkoły:					of which schools:
sportowe i mistrzostwa sportowego	–	–	–	.	sports and athletic
z oddziałami przysposabiającymi do pracy ^a	51	–	–	.	with job-training sections ^a
Liczba uczniów na:					Number of students per:
1 szkołę	133	102	186	91	school
1 oddział	20	19	19	19	section

a Na podbudowie programowej VI klasy szkoły podstawowej.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a Based on the curriculum of grade 6 of primary school.

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 15 (140). **BRANŻOWE SZKOŁY I STOPNIA^a DLA MŁODZIEŻY (bez szkół specjalnych)**
STAGE I SECTORAL VOCATIONAL SCHOOLS^a FOR YOUTH (excluding special schools)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11	2015/16	2017/18	2018/19	SPECIFICATION
Szkoły	35	34	34	34	Schools
Oddziały	269	211	189	188	Sections
Uczniowie	6616	5107	4486	4064	Students
w tym kobiety	2059	1646	1470	1323	of which females
w tym I klasa	2553	1852	1500	1398	of which grade 1
Absolwenci ^b	2480	1620	1464	.	Graduates ^b
w tym kobiety	821	538	448	.	of which females

a Do roku szkolnego 2016/17 zasadnicze szkoły zawodowe i od roku szkolnego 2017/18 łącznie z oddziałami zasadniczych szkół zawodowych. b Absolwenci zasadniczych szkół zawodowych.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a Until the 2016/17 school year, basic vocational schools and since the 2017/18 school year, including basic vocational school sections. b Graduates of basic vocational schools.

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 16 (141). **UCZNIOWIE BRANŻOWYCH SZKÓŁ I STOPNIA^a I ABSOLWENCI ZASADNICZYCH SZKÓŁ ZAWODOWYCH DLA MŁODZIEŻY (bez szkół specjalnych) WEDŁUG PODGRUP KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA**

STUDENTS OF STAGE I SECTORAL VOCATIONAL SCHOOLS^a AND GRADUATES OF BASIC VOCATIONAL SCHOOLS FOR YOUTH (excluding special schools) BY NARROW FIELDS OF EDUCATION

PODGRUPY KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA ^b	2015/16	2017/18	2018/19	2017/18 ^c	NARROW FIELDS OF EDUCATION ^b
	uczniowie students			absolwenci graduates	
O G Ó Ł E M	5107	4486	4064	445	T O T A L
Artystyczna	8	10	12	1	Arts
Biznesu i administracji	624	513	496	112	Business and administration
Inżynieryjno-techniczna	2122	1867	1732	188	Engineering and engineering trades
Produkcji i przetwórstwa	584	589	497	32	Manufacturing and processing
Architektury i budownictwa	633	479	437	5	Architecture and construction
Rolnicza	10	9	11	2	Agriculture
Usług dla ludności	1126	1019	879	105	Personal services

a Do roku szkolnego 2016/17 zasadnicze szkoły zawodowe i od roku szkolnego 2017/18 łącznie z oddziałami zasadniczych szkół zawodowych. b Zgodnie z Międzynarodową Klasyfikacją Kierunków Kształcenia (ISCED-F 2013). c W podziale według podgrup kierunków kształcenia dane dotyczą absolwentów, którzy zdali egzamin potwierdzający kwalifikacje w zawodzie.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a Until the 2016/17 school year, basic vocational schools and since the 2017/18 school year, including basic vocational school sections. b According to the International Classification of Fields of Education and Training (ISCED-F 2013). c In distribution by narrow fields of education, data concern the graduates who passed examination confirming vocational qualifications.

S o u r c e: data of the Ministry of National Education.

TABL. 17 (142). **LICEA OGÓLNOKSZTAŁCĄCE DLA MŁODZIEŻY^a (bez szkół specjalnych)**
GENERAL SECONDARY SCHOOLS FOR YOUTH^a (excluding special schools)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11	2015/16	2017/18	2018/19	SPECIFICATION
Szkoły	53	48	47	46	Schools
Oddziały	502	371	354	357	Sections
Uczniowie	13325	9650	8948	8911	Students
w tym kobiety	8543	6123	5649	5705	of which females
w tym I klasa	4400	3020	3038	2978	of which grade 1
Absolwenci	4464	3308	2864	.	Graduates
w tym kobiety	2915	2152	1809	.	of which females

a W roku szkolnym 2010/11 łącznie z uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a In the 2010/11 school year including supplementary general secondary schools.

S o u r c e: data of the Ministry of National Education.

TABL. 18 (143). **TECHNIKA ORAZ SZKOŁY ARTYSTYCZNE OGÓLNOKSZTAŁCĄCE^a DLA MŁODZIEŻY (bez szkół specjalnych)**
TECHNICAL SECONDARY SCHOOLS AS WELL AS GENERAL ART SCHOOLS^a FOR YOUTH (excluding special schools)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11	2015/16	2017/18	2018/19	SPECIFICATION
Szkoły	55	56	54	54	Schools
Oddziały	621	586	573	572	Sections
Uczniowie	14904	14038	13683	13643	Students
w tym kobiety	6231	6338	5987	5938	of which females
w tym I klasa	4017	3748	3606	3710	of which grade 1
Absolwenci	3739	3211	3093	.	Graduates
w tym kobiety	1563	1447	1413	.	of which females

a Dające uprawnienia zawodowe.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a Leading to professional certification.

S o u r c e: data of the Ministry of National Education.

TABL. 19 (144). **UCZNIOWIE I ABSOLWENCI TECHNIKÓW ORAZ SZKÓŁ ARTYSTYCZNYCH OGÓLNOKSZTAŁCĄCYCH^a DLA MŁODZIEŻY (bez szkół specjalnych) WEDŁUG PODGRUP KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA**

STUDENTS AND GRADUATES OF TECHNICAL SECONDARY SCHOOLS AS WELL AS GENERAL ART SCHOOLS^a FOR YOUTH (excluding special schools) BY NARROW FIELDS OF EDUCATION

PODGRUPY KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA ^b	2015/16	2017/18	2018/19	2017/18 ^c	NARROW FIELDS OF EDUCATION ^b
	uczniowie students			absolwenci graduates	
O G Ó Ł E M	14038	13683	13643	2334	T O T A L
Artystyczna	388	312	311	82	Arts
Społeczna	1447	1301	1193	277	Social and behavioural science
Biznesu i administracji	2063	2288	2365	388	Business and administration
Technologii teleinformatycznych	2171	2593	2828	293	Information and Communication Technologies (ICTs)
Inżynieryjno-techniczna	3093	2792	2785	475	Engineering and engineering trades
Produkcji i przetwórstwa	263	210	155	46	Manufacturing and processing
Architektury i budownictwa	1027	843	780	151	Architecture and construction
Rolnicza	393	325	290	56	Agriculture
Leśna	94	94	74	16	Forestry
Weterynaryjna	129	216	249	30	Veterinary
Medyczna	81	88	91	26	Health
Usług dla ludności	2492	2142	2056	445	Personal services
Usług transportowych	365	339	343	49	Transport services
Pozostałe	32	140	123	-	Others

a Dające uprawnienia zawodowe. b Zgodnie z Międzynarodową Klasyfikacją Kierunków Kształcenia (ISCED-F 2013). c W podziale według podgrup kierunków kształcenia dane dotyczą absolwentów, którzy zdali egzamin potwierdzający kwalifikacje w zawodzie.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a Leading to professional certification. b According to the International Classification of Fields of Education and Training (ISCED-F 2013). c In distribution by narrow fields of education, data concern the graduates who passed examination confirming vocational qualifications.

S o u r c e: data of the Ministry of National Education.

TABL. 20 (145). **SZKÓŁY ARTYSTYCZNE DLA DZIECI I MŁODZIEŻY**
ART SCHOOLS FOR CHILDREN AND YOUTH

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11	2015/16	2017/18	2018/19	SPECIFICATION
SZKÓŁY ARTYSTYCZNE NIE DAJĄCE UPRAWNIEN ZAWODOWYCH ART SCHOOLS NOT LEADING TO PROFESSIONAL CERTIFICATION					
Szkoły	19	17	17	16	Schools
w tym kształcące wyłącznie w zakresie przedmiotów artystycznych	19	17	17	16	of which educating only in art subjects
Uczniowie	1740	1548	2237	2178	Students
w tym kobiety	1086	1007	1481	1436	of which females
Absolwenci	208	213	329	.	Graduates
w tym kobiety	146	142	210	.	of which females
SZKÓŁY ARTYSTYCZNE DAJĄCE UPRAWNIENIA ZAWODOWE ART SCHOOLS LEADING TO PROFESSIONAL CERTIFICATION					
Szkoły	4	6	7	7	Schools
w tym kształcące wyłącznie w zakresie przedmiotów artystycznych	2	2	3	3	of which educating only in art subjects
Uczniowie	526	607	734	680	Students
w tym kobiety	352	429	532	494	of which females
Absolwenci	74	82	99	.	Graduates
w tym kobiety	58	64	68	.	of which females

TABL. 20 (145). **SZKOŁY ARTYSTYCZNE DLA DZIECI I MŁODZIEŻY (dok.)**
ART SCHOOLS FOR CHILDREN AND YOUTH (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11	2015/16	2017/18	2018/19	SPECIFICATION
SZKOŁY ARTYSTYCZNE DAJĄCE UPRAWNIENIA ZAWODOWE (dok.)					
W tym ogólnokształcące szkoły artystyczne					
ART SCHOOLS LEADING TO PROFESSIONAL CERTIFICATION (cont.)					
Of which general art school					
Szkoły	2	4	4	4	Schools
Uczniowie	240	336	347	300	Students
w tym kobiety	194	272	271	244	of which females
Absolwenci	48	49	63	.	Graduates
w tym kobiety	41	46	47	.	of which females

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 21 (146). **SZKOŁY POLICEALNE (bez szkół specjalnych)**
POST-SECONDARY SCHOOLS (excluding special schools)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11	2015/16	2017/18	2018/19	SPECIFICATION
Szkoły	64	58	56	52	Schools
Oddziały	292	229	312	327	Sections
Uczniowie	6228	5116	5306	5207	Students
w tym kobiety	4252	3783	3922	3810	of which females
Absolwenci	1925	1535	1137	.	Graduates
w tym kobiety	1414	1161	901	.	of which females

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 22 (147). **UCZNIOWIE I ABSOLWENCI SZKÓŁ POLICEALNYCH (bez szkół specjalnych)**
WEDŁUG PODGRUP KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA
STUDENTS AND GRADUATES OF POST-SECONDARY SCHOOLS (excluding special schools)
BY NARROW FIELDS OF EDUCATION

PODGRUPY KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA ^a	2015/16	2017/18	2018/19	2017/18 ^b	NARROW FIELDS OF EDUCATION ^a
	uczniowie	students		absolwenci graduates	
O G Ó Ł E M	5116	5306	5207	666	T O T A L
Artystyczna	332	311	245	62	Arts
Społeczna	17	218	286	18	Social and behavioural sciences
Dziennikarstwa i informacji	28	-	-	-	Journalism and information
Biznesu i administracji	1265	1508	885	89	Business and administration
Technologii teleinformatycznych ...	292	355	361	10	Information and Communication Technologies (ICTs)
Weterynaryjna	84	77	96	-	Veterinary
Medyczna	1187	1085	1584	266	Health
Opieki społecznej	313	357	332	80	Welfare
Usług dla ludności	776	661	737	93	Personal services
Higieny i bezpieczeństwa pracy ...	729	584	596	42	Hygiene and occupational health services
Ochrony i bezpieczeństwa	63	82	82	-	Security services
Pozostałe	30	68	3	6	Others

a Zgodnie z Międzynarodową Klasyfikacją Kierunków Kształcenia (ISCED-F 2013). b W podziale według podgrup kierunków kształcenia dane dotyczą absolwentów, którzy zdali egzamin potwierdzający kwalifikacje w zawodzie.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a According to the International Classification of Fields of Education and Training (ISCED-F 2013). b In distribution by narrow fields of education, data concern the graduates who passed examination confirming vocational qualifications.

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 23 (148). **UCZELNIE**
HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS

WYSZCZEGÓLNIENIE		Uczelnie Higher education institutions	Nauczyciele akademicy ^a Academic teachers ^a	Studenci Students	Absolwenci ^b Graduates ^b	SPECIFICATION
OGÓŁEM	2010/11 ^c	6	1688	38301	11297	TOTAL
	2015/16	6	1528	22946	6736	
	2017/18	6	1522	19635	5466	
	2018/19	6	1467	18757	.	
Uniwersytety		1	66	7726	2176	Universities
Uczelnie techniczne		1	466	5962	1722	Higher schools of technology
Uczelnie ekonomiczne		1	47	1638	614	Higher schools of economics
Pozostałe uczelnie		3	288	3431	954	Others higher education institutions

a Pełno- i niepełnozatrudnieni w przeliczeniu na pełne etaty, zatrudnieni w pełnym wymiarze godzin w więcej niż jednej uczelni wykazani zostali w każdym miejscu pracy; patrz uwagi ogólne, ust. 15 na str. 187. b W podziale według typów uczelni – osoby, które uzyskały dyplomy ukończenia studiów wyższych w okresie od 1 grudnia 2017 r. do 31 grudnia 2018 r. c Bez uczelni resortu obrony narodowej.

a Full-time and part-time employed converted into full-time equivalent units, teachers employed full-time in more than one institution have been shown in all workplaces; see general notes, item 15 on page 187. b According to type of higher education institutions – persons who obtained higher education diplomas between 1st December 2017 and 31st December 2018. c Excluding higher schools of the Ministry of National Defence.

TABL. 24 (149). **STUDENCI UCZELNI WEDŁUG FORM STUDIÓW I TYPÓW UCZELNI**
STUDENTS OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS BY MODE OF STUDY AND TYPE OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS

TYPY UCZELNI TYPES OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS	Ogółem Grand total	W tym kobiety Of which females	Z ogółem na studiach		Of grand total number in		
			stacjonarnych		niestacjonarnych		
			razem total	w tym kobiety of which females	razem total	w tym kobiety of which females	
OGÓŁEM	2010/11 ^a	38301	23628	21512	13026	16789	10602
TOTAL	2015/16	22946	13418	16634	9940	6312	3478
	2017/18	19635	11374	14702	8714	4933	2660
	2018/19	18757	10673	13858	8090	4899	2583
Uniwersytety		7726	5361	6446	4390	1280	971
Universities							
Uczelnie techniczne		5962	2009	4339	1573	1623	436
Higher schools of technology							
Uczelnie ekonomiczne		1638	884	392	163	1246	721
Higher schools of economics							
Pozostałe uczelnie		3431	2419	2681	1964	750	455
Other higher education institutions							

a Bez uczelni resortu obrony narodowej.

a Excluding higher education institutions of the Ministry of National Defence.

TABL. 25 (150). **ABSOLWENCI UCZELNI WEDŁUG FORM STUDIÓW I TYPÓW UCZELNI**
GRADUATES OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS BY MODE OF STUDY AND TYPE
OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS

TYPY UCZELNI TYPES OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS	Ogółem Grand total	W tym kobiety Of which females	Z ogółem na studiach		Of grand total number in		
			stacjonarnych		niestacjonarnych		
			razem total	w tym kobiety of which females	razem total	w tym kobiety of which females	
O G Ó Ł E M	2010/11 ^a	11297	7753	5546	3645	5751	4108
T O T A L	2014/15	7776	5270	4995	3383	2781	1887
	2016/17	6967	4429	4902	3191	2065	1238
	2017/18^b	5466	3529	3919	2570	1547	959
Uniwersytety		2176	1659	1773	1337	403	322
Universities							
Uczelnie techniczne		1722	752	1318	611	404	141
Higher schools of technology							
Uczelnie ekonomiczne		614	403	81	39	533	364
Higher schools of economics							
Pozostałe uczelnie		954	715	747	583	207	132
Other higher education institutions							

a Bez uczelni resortu obrony narodowej. b Osoby, które uzyskały dyplomy ukończenia studiów wyższych w okresie od 1 grudnia 2017 r. do 31 grudnia 2018 r.

a Excluding higher schools institutions of the Ministry of National Defence. b Persons who obtained higher education diplomas between 1st December 2017 and 31st December 2018.

TABL. 26 (151). **NAUCZYCIELE AKADEMICY^a W UCZELNIACH**
ACADEMIC TEACHERS^a IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010/11 ^b	2015/16	2017/18	2018/19	2010/11 ^b	2015/16	2017/18	2018/19
	ogółem total				w tym kobiety of which females			
O G Ó Ł E M	1688	1528	1522	1467	702	674	691	656
T O T A L								
Profesorowie	438	444	444	423	101	130	130	128
Professors								
w tym z tytułem naukowym profesora	64	49	52	46	15	19	18	12
of which with academic title of professor								
Adiunkci	722	601	588	506	325	285	289	231
Assistant professors								
w tym ze stopniem naukowym doktora habilitowanego	35	56	29	32	12	21	14	14
of which with the degree of habilitated doctor ^c								
Asystenci	205	157	136	109	103	78	68	48
Assistant lecturers								
Pozostali	321	325	352	428	172	181	204	248
Others								

a Pełno- i niepełnozatrudnieni w przeliczeniu na pełne etaty, zatrudnieni w pełnym wymiarze godzin w więcej niż jednej szkole wyższej wykazani zostali w każdym miejscu pracy; patrz uwagi ogólne, ust. 15 na str. 187. b Bez uczelni resortu obrony narodowej.

a Full-time and part-time employed converted into full-time equivalent units, teachers employed full-time in more than one institution have been shown in all workplaces; see general notes, item 15 on page 187. b Excluding higher schools of the Ministry of National Defence. c The habilitated doctor's degree (second doctorate), which is higher than a doctorate, is peculiar to Poland. The degree is awarded on the basis of an appropriate dissertation and is necessary for obtaining the title of professor and a professorial post in scientific institutions.

TABL. 27 (152). **CUDZOZIEMCY^a – STUDENCI I ABSOLWENCI WEDŁUG FORM STUDIÓW I TYPÓW UCZELNI**
FOREIGNERS^a – STUDENTS AND GRADUATES BY MODE OF STUDY AND TYPE OF HIGHER
EDUCATION INSTITUTIONS

WYSZCZEGÓLNIENIE	Studenci Students		Absolwenci ^b Graduates		SPECIFICATION	
	ogółem total	w tym kobiety of which females	ogółem total	w tym kobiety of which females		
O G Ó Ł E M	2010/11 ^c 2015/16 2017/18 2018/19	188 1089 1454 1668	81 542 676 733	11 154 253 .	7 106 154 .	TOTAL
studia: stacjonarne		1602	704	248	151	full-time programmes
niestacjonarne		66	29	5	3	part-time programmes
Uniwersytety		750	412	111	76	Universities
Uczelnie techniczne		440	122	43	24	Higher schools of technology
Uczelnie ekonomiczne		432	178	82	40	Higher schools of economics
Pozostałe uczelnie		46	21	17	14	Other higher education institutions

a Ujęci również w pozostałych tablicach dotyczących studentów i absolwentów. b W podziale według form studiów i typów uczelni – osoby, które uzyskały dyplomy ukończenia studiów wyższych w okresie od 1 grudnia 2017 r. do 31 grudnia 2018 r. c Bez uczelni resortu obrony narodowej.

a Also shown in other tables regarding students and graduates. b According to mode of study and type of higher education institutions – persons who obtained higher education diplomas between 1st December 2017 and 31st December 2018. c Excluding higher schools of the Ministry of National Defence.

TABL. 28 (153). **STUDIA PODYPLOMOWE I DOKTORANCKIE**
POSTGRADUATE AND DOCTORAL PROGRAMMES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11	2015/16	2017/18	2018/19	SPECIFICATION
SŁUCHACZE STUDIÓW PODYPLOMOWYCH^a POSTGRADUATE STUDENTS ^a					
O G Ó Ł E M	3131	3052	4437	4107	TOTAL
w tym kobiety	2454	2704	4005	3638	of which females
Uniwersytety	1400	364	255	68	Universities
Uczelnie techniczne	280	126	147	71	Higher schools of technology
Uczelnie ekonomiczne	353	531	672	558	Higher schools of economics
Pozostałe uczelnie	1098	2031	3363	3410	Other higher education institutions
UCZESTNICZY STUDIÓW DOKTORANCKICH DOCTORAL STUDENTS					
O G Ó Ł E M	373	687	675	559	TOTAL
w tym kobiety	154	364	361	287	of which females
Uniwersytety	260	542	545	441	Universities
Uczelnie techniczne	113	145	130	118	Higher schools of technology
Uczelnie ekonomiczne	–	–	–	–	Higher schools of economics
Pozostałe uczelnie	–	–	–	–	Other higher education institutions

a W roku akademickim 2010/11 dla studiów trwających: do 1 roku – stan w dniu rozpoczęcia zajęć, 1 rok i dłużej – stan w dniu 31 grudnia.

a In 2010/11 academic year for studies lasting: up to 1 year – as of beginning of the academic year, 1 year and longer – as of 31st December.

TABL. 29 (154). **STUDIA PODYPLOMOWE WEDŁUG PODGRUP KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA W ROKU AKADEMICKIM 2018/19**
 POSTGRADUATE PROGRAMMES BY NARROW FIELDS OF EDUCATION IN THE 2018/19 ACADEMIC YEAR

PODGRUPA KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA ^a	Słuchacze Students	Wydane świadectwa ^b Certificates issued ^b	NARROW FIELD OF EDUCATION ^a
O G Ó Ł E M	4107	4266	T O T A L
Pedagogiczna	3517	3561	Education
Językowa	–	15	Languages
Spoleczna	–	12	Social and behavioural sciences
Dziennikarstwa i informacji	15	34	Journalism and information
Biznesu i administracji	155	236	Business and administration
Inżynieryjno-techniczna	25	9	Engineering and engineering trades
Medyczna	307	322	Health
Opieki społecznej	15	34	Welfare
Higieny i bezpieczeństwa pracy	73	43	Hygiene and occupational health services

a Zgodnie z Międzynarodową Klasyfikacją Kierunków Kształcenia (ISCED-F 2013). b Z poprzedniego roku akademickiego.

a According to the International Classification of Fields of Education and Training (ISCED-F 2013). b From the previous academic year.

TABL. 30 (155). **SZKOŁY DLA DOROSŁYCH**
 SCHOOLS FOR ADULTS

WYSZCZEGÓLNIENIE	Szkoły Schools	Oddziały Sections	Uczniowie Students		Absolwenci Graduates	
			ogółem total	w tym kobiety of which females	ogółem total	w tym kobiety of which females
Szkoły podstawowe 2010/11	–	–	–	–	–	–
Primary schools	–	–	–	–	–	–
..... 2015/16	–	–	–	–	–	–
..... 2017/18	6	5	46	9	–	–
2018/19	5	7	98	19	.	.
Gimnazja 2010/11	9	33	849	162	236	51
Lower secondary schools	9	33	562	182	222	74
..... 2015/16	4	24	383	115	163	48
..... 2017/18	4	24	383	115	163	48
2018/19	5	13	183	63	.	.
Licea ogólnokształcące ^a 2010/11	73	210	5854	2730	1710	947
General secondary schools ^a	55	186	4752	2071	1472	671
..... 2015/16	55	186	4752	2071	1472	671
..... 2017/18	50	178	3955	1738	1120	527
2018/19	46	156	3925	1721	.	.

a W roku szkolnym 2010/11 z uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a In the 2010/11 school year including supplementary general secondary schools.

S o u r c e: data of the Ministry of National Education.

TABL. 31 (156). **WYCHOWANIE PRZEDSZKOLNE**
 PRE-PRIMARY EDUCATION

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11 ^a	2015/16	2017/18	2018/19	SPECIFICATION
Placówki	454	471	484	486	Establishments
miasta	167	188	206	210	urban areas
wieś	287	283	278	276	rural areas
Przedszkola	343	361	374	379	Nursery schools
w tym specjalne	4	7	7	7	of which special
miasta	152	169	186	190	urban areas
wieś	191	192	188	189	rural areas
Oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych	108	96	98	95	Pre-primary sections of primary schools
Punkty przedszkolne	3	14	12	12	Pre-primary centres

a Bez wychowania przedszkolnego w placówkach wykonujących działalność leczniczą.

a Excluding pre-primary education in the units performing health care activities.

TABL. 31 (156). **WYCHOWANIE PRZEDSZKOLNE (dok.)**
PRE-PRIMARY EDUCATION (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11 ^a	2015/16	2017/18	2018/19	SPECIFICATION
Miejsca:					Places:
Przedszkola	28091	28425	31051	31821	Nursery schools
w tym specjalne	48	88	91	95	of which special
miasta	17216	17507	19595	20102	Urban areas
wieś	10875	10918	11456	11719	Rural areas
Punkty przedszkolne	60	408	412	220	Pre-primary centres
Dzieci	28573	26734	31828	32218	Children
miasta	17243	16043	19191	19634	urban areas
wieś	11330	10691	12637	12584	rural areas
w tym w wieku: 6 lat	7121	1591 ^b	8024	8518	of which aged: 6 years
5 lat	7692	8764	8539	7998	5 years
Przedszkola	25672	23966	28363	28999	Nursery schools
w tym specjalne	36	53	62	67	of which special
miasta	16815	15642	18676	19109	urban areas
wieś	8857	8324	9687	9890	rural areas
w tym w wieku: 6 lat	6155	1393 ^b	6972	7520	of which aged: 6 years
5 lat	6910	7790	7684	7216	5 years
Oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych	2847	2452	3105	3046	Pre-primary sections of primary schools
w tym w wieku 6 lat	966	187	985	964	of which aged 6 years
Punkty przedszkolne	54	316	360	173	Pre-primary centres
Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego na 1000 dzieci w wieku:					Children attending pre-primary education establishments per 1000 children aged:
3–6 lat	788	.	900	920	3–6
3–5	766	897	897	906	3–5
6	859	.	910	960	6
5 lat	886	959	963	972	5
Dzieci w przedszkolach na:					Children attending nursery schools per:
1000 dzieci w wieku:					1000 children aged:
3–6 lat	707	.	803	829	3–6
3–5	696	807	807	823	3–5
6 lat	742	.	791	848	6
1 przedszkole	75	66	76	77	Nursery school
100 miejsc	91	84	91	91	100 places

a Bez wychowania przedszkolnego w placówkach wykonujących działalność leczniczą. b Dotyczy dzieci, którym odroczone spełnianie obowiązku szkolnego po zasięgnięciu opinii poradni psychologiczno-pedagogicznej.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a Excluding pre-primary education in the units performing health care activities. b Concern children obliged to attend to the primary school who received opinion of the psychological and educational clinic about lack of school readiness.

S o u r c e: data of the Ministry of National Education.

DZIAŁ X OCHRONA ZDROWIA I POMOC SPOŁECZNA

Uwagi ogólne

1. Dane o ochronie zdrowia – jeśli nie zaznaczono inaczej – podaje się łącznie z danymi o placówkach podległych resortom obrony narodowej, spraw wewnętrznych i administracji oraz do 2011 r. – Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego; z wyłączeniem ochrony zdrowia w zakładach karnych.

2. Podstawą prezentowanych w dziale danych o ochronie zdrowia jest ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (tekst jednolity Dz. U. 2018 poz. 2190), która zastąpiła ustawę o zakładach opieki zdrowotnej. Ustawa określa m.in. zasady wykonywania działalności leczniczej oraz zasady funkcjonowania placówek leczniczych.

Prezentowane w dziale dane dotyczą placówek wykonujących działalność leczniczą w zakresie:

- a) ambulatoryjnej opieki zdrowotnej (przychodnie łącznie z: ośrodkami zdrowia, poradniami, ambulatoriami i izbami chorych oraz zakładami badań diagnostycznych i medycznymi laboratoriami diagnostycznymi),
- b) stacjonarnej opieki zdrowotnej (szpitale – ogólne, psychiatryczne i uzdrowiskowe, ośrodki leczenia odwykowego, ośrodki rehabilitacyjne dla narkomanów, regionalne ośrodki psychiatrii sądowej, zakłady opiekuńczo-lecznicze i pielęgnacyjno-opiekuńcze, hospicja, sanatoria i od 2014 r. – oddziały opieki paliatywnej).

Na mocy wymienionej ustawy działalność lecznicza może być też wykonywana przez praktyki zawodowe (indywidualne lub grupowe) – lekarzy, lekarzy dentyistów oraz pielęgniarek lub położnych.

3. Dane o **pracownikach medycznych** dotyczą pracujących w: placówkach wykonujących działalność leczniczą, praktykach zawodowych – od 2006 r., aptekach oraz od 2005 r. – domach i zakładach pomocy społecznej, żłobkach i klubach dziecięcych.

Dane dotyczą pracujących bezpośrednio z pacjentem, tj. bez osób, dla których głównym miejscem pracy jest uczelnia, jednostka administracji państwowej, samorządu terytorialnego lub NFZ.

Dane obejmują osoby pracujące w wymiarze pełnego etatu, w wymiarze godzin przekraczającym pełny etat oraz w niepełnym wymiarze godzin w stosunku do czasu pracy określonego obowiązującymi przepisami dla danego rodzaju pracy, w przypadku jeśli ta praca ma dla nich charakter podstawowy, łącznie z osobami odbywającymi staż. Osoby te niezależnie od wymiaru czasu pracy są liczone raz.

CHAPTER X HEALTH CARE AND SOCIAL WELFARE

General notes

1. The data concerning health care – unless otherwise stated – are given including health care units subordinated to the Ministry of National Defence, the Ministry of the Interior and Administration and until 2011 – the Internal Security Agency; excluding health care in prisons.

2. The basis of data presented in this chapter of the health care is provided by the Law on Health Care Activities, dated 15th April 2011 (uniform text Journal of Laws 2018 item 2190), replacing the Law on Care Health Facilities. The law specifies, among others, the rules of performing health care activities and of the functioning of health care units.

Presented in the chapter data performing medical activities in the following areas:

- a) out-patient health care (out-patients departments including: health centres, clinics, ambulatory departments and infirmaries, diagnostic facilities and medical diagnostic laboratories),
- b) in-patient health care (hospitals – general, mental and health resorts, detoxification centres, addiction recovery centres, regional centres of forensic psychiatry, chronic medical care homes, nursing homes, hospices, sanatoria and since 2014 palliative care wards).

Under that said law, medical activity can be carried out also by professional practices (individual or group) – doctors, dentists and nurses or midwives.

3. Data regarding **medical personnel** concerns persons employed: in units performing health care activities, professional practices – since 2006, pharmacies and since 2005 – social welfare homes and facilities, nurseries and children's clubs.

Data concern working directly with a patient, i.e., excluding persons for whom the primary workplace is university, units of state or local government administration and National Health Fund.

Data includes full-time employed persons, overtime as well as part-time in relation to work time defined in the obligatory regulations for a given type of work, when this work has a basic character, including persons undergoing internships. These people regardless of their working hours are counted once.

Przez pielęgniarkę należy rozumieć też pielęgniarza, a przez położną – również położnego.

4. Dane o **specjalistach** dotyczą lekarzy i lekarzy dentyistów ze specjalizacją II stopnia oraz posiadających tytuł specjalisty w odpowiedniej dziedzinie medycyny, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 29 marca 2019 r. w sprawie specjalizacji lekarzy i lekarzy dentyistów (Dz. U. 2019 poz. 602).

5. **Porady udzielone przez lekarzy i lekarzy dentyistów** w zakresie ambulatoryjnej opieki zdrowotnej podano łącznie z badaniami profilaktycznymi oraz z poradami lekarskimi udzielonymi w izbach przyjęć szpitali ogólnych i orzeczeniami wojskowych komisji lekarskich.

6. Dane dotyczące **stacjonarnej opieki zdrowotnej** nie obejmują opieki dziennej.

Dane o szpitalach obejmują placówki medyczne, które do 2011 r. były traktowane jako filie.

Dane o **łóżkach w placówkach stacjonarnej opieki zdrowotnej** dotyczą łóżek znajdujących się stale w salach dla chorych, zajętych przez chorych lub przygotowanych na ich przyjęcie.

Dane o **łóżkach w szpitalach ogólnych** nie obejmują miejsc dziennych na oddziałach szpitalnych oraz do 2007 r. miejsc (łóżek i inkubatorów) dla noworodków.

Dane o **łóżkach na oddziałach: chirurgicznych** obejmują chirurgię ogólną, dziecięcą, szczękową, urazowo-ortopedyczną, neurochirurgię, kardiocirurgię, urologię; **zakaźnych** – łóżka na oddziałach obserwacyjno-zakaźnych, **psychiatrycznych** – łóżka na oddziałach leczenia uzależnień, **gruźlicy i chorób płuc** – łóżka na oddziałach pulmonologicznych.

7. Dane o **szpitalach psychiatrycznych** nie obejmują oddziałów psychiatrycznych w szpitalach ogólnych.

8. **Zakłady opiekuńczo-lecznicze i zakłady pielęgnacyjno-opiekuńcze** udzielają całodobowych świadczeń zdrowotnych w zakresie pielęgnacji i rehabilitacji osób niewymagających hospitalizacji oraz zapewniają im produkty lecznicze i wyroby medyczne.

9. **Lecznictwo uzdrowiskowe** – zorganizowana działalność polegająca na udzielaniu świadczeń opieki zdrowotnej z zakresu leczenia uzdrowiskowego albo rehabilitacji uzdrowiskowej, prowadzona w uzdrowisku przez zakłady lecznictwa uzdrowiskowego albo poza uzdrowiskiem w szpitalach i sanatoriach znajdujących się w urządzonych podziemnych wyrobiskach górniczych, przy wykorzystaniu warunków naturalnych (surowce lecznicze i właściwości lecznicze klimatu) oraz towarzyszących zabiegów z zakresu fizjoterapii.

10. Dane dotyczące **ratownictwa medycznego i pomocy doraźnej** obejmują działalność jednostek zgłoszonych do systemu Państwowe Ratownictwo Medyczne (zespoły ratownictwa medycznego, szpitalne oddziały ratunkowe, lotnicze pogotowie ratunkowe, izby przyjęć).

A nurse should be understood also as a male nurse and midwife – also as a male midwife.

4. Data on **doctor specialist and dental specialist** concern doctors with grade II specialization and with specialist title in proper medicine domains in accordance with the decree of the Ministry of Health, dated 29th March 2019 on Doctors and Dentist Specialization (Journal of Laws 2019 item 602).

5. **Consultations provided by doctors and dentists** are presented together with preventive examinations, also together with consultations provided by doctors in admission rooms in general hospitals and with the opinions of military medical commissions.

6. Data concerning **in-patient health care** do not include day-care.

Data on hospitals comprise health care units, which until 2011 were treated as hospital branches.

Data regarding **beds in in-patient health care units** concern permanent beds in patient rooms, either occupied or prepared to receive patients.

Data regarding **beds in general hospitals** do not include day-time places in hospital wards and until 2007 – places (beds and incubators) for newborns.

Data regarding beds in hospitals wards: **surgical wards** are given together with general surgery, paediatric surgery, maxilla-facial, orthopaedic trauma surgery, neurosurgery, cardiosurgery, urology; **infectious disease wards** – beds in communicable diseases wards, **psychiatric wards** – beds in addiction recovery wards, **tubercular wards** – beds in pulmonary wards.

7. Data regarding **psychiatric hospitals** do not include psychiatric wards in general hospitals.

8. **Chronic medical care homes and nursing homes** provide 24-hour health services in scope of nursing and rehabilitation of persons who do not require hospitalization, as well as provide them with medicinal products and medical devices.

9. **Health resort treatment** – organised activity of providing health care services in scope of health resort treatment or rehabilitation, conducted on the area of health resort by health resort facilities or outside the health resort area in hospitals and sanatoriums located in underground mining excavations, using natural conditions (natural materials and healing properties of the climate) and physiotherapy treatment.

10. Data concerning **emergency medical services and first-aid** includes units covered by the State Emergency Medical Services system (ambulance emergency rescue teams, hospital emergency wards, medical air rescue, admission rooms).

Szpitalne oddziały ratunkowe od 8 XI 2011 r. funkcjonują na podstawie rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 3 listopada 2011 r. (tekst jednolity Dz. U. 2018 poz. 979) wcześniej będąc komórkami organizacyjnymi szpitali, działają na podstawie przepisów o zakładach opieki zdrowotnej.

11. Dane o aptekach ogólnodostępnych nie obejmują aptek działających w strukturze i na potrzeby szpitali.

Punkty apteczne są to ogólnodostępne punkty sprzedaży leków gotowych, których asortyment jest ściśle określony i są głównie usytuowane na terenach wiejskich.

12. Dane o zachorowaniach na choroby zakaźne podano zgodnie z „Międzynarodową Statystyczną Klasyfikacją Chorób i Problemów Zdrowotnych” (X Re wizja), obowiązującą od 1997 r.

13. Dane o opiece nad dziećmi do lat 3 prezentuje się zgodnie z ustawą z dnia 4 lutego 2011 r. (tekst jednolity Dz. U. 2019 poz. 409, z późniejszymi zmianami), na podstawie której opieka może być organizowana w formie żłobka oraz od 2011 r. – klubu dziecięcego, albo sprawowana przez dziennego opiekuna lub nianię.

14. Dane dotyczące pieczy zastępczej prezentowane są zgodnie z ustawą z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny oraz systemie pieczy zastępczej (tekst jednolity Dz. U. 2019 poz. 1111, z późniejszymi zmianami).

15. Placówka wsparcia dziennego wspiera funkcje opiekuńcze i wychowawcze rodziny. Może być prowadzona w formie:

- 1) **opiekuńczej**, w tym kół zainteresowań, świetlic, klubów i ognisk wychowawczych – zapewnia dziecku: opiekę i wychowanie, pomoc w nauce, organizację czasu wolnego, zabawę i zajęcia sportowe oraz rozwój zainteresowań,
- 2) **specjalistycznej** – organizuje zajęcia socjoterapeutyczne, terapeutyczne, korekcyjne, kompensacyjne oraz logopedyczne; realizuje indywidualny program korekcyjny, program psychokorekcyjny lub psychoprofilaktyczny, w szczególności terapię pedagogiczną, psychologiczną i socjoterapię,
- 3) **pracy podwórkowej** (od 2012 r.) – realizowanej przez wychowawcę, polegającej na działaniach animacyjnych i socjoterapeutycznych,
- 4) **w połączonych formach** (od 2012 r.) – łączących zadania placówek opiekuńczych, specjalistycznych i pracy podwórkowej.

16. Rodzinna piecza zastępcza jest sprawowana w przypadku niemożności zapewnienia dziecku opieki i wychowania przez rodziców. Zapewnia pracę z rodziną umożliwiającą powrót dziecka do rodziny lub gdy jest to niemożliwe – dążenie do przysposobienia dziecka, przygotowanie dziecka do samodzielnego i odpowiedzialnego życia, zaspokojenie potrzeb emocjonalnych dzieci ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb bytowych, zdrowotnych, edukacyjnych, kulturalno-rekreacyjnych i religijnych.

Hospital emergency wards since 8 XI 2011 have operated on the basis of decree of the Ministry of Health, dated 3rd November 2011 (uniform text Journal of Laws 2018, item 979) earlier operated on the basis of the regulation on health care facilities.

11. Generally available pharmacies do not include pharmacies, which operate in the structure and for needs of hospitals.

Pharmaceutical outlets are sales outlets for selling prepared medicines, the range of which is precisely defined and are located in rural areas.

12. Data concerning incidence of infectious diseases is given in accordance with the "International Statistical Classification of Diseases and Related Health Problems" obligatory since 1 I 1997 (ICD-10 Revision).

13. Data on childcare for children up to the age of 3 are presented according to the law dated 4th February 2011 (uniform text Journal of Laws 2019 item 409, with later amendments) care can be organised in the form of nurseries, as well as since 2011 – children's clubs, provided by day carer or nanny.

14. Data concerning foster care are presented according to the Law of Family Support and Foster care System, dated 9th June 2011 (uniform text Journal of Laws 2019 item 1111, with later amendments).

15. Day-support centre supports the family in its care and education functions. It may be operated in the form of:

- 1) **general care centre**, including interest circles, day-rooms, clubs, educational centres – provides a child with: care and education, assistance in learning, organisation of leisure time, entertainment and sport classes and development of interests,
- 2) **specialized centre** – organises socio-therapeutic, therapeutic, corrective, compensating and speech therapy classes, implement an individual corrective programme, a psychocorrective or psychopreventive programme, in particular pedagogic, psychological and sociotherapy,
- 3) **street work** (since 2012) – carries out motivating and sociotherapeutic activities, conducted by a streetworker,
- 4) **in a combination of the forms** (since 2012) – combining tasks of the general care, specialised and street work centres.

16. Family foster care shall be exercised in case when it is impossible for the parents to provide care and education for a child. It guarantees a work with a family to make possible for a child to return to its family, or when it is impossible – efforts aimed at child's adoption; preparation of a child to live an independent and responsible life, satisfaction of children's emotional needs, in particular the needs related to welfare, health care, education, culture, recreation and religious.

Formami rodzinnej pieczy zastępczej są:

- 1) **rodziny zastępcze:**
 - a) spokrewnione,
 - b) niezawodowe – umieszcza się w tym samym czasie nie więcej niż 3 dzieci (z wyjątkiem liczego rodzeństwa),
 - c) zawodowe – umieszcza się w tym samym czasie nie więcej niż 3 dzieci (z wyjątkiem liczego rodzeństwa) wśród których funkcjonują również:
 - zawodowe pełniące funkcję pogotowia rodzinnego – przyjmują dzieci na podstawie orzeczenia sądu, w przypadku gdy dziecko zostało doprowadzone przez Policję lub Straż Graniczną, na wniosek rodziców dziecka lub innej osoby w przypadku, o którym mowa w art. 12a ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (tekst jednolity Dz. U. 2015 poz. 1390),
 - zawodowe specjalistyczne – umieszcza się w nich w szczególności: dzieci legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, dzieci na podstawie ustawy z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (tekst jednolity Dz. U. 2018 poz. 969), małoletnie matki z dziećmi,
- 2) **rodzinne domy dziecka** – w tym samym czasie, może w nich przebywać łącznie nie więcej niż 8 dzieci (z wyjątkiem liczego rodzeństwa).

17. Instytucjonalna piecza zastępcza jest sprawowana w formie:

- 1) **placówki opiekuńczo-wychowawczej**, która jest prowadzona jako placówka typu:
 - a) **interwencyjnego** – zapewnia doraźną opiekę nad dzieckiem w czasie trwania sytuacji kryzysowej, w szczególności placówka jest obowiązana przyjąć dziecko w przypadkach wymagających natychmiastowego zapewnienia mu opieki,
 - b) **rodzinnego** – wychowuje dzieci w różnym wieku, w tym dorastające i usamodzielniające się; umożliwia wspólne wychowanie i opiekę licznemu rodzeństwu; współpracuje z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej i asystentem rodziny,
 - c) **socjalizacyjnego** – zapewnia dziecku całodobową opiekę i wychowanie oraz zaspokaja jego niezbędne potrzeby, w szczególności emocjonalne, rozwojowe, zdrowotne, bytowe, społeczne i religijne; realizuje przygotowany we współpracy z asystentem rodziny plan pomocy dziecku; umożliwia kontakt dziecka z rodzicami i innymi osobami bliskimi, podejmuje działania w celu powrotu dziecka do rodziny; zapewnia dziecku dostęp do kształcenia dostosowanego do jego wieku i możliwości rozwojowych; obejmuje dziecko działaniami terapeutycznymi, zapewnia korzystanie z przysługujących świadczeń zdrowotnych,

The forms of family foster care are the following:

- 1) **foster families:**
 - a) related,
 - b) not-professional – placed in it may be not more than 3 children (except for numerous siblings),
 - c) professional – placed in it may be not more than 3 c children (except for numerous siblings) – among with there are also:
 - professional that performs the function of a family emergency house – shall receive a child on the basis of a court ruling, in case when a child was escorted by Police or Border Guard, upon consent of parents child or another person in the case referred to in Art. 12a of the Law on Counteracting Domestic Violence, dated 29th July 2005 (uniform text Journal of Laws 2015, item 1390),
 - professional specialized – shall receive in particular: children with a disability certificate or a certificate of high or moderate level of disability, children on the basis of the Law on Proceedings Involving Juveniles, dated 26th October X 1982 (uniform text Journal of Laws 2018 item 969), underage mothers with children,
- 2) **foster homes** – placed in it may be not more than 8 children (except for numerous siblings).

17. Institutional foster care shall be exercised in the form of:

- 1) **care and education centre**, which shall be exercised in the form of:
 - a) **an intervention** – provides immediate care for a child in the crisis situation, especially if it is required for the centre to place the child under immediate care,
 - b) **a family** – educates children of various age groups, including adolescents and those becoming independent; enables common education and care for numerous siblings; cooperate with a family foster care coordinator and a family assistant,
 - c) **a socialization** – provides a child with full-time care and education, and fulfil its needs, especially emotional, development, health, living, social and religious needs, implements a child assistance plan prepared in cooperation with a family assistant, enables contacts with parents and other close persons, unless otherwise decided by a court, takes actions aimed at the child's return to a family, provides a child with access to education adjusted to its age and development skills, provides a child with therapeutic actions, provides access to eligible healthcare services,

- d) **specjalistyczno-terapeutycznego** (od 2012 r.) – sprawuje opiekę nad dzieckiem o indywidualnych potrzebach, w szczególności: legitymującym się orzeczeniem o niepełnosprawności albo orzeczeniem o umiarkowanym lub znacznym stopniu niepełnosprawności; wymagającym stosowania specjalnych metod wychowawczych i specjalistycznej terapii; wymagającym wyrównywania opóźnień rozwojowych i edukacyjnych. Placówka zapewnia zajęcia wychowawcze, socjoterapeutyczne, korekcyjne, kompensacyjne, logopedyczne, terapeutyczne, rekompensujące braki w wychowaniu w rodzinie i przygotowujące do życia społecznego, a dzieciom niepełnosprawnym także odpowiednią rehabilitację i zajęcia rewalidacyjne;
- 2) **regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej** (od 2012 r.) – umieszczane są w niej dzieci, które ze względu na stan zdrowia wymagają stosowania specjalistycznej opieki i rehabilitacji i nie mogą zostać umieszczone w rodzinnej pieczy zastępczej lub w placówce opiekuńczo-wychowawczej. W tym samym czasie można w niej umieścić nie więcej niż 30 dzieci;
- 3) **interwencyjnego ośrodka preadopcyjnego** (od 2012 r.) – umieszcza się w nim dzieci do ukończenia pierwszego roku życia, które wymagają specjalistycznej opieki i w okresie oczekiwania na przysposobienie nie mogą zostać umieszczone w rodzinnej pieczy zastępczej. W ośrodku, w tym samym czasie można umieścić nie więcej niż 20 dzieci.

18. Dane o domach i zakładach pomocy społecznej dotyczą placówek, dla których organami prowadzącymi są: jednostki samorządu terytorialnego, stowarzyszenia, organizacje społeczne, kościoły i związki wyznaniowe, fundacje, osoby fizyczne i prawne.

Rodzaje domów i zakładów prezentuje się zgodnie z ustawą o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r. (tekst jednolity Dz. U. 2018 poz. 1508, późniejszymi zmianami).

19. Dane o świadczeniach pomocy społecznej prezentuje się zgodnie z ustawą o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r.

Zasitek stały przysługuje osobie całkowicie niezdolnej do pracy z powodu wieku lub niepełnosprawności.

Zasitek okresowy przysługuje osobie lub rodzinie ze względu na długotrwałą chorobę, niepełnosprawność, bezrobocie, możliwość utrzymania lub nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego.

Zasitek celowy przyznawany jest w celu zaspokojenia niezbędnej potrzeby bytowej, pokrycia części lub całości wydatków na świadczenia zdrowotne, zakupu żywności, opału, odzieży, niezbędnych przedmiotów użytku domowego, wykonania drobnych remontów i napraw w mieszkaniu, pokrycia kosztów pogrzebu. Może być przyznany osobie lub rodzinie, które poniosły straty w wyniku zdarzenia losowego, klęski żywiołowej lub ekologicznej.

d) **a specialist therapy** (since 2012) – provides care for a child with individual needs, in particular: a child with a disability certificate or a certificate of high or moderate level of disability, a child requiring the application of special education methods and specialist therapy, a child requiring dealing with their developmental and emotional retardation. The centre provides educational, sociotherapeutic, corrective, compensating, speech therapy, and therapeutic activities compensating for lacks in upbringing in a family and preparing for social life, as well as proper rehabilitation for disabled children;

2) **regional care and therapy centre** (since 2012) – a centre where children shall be placed, due to their health condition requiring specialist care and rehabilitation and cannot be placed in family foster care or a care and education centre. The total number of 30 children at most may be placed in a regional care and therapy centre at the same time;

3) **pre-adoptive intervention centre** (since 2012) – a centre where shall be placed children up to the 1 year old, requiring special care who, waiting for adoption, cannot be covered by family foster care. The total number of 20 children at most may be placed in a pre-adoptive intervention centre at the same time.

18. Data concerning social welfare homes and facilities are related to the institutions for which the founding bodies are: local government units, associations, social organizations, churches and religious associations, foundations, natural and legal persons.

Types of social welfare homes and facilities are presented in accordance with the Law on Social Assistance dated 12th March 2004 (uniform text Journal of Laws 2018 item 1508, with later amendments).

19. Data on social welfare benefits are presented according to the Act on Social Assistance of 12th March 2004.

A person entirely incapable of working due to age or disability is entitled to **permanent benefit**.

A person or a family is entitled to a **temporary benefit** because of long illness, disability, unemployment, perspective of remaining or becoming entitled to benefits from other systems of social security.

Appropriated benefit is offered in order to fulfill a necessary livelihood need, covering part or whole of expenditures on health treatment, purchase of food, liquid and solid fuels, clothes, goods necessary for routine household maintenance, making small repairs in the dwelling, covering burial costs.

The benefit may be given to a person or a family that incurred losses in result of fortuitous event, or natural or ecological disaster.

TABL. 1 (157). **PRACOWNICY MEDYCZNI^a**
 Stan w dniu 31 grudnia
 MEDICAL PERSONNEL^a
 As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Lekarze	1946	2025	1897	Doctors
w tym kobiety	982	998	904	of which women
Lekarze dentyści	286	386	363	Dentists
w tym kobiety	194	272	267	of which women
Farmaceuci	572	641	617	Pharmacists
w tym kobiety	434	506	486	of which women
Pielęgniarki	4927	4989	4884 ^b	Nurses
Położne	485	505	510 ^c	Midwives
Fizjoterapeuci	643	653	635	Physiotherapists and rehabilitants
Diagności laboratoryjni ^d	244	201	193	Laboratory diagnosticians ^d

a Patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 212. b–c W tym magistrzy: b – pielęgniarstwa – 435, c – położnictwa – 66. d Analitycy medyczni i inni pracownicy z wyższym wykształceniem, np. chemicy, fizycy, mikrobiolodzy.

Źródło: dane Ministerstwa Zdrowia, Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji, a w przypadku farmaceutów – tylko w zakresie pracujących w aptekach szpitalnych.

a See general notes, item 3 on page 212. b–c Of which masters: b – of nursing – 435, c – of midwifery – 66. d Medical analysts and other employees by tertiary education, i.e. chemists, physicists, microbiologists.

Source: data of the Ministry of Health, the Ministry of Interior and Administration and regard to pharmacists – only in the scope of the pharmacists employed with hospital's pharmacies.

TABL. 2 (158). **LEKARZE SPECJALIŚCI^a**
 Stan w dniu 31 grudnia
 DOCTORS SPECIALISTS^a
 As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2015	2017	2018	SPECIFICATION
LEKARZE	1312	1390	1291	DOCTORS
w tym specjaliści w zakresie:				of which specialists in the field of:
Anestezjologii i intensywnej terapii	74	93	89	Anesthesiology and intensive therapy
Chirurgii ^b	222	235	211	Surgery ^b
Chorób płuc	40	39	37	Respiratory diseases
Chorób wewnętrznych	146	140	134	Internal diseases
Dermatologii ^c i wenerologii	19	22	19	Dermatology ^c and venereology
Kardiologii	50	62	60	Cardiology
Medycyny rodzinnej	122	132	124	General practitioners
Neurologii ^{cd}	55	61	52	Neurology ^{cd}
Okulistyki	45	50	31	Ophthalmology
Onkologii ^e	6	9	9	Oncology ^e
Otolaryngologii ^{cf}	38	37	35	Otolaryngology ^{cf}
Pedii	78	76	92	Paediatrics
Położnictwa i ginekologii	116	126	126	Obstetrics and gynaecology
Psychiatrii ^c	48	51	48	Psychiatry ^c
Radiodiagnostyki ^g	26	22	20	Radiology ^g

a Patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 212 i ust. 4 na str. 213. b Chirurgii ogólnej, dziecięcej, klatki piersiowej, ortopedii i traumatologii, ortopedii i traumatologii narządu ruchu, neurochirurgii, chirurgii onkologicznej, plastycznej i szczękowej, kardiochirurgii oraz urologii i chirurgii naczyniowej. c Łącznie ze specjalistami dziecięcymi. d–g Także: d – neuropatologii, e – patologii onkologicznej oraz onkologii i hematologii, f – otorynolaryngologii, g – radioterapii onkologicznej i radiologii dziecięcej.

a See general notes, item 3 on page 212 and item 4 on page 213. b General, pediatric and thoracic surgery, orthopaedics and traumatology, orthopaedics and traumatology of locomotor system, neurosurgery, oncological, plastic and maxillofacial surgery, cardiosurgery as well as urology and vascular surgery. c Including children's specialists. d–g Also: d – neuropathology, e – oncological pathology, oncology and hematology, f – otorynolaryngology, g – oncological radiotherapy and pediatric radiology.

TABL. 2 (158). **LEKARZE SPECJALIŚCI^a (dok.)**
Stan w dniu 31 grudnia
DOCTORS SPECIALISTS^a (cont.)
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2015	2017	2018	SPECIFICATION
LEKARZE SPECJALIŚCI (w % ogółu lekarzy)	67,4	68,6	68,1	SPECIALISTS (in % of total doctors)
LEKARZE DENTYŚCI	79	79	79	DENTISTS
w tym lekarze dentyści ze specjalizacją:				of which dentists with specialisation:
Chirurgii stomatologicznej	14	14	14	Oral surgery
Chirurgii szczękowo-twarzowej	1	1	2	Maxillo-facial surgery
Ortodoncji	18	15	16	Orthodontics
Periodontologii (paradontologii)	6	6	6	Periodontology (paradontics)
Protetyki stomatologicznej	23	22	22	Dental prosthetics
Stomatologii dziecięcej	3	5	5	Children's dentistry
Stomatologii zachowawczej	13	16	14	Restorative dentistry
LEKARZE DENTYŚCI ZE SPECJALIZACJĄ (w % ogółu lekarzy dentyistów)	27,6	20,5	21,8	DENTAL SPECIALISTS (in % of total dentist)

a Patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 212 i ust. 4 na str. 213.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Zdrowia oraz Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji.

a See general notes, item 3 on page 212 and item 4 on page 213.

S o u r c e: data of the Ministry of Health and the Ministry of Interior and Administration.

TABL. 3 (159). **AMBULATORYJNA OPIEKA ZDROWOTNA^a**
OUT-PATIENT HEALTH CARE^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Przychodnie (stan w dniu 31 XII)	538	546	561	Out-patients departments (as of 31 XII)
miasta	387	397	414	urban areas
wieś	151	149	147	rural areas
Praktyki lekarskie ^b (stan w dniu 31 XII)	255	246	241	Doctors practices ^b (as of 31 XII)
miasta	201	192	191	urban areas
wieś	54	54	50	rural areas
Porady udzielone ^c w tys.	7258,0	7378,9*	7447,7	Consultations provided ^c in thousands
miasta	5996,6	6081,9*	6267,9	urban areas
wieś	1261,4	1297,0*	1179,9	rural areas
lekarskie	6608,8	6724,1*	6793,3	doctors
w tym specjalistyczne	2255,6	2239,4	2296,4	of which specialised
stomatologiczne	649,2	654,8	654,5	stomatological

a Patrz uwagi ogólne, ust. 1 na str. 212. b Dane obejmują praktyki, które podpisały kontrakty z NFZ lub z przychodniami. c Łącznie z poradami finansowanymi przez pacjentów (środki niepubliczne).

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Zdrowia, Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji oraz Głównego Urzędu Statystycznego.

a See general notes, item 1 on page 212. b Data concern medical practices that have signed contract with National Health Fund or health care facilities. c Including consultations paid by patients (non-public funds).

S o u r c e: data of the Ministry of Health, the Ministry of Interior and Administration and the Central Statistical Office.

TABL. 4 (160). **STACJONARNA OPIEKA ZDROWOTNA^a**
IN-PATIENT HEALTH CARE^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2015	2017	2018	SPECIFICATION
ZAKŁADY – stan w dniu 31 XII FACILITIES – as of 31 XII				
Szpitala ogólne ^b	28	31	30	General hospitals ^b
Szpitala psychiatryczne	3	3	3	Psychiatric hospital
Ośrodki leczenia alkoholowego	1	1	1	Detoxification centres
Ośrodki rehabilitacyjne dla narkomanów	–	–	–	Addiction recovery centres
Regionalne ośrodki psychiatrii sądowej	1	1	1	Regional centres of forensic psychiatry
Zakłady opiekuńczo-lecznicze ^c	19	18	20	Chronic medical care homes ^c
Zakłady pielęgnacyjno-opiekuńcze ^c	–	1	2	Nursing homes ^c
Hospicja	2	3	3	Hospice
Oddziały opieki paliatywnej	3	2	2	Palliative care wards
Lecznictwo uzdrowiskowe:				Health resort treatment:
sanatoria	–	–	–	sanatoria
szpitale	–	–	–	hospitals
ŁÓŻKA W ZAKŁADACH – stan w dniu 31 XII BEDS IN FACILITIES – as of 31 XII				
Szpitala ogólne ^d	4604	4569	4418	General hospitals ^d
Szpitala psychiatryczne	804	802	773	Psychiatric hospital
Ośrodki leczenia alkoholowego	88	88	88	Detoxification centres
Ośrodki rehabilitacyjne dla narkomanów	–	–	–	Addiction recovery centres
Regionalne ośrodki psychiatrii sądowej	75	75	75	Regional centres of forensic psychiatry
Zakłady opiekuńczo-lecznicze ^c	1018	929	1042	Chronic medical care homes ^c
Zakłady pielęgnacyjno-opiekuńcze ^c	–	7	47	Nursing homes ^c
Hospicja	32	35	52	Hospice
Oddziały opieki paliatywnej	46	26	29	Palliative care wards
Lecznictwo uzdrowiskowe:				Health resort treatment:
sanatoria	–	–	–	sanatoria
szpitale	–	–	–	hospitals
LECZENI IN-PATIENTS				
Szpitala ogólne ^e	165696	163758	158131	General hospitals ^e
Szpitala psychiatryczne	14368	14690	14132	Psychiatric hospital
Ośrodki leczenia alkoholowego	957	906	697	Detoxification centres
Ośrodki rehabilitacyjne dla narkomanów	–	–	–	Addiction recovery centres
Regionalne ośrodki psychiatrii sądowej	79	97	109	Regional centres of forensic psychiatry
Zakłady opiekuńczo-lecznicze ^c	2046	1824	1864	Chronic medical care homes ^c
Zakłady pielęgnacyjno-opiekuńcze ^c	–	92	127	Nursing homes ^c
Hospicja	397	520	499	Hospice
Oddziały opieki paliatywnej	648	390	461	Palliative care wards
Lecznictwo uzdrowiskowe – kuracjusze:				Health resort treatment patients:
sanatoria	–	–	–	sanatoria
szpitale	–	–	–	hospitals

a Patrz uwagi ogólne ust. 1 na str. 212. b Patrz uwagi ogólne, ust. 6 na str. 213. c Łącznie z zakładami typu psychiatrycznego. d Łącznie z łózkami i inkubatorami dla noworodków. e Bez międzyoddziałowego ruchu chorych.

Ź r ó d ł o: w zakresie szpitali ogólnych oraz zakładów opieki długoterminowej – dane Ministerstwa Zdrowia oraz Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji, w zakresie zakładów psychiatrycznych – dane Instytutu Psychiatrii i Neurologii.

a See general notes, item 1 on page 212. b See general notes, item 6 on page 213. c Including psychiatric types facilities. d Including beds and incubator for newborns. e Excluding inter-ward patient transfer.

S o u r c e: in regard to general hospitals and to long-term facilities – data of the Ministry of Health and the Ministry of Interior and Administration, in regard to psychiatric facilities – data of the Institute of Psychiatry and Neurology.

TABL. 5 (161). **SZPITALA OGÓLNE^a**
GENERAL HOSPITALS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Szpitala ogólne (stan w dniu 31 XII)	28	31	30	General hospitals (as of 31 XII)
Łóżka (stan w dniu 31 XII)	4604	4569	4418	Beds (as of 31 XII)
na 10 tys. ludności	46,2	46,1	44,8	per 10 thousand population
w tym na oddziałach:				of which in specified wards:
chorób wewnętrznych	918	944	846	internal diseases
w tym kardiologicznych ^b	175	164	161	of which cardiological ^b
chirurgicznych	1074	1067	986	surgical
pediatrycznych	293	293	278	paediatric
ginekologiczno-położniczych	464	489	458	gynaecological-obstetric
onkologicznych	94	57	57	oncological
intensywnej terapii	80	73	81	intensive therapy
zakaźnych	55	55	55	communicable
gruźlicy i chorób płuc	281	281	242	tubercular and pulmonary
dermatologicznych	38	38	38	dermatological
neurologicznych	80	80	80	neurological
psychiatrycznych	82	82	80	psychiatric
Leczeni ^c w tys.....	165,7	163,8	158,1	In patients ^c in thousands
w tym na oddziałach ^d :				of which in specified wards ^d :
chorób wewnętrznych	47,3	44,8	40,0	internal diseases
w tym kardiologicznych ^b	13,8	11,0	10,5	of which cardiological ^b
chirurgicznych	48,6	48,3	48,1	surgical
pediatrycznych	12,8	11,4	11,4	paediatric
ginekologiczno-położniczych	25,7	28,8	27,5	gynaecological-obstetric
onkologicznych	4,5	3,3	3,2	oncological
intensywnej terapii	2,1	2,2	2,2	intensive therapy
zakaźnych	1,9	1,6	1,7	communicable
gruźlicy i chorób płuc	9,5	9,2	8,9	tubercular and pulmonary
dermatologicznych	1,1	1,1	1,2	dermathological
neurologicznych	3,2	3,2	3,3	neurological
psychiatrycznych	1,1	1,0	1,0	psychiatric
Wypisani w tys.	159,4	157,4	151,8	Discharges in thous.
Zmarli w tys.....	4,3	4,3	4,5	Deaths in thous.
Leczeni na: 10 tys. ludności	1935	1919	1858	In-patients per: 10 thousand population
1 łóżko ^e	44,1	43,5	43,4	bed ^e
Przeciętny pobyt chorego w dniach	5,7	5,6	5,7	Average patient stay in days
Przeciętne wykorzystanie łóżka w dniach	238	233	234	Average bed use in days

a Patrz uwagi ogólne, ust. 6 na str. 213. b Łącznie z oddziałami intensywnej nadzoru kardiologicznego. c Bez międzyoddziałowego ruchu chorych. d Łącznie z międzyoddziałowym ruchem chorych. e Bez łóżek i inkubatorów dla noworodków na oddziałach neonatologicznych.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Zdrowia oraz Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji.

a See general notes, item 6 on page 213. b Including intensive cardiological care wards Including. c Excluding inter-ward patient transfer. d Including inter-ward patient transfer. e Excluding beds and incubators for newborns on neonatology wards.

S o u r c e: data of the Ministry of Health and the Ministry of Interior and Administration.

TABL. 6 (162). **RATOWNICTWO MEDYCZNE I POMOC DORAŻNA^a**
Stan w dniu 31 grudnia
EMERGENCY MEDICAL SERVICES AND FIRST-AID^a
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Zespoły ratownictwa medycznego	41	42	42	42	Ambulance emergency rescue teams
podstawowe	25	24	26	26	basic
specjalistyczne	16	18	16	16	specialist
Szpitalne oddziały ratunkowe	5	7	7	7	Hospital emergency wards
Izby przyjęć ^b	3	4	4	4	Admission-rooms ^b
Lotnicze pogotowie ratunkowe ^c	–	–	1	1	Medical air rescue ^c
Wyjazdy na miejsce zdarzenia ^d :					Calls to the occurrence places ^d :
w tysiącach	65,8	65,9	71,5	73,5	in thousands
na 1000 ludności	64,6	66,0	72,1	74,4	per 1000 population
Osoby, którym udzielono świadczenia zdrowotnego w miejscu zdarzenia ^d :					Persons who received health care benefits in the place of occurrence ^d :
w tysiącach	66,3	66,2	71,8	73,7	in thousands
w tym:					of which:
dzieci i młodzież do 18 lat	2,8	2,8	3,5	3,8	children and youth up to 18 years of age
w wieku 65 lat i więcej	26,7	25,7	28,6	35,1	aged 65 and more
na 1000 ludności	65,0	66,3	72,4	74,6	per 1000 population

a Patrz uwagi ogólne, ust. 10 na str. 213. b Komórki organizacyjne szpitali zgłoszone do współpracy z ratownictwem medycznym. c Samolot lub śmigłowiec wraz z załogą, tj. pilotem i osobami udzielającymi pierwszej pomocy lub podejmującymi medyczne działania ratunkowe. d W ciągu roku.

a See general notes, item 10 on page 213. b Organizational cells of hospitals applied to co-operate with emergency medical system. c Airplane or helicopter, including crew, i.e. pilot and people giving first aid or acting as medical rescue. d During the year.

TABL. 7 (163). **APTEKI OGÓLNODOSTĘPNE I PUNKTY APTECZNE^a**
Stan w dniu 31 grudnia
PUBLIC PHARMACIES AND PHARMACEUTICAL OUTLETS^a
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Apteki	279	314	335	319	Pharmacies
w tym prywatne	279	314	335	319	of which private
w tym na wsi	51	48	47	45	of which in rural areas
Punkty apteczne	38	47	43	40	Pharmaceutical outlets
w tym na wsi	38	47	41	38	of which in rural areas
Liczba ludności na:					Population per:
1 aptekę i punkt apteczny	3209	2759	2619	2748	pharmacy and pharmaceutical outlet
w tym na wsi	5442	5040	5312	5550	of which in rural areas
1 aptekę	3646	3172	2955	3092	pharmacy
w tym na wsi	9496	9976	9946	10237	of which in rural areas
Farmaceuci pracujący w aptekach i w punktach aptecznych	474	530	583*	561	Pharmacists employed in pharmacies and pharmaceutical outlets

a Patrz uwagi ogólne, ust. 11 na str. 214.
a See general notes, item 11 on page 214.

TABL. 8 /164/. **KRWIODAWSTWO^a**
BLOOD DONATION^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Regionalne centra (stan w dniu 31 XII)	1	1	1	1	Regional centres (as of 31 XII)
Oddziały terenowe (stan w dniu 31 XII)	4	4	4	4	Local branches (as of 31 XII)
Krwiodawcy w tys.	14,8	13,8	13,6	13,5	Blood donors in thousands
w tym honorowi	14,8	13,8	13,6	13,5	of which honorary blood donors

a Bez danych Ministerstwa Obrony Narodowej i Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji.
a Excluding data of the Ministry of National Defence and the Ministry of Interior and Administration.

TABL. 8 (164). **KRWIODAWSTWO^a (dok.)**
BLOOD DONATION^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Liczba donacji ^b krwi pełnej w tys.	27,4	28,9	29,0	29,4	Number of collected donations ^b of whole blood in thousands
Wyprodukowana liczba jednostek świeżo mrożonego osocza (FFP) ^c w tys.	29,2	28,5	28,7	28,9	Number of prepared units of fresh frozen plasma (FFP) ^c in thousands

a Bez danych Ministerstwa Obrony Narodowej i Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji. b Donacja jest to pobranie krwi lub jej składnika do celów klinicznych, diagnostycznych lub produkcyjnych. c Jedna jednostka świeżo mrożonego osocza równa się 200 ml, jeden litr osocza równa się 5 jednostkom.

Źródło: dane Narodowego Centrum Krwi.

a Excluding data of the Ministry of National Defence and the Ministry of Interior and Administration. b Donation is collection of blood components for clinical, diagnostic or manufacturing purposes. c One unit of freshly frozen plasma equals 200 ml, one litre of plasma equals 5 units.

Source: data of the National Blood Centre.

TABL. 9 (165). **ZACHOROWANIA NA NIEKTÓRE CHOROBY ZAKAŻNE I ZATRUCIA**
INCIDENCE OF INFECTIOUS DISEASES AND POISONINGS

CHOROBY	2010 2015 2017 2018				2010 2015 2017 2018				DISEASES
	w liczbach bezwzględnych in absolute numbers				na 100 tys. ludności per 100 thousand population				
Gruźlica	132	165	133	127	13,0	16,5	13,4	12,9	Tuberculosis
Tężec	1	1	–	–	0,1	0,1	–	–	Tetanus
Krzusiec	8	62	41	12	0,8	6,2	4,1	1,2	Whooping cough
Odra	–	1	–	12	–	0,1	–	1,2	Measles
Wirusowe zapalenie wątroby:									Viral hepatitis:
typ A	2	1	19	8	0,2	0,1	1,9	0,8	type A
typ B	122	80	67	76	12,0	8,0	6,8	7,7	type B
typ C	85	88	88	72	8,3	8,8	8,9	7,3	type C
Różyczka	428	48	12	10	42,0	4,8	1,2	1,0	Rubella
AIDS ^a	6	4	2	2	0,6	0,4	0,2	0,2	AIDS ^a
Salmonellozy	154	190	210	295	15,1	19,0	21,2	29,9	Other salmonella infections
Czerwonka bakteryjna	–	–	–	1	–	–	–	0,1	Shigellosis
Inne bakteryjne zatrucia pokarmowe	4	13	6	3	0,4	1,3	0,6	0,3	Other bacterial foodborne intoxications
Biegunki u dzieci w wieku do lat 2 ^b	740	1004	730	884	385,4	602,3	417,2	508,0	Acute diarrhoea in children under 2 years ^b
Szkarlatyna (pionica)	417	666	483	440	40,9	66,7	48,7	44,5	Scarlet fever
Bakteryjne zapalenie opon mózgowych i/lub mózgu	27	23	17	21	2,7	2,3	1,7	2,1	Bacterial meningitis and/or encephalitis
Wirusowe zapalenie opon mózgowych	84	38	35	99	8,2	3,8	3,5	10,0	Viral meningitis
Wirusowe zapalenie mózgu	8	6	5	12	0,8	0,6	0,5	1,2	Viral encephalitis
Świnka (zapalenie przy- usznicy nagminne)	94	71	46	65	9,2	7,1	4,6	6,6	Mumps
Włośnica	–	–	–	1	–	–	–	0,1	Trichinellosis
Grypa ^c	26370	65365	68252	73179	2589,0	6543,8	6886,1	7406,7	Influenza ^c
Choroby weneryczne	24	44	59	55	2,4	4,4	6,0	5,6	Veneral diseases
Szczepieni przeciw wście- kliźnie	110	89	122	133	10,8	8,9	12,3	13,5	Rabies vaccinations

a Dane nieostateczne z uwagi na specyfikę choroby. b Wskaźnik obliczono na 10 tys. dzieci w wieku do lat 2. c Łącznie z podejrzeniami zachorowań.

Źródło: dane Narodowego Instytutu Zdrowia Publicznego – PZH (na podstawie rejestru chorób zakaźnych prowadzonego przez stacje sanitarno-epidemiologiczne), Instytutu Gruźlicy i Chorób Płuc oraz Instytutu Wenerologii Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego.

a Preliminary data because of specific features of the disease. b Ratio calculated per 10 thousand children up to the age of 2. c Including influenza-like illness.

Source: data of the National Institute of Public Health – NIH (on the ground of register of infectious diseases kept by sanitary and epidemiological stations), the Tuberculosis and Lung Diseases Institute and the Institute of Venereology of the Medical University of Warsaw.

TABL. 10 (166). **ŻŁOBKI^a I KLUBY DZIECIĘCE**
Stan w dniu 31 grudnia
NURSERY^a AND CHILDREN'S CLUBS
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Żłobki	12	57	71	88	Nurseries
w tym publiczne	12	25	27	31	of which public
Oddziały żłobkowe przy przedszkolach	11	5	7	3	Nursery wards of nursery schools
Kluby dziecięce	8	8	8	Children's clubs
w tym publiczne	of which public
Miejsca w tys.	1,2	2,9	3,5	4,3	Places in thousands
w żłobkach	1,2	2,8	3,4	4,2	in nurseries
w klubach dziecięcych	0,1	0,1	0,1	in children's clubs
Dzieci przebywające (w ciągu roku) w tys.	2,0	4,4	5,0	6,2	Children staying (during the year) in thousands
w żłobkach	2,0	4,2	4,9	6,0	in nurseries
w klubach dziecięcych	0,2	0,1	0,2	in children's clubs
Miejsca w żłobkach i klubach dziecięcych na 1000 dzieci w wieku do lat 3 w miastach	80,6	231,7	263,0	310,6	Places in nurseries and children's clubs per 1000 children up to the age of 3 in urban areas
Dzieci przebywające w żłobkach i klubach dziecięcych: na 1000 dzieci w wieku do lat 3	42,9	112,1	125,1	158,1	Children staying in nurseries and children's clubs: per 1000 children up to the age of 3
na 100 miejsc	102,2	94,6	91,8	95,9	per 100 places

a Miejsca i dzieci – łącznie z oddziałami żłobkowymi.

a Places and children – including nursery wards.

TABL. 11 (167). **PLACÓWKI WSPARCIA DZIENNEGO**
DAY-SUPPORT CENTRES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	placówki ^a centres ^a				wychowankowie w tys. residents in thousands				
O G Ó Ł E M	122	98	100	102	4,1	2,9	2,8	2,7	TOTAL
Opiekuńcze	97	78	68	68	3,1	1,9	1,9	1,7	General care
Specjalistyczne	25	14	11	11	1,0	0,7	0,4	0,4	Specialized
Praca podwórkowa	2	18	18	.	0,1	0,3	0,3	Street work
W połączonych formach	4	3	5	.	0,2	0,1	0,2	In a combination of the forms

a Stan w dniu 31 grudnia.

a As of 31st December.

TABL. 12 (168). **RODZINNA PIECZA ZASTĘPCZA^a**
Stan w dniu 31 grudnia
FAMILY FOSTER CARE^a
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Rodziny zastępcze	1057	987	1005	968	Foster families
Spokrewnione.....	850	635	639	604	Related
dzieci ^b	1230	802	796	757	children ^b
Niezawodowe	180	314	323	316	Non-professional
dzieci ^b	325	423	440	445	children ^b
Zawodowe ^c	27	38	43	48	Professional ^c
dzieci ^b	102	121	138	148	children ^b
Rodzinne domy dziecka	19	20	21	Foster homes
dzieci ^d	126	117	123	children ^d

a Od 2012 r. niektóre dane nie są w pełni porównywalne z danymi za lata poprzednie z powodu zmiany przepisów prawnych. b Do 2011 r. – w wieku do 18 lat, od 2012 r. – w wieku do 25 lat. c Do 2011 r. rodziny zastępcze zawodowe niespokrewnione z dzieckiem. d W wieku do 25 lat.

a Since 2012 some data are not fully comparable with data for previous years due to changes of the provisions of the law. b Until 2011 up to the age of 18, since 2012 up to the age of 25. c Until 2011 professional, not related to the child foster families. d Up to the age of 25.

TABL. 13 (169). **INSTYTUCJONALNA PIECZA ZASTĘPCZA^a**
INSTITUTIONAL FOSTER CARE^a

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2017	2018	2010	2015	2017	2018	2010	2015	2017	2018
	placówki ^b centres ^b				wychowankowie ^b residents ^b				wolontariusze volunteers			
Placówki opiekuńczo-wychowawcze Care and education centres	17	24	23	24	521	540	461	469 ^c	61	46	10	22
interwencyjne intervention	-	1	1	1	-	13	15	14	-	-	-	-
rodzinne family	1	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-
socializacyjne socialization	11	22	22	21	340	504	446	403	60	46	10	16
specjalistyczno-terapeutyczne specialist therapy	.	1	-	-	.	23	-	-	.	-	-	-
łącznie zadania placówek ^d ... combining tasks of the centres ^d	5	-	-	2	178	-	-	52	1	-	-	6
Regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne Regional care and therapy centres	.	-	-	-	.	-	-	-	.	-	-	-
Interwencyjne ośrodki preadopcyjne Pre-adoptive intervention centres	.	-	-	-	.	-	-	-	.	-	-	-

a Patrz uwagi ogólne, ust. 17 na str. 215. b Stan w dniu 31 grudnia. c W tym 12 wychowanków w wieku 0–3 lata i 23 w wieku 4–6 lat oraz 8 sierot i 35 niepełnosprawnych. d Łączące zadania placówek interwencyjnych, socializacyjnych i specjalistyczno-terapeutycznych; do 2011 – placówki wielofunkcyjne.

a See general notes, item 17 on page 215. b As of 31st December. c Of which 12 residents at age 0–3 and 23 at age 4–6, 8 orphans and 35 disabled. d Combining tasks of the intervention, specialization and specialist therapy centres; until 2011 – multi-functional centres.

TABL. 14 (170). **POMOC SPOŁECZNA STACJONARNA**
Stan w dniu 31 grudnia
STATIONARY SOCIAL WELFARE
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Domy i zakłady (bez filii)	49	49	57	60	Homes and facilities (excluding subbranches)
Miejsca^a	3538	3916	4179	4307	Places^a
na 10 tys. ludności	34,8	39,3	42,2	43,7	per 10 thousand population
Mieszkańcy^a	3711	3711	3966	4083	Residents^a
w tym kobiety	1505	1691	1874	1940	of which women
w tym do 18 lat	50	146	101	100	of which up to age 18
w tym umieszczeni w ciągu roku	748	843	1022	1126	of which placed within during the year
na 10 tys. ludności	36,5	37,3	40,1	41,4	per 10 thousand population
Osoby oczekujące na umieszczenie	323	181	226	328	Persons awaiting a place

a Łącznie z filiami.

a Including branches.

TABL. 15 (171). **PLACÓWKI STACJONARNEJ POMOCY SPOŁECZNEJ WEDŁUG GRUP MIESZKAŃCÓW**
Stan w dniu 31 grudnia
STATIONARY SOCIAL WELFARE FACILITIES BY GROUPS OF RESIDENTS
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Domy i zakłady (bez filii)^a	49	49	57	60	Homes and facilities (excluding branches)^a
w których mogą przebywać:					in which may be:
Osoby w podeszłym wieku	18	18	25	24	Aged persons
Przewlekłe somatycznie chorzy	7	8	8	9	Chronically ill with somatic disorders
Dorośli niepełnosprawni intelektualnie	7	9	11	10	Mentally retarded
Dzieci i młodzież niepełnosprawna intelektualnie	5	6	6	6	Children and young mentally retarded
Przewlekłe psychicznie chorzy	5	3	3	3	Chronically mentally ill
Niepełnosprawni fizycznie	2	3	5	6	Physically handicapped
Matki z małoletnimi dziećmi i kobiety w ciąży	4	4	4	4	Mothers with dependent children and pregnant women
Bezdomni	10	8	9	12	Homeless
Inne osoby	-	3	3	3	Other persons
Mieszkańcy w domach i zakładach^b dla:	3711	3711	3966	4083	Residents in homes and facilities^b for:
Osób w podeszłym wieku	1027	941	1245	1199	Aged persons
Przewlekłe somatycznie chorych	531	403	375	462	Chronically ill with somatic disorders
Dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie	405	625	737	736	Mentally retarded
Dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie	313	235	134	126	Children and young mentally retarded
Przewlekłe psychicznie chorych	662	837	836	838	Chronically mentally ill
Niepełnosprawnych fizycznie	98	100	135	149	Physically handicapped
Matki z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży	157	150	101	112	Mothers with dependent children and pregnant women
Bezdomnych	518	392	384	445	Homeless
Innych osób	-	28	19	16	Other persons

^a W dalszym podziale placówki mogą być wykazane kilkakrotnie, gdyż jedna placówka może być przeznaczona dla kilku grup mieszkańców. ^b Łącznie z filiami.

^a In the division facilities may be shown several times, because one facility may be designed for few group of residents. ^b Including branches.

TABL. 16 (172). **ŚWIADCZENIA POMOCY SPOŁECZNEJ^a**
Stan w dniu 31 grudnia
SOCIAL ASSISTANCE BENEFITS^a
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	Korzystający ^b Beneficiaries ^b	Udzielone świadczenia w tys. zł Benefits granted in thousand PLN	SPECIFICATION	
O G Ó Ł E M	2010 2015 2017 2018	42957 37239 31862 28690	91930,0 93701,9 92299,5 86777,7	T O T A L
Pomoc pieniężna	27874	58326,5	Monetary assistance	
w tym:			of which:	
Zasiłek stały	4400	22061,8	Permanent benefit	
Zasiłek okresowy	8502	19933,5	Temporary benefit	

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 19 na str. 216. ^b W podziale według form świadczeń korzystający mogą być wykazani kilkakrotnie.
^a See general notes, item 19 on page 216. ^b Under the item benefits, recipients may be shown several times.

TABL. 16 (172). ŚWIADCZENIA POMOCY SPOŁECZNEJ^a (dok.)

Stan w dniu 31 grudnia

SOCIAL ASSISTANCE BENEFITS^a (cont.)

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	Korzystający ^b Beneficiaries ^b	Udzielone świadczenia w tys. zł Benefits granted in thousand PLN	SPECIFICATION
Pomoc pieniężna (dok.)			Monetary assistance (cont.)
w tym:			of which:
Zasilek celowy	14876	15946,0	Appropriated benefit
Pomoc na usamodzielnienie oraz na kontynuowanie nauki	36	139,3	Assistance to reach self-dependence and to continue education
Pomoc niepieniężna	15048	28451,3	Non-monetary assistance
w tym:			of which:
Schronienie	481	2525,9	Shelter
Posiłek	10651	8973,5	Meal
Ubranie	1	0,2	Clothing
Sprawienie pogrzebu	114	255,1	Burial
Usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze	3755	16681,7	Attendance services and specialized attendance services
Pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, zatrudnienia i na zagospodarowanie	27	14,6	Assistance in gaining adequate housing conditions, gaining employment and for running one's own household

a Patrz uwagi ogólne, ust. 19 na str. 216. b W podziale według form świadczeń korzystający mogą być wykazani kilkakrotnie.
Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

a See general notes, item 19 on page 216. b Under the item benefits, recipients may be shown several times.

S o u r c e: data of the Ministry of Family, Labour and Social Policy.

DZIAŁ XI KULTURA. TURYSTYKA. SPORT

CHAPTER XI CULTURE. TOURISM. SPORT

Uwagi ogólne

Kultura

1. **Książka** jest to wydawnictwo zwarte o objętości powyżej 48 stron, **broszura** – o objętości od 5 do 48 stron. Wydawnictwa te zaliczane są do wydawnictw nieperiodycznych.

2. Gazety i czasopisma są to wydawnictwa periodyczne. **Gazety** (periodyki informacji ogólnej) są to wydawnictwa będące przede wszystkim źródłem informacji o bieżących wydarzeniach krajowych i zagranicznych. **Czasopisma** (inne periodyki) są to wydawnictwa omawiające problemowo zagadnienia społeczne, polityczne i gospodarcze, specjalistyczne – fachowe i naukowe, a także wydawnictwa urzędowe.

3. Do **księgozbioru** bibliotek publicznych zaliczono książki i broszury oraz gazety i czasopisma.

Czytelnik (użytkownik aktywnie wypożyczający) to użytkownik zarejestrowany, który wypożyczył na zewnątrz co najmniej jedną pozycję w ciągu roku.

4. W muzeach jako **muzealia** wykazano rzeczy ruchome i nieruchomości wpisane do inwentarza muzealiów.

5. Informacje dotyczące **galerii sztuki** obejmują jednostki, których podstawowym rodzajem działalności jest wystawiennictwo.

6. Informacje o **teatrach i instytucjach muzycznych** oraz **przedsiębiorstwach estradowych** dotyczą profesjonalnych jednostek artystycznych i rozrywkowych prowadzących regularną działalność sceniczną.

W liczbie teatrów uwzględniono jednostki wyodrębnione pod względem prawnym, organizacyjnym i ekonomiczno-finansowym, prowadzące jednorodną działalność sceniczną, niezależnie od liczby posiadanych scen.

Jednostki pogrupowano wyodrębniając:

- działalność **teatrów dramatycznych i lalkowych**,
- działalność **teatrów muzycznych**, obejmującą działalność sceniczną oper, operetek, musicali i baletów,
- działalność koncertową **filharmonii, orkiestr i chórów**,
- działalność **rozrywkową estradową**.

7. Informacje o działalności **centrów kultury, domów i ośrodków kultury, klubów i świetlic** opracowano na podstawie sprawozdawczości rocznej (do 2011 r. – na podstawie badania cyklicznego przeprowadzanego co 2 lata).

General notes

Culture

1. **A book** is understood as a publication containing more than 48 pages, while **a pamphlet** contains from 5 to 48 pages. These publications are considered to be non-periodic publications.

2. Newspapers and magazines are periodic publications. **Newspapers** (general information periodicals) are publications being primarily a source of information regarding current domestic and foreign events. **Magazines** (other periodicals) are publications addressing social, political and economic, specialised and scientific issues as well as government publications.

3. Books and pamphlets as well as newspapers and magazines constitute **the collection** of public libraries.

Reader/borrower (user actively borrowing books) is a person registered in the library, who borrowed at least one volume in reported year.

4. Movable subjects and real estate registered in exhibit inventory are presented as **exhibits** in museums.

5. Information concerning **art galleries** includes entities in which exhibiting is the basic type of activity.

6. Information regarding **theatres and music institutions** as well as **entertainment enterprises** concerns professional, artistic and entertainment entities conducting regular performances.

Theatres include entities, distinguished in terms of their legal, organisational, economic and financial status, conducting uniform performing activity, regardless of the number of stages possessed.

Entities are grouped comprising:

- the activity of **dramatic and puppet theatres**,
- the activity of **music theatres**, including opera, operetta, musical and ballet performances,
- the concert activity of **philharmonic halls, orchestras and choirs**,
- **entertainment activities**.

7. Information concerning the activity of **centres of culture, cultural centres and establishments, clubs and community centres** was compiled on the basis on annual reporting data (to 2011 – on the basis of periodic surveys conducted every two years).

8. Informacje o **kinach** dotyczą działalności kin ogólnie dostępnych, tj. powołanych do publicznego udostępniania filmów w formie projekcji na seansach filmowych, bez względu na rodzaj stosowanego nośnika filmu (taśma światłoczuła, taśma magnetyczna eksploatowana w technice wideo, nośnik cyfrowy). Wśród kin stałych wyróżnia się **minipleksy** – posiadające od 3 do 7 sal i **multipleksy** – posiadające 8 sal i więcej.

9. Dane o **abonentach radiowych i telewizyjnych** dotyczą osób i instytucji, które uiściły opłaty abonamentowe uprawniające do korzystania z urządzeń odbiorczych radiofonii bezprzewodowej oraz z odbiorczych urządzeń telewizyjnych. Dane dotyczą także osób korzystających – na mocy szczególnych przepisów – z prawa do bezpłatnego korzystania z urządzeń odbiorczych (np. inwalidów wojennych i wojskowych).

Dane obejmują również instytucje opłacające abonament za korzystanie z odbiorników radiowych i telewizyjnych w samochodach.

Turystyka

1. **Termin turystyka** – zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 692/2011 obowiązującym od 2012 r., oznacza czynności odwiedzających, którzy podejmują podróż do głównego miejsca docelowego położonego poza ich zwykłym otoczeniem, na okres krótszy niż 1 rok, w dowolnym głównym celu, w tym celu służbowym, wypoczynkowym lub innym celu osobistym, innym niż zatrudnienie przez podmiot miejscowy dla odwiedzanego miejsca.

2. **Baza noclegowa turystyki** dotyczy turystycznych obiektów noclegowych, tj. obejmuje obiekty hotelowe i pozostałe obiekty (łącznie z pokojami gościnnymi i kwaterami agroturystycznymi).

W ramach:

- obiektów hotelowych do grupy „inne obiekty hotelowe” zalicza się te, które nie spełniają wymagań dla hoteli, moteli i pensjonatów, ale świadczą usługi typowe dla hoteli (np. zajazdy, gościnie),
- pozostałych obiektów do grupy „inne obiekty” zalicza się te, które nie odpowiadają warunkom przewidzianym dla poszczególnych rodzajów obiektów oraz obiekty wykorzystywane dla potrzeb turystyki (np. domy studenckie, internaty, ośrodki do wypoczynku sobotnio-niedzielnego i świątecznego, ośrodki sportowo-rekreacyjne, ośrodki kolonijne, zakłady uzdrowiskowe).

3. W informacjach o **obiekтах i miejscach noclegowych turystyki** nie uwzględnia się obiektów i miejsc w obiektach przejściowo nieczynnych z powodu przebudowy, remontu itp.

4. **Stopień wykorzystania miejsc noclegowych lub pokoi** jest to stosunek liczby udzielonych noclegów lub wynajętych pokoi w danym roku do

8. Information regarding **cinemas** concerns the activity of public cinemas, i.e., established for the purpose of public film screenings, regardless of the film carrier used (light-sensitive, magnetic tape and digital). Among indoor cinemas one can distinguish **miniplexes** – equipped with 3 to 7 screens and **multiplexes** – equipped with 8 screens and more.

9. Data regarding **radio and television subscribers** concern persons and institutions which paid the subscription fee in order to use wireless radio and television receivers. The data also concern persons exempt, on the basis of special regulations, from paying the subscription fee (e.g., disabled war and military veterans).

Data also concern institutions paying the subscription for using radio and television receivers in their vehicles.

Tourism

1. **Tourism**, in accordance with the Regulation (UE) No. 692/2011 of the European Parliament and of the Council in force since 2012, means the activity of visitors taking a trip to a main destination outside their usual environment, for less than a year, for any main purpose, including business, leisure or other personal purpose, other than to be employed by a resident entity in the place visited.

2. **Tourist accommodation establishments** include tourist accommodation establishments, i.e. hotels and similar establishments and other facilities (including rooms for rent and agrotourism lodgings).

Within:

- hotels and similar facilities, the group “other hotel facilities” has covered facilities which do not meet requirements for hotels, motels and boarding houses, but which provide hotel services (e.g. road houses, inns),
- other facilities, the group “miscellaneous facilities” includes facilities which do not correspond to conditions expected in particular facilities, and other facilities used for tourism (e.g. student dormitories, boarding schools, weekend and holiday accommodation establishments, sport and recreational centres, holiday youth centres as well as health establishments).

3. Facilities and places in temporarily unavailable due to expansion, renovation, etc., are not included in data regarding **facilities and the number of bed places for tourists**.

4. **Occupancy rate of bed places or rooms** is a relation of the number of overnight stays or rooms rented in a given year to the nominal number of bed

nominalnej liczby miejsc noclegowych lub pokoi w danym roku. Przez nominalną liczbę miejsc noclegowych lub pokoi rozumie się sumę miejsc noclegowych lub pokoi przygotowanych dla turystów w każdym dniu działalności obiektu.

5. Turyści zagraniczni korzystający z turystycznych obiektów noclegowych rejestrowani są według kraju stałego zamieszkania. Turysta zagraniczny może być wykazany wielokrotnie, jeśli w czasie jednorazowego pobytu w Polsce korzysta z kilku obiektów noclegowych.

6. Placówki gastronomiczne w turystycznych obiektach noclegowych obejmują wszystkie zakłady i punkty gastronomiczne zlokalizowane na terenie danego obiektu. Do barów zaliczono także: kawiarnie, winiarnie, piwiarnie, jadalnie itp.; do punktów gastronomicznych – także smażalnie, pijalnie, lodziarnie, bufety itp.

Sport

1. Począwszy od 2002 r. informacje o uczniowskich klubach sportowych UKS i wyznaniowych klubach sportowych oraz klubach sportowych opracowywane są na podstawie badania cyklicznego przeprowadzanego co 2 lata.

2. Dane o **organizacjach kultury fizycznej** obejmują wybrane organizacje o ogólnopolskim zasięgu działania (Akademicki Związek Sportowy, Polski Związek Sportu Niepełnosprawnych „Start”, Towarzystwo Krzewienia Kultury Fizycznej, Zrzeszenie „Ludowe Zespoły Sportowe”) i dotyczą głównie rekreacji ruchowej, a w przypadku Polskiego Związku Sportu Niepełnosprawnych „Start” – rehabilitacji ruchowej w środowisku niepełnosprawnych.

Informacje dotyczące **klubów sportowych** podaje się łącznie z uczniowskimi i wyznaniowymi klubami sportowymi.

3. W kategoriach **ćwiczących** oraz **trenerów i instruktorów sportowych** według dziedziny i rodzaju sportu w klubach sportowych (tabl.16) jedna osoba może być wykazana wielokrotnie, jeśli uprawia bądź prowadzi zajęcia w kilku rodzajach sportu.

W zależności od wieku osoby ćwiczące zaliczane są do kategorii juniorów lub seniorów; dla poszczególnych rodzajów sportu stosuje się różne granice wieku.

4. Boiska znajdujące się w płycie głównej stadionu nie są wykazywane ponownie jako boiska do gier wielkich. Liczba stadionów podana jest łącznie z deklarowanymi obiektami nie spełniającymi wymogów stadionów, np. widowni. Boiska, na których można przeprowadzić kilka różnych gier (np. koszykówkę, siatkówkę, piłkę ręczną) wykazywane są raz, jako boiska uniwersalne-wielozadaniowe. Boiska kryte, znajdujące się w halach sportowych lub salach gimnastycznych nie są wykazywane oddzielnie, lecz traktowane jako hale sportowe lub sale

places or rooms in a given year. The nominal number of bed places or rooms shall mean total bed places or rooms prepared for tourists each day of a facility's operation.

5. Foreign tourists using tourist accommodation establishments are registered according to the country of their permanent residence. A foreign tourist may be indicated more than once if during a single stay in Poland he/she uses more than one accommodation facility.

6. Catering establishments in tourist accommodation establishments include all catering facilities and outlets located on the premises of a given tourist accommodation establishment. Catering facilities also include cafes, wine houses, beer halls, canteens, etc.; catering outlets also include fry houses, drink bars, ice cream parlours, snack-bars, etc.

Sport

1. Since 2002 information regarding student sports clubs UKS and religious sports clubs as well as sports clubs has been compiled on the basis of periodic surveys conducted every two years.

2. Data regarding **physical education organisations** include selected organisations with a national scope of activity (the University Sports Association AZS, the Polish Sports Association for the Disabled "Start", the Society for Promotion of Physical Culture, the Association of "Rural Sports Clubs") and primarily concern recreational activity, and in case of the Polish Sports Association for the Disabled "Start" – rehabilitation activity for the persons with disabilities.

Information concerning **sports clubs** are given together with student and religious sport clubs.

3. In the category of **persons practising sports** as well as **coaches and sports instructors** according to sports fields and kinds of sports in sports clubs (table 16) one person may be indicated more than once, depending upon the number of sports practised or taught.

Persons practising sports are classified as either juniors or seniors, depending on age; various age groups are applied for individual sports.

4. Sports fields located in stadium main fields are not counted again as sports fields for big games. The number of stadiums includes declared facilities not satisfying the requirements for stadiums, e.g. the seating. Sports fields on which several different games can be played (e.g. basketball, volleyball, handball) are counted once as universal, multi-purpose sports fields. Indoor sports fields located in sports halls or gyms are not given separately, but treated as sports halls or gyms, depending on kind of facility in which they are located.

gimnastyczne w zależności od typu obiektu, w którym się znajdują.

Dane dotyczące ścieżek rowerowych obejmują ścieżki rowerowe służące głównie do celów komunikacyjnych, a nie turystycznych, tzw. szlaków rowerowych (np. położonych w lesie) czyli: samodzielnych dróg dla rowerów (położonych w pasie drogi); dróg wydzielonych z jezdni; dróg wydzielonych z chodnika; dróg zawartych w ciągach pieszo-rowerowych. Uwzględniają one łączną długość ścieżek rowerowych będących w obszarze właściwości gminy, starostwa i urzędu marszałkowskiego,

Informacje o obiektach dostosowanych dla osób niepełnosprawnych uwzględniają obiekty dostosowane dla osób niepełnosprawnych ruchowo lub o innym niż ruchowy rodzaj niepełnosprawności (np. głusi, niewidomi).

5. Informacje o wybranych obiektach sportowych opracowywane są na podstawie badania cyklicznego przeprowadzonego co 4 lata.

Data concerning cycle paths include bike paths mainly used for communication purposes, without tourist bike trails (e.g. located in the forest), namely: self-roads for bicycles (located on the waysides); paths separated from the roadway; roads separated from the sidewalk; roads included in passageways for pedestrians and cyclists. The total length of cycle paths which are respectively in the area of competence of gminas, powiats and the marshal's office is taken into account.

Information about facilities adapted for disabled guests include facilities adapted for people with reduced mobility or other than motor disability (e.g. the deaf or the blind).

5. Information on selected sport facilities has been compiled on the basis of periodic survey conducted every four years.

Kultura

Culture

TABL. 1 (173). **KSIĄŻKI I BROSZURY WYDANE^a**
BOOKS AND PAMPHLETS PUBLISHED^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Tytuły ogółem	305	295	273	233	Titles total
Wydawnictwa naukowe	181	146	117	96	Scientific publications
Podręczniki dla szkół wyższych	19	6	7	10	University textbooks
Wydawnictwa zawodowe	4	10	13	4	Professional publications
Podręczniki szkolne	12	9	3	5	School textbooks
Wydawnictwa popularne	61	86	79	76	Popular science
Literatura piękna	28	38	54	42	Belles-lettres
w tym dla dzieci i młodzieży	2	3	6	12	of which for children and youth

a Według miejsca wydania.

Ź r ó d ł o: dane Biblioteki Narodowej.

a According to published place.

S o u r c e: data of the National Library.

TABL. 2 (174). **GAZETY I CZASOPISMA WYDANE^a**
NEWSPAPERS AND MAGAZINES PUBLISHED^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Tytuły ogółem	129	125	116	106	Titles total
ukazujące się:					published as specified:
W tygodniu:					Weekly:
6–2 razy	1	–	–	1	6–2 times
1 raz	10	14	14	12	once
W miesiącu:					Monthly:
3–2 razy	5	2	2	3	3–2 times
1 raz	27	24	24	25	once
1 raz:					Once:
na 2 miesiące	10	8	4	4	bimonthly
w kwartale	23	27	23	20	quarterly
w półroczu	9	7	5	4	half-yearly
w roku	20	18	21	22	yearly
Nieregularne	24	25	23	15	Irregularly

a Według miejsca wydania.

Ź r ó d ł o: dane Biblioteki Narodowej.

a According to published place.

S o u r c e: data of the National Library.

TABL. 3 (175). BIBLIOTEKI PUBLICZNE (z filiami)
Stan w dniu 31 grudnia
PUBLIC LIBRARIES (with branches)
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M T O T A L					
Biblioteki	318	315	311	311	Libraries
Punkty biblioteczne	18	15	22	25	Library service points
Księgozbiór w tys. wol.	4091,9	3844,3	3790,1	3785,3	Collection in thousand vol.
Czytelnicy ^a (w ciągu roku) w tys.	155,2	156,4	152,6	153,3	Borrowers ^a (during the year) in thousands
Wypożyczenia ^{ab} (w ciągu roku):					Loans ^{ab} (during the year):
w tysiącach wol.	3127,0	2941,0	2660,0	2611,5	in thousand vol.
na 1 czytelnika w wol.	20,2	18,8	17,4	17,0	per borrower in vol.
w tym WIEŚ of which RURAL AREAS					
Biblioteki	241	239	234	233	Libraries
Punkty biblioteczne	14	.	.	.	Library service points
Księgozbiór w tys. wol.	2002,0	1818,9	1742,3	1707,6	Collection in thousand vol.
Czytelnicy ^a (w ciągu roku) w tys.	50,2	45,8	43,6	41,6	Borrowers ^a (during the year) in thousand
Wypożyczenia ^{ab} (w ciągu roku):					Loans ^{ab} (during the year):
w tysiącach wol.	885,1	830,5	725,0	690,2	in thousand vol.
na 1 czytelnika w wol.	17,6	18,1	16,6	16,6	per borrower in vol.

a Łącznie z punktami bibliotecznymi, które w latach 2015–2018 przyporządkowano w podziale na miasta i wieś według siedziby jednostki macierzystej. b W 2010 r. bez wypożyczeń międzybibliotecznych.

a Including library service points, which in 2015–2018 are assigned with division into urban areas and rural areas according to the parent entity's registered office. b In 2010 excluding interlibrary lending.

TABL. 4 (176). MUZEA
MUSEUMS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Muzea i oddziały muzealne ^a	13	16	18	18	Museums with branches ^a
Muzealia ^a w tys.	93,1	129,3	117,6	151,5	Museum exhibits ^a in thousands
Wystawy czasowe	141	148	163	126	Temporary exhibitions
własne ^b	60	67	96	73	own ^b
obce ^c	81	81	67	53	exterior ^c
Zwiedzający muzea i wystawy w tys.	180,4	237,2	355,0	401,3	Museum and exhibition visitors in thousands
w tym młodzież szkolna ^d	67,3	60,0	76,3	49,4	of which primary and secondary school students ^d

a Stan w dniu 31 grudnia. b W kraju. c Krajowe i z zagranicy. d Zwiedzająca muzea w zorganizowanych grupach.

a As of 31st December. b In Poland. c Domestic and foreign. d Visiting museums in organized groups.

TABL. 5 (177). GALERIE SZTUKI
ARTS GALLERIES

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2017	2018		
				ogółem total	sektor publiczny public sector	sektor prywatny private sector
Galerie (stan w dniu 31 XII) Galleries (as of 31 XII)	3	3	2	2	1	1
Wystawy ^a Exhibitions ^a	53	41	36	34	20	14
w tym z zagranicy of which foreign	3	–	–	3	–	3
Ekspozycje ^a Expositions ^a	53	41	36	34	20	14
Zwiedzający w tys. Visitors in thousands	286,0	113,4	22,0	31,2	30,1	1,1

a W kraju.

a In Poland.

TABL. 6 (178). TEATRY, INSTYTUCJE MUZYCZNE, PRZEDSIĘBIORSTWA ESTRADOWE
THEATRES, MUSIC INSTITUTIONS, ENTERTAINMENT ENTERPRISES

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Instytucje ^a Institutions ^a	Miejsca na widowni w stałej sali ^a Seats in fixed halls ^a	Przedstawienia i koncerty ^b Performances and concerts ^b	Widzowie i słuchacze ^b w tys. Audience ^b in thousands
Teatry i instytucje muzyczne	2010	3	1755	968	170,7
Theatres and music institutions	2015	3	2048	838	170,1
	2017	3	2008	934	160,7
	2018	4	2201	1195	201,1
Teatry		3	1431	963	120,6
Theatres					
dramatyczne		2	1068	466	79,3
dramatic					
lalkowe		1	363	497	41,3
puppet					
Teatry muzyczne		–	–	2	0,4
Music theatres					
Filharmonie		1	770	224	69,8
Philharmonic halls					
Orkiestry symfoniczne i kameralne, chóry		–	–	1	2,0
Symphonic and chamber orchestras, choirs					
Zespoły pieśni i tańca		–	–	5	8,3
Song and dance ensembles					
Przedsiębiorstwa estradowe	2010	–	–	21	10,4
Entertainment enterprises	2015	1	–	167	20,4
	2017	1	–	152	24,3
	2018	–	–	29	8,4

a Stan w dniu 31 grudnia. b Dane dotyczą działalności prowadzonej na terenie województwa, łącznie z imprezami organizowanymi w plenerze.

a As of 31st December. b Data concern activity performed in voivodship area, including outdoor events.

TABL. 7 (179). **CENTRA KULTURY^a, DOMY I OŚRODKI KULTURY, KLUBY, ŚWIETLICE**
Stan w dniu 31 grudnia
CENTRES OF CULTURE^a, CULTURAL CENTRES AND ESTABLISHMENTS, CLUBS
AND COMMUNITY CENTRES
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2009	2015	2017	2018			SPECIFICATION
				ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas	
Institucje	232	214	214	217	51	166	Institutions
centra kultury	6	6	6	5	1	centres of culture
domy kultury	46	38	39	38	10	28	cultural establishments
ośrodki kultury	40	41	41	42	23	19	cultural centres
kluby	7	6	6	9	8	1	clubs
świetlice	139	123	122	122	5	117	community centres
Pracownie specjalistyczne	161	240	272	302	164	138	Specialized workshops
Imprezy (w ciągu roku)	10496	8157	7949	7904	4325	3579	Events (during the year)
Uczestnicy imprez (w ciągu roku) w tys.	1210,2	659,4	787,0	773,5	569,9	203,6	Event participants (during the year) in thousands
Kursy (w ciągu roku)	245	98	140	132	93	39	Courses (during the year)
Absolwenci kursów (w ciągu roku)	3321	1462	2066	2632	1831	801	Course graduates (during the year)
w tym dzieci i młodzież szkolna	1869 ^b	908	1037	1739	1460	279	of which primary and secondary school stu- dents
Grupy (zespoły) artystyczne	577	542	573	575	408	167	Artistic groups (ensembles)
Członkowie grup (zespołów) artystycznych	9265	8298	9274	9004	6596	2408	Members of artistic groups (ensembles)
w tym dzieci i młodzież szkolna	5342 ^b	5570	6444	6253	4560	1693	of which primary and secondary school stu- dents
Koła (kluby/sekcje)	297	687	791	834	512	322	Groups (clubs/sections)
Członkowie kół (klubów/ sekcji)	6405	14936	16764	18009	11784	6225	Members of groups (clubs/sections)
w tym dzieci i młodzież szkolna	2424 ^b	7983	8592	9291	6390	2901	of which primary and secondary school stu- dents

a W 2009 r. ujmowane w grupie domów kultury lub ośrodków kultury. b Dzieci i młodzież w wieku poniżej 15 lat.

U w a g a. Do 2011 r. dane na podstawie badania cyklicznego przeprowadzanego co 2 lata.

a In 2009 presented among cultural establishments or cultural centres. b Children and youth below the age of 15.

N o t e. Until 2011 data on the basis of periodic surveys conducted every two years.

TABL. 8 (180). **KINA STAŁE**
FIXED CINEMAS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Kina (stan w dniu 31 XII)	9	11^a	11^a	11^a	Cinemas (as of 31 XII)
w tym miasta	9	11	11	11	of which urban areas
Sale projekcyjne (stan w dniu 31 XII)	14	22	20	20	Screens (as of 31 XII)
Miejsca na widowni (stan w dniu 31 XII)	3566	4701	4179	4033	Seats (as of 31 XII)
Seanse:					Screenings:
W liczbach bezwzględnych	14190	26466	25480	26127	In absolute numbers
Na 1 kino	1577	2406	2316	2375	Per cinema
Widzowie:					Audience:
W liczbach bezwzględnych	560744	723450	783622	815938	In absolute numbers
Na 1 kino	62305	65768	71238	74176	Per cinema
Na 1 seans	40	27	31	31	Per screening

a W tym 2 minipleksy.

a Of which 2 miniplexes.

TABL. 9 (181). **ABONENCI TELEWIZJI KABLOWEJ**
Stan w dniu 31 grudnia
CABLE TELEVISION SUBSCRIBERS
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	74073	78683	60123	56264	T O T A L
Na 1000 ludności	73	79	61	57	Per 1000 population

Ź r ó d ł o: dane Urzędu Komunikacji Elektronicznej.
S o u r c e: data of the Office of Electronic Communications.

TABL. 10 (182). **ABONENCI RADIOWI I TELEWIZYJNI**
Stan w dniu 31 grudnia
RADIO AND TELEVISION SUBSCRIBERS
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	w tys. in thousands				na 1000 ludności per 1000 population				
Abonenci radiowi	193,2	191,4	190,2	188,3	190	192	192	191	Radio subscribers
Miasta	114,2	113,1	112,0	110,6	214	219	214	210	Urban areas
Wieś	79,0	78,3	78,2	77,6	163	164	167	168	Rural areas
Abonenci telewizyjni	188,0	185,5	184,3	182,4	185	186	186	185	Television subscribers
Miasta	110,4	108,7	107,6	106,3	207	210	206	202	Urban areas
Wieś	77,6	76,8	76,7	76,1	160	160	164	165	Rural areas

Ź r ó d ł o: dane Dyrekcji Generalnej Poczty Polskiej.
S o u r c e: data of the Polish Post General Directorate.

Turystyka

Tourism

Uwaga do tablic 11–14

Dane za lata 2017–2018 opracowano z uwzględnieniem imputacji dla jednostek, które odmówiły udziału w badaniu.

Note to table 11–14

Data for 2017–2018 were compiled with consideration imputation for units, which refused to participate in the survey.

TABL. 11 (183). **BAZA NOCLEGOWA TURYSTYKI^a**
TOURIST ACCOMMODATION ESTABLISHMENTS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
OBIEKTY – stan w dniu 31 VII FACILITIES – as of 31 VII					
O G Ó Ł E M	127	168	168	173	T O T A L
w tym całoroczne	100	130	133	140	of which open all year
Obiekty hotelowe	59	83	87	86	Hotels and similar facilities
hotele	29	58	63	64	hotels
motele	1	2	2	2	motels
pensjonaty	4	5	3	3	boarding houses
inne obiekty hotelowe	25	18	19	17	other hotel facilities
Pozostałe obiekty	68	85	81	87	Other facilities
domy wycieczkowe	2	2	2	2	excursion hostels
schroniska	1	1	1	1	shelters
schroniska młodzieżowe	8	13	11	10	youth hostels
w tym szkolne schroniska młodzie- żowe	7	12	10	10	of which school youth hostels

a Dotyczy obiektów posiadających 10 i więcej miejsc noclegowych.
a Concern establishments possessing 10 and more bed places.

TABL. 11 (183). **BAZA NOCLEGOWA TURYSTYKI^a (cd.)**
TOURIST ACCOMMODATION ESTABLISHMENTS^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
OBIEKTY – stan w dniu 31 VII (dok.)		FACILITIES – as of 31 VII (cont.)			
Pozostałe obiekty (dok.)					Other facilities (cont.)
kempingi	4	5	5	5	camping sites
pola biwakowe	1	3	3	1	tent camp sites
ośrodki wczasowe	8	12	14	14	holiday centres
ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe	10	4	5	5	training-recreational centres
zespoły domków turystycznych	4	7	5	5	complexes of tourist cottages
pokoje gościnne	11	13	12	21	rooms for rent
kwatery agroturystyczne	5	16	13	13	agrotourism lodgings
inne obiekty	14	9	10	10	miscellaneous facilities
MIEJSCA NOCLEGOWE – stan w dniu 31 VII		BED PLACES – as of 31 VII			
O G Ó Ł E M	7974	9401	9967	11138	T O T A L
w tym całoroczne	5359	6916	7340	7706	of which open all year
Obiekty hotelowe	2845	4170	4609	4820	Hotels and similar facilities
hotele	1564	3248	3733	3981	hotels
motele	25	70	68	68	motels
pensjonaty	103	171	87	91	boarding houses
inne obiekty hotelowe	1153	681	721	680	other hotel facilities
Pozostałe obiekty	5129	5231	5358	6318	Other facilities
domy wycieczkowe	474	489	489	489	excursion hostels
schroniska	50	40	50	50	shelters
schroniska młodzieżowe	383	605	552	439	youth hostels
w tym szkolne schroniska młodzieżowe	358	580	527	439	of which school youth hostels
kempingi	1458	562	600	2275	camping sites
pola biwakowe	42	778	770	40	tent camp sites
ośrodki wczasowe	582	861	857	720	holiday centres
ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe	948	520	561	526	training-recreational centres
zespoły domków turystycznych ^b	369	395	379	382	complexes of tourist cottages ^b
pokoje gościnne	129	198	227	537	rooms for rent
kwatery agroturystyczne	80	220	199	185	agrotourism lodgings
inne obiekty	614	563	674	675	miscellaneous facilities
KORZYSTAJĄCY Z NOCLEGÓW		TOURISTS ACCOMMODATED			
O G Ó Ł E M	230318	329056	421949	419238	T O T A L
w tym turyści zagraniczni	31622	39378	48010	54454	of which foreign tourists
Obiekty hotelowe	142577	224016	307926	308794	Hotels and similar facilities
w tym hotele	96762	190904	269402	267976	of which hotels
Pozostałe obiekty	87741	105040	114023	110444	Other facilities
w tym:					of which:
schroniska i schroniska młodzieżowe	15541	20283	22220	22492	shelters and youth hostels
kempingi i pola biwakowe	9576	12267	11814	13917	camping sites and tent camp sites
ośrodki wczasowe	6425	13645	15801	10442	holiday centres
ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe	20851	12152	13288	13189	training-recreational centres
zespoły domków turystycznych ^b	4838	4715	4184	3444	complexes of tourist cottages ^b
pokoje gościnne	5334	1592	2008	2093	rooms for rent
kwatery agroturystyczne	453	3032	2223	1514	agrotourism lodgings

a Dotyczy obiektów posiadających 10 i więcej miejsc noclegowych. b Łącznie z miejscami kempingowymi, jeśli występują na terenie zespołu.

a Concern establishments possessing 10 and more bed places. b Including camping sites if they exist in the territory of the complexes of tourist cottages

TABL. 11 (183). **BAZA NOCLEGOWA TURYSTYKI^a (dok.)**
TOURIST ACCOMMODATION ESTABLISHMENTS^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
UDZIELONE NOCLEGI NIGHTS SPENT (overnight stay)					
O G Ó Ł E M	563438	730094	920687	889079	T O T A L
w tym turystom zagranicznym	73019	90800	107086	108909	of which foreign tourists
Obiekty hotelowe	277371	406133	548977	546152	Hotels and similar facilities
w tym hotele	158978	330939	456651	448858	of which hotels
Pozostałe obiekty	286067	323961	371710	342927	Other facilities
w tym:					of which:
schroniska i schroniska młodzieżowe	34461	44236	46710	42992	shelters and youth hostels
kempingi i pola biwakowe	21739	30827	31424	28563	camping sites and tent camp sites
ośrodki wczasowe	23543	50636	61578	44411	holiday centres
ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe	57748	49294	50571	46627	training-recreational centres
zespoły domków turystycznych ^b	17169	15785	15806	13242	complexes of tourist cottages ^b
pokoje gościnne	10342	6239	11756	10830	rooms for rent
kwatery agroturystyczne	1055	9634	7730	5532	agrotourism lodgings

a Dotyczy obiektów posiadających 10 i więcej miejsc noclegowych. b Łącznie z miejscami kempingowymi, jeśli występują na terenie zespołu.

a Concern establishments possessing 10 and more bed places. b Including camping sites if they exist in the territory of the complexes of tourist cottages.

TABL. 12 (184). **TURYŚCI ZAGRANICZNI KORZYSTAJĄCY Z BAZY NOCLEGOWEJ TURYSTYKI^a**
FOREIGN TOURISTS ACCOMMODATED IN TOURIST ACCOMMODATION ESTABLISHMENTS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
KORZYSTAJĄCY Z NOCLEGÓW TOURISTS ACCOMMODATED					
O G Ó Ł E M	31622	39378	48010	54454	T O T A L
Obiekty hotelowe	28968	34107	40490	44285	Hotels and similar facilities
w tym hotele	24421	30790	35678	35494	of which hotels
Pozostałe obiekty	2654	5271	7520	10169	Other facilities
w tym:					of which:
schroniska i schroniska młodzieżowe	643	3187	5725	7146	shelters and youth hostels
kempingi i pola biwakowe	534	718	393	738	camping sites and tent camp sites
ośrodki wczasowe	113	15	1	20	holiday centres
ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe	104	192	112	54	training-recreational centres
zespoły domków turystycznych ^b	183	63	17	303	complexes of tourist cottages ^b
pokoje gościnne	344	106	327	129	rooms for rent
kwatery agroturystyczne	123	368	360	294	agrotourism lodgings
UDZIELONE NOCLEGI NIGHTS SPENT (overnight stay)					
O G Ó Ł E M	73019	90800	107086	108909	T O T A L
Obiekty hotelowe	65225	77137	91927	90850	Hotels and similar facilities
w tym hotele	50786	68123	83120	79632	of which hotels
Pozostałe obiekty	7794	13663	15159	18059	Other facilities
w tym:					of which:
schroniska i schroniska młodzieżowe	1365	6711	9567	10372	shelters and youth hostels
kempingi i pola biwakowe	1511	1827	796	1584	camping sites and tent camp sites
ośrodki wczasowe	643	133	12	34	holiday centres
ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe	213	318	296	185	training-recreational centres
zespoły domków turystycznych ^b	397	203	40	1012	complexes of tourist cottages ^b
pokoje gościnne	1096	341	1113	398	rooms for rent
kwatery agroturystyczne	451	1645	1413	1149	agrotourism lodgings

a Dotyczy obiektów posiadających 10 i więcej miejsc noclegowych. b Łącznie z miejscami kempingowymi, jeśli występują na terenie zespołu.

a Concern establishments possessing 10 and more bed places. b Including camping sites if they exist in the territory of the complexes of tourist cottages.

TABL. 13 (185). **WYKORZYSTANIE BAZY NOCLEGOWEJ TURYSTYKI^a**
OCCUPANCY IN TOURIST ACCOMMODATION ESTABLISHMENTS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2017	2018	2010	2015	2017	2018
	stopień wykorzystania miejsc noclegowych occupancy rate of bed places				stopień wykorzystania pokoi occupancy rate of rooms			
Obiekty hotelowe Hotels and similar facilities	28,2	28,4	31,8	32,9	34,9	37,6	42,1	42,0
hotele hotels	29,6	29,0	32,6	32,8	38,4	39,2	43,2	42,9
motele motels	32,7	33,5	15,2	19,0	34,4	29,4	18,4	19,8
pensjonaty boarding houses	41,3	22,8	28,2	31,0	43,9	31,0	36,4	36,7
inne obiekty hotelowe other hotel facilities	24,9	25,5	29,9	35,4	29,1	31,0	39,6	40,0
Pozostałe obiekty Other facilities	22,2	25,2	30,2	30,3	x	x	x	x

a Patrz uwagi ogólne, ust. 4 na str. 228.

a See general notes, item 4 on page 228.

TABL. 14 (186). **PLACÓWKI GASTRONOMICZNE W BAZIE NOCLEGOWEJ TURYSTYKI^a**
Stan w dniu 31 lipca
CATERING ESTABLISHMENTS IN TOURIST ACCOMMODATION ESTABLISHMENTS^a
As of 31st July

WYSZCZEGÓLNIENIE	Restau- racje Restau- rants	Bary Bars	Stołówki Can- teens	Punkty gastro- no- miczne Food stands	SPECIFICATION	
OGÓŁEM	2010	46	43	27	19	TOTAL
	2015	77	43	17	14	
	2017	82	35	16	3	
	2018	71	33	16	6	
Obiekty hotelowe	63	24	3	2	Hotels and similar facilities	
hotele	53	22	1	1	hotels	
motele	2	–	–	–	motels	
pensjonaty	1	–	–	1	boarding houses	
inne obiekty hotelowe	7	2	2	–	other hotel facilities	
Pozostałe obiekty	8	9	13	4	Other facilities	
domy wycieczkowe	–	–	1	–	excursion hostels	
schroniska	–	1	–	–	shelters	
schroniska młodzieżowe	–	–	3	1	youth hostels	
w tym szkolne schroniska młodzie- żowe	–	–	3	1	of which school youth hostels	
kempingi	1	2	–	–	camping sites	
pola biwakowe	–	–	–	–	tent camp sites	
ośrodki wczasowe	–	2	1	1	holiday centres	
ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe	–	–	5	1	training-recreational centres	
zespoły domków turystycznych	2	1	–	–	complexes of tourist cottages	
pokoje gościnne	2	2	1	–	rooms for rent	
kwatery agroturystyczne	–	–	–	–	agrotourism lodgings	
inne obiekty	3	1	2	1	miscellaneous facilities	

a Dotyczy obiektów posiadających 10 i więcej miejsc noclegowych.

a Concern establishments possessing 10 and more bed places.

Sport Sport

TABL. 15 (187). **ORGANIZACJE KULTURY FIZYCZNEJ I KLUBY SPORTOWE**

Stan w dniu 31 grudnia

PHYSICAL EDUCATION ORGANIZATIONS AND SPORTS CLUBS

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2014	2016	2018	SPECIFICATION
ORGANIZACJE KULTURY FIZYCZNEJ ^a		PHYSICAL EDUCATION ORGANIZATIONS ^a			
Jednostki organizacyjne	339	334	242	184	Organizational entities
Członkowie	13522	13390	11475	9015	Members
Ćwiczący ^b	12554	11178	10252	7599	Persons practicing sports ^b
KLUBY SPORTOWE		SPORTS CLUBS			
Jednostki organizacyjne	382	486	553	538	Organizational entities
Członkowie	20597	29755	34947	33994	Members
Ćwiczący	21121	27455	32464	30777	Sports practicing sports
mężczyźni	16854	22689	26648	24704	males
kobiety	4267	4766	5816	6073	females
w wieku do 18 lat	13060	15900	19891	18673	aged up to 18
Sekcje sportowe	619	782	851	806	Sports sections
Trenerzy	338	532	889	1032	Coaches
Instruktorzy sportowi	553	684	554	468	Sports instructors
Inne osoby prowadzące zajęcia sportowe	332	393	290	259	Other persons conducting sports activities

a Patrz uwagi ogólne, ust. 2 na str. 229. b Dane szacunkowe.

a See general notes, item 2 on page 229. b Estimated data.

TABL. 16 (188). **WYBRANE DZIEDZINY I RODZAJE SPORTU W KLUBACH SPORTOWYCH^a W 2018 R.**

Stan w dniu 31 grudnia

SELECTED SPORTS FIELDS AND KINDS OF SPORTS IN SPORTS CLUBS^a IN 2018

As of 31st December

DZIEDZINY I RODZAJE SPORTU	Sekcje Sections	Ćwiczący Persons practising sports			Trenerzy Coaches	Instruktorzy sportowi Sports instructors	SPORTS FIELDS AND KINDS OF SPORTS
		ogółem total	z ogółem of total				
			kobiety females	juniorzy i juniorki juniors			
Akrobatyka ^b	4	139	119	137	2	2	Acrobatics ^b
Badminton	8	359	151	283	5	9	Badminton
Brydż sportowy	4	48	4	9	–	3	Bridge
Gimnastyka sportowa	1	110	55	110	8	2	Artistic gymnastics
Hokej na lodzie	3	112	2	84	8	1	Ice hockey
Hokej na trawie	3	130	65	130	4	2	Field hockey
Jeździectwo ^b	24	353	286	203	18	23	Equestrian sport ^b
Judo	7	898	238	745	16	9	Judo
Kajakarstwo klasyczne	4	56	19	28	3	2	Classic canoeing
Karate ^b	20	1386	463	1053	17	49	Karate ^b
Kolarstwo szosowe	12	274	94	96	6	8	Road cycling
Koszykówka	24	910	327	680	44	12	Basketball
Lekkoatletyka	29	1064	514	789	33	32	Athletics
Łucznictwo	2	59	27	32	2	2	Archery
Łyżwiarstwo figurowe	2	67	55	67	4	–	Figure skating
Łyżwiarstwo szybkie	1	29	19	25	3	–	Speed skating
Narciarstwo alpejskie	1	4	–	–	–	–	Alpine skiing
Narciarstwo klasyczne	2	84	25	30	1	2	Classic skiing

a Patrz uwagi ogólne ust. 2 na str. 229. b Dziedzina sportu (obejmuje kilka pokrewnych rodzajów sportu).

a See general notes item 2 on page 229. b A sports field (consists of number of related kinds of sports).

TABLE 16 (188). **WYBRANE DZIEDZINY I RODZAJE SPORTU W KLUBACH SPORTOWYCH^a W 2018 R. (dok.)**
 Stan w dniu 31 grudnia
 SELECTED SPORTS FIELDS AND KINDS OF SPORTS IN SPORTS CLUBS^a IN 2018 (cont.)
 As of 31st December

DZIEDZINY I RODZAJE SPORTU	Sekcje Sections	Ćwiczący Persons practising sports			Trenerzy Coaches	Instruktorzy sportowi Sports instructors	SPORTS FIELDS AND KINDS OF SPORTS
		ogółem total	z ogółem of total				
			kobiety females	juniorzy i juniorki juniors			
Pięciobój nowoczesny	1	32	–	–	1	–	Modern pentathlon
Piłka nożna	366	16873	755	9750	637	93	Football
Piłka ręczna	22	1174	442	1006	42	12	Handball
Piłka siatkowa	39	1187	606	922	44	26	Volleyball
Pływanie	17	774	355	657	18	15	Swimming
Podnoszenie ciężarów	2	47	–	16	2	2	Weight lifting
Sport motorowy ^b	5	54	2	13	3	27	Motorsport ^b
Sporty taneczne ^b	9	430	349	245	5	14	Dancesport ^b
Strzelectwo sportowe ^b	8	866	81	55	16	25	Sport shooting ^b
Szachy	12	273	92	127	4	16	Chess
Szermierka	2	59	29	39	3	2	Fencing
Tenis	11	490	165	216	8	6	Tennis
Tenis stołowy	32	686	155	337	16	21	Table tennis
Warcaby	2	30	16	–	1	2	Checkers
Zapasy w stylu klasycznym	1	30	4	4	–	2	Greco-Roman wrestling
Zapasy w stylu wolnym	5	230	45	178	5	9	Free style wrestling
Żeglarsstwo (regatowe)	6	91	29	44	6	10	Sailing

a Patrz uwagi ogólne ust. 2 na str. 229. b Dziedzina sportu (obejmuje kilka pokrewnych rodzajów sportu).

a See general notes item 2 on page 229. b A sports field (consists of number of related kinds of sports).

TABLE 17 (189). **WYBRANE OBIEKTY SPORTOWE^a W 2018 R.**
 Stan w dniu 31 grudnia
 SELECTED SPORTS FACILITIES^a IN 2018
 As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem Total	W tym dostosowane do osób niepełnosprawnych Of which adapted for the disabled		SPECIFICATION
		ćwiczących persons practicing sports	widzów spectators	
Stadiony	92	33	39	Stadiums
w tym piłkarskie	64	20	26	of which football
Boiska do gier wielkich ^b	390	76	95	Fields for big games ^b
w tym piłkarskie	390	76	95	of which football
Boiska do gier małych ^b	110	41	46	Fields for small games ^b
w tym:				of which:
koszykówki	28	10	14	basketball
piłki ręcznej	10	4	2	handball
piłki siatkowej	20	8	9	volleyball
Boiska uniwersalne-wielozadaniowe	112	45	42	Universal and multipurpose sports fields
Korty tenisowe	67	31	24	Tennis courts
Hale sportowe	39	28	27	Sports halls
Sale gimnastyczne ^c	23	9	2	Gyms ^c
Pływalnie	41	21	17	Swimming pools
Tory sportowe	5	2	1	Sports tracks
Lodowiska sztucznie mrożone	11	2	2	Artificial skating rinks
Ścieżki rowerowe w km ^d	418,2	x	x	Bicycle paths-length in km ^d

a Bez obiektów przyszkolnych. b Łącznie z obiektami niepełnowymiarowymi. c Łącznie z salami pomocniczymi. d Bez szlaków rowerowych.

a Excluding schools facilities. b Including non-full-size facilities. c Including auxiliary gyms. d Excluding bicycle trails.

DZIAŁ XII NAUKA I TECHNIKA. SPOŁECZEŃSTWO INFORMACYJNE

CHAPTER XII SCIENCE AND TECHNOLOGY. INFORMATION SOCIETY

Uwagi ogólne

General notes

Nauka i technika

Działalność badawcza i rozwojowa (B+R) to ogół działań polegających na prowadzeniu i wspieraniu badań naukowych i prac rozwojowych. Jest to praca twórcza, prowadzona w sposób metodyczny, podejmowana w celu zwiększenia zasobów wiedzy, w tym wiedzy o człowieku, kulturze i społeczeństwie oraz w celu tworzenia nowych zastosowań dla wiedzy już istniejącej.

Działalność ta obejmuje:

- **badania podstawowe**, tj. oryginalne prace badawcze eksperymentalne lub teoretyczne podejmowane przede wszystkim w celu zdobywania nowej wiedzy o pod stawach zjawisk i obserwowalnych faktów bez nastawienia na bezpośrednie zastosowanie komercyjne;
- **badania stosowane** (aplikacyjne), tj. prace badawcze podejmowane w celu zdobycia nowej wiedzy zorientowane przede wszystkim na zastosowanie w praktyce;
- **prace rozwojowe**, tj. nabywanie, łączenie, kształtowanie i wykorzystywanie dostępnej aktualnie wiedzy i umiejętności z dziedziny nauki, technologii i działalności gospodarczej oraz innej wiedzy i umiejętności do planowania produkcji oraz tworzenia i projektowania nowych, zmienionych lub ulepszonych produktów, procesów i usług.

Dane z zakresu działalności badawczej i rozwojowej (B+R) prezentuje się zgodnie z metodologią stosowaną przez Eurostat w układzie **Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2007)** oraz w układzie **sektorów instytucjonalnych**.

1. Informacje dotyczące działalności badawczej i rozwojowej (B+R) obejmują:

- 1) **podmioty wyspecjalizowane badawczo**, tj. podmioty, których głównym (statutowym) celem działalności jest prowadzenie badań naukowych i prac rozwojowych bądź ich bezpośrednie wsparcie; są to:
 - a) **instytuty naukowe Polskiej Akademii Nauk**, działające na podstawie ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o Polskiej Akademii Nauk (tekst jednolity Dz. U. 2019 poz. 1183),
 - b) **instytuty badawcze** działające na podstawie ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o instytutach badawczych (tekst jednolity Dz. U. 2019 poz. 1350),

Science and technology

Research and experimental development (R&D) comprise all activities consisting in conducting and supporting scientific research and experimental development. It is creative work, conducted in methodological manner, undertaken to increase the stock of knowledge, including knowledge of humankind, culture and society, and to devise new applications of available knowledge.

It includes:

- **basic research**, i.e. original experimental or theoretical work undertaken primarily to acquire new knowledge of the underlying foundation of phenomena and observable facts, without any direct commercial application or use in view;
- **applied research**, i.e. research undertaken in order to acquire new knowledge, directed primarily towards application or use in practice;
- **experimental development**, i.e. acquiring, combining, shaping and using existing scientific, technological, business and other relevant knowledge and skills for the purpose of producing plans and arrangements or designs for new, altered or improved products, processes and services.

Data on research and experimental development (R&D) are presented in accordance with methodology applied by Eurostat, in a breakdown by **Statistical Classification of Economic Activities in the European Community (NACE Rev. 2)** and by **institutional sectors**.

1. Information regarding research and development (R&D) covers:

- 1) **dedicated research entities**, i.e. entities whose main (statutory) aim is conducting scientific research and experimental development or their direct support; they include:
 - a) **scientific institutes of the Polish Academy of Sciences** operating on the basis of the Law on the Polish Academy of Sciences, dated 30th April 2010 (uniform text Journal of Laws 2019 item 1183),
 - b) **research institutes** operating on the basis of the Law on the Research Institutes, dated 30th April 2010 (uniform text Journal of Laws 2019 item 1350),

- c) **uczelnie**, działające zgodnie z ustawą z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. 2018 poz. 1668, z późniejszymi zmianami); w prezentowanych statystykach B+R termin „uczelnie” obejmuje wszystkie uniwersytety, uczelnie techniczne itp., ale nie obejmuje innych instytucji szkolnictwa wyższego, uniwersyteckich instytutów lub ośrodków badawczych, szpitali i klinik uniwersyteckich oraz organizacji badawczych, których działalność B+R jest kontrolowana przez sektor szkolnictwa wyższego,
- d) **pozostałe**, tj. pozostałe podmioty zaklasyfikowane według PKD 2007 do działu 72 „Badania naukowe i prace rozwojowe” oraz inne powiązane z nimi instytucjonalnie jednostki pomocnicze lub nadzorujące, zaklasyfikowane bądź niezaklasyfikowane do działu 72 „Badania naukowe i prace rozwojowe”;
- 2) **podmioty gospodarcze** (niezaklasyfikowane według PKD 2007 do działu 72 „Badania naukowe i prace rozwojowe”), które obok swojej podstawowej działalności prowadzą lub finansują prace badawczo-rozwojowe.

2. Do pracujących w (B+R) zaliczono:

- 1) **badaczy**, tj. osoby prowadzące badania naukowe oraz ulepszające lub rozwijające koncepcje, teorie, modele, techniki, oprzyrządowanie, oprogramowanie lub metody operacyjne;
- 2) **techników i pracowników równorzędnych**, tj. pracowników, którzy uczestniczą w działalności B+R wykonując zadania naukowe i techniczne związane z zastosowaniem pojęć i metod operacyjnych oraz wykorzystaniem sprzętu badawczego, zazwyczaj pod kierunkiem badaczy;
- 3) **pozostały personel pomocniczy** do którego należą wykwalifikowani i niewykwalifikowani pracownicy na stanowiskach robotniczych oraz pracownicy administracji, sekretariatów i biur, zaangażowani w projekty B+R lub bezpośrednio związani z takimi projektami.

3. Dane o **personelu B+R** dotyczą osób bezpośrednio zaangażowanych w prace B+R.

Dane o **pracujących — personelu wewnętrznym** — obejmują zatrudnionych w danej jednostce na podstawie stosunku pracy lub stosunku służbowego (tj. umowy o pracę, powołania, wyboru lub mianowania) oraz pracodawców i pracujących na własny rachunek, agentów pracujących na podstawie umów agencyjnych, osoby wykonujące pracę nakładczą i członkowie spółdzielni produkcji rolnej. Dane te prezentowane są w dwóch ujęciach, tj. w osobach (tabl. 2) oraz w ekwiwalentach pełnego czasu pracy (tabl. 1).

Ekwiwalenty pełnego czasu pracy (EPC) są to jednostki przeliczeniowe służące do ustalenia liczby osób faktycznie zaangażowanych w działalność B+R. Jeden EPC oznacza jeden osoborok poświęcony wyłącznie na działalność B+R.

Osoby niezaliczone do pracujących w danej jednostce, a zaangażowane w jej projekty B+R zaliczane są do **personelu zewnętrznego**.

- c) **higher education institutions**, operating under the Law on Higher Education and Science (Journal of Laws 2018 item 1668, with later amendments); in presented R&D statistics the term "higher education institutions" comprises all universities, colleges of technology etc., but it does not include other tertiary level education institutions, university research institutes or centres, university hospitals or clinics and research organisations, the R&D of which is controlled by the higher education sector,
- d) **others**, i.e. other entities classified into NACE Rev. 2 division 72 "Scientific research and development" as well as other institutionally linked auxiliary or supervising units, classified or unclassified into NACE Rev. 2 division 72 "Scientific research and development";
- 2) **economic entities** (not classified into NACE Rev. 2 division 72 "Scientific research and development"), which apart from their main activity perform or fund research and development.

2. Employed persons in R&D include:

- 1) **researchers (RSE)**, i.e. persons conducting research and improving or developing concepts, theories, models, techniques, instrumentation, software or operational methods;
- 2) **technicians and equivalent staff**, i.e. persons who participate in R&D by performing scientific and technical tasks involving the application of concepts and operational methods and the use of research equipment, normally under the supervision of researchers;
- 3) **other supporting staff**, including skilled and unskilled craftsmen, as well as administrative, secretarial and clerical staff, participating in R&D projects or directly associated with such projects.

3. Data on **R&D personnel** cover personnel directly engaged in R&D.

Data on **employed persons — internal personnel** — cover persons employed in a given entity under employment relationship (i.e. under a contract of employment, election or appointment) as well as employers and self-employed, agents employed under agency contracts, home workers (outwork) and members of agricultural production cooperatives. Data are presented in two approaches, i.e. in persons (table 2) and in full-time equivalents (table 1).

Full-time equivalent (FTE) is a conversion unit used to determine the number of persons actually engaged in research and development. One FTE equals one person-year spent exclusively on R&D.

Persons not employed in a given entity but engaged in its R&D projects are included in **external personnel**.

4. Statystyki dotyczące nakładów na B+R zazwyczaj przedstawiają **nakłady wewnętrzne**, tj. wartość prac badawczych i rozwojowych danej jednostki wykonanych przez jej własne zaplecze badawcze, niezależnie od źródeł ich finansowania. Natomiast dane o nakładach na B+R w przypadku działalności innowacyjnej w przemyśle (tabl. 10) uwzględniają również nakłady zewnętrzne, które określane są jako wartość prac badawczych i rozwojowych w danej jednostce nabytych od innych jednostek (krajowych i zagranicznych).

Nakłady inwestycyjne na działalność B+R obejmują nakłady poniesione na środki trwałe łącznie z kosztami zakupu lub wytworzenia aparatury naukowo-badawczej, niezbędnej do wykonania określonych prac B+R, spełniającej kryteria zaliczania do środków trwałych, lecz do czasu zakończenia tych prac nieujętej w ewidencji środków trwałych. Od 2016 r. obejmują także m.in. nakłady poniesione na wartości niematerialne i prawne oraz oprogramowanie komputerowe, wykorzystywane w działalności B+R przez okres dłuższy niż 1 rok które do 2015 r. zaliczano do nakładów bieżących.

5. Dane o nakładach na działalność badawczą i rozwojową (tabl. 5) prezentuje się w układzie **sektorów instytucjonalnych**, według kryteriów zbieżnych ze stosowanymi w systemie rachunków narodowych. Dodatkowo wyodrębniono sektor szkolnictwa wyższego. Sektory instytucjonalne występują zarówno jako **sektory wykonawcze**, obejmujące krajowe grupy podmiotów prowadzące (B+R) i wydające środki na tę działalność, jak i **sektory finansujące**, z których środki te pochodzą. Wyróżnia się następujące sektory instytucjonalne:

- 1) **sektor rządowy** – podmioty sektora instytucji rządowych i samorządowych w systemie rachunków narodowych z wyłączeniem publicznych instytucji wchodzących w skład sektora szkolnictwa wyższego;
- 2) **sektor przedsiębiorstw** – krajowe podmioty gospodarcze, klasyfikowane w systemie rachunków narodowych do sektorów przedsiębiorstw niefinansowych, instytucji finansowych oraz gospodarstw domowych, z wyłączeniem prywatnych instytucji wchodzących w skład sektora szkolnictwa wyższego;
- 3) **sektor szkolnictwa wyższego** – krajowe uczenie: publiczne i prywatne (w tym organizacji wyznaniowych) oraz podległe im instytuty, centra badawcze i kliniki. Od 2016 r. do tego sektora zaliczane są również instytuty naukowe PAN oraz instytuty badawcze prowadzące studia doktoranckie;
- 4) **sektor prywatnych instytucji niekomercyjnych** – krajowe podmioty klasyfikowane w systemie rachunków narodowych do sektora instytucji niekomercyjnych działających na rzecz gospodarstw domowych, z wyłączeniem tych, które w statystyce B+R są zaliczane do sektora szkolnictwa wyższego (np. uczelni organizacji wyznaniowych);

4. Statistics on R&D expenditures usually present **intramural expenditures**, i.e. the value of research and development works of a given entity carried out by its own research facilities, regardless of their sources of financing. However, data on R & D expenditures in case of innovation activities in industry (table 10) include also extramural expenditures which are defined as the value of re-search and development works of a given entity purchased from other (domestic and foreign) entities.

Capital R&D expenditures include expenditures on fixed assets together with costs of purchasing or manufacturing research equipment necessary for performing particular R&D projects, meeting the criteria for inclusion in fixed assets, but not included in records of fixed assets until completion of the project. Since 2016 they have included also i. a. expenditures on intangible assets and computer software used in the performance of R&D for more than one year which up to 2015 were included in current expenditures.

5. Data on expenditures on research and development (table 5) are presented in a breakdown by **institutional sectors**, on the basis of criteria coinciding with the ones used in the system of national accounts. Additionally, higher education sector was distinguished. Institutional sectors are distinguished as **performance sectors** covering national groups of entities conducting R&D, spending funds on this activity and **financing sectors** which provide outlays on research and development. The following institutional sectors can be distinguished:

- 1) **government sector** – entities of general government sector in the system of national accounts; excluding public institutions included in higher education sector;
- 2) **business enterprise sector** – domestic economic entities classified in the system of national accounts into non-financial corporations, financial corporations or households sector; excluding private institutions included in higher education sector;
- 3) **higher education sector** – national higher education institutions: public and private (of which of religion organisation) and institutes, research centres or clinics supervised by them. Since 2016 this sector has included scientific institutes of the Polish Academy of Sciences and research institutes offering doctoral studies;
- 4) **private non-profit sector** – domestic entities classified in the system of national accounts into non-profit institutions serving households sector; excluding those classified in R&D statistics into the higher education sector (e.g. higher education institutions of religious organisations);
- 5) **rest of the world** – occurs only among financing sectors; covers non-resident units carrying out transactions with resident institutional units or units which have other economic connections

5) **zagranica** – występuje wyłącznie wśród sektorów finansujących; obejmuje jednostki będące nierezydentami, które dokonują transakcji z jednostkami instytucjonalnymi będącymi rezydentami lub mającymi inne powiązania gospodarcze z rezydentami; włączone są tu instytucje i organy Unii Europejskiej oraz organizacje międzynarodowe i ponadnarodowe.

6. W tablicach działu wyodrębniono sześć podstawowych dziedzin B+R zgodnie z klasyfikacją badań naukowych i prac rozwojowych OECD, tj. nauki: przyrodnicze, inżynieryjne i techniczne, medyczne i nauki o zdrowiu, rolnicze i weterynaryjne, społeczne oraz humanistyczne łącznie ze sztuką.

7. **Działalność innowacyjna** obejmuje wszystkie działania o charakterze rozwojowym, finansowym i komercyjnym podejmowane przez przedsiębiorstwo, których zamierzonym celem jest innowacja. Prezentowane w dziale dane obejmują działalność innowacyjną w przemyśle i dotyczą opracowania i wprowadzania na rynek nowych lub ulepszonych produktów (wyrobów, usług), znacznie różniących się od poprzednio oferowanych przez przedsiębiorstwo – **innowacja produktowa**, jak również wprowadzania nowych lub ulepszania procesów biznesowych, które znacząco zmieniają procesy dotychczas stosowane w przedsiębiorstwie – **innowacja procesów biznesowych**.

Nakłady na działalność innowacyjną obejmują nakłady na: działalność badawczą i rozwojową (B+R), własny personel pracujący nad innowacjami, materiały oraz usługi obce zakupione w celu realizacji działalności innowacyjnej, nakłady inwestycyjne na środki trwałe oraz wartości niematerialne i prawne (w tym na zakup i rozwój oprogramowania oraz własności intelektualnej) oraz pozostałe przygotowania do wdrożenia innowacji (w tym projektowanie produktu, definiowanie sposobu świadczenia usług, przygotowanie produkcji i dystrybucji dla realizacji innowacji, szkolenie i rozwój zawodowy personelu, marketing).

Produkt nowy lub ulepszony to wyrób lub usługa, który znacząco różni się od poprzednich produktów przedsiębiorstwa jedną lub wieloma cechami lub parametrami technicznymi. Zmiany te obejmują dodanie nowych lub ulepszenie istniejących funkcji bądź użyteczności. Istotne cechy funkcjonalne obejmują jakość, parametry techniczne, niezawodność, trwałość, wydajność w użytkowaniu, przystępność, wygodę, użyteczność oraz łatwość obsługi.

8. **Wynalazek podlegający opatentowaniu** – bez względu na dziedzinę techniki – jest to nowe rozwiązanie, posiadające poziom wynalazczy, tzn. niewynikające dla znawcy w sposób oczywisty ze stanu techniki, nadające się do przemysłowego stosowania.

9. **Wzór użytkowy podlegający ochronie** jest to nowe i użyteczne rozwiązanie o charakterze technicznym dotyczące kształtu, budowy lub zestawienia przedmiotu o trwałej postaci.

with residents; also European Union institutions and bodies as well as international and transnational organisations are included in this sector.

6. Six main fields of R&D were listed in the chapter tables according to fields of research and development classification of OECD, i.e. natural sciences, engineering and technology, medical and health sciences, agricultural and veterinary sciences, social sciences as well as humanities including the arts.

7. **Innovation activity** includes all developmental, financial and commercial activities undertaken intentionally by the enterprise to result in an innovation. Data presented in the chapter include innovation activity in industry and concern the development and introduction on the market of new or improved products (goods, services) that differ significantly from the enterprise's previous products – **product innovation**, as well as bringing into use in the enterprise new or improved business processes, for one or more business functions, that differ significantly from the enterprise's previous business processes – **business process innovation**.

Expenditures on innovation activity include expenditures on: R&D, own personnel working on innovation, services, materials and supplies purchased from other parties for innovation, capital expenditures on tangible and intangible assets (including acquisition and development of software and intellectual property rights) and other preparations for introducing innovation (including product or service design, preparation of production or distribution for innovation activities, training and professional development for innovation activities, marketing of innovations).

New or improved product is a new or improved good or service that differs significantly from the enterprise's previous goods or services with one or more characteristics or performance specifications. This includes the addition of new functions, or improvements to existing functions or user utility. Relevant functional characteristics include quality, technical specifications, reliability, durability, economic efficiency during use, affordability, convenience, usability, and user friendliness.

8. A **patentable invention** – regardless of the field of technology – is any new solution which involves an inventive step, i.e. which for an expert does not obviously result from the state of the art and which is capable of industrial application.

9. An **utility model eligible for protection** – a new and useful solution of a technical character related to the shape, structure or assembly of an object of permanent form.

Spółeczeństwo informacyjne

1. Prezentowane informacje opracowano na podstawie uogólnionych wyników badań dotyczących wykorzystania technologii informacyjno-komunikacyjnych, przeprowadzonych metodą reprezentacyjną według zharmonizowanej metodologii stosowanej w krajach Unii Europejskiej.

2. Dane o **przedsiębiorstwach** dotyczą podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących 10 osób i więcej zaliczanych według Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2007) do wybranych sekcji: przetwórstwo przemysłowe, wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę, dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja, budownictwo, handel; naprawa pojazdów samochodowych, transport i gospodarka magazynowa, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja, obsługa rynku nieruchomości, działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (z wyłączeniem działalności weterynaryjnej), administrowanie i działalność wspierająca, pozostała działalność usługowa – naprawa i konserwacja komputerów i sprzętu komunikacyjnego. W 2018 r. w kraju badaniem objęto 19,1 tys. przedsiębiorstw (tj. 18,4% ich ogólnej liczby).

3. Sprzedaż prowadzona przez przedsiębiorstwa w ramach **handlu elektronicznego** dotyczy zamówień przyjmowanych za pośrednictwem sklepu internetowego, formularzy elektronicznych na stronie internetowej przedsiębiorstwa, sieci extranet innego przedsiębiorstwa lub wiadomości typu EDI (wiadomości w uzgodnionym formacie, np. EDIFACT, XML posiadające strukturę umożliwiającą ich automatyczne przetwarzanie). Nie uwzględnia się zamówień przyjmowanych za pośrednictwem zwykłej poczty elektronicznej.

Information society

1. The information presented has been compiled on the basis of the generalised results of representative surveys on the ICT (Information and Communication Technologies) usage conducted in the European Union according to a harmonised methodology.

2. Data on **enterprises** concern economic entities employing 10 persons or more included in the selected sections according to the NACE Rev. 2: manufacturing, electricity, gas, steam and air conditioning supply, water supply; sewerage and waste management and remediation activities, construction, wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles, transportation and storage, accommodation and food service activities, information and communication, real estate activities, professional, scientific and technical activities (excluding veterinary activities), administrative and support service activities, other service activities – repair of computers and communication equipment. In 2018 the survey in the country covered 19,1 thousand enterprises (i.e. 18,4% of total enterprises).

3. Sale conducted by enterprises within the frames of **e-commerce** concerns orders received by the enterprise via web shop, web forms on an enterprise's website, an extranet of another enterprise or via EDI-type messages (which means messages in an agreed format, e.g. EDIFACT, XML, with structure allowing for their automatic processing). Orders received by e-mail messages typed manually are not taken into account.

Nauka i technika

Science and technology

TABL. 1 (190). **PODMIOTY ORAZ PRACUJĄCY (personel wewnętrzny) W DZIAŁALNOŚCI BADAWCZEJ I ROZWOJOWEJ**

ENTITIES AND INTERNAL PERSONNEL IN RESEARCH AND DEVELOPMENT

A. PODMIOTY
Stan w dniu 31 grudnia
ENTITIES
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	25	101	115*	122	T O T A L
w tym podmioty wyspecjalizowane badawczo	#	12	12*	11	of which R&D dedicated entities
instytuty naukowe Polskiej Akademii Nauk	–	–	–		scientific institutes of the Polish Academy of Sciences
instytuty badawcze	#	#	#*	#	research institutes
uczelnie	3	4	5*	5	higher education institutions
pozostałe	3	#	#*	#	others
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	#	#*	#	Agriculture, forestry and fishing
Przemysł	#	68	77*	79	Industry
w tym przetwórstwo przemysłowe	15	65	#*	#	of which manufacturing
Budownictwo	#	#	#*	#	Construction
Usługi ^a	9	28	33*	41	Services ^a

B. PRACUJĄCY (personel wewnętrzny)
INTERNAL PERSONNEL

WYSZCZEGÓLNIENIE	2017		2018			SPECIFICATION
	ogółem	total	badacze rese- archers	technicy i pracowni- cy równo- rzędni	pozostały personel pomocni- czy	
				technicians and equivalent staff	other supporting staff	
w EPC		in FTE				
O G Ó Ł E M	1381,1	1448,1	1134,9	217,5	95,7	T O T A L
w tym podmioty wyspecjalizowane badawczo	853,2	827,5	756,0	44,6	26,9	of which R&D dedicated entities
instytuty naukowe Polskiej Akademii Nauk	–	–	–	–	–	scientific institutes of the Polish Academy of Sciences
instytuty badawcze	160	148,0	106,8	#	#	research institutes
uczelnie	667,8	668,2	642,2	#	#	higher education institutions
pozostałe	25,4	11,3	7,0	#	#	others
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	#	#	#	#	#	Agriculture, forestry and fishing
Przemysł	383,8	448,5	255,3	132,2	61,0	Industry
w tym przetwórstwo przemysłowe	373,7	434,9	247,4	#	#	of which manufacturing
Budownictwo	#	#	#	#	–	Construction
Usługi ^a	958,3	963,5	#	#	#	Services ^a

a Pozostałe rodzaje działalności (sekcje G-U).

U w a g a. Ponadto w 2018 r. w działalność badawczą i rozwojową zaangażowany był personel zewnętrzny, który liczył 130 EPC.

a Other kinds of activity (G-U).

N o t e. Moreover, in 2018 the external personnel was engaged in research and development, which amounted to 130 FTE.

TABL. 2 (191). PRACUJĄCY (personel wewnętrzny)^a W DZIAŁALNOŚCI BADAWCZEJ I ROZWOJOWEJ WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIAINTERNAL PERSONNEL^a IN RESEARCH AND DEVELOPMENT BY EDUCATIONAL LEVEL

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Z wykształceniem With level of education					pozosta- łym others
		wyższym higher			pozostali others		
		z tytułem naukowym profesora with title of professor	ze stopniem naukowym with scientific degree of				
			doktora habilitowanego habilitated doctor ^b (HD)	doktora doctor (PhD)			
OGÓŁEM 2017	2079	135	293	623	820		208
TOTAL 2018	2274	132	306	583	927	326	
w tym podmioty wyspecjalizowane badawczo of which R&D dedicated entities	1336	129	296	518	331	62	
instytuty naukowe Polskiej Akademii Nauk scientific institutes of the Polish Academy of Sciences	–	–	–	–	–	–	
instytuty badawcze research institutes	192	#	#	39	104	37	
uczelnie higher education institutions	1127	#	285	476	219	#	
pozostałe others	17	–	#	3	8	#	
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo Agriculture, forestry and fishing	#	–	–	#	#	#	
Przemysł Industry	709	#	3	#	426	231	
w tym przetwórstwo przemysłowe of which manufacturing	680	#	3	40	#	227	
Budownictwo Construction	#	#	–	#	#	#	
Usługi ^c Services ^c	1528	130	303	532	480	83	

a W osobach; w 2017 r. — stan na 31 grudnia; w 2018 r. — wszystkie osoby, które przeznaczyły na działalność B+R minimum 10% całkowitego czasu pracy lub ich wkład w działalność B+R był bardzo istotny. c Pozostałe rodzaje działalności (sekcje G-U).

a In persons; in 2017 — as of 31st December; in 2018 — all persons who allocated a minimum 10% of their total working to R&D or their contribution to the R&D was very significant. b The habilitated doctor's degree (HD), which is higher than a doctorate (second doctorate), is peculiar to Poland. The degree is awarded on the basis of an appropriate dissertation and is necessary for obtaining the title of professor and a professorial post in scientific institutions. c Other kinds of activity (G-U).

TABL. 3 (192). **NAKLADY^a NA DZIAŁALNOŚĆ BADAWCZĄ I ROZWOJOWĄ (ceny bieżące)**
EXPENDITURES^a ON RESEARCH AND DEVELOPMENT (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2017	2018					
	ogółem grand total				nakłady expenditures				
					bieżące current		inwestycyjne capital		
	razem total	w tym osobowe of which labour costs	razem total	w tym maszyny i wyposażenie ^b of which machinery and equipment ^b					
w mln zł				in million PLN					
O G Ó Ł E M	38,5	121,2	186,9	274,2	166,1	104,6	108,1	94,1	
TOTAL									
w tym podmioty wyspecjalizowane badawczo	31,7	71,1	82,7	88,4	81,1	58,8	7,3	#	
of which R&D dedicated entities									
instytuty naukowe Polskiej Akademii Nauk	-	-	-	-	-	-	-	-	-
scientific institutes of the Polish Academy of Sciences									
instytuty badawcze	#	14,9	#	#	#	#	#	#	#
research institutes									
uczelnie	15,6	51,9	62,5	#	63,5	47,9	#	1,7	
higher education institutions									
pozostałe	#	4,3	#	#	#	#	#	#	#
others									
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	#	#	#	#	#	-	-	
Agriculture, forestry and fishing									
Przemysł	6,9	42,2	85,4	163,9	65,5	33,5	98,4	87,6	
Industry									
w tym przetwórstwo przemysłowe of which manufacturing	6,9	41,1	84,5	#	#	31,8	#	#	
Construction	#	#	#	#	#	#	-	-	
Usługi ^c	#	77,2	94,9	107,4	97,6	68,8	9,8	6,5	
Services ^c									

a Wewnętrzne: bez amortyzacji środków trwałych. b Dotyczy maszyn i urządzeń technicznych, narzędzi, przyrządów, ruchomości, wyposażenia oraz środków transportu (grupy 3–8 KST). c Pozostałe rodzaje działalności (sekcje G–U).

a Intramural, excluding depreciation of fixed assets. b Concerns machinery and technical equipment, tools, instruments, movable properties, equipment not elsewhere classified and means of transport (groups 3–8 according to Classification of Fixed Assets). c Other sections of activity (G–U).

TABL. 4 (193). **NAKLADY^a NA DZIAŁALNOŚĆ BADAWCZĄ I ROZWOJOWĄ WEDŁUG DZIEDZIN NAUK**
EXPENDITURES^a ON RESEARCH AND DEVELOPMENT BY FIELD OF SCIENCE

DZIEDZINY B+R	2010	2015	2017	2018	FIELDS OF R&D
	w mln zł in million PLN				
O G Ó Ł E M	38,5	121,2	186,9	274,2	TOTAL
Nauki przyrodnicze	9,9	13,6	28,6	33,7	Natural sciences
Nauki inżynieryjne i techniczne	18,8	84,0	121,4	205,4	Engineering and technology
Nauki medyczne i nauki o zdrowiu	#	#	4,4	8,0	Medical and health sciences
Nauki rolnicze i weterynaryjne	#	7,7	8,1	#	Agricultural and veterinary sciences
Nauki społeczne	2,2	8,3	12,8	13,2	Social sciences
Nauki humanistyczne i sztuki	4,3	#	11,6	#	Humanities and the arts

a Wewnętrzne, w cenach bieżących, bez amortyzacji środków trwałych.

a Intramural, in current prices, excluding depreciation of fixed assets.

TABL. 5 (194). **NAKŁADY^a NA DZIAŁALNOŚĆ BADAWCZĄ I ROZWOJOWĄ WEDŁUG SEKTORÓW INSTYTUCJONALNYCH (ceny bieżące)**
EXPENDITURES^a ON RESEARCH AND DEVELOPMENT BY INSTITUTIONAL SECTORS
 (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	w mln zł		in million PLN		
O G Ó Ł E M	38,5	121,2	186,9	274,2	T O T A L
sektor:					sector:
Rządowy	27,5	50,5	92,2	118,8	Government
Przedsiębiorstw	8,0	43,4	81,2	135,6	Business enterprise
Szkolnictwa wyższego	#	0,6	#	#	Higher education
Prywatnych instytucji niekomercyj- nych	#	#	#	#	Private non-profit
Zagranica	3,1	#	12,1	18,1	Rest of the world

a Wewnętrzne, bez amortyzacji środków trwałych.
 a Intramural, excluding depreciation of fixed assets.

TABL. 6 (195). **NAKŁADY^a NA DZIAŁALNOŚĆ BADAWCZĄ I ROZWOJOWĄ WEDŁUG RODZAJÓW DZIAŁALNOŚCI B+R (ceny bieżące)**
EXPENDITURES^a ON RESEARCH AND DEVELOPMENT BY TYPE R&D (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem Total	Badania Research		Prace rozwo- jowe Experimental develop- ment	SPECIFICATION	
		podsta- wowe basic	stoso- wane applied			
		w mln zł		in million PLN		
O G Ó Ł E M	2010	38,5	.	.	T O T A L	
	2015	121,2	40,1	37,2	43,9	
	2017	186,9	59,0	69,6	58,3	
	2018	274,2	85,7	61,9	126,6	
w tym podmioty wyspecjalizowane badawczo		88,4	54,3	27,3	6,8	of which R&D dedicated entities
instytuty naukowe Polskiej Aka- demii Nauk		-	-	-	-	scientific institutes of the Polish Academy of Sciences
instytuty badawcze		#	#	#	1,9	research institutes
uczelnie		#	50,9	#	#	higher education institutions
pozostałe		#	#	-	#	others
Roľnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo		#	-	-	#	Agriculture, forestry and fishing
Przemysł		163,9	26,1	#	#	Industry
w tym przetwórstwo przemysłowe		#	26,1	#	107,8	of which manufacturing
Budownictwo		#	-	#	#	Construction
Usługi ^b		107,4	59,7	#	#	Services ^b

a Wewnętrzne; bez amortyzacji środków trwałych. b Pozostałe rodzaje działalności (sekcje G-U).
 a Intramural; excluding depreciation of fixed assets. b Other sections of activity (G-U).

TABL. 7 (196). **STOPIEŃ ZUŻYCIA APARATURY NAUKOWO-BADAWCZEJ W DZIAŁALNOŚCI BADAWCZEJ I ROZWOJOWEJ**
Stan w dniu 31 grudnia
DEGREE OF CONSUMPTION OF RESEARCH EQUIPMENT IN RESEARCH AND EXPERIMENTAL DEVELOPMENT
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	w %		in %		
O G Ó Ł E M	82,8	48,8	62,7	60,6	T O T A L
w tym podmioty wyspecjalizowane badawczo	82,9	54,5	75,8	76,4	of which R&D dedicated entities
instytuty naukowe Polskiej Akademii Nauk	-	-	-	-	scientific institutes of the Polish Academy of Sciences
instytuty badawcze	#	#	86,2	#	research institutes
uczelnie	81,9	67,2	70,4	#	higher education institutions
pozostałe	#	25,7	#	others
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	#	#	#	Agriculture, forestry and fishing
Przemysł	11,8	21,8	26,8	24,2	Industry
w tym przetwórstwo przemysłowe	11,8	21,8	26,8	23,7	of which manufacturing
Budownictwo	#	.	-	#	Construction
Usługi ^a	82,9	53,2	75,1	75,9	Services ^a

a Pozostałe rodzaje działalności (sekcje G–U).

a Other sections of activity (G–U).

TABL. 8 (197). **UDZIAŁ PRZYCHODÓW NETTO ZE SPRZEDAŻY PRODUKTÓW NOWYCH LUB ULEPSZONYCH W PRZYCHODACH ZE SPRZEDAŻY OGÓŁEM W PRZEMYSLE^a W 2018 R.**
SHARE OF NET REVENUES FROM SALES OF NEW OR IMPROVED PRODUCTS IN TOTAL REVENUES FROM SALES IN INDUSTRY^a IN 2018

WYSZCZEGÓLNIENIE	Produkty – w % – wprowadzone na rynek w latach 2016–2018 Products – in % – introduced into the market during 2016–2018				SPECIFICATION
	ogółem total	z tego produkty nowe lub ulepszone of which new or improved products		w tym eksport ogółem of which export total	
		dla rynku to the market	tylko dla przedsiębiorstwa only to the enterprise		
O G Ó Ł E M	8,6	5,7	3,0	6,2	T O T A L
sektor publiczny	#	#	#	-	public sector
sektor prywatny	8,8	5,8	3,0	6,4	private sector
W tym przetwórstwo przemysłowe w tym:	9,0	5,9	3,1	6,5	Of which manufacturing of which:
Produkcja artykułów spożywczych	7,1	#	0,3	2,1	Manufacture of food products
Produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych	8,1	#	6,7	6,9	Manufacture of chemicals and chemical products
Produkcja wyrobów z metali ^A	5,9	1,0	4,9	3,8	Manufacture of metal products ^A
Produkcja maszyn i urządzeń ^A	21,6	14,8	6,8	9,2	Manufacture of machinery and equipment n.e.c.

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 49 osób; wartość produkcji sprzedanej przyjęto w cenach producenta, dotyczy produktów wprowadzonych na rynek w latach 2016–2018.

a Data concern economic entities employing more than 49 persons; value of sold production is given in producer's prices, applies to products introduced into the market during 2016–2018.

TABL. 9 (198). **PRZEDSIĘBIORSTWA INNOWACYJNE W PRZEMYSŁE^a WEDŁUG RODZAJÓW WPROWADZONYCH INNOWACJI W LATACH 2016–2018**
 INNOVATIVE ENTERPRISES IN INDUSTRY^a BY TYPE OF INTRODUCED INNOVATION DURING 2016–2018

WYSZCZEGÓLNIENIE	Przedsiębiorstwa przemysłowe, które wprowadziły innowacje produktowe lub procesy biznesowe w % ogółu przedsiębiorstw w latach 2016–2018 Industrial enterprises, which introduced product or business process innovation in % of total enterprises during 2016–2018				SPECIFICATION
	ogółem grand total	nowe lub ulepszone produkty new or improved products		nowe lub ulepszone procesy biznesowe new or improved business processes	
		razem total	w tym nowe dla rynku of which new to the market		
O G Ó Ł E M	49,4	35,4	15,2	26,7	T O T A L
sektor publiczny	17,2	#	#	#	public sector
sektor prywatny	53,7	39,3	16,8	29,9	private sector
W tym przetwórstwo przemysłowe	53,8	40,4	17,8	30,3	Of which manufacturing
w tym:					of which:
Produkcja artykułów spożywczych	34,8	30,4	#	26,1	Manufacture of food products
Produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych	88,9	77,8	#	55,6	Manufacture of chemicals and chemical products
Produkcja wyrobów z metali ^A	44,2	25,6	14,0	18,6	Manufacture of metal products ^A
Produkcja maszyn i urządzeń ^A	66,7	66,7	40,0	60,0	Manufacture of machinery and equipment n.e.c.
Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep ^A	61,5	38,5	#	30,8	Manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers
Produkcja mebli	56,3	43,8	#	31,3	Manufacture of furniture

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 49 osób.

a Data concern economic entities employing more than 49 persons.

TABL. 10 (199). **NAKLADY NA DZIAŁALNOŚĆ INNOWACYJNĄ W PRZEMYSŁE^a (ceny bieżące)**
 EXPENDITURES ON INNOVATION ACTIVITIES IN INDUSTRY^a (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Total	W tym nakłady na Of which expenditures on			
			działalność badawcza i rozwojowa ^b research and development activity	inwestycje w środki trwałe oraz wartości niematerialne i prawne ^c capital on tangible and intangible assets ^c	własny personel pracujący nad innowacjami own personnel working on innovation	materiały i usługi obce na potrzeby działalności innowacyjnej services, materials and supplies for innovation
			w tys. zł in thousand PLN			
O G Ó Ł E M	2010	240626	10172	.	.	.
T O T A L	2015	256693	55821	.	.	.
	2017	326201	105658	.	.	.
	2018	305092	149583	#	4482	3930

a Dane dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 49 osób. b Nakłady wewnętrzne i zewnętrzne. c Na środki trwałe (grupy 0-8 KŚT), oprogramowanie, ochronę własności intelektualnej oraz zakup wiedzy ze źródeł zewnętrznych.

a Data concern entities employing more than 49 persons. b Intramural and extramural expenditures. c On fixed Assets (groups 0-8 according to Classification of Fixed Assets), software, intellectual property rights and acquisition of external knowledge.

TABL. 10 (199). **NAKLADY NA DZIAŁALNOŚĆ INNOWACYJNĄ W PRZEMYSŁE^a (dok.)**
 EXPENDITURES ON INNOVATION ACTIVITIES IN INDUSTRY^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	W tym nakłady na Of which expenditures on			
		działalność badawczą i rozwojową ^b on research and deve- lopment activity ^b	inwestycje w środki trwałe oraz wartości niematerial- ne i prawne ^c capital on tangible and intangible assets ^c	własny personel pracujący nad innowacjami own person- nel working on innovation	materiały i usługi obce na potrzeby działalności innowacyjnej services, materials and supplies for innovation
		w tys. zł		in thousand PLN	
W tym przetwórstwo przemysłowe	299964	#	104174	#	1386
Of which manufacturing					
w tym: of which:					
Produkcja artykułów spożywczych	5338	#	#	#	#
Manufacture of food products					
Produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych	89339	#	27633	#	-
Manufacture of chemicals and chemical prod- ucts					
Produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych	48780	3334	#	#	#
Manufacture of other non-metallic mineral products					
Produkcja wyrobów z metali ^Δ	15147	10802	3600	589	#
Manufacture of metal products ^Δ					
Produkcja urządzeń elektrycznych	53303	41451	10764	#	-
Manufacture of electrical equipment					
Produkcja maszyn i urządzeń ^Δ	12071	2571	9130	#	#
Manufacture of machinery and equipment n.e.c.					
Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep ^Δ	8548	7681	#	#	#
Manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers					
Produkcja mebli	4737	#	#	#	#
Manufacture of furniture					

a Dane dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 49 osób. b Nakłady wewnętrzne i zewnętrzne. c Na środki trwałe (grupy 0-8 KŚT), oprogramowanie, ochronę własności intelektualnej oraz zakup wiedzy ze źródeł zewnętrznych.

a Data concern entities employing more than 49 persons. b Intramural and extramural expenditures. c On fixed Assets (groups 0-8 according to Classification of Fixed Assets), software, intellectual property rights and acquisition of external knowledge.

TABLE 11 (200). **NAKLADY NA DZIAŁALNOŚĆ INNOWACYJNĄ^a W PRZEMYSLE WEDŁUG ŹRÓDEŁ FINANSOWANIA (ceny bieżące)**
EXPENDITURES ON INNOVATION ACTIVITIES IN INDUSTRY^a BY SOURCE OF FUNDS
(current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Total	W tym środki		Of which funds	
			własne own	pozyskane z zagranicy (bezzwrotne) received from abroad (not repay- able)	kredyty, pożyczki i inne zobowią- zania finansowe od instytucji finansowych credits, loans and other financial liabilities from financial institutions	krajowe od instytucji dysponują- cych środ- kami pub- licznymi domestic from institu- tions dispos- ing of public funds
OGÓŁEM	2010	240626	205965	13844	.	.
TOTAL	2015	256693	133828	26476	.	.
	2017	326201	#	7926	.	.
	2018	305092	256352	26878	#	7285
W tym przetwórstwo przemysłowe		299964	251224	26878	#	7285
Of which manufacturing						
w tym:						
of which:						
Produkcja artykułów spożywczych		5338	#	-	#	#
Manufacture of food products						
Produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych		89339	68004	#	-	#
Manufacture of chemicals and chemical products						
Produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych		48780	43867	#	#	-
Manufacture of other non-metallic mineral products						
Produkcja wyrobów z metali ^A		15147	9211	4645	#	#
Manufacture of metal products ^A						
Produkcja urządzeń elektrycznych		53303	52867	#	-	#
Manufacture of electrical equipment						
Produkcja maszyn i urządzeń ^A		12071	7607	#	#	-
Manufacture of machinery and equipment n.e.c.						
Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep ^A		8548	#	-	-	#
Manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers						
Produkcja mebli		4737	4180	#	-	#
Manufacture of furniture						

a Dane dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 49 osób.

a Data concern entities employing more than 49 persons.

TABLE 12 (201). **WYNAŁAZKI I WZORY UŻYTKOWE KRAJOWE^a**
RESIDENT INVENTIONS AND UTILITY MODELS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Wynalazki:					Inventions:
zgłoszone	70	78	74	59	patent applications
udzielone patenty	28	49	61	66	patents granted
Wzory użytkowe:					Utility models:
zgłoszone	17	11	20	11	utility model applications
udzielone prawa ochronne	8	4	14	25	rights of protection granted

a Zgłoszone w Urzędzie Patentowym Rzeczypospolitej Polskiej.

Źródło: dane Urzędu Patentowego Rzeczypospolitej Polskiej.

a Filed at the Patent Office of the Republic of Poland.

S o u r c e: data of the Patent Office of the Republic of Poland.

Spółeczeństwo informacyjne

Information society

TABL. 13 (202). **PRZEDSIĘBIORSTWA^a WYKORZYSTUJĄCE WYBRANE TECHNOLOGIE INFORMACYJNO-KOMUNIKACYJNE**
ENTERPRISES^a USING SELECTED INFORMATION AND COMMUNICATION TECHNOLOGIES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	w % ogółu przedsiębiorstw in percent of total enterprises				
Komputery^b	98,5	95,0	93,3	93,7	Computers^b
Dostęp do Internetu	98,5	94,4	92,9	93,7	Internet access
Dostęp do Internetu przez łącze szerokopasmowe ^c	64,7	94,4	92,9	93,7	Internet access via broadband connection ^c
w tym mobilne łącze szerokopa- smowe	20,5	57,2	64,5	64,7	of which mobile broadband
Własna strona internetowa	64,3	64,4	59,6	62,4	Own Website

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; w 2010 r. stan w styczniu. b Stacjonarne i przenośne, np. laptopy (notebooki); w latach 2015–2018 również smartfony i nettopy; dane nie obejmują komputerów zintegrowanych z innymi urządzeniami na jednej płycie montażowej, komputerów służących do sterowania i regulacji procesów technologicznych. c Od 2010 r. obejmuje także mobilne łącze w technologii 3G.

a Data concern economic entities employing more than 9 persons; in 2010 as of January. b Desktop and portable computers e.g. laptops (notebooks); in 2015–2018 including smartphones and nettops; data do not include computers integrated to other machines or devices on the same assembly board, computers used for the control and regulation of technological processes. c Since year 2010 mobile connection via 3G technology also has been included.

TABL. 14 (203). **CELE WYKORZYSTANIA INTERNETU W PRZEDSIĘBIORSTWACH^a**
PURPOSE OF USING THE INTERNET BY ENTERPRISES^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	w % ogółu przedsiębiorstw in percent of total enterprises				
Przedsiębiorstwa wykorzystujące Internet w kontaktach z admini- stracją publiczną	87,6	93,4	93,3	94,2	Enterprises using the Internet in their contacts with public administration
Przedsiębiorstwa prowadzące sprzedaż przez sieci kompute- rowe	9,1	9,4	12,0	14,9	Enterprises which received orders via computer networks
Przedsiębiorstwa korzystające z mediów społecznościowych	18,8	26,5	31,5	Enterprises using social media

a Dane dotyczą przedsiębiorstw, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

a Data concern enterprises with more than 9 persons employed.

Uwagi ogólne

1. Informacje o **cenach detalicznych** są wynikiem badania cen prowadzonego w zakresie:

- towarów i usług konsumpcyjnych,
- towarów i usług niekonsumpcyjnych nabywanych przez ludność na cele produkcyjno-inwestycyjne związane głównie z rolnictwem.

2. Źródłem informacji o **cenach detalicznych** towarów i usług są:

- notowania cen dokonywane przez ankierów w wybranych punktach, w wytypowanych rejonach badania cen,
- cennik, zarządzenia i decyzje w zakresie cen jednolitych obowiązujących na terenie całego kraju lub jego części,
- notowania cen towarów i usług zakupowanych przez Internet.

Ceny towarów i usług notowane są raz w miesiącu, z wyjątkiem owoców i warzyw, w zakresie których notowania cen prowadzone są dwa razy w miesiącu (do 2010 r. trzy razy w miesiącu).

3. Podstawę do opracowania **wskaźników cen towarów i usług konsumpcyjnych** stanowi obserwacja cen reprezentantów towarów i usług (ok. 1500 w 2018 r.).

Wskaźniki cen obliczono przy przyjęciu systemu wag opracowanego na podstawie struktury wydatków (bez spożycia naturalnego i wydatków na ubezpieczenie na życie) gospodarstw domowych na zakup towarów i usług konsumpcyjnych z roku poprzedzającego rok badany, uzyskanej z badania budżetów gospodarstw domowych.

Grupowania towarów i usług konsumpcyjnych dokonano na podstawie Klasyfikacji Spożycia Indywidualnego według Celu (COICOP, do 2013 r. – COICOP/HICP).

4. Dane o **cenach skupu** dotyczą cen produktów rolnych skupowanych przez podmioty gospodarcze bezpośrednio od ich producentów. Przeciętne ceny roczne obliczono jako iloraz wartości (bez podatku od towarów i usług – VAT) i ilości poszczególnych produktów rolnych.

5. Źródłem informacji o **cenach produktów rolnych i zwierząt gospodarskich uzyskiwanych przez rolników na targowiskach** są miesięczne notowania cen dokonane przez stałych ankierów na celowo wytypowanych 11 targowiskach. Przeciętne ceny roczne obliczono jako średnie arytmetyczne z przeciętnych cen w poszczególnych miesiącach.

General notes

1. Information about **retail prices** comes from the following price surveys:

- consumer goods and services,
- non-consumer goods and services purchased for production and investment purposes, mainly related to agriculture.

2. The source of information on **retail prices** of goods and services are the following:

- quotations conducted by price collectors in selected sales outlets, in selected price survey regions,
- price lists, regulations and decisions applicable as the uniform prices ruling throughout the country or its part,
- collected prices of goods and services purchased online.

Prices of goods and services are noted down once a month, with the exclusion of fruit and vegetables which are noted down twice a month (until 2010 three times a month).

3. The basis for compiling the **price indices of consumer goods and services** is price observation of representatives of goods and services (about 1500 in 2018).

The consumer price indices have been calculated applying the weights system based on the structure of households' expenditure (excluding own consumption and expenditures on life insurance) on purchasing consumer goods and services from the year preceding the surveyed year, derived from the household budgets survey.

The grouping of consumer goods and services is presented on the basis of the Classification of Individual Consumption by Purpose (COICOP, until 2013 – COICOP/HICP).

4. Data on **procurement prices** concern agricultural products prices purchased by economic entities directly from their producers. Average annual prices were calculated as a quotient of value (without value added tax – VAT) and quantity of each agricultural product.

5. The information on **prices of agricultural products and livestock received by farmers on marketplaces** comes from price quotations of agricultural products, provided every month by a network of interviewers collecting it on selected 11 marketplaces. Average annual prices were calculated as arithmetic mean of average monthly prices.

TABL. 1 (204). **WSKAŹNIKI CEN TOWARÓW I USŁUG KONSUMPCYJNYCH**
PRICE INDICES OF CONSUMER GOODS AND SERVICES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	rok poprzedni = 100		previous year = 100		
O G Ó Ł E M	102,8	98,9	102,2	101,7	T O T A L
w tym:					of which:
Żywność i napoje bezalkoholowe	102,6	98,2	104,6	102,6	Food and non-alcoholic beverages
Napoje alkoholowe i wyroby tytoniowe	105,9	101,2	100,8	102,3	Alcoholic beverages, tobacco
Odzież i obuwie	95,3	94,5	93,1	95,4	Clothing and footwear
Mieszkanie	103,2	100,3	103,1	102,2	Dwelling
Zdrowie	103,0	101,6	100,9	101,9	Health
Transport	106,6	91,8	102,0	104,8	Transport
Rekreacja i kultura	101,0	101,2	102,4	101,5	Recreation and culture
Edukacja	102,2	100,8	101,4	103,0	Education

TABL. 2 (205). **PRZECIĘTNE CENY DETALICZNE^a WYBRANYCH TOWARÓW I USŁUG**
AVERAGE RETAIL PRICES^a OF SELECTED GOODS AND SERVICES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	w zł in PLN				
Ryż – za 1 kg	3,92	3,55	3,48	3,54	Rice – per kg
Chleb pszenno-żytni – za 0,5 kg	2,14	2,57	2,45	2,66	Wheat-rye bread – per 0,5 kg
Makaron jajeczny – za 400 g	3,35	4,00	4,18	4,27	Egg pasta – per 400 g
Mąka pszenna – za 1 kg	1,83	2,42	2,58	2,58	Wheat flour – per kg
Mięso wołowe z kością (rostbef) – za 1 kg	17,77	25,27	26,07	27,27	Beef meat, bone-in (roast beef) – per kg
Mięso wieprzowe bez kości ^b (schab środkowy) – za 1 kg	12,73	13,03	16,87	16,96	Pork meat, boneless ^b (centre loin) – per kg
Kurczęta patroszone – za 1 kg	6,05	6,87	6,65	6,91	Disembowelled chicken – per kg
Szynka wieprzowa gotowana – za 1 kg	24,17	26,66	25,73	27,76	Pork ham, boiled – per kg
Kielbasa wędzona – za 1 kg	14,21	15,54	17,41 ^c	18,11	Smoked sausage – per kg
Filety z morszczuka mrożone – za 1 kg	19,25	25,88	28,67	27,93	Fillets of hake, frozen – per kg
Karp świeży – za 1 kg	13,50	14,47	12,69	16,71	Fresh carp – per kg
Śledź solony odgłowiony – za 1 kg	10,13	12,76	14,01	13,47	Salted herring, headless – per kg
Mleko krowie spożywcze o zawartości tłuszczu 3–3,5%, sterylizowane – za 1 l	2,74	2,76	2,70	2,63	Cows' milk, fat content 3–3,5%, sterilized – per l
Ser twarogowy półtłusty – za 1 kg	12,57	13,82	13,98	13,62	Semi-fat cottage cheese – per kg
Ser dojrzewający – za 1 kg	17,79	17,89	20,02	18,95	Ripening cheese – per kg
Śmietana o zawartości tłuszczu 18% – za 200 g ^d		1,67	1,67	1,80	Sour cream fat content 18% – per 200 g ^d
Jaja kurze świeże – za 1 szt.	0,42	0,44	0,49	0,59	Hen eggs, fresh – per piece
Masło świeże o zawartości tłuszczu ok. 82,5% – za 200 g	3,55	3,62	5,60	6,16	Fresh butter, fat content about 82.5% – per 200 g
Olej rzepakowy produkcji krajowej – za 1 l	5,91	5,69	6,09	6,08	Rape-oil, domestic production – per l
Pomarańcze – za 1 kg	5,51	5,05	5,79	5,44	Oranges – per kg
Jabłka ^e – za 1 kg	2,68	2,70	3,15	3,46	Apples ^e – per kg
Buraki ^e – za 1 kg	1,78	1,81	1,97	2,12	Beetroots ^e – per kg

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 1 na str. 255. ^b W 2010 r. i 2015 r. – z kością. ^c Z uwagi na zmianę reprezentanta objętego badaniem cen dane nie są w pełni porównywalne z danymi za lata poprzednie. ^d W 2010 r. – za 200 ml. ^e Średnie ceny roczne obliczono przy zastosowaniu współczynników wyrażających udział zakupów dokonanych przez ludność w poszczególnych miesiącach roku.

^a See general notes, item 1 on page 255. ^b In 2010 and 2015 – bone-in. ^c Due to the changes of representative item covered by the price survey data have been not fully comparable with those for previous years. ^d In 2010 – per 200 ml. ^e Annual average prices were calculated with the use of coefficients expressing monthly shares of purchases made by consumers in particular months of a year.

TABL. 2 (205). **PRZECIĘTNE CENY DETALICZNE^a WYBRANYCH TOWARÓW I USŁUG (dok.)**
 AVERAGE RETAIL PRICES^a OF SELECTED GOODS AND SERVICES (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	w zł in PLN				
Marchew ^b – za 1 kg	2,01	2,53	2,14	3,02	Carrots ^b – per kg
Ziemniaki ^b – za 1 kg	1,39	1,18	1,33	1,36	Potatoes ^b – per kg
Cukier biały kryształ – za 1 kg	2,53	2,14	2,96	2,04	White sugar, crystallized – per kg
Kawa naturalna mielona – za 250 g ...	5,42	6,60	6,56	6,58	Natural coffee – per 250 g
Herbata czarna liściasta – za 100 g	2,91	3,77	3,32	3,99	Black tea, leaf – per 100 g
Wódka czysta 40% – za 0,5 l	18,67	23,69 ^c	24,00	23,80	Pure Vodka 40% – per 0,5 l
Papierosy – za 20 szt.	9,42	12,80	13,88	13,96	Cigarettes – per 20 pcs
Garnitur męski 2-częściowy z tkaniny z udziałem wełny ^d – za 1 kpl	512,70	617,07	625,18	628,33 ^c	Men's suit, fabrics of wool ^d – per set
Półbuty męskie skórzane, na podszwie nieskórzanej – za 1 parę	151,66	169,66	173,99	184,97	Men's low leather shoes with non-leather sole – per pair
Półbuty damskie skórzane, na podszwie nieskórzanej – za 1 parę	130,25	161,24	173,21	174,35	Women's low leather shoes with non-leather sole – per pair
Podzelowanie obuwia męskiego – za 1 parę	31,76	41,65	45,43	47,07	Resoling men's shoes – per pair
Zimna woda z miejskiej sieci wodociągowej – za 1 m ³	2,84	3,53	3,87	3,95	Cold water by municipal water-system – per m ³
Energia elektryczna dla gospodarstw domowych (taryfa całodobowa) ^e – za 1 kWh	0,59	0,64	0,63	0,63	Electricity for households (all-day tariff) ^e – per kWh
Gaz ziemny wysokometanowy z sieci dla gospodarstw domowych ^f – za 1 kWh	2,51	0,25	0,22	0,22	Natural net-gas, high-methanated for household ^f – per kWh
Węgiel kamienny – za 1 t	677,80	714,44	789,79	846,20	Hard coal – per t
Ciepła woda – za 1 m ³	16,83	21,43	22,70	23,05	Hot water – per m ³
Centralne ogrzewanie lokali mieszkalnych – za 1 m ² p u	3,10	3,45	3,55	3,36	Heating of dwellings – per m2 of usable floor space
Chłodziarko-zamrażarka typu domowego, poj. ok. 340 l ^g	1219	1060	1633	1570	Fridge-freezer, capacity about 340 l ^g
Pralka automatyczna typu domowego, na 5–7 kg suchej bielizny ^h	1143	1122	1203	1211	Automatic washing machine, dry-linen capacity not exceeding 5–7 kg ^h
Odkurzacz typu domowego	360,90	382,18	390,12	441,71	Vacuum cleaner
Żelazko z nawilżaczem	206,38	240,68	259,86	243,26	Iron with duschsystem
Proszek do prania – za 300 g ⁱ	4,44	5,58	5,73	5,82	Washing powder – per 300 g ⁱ
Benzyna silnikowa bezołowiowa, 95-oktanowa – za 1 l	4,62	4,66	4,60	4,92	Unleaded 95 octane motor petrol – per l
Bilet normalny na przejazd autobusem miejskim, jednorazowy	2,10	2,24	2,24	2,24	Regular ticket for travelling by intra-urban bus
Przejazd taksówką osobową, taryfa dzienna – za 5 km	16,32	16,37	16,70	16,70	Taxi daily fare – for 5 km distance
Bilet normalny do kina	15,50	17,69	18,22	18,80	Regular cinema ticket
Ondulacja na zimno włosów damskich	67,40	72,38	76,42	79,55	Women's cold wave
Ciągnik rolniczy	82373	175894	183885	195090 ^c	Farm tractor
Kopaczka do ziemniaków ciągnikowa, zawieszana	13386	14290	15580	15590	Mounted tractor potato digger
Mocznik nawozowy 46% N – za 25 kg	31,18	37,53	34,24	34,00	Urea, nutritive content 46% N – per 25 kg
Przemiał pszenicy – za 1 dt	Grinding of wheat – per dt

a Patrz uwagi ogólne, ust. 1 na str. 255. b Średnie ceny roczne obliczono przy zastosowaniu współczynników wyrażających udział zakupów dokonanych przez ludność w poszczególnych miesiącach roku. c Z uwagi na zmianę reprezentanta objętego badaniem cen dane nie są w pełni porównywalne z danymi za lata poprzednie. d W₃ 2010 r. – garnitur męski 2-częściowy z elanowełny e Łącznie z opłatami stałymi i zmiennymi. f, g, h W 2010 r.: f – za 1 m³, g – pojemność ok. 300 l, h – na 5 kg suchej bielizny. i W 2010 r. – za 400 g, w 2015 r. – za 280 g.

a See general notes, item 1 on page 255. b Annual average prices were calculated with the use of coefficients expressing monthly shares of purchases made by consumers in particular months of a year. c Due to the changes of representative item covered by the price survey data have been not fully comparable with those for previous years. d In 2010 – men's suit, polyester staple fibres and wool. e Including standing and variable charges. f, g, h In 2010: f – per 1 m³, g – capacity about 300 l, h – dry-linen capacity not exceeding 5 kg. i In 2010 – per 400 g, in 2015 – per 280 g.

TABL. 3 (206) PRZECIĘTNE CENY SKUPU WAŻNIEJSZYCH PRODUKTÓW ROLNYCH
AVERAGE PROCUREMENT PRICES OF MAJOR AGRICULTURAL PRODUCTS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	w zł in PLN				
Ziarno zbóż konsumpcyjnych i paszowych – za 1 dt:					Cereal grain consumer and for feeds – per dt:
pszenicy	60,50	65,19	64,05	70,75	wheat
żyta	40,23	49,84	55,64	61,73	rye
jęczmienia	50,68	60,93	60,67	67,94	barley
owsa i mieszanek zbożowych	34,01	45,03	46,46	51,05	oats and cereal mixed
pszenżyta	53,05	53,47	54,33	65,59	triticale
Ziemniaki – za 1 dt	53,09	55,54	46,34	50,97	Potatoes – per dt
w tym jadalne	52,23	57,58	48,19	51,26	of which edible
Buraki cukrowe – za 1 dt	11,61	12,37	7,66	7,73	Sugar beets – per dt
Rzepak i rzepik przemysłowy – za 1 dt	130,43	150,18	157,32	156,74	Industrial rape and turnip rape – per dt
Liście tytoniu – za 1 dt	572,34	477,77	.	534,49	Raw tobacco – per dt
Chmiel surowy – za 1 dt	1094,40	1017,08	1685,22	1331,63	Raw hop – per dt
Żywiec rzeźny – za 1 kg:					Animals for slaughter – per kg:
bydło (bez cieląt)	4,59	5,97	6,19	6,31	cattle (excluding calves)
cielęta	8,58	10,74	9,20	8,40	calves
trzoda chlewna	3,85	4,15	5,36	4,63	pigs
Mleko krowie – za 1 l	1,06	1,18	1,39	1,37	Cows' milk – per l
Jaja kurze konsumpcyjne – za 1 szt.	0,26	.	.	Consumer hen eggs – per piece

TABL. 4 (207). PRZECIĘTNE CENY UZYSKIWANE PRZEZ ROLNIKÓW NA TARGOWISKACH
AVERAGE MARKETPLACE PRICES RECEIVED BY FARMERS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	w zł in PLN				
Ziarno zbóż – za 1 dt:					Cereal grain – per dt:
pszenicy	77,24	77,11	89,08	94,34	wheat
żyta	66,67	62,26	.	.	rye
jęczmienia	46,67	66,29	71,88	79,24	barley
owsa	55,12	64,17	71,77	oats
pszenżyta	59,01	64,34	72,40	triticale
Ziemniaki jadalne (bez wczesnych) – za 1 dt	113,73	85,68	102,63	110,32	Edible potatoes (excluding early kinds) – per dt
Zwierzęta gospodarskie – za 1 szt.:					Livestock – per head:
krowa dojna	dairy cow
jałówka 1-roczna	one-year heifer
prosię na chów	piglet
koń roboczy	farm horse
Żywiec rzeźny – za 1 kg:					Animals for slaughter – per kg:
cielęta	calves
trzoda chlewna	pigs
Jaja kurze – za 1 szt.	0,51	0,63	0,68	0,75	Hen eggs – per piece

DZIAŁ XIV ROLNICTWO, ŁOWIECTWO I LEŚNICTWO

CHAPTER XIV AGRICULTURE, HUNTING AND FORESTRY

Uwagi ogólne

General notes

Rolnictwo

Agriculture

1. Prezentowane informacje opracowano **metodą rodzaju działalności** i dotyczą działalności rolniczej w zakresie produkcji roślinnej i zwierzęcej prowadzonej przez podmioty gospodarcze niezależnie od sekcji PKD 2007, do której są zaliczane.

1. The presented information was compiled using the **kind-of-activity method** and concerns agricultural activity in the area of crop and animal production conducted by economic entities regardless of the section of the NACE Rev. 2 in which they are included.

2. **Gospodarstwo rolne** to jednostka wyodrębniona pod względem technicznym i ekonomicznym, posiadająca odrębne kierownictwo (użytkownik lub zarządzający) i **prowadząca działalność rolniczą**.

2. An **agricultural holding** is understood as a single unit, both technically and economically, which has a single management (holder or manager) and which **conducts agricultural activity**.

Gospodarstwo indywidualne to gospodarstwo rolne użytkowane przez osobę fizyczną.

Private farm is understood as an agricultural holding used by a natural person.

Gospodarstwa indywidualne obejmują:

Private farms include:

- 1) gospodarstwa o powierzchni 1 ha i więcej użytków rolnych;
- 2) gospodarstwa o powierzchni poniżej 1 ha użytków rolnych (w tym nieposiadające użytków rolnych) prowadzące produkcję rolną (roślinną i zwierzęcą) o znaczącej (określonej odpowiednimi progami) skali, w tym działy specjalne produkcji rolnej.

1) holdings with an area of 1 ha or more of agricultural land;

2) holdings with an area of less than 1 ha of agricultural land (including holdings without agricultural land) conducting agricultural production (crop and animal output) of significant (determined by the appropriate thresholds) scale, of which special branches of agricultural activities.

Do **działalności rolniczej** zaliczamy działalność związaną z uprawą roślin, która obejmuje: wszystkie uprawy rolne (w tym grzyby jadalne), warzywnictwo i ogrodnictwo, szkółkarstwo, hodowlę i nasiennictwo roślin rolniczych i ogrodniczych oraz chów i hodowlę zwierząt gospodarskich, tj. bydła, owiec, kóz, koni, trzody chlewnej, drobiu, królików, pozostałych zwierząt futerkowych, dzikich zwierząt utrzymywanych w gospodarstwie dla produkcji mięsa (np. dziki, sarny, danielę) i pszczół, a także działalność polegającą na utrzymaniu użytków rolnych według zasad dobrej kultury rolnej (zgodnie z normami).

An **agricultural activity** includes activity related to the cultivation of plants, which covers: all field crops (including mushrooms), vegetable gardening and horticulture, nursery, cultivation and seed production of agricultural and horticultural crops as well as activity related to rearing and breeding of livestock, such as cattle, sheep, goats, horses, pigs, poultry, rabbits, other fur-covered animals, wild animals kept for slaughter (such as wild boar, roe deer, fallow deer) and bees, as well as activity of maintaining agricultural land in accordance with cultivation principles with respects for environment protection requirements (according to the norms).

3. Zgodnie z definicjami w ust. 2 od 2010 r. w badaniach rolniczych nie ujmuje się posiadaczy użytków rolnych nieprowadzących działalności rolniczej oraz posiadaczy poniżej 1 ha użytków rolnych prowadzących działalność rolniczą o małej skali (poniżej określonych progów).

3. According to the definitions in item 2, since 2010 agricultural surveys have not included owners of agricultural land who do not conduct agricultural activities, and owners of less than 1 ha of agricultural land who conduct agricultural activities on a small scale (below the specified thresholds).

4. **Powierzchnia użytków rolnych** obejmuje powierzchnię użytków rolnych w dobrej kulturze i użytków rolnych pozostałych.

4. The **agricultural land area** including area of agricultural land in a good agricultural condition and other agricultural land.

Użytki rolne w dobrej kulturze – utrzymywane zgodnie z normami spełniającymi wymogi Ustawy

Agricultural land in a good agricultural condition – maintained in accordance with norms mee-

z dnia 5 lutego 2015 r. o płatnościach w ramach systemów wsparcia bezpośredniego (tekst jednolity Dz. U. 2018 poz. 1312 z późniejszymi zmianami) – prezentuje się w podziale na: powierzchnię pod zasiewami, grunty ugorowane, uprawy trwałe (w tym sady), ogrody przydomowe, łąki trwałe i pastwiska trwałe.

Użytki rolne pozostałe to użytki rolne nieużytkowane i nieutrzymywane w dobrej kulturze.

Powierzchnia zasiewów to powierzchnia wszystkich upraw zasianych i zasadzonych w gospodarstwie rolnym, z wyłączeniem od 2010 r. powierzchni upraw zaliczanych do upraw trwałych, a także powierzchni ogrodów przydomowych i upraw na przyoranie uprawianych jako plon główny.

Dane o powierzchni i produkcji warzyw oraz truskawek uwzględniają ich uprawę w ogrodach przydomowych. Od 2013 r. dane dotyczące truskawek obejmują także uprawy ekologiczne.

W 2015 r. dane o powierzchni uprawy drzew i krzewów owocowych dotyczyły wyłącznie sadów, ale dane o zbiorach z tego okresu obejmowały produkcję owoców zarówno w sadach, jak i poza sadami. Od 2016 r. dane dotyczące powierzchni i zbiorów owoców z drzew i krzewów odnoszą się jedynie do ich upraw w sadach.

Od 2014 r. powierzchnie upraw warzywniczych, sadowniczych oraz truskawek dla poziomu województwa są szacowane wyłącznie według położenia gruntów.

Grunty ugorowane to grunty orne niewykorzystywane do celów produkcyjnych, ale utrzymane według zasad dobrej kultury rolnej, przy zachowaniu wymogów ochrony środowiska, łącznie z powierzchnią upraw na przyoranie uprawianych jako plon główny (nawozy zielone).

Uprawy trwałe to łączna powierzchnia plantacji drzew i krzewów owocowych oraz ich szkótek (sady), szkótek drzew i krzewów ozdobnych, szkótek drzew leśnych do celów handlowych, innych upraw trwałych, w tym wikliny oraz drzew i krzewów owocowych rosnących poza plantacjami, a także upraw trwałych pod osłonami.

Ogrody przydomowe to powierzchnia upraw przeznaczonych przede wszystkim na samozaopatrzenie. Do ogrodów przydomowych nie zalicza się powierzchni trawników i ogrodów ozdobnych oraz powierzchni przeznaczonej na rekreację.

Łąki i pastwiska są to łąki i pastwiska trwałe, do których nie zalicza się gruntów ornych obsianych trawami w ramach płodozmianu.

5. Globalna produkcja rolnicza obejmuje:

- 1) **produkcję roślinną**, tj. surowe (nieprzetworzone) produkty pochodzenia roślinnego (zbiory danego roku);
- 2) **produkcję zwierzęcą**, tj. produkcję żywca rzeźnego oraz surowych (nieprzetworzonych) produktów pochodzenia zwierzęcego i przyrost pogłowia zwierząt gospodarskich (inventarza żywego – stada podstawowego i obrotowego), do którego zaliczono: bydło, trzodę chlewną, owce, konie i drób.

ting requirements of the Law, dated 5th February 2015 on payments under direct support schemes (uniform text Journal of Laws 2018 item 1312 with later amendments) – is presented on the basis of a division into sown area, fallow land, permanent crops (including orchards), kitchen gardens, permanent meadows and permanent pastures.

Other agricultural land is agricultural land which is not used and maintained in a good condition.

Sown area is the area of all crops sown and planted in the agricultural holding, except since 2010 for the area of crops which were included to permanent crops, as well as the area of kitchen gardens and crop area intended for ploughing, cultivated as major crops.

Data on the area and production of vegetables and strawberries include their cultivation in the kitchen gardens. Since 2013 data on strawberries include also organic have plantations.

In 2015 area of fruit trees and bushes concerned only orchards but data on fruit production concerned the production from orchards, as well as outside plantations. Since 2016 data on area and fruit production from fruit trees and bushes have related to orchards only.

Since 2014 data on area of vegetables, fruit from fruit trees and bushes and strawberries for the voivodship level, have been estimated according to field location only.

Fallow land is the arable land not used for production purposes but maintained in a good agricultural condition, in compliance with the environmental protection requirements, as well as the crop area intended for ploughing of plants cultivated as major crops (green fertilizers).

Permanent crops stand for the total plantation area of fruit-bearing trees and shrubs, and their nurseries (orchards), nurseries of ornamental trees and shrubs, and nurseries of forest trees for commercial purposes, as well as other permanent crops, of which wicker, fruit-bearing trees and shrubs grown outside plantations, as well as other permanent crops cultivated under covers.

Kitchen gardens stand for the area of crops which mainly serve as self-supplies. The area of lawns and ornamental gardens, as well as recreation area, should not be treated as part of kitchen gardens.

Meadows and pastures are understood as permanent meadows and pastures, and do not include arable land sown with grass as part of crop rotation.

5. Gross agricultural output includes:

- 1) **crop output**, i.e., raw (not processed) products of plant origin (production for a given year);
- 2) **animal output**, i.e., production of animals for slaughter, raw (not processed) products of animal origin as well as the increase in farm animal stocks (livestock – the basic and working herd), which include: cattle, pigs, sheep, horses and poultry.

Końcowa produkcja rolnicza stanowi sumę wartości: produkcji towarowej, spożycia naturalnego produktów rolnych pochodzących z własnej produkcji, przyrostu zapasów produktów roślinnych i zwierzęcych oraz przyrostu wartości pogłowia zwierząt gospodarskich (inventarza żywego – stada podstawowego i obrotowego). Produkcja końcowa, w odróżnieniu od produkcji globalnej, nie obejmuje tych produktów pochodzących z własnej produkcji, które zostały zużyte na cele produkcyjne, np. pasz, materiału siewnego, obornika.

Towarowa produkcja rolnicza stanowi sumę sprzedaży produktów rolnych do skupu i na targowiskach.

W produkcji rolniczej (globalnej, końcowej i towarowej) prezentowane dane nie uwzględniają płatności uzupełniających do powierzchni upraw (m.in. chmielu, tytoniu, zbóż, oleistych, strączkowych i roślin przeznaczonych na nasiona oraz na paszę).

6. Przy ustalaniu produkcji rolniczej w cenach stałych przyjęto średnie krajowe ceny bieżące z roku poprzedzającego rok badany (dla sprzedaży targowiskowej – ceny uzyskiwane przez rolników na targowiskach, dla pozostałych elementów produkcji – średnie ceny skupu) i wyjątkiem ziemniaków, warzyw i owoców, w przypadku których przyjmuje się średnie ceny z dwóch kolejnych lat, tj. z roku poprzedzającego rok badany i z roku badanego, np. dla 2017 r. – z lat 2016 i 2017.

7. Dane o **produkcji, plonach i skupie** zbóż, strączkowych i oleistych dotyczą ziarna, tytoniu – liści tytoniu, chmielu – chmielu surowego. Dane dotyczące **zbóż** obejmują: zboża podstawowe, mieszanki zbożowe, kukurydzę na ziarno, grykę, proso i inne zbożowe. Dane dotyczące **zbóż podstawowych**, tj. pszenicy, żyta, jęczmienia, owsa i pszenżyta – jeśli nie zaznaczono inaczej – nie obejmują mieszanek zbożowych.

Strączkowe na ziarno obejmują: konsumpcyjne (groch, fasola, bób oraz pozostałe) i pastewne (peluszką, wyka, łubin, bobik oraz pozostałe, np. mieszanki strączkowe).

Do **upraw przemysłowych** zalicza się: buraki cukrowe, uprawy roślin oleistych (rzepak, rzepik, mak, słonecznik, soja, gorczyca i len oleisty), włóknistych (len, konopie) i innych przemysłowych (tj. tytoń, chmiel, cykorie). **Uprawy pastewne** obejmują: strączkowe pastewne, motylkowe drobnonasienne (w tym wieloletnie, tj. koniczyna, lucerna i esparceta) z innymi pastewnymi i trawami, a także okopowe pastewne (buraki pastewne, brukiew, marchew pastewna, kapusta pastewna, rzepa itp.) oraz kukurydzę na zielonkę.

Dane o produkcji **żywca rzeźnego** obejmują: skup zwierząt rzeźnych (pomniejszony o zwierzęta wyselekcjonowane do dalszego chowu), ubój przemysłowy oraz ubój z przeznaczeniem na sprzedaż i samozaopatrzenie.

8. Dane o **ciągnikach rolniczych** dotyczą ciągników 4-kołowych i gąsienicowych.

Final agricultural output is the sum of the following values: market output, own consumption of agricultural products from own production, increases in inventories products of plant and animal origin and the increase in farm animal stocks (livestock – the basic and working herd). Final output, as opposed to gross output, does not include those products from own output that were utilised for production purposes, e.g. feed, sown material, manure.

Agricultural market output is the sum of agricultural product sales at procurement centres and on marketplaces.

In agricultural output (gross, final and market) the presented data do not include supplementary area crop payments calculated for particular year (among others: hop, tobacco, cereals, oilseeds crops, pulses and plants intended for seeds and feed).

6. The average national current prices for the year preceding surveyed year were assumed in calculating agricultural output in constant prices (for market sales – prices received by farmers at marketplaces, for other elements of production – average procurement prices), excluding potatoes, vegetables and fruits, for which the average prices for two consecutive years are adopted, i.e., from the year preceding the surveyed year and from the surveyed year, e.g. for 2017 – the prices from 2016 and 2017, are assumed.

7. Data regarding the **production, yields and procurement** of cereals, pulses and oilseeds plants concern grain, tobacco – tobacco leaves, hop – raw hop. Data concerning **cereals** include: basic cereals, cereal mixed, maize for grain, buckwheat, millet and other cereals. Data regarding **basic cereals**, i.e., wheat, rye, barley, oats and triticale, unless otherwise indicated do not include cereal mixed.

Pulses for grain include: consumer pulses (peas, beans, broad beans and others) and feed pulses (field peas, vetch, lupine, field beans and others, e.g. pulses mixed).

Industrial crops include: sugar beets, oilseeds crops (rape, turnip rape, poppy, sunflower, soya, mustard and oil-flax), fibrous plants (flax, hemp) and other industrial plants (i.e. tobacco, hop, chicory).

Feed plants include: pulses, small-seed legumes (of which perennial legumes: clover, lucerne and sainfoin) with other feed plants and field grasses, as well as root plants (fodder beet, rutabaga, fodder carrot, fodder cabbage, turnip) and maize for feed.

Data regarding the production of **animals for slaughter** concern the purchase of animals for slaughter (excluding animals selected for further breeding), livestock slaughter in slaughterhouses and slaughter intended for sales and own consumption.

8. Data regarding **agricultural tractors** concern 4-wheeled and tracked tractors.

9. Skup produktów rolnych dotyczy ilości i wartości produktów rolnych (roślinnych i zwierzęcych) skupionych przez podmioty gospodarcze bezpośrednio od producentów.

10. Dane o atestowanych gospodarstwach ekologicznych zostały opracowane na podstawie wykazów producentów przekazanych przez upoważnione jednostki certyfikujące Głównemu Inspektorowi Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych, zgodnie z art. 9 pkt 2 ustawy z dnia 25 czerwca 2009 r. o rolnictwie ekologicznym (Dz. U. Nr 116, poz. 975).

11. Lata gospodarcze obejmują okres od 1 lipca do 30 czerwca (np. rok gospodarczy 2017/18 oznacza okres od 1 lipca 2017 r. do 30 czerwca 2018 r.).

12. Do wyliczeń wskaźników natężenia przyjęto – jeśli nie zaznaczono inaczej – użytki rolne, powierzchnię zasiewów i zwierzęta gospodarskie według stanu w czerwcu, a w 2010 r. na podstawie Powszechnego Spisu Rolnego przeprowadzonego we wrześniu 2010 r. według stanu w dniu 30 czerwca.

13. Dane o użytkowaniu gruntów, powierzchni zasiewów, zbiorach i plonach ziemiopłodów, zwierzętach gospodarskich i produkcji zwierzęcej oraz o ciągnikach opracowano na podstawie sprawozdawczości, wyników badań reprezentacyjnych, wyników spisów rolniczych i szacunków.

14. Dane – jeśli nie zaznaczono inaczej – prezentuje się według siedziby użytkownika gospodarstwa.

Leśnictwo

1. Informacje w zakresie leśnictwa dotyczą:

- 1) **lasów publicznych** stanowiących własność:
 - a) Skarbu Państwa – zarządzanych oraz użytkowanych czasowo lub w całości przez:
 - Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe (w skrócie „Lasy Państwowe”) nadzorowane przez Ministra Środowiska,
 - jednostki ochrony przyrody (parki narodowe),
 - jednostki organizacyjne innych ministrów, wojewodów, gmin lub związków komunalnych i Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa (do 31 sierpnia 2017 r. – Agencja Niezależności Rolnych),
 - b) gmin (w tym gmin mających również status miasta na prawach powiatu);
 - c) innych jednostek publicznych, np.: szkół wyższych, instytucji naukowych itp.;
- 2) **lasów prywatnych** stanowiących własność:
 - a) osób fizycznych,
 - b) wspólnot gruntowych będących własnością wszystkich lub części mieszkańców wsi,
 - c) spółdzielni produkcji rolniczej,
 - d) innych osób prawnych.

9. Procurement of agricultural products includes the quantity and value of agricultural products (crop and animal origin) purchased by economic entities directly from producers.

10. Data on **certified organic farms** have been elaborated on the basis of producers registers delivered by authorized certifying bodies to the Main Inspector of Agricultural and Food Quality according to Article 9 point 2 of Legal Act of 25th June 2009 on organic farming (Journal of Laws No. 116, item 975).

11. Farming years cover the period from 1st July to 30th June (e.g. the 2017/18 farming year covers the period from 1st July 2017 to 30th June 2018).

12. Intensity ratios were calculated on the basis of agricultural land, sown area, and livestock as of June, unless otherwise indicated, in 2010 on the basis of the Agricultural Census Conducted in September 2010 – as of 30th June.

13. Data regarding land use, sown area, crop production and yields, livestock and animal-based production, as well as tractors were compiled on the basis of reports, results of sample surveys, agricultural census results and estimates.

14. Data – unless otherwise stated – are presented by the official residence of the land user.

Forestry

1. Information within the scope of forestry concerns:

- 1) **public forests** owned by:
 - a) the State Treasury – managed and utilised temporarily or perpetually by:
 - the State Forests National Forest Holding (abbreviated as "State Forests") supervised by the Minister of the Environment,
 - nature protection units (national parks),
 - organisational units supervised by different ministers, voivods, gminas or municipal associations and the National Support Centre for Agriculture (until 31st August 2017 – the Agricultural Property Agency),
 - b) gminas (of which gminas which are also cities with powiat status);
 - c) other public units, e.g. higher education institutions, science institutions etc.;
- 2) **private forests** owned by:
 - a) natural persons,
 - b) land held in common by all or part of the residents of a village,
 - c) agricultural production cooperatives,
 - d) other legal persons.

2. Powierzchnia gruntów leśnych obejmuje powierzchnię lasów oraz gruntów związanych z gospodarką leśną.

Do **powierzchni lasów** zalicza się grunty o zwartej powierzchni co najmniej 0,1 ha:

- pokryte roślinnością leśną (powierzchnia zalesiona),
- przejściowo pozbawione roślinności leśnej (zręby, halizny, płazowiny, plantacje choinek i krzewów oraz poletka łowieckie).

Są to grunty przeznaczone do produkcji leśnej lub wchodzące w skład rezerwatów przyrody i parków narodowych albo wpisane do rejestru zabytków.

Do **gruntów związanych z gospodarką leśną** zalicza się grunty zajęte pod wykorzystywane dla potrzeb gospodarki leśnej: budynki i budowle, linie podziału przestrzennego lasu, drogi leśne, szkółki leśne, miejsca składowania drewna itp.

Zręby są to grunty przejściowo pozbawione drzewostanu w ciągu ostatnich 5 lat i przewidywane do odnowienia w najbliższych latach.

Halizny są to grunty przejściowo pozbawione drzewostanu dłużej niż 5 lat oraz uprawy i młodniki I klasy wieku (1–20 lat) o zadrzewieniu niższym niż 0,5 (pełne zadrzewienie – 1,0), przewidywane do odnowienia w najbliższych latach.

Płazowiny są to grunty porośnięte drzewami II klasy wieku (21–40 lat) o zadrzewieniu do 0,3 włącznie albo drzewami III i wyższych klas wieku (41 lat i więcej) o zadrzewieniu do 0,2 włącznie, z wyjątkiem drzewostanów w klasie odnowienia i do odnowienia.

Drzewostany w klasie odnowienia są to drzewostany rębne i przeszlębne podlegające jednocześnie użytkowaniu i odnowieniu (pod osłoną), w których co najmniej 50% powierzchni (w drzewostanach użytkowanych rębniami gniazdowymi co najmniej 30% powierzchni) zostało odnowione sztucznie lub naturalnie oraz drzewostany młodszych klas wieku wymagające przebudowy za pomocą rębni złożonych, z uwagi na złe efekty produkcyjne.

Drzewostany w klasie do odnowienia obejmują drzewostany rębne i przeszlębne użytkowane rębniami złożonymi, które wymagają uprzedniego odnowienia jako bezwzględnego warunku kontynuacji cięć tymi rębniami.

Drzewostany o budowie przerębowej są to drzewostany składające się z grup i kęp drzew o różnym wieku i wysokości, przenikające się nawzajem na całej powierzchni, w których prowadzone są jednocześnie zabiegi związane z użytkowaniem, odnowieniem i pielęgnowaniem lasu.

Przez **odnowienia** rozumie się powstawanie młodego drzewostanu w miejsce drzewostanu uszanowanego lub usuniętego:

- 1) odnowienia sztuczne są to uprawy leśne zakładane przez sadzenie lub siew;
- 2) odnowienia naturalne są to uprawy leśne powstałe na gruntach leśnych z samosiewu i odrosli, uznane za pełnowartościowe i pokrywające co najmniej 50% terenu.

2. Forest land includes areas of forest as well as land connected with silviculture.

Forest areas include land with a homogeneous area of at least 0,1 ha:

- covered by forest vegetation (wooded area),
- temporarily devoid of forest vegetation (felling sites, blanks, irregularly stocked open stands, coniferous tree and bush plantations, hunting grounds).

These areas are designated for silviculture production, comprising portions of nature reserves and national parks or are registered as nature monuments.

Land connected with silviculture includes land used for purposes of forest management such as: buildings and structures, spatial division lines in forests, forest roads, forest nurseries, wood stockpiling areas, etc.

Felling sites are areas temporarily devoid of tree stands within the past 5 years and designated for renewal in coming years.

Blanks are areas temporarily devoid of tree stands for longer than 5 years as well as crops and greenwoods in age category I (1–20 years), with plantings at less than 0,5 (full plantings at 1,0), designated for renewal in coming years.

Irregularly stocked open stands are areas planted with trees in age category II (21–40 years) with plantings of up to 0,3 inclusive, or planted with trees in age category III or higher (41 years or more) with plantings of up to 0,2 inclusive, excluding tree stands in the restocking class and in the class for restocking.

Tree stands in the restocking class are tree stands which have reached or passed felling maturity being simultaneously utilised and renewed (under cover), in which at least 50% of the area (in tree stands utilised through nested fellings of at least 30% of the area) was renewed artificially or naturally as well as tree stands in the lower age categories requiring reconstruction through complex fellings in view of poor production results.

Tree stands in the class for restocking include tree stands that have reached or passed felling maturity, that are utilised through complex fellings and that require prior renewal as the necessary condition for continuation of these fellings.

Tree stands with a selection structure are tree stands consisting of groups and clumps of trees of various ages and heights, intermingled throughout the entire stand, in which activity connected with the utilisation, renewal and tending of the forest is conducted simultaneously.

Renewals are understood as new tree stands formed in place of removed stands:

- 1) artificial renewals are tree crops established through planting or sowing;
- 2) natural renewals are tree crops formed in woodland areas through self-seeding and offshoots, considered full-value and covering at least 50% of the area.

Zalesienia polegają na zakładaniu upraw leśnych na gruntach pozostających poprzednio poza uprawą leśną (niezaliczonych do powierzchni lasów).

Zadrzewienia są to produkcyjne i ochronne skupiska drzew i krzewów na terenach poza lasami. Występują wzdłuż tras komunikacyjnych i cieków wodnych, wśród upraw rolnych, przy domach i budynkach gospodarczych oraz w obrębie i przy zakładach przemysłowych. Do zadrzewień nie zalicza się: sadów, plantacji, szkółek drzew i krzewów, cmentarzy, urządzonej zieleni w miastach i wsiach, ogrodów działkowych, skupisk drzew otaczających obiekty zabytkowe.

3. Lesistość wskaźnik (lesistości) obliczono jako stosunek procentowy powierzchni lasów do ogólnej powierzchni geodezyjnej województwa.

Udział powierzchni gruntów leśnych w powierzchni lądowej województwa obliczono jako stosunek powierzchni lasów i gruntów związanych z gospodarką leśną do powierzchni ogólnej województwa pomniejszonej o grunty pod wodami (obejmujące powierzchniowe wody płynące oraz stojące); od 2002 r. – zgodnie z rozporządzeniem Ministra Rozwoju Regionalnego i Budownictwa z dnia 29 marca 2001 r. w sprawie ewidencji gruntów i budynków (tekst jednolity Dz. U. 2016, poz. 1034) – do powierzchni lądowej kraju zalicza się grunty pod stawami oraz rowy użytkowane rolniczo.

4. Dane o pozyskaniu drewna w podziale według sortymentów drzewnych opracowano na podstawie klasyfikacji jakościowo-wymiarowej określonej Polskimi Normami.

Afforestation consists in establishing woodland crops on land previously outside silviculture (not included in forest area).

Plantings are productive and protective clusters of trees and shrubs outside the forest. The term includes trees along roads, rivers, canals and among agricultural crops, on farmlands and within industrial plants area. The term excludes orchards, plantations, forest and shrub nurseries, cemeteries and estate green belts within cities and rural, home gardens and allotments, trees and shrubs surrounding monumental places.

3. Forest cover (the forest cover indicator) was calculated as the percentage ratio of forest area to the total geodesic area of the voivodship.

Share of forest land in land area of the voivodship is calculated as the percentage ratio of forest area (including land connected with silviculture) to the total area of the voivodship without lands under waters (i.e. surface flowing waters and surface standing waters). According to the decree of the Minister of Regional Development and Construction dated 29th March 2001 in regard to the registration of land and buildings (uniform text Journal of Laws 2016, item 1034) – since 2002 land under ponds as well as ditches used for agricultural purposes have been calculated to land area.

4. Data on removals in the rows according to wood assortments were compiled on the basis of the quality-size classification defined by Polish Norms.

Rolnictwo Agriculture

TABL. 1 (208). **UWARUNKOWANIA I WAŻNIEJSZE WYNIKI EKONOMICZNO-PRODUKCYJNE W ROLNICTWIE^a**
TRENDS AND MAJOR ECONOMIC AND PRODUCTION RESULTS IN AGRICULTURE^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Gospodarstwa rolne (stan w czerwcu) ^b w tys.	28,4	.	.	.	Agricultural holdings (as of June) ^b in thousands
w tym gospodarstwa indywidualne	28,2	.	.	.	of which private farms
Powierzchnia użytków rolnych (stan w czerwcu) ^b w tys. ha	513,1	496,6	503,0	488,6	Agricultural land area (as of June) ^b in thousand ha
w tym gospodarstwa indywidualne	367,9	373,3	382,6	369,7	of which private farms
Udział w ogólnej powierzchni zasiewów (stan w czerwcu) ^b w %:					Share in total sown area (as of June) ^b in %:
zbóż podstawowych	56,7	56,5	59,1	55,7	basic cereals
w tym gospodarstwa indywidualne	59,7	58,3	62,4	58,4	of which private farms
ziemniaków ^c	1,9	1,5	1,3	1,6	potatoes ^c
w tym gospodarstwa indywidualne	1,9	1,5	1,0	1,5	of which private farms
roślin przemysłowych	22,8	19,6	19,6	21,5	industrial plants
w tym gospodarstwa indywidualne	19,7	17,5	16,5	19,2	of which private farms
Plony z 1 ha w dt:					Yields per 1 ha in dt:
zbóż podstawowych	49,8	52,1	56,7	49,6	of basic cereals
w tym gospodarstwa indywidualne	49,5	46,4	52,6	46,0	of which private farms
ziemniaków ^c	259	234	359	332	potatoes ^c
w tym gospodarstwa indywidualne	262	198	330	323	of which private farms
rzepaku i rzepiku	24,4	31,4	31,4	32,0	of rape and turnip rape
w tym gospodarstwa indywidualne	25,0	30,8	30,5	30,5	of which private farms
Bydło, trzoda chlewna, owce i konie w przeliczeniowych sztukach dużych (stan w czerwcu) ^{bd} na 100 ha użyt- ków rolnych	37,5	31,8 ^e	31,9 ^f	32,9 ^f	Cattle, pigs, sheep and horses in terms of large heads (as of June) ^{bd} per 100 ha of agricultural land
w tym gospodarstwa indywidualne	42,7	34,8 ^e	35,4 ^f	36,5 ^f	of which private farms
Udział krów w pogłowie bydła (stan w czerwcu) ^b w %	39,3	36,5	35,0	35,0	Share of cows in cattle stocks (as of June) ^b in %
w tym gospodarstwa indywidualne	37,8	33,8	32,1	32,3	of which private farms
Udział loch w pogłowie trzody chlewnej (stan w czerwcu) ^b w %	9,6	9,1	8,8	8,6	Share of sows in pig stocks (as of the end of June) ^b in %
w tym gospodarstwa indywidualne	9,5	9,0	9,1	8,8	of which private farms
Produkcja żywca rzeźnego w przelicze- niu na mięso (łącznie z tłuszczami i podrobami) ^{gh} na 1 ha użytków rol- nych w kg	238,5	215,2	226,5	237,0	Production of animals for slaughter in terms of meat (including fats and pluck) ^{gh} per 1 ha of agricultural land in kg

a Patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 259. b W 2010 r. dane Powszechnego Spisu Rolnego. c Od 2010 r. bez ogrodów przydomowych. d Patrz uwaga do tabl. 11 na str. 274. e, f Do obliczeń przyjęto stan koni z: e – 2013 r., f – 2016 r. g Dotyczy mięsa: wołowego, cielęcego, wieprzowego, baraniego, końskiego, drobiowego, koziego, króliczego i dziczyzny; w wadze poubojowej ciepłej. h Od 2018 r. zmieniono współczynniki przeliczeniowe żywca rzeźnego na wagę poubojową ciepłą; dane nie są porównywalne z danymi za lata poprzednie.

a See general notes, item 3 on page 259. b In 2010 data of the Agricultural Census. c Since 2010 excluding kitchen gardens. d See note to the table 11 on page 274. e, f For the calculation we use the horse stocks of: e – 2013, f – 2016. g Concerns meat: beef, veal, pork, mutton, horseflesh, poultry, goat, rabbit and game; in post-slaughter warm weight. h Since 2018 the conversion rates in post-slaughter warm weight have been changed; data are incomparable with data for previous years.

TABL. 1 (208). **UWARUNKOWANIA I WAŻNIEJSZE WYNIKI EKONOMICZNO-PRODUKCYJNE W ROLNICTWIE^a (dok.)**
TRENDS AND MAJOR ECONOMIC AND PRODUCTION RESULTS IN AGRICULTURE^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Produkcja mleka krowiego w I:					Production of cows' milk in I:
na 1 ha użytków rolnych	565	537	551	595	per 1 ha of agricultural land
w tym gospodarstwa indywidualne	547	440	462	492	of which private farms
na 1 krowę	6109	6346	6494	6558	per cow
w tym gospodarstwa indywidualne	5671	5551	5723	5702	of which private farms
Ciągniki rolnicze (stan w czerwcu) ^b na 100 ha użytków rolnych w szt.	7	.	.	.	Agricultural tractors (as of June) ^b per 100 ha of agricultural land in units
w tym gospodarstwa indywidualne	10	.	.	.	of which private farms
Zużycie nawozów mineralnych lub chemicznych (łącznie z wieloskładnikowymi) w przeliczeniu na czysty składnik ^{bc} na 1 ha użytków rolnych w kg	183,5	199,8	190,2	202,8	Consumption of mineral or chemical fertilizers (including mixed fertilizers) in terms of pure ingredient ^{bc} per 1 ha of agricultural land in kg
w tym gospodarstwa indywidualne	168,0	170,8	181,4	198,1	of which private farms

a Patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 259. b W 2010 r. dane Powszechnego Spisu Rolnego. c Dotyczy odpowiednio lat gospodarczych: 2009/10, 2014/15, 2016/17, 2017/18.

a See general notes, item 3 on page 259. b In 2010 data of the Agricultural Census. c Concerns respectively the: 2009/10, 2014/15, 2016/17, 2017/18 farming years.

TABL. 2 (209). **POWIERZCHNIA UŻYTKÓW ROLNYCH WEDŁUG RODZAJÓW UŻYTKÓW^a**

Stan w czerwcu

AGRICULTURAL LAND AREA BY LAND TYPE^a

As of June

WYSZCZEGÓLNIENIE		Ogółem	W tym gospodarstwa indywidualne	SPECIFICATION
		Total	Of which private farms	
		w ha	in ha	
OGÓŁEM	2010 ^b	513137	367946	TOTAL
	2015	496620	373329	
	2017	503031	382638	
	2018	488568	369661	
W dobrej kulturze rolnej		484888	366441	In good agricultural condition
Pod zasiewami		445167	331109	Sown area
Grunty ugorowane		1232	740	Fallow land
Uprawy trwałe		413	396	Permanent crops
Ogrody przydomowe		663	656	Kitchen gardens
Łąki trwałe		34122	31122	Permanent meadows
Pastwiska trwałe		3291	2419	Permanent pastures
Pozostałe		3680	3220	Others

a Patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 259. b Dane Powszechnego Spisu Rolnego.

a See general notes, item 3 on page 259. b Data of the Agricultural Census.

TABL. 3 (210). **GOSPODARSTWA ROLNE WEDŁUG GRUP OBSZAROWYCH^a**
 Stan w czerwcu
 FARMS BY AREA GROUPS^a
 As of June

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2013	2016
O G Ó Ł E M w tys. T O T A L in thousands	28,4	26,8	26,9
o powierzchni użytków rolnych – w odsetkach: with agricultural land area of – in percent:			
Do 1,00 ha Up to	1,5	1,9	2,4
1,01– 1,99	17,6	17,9	16,4
2,00– 4,99	26,7	26,5	26,6
5,00– 9,99	20,5	19,2	18,2
10,00–14,99	10,7	9,8	11,5
15,00–19,99	6,4	6,2	5,8
20,00–49,99	11,6	12,6	12,7
50,00 ha i więcej and more	5,0	5,8	6,3
Przeciętna powierzchnia ogólna gospodarstwa w ha Average total farm area in ha	18,9	21,4	19,8

a Patrz uwagi ogólne, ust. 2 i 3 na str. 259; w 2010 r. dane Powszechnego Spisu Rolnego.

U w a g a. Od 2013 r. dane na podstawie badania cyklicznego przeprowadzanego co trzy lata.

a See general notes, item 2 and 3 on page 259; in 2010 data of the Agricultural Census.

N o t e. Since 2013 data on the basis of period survey conducted every three years.

TABL. 4 (211). **DYNAMIKA GLOBALNEJ, KOŃCOWEJ I TOWAROWEJ PRODUKCJI ROLNICZEJ (ceny stałe^a)**
 INDICES OF GROSS, FINAL AND MARKET AGRICULTURAL OUTPUT (constant prices^a)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	ogółem total				w tym gospodarstwa indywidualne of which private farms				
	rok poprzedni = 100				previous year = 100				
Produkcja globalna	101,7	93,0	107,6	93,7	104,3	88,0	122,5	99,0	Gross output
Roślinna	91,8	81,1	121,3	86,2	90,9	83,5	129,5	92,6	Crop
Zwierzęca	117,8	117,4	86,3	110,0	123,8	96,3	110,2	111,9	Animal
Produkcja końcowa	93,4	99,7	101,0	94,0	79,7	93,1	115,3	98,6	Final output
Roślinna	98,4	86,1	114,1	83,2	81,6	89,7	118,9	89,1	Crop
Zwierzęca	89,7	119,3	85,8	110,1	78,6	97,6	110,4	112,1	Animal
Produkcja towarowa	118,2	98,3	101,7	94,9	99,5	90,2	118,2	101,9	Market output
Roślinna	101,8	84,9	114,5	86,1	78,1	85,7	123,6	95,5	Crop
Zwierzęca	138,5	117,4	86,9	107,4	121,5	96,0	111,1	110,6	Animal

a Patrz uwagi ogólne, ust. 6 na str. 261.

a See general notes, item 6 on page 261.

TABL. 5 (212). **STRUKTURA GLOBALNEJ I TOWAROWEJ PRODUKCJI ROLNICZEJ (ceny stałe^a)**
STRUCTURE OF GROSS AND MARKET AGRICULTURAL OUTPUT (constant prices^a)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w odsetkach		in percent		
PRODUKCJA GLOBALNA GROSS OUTPUT					
O G Ó Ł E M	100,0	100,0	100,0	100,0	T O T A L
Produkcja roślinna	55,9	58,7	68,7	62,9	Crop output
Zboża	28,8	32,6	37,6	27,9	Cereals
w tym zboża podstawowe	22,9	27,5	29,1	24,2	of which basic cereals
w tym: pszenica	15,7	19,0	20,2	14,7	of which: wheat
żyto	0,6	0,5	0,7	0,6	rye
jęczmień	4,6	5,1	5,1	5,7	barley
Ziemniaki	2,6	2,7	4,5	3,7	Potatoes
Przemysłowe	12,3	13,3	15,3	18,7	Industrial
w tym buraki cukrowe	3,2	3,2	3,8	4,3	of which sugar beets
Warzywa	2,0	3,6	4,1	4,3	Vegetables
Owoce	1,0	0,8	0,8	1,0	Fruit
Siano łąkowe	1,4	0,7	0,8	0,9	Meadow hay
Pozostałe	7,8	5,1	5,6	6,4	Others
Produkcja zwierzęca	44,1	41,3	31,3	37,1	Animal output
Żywiec rzeźny ^b	26,3	25,6	17,8	22,2	Animals for slaughter ^b
w tym:					of which:
bydło (bez cieląt)	2,8	2,1	2,5	2,8	cattle (excluding calves)
cielęta	0,1	0,1	0,0	0,0	calves
trzoda chlewna	15,5	10,6	8,1	11,6	pigs
owce	0,0	0,0	0,0	0,0	sheep
drób	7,9	12,8	7,1	7,7	poultry
Przyrost stada (podstawowego i obrotowego)	0,8	0,4	-0,0	0,8	Increase in herd (basic and working)
Mleko krowie	12,0	12,1	10,0	10,6	Cows' milk
Jaja kurze	3,7	2,0	2,5	3,0	Hen eggs
Obornik	0,9	0,6	0,6	-	Manure
Pozostałe	0,4	0,5	0,4	0,4	Others
PRODUKCJA TOWAROWA MARKET OUTPUT					
O G Ó Ł E M	100,0	100,0	100,0	100,0	T O T A L
Produkcja roślinna	47,5	50,6	60,2	53,6	Crop output
Zboża	27,7	27,9	31,1	19,1	Cereals
w tym zboża podstawowe	23,3	23,2	26,4	18,8	of which basic cereals
w tym: pszenica	18,3	19,9	23,1	16,4	of which: wheat
żyto	0,4	0,3	0,3	0,3	rye
jęczmień	2,7	2,3	2,5	1,9	barley
Ziemniaki	0,9	1,7	2,4	2,1	Potatoes
Przemysłowe	14,7	14,9	19,9	24,9	Industrial
w tym buraki cukrowe	4,3	4,0	4,7	5,7	of which sugar beets
Warzywa	2,1	3,9	4,5	4,9	Vegetables
Owoce	1,1	0,9	0,9	1,2	Fruit
Pozostałe	0,9	1,3	1,4	1,4	Others
Produkcja zwierzęca	52,5	49,4	39,8	46,4	Animal output
Żywiec rzeźny ^b	33,1	31,9	23,6	29,0	Animals for slaughter ^b
w tym:					of which:
bydło (bez cieląt)	3,4	2,5	3,2	3,5	cattle (excluding calves)
cielęta	0,1	0,1	0,0	0,0	calves
trzoda chlewna	19,5	13,5	10,8	15,3	pigs
owce	0,0	0,0	0,0	0,0	sheep
drób	10,1	15,8	9,4	10,1	poultry
Mleko krowie	15,3	14,7	12,8	13,4	Cows' milk
Jaja kurze	3,7	2,2	3,0	3,5	Hen eggs
Pozostałe	0,5	0,6	0,4	0,5	Others

a Patrz uwagi ogólne, ust. 6 na str. 261. b Bydło, cielęta, trzoda chlewna, owce, konie, drób, kozy i króliki.

a See general notes, item 6 on page 261. b Cattle, calves, pigs, sheep, horses, poultry, goats and rabbits.

TABL. 6 (213). **POWIERZCHNIA ZASIEWÓW^a**
 Stan w czerwcu
 SOWN AREA^a
 As of June

ZIEMIOPŁODY	2010	2015	2017	2018		CROPS
				ogółem total	w tym gospodarstwa indywidualne of which private farms	
w ha in ha						
O G Ó Ł E M	453162	449675	457806	445167	331109	T O T A L
Zboża	322180	322025	336106	318000	247158	Cereals
zboża podstawowe	256735	254196	270406	247976	193442	basic cereals
pszenica	147906	149151	151083	140470	100941	wheat
żyto	12709	7506	9515	8778	7675	rye
jęczmień	62264	59897	68392	60963	49132	barley
owies	8027	4856	5700	6105	5827	oats
pszenżyto	25829	32786	35716	31660	29867	triticale
mieszanki zbożowe	21970	13794	18226	22108	22093	cereal mixed
gryka, proso i pozostałe zbożowe	1292	274	537	1692	1497	buckwheat, millet and other cereals
kukurydza na ziarno	42183	53760	46937	46224	30126	maize for grain
Strączkowe	1640	6558	4993	3797	2098	Pulses
konsumpcyjne	564	1920	1459	1828	612	consumer
pastewne ^b	1076	4638	3534	1969	1486	feed ^b
Ziemniaki	8610	6930	5774	7147	4941	Potatoes
Przemysłowe	103540	88260	89956	95791	63648	Industrial
w tym:						of which:
buraki cukrowe	14479	10417	16305	16968	11304	sugar beets
oleiste	88936	77759	73633	78806	52342	oilseeds
w tym rzepak i rzepik	87553	75325	71210	77480	51245	of which rape and turnip rape
Pastewne	14828	21221	16922	17397	11248	Feed
w tym:						of which:
okopowe	254	276	198	93	93	root plants
kukurydza na paszę	10443	12030	12169	12589	8995	maize for feeds
Pozostałe uprawy ^c	2364	4681*	4055	3035	2016	Other crops ^c

a W 2010 r. dane Powszechnego Spisu Rolnego. b Łącznie z mieszankami zbożowo-strączkowymi na ziarno. c Warzywa, truskawki, wysadki okopowych itp.

a In 2010 data of the Agricultural Census. b Including cereal and pulse mixed for grain. c Vegetables, strawberries, root plant planting etc.

TABL. 7 (214). **ZBIORY I PLONY WYBRANYCH ZIEMIOPŁODÓW**
SELECTED CROP PRODUCTION AND YIELDS

ZIEMIOPŁODY	2015	2017	2018		CROPS
			ogółem total	w tym gospodar- stwa indy- widualne of which private farms	
ZBIORY w t PRODUCTION in t					
Zboża	1622775	1964914	1619524	1151341	Cereals
w tym:					of which:
zboża podstawowe	1323837	1533041	1230856	889117	basic cereals
pszenica	870705	949813	782883	519418	wheat
żyto	30623	38968	30833	26325	rye
jęczmień	262535	350531	270289	205904	barley
owies	15833	21933	19524	18297	oats
pszenżyto	144141	171795	127327	119173	triticale
mieszanki zbożowe	45925	71339	70162	70131	cereal mixed
Ziemniaki	162114	207431	237440	159594	Potatoes
Buraki cukrowe	527051	1134189	1103598	730995	Sugar beets
Rzepak i rzepik	236192	223417	247865	156094	Rape and turnip rape
Siano łąkowe ^a	163450	203601	144456	136431	Meadow hay ^a
PLONY z 1 ha w dt YIELDS per 1 ha in dt					
Zboża	50,4	58,5	50,9	46,6	Cereals
w tym:					of which:
zboża podstawowe	52,1	56,7	49,6	46,0	basic cereals
pszenica	58,4	62,9	55,7	51,5	wheat
żyto	40,8	41,0	35,1	34,3	rye
jęczmień	43,8	51,3	44,3	41,9	barley
owies	32,6	38,5	32,0	31,4	oats
pszenżyto	44,0	48,1	40,2	39,9	triticale
mieszanki zbożowe	33,3	39,1	31,7	31,7	cereal mixed
Ziemniaki	234	359	332	323	Potatoes
Buraki cukrowe	506	696	650	647	Sugar beets
Rzepak i rzepik	31,4	31,4	32,0	30,5	Rape and turnip rape
Siano łąkowe ^a	43,7	54,7	42,3	43,8	Meadow hay ^a

a W latach 2017–2018 łącznie z powierzchnią wspólnot gruntowych uwzględnioną w gospodarstwach indywidualnych.

a In years 2017–2018 including the area of land communities taken into account in the private farms.

TABLE 8 (215). **POWIERZCHNIA, ZBIORY I PLONY WARZYW GRUNTOWYCH^a**
 AREA, PRODUCTION AND YIELDS OF GROUND VEGETABLES^a

WARZYWA	2015	2017	2018		VEGETABLES
			ogółem total	w tym gospodar- stwa indy- widualne of which private farms	
POWIERZCHNIA w ha – stan w czerwcu AREA in ha – as of June					
OGÓŁEM	3292	2836	2492	1769	TOTAL
Kapusta	210	268	269	269	Cabbages
Kalafiori	8	6	5	5	Cauliflowers
Cebula	351	356	316	238	Onions
Marchew jadalna	202	155	148	143	Carrots
Buraki ćwikłowe	136	72	84	80	Beetroots
Ogórki	98	122	125	124	Cucumbers
Pomidory	44	37	37	36	Tomatoes
Pozostałe ^b	2244	1819	1508	873	Others ^b
ZBIORY w t PRODUCTION in t					
OGÓŁEM	45097	49742	40667	35072	TOTAL
Kapusta	7848	12557	12360	12360	Cabbages
Kalafiori	153	135	120	120	Cauliflowers
Cebula	6802	8113	6054	3953	Onions
Marchew jadalna	5693	4742	3885	3866	Carrots
Buraki ćwikłowe	3769	1990	2217	2157	Beetroots
Ogórki	1503	2173	2116	2111	Cucumbers
Pomidory	728	816	755	753	Tomatoes
Pozostałe ^b	18600	19217	13160	9752	Others ^b
PLONY z 1 ha w dt YIELDS per 1 ha in dt					
Kapusta	373	468	459	459	Cabbages
Kalafiori	205	246	240	240	Cauliflowers
Cebula	194	228	191	166	Onions
Marchew jadalna	282	306	262	271	Carrots
Buraki ćwikłowe	278	275	265	270	Beetroots
Ogórki	153	178	170	170	Cucumbers
Pomidory	165	218	206	209	Tomatoes
Pozostałe ^b	83	106	87	112	Others ^b

a Łącznie z ogrodami przydomowymi; patrz uwagi ogólne ust. 4 na str. 259. b Pietruszka, pory, selery, rzodkiewka, sałata, rabarbar itp.

a Including kitchen gardens; see general notes, item 4 on page 259. b Parsley, leeks, celeries, radish, salad, rhubarb etc.

TABL. 9 (216). **POWIERZCHNIA I ZBIORY OWOCÓW Z DRZEW W SADACH^a**
 AREA AND PRODUCTION OF FRUIT TREE IN ORCHARDS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2015	2017	2018		SPECIFICATION
			ogółem total	w tym gospodar- stwa indy- widualne of which private farms	
POWIERZCHNIA w ha – stan w czerwcu AREA in ha – as of June					
OGÓŁEM	554	566	564	562	TOTAL
Jabłonie	323	324	321	320	Apples
Grusze	31	30	30	30	Pears
Śliwy	49	49	49	49	Plums
Wiśnie	59	62	63	63	Cherries
Czereśnie	49	47	47	47	Sweet cherries
Pozostałe ^b	44	53	53	53	Others ^b
ZBIORY ^c w t PRODUCTION ^c in t					
OGÓŁEM	6482	3936	5892	5878	TOTAL
Jabłka	4863	2878	4393	4381	Apples
Gruszki	214	186	281	281	Pears
Śliwki	382	228	376	374	Plums
Wiśnie	378	233	334	334	Cherries
Czereśnie	369	254	287	287	Sweet cherries
Pozostałe ^b	278	158	221	221	Others ^b

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 4, na str. 259. ^b Brzoskwinie, morele, orzechy włoskie. ^c W 2015 r. owoce zebrane w sadach i poza sadami.

^a See general notes, item 4, on page 259. ^b Peaches, apricots, walnuts. ^c In 2015 fruit harvested in orchards and outside.

TABL. 10 (217). **POWIERZCHNIA I ZBIORY OWOCÓW Z KRZEWÓW OWOCOWYCH I PLANTACJI JAGODOWYCH W SADACH^a**
 AREA AND PRODUCTION OF FRUIT BUSHES AND BERRY FRUIT IN ORCHARDS^a

OWOCE	2015	2017	2018		FRUIT
			ogółem total	w tym gospodar- stwa indy- widualne of which private farms	
POWIERZCHNIA w ha – stan w czerwcu AREA in ha – AS OF JUNE					
OGÓŁEM	394	450	473	460	TOTAL
Truskawki ^b	306	303	299	289	Strawberries ^b
Maliny ^c	8	17	22	21	Raspberries ^c
Porzeczki	24	27	32	32	Currants
Agrest	10	11	11	11	Gooseberries
Pozostałe ^d	46	92	108	107	Others ^d

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 4 na st. 259. ^b Łącznie z poziomkami; łącznie z uprawą w ogrodach przydomowych. ^c Łącznie z jeżyną bezkolcową. ^d Aronia, borówka wysoka, winorośl, leszczyna i inne.

^a See general notes, item 4 on page 259. ^b Including wild strawberries; including kitchen gardens. ^c Including thornless blackberry. ^d Chokeberry, blueberry, grape, hazel and others.

TABL. 10 (217). **POWIERZCHNIA I ZBIORY OWOCÓW Z KRZEWÓW OWOCOWYCH I PLANTACJI JAGODOWYCH W SADACH^a (dok.)**AREA AND PRODUCTION OF FRUIT BUSHES AND BERRY FRUIT IN ORCHARDS^a (cont.)

OWOCE	2015	2017	2018		FRUIT
			ogółem total	w tym gospodarstwa indywidualne of which private farms	
ZBIORY ^b w t PRODUCTION ^b in t					
O G Ó Ł E M	1724	2426	2894	2822	T O T A L
Truskawki ^c	1125	1627	1824	1769	Strawberries ^c
Maliny ^d	48	63	103	87	Raspberries ^d
Porzeczki	175	137	212	212	Currants
Agrest	78	54	61	61	Gooseberries
Pozostałe ^e	297	544	694	693	Others ^e

a Patrz uwagi ogólne, ust. 4 na s. 259. b W 2015 r. owoce zebrane w sadach i poza sadami. c Łącznie z poziomkami; łącznie z uprawą w ogrodach przydomowych. d Łącznie z jeżyną bezkolcową. e Aronia, borówka wysoka, winorośl, leszczyna i inne.

a See general notes, item 4 on page 259. b In 2015 fruit harvested in orchards and outside. c Including wild strawberries; including kitchen gardens. d Including thornless blackberry. e Chokeberry, blueberry, grape, hazel and others.

TABL. 11 (218). **BYDŁO, TRZODA CHLEWNA I OWCE^a**

Stan w czerwcu

CATTLE, PIGS AND SHEEP^a

As of June

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem Total	W tym gospodarstwa indywidualne Of which private farms	SPECIFICATION	
W SZTUKACH IN HEADS				
Bydło	2010	122637	90352	Cattle
	2015	116456	89162	
	2017	122566	96195	
	2018	127284	99378	
w tym krowy	2010	48204	34122	of which cows
	2015	42510	30095	
	2017	42921	30908	
	2018	44566	32098	
Trzoda chlewna	2010	601154	540732	Pigs
	2015	412422	375223	
	2017	397357	376786	
	2018	374239	354463	
w tym lochy	2010	57462	51502	of which sows
	2015	37718	33764	
	2017	35136	34131	
	2018	32007	31216	
Owce	2010	3057	3016	Sheep
	2015	2157	2146	
	2017	2966	2966	
	2018	1918	1917	
w tym maciorki	2010	1874	1856	of which ewes
	2015	1406	1395	
	2017	1772	1772	
	2018	1612	1612	

a W 2010 r. dane Powszechnego Spisu Rolnego; patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 259.

a In 2010 data of the Agricultural Census; see general notes, item 3 on page 259.

TABL. 11 (218). **BYDŁO, TRZODA CHLEWNA I OWCE^a (dok.)**

Stan w czerwcu

CATTLE, PIGS AND SHEEP^a (cont.)

As of June

WYSZCZEGÓLNIENIE		Ogółem Total	W tym gospodarstwa indywidualne Of which private farms	SPECIFICATION
		W SZTUKACH (dok.)	IN HEADS (cont.)	
W przeliczeniowych sztukach	2010	192624	157097	In terms of large heads (cattle, pigs, sheep and horses)
dużych (bydło, trzoda	2015	157915 ^b	130082 ^b	
chlewna, owce i konie)	2017	160511 ^c	135641 ^c	
	2018	160733^c	134754^c	
NA 100 ha UŻYTKÓW ROLNYCH w szt.		PER 100 HA OF AGRICULTURAL LAND IN HEADS		
Bydło	2010	23,9	24,6	Cattle
	2015	23,4	23,9	
	2017	24,4	25,1	
	2018	26,1	26,9	
w tym krowy	2010	9,4	9,3	of which cows
	2015	8,6	8,1	
	2017	8,5	8,1	
	2018	9,1	8,7	
Trzoda chlewna	2010	117,2	147,0	Pigs
	2015	83,0	100,5	
	2017	79,0	98,5	
	2018	76,6	95,9	
w tym lochy	2010	11,2	14,0	of which sows
	2015	7,6	9,0	
	2017	7,0	8,9	
	2018	6,6	8,4	
Owce	2010	0,6	0,8	Sheep
	2015	0,4	0,6	
	2017	0,6	0,8	
	2018	0,4	0,5	
w tym maciorki	2010	0,4	0,5	of which ewes
	2015	0,3	0,4	
	2017	0,4	0,5	
	2018	0,3	0,4	
W przeliczeniowych sztukach	2010	37,5	42,7	In terms of large heads (cattle, pigs, sheep and horses)
dużych (bydło, trzoda	2015	31,8 ^b	34,8 ^b	
chlewna, owce i konie)	2017	31,9 ^c	35,4 ^c	
	2018	32,9^c	36,5^c	

a W 2010 r. dane Powszechnego Spisu Rolnego; patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 259. b,c Do obliczeń przyjęto stan koni z: b – 2013 r., c – 2016 r.

U w a g a. Przeliczenia pogłowia zwierząt ze sztuk fizycznych na przeliczeniowe sztuki duże dokonuje się przy wykorzystaniu następujących współczynników: dla bydła – 0,8, dla trzody chlewnej – 0,15, dla owiec – 0,08, dla koni – 1,0.

a In 2010 data of the Agricultural Census; see general notes, item 3 on page 259. b,c For the calculation we use the horse stocks of: b – 2013, c – 2016.

N o t e. The following ratios are used in calculating livestock in physical units per head in terms of large heads: for cattle – 0,8, for pigs – 0,15, for sheep – 0,08, for horses – 1,0.

TABL. 12 (219). **DRÓB^a**
 Stan w końcu roku
 POULTRY^a
 End of the year

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018		SPECIFICATION
				ogółem total	w tym gospodarstwa indywidualne of which private farms	
Kury w tys. szt.	3896,6	4001,4	4066,4	4726,8	4436,5	Hens in thousand heads
w tym nioski	1110,9	761,2	850,8	973,8	749,3	of which laying hens
Gęsi w tys. szt.	66,4	2,6	3,9	1,0	1,0	Geese in thousand heads
Indyki w tys. szt.	28,7	5,8	27,6	41,3	38,8	Turkeys in thousand heads
Kaczki ^b w tys. szt.	139,8	31,9	66,8	86,7	82,7	Ducks ^b in thousand heads
Kury na 100 ha użytków rolnych ^c w szt.	759,4	805,7	808,4	967,5	1200,2	Hens per 100 ha of agricultural land ^c in heads
w tym nioski	216,5	153,3	169,1	199,3	202,7	of which laying hens

a W latach 2010 r. i 2015 r. w wieku powyżej 2 tygodni. b Łącznie z drobiem pozostałym. c Patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 259.

a In 2010 and 2015 more than 2 weeks. b Including other poultry. c See general notes, item 3 on page 259.

TABL. 13 (220). **PRODUKCJA ŻYWCA RZEŹNEGO^a**
 PRODUCTION OF ANIMALS FOR SLAUGHTER^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018		SPECIFICATION
				ogółem total	w tym gospodarstwa indywidualne of which private farms	

W TYSIĄCACH SZTUK IN THOUSAND HEADS

Bydło (bez cieląt)	28,2	16,4	20,2	21,0	15,1	Cattle (excluding calves)
Cielęta	3,1	3,1	0,2	-0,2	-0,1	Calves
Trzoda chlewna	723,8	454,4	463,7	417,3	370,5	Pigs
Owce	0,7	0,8	0,9	0,5	0,5	Sheep
Konie	0,0	0,1	0,4	0,0	0,0	Horses

W TYSIĄCACH TON ŻYWEJ WAGI IN THOUSAND TONNES OF LIVE WEIGHT

Bydło (bez cieląt)	15,7	10,8	13,9	13,9	10,6	Cattle (excluding calves)
Cielęta	0,2	0,2	0,0	-0,0	-0,0	Calves
Trzoda chlewna	87,6	68,3	73,4	74,9	69,4	Pigs
Owce	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	Sheep
Konie	0,0	0,0	0,3	0,0	0,0	Horses
Drób	55,8	59,3	60,9	57,6	52,8	Poultry
Kozy i króliki	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	Goats and rabbits

a Dane obejmują skup zwierząt rzeźnych (pomniejszony o zwierzęta wyselekcjonowane do dalszego chowu), sprzedaż targowiskową oraz ubój z przeznaczeniem na spożycie naturalne.

a Data include purchase of animals for slaughter (excluding animals selected for further breeding), market sales and slaughter intended for own consumption.

TABL. 14 (221). **PRODUKCJA MIĘSA^{ab}, TŁUSZCZÓW I PODROBÓW**
PRODUCTION OF MEAT^{ab}, FATS AND PLUCK

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
W TYSIĄCACH TON IN THOUSAND TONNES					
Produkcja żywca rzeźnego w przeliczeniu na mięso (łącznie z tłuszczami i podrobami)	122,4	106,9	113,9	115,8	Production of animals for slaughter in terms of meat (including fats and pluck)
mięso i tłuszcze	116,5	101,8	108,4	110,2	meat and fats
wołowe	8,2	5,5	7,1	7,2	beef
cielęce	0,1	0,1	0,0	-0,0	veal
wieprzowe	68,3	53,3	57,2	58,4	pork
baranie	0,0	0,0	0,0	0,0	mutton
końskie	0,0	0,0	0,1	0,0	horseflesh
drobiowe	39,1	41,5	42,6	43,2	poultry
kozy i królicze ^c	0,8	1,4	1,3	1,4	goat and rabbit ^c
podroby	5,8	5,1	5,5	5,6	pluck
NA 1 ha UŻYTKÓW ROLNYCH ^d w kg PER 1 ha OF AGRICULTURAL LAND ^d in kg					
OGÓŁEM	238,5	215,2	226,5	237,0	TOTAL

a W wadze poubojowej ciepłej. Dane obejmują skup zwierząt rzeźnych (pomniejszony o zwierzęta wyselekcjonowane do dalszego chowu), sprzedaż targowiskową oraz ubój z przeznaczeniem na spożycie naturalne. b Od 2018 r. zmieniono współczynniki przeliczeniowe żywca rzeźnego na wagę poubojową ciepłą; dane nie są porównywalne z danymi za lata poprzednie. c Łącznie z dziczyzną. d Patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 259.

a In post-slaughter warm weight. Data include purchase of animals for slaughter (excluding animals selected for further breeding), market sales and slaughter intended for own consumption. b Since 2018 the conversion rates in post-slaughter warm weight have been changed; data are incomparable with data for previous years. c Including game. d See general notes, item 3 on page 259.

TABL. 15 (222). **PRODUKCJA MLEKA KROWIEGO I JAJ KURZYCH**
PRODUCTION OF COWS' MILK AND HEN EGGS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018		SPECIFICATION
				ogółem total	w tym gospodarstwa indywidualne of which private farms	
Produkcja mleka:						Milk production:
w milionach litrów	290,2	266,6	277,2	290,5	182,0	in million litres
na 100 ha użytków rolnych ^a w tys. l	56,5	53,7	55,1	59,5	49,2	per 100 ha of agricultural land ^a in thousand litres
Przeciętny roczny udój mleka od 1 krowy w l	6109	6346	6494	6558	5702	Average annual quantity of milk per cow in l
Produkcja jaj w mln szt.	238,9	126,2	174,3	183,0	136,2	Egg production in million units
Przeciętna roczna liczba jaj od 1 kury noskiej w szt.	251	163	232	204	205	Average annual number of eggs per laying hen in units

a Patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 259.

a See general notes, item 3 on page 259.

TABL. 16 (223). **CIĄGNIKI ROLNICZE**
Stan w czerwcu
AGRICULTURAL TRACTORS
As of June

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem Total	W tym gospodarstwa indywidualne Of which private farms	SPECIFICATION
W sztukach 2010 ^a	37502	35272	In units
2013	36059	34370	
2016	36909	35141	
Powierzchnia użytków rolnych ^b na 1 ciągnik w ha 2010 ^a	13,7	10,4	Agricultural land area ^b per tractor in ha
2013	14,5	11,2	
2016	13,8	11,0	

a Dane Powszechnego Spisu Rolnego. b Patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 259.

U w a g a. Od 2010 r. dane na podstawie badania cyklicznego przeprowadzanego co trzy lata.

a Data of the Agricultural Census. b See general notes, item 3 on page 259.

N o t e. Since 2010 data on the basis of periodic surveys conducted every three years.

TABL. 17 (224). **ZUŻYCIENIE NAWOZÓW MINERALNYCH LUB CHEMICZNYCH ORAZ WAPNIOWYCH
W PRZELICZENIU NA CZYSTY SKŁADNIK**
CONSUMPTION OF MINERAL OR CHEMICAL AND LIME FERTILIZERS IN TERMS
OF PURE INGREDIENT

WYSZCZEGÓLNIENIE	2009/10 ^a	2014/15	2016/17	2017/18		SPECIFICATION
				ogółem total	w tym gospo- darstwa indywidualne of which private farms	

W TONACH IN TONNES

Nawozy mineralne lub chemiczne^b	94181	99223	95674	99096	73245	Mineral or chemical fertilizers^b
Azotowe	51842	56151	55032	58559	42793	Nitrogenous
Fosforowe	19506	16760	15684	15379	11562	Phosphatic
Potasowe	22833	26312	24958	25158	18890	Potassic
Nawozy wapniowe^c	53307	46816	48480	57934	36153	Lime fertilizers^c

NA 1 ha UŻYTKÓW ROLNYCH^d w kg PER 1 ha OF AGRICULTURAL LAND^d in kg

Nawozy mineralne lub chemiczne^b	183,5	199,8	190,2	202,8	198,1	Mineral or chemical fertilizers^b
Azotowe	101,0	113,1	109,4	119,9	115,8	Nitrogenous
Fosforowe	38,0	33,7	31,2	31,5	31,3	Phosphatic
Potasowe	44,5	53,0	49,6	51,5	51,1	Potassic
Nawozy wapniowe^c	103,9	94,3	96,4	118,6	97,8	Lime fertilizers^c

a Dane Powszechnego Spisu Rolnego 2010. b Łącznie z wieloskładnikowymi. c Przeważnie w postaci wapna palonego; łącznie z wapnem defekacyjnym. d Patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 259.

a Data of the Agricultural Census 2010. b Including mixed fertilizers. c Most frequently in the form of quicklime; including defecated lime. d See general notes, item 3 on page 259.

TABL. 18 (225). **WARTOŚĆ SKUPU PRODUKTÓW ROLNYCH (ceny bieżące^a)**
VALUE OF AGRICULTURAL PRODUCTS PROCUREMENT (current prices^a)

PRODUKTY ROLNE	2010	2015	2017	2018		AGRICULTURAL PRODUCTS
				ogółem total	w tym gospodarstwa indywidualne of which private farms	
W TYSIĄCACH ZŁOTYCH IN THOUSAND PLN						
OGÓŁEM	1578159,9	1917729,4	2269623,1	2179722,5	1542575,6	TOTAL
Produkty roślinne	834378,2	1075001,3	1236963,3	1206026,8	773539,6	Crop products
w tym:						of which:
Zboża	479414,8	629094,9	710913,4	624176,4	407376,9	Cereals
w tym zboża podstawowe	370198,1	515164,4	594511,1	506284,8	307002,2	of which basic cereals
pszenica	315024,8	444937,1	514555,6	418425,9	254588,0	wheat
żyto	5436,3	6413,1	6571,5	7487,4	3305,5	rye
jęczmień	39262,9	51277,0	60331,3	57163,6	33744,3	barley
owies i mieszanki zbożowe	364,2	619,1	431,6	547,2	527,2	oats and cereal mixed
pszenżyto	10110,0	11918,1	12621,0	22660,8	14837,3	triticale
w tym zboża konsumpcyjne i paszowe	479191,5	628207,5	708720,0	622619,1	407182,9	of which consumer and for feeds cereals
w tym zboża podstawowe	370070,5	514504,7	592815,5	505251,4	306811,4	of which basic cereals
pszenica	314983,9	444794,0	513727,6	418116,3	254397,1	wheat
żyto	5436,3	6405,3	6561,9	7436,7	3305,5	rye
jęczmień	39176,2	50835,2	59712,9	56539,1	33744,3	barley
owies i mieszanki zbożowe	364,2	552,1	431,6	547,2	527,2	oats and cereal mixed
pszenżyto	10110,0	11918,1	12381,5	22612,1	14837,3	triticale
Strączkowe konsumpcyjne ^b	–	63,9	1719,7	303,5	288,6	Consumer pulses ^b
Ziemniaki	20302,8	28804,1	17897,5	25046,2	12020,3	Potatoes
Buraki cukrowe	83864,6	96632,0	82482,2	90041,8	62794,5	Sugar beets
Rzepak i rzepik	239752,6	303710,4	413250,8	444978,2	277675,6	Rape and turnip rape
Warzywa	2338,8	13254,9	7215,9	9683,9	6052,0	Vegetables
Owoce	2084,1	196,1	459,7	718,9	718,9	Fruit
Produkty zwierzęce	743781,7	842728,0	1032659,8	973695,7	769036,0	Animal products
w tym:						of which:
Żywiec rzeźny ^c	500151,4	528415,1	665642,7	601413,5	543634,6	Animals for slaughter ^c
bydło (bez cieląt)	51875,5	52562,9	68869,1	50650,0	33681,3	cattle (excluding calves)
cielęta	240,3	139,6	128,8	16,8	15,1	calves
trzoda chlewna	284335,3	286021,5	386364,5	353437,9	328970,0	pigs
owce	75,2	124,7	130,0	131,8	131,8	sheep
konie	19,8	196,1	1564,3	25,9	25,9	horses
drób	163605,3	189370,2	208586,0	197151,1	180810,5	poultry
Mleko krowie	231740,9	292361,4	361435,0	367091,8	220211,0	Cows' milk
Jaja kurze konsumpcyjne	–	25,4	–	–	–	Consumer hen eggs
NA 1 ha UŻYTKÓW ROLNYCH ^d w zł PER 1 ha OF AGRICULTURAL LAND ^d IN PLN						
OGÓŁEM	3076	3862	4512	4461	4173	TOTAL
Produkty: roślinne	1626	2165	2459	2468	2093	Products: crop
zwierzęce	1449	1697	2053	1993	2080	animal

^a Płacone dostawcom; bez podatku VAT. ^b Bez materiału siewnego. ^c W wadze żywej. ^d Patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 259.

a Paid to suppliers; excluding VAT. b Excluding sowing. c In live weight. d See general notes, item 3 on page 259.

TABLE 19 (226). **SKUP WAŻNIEJSZYCH PRODUKTÓW ROLNYCH**
PROCUREMENT OF MAJOR AGRICULTURAL PRODUCTS

PRODUKTY ROLNE	2010	2015	2017	2018		AGRICULTURAL PRODUCTS
				ogółem total	w tym gospodarstwa indywidualne of which private farms	
Zboża w t	821672	1016163	1159734	918275	615435	Cereals in t
w tym zboża podstawowe	631658	802848	937633	722776	447843	of which basic cereals
pszenica	520628	682439	802899	591276	365855	wheat
żyto	13513	12860	11796	12056	5758	rye
jęczmień	77389	83937	98971	83815	51813	barley
owies i mieszanki zbożowe	1071	1324	929	1072	1033	oats and cereal mixed
pszonżyto	19057	22288	23038	34557	23384	triticale
w tym zboża konsumpcyjne i paszowe	821537	1015437	1158040	917292	615228	of which consumer and for feeds cereals
w tym zboża podstawowe	631541	802135	935966	721823	447639	of which basic cereals
pszenica	520599	682337	802036	591009	365651	wheat
żyto	13513	12853	11794	12047	5758	rye
jęczmień	77301	83431	98418	83221	51813	barley
owies i mieszanki zbożowe	1071	1226	929	1072	1033	oats and cereal mixed
pszonżyto	19057	22288	22789	34474	23384	triticale
Strączkowe konsumpcyjne ^a w t	–	50	1227	405	386	Consumer pulses ^a in t
Ziemniaki w t	38241	51864	38621	49138	24730	Potatoes in t
Buraki cukrowe w t	722118	781189	1076755	1164545	791943	Sugar beets in t
Rzepak i rzepik w t	183632	202197	262576	283776	176242	Rape and turnip rape in t
Warzywa w t	3698	12003	9434	12964	9167	Vegetables in t
Owoce w t	889	125	352	578	578	Fruit in t
Żywiec rzeźny ^b w t	136938	131397	143351	140275	127257	Animals for slaughter ^b in t
bydło (bez cieląt)	11295	8800	11133	8027	5254	cattle (excluding calves)
cielęta	28	13	14	2	2	calves
trzoda chlewna	73832	68869	72030	76299	70821	pigs
owce	10	17	19	20	20	sheep
konie	5	34	174	2	2	horses
drób	51768	53664	59981	55925	51158	poultry
Żywiec rzeźny w przeliczeniu na mięso (łącznie z tłuszczami) ^{c,d} w t	99760	95809	103953	105658	96370	Animals for slaughter in terms of meat (including fats) ^{c,d} in t
Mleko krowie w tys. l	217842	247381	260057	268693	163663	Cows' milk in thousand litres
Jaja kurze konsumpcyjne w tys. szt.	–	99	–	–	–	Consumer hen eggs in thousand units

a Bez materiału siewnego. b W wadze żywej. c Wołowe, cielęce, wieprzowe, baranie, końskie i drobiowe; w wadze poubojowej ciepłej. d Od 2018 r. zmieniono współczynniki przeliczeniowe żywca rzeźnego na wagę poubojową ciepłą; dane nie są porównywalne z danymi za lata poprzednie.

a Excluding sowing. b In live weight. c Beef, veal, pork, mutton, horseflesh and poultry; in post-slaughter warm weight. d Since 2018 the conversion rates in post-slaughter warm weight have been changed; data are incomparable with data for previous years.

TABLE 20 (227). **EKOLOGICZNE GOSPODARSTWA ROLNE**
ORGANIC FARMS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Z certyfikatem:					Certified:
gospodarstwa	49	58	48	50	farms
powierzchnia ekologicznych użytków rolnych w ha	2190	2234	2189	2501	organic agricultural land in ha
W okresie przestawiania:					Under conversion:
gospodarstwa	30	9	9	11	farms
powierzchnia ekologicznych użytków rolnych w ha	991	808	601	1053	organic agricultural land in ha

Źródło: dane Głównego Inspektoratu Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych.

Source: data of the Main Inspectorate of Agricultural and Food Quality.

Łowiectwo

Hunting

TABL. 21 (228). **WAŻNIEJSZE ZWIERZĘTA ŁOWNE^{ab}**
 Stan w dniu 10 marca
 MAJOR GAME SPECIES^{ab}
 As of 10th March

ZWIERZĘTA ŁOWNE	2010	2015	2017	2018	GAME SPECIES
W SZTUKACH IN HEADS					
Daniele	1315	1914	2191	1945	Fallow deear
Muflony	39	24	27	31	Mouflons
W TYSIĄCACH SZTUK IN THOUSAND HEADS					
Jelenie	8,4	9,6	12,3	11,4	Deer
Sarny	32,1	37,3	43,8	44,5	Roe deer
Dziki	9,6	10,4	8,2	2,4	Wild boars
Lisy	5,9	6,1	6,6	6,1	Foxes
Zająca	7,7	9,7	12,1	11,4	Hares
Bażanty	12,0	14,9	16,5	17,9	Pheasants
Kuropatwy	6,2	4,7	4,9	4,6	Partridges

a Dane dotyczą łowieckiego roku gospodarczego liczonego od 1 kwietnia do 31 marca. b Dane szacunkowe; w 2010 r. nie obejmują ośrodków hodowli zwierzyny zarządzanych przez Lasy Państwowe.

Ź r ó d ł o: dane Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych i Polskiego Związku Łowieckiego oraz innych jednostek prowadzących ośrodki hodowli zwierzyny.

a Data concern the hunting economic year defined from 1st April to 31st March. b Estimated data; in 2010 excluding centres of game breeding managed by the State Forests.

S o u r c e: data of the Directorate General of the State Forests and the Polish Hunting Association and other units running game breeding centres.

TABL. 22 (229). **ODSTRZAŁ^a WAŻNIEJSZYCH ZWIERZĄT ŁOWNYCH**
 SHOOT^a OF MAIN GAME SPECIES

ZWIERZĘTA ŁOWNE	2010/11 ^b	2015/16	2017/18	2018/19	GAME SPECIES
Jelenie	3423	5105	5403	5229	Deer
Daniele	384	791	797	816	Fallow deear
Sarny	7844	11706	12595	12526	Roe deer
Dziki	10548	15064	14384	10837	Wild boars
Lisy	4189	6093	5418	6175	Foxes
Zająca	17	30	24	40	Hares
Bażanty	2593	4358	4641	4782	Pheasants
Kuropatwy	8	–	–	6	Partridges

a Dane dotyczą łowieckiego roku gospodarczego liczonego od 1 kwietnia danego roku do 31 marca roku następnego. b Dane nie obejmują ośrodków hodowli zwierzyny zarządzanych przez Lasy Państwowe.

Ź r ó d ł o: dane Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych, Polskiego Związku Łowieckiego oraz innych jednostek prowadzących ośrodki hodowli zwierzyny.

a Data concern the hunting economic year defined from 1st April of a given year to 31st March of the following year. b Data excluding centres of game breeding managed by the State Forests.

S o u r c e: data of the Directorate General of the State Forests, Polish Hunting Association and other units running game breeding centres.

TABL. 23 (230). **KOŁA I CZŁONKOWIE POLSKIEGO ZWIĄZKU ŁOWIECKIEGO ORAZ OBWODY ŁOWIECKIE**^a
Stan w dniu 10 marca
CLUBS AND MEMBERS OF THE POLISH HUNTING ASSOCIATION AND HUNTING DISTRICTS^a
As of 10th March

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Koła łowieckie:					Hunting clubs:
liczba ^b	63	72	72	70	number ^b
członkowie ^c	3348	3631	3743	3811	members ^c
Obwody łowieckie:					Hunting districts:
liczba	147	147	147	146	number
powierzchnia w tys. ha	767,0	753,0	754,2	748,8	area in thousand ha
w tym na gruntach leśnych	216,2	220,2	214,9	212,6	of which on forest land

a Dane dotyczą łowieckiego roku gospodarczego liczonego od 1 kwietnia do 31 marca. b Dane grupowane według siedziby koła łowieckiego. c Dane grupowane według siedziby zamieszkania członka koła.

Ź r ó d ł o: dane Polskiego Związku Łowieckiego.

a Data concern the hunting economic year defined from 1st April to 31st March. b Data grouped according to the seat of hunting club. c Data grouped according to the seat of member of hunting club.

S o u r c e: data of the Polish Hunting Association.

Leśnictwo

Forestry

TABL. 24 (231). **POWIERZCHNIA GRUNTÓW LEŚNYCH**
Stan w dniu 31 grudnia
FOREST LAND
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M w ha	256427	257295	257744	257826	T O T A L in ha
Lasy	249337	250436	250847	250928	Forests
Publiczne	237826	238027	237933	237971	Public
zalesione	235038	234532	234599	234430	wooded
niezalesione	2789	3495	3334	3542	non-wooded
w tym:					of which:
własność Skarbu Państwa	236339	234134	234049	234090	owned by the State Treasury
zalesione	233584	230682	230751	230581	wooded
niezalesione	2755	3451	3298	3510	non-wooded
w tym w zarządzie Lasów Państwowych	231865	232528	232750	232886	of which managed by the State Forests
zalesione	229115	229077	229452	229377	wooded
niezalesione	2750	3451	3298	3509	non-wooded
własność gmin ^a	1487	1495	1485	1483	gmina ^a owned
zalesione	1453	1458	1456	1457	wooded
niezalesione	34	37	30	26	non-wooded
Prywatne	11511	12409	12914	12956	Private
zalesione	11374	12308	12828	12870	wooded
niezalesione	137	101	86	86	non-wooded
Grunty związane z gospodarką leśną	7090	6859	6896	6898	Land connected with silviculture
LESISTOŚĆ w %	26,5	26,6	26,7	26,7	FOREST COVER in %
UDZIAŁ POWIERZCHNI GRUNTÓW LEŚNYCH W POWIERZCHNI LĄDOWEJ WOJEWÓDZTWA w %	27,6	27,7	27,8	27,8	SHARE OF FOREST LAND IN LAND AREA OF VOIVODSHIP in %

a Dotyczy także gmin mających również status miasta na prawach powiatu.

a It is also concerning gminas which are also cities with powiat status.

Uwaga do tablic 25–26

Dane opracowano na podstawie wielkoobszarowej inwentaryzacji stanu lasów kraju przeprowadzonej w latach 2014–2018 przez Biuro Urządzenia Lasu i Geodezji Leśnej; dane nie są w pełni porównywalne z danymi publikowanymi w poprzednich edycjach rocznika.

Note to tables 25–26

Data prepared on the large-scale forest inventory in the country conducted in 2014–2018 by the Bureau for Forest Management and Geodesy; data are not strictly comparable with the data published in the previous editions of the Yearbook.

TABL. 25 (232). **POWIERZCHNIA LASÓW**

FOREST AREAS

A. WEDŁUG WIEKU DRZEWOSTANÓW

BY AGE OF TREE STANDS

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem Total	W tym Of which		SPECIFICATION
		w zarządzie Lasów Państwowych managed by the State Forests	lasy prywatne private forests	
O G Ó Ł E M w ha	250846	232750	12914	T O T A L in ha
w tym w % ogółem:				of which in % of total:
Powierzchnia zalesiona	96,6	96,7	95,1	Wooded area
drzewostany w klasie wieku:				tree stands in age group:
I (1–20 lat)	15,1	14,8	23,0	I (1–20 years)
II (21–40)	18,3	18,7	10,1	II (21–40)
III (41–60)	21,7	21,5	18,6	III (41–60)
IV (61–80)	15,7	15,8	16,9	IV (61–80)
V (81–100)	14,6	14,2	22,9	V (81–100)
VI i wyższe (101 lat i więcej)	9,0	9,4	3,6	VI and higher (101 years and older)
drzewostany w klasie odnowienia ^a				tree stands in renewal class ^a with
i o budowie przerębowej	2,2	2,4	–	a troughfell construction

B. WEDŁUG GATUNKÓW PANUJĄCYCH (przeważających) W DRZEWOSTANIE

BY DOMINANT SPECIES IN THE TREE STANDS

GATUNKI DRZEW	Ogółem Total		W tym Of which		SPECIES OF TREES
			w zarządzie Lasów Państwowych managed by the State Forests	lasy prywatne private forests	
	w ha	in ha	w odsetkach	in percent	
O G Ó Ł E M	250846	100,0	100,0	100,0	T O T A L
Drzewa iglaste	165406	66,0	67,2	55,3	Coniferous trees
w tym:					of which:
Sosna	153222	61,1	62,2	53,5	Pine
Świerk	5255	2,1	2,2	–	Spruce
Jodła	641	0,3	0,3	–	Fir
Drzewa liściaste	85440	34,0	32,8	44,7	Broadleaved trees
w tym:					of which:
Buk	6622	2,6	2,8	–	Beech
Dąb	24170	9,6	9,2	9,4	Oak
Grab	1744	0,7	0,6	1,8	Hornbeam
Brzoza	28804	11,5	11,9	6,0	Birch
Olsza	11575	4,6	4,3	11,0	Alder
Osika	360	0,1	–	1,5	Aspen

^a Łącznie z klasą do odnowienia.

Ź r ó d ł o: dane Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych.

a Including regeneration class.

S o u r c e: data of the Directorate General of the State Forests.

TABL. 26 (233). **ZASOBY DRZEWNE NA PNIU**
GROWING STOCK OF STANDING WOOD

A. WEDŁUG WIEKU DRZEWOSTANÓW
BY AGE OF TREE STANDS

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem Total	W tym Of which		SPECIFICATION
		w zarządzie Lasów Państwowych managed by the State Forests	lasy prywatne private forests	
OGÓŁEM GRUBIZNA BRUTTO^a w tys. m ³	73050,0	67680,1	3765,5	GROSS^a GRAND TOTAL TIMBER in thousand m ³
w tym w % ogółem:				of which in % of total:
Powierzchnia zalesiona	99,7	99,7	100,0	Wooded area
drzewostany w klasie wieku:				tree stands in age group:
I (1–20 lat)	1,7	1,6	4,1	I (1–20 years)
II (21–40)	11,4	11,6	4,8	II (21–40)
III (41–60)	26,3	25,8	25,1	III (41–60)
IV (61–80)	20,8	20,8	25,6	IV (61–80)
V (81–100)	21,1	20,6	31,7	V (81–100)
VI i wyższe (101 lat i więcej)	14,0	14,5	8,1	VI and higher (101 years and older)
drzewostany w klasie odnowienia ^b i o budowie przerębowej	2,0	2,2	–	tree stands in renewal class ^b with a troughfell construction
przestoje ^c	2,5	2,6	0,6	hold-over trees ^c

B. WEDŁUG GATUNKÓW PANUJĄCYCH (przeważających) W DRZEWOSTANIE
BY DOMINANT SPECIES IN THE TREE STANDS

GATUNKI DRZEW	Ogółem grubizna brutto ^a Gross ^a total timber		W tym Of which		SPECIES OF TREES
			w zarządzie Lasów Państwowych of which managed by the State Forest	lasy prywatne private forest	
	w tys. m ³ in thousand m ³	w odsetkach in percent			
OGÓŁEM	73050,0	100,0	100,0	100,0	TOTAL
Drzewa iglaste	52967,8	72,6	73,7	62,1	Coniferous trees
w tym:					of which:
Sosna	50373,4	69,1	70,0	61,1	Pine
Świerk	816,6	1,1	1,2	–	Spruce
Jodła	157,1	0,2	0,2	–	Fir
Drzewa liściaste	20082,1	27,4	26,3	37,9	Broadleaved trees
w tym:					of which:
Buk	1186,5	1,6	1,8	–	Beech
Dąb	7426,7	10,2	9,9	8,4	Oak
Grab	647,0	0,9	0,8	2,2	Hornbeam
Brzoza	4418,8	6,0	6,0	6,4	Birch
Olsza	2737,1	3,7	3,7	5,1	Alder
Osika	100,8	0,1	–	1,1	Aspen

a W korze. b Łącznie z klasą do odnowienia. c Drzewa niewycięte w terminie przewidzianym kolejną rębności.

Źródło: dane Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych.

a Overbark. b Including regeneration class. c Trees not felled in the assumed through fell order.

Source: data of the Directorate General of the State Forests.

TABL. 27 (234). **ODNOWIENIA, ZALESIENIA I INNE PRACE HODOWLANE**
RENEWALS, AFFORESTATIONS AND OTHER FOREST BREEDING WORK

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2017	2018			
				ogółem grand total	las publiczne public forests		las prywatne ^a private forests ^a
					razem total	w tym własność Skarbu Państwa of which owned by the State Treasury	
				w ha	in ha		
Powierzchnia produkcyjna szkółek leśnych (stan w dniu 31 XII) Production area of forest nurseries (as of 31 XII)	85	61	58	51	51	51	.
Odnowienia i zalesienia	1802	2201	2319	2214	2185	2155	29
Renewals and afforestations							
odnowienia	1671	2178	2286	2199	2185	2155	14
renewals							
szuczne	1517	1969	2125	1942	1934	1905	9
artificial							
zrębów ^b	1480	1951	2087	1922	1914	1885	8
felling sites ^b							
halizn i płazowin	37	17	39	21	20	20	1
blanks and irregularly stocked open stands							
naturalne	154	209	160	257	251	250	6
natural							
zalesienia ^c	131	23	33	14	–	–	14
afforestations ^c							
Poprawki i uzupełnienia ^d	243	207	242	153	134	127	19
Corrections and supplements ^d							
Pielęgnowanie ^e	10315	11852	11711	11219	10969	10767	250
Tending ^e							
w tym: of which:							
upraw	7490	9035	9212	8649	8422	8247	227 ^f
crops							
młodników	2822	2817	2497	2545	2545	2520	.
greenwoods							
wprowadzanie podszytów ^g	–	–	–	–	–	–	.
introduction of undergrowth ^g							
Melioracje	1893	2790	2716	2528	2528	2506	.
Drainage							

a Dane szacunkowe. b Łącznie z odnowieniami pod osłoną drzewostanów. c Użytków rolnych i nieużytków przeznaczonych do zalesienia w planie zagospodarowania przestrzennego. d Dodatkowe wprowadzanie sadzonek w uprawach i młodnikach, w powstałych lukach i przerzedzeniach. e Prace hodowlane związane z pielęgnowaniem gleby i drzewostanu w wieku do 20 lat. f Łącznie z pielęgnowaniem młodników. g Sadzenie krzewów lub drzew stałe znajdujących się w dolnej warstwie drzewostanu, spełniających rolę pielęgnacyjną.

a Estimated data. b Including renewals protected by tree stands. c Agricultural land and wasteland designated for afforestation in land development plan. d Additional introduction of seedlings into crops and greenwoods as well as into gaps and thinnings. e Forest breeding work connected with tending soils and tree stands aged up to 20 years. f Including greenwood tending. g Planting bushes or trees remaining in lower layers of a tree stand and serving a tending role.

TABL. 28 (235). **POZYSKANIE DREWNA^a**
REMOVALS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2017	2018			
				ogółem grand total	las publiczne public forests		las prywatne private forests
					razem total	w tym własność Skarbu Państwa of which owned by the State Treasury	
O G Ó Ł E M w dam³ TOTAL in dam³	1227,6	1423,8	1435,2	1426,8	1406,3	1393,1	20,5
Grubizna	1187,7	1386,9	1407,5	1400,4	1379,9	1367,0	20,5
Timber							
Grubizna iglasta	979,4	1094,4	1087,8	1054,6	1038,6	1033,3	16,0
Coniferous							
w tym drewno: of which:							
wielkowymiarowe	429,4	534,4	517,9	506,6	496,9	494,2	9,7
large-size wood							
średniowymiarowe do przerobu przemysłowego	486,0	485,3	500,8	488,3	484,5	482,4	3,8
medium-size wood for industrial uses							
Grubizna liściasta	208,3	292,6	319,7	345,8	341,3	333,7	4,5
Non-coniferous							
w tym drewno: of which:							
wielkowymiarowe	58,4	66,7	72,6	77,6	75,4	71,8	2,2
large-size wood							
średniowymiarowe do przerobu przemysłowego	104,1	164,7	178,1	200,6	199,6	197,3	1,0
medium-size wood for industrial uses							
Drewno małowymiarowe^b Slash^b	40,0	36,9	27,7	26,4	26,4	26,1	.
Do przerobu przemysłowego	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	.
Slash for industrial uses							
Opałowe	39,9	36,7	27,6	26,4	26,4	26,0	.
Slash for fuel							
GRUBIZNA NA 100 ha POWIERZ- CHNI LASÓW w m³	476,3	553,8	561,1	558,1	579,9	584,0	158,3
TIMBER PER 100 ha OF FOREST AREAS in m³							

a Bez pozyskania drewna (grubizny) z zadrzewień. b Wyłącznie w lasach publicznych.
U w a g a. Dla prezentowanych lat nie pozyskano karpiny.

a Excluding logging (large timber) from plantings. b Exclusively in public forests.
N o t e. For presented years the stump wood wasn't gained.

TABL. 29 (236). **ZADRZEWIENIA I POZYSKANIE DREWNA Z ZADRZEWIĘŃ**
TREES AND SHRUBS OUTSIDE THE FOREST AND REMOVALS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2017	2018	
				ogółem total	w tym na gruntach prywatnych of which on private land
Sadzenie w szt.: drzew	55589	33887	12493	6651	2362
Plantings in units of: trees					
krzewów	30016	10248	13094	6147	1056
bushes					
Pozyskanie drewna (grubizny) ^a w m ³	23253	20104	15730	16797	6567
Removals (timber) ^a in m ³					
grubizna iglasta	2243	5980	2749	2940	2030
coniferous					
w tym drewno wielkowymiarowe ogólnego przeznaczenia	1085	3058	1435	1558	1116
of which large-size general purpose wood					
grubizna liściasta	21010	14124	12981	13857	4537
non-coniferous					
w tym drewno wielkowymiarowe ogólnego przeznaczenia	7809	4805	4920	4429	1588
of which large-size general purpose wood					

a Dane szacunkowe; nie uwzględniono w danych o ogólnym pozyskaniu drewna (grubizny).

a Estimated data; excluded from data on total removals (timber).

TABL. 30 (237). **POŻARY W LASACH^a**
FOREST FIRES^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Požary	100	258	88	165	Fires
w tym:					of which:
podpalenia	57	134	32	65	arsons
nieostrożność dorosłych	12	47	19	35	negligence of adults
Powierzchnia lasów dotkniętych pożarami w ha	35	116	16	41	Area of forest burned in ha
w tym:					of which:
podpalenia	24	47	5	17	arsons
nieostrożność dorosłych	3	13	2	10	negligence of adults
Przeciętna powierzchnia lasu objęta jednym pożarem w ha	0,35	0,45	0,18	0,25	Average forest areas burned by fire in ha

a Łącznie z pożarami ugaszonymi bez udziału jednostek straży pożarnej.

Źródło: dane Komendy Głównej Państwowej Straży Pożarnej i Instytutu Badawczego Leśnictwa.

a Including fires extinguished without the participation of fire service units.

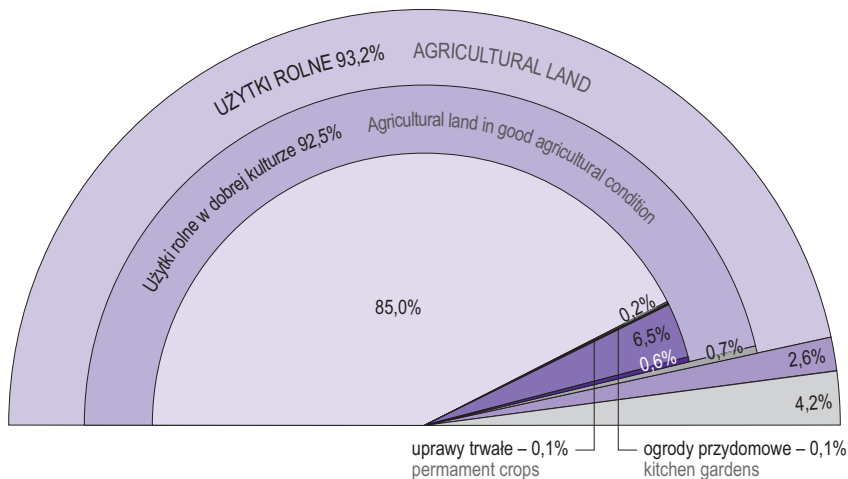
Source: data of the Main Office of the State Fire Service and the Forest Research Institute.

UŻYTKOWANIE GRUNTÓW W GOSPODARSTWACH ROLNYCH W 2018 R.

Stan w czerwcu

LAND USE IN AGRICULTURAL HOLDINGS IN 2018

As of June

Użytki rolne w dobrej kulturze:

Agricultural land in good agricultural condition:

grunty pod zasiewami^a
sown area^a

grunty ugorowane
fallow land

uprawy trwałe
permanent crops

ogrody przydomowe
kitchen gardens

łąki trwałe
permanent meadows

pastwiska trwałe
permanent pastures

Użytki rolne pozostałe

Other agricultural land

Lasy^b
Forests^b

Pozostałe grunty
Other land

a Bez powierzchni upraw trwałych, ogrodów przydomowych oraz upraw na przyoranie (nawozy zielone). b Łącznie z gruntami związanymi z gospodarką leśną.

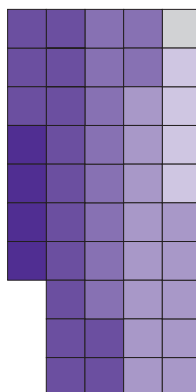
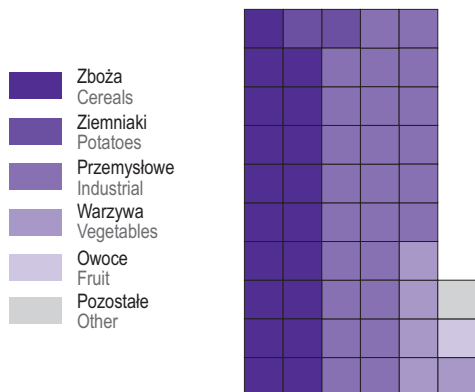
a Excluding permanent crops, kitchen gardens as well as area intended for ploughing (green fertilizers). b Including land connected with silviculture.

STRUKTURA TOWAROWEJ PRODUKCJI ROLNICZEJ W 2017 R. (ceny stałe 2016 r.)

STRUCTURE OF MARKET AGRICULTURAL OUTPUT IN 2017 (constant prices 2016)

PRODUKCJA ROŚLINNA – 53%
CROP OUTPUT

PRODUKCJA ZWIERZĘCA – 47%
ANIMAL OUTPUT

Żywiec rzeźny:

Animals for slaughter:

bydło (bez cieląt)
cattle (excluding calves)

trzoda chlewna
pigs

drob
poultry

Mleko krowie
Cow's milk

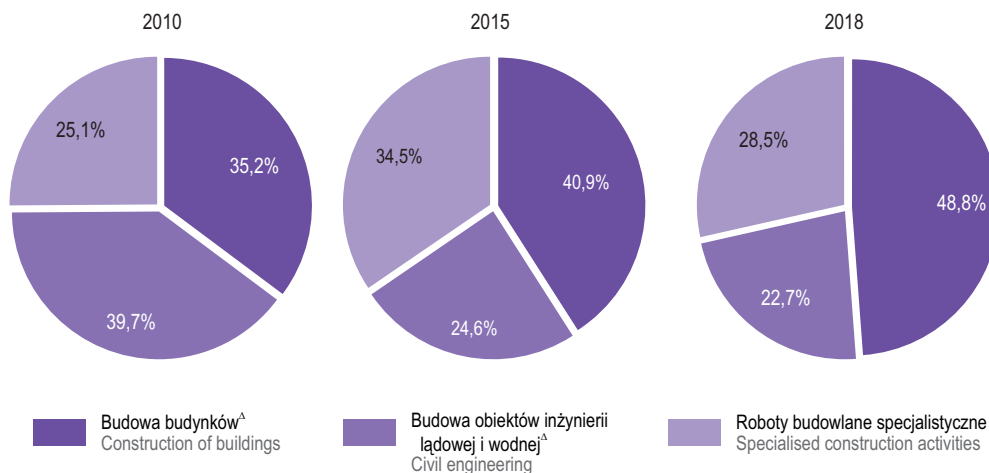
Jaja kurze
Hen eggs

Pozostałe
Other

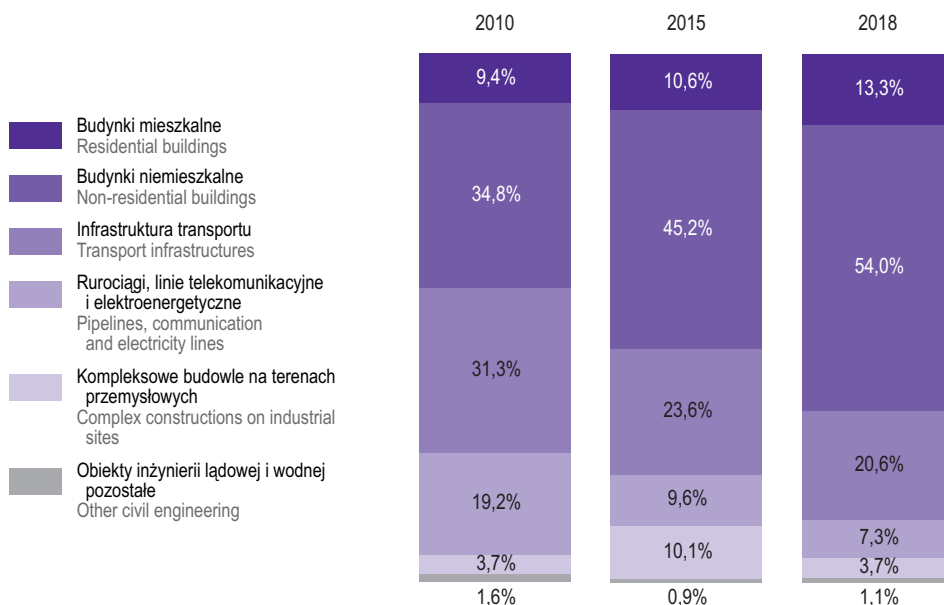
STRUKTURA PRODUKCJI BUDOWLANO-MONTAŻOWEJ^a (ceny bieżące)

STRUCTURE OF CONSTRUCTION AND ASSEMBLY PRODUCTION^a (current prices)

WEDŁUG DZIAŁÓW BY DIVISIONS

WEDŁUG RODZAJÓW OBIEKTÓW BUDOWLANYCH BY TYPE OF CONSTRUCTIONS

^a Wykonanej przez przedsiębiorstwa mające siedzibę zarządu na terenie województwa opolskiego, siłami własnymi bez podwykonawców. Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

^a Realized by enterprises which have a seat of board in the Opolskie voivodship without subcontractors participation. Data concern economic entities employing more than 9 persons.

Uwagi ogólne

Przemysł

1. Informacje w zakresie **przemysłu** dotyczą podmiotów gospodarczych zaliczonych według PKD 2007, do sekcji: „Górnictwo i wydobywanie”, „Przetwórstwo przemysłowe”, „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych” oraz „Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją”.

Ponadto w tablicy 3 dane o produkcji wyrobów dotyczą podmiotów produkujących wyroby przemysłowe, niezależnie od rodzaju prowadzonej działalności sklasyfikowanej według PKD 2007.

2. Dane według sekcji i działów PKD 2007 opracowano **metodą przedsiębiorstw**, z wyjątkiem informacji o ilości produkcji wyrobów, które opracowano metodą zakładową, tj. według rzeczywistej lokalizacji produkcji, a nie według miejsca siedziby przedsiębiorstwa. Definicję metody przedsiębiorstw podano w uwagach ogólnych do Rocznika, ust. 6 na str. 21.

3. Przedstawione w tabl. 3 wyroby prezentuje się zgodnie z Polską Klasyfikacją Wyrobów i Usług – PKWiU 2015 oraz nomenklaturą PRODPOL stosowaną w badaniach produkcji wyrobów przemysłowych, która zharmonizowana jest z Listą PRODCOM, rekomendowaną przez EUROSTAT do badań produktowych w krajach członkowskich UE.

W niektórych przypadkach wyroby prezentuje się według dodatkowych grupowań, stanowiących sumę niektórych pozycji PKWiU/PRODPOL-u.

Ponadto w niektórych wyrobach zastosowano skrócone nazwy.

4. Produkcja sprzedana dotyczy całokształtu działalności podmiotu gospodarczego, tj. zarówno działalności przemysłowej, jak i nieprzemysłowej. Produkcja sprzedana przemysłu obejmuje:

- 1) wartość sprzedanych wyrobów gotowych (niezależnie od tego, czy otrzymano za nie należne opłaty), półfabrykatów i części własnej produkcji;
- 2) wartość robót i usług świadczonych odpłatnie, zarówno przemysłowych jak i nieprzemysłowych;
- 3) zryczałtowaną odpłatność agenta w przypadku zawarcia umowy na warunkach zlecenia lub pełne przychody agenta w przypadku zawarcia umowy agencyjnej;
- 4) wartość produktów w formie rozliczeń w naturze;

General notes

Industry

1. Information within the scope of **industry** concerns economic entities included, in accordance with NACE Rev. 2, in the sections: "Mining and quarrying", "Manufacturing", "Electricity, gas, steam and air conditioning supply" as well as "Water supply; sewerage, waste management and remediation activities", as an additional grouping.

Moreover, data in table 3 show industrial products manufactured by entities, irrespective of their kind-of-activity as classified according to NACE Rev. 2.

2. Data according to NACE Rev. 2 sections and divisions were compiled using **the enterprise method**, excluding information concerning the quantity of production of goods, which were compiled using the company method, i.e. by reallocation of production, not by the seat of enterprise. The definition of the enterprise method is presented in the general notes to the Yearbook, item 6 on page 21.

3. Products in table 3 are presented according to the Polish Classification of Goods and Services – PKWiU 2015 and PRODPOL nomenclature used in surveys of manufacturing industrial products which is harmonised with PRODCOM List, recommended by the EUROSTAT for product surveys in EU member states.

In some cases products are presented according to additional groupings, comprising the sum of some PKWiU/PRODPOL headings.

Moreover, abbreviated names were used for some products.

4. Sold production concerns the total activity of an economic entity, i.e., both industrial and non-industrial production.

Sold production of industry includes:

- 1) the value of finished products sold (regardless of whether or not payments due were received for them), semi-finished products and parts of own production;
- 2) the value of paid work and services rendered, both industrial and non-industrial;
- 3) flat agent's fee in the case of concluding an agreement on commission terms and full agent's fee in the case of concluding an agency agreement;
- 4) the value of products in the form of settlements in kind;

5) produkty przeznaczone na powiększenie wartości własnych środków trwałych.

Produkcję sprzedaną przemysłu prezentuje się w cenach bazowych. Definicję **ceny bazowej** podano w uwagach ogólnych do Rocznika, ust. 10 na str. 22.

Jako **cenę stałą** w 2018 r. przyjęto cenę stałą 2015 r. (średnie ceny bieżące 2015 r.).

5. W danych dotyczących produkcji uwzględniono wartość pracy nakładczej.

Praca nakładcza w przemyśle jest to zarobkowe wykonywanie przez osoby fizyczne – na zlecenie i na rachunek podmiotów gospodarczych (nakładców) – czynności polegających na wytwarzaniu wyrobów lub ich części z materiałów powierzonych przez nakładców oraz z surowców własnych lokalnego pochodzenia, np.: słoma, wiklina, trzcina, glina, a także na wykończaniu, uszlachetnianiu, naprawie i konserwacji wyrobów lub ich części oraz świadczeniu innych usług zleconych przez nakładców.

6. Dane o **przeciętnym zatrudnieniu i przeciętnych miesięcznych wynagrodzeniach brutto** dotyczą pracowników najemnych, tj. osób zatrudnionych na podstawie stosunku pracy (umowa o pracę, powołanie, mianowanie, wybór lub stosunek służbowy) i obejmują pracowników pełnozatrudnionych oraz niepełnozatrudnionych w przeliczeniu na pełnozatrudnionych.

Budownictwo

1. Informacje w dziale dotyczą działalności podmiotów gospodarczych zaliczonych według PKD 2007 do sekcji „Budownictwo”.

2. **Produkcja budowlano-montażowa** dotyczy działalności zrealizowanej na terenie kraju i obejmuje roboty budowlane o charakterze inwestycyjnym, remontowym i konserwacyjnym oraz budownictwo tymczasowe na placach budów – wykonane siłami własnymi systemem zleceńiowym przez podmioty budowlane na rzecz obcych zleceńiodawców.

3. Dane według działów PKD 2007 opracowano **metodą przedsiębiorstw**. Definicję metody przedsiębiorstw podano w uwagach ogólnych do Rocznika, ust. 6 na str. 21.

4. Podziału produkcji budowlano-montażowej według rodzajów obiektów budowlanych oraz podziału budynków oddanych do użytkowania według rodzajów budynków dokonano na podstawie Polskiej Klasyfikacji Obiektów Budowlanych (PKOB).

5. Dane o **budynkach oddanych do użytkowania** (przez wszystkich inwestorów):

- w zakresie liczby budynków obejmują tylko budynki nowe,
- w zakresie kubatury budynków obejmują budynki nowe i rozbudowane (tylko w części dotyczącej rozbudowy).

5) products designated for increasing the value of own fixed assets.

Sold production of industry is presented in basic prices. The definition of **basic price** is given in the general notes to the Yearbook, item 10 on page 22.

As **constant prices** in 2018 were adopted 2015 constant prices (2015 average current prices).

5. Data concerning production include the value of outwork.

Outwork in industry is the paid execution, by natural persons, on the order of and for the benefit of economic entities (work providers), of activities consisting in the manufacturing of products or their parts from materials supplied by the work provider as well as from raw materials of local origin, e.g.: straw, wicker, reed, clay, and in finishing, refining, repairing and conserving products or their parts as well as in the rendering of other services ordered by the work provider.

6. Data regarding **average employment and average monthly gross wages and salaries** concerns hired employees, i.e. persons employed on the basis of a work agreement (labour contact, appointment, promotion, selection or service relation) and includes full-time and part-time paid employees in terms of full-time employees.

Construction

1. Information in the chapter concerns activities of economic entities included, in accordance with NACE Rev. 2, in the section “Construction”.

2. **Construction and assembly production** concerns activity realized domestically and includes construction works with an investment and a restoration – conservation character as well as temporary construction on construction sites realized by construction entities on the basis of the contract system for outside clients.

3. Data according to NACE Rev. 2 divisions were compiled using the **enterprise method**. The definition of the enterprise method is presented in the general notes to the Yearbook, item 6 on page 21.

4. The division of construction and assembly production by type of construction as well as the division of buildings completed by type of buildings was made on the basis of the Polish Classification of Types of Constructions (PKOB).

5. Data regarding **buildings completed** (by all investors):

- within the scope of the number of buildings includes only new buildings,
- within the scope of the cubic volume of buildings includes new and expanded buildings (only concerning the expanded portion).

6. Dane o przeciętnym zatrudnieniu i przeciętnym wynagrodzeniu miesięcznym brutto dotyczą pracowników najemnych, tj. osób zatrudnionych na podstawie stosunku pracy (umowa o pracę, powołanie, mianowanie, wybór lub stosunek służbowy) i obejmują pracowników pełnozatrudnionych oraz niepełnozatrudnionych w przeliczeniu na pełnozatrudnionych.

6. Data regarding average employment and average monthly gross wages and salaries concerns hired employees, i.e., persons employed on the basis of a work agreement (labour contact, appointment, promotion, selection or service relation) and includes full-time and part-time paid employees, in terms of full-time employees.

Przemysł Industry

TABL. 1 (238). **PRODUKCJA SPRZEDANA PRZEMYSŁU^a**
SOLD PRODUCTION OF INDUSTRY^a

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2017	2018		
	ceny bieżące current prices				w odsetkach in percent	ceny stałe constant prices 2017=100
	w mln zł	in million PLN				
O G Ó Ł E M	17194,2	22383,4	25873,9	29070,1	100,0	109,8
TOTAL						
sektor publiczny	4230,0	940,5	892,3	832,6	2,9	x
public sector						
sektor prywatny	12964,2	21442,9	24981,6	28237,5	97,1	x
private sector						
Górnictwo i wydobywanie	#	290,2	315,4	362,9	1,2	113,4
Mining and quarrying						
Przetwórstwo przemysłowe	14602,3	21213,9	24606,3	27684,9	95,2	109,9
Manufacturing						
w tym: of which:						
Produkcja artykułów spożywczych	2469,0	3426,5	3487,9	3760,3	12,9	107,9
Manufacture of food products						
Produkcja wyrobów tekstylnych	41,4	59,4	138,2	185,6	0,6	131,5
Manufacture of textiles						
Produkcja odzieży	48,9	40,0	46,6	43,7	0,2	94,6
Manufacture of wearing apparel						
Produkcja wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny ^Δ	425,5	809,6	1051,3	1059,0	3,6	99,2
Manufacture of products of wood, cork, straw and wicker ^Δ						
Produkcja papieru i wyrobów z papieru ...	252,1	802,8	848,5	975,7	3,4	110,7
Manufacture of paper and paper products						
Poligrafia i reprodukcja zapisanych nośni- ków informacji	131,2	199,1	237,2	255,6	0,9	109,0
Printing and reproduction of recorded media						
Produkcja chemikaliów i wyrobów che- micznych	2658,4	3178,6	3376,2	3598,5	12,4	100,3
Manufacture of chemicals and chemical products						
Produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych	571,0	1308,6	1528,2	1717,6	5,9	108,9
Manufacture of rubber and plastic products						
Produkcja wyrobów z pozostałych mineral- nych surowców niemetalicznych	2020,5	2261,6	2668,9	3070,5	10,6	110,7
Manufacture of other non-metallic mineral products						

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

a Data concern economic entities employing more than 9 persons.

TABL. 1 (238). **PRODUKCJA SPRZEDANA PRZEMYSŁU^a (dok.)**
 SOLD PRODUCTION OF INDUSTRY^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2017	2018		
	ceny bieżące current prices				ceny stałe constant prices	
	w mln zł in million PLN			w odsetkach in percent		2017=100
Przetwórstwo przemysłowe (dok.) Manufacturing (cont.)						
w tym: of which:						
Produkcja metali	510,7	1207,2	1542,3	1640,9	5,6	101,8
Manufacture of basic metals						
Produkcja wyrobów z metali ^Δ	1573,2	2049,6	2735,2	3551,4	12,2	125,1
Manufacture of metal products ^Δ						
Produkcja komputerów, wyrobów elektro- nicznych i optycznych	12,3	60,1	#	15,0	0,1	136,1
Manufacture of computer, electronic and optical products						
Produkcja urządzeń elektrycznych	648,6	1127,8	1562,5	1759,6	6,1	115,1
Manufacture of electrical equipment						
Produkcja maszyn i urządzeń ^Δ	781,5	980,7	957,7	894,9	3,1	93,2
Manufacture of machinery and equipment n.e.c.						
Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep ^Δ	1298,6	1837,2	2388,0	2884,6	9,9	119,6
Manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers						
Produkcja mebli	439,6	501,2	549,5	634,3	2,2	113,6
Manufacture of furniture						
Pozostała produkcja wyrobów	66,4	65,8	93,7	91,8	0,3	96,6
Other manufacturing						
Naprawa, konserwacja i instalowanie maszyn i urządzeń	314,7	827,7	863,4	947,4	3,3	108,9
Repair and installation of machinery and equipment						
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę^Δ	#	348,8	366,5	364,3	1,3	97,5
Electricity, gas, steam and air condi- tioning supply						
Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja^Δ	408,4	530,5	585,7	657,9	2,3	109,5
Water supply; sewerage, waste man- agement and remediation activities						
w tym: of which:						
Pobór, uzdatnianie i dostarczanie wody	200,1	65,7	72,9	#	#	#
Water collection, treatment and supply						
Gospodarka odpadami; odzysk surow- ców ^Δ	162,6	216,1	230,5	289,9	1,0	119,0
Waste collection, treatment and disposal activities; materials recovery						

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

a Data concern economic entities employing more than 9 persons.

TABL. 2 (239). **PRODUKCJA SPRZEDANA PRZEMYSŁU WEDŁUG LICZBY ZATRUDNIONYCH W PODMIOTACH GOSPODARCZYCH W PRZEMYSŁE^a (ceny bieżące)**
SOLD PRODUCTION OF INDUSTRY BY NUMBER OF PAID EMPLOYEES IN ECONOMIC ENTITIES IN INDUSTRY^a (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	w mln zł		in million PLN		
O G Ó Ł E M	17194,2	22383,4	25873,9	29070,1	T O T A L
Podmioty o liczbie zatrudnionych:					Entities with following number of paid employees:
49 osób i mniej	2177,5	3059,4	3437,7	3839,7	49 persons and less
50–249	5286,6	6565,4	8060,2	9016,6	50–249
250–499	2562,8	5101,5	5528,5	6459,0	250–499
500–999	3396,5	5244,8	5820,8	6613,5	500–999
1000 osób i więcej	3770,8	2412,2	3026,7	3141,3	1000 persons and more

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

a Data concern economic entities employing more than 9 persons.

TABL. 3 (240). **PRODUKCJA WYBRANYCH WYROBÓW^a**
PRODUCTION OF SELECTED PRODUCTS^a

WYROBY PRODUCTS	2010	2015	2017	2018	
				ogółem total	udział w kraju w % share in country in %
Produkty uboju ^b wliczane do wydajności poubojowej w tys. t: Slaughter products ^b included in slaughter capacity in thousand tonnes:					
bydła i cieląt	0,8	0,4	0,2	0,2	0,1
cattle and calves					
trzody chlewnej	8,4	7,1	2,5	2,1	0,1
pigs					
Wędliny ^c w tys. t	1,6	1,1	0,8	0,9	0,1
Cured meat products ^c in thousand tonnes					
Mleko płynne przetworzone ^d w tys. hl	505,1	961,3	678,8	709,8	2,1
Processed liquid milk ^d in thousand hectolitres					
Sery i twarogi w tys. t	10,9	8,9	9,0	8,7	0,9
Cheese and curd in thousand tonnes					
Mąka pszenna w tys. t	150,9	189,1	190,6	248,6	10,1
Wheat flour in thousand tonnes					
Tarcica w dam ³	93,6	#	#	#	#
Sawnwood in dam ³					
w tym iglasta	89,3	66,8	#	#	#
of which coniferous sawnwood					
Cegła w mln cegieł	11,4	0,7	0,9	–	x
Bricks in mln bricks					

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. b Obejmują mięso, tłuszcze, podroby oraz części niejadalne (odpadki); ubój przemysłowy; w wadze poubojowej ciepłej. c Bez drobiowych. d Łącznie z mlekiem przerzutowym do dalszej produkcji.

a Data concern economic entities employing more than 9 persons. b Including meat, fats, offal and animal parts unfit for human consumption; industrial slaughter; in post-slaughter warm weight. c Excluding cured poultry meat. d Including milk for further processing.

TABL. 4 (241). **PRZECIĘTNE ZATRUDNIENIE W PRZEMYSŁE^a**
AVERAGE PAID EMPLOYMENT IN INDUSTRY^a

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2017	2018
O G Ó Ł E M	57997	53780	57217	58600
T O T A L				
sektor publiczny	11300	5042	4910	4702
public sector				
sektor prywatny	46697	48738	52307	53898
private sector				
Górnictwo i wydobywanie	#	806	767	762
Mining and quarrying				
Przetwórstwo przemysłowe	51385	48692	52141	53241
Manufacturing				
w tym:				
of which:				
Produkcja artykułów spożywczych	7458	5954	5495	5561
Manufacture of food products				
Produkcja wyrobów tekstylnych	518	295	527	599
Manufacture of textiles				
Produkcja odzieży	812	529	580	549
Manufacture of wearing apparel				
Produkcja skór i wyrobów skórzanych ^Δ	654	562	583	#
Processing of leather and related products				
Produkcja wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny ^Δ	2072	2234	2516	2437
Manufacture of products of wood, cork, straw and wicker ^Δ				
Produkcja papieru i wyrobów z papieru	938	1461	1701	1701
Manufacture of paper and paper products				
Poligrafia i reprodukcja zapisanych nośników informacji	455	542	584	597
Printing and reproduction of recorded media				
Produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych	2770	2924	2882	2868
Manufacture of chemicals and chemical products				
Produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych	1637	3054	3624	3630
Manufacture of rubber and plastic products				
Produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych	3565	3772	4069	4120
Manufacture of other non-metallic mineral products				
Produkcja metali	2227	1565	1735	1465
Manufacture of basic metals				
Produkcja wyrobów z metali ^Δ	6582	6983	8290	8818
Manufacture of metal products ^Δ				
Produkcja komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych	81	305	#	52
Manufacture of computer, electronic and optical products				
Produkcja urządzeń elektrycznych	2780	3608	4367	4783
Manufacture of electrical equipment				
Produkcja maszyn i urządzeń ^Δ	3937	3255	3093	2642
Manufacture of machinery and equipment n.e.c.				
Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep ^Δ	5178	4841	4707	5100
Manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers				
Produkcja pozostałego sprzętu transportowego	972	357	#	#
Manufacture of other transport equipment				
Produkcja mebli	3608	2734	3129	3149
Manufacture of furniture				
Pozostała produkcja wyrobów	575	364	428	450
Other manufacturing				
Naprawa, konserwacja i instalowanie maszyn i urządzeń	1947	2803	3075	3365
Repair and installation of machinery and equipment				

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; bez zatrudnionych za granicą.

a Data concern economic entities employing more than 9 persons; excluding persons employed abroad.

TABL. 4 (241). **PRZECIĘTNE ZATRUDNIENIE W PRZEMYSŁE^a (dok.)**
 AVERAGE PAID EMPLOYMENT IN INDUSTRY^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2017	2018
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę^Δ	#	1055	1036	1034
Electricity, gas, steam and air conditioning supply				
Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja^Δ	3204	3226	3273	3563
Water supply; sewerage, waste management and remediation activities				
w tym: of which:				
Pobór, uzdatnianie i dostarczanie wody	1855	797	800	757
Water collection, treatment and supply				
Gospodarka odpadami; odzysk surowców ^Δ	875	980	1026	1367
Waste collection, treatment and disposal activities; materials recovery				

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; bez zatrudnionych za granicą.
 a Data concern economic entities employing more than 9 persons; excluding persons employed abroad.

TABL. 5 (242). **PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE WYNAGRODZENIA BRUTTO W PRZEMYSŁE^a**
 AVERAGE MONTHLY GROSS WAGES AND SALARIES IN INDUSTRY^a

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2017	2018
	w zł in PLN			
O G Ó Ł E M	3133,71	3786,85	4247,25	4495,37
TOTAL				
sektor publiczny	4172,12	4137,92	4091,02	4336,26
public sector				
sektor prywatny	2882,43	3750,53	4261,91	4509,25
private sector				
Górnictwo i wydobywanie	#	5048,90	5474,82	6108,46
Mining and quarrying				
Przetwórstwo przemysłowe	3012,87	3727,59	4198,26	4457,21
Manufacturing				
w tym: of which:				
Produkcja artykułów spożywczych	2718,90	3436,40	3983,63	4206,85
Manufacture of food products				
Produkcja wyrobów tekstylnych	1905,76	2009,46	3164,01	3474,81
Manufacture of textiles				
Produkcja odzieży	1656,28	2033,10	2328,48	2416,11
Manufacture of wearing apparel				
Produkcja skór i wyrobów skórzanych ^Δ	1686,39	2307,25	2739,67	#
Processing of leather and related products				
Produkcja wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny ^Δ	2512,15	3040,35	3382,81	3693,23
Manufacture of products of wood, cork, straw and wicker ^Δ				
Produkcja papieru i wyrobów z papieru	2636,54	3886,09	4086,97	4465,58
Manufacture of paper and paper products				
Poligrafia i reprodukcja zapisanych nośników informacji	3754,23	4491,87	4869,88	5093,97
Printing and reproduction of recorded media				

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; bez zatrudnionych za granicą.
 a Data concern economic entities employing more than 9 persons; excluding persons employed abroad.

TABL. 5 (242). **PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE WYNAGRODZENIA BRUTTO W PRZEMYSŁE^a (dok.)**
 AVERAGE MONTHLY GROSS WAGES AND SALARIES IN INDUSTRY^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2017	2018
	w zł in PLN			
Przetwórstwo przemysłowe (dok.) Manufacturing (cont.)				
w tym: of which:				
Produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych Manufacture of chemicals and chemical products	4517,39	5735,39	6213,15	6441,27
Produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych Manufacture of rubber and plastic products	2598,46	3430,88	3798,16	4251,67
Produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych Manufacture of other non-metallic mineral products	4179,09	4934,63	5353,94	5800,53
Produkcja metali Manufacture of basic metals	2611,47	3526,50	4397,08	4217,74
Produkcja wyrobów z metali ^Δ Manufacture of metal products ^Δ	3077,15	3577,04	4044,80	4290,86
Produkcja komputerów, wyrobów elektronicznych i op- tycznych Manufacture of computer, electronic and optical products	2162,65	2566,53	#	3374,52
Produkcja urządzeń elektrycznych Manufacture of electrical equipment	2987,38	3619,52	4037,33	4346,04
Produkcja maszyn i urządzeń ^Δ Manufacture of machinery and equipment n.e.c.	3022,56	4058,82	4544,00	4775,56
Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep ^Δ Manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers	2294,59	3002,20	3755,33	4048,16
Produkcja pozostałego sprzętu transportowego Manufacture of other transport equipment	2981,59	4670,56	#	#
Produkcja mebli Manufacture of furniture	2114,91	2553,60	2969,16	3165,76
Pozostała produkcja wyrobów Other manufacturing	2055,04	3036,45	3413,84	3567,02
Naprawa, konserwacja i instalowanie maszyn i urządzeń Repair and installation of machinery and equipment	3828,54	4815,38	5204,70	5373,29
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę^Δ Electricity, gas, steam and air conditioning supply	#	5282,99	6111,71	6203,54
Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpada- mi; rekultywacja^Δ Water supply; sewerage, waste management and remediation activities	3225,28	3877,94	4149,76	4224,79
w tym: of which:				
Pobór, uzdatnianie i dostarczanie wody Water collection, treatment and supply	3248,46	3504,57	3580,52	3785,77
Gospodarka odpadami; odzysk surowców ^Δ Waste collection, treatment and disposal activities; mate- rials recovery	3229,92	3978,08	4210,79	4061,56

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; bez zatrudnionych za granicą.
 a Data concern economic entities employing more than 9 persons; excluding persons employed abroad.

Budownictwo Construction

TABL. 6 (243). **PRODUKCJA BUDOWLANO-MONTAŻOWA^a (ceny bieżące)**
CONSTRUCTION AND ASSEMBLY PRODUCTION^a (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018		SPECIFICATION
	w mln zł in million PLN			w odsetkach in percent		
O G Ó Ł E M	2892,8	2954,7	3301,3	4761,1	100,0	T O T A L
W tym podmioty o liczbie pracujących powyżej 9 osób	1492,7	1537,8	1693,9	2567,8	53,9	Of which entities employing more than 9 persons
budowa budynków ^A	526,0	628,9	744,9	1253,0	26,3	construction of buildings
budowa obiektów inżynierii lądowej i wodnej ^A	592,0	378,9	392,3	583,2	12,2	civil engineering
roboty budowlane specjalistyczne	374,7	529,9	556,7	731,7	15,4	specialised construction activities

^a Wykonana przez przedsiębiorstwa mające siedzibę zarządu na terenie województwa opolskiego, siłami własnymi (bez podwykonawców).

^a Realized by enterprises which have a seat of board in the Opolskie voivodship without subcontractors participation.

TABL. 7 (244). **PRODUKCJA BUDOWLANO-MONTAŻOWA^a WEDŁUG RODZAJÓW OBIEKTÓW BUDOWLANYCH (ceny bieżące)**
CONSTRUCTION AND ASSEMBLY PRODUCTION^a BY TYPE OF CONSTRUCTIONS (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem Total	Roboty o charakterze Works with a character		SPECIFICATION	
		inwestycyjnym investment	remontowym renovation (restoration)		
		w mln zł	in million PLN		
O G Ó Ł E M	2010	1492,7	861,5	631,2	T O T A L
	2015	1537,8	1035,9	501,9	
	2017	1693,9	1107,1	586,8	
	2018	2567,8	1838,8	729,0	
Budynki		1728,3	1191,1	537,1	Buildings
Budynki mieszkalne		341,4	268,5	73,0	Residential buildings
budynki mieszkalne jednorodzinne		86,3	49,2	37,1	one-dwelling buildings
budynki o dwóch mieszkaniach i wielomieszaniowe		201,0	167,5	33,5	two- and more dwelling buildings
budynki zbiorowego zamieszkania		54,2	51,8	2,4	residences for communities
Budynki niemieszkalne		1386,8	922,7	464,2	Non-residential buildings
hotele i budynki zakwaterowania turystycznego		5,5	5,1	0,4	hotels and similar buildings
budynki biurowe		36,7	29,1	7,6	office buildings
budynki handlowo-usługowe		653,4	390,7	262,7	wholesale and retail trade buildings
budynki transportu i łączności		10,7	10,4	0,4	traffic and communication buildings
budynki przemysłowe i magazynowe		566,3	410,7	155,6	industrial buildings and warehouses
ogólnodostępne obiekty kulturalne, budynki o charakterze edukacyjnym, budynki szpitali i zakładów opieki medycznej oraz budynki kultury fizycznej		97,1	70,1	27,0	public entertainment, education, hospital or institutional care buildings
pozostałe budynki niemieszkalne		17,0	6,5	10,5	other non-residential buildings

^a Wykonana przez przedsiębiorstwa mające siedzibę zarządu na terenie województwa opolskiego, siłami własnymi (bez podwykonawców). Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

^a Realized by enterprises which have a seat of board in the Opolskie voivodship without subcontractors participation. Data concern economic entities employing more than 9 persons.

TABL. 7 (244). **PRODUKCJA BUDOWLANO-MONTAŻOWA^a WEDŁUG RODZAJÓW OBIEKTÓW BUDOWLANYCH (dok.)**CONSTRUCTION AND ASSEMBLY PRODUCTION^a BY TYPE OF CONSTRUCTIONS (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem Total	Roboty o charakterze Works with a character		SPECIFICATION
		inwestycyjnym investment	remontowym renovation (restoration)	
		w mln zł	in million PLN	
Obiekty inżynierii lądowej i wodnej ...	839,6	647,7	191,9	Civil engineering
Infrastruktura transportu	530,0	#	#	Transport infrastructures
w tym:				of which:
mosty, wiadukty, estakady, tunele i przejścia nadziemne i podziemne	68,2	#	#	bridges, elevated highways, tunnels and subways
budowle wodne	29,9	#	#	harbours, waterways, dams and other water works
Rurociągi, linie telekomunikacyjne i elektroenergetyczne	187,7	156,3	31,4	Pipelines, communication and electricity lines
rurociągi i linie telekomunikacyjne oraz linie elektroenergetyczne prze- syłowe	83,8	73,4	10,3	long-distance pipelines, communica- tion and electricity power lines
rurociągi sieci rozdzielczej i linie ka- blowe rozdzielcze	103,9	82,9	21,0	local pipelines and cables
Kompleksowe budowle na terenach przemysłowych	#	#	#	Complex constructions on industrial sites
Obiekty inżynierii lądowej i wodnej pozostałe	#	#	#	Other civil engineering

a Wykonana przez przedsiębiorstwa mające siedzibę zarządu na terenie województwa opolskiego, siłami własnymi (bez podwykonawców). Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

a Realized by enterprises which have a seat of board in the Opolskie voivodship without subcontractors participation. Data concern economic entities employing more than 9 persons.

TABL. 8 (245). **BUDYNKI ODDANE DO UŻYTKOWANIA^a**
BUILDINGS COMPLETED^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Budynki^b	1636	1799	1831	1894	Buildings^b
miasta	651	590	698	739	urban areas
wieś	985	1209	1133	1155	rural areas
Budynki mieszkalne	1187	1288	1335	1379	Residential buildings
budynki jednorodzinne oraz o dwóch mieszkania i wielomieszkanowie ^c	1185	1287	1334	1379	one-dwelling buildings as well as two- and more dwelling buildings ^c
w tym jednorodzinne	1149	1253	1292	1302	of which one-dwelling buildings
budynki zbiorowego zamieszkania	2	1	1	–	residences for communities
Budynki niemieszkalne	449	511	496	515	Non-residential buildings
w tym:					of which:
hotele i budynki zakwaterowania turystycznego	12	12	4	3	hotels and similar buildings
budynki biurowe	21	15	16	16	office buildings
budynki handlowo-usługowe	78	61	62	50	wholesale and retail trade buildings
budynki łączności, dworców i termi- nali	1	1	–	1	terminals and associated buildings

a Patrz uwagi ogólne, ust. 5 na str. 288. b Nowe. c Bez domów letnich, domków wypoczynkowych i rezydencji wiejskich nieprzystosowanych do stałego zamieszkania.

a See general notes, item 5 on page 288. b New. c Excluding summer homes, holiday cottages and rural residences not adapted for permanent residence.

TABL. 8 (245). **BUDYNKI ODDANE DO UŻYTKOWANIA^a (dok.)**
BUILDINGS COMPLETED^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Budynki^b (dok.)					Buildings^b (cont.)
Budynki niemieszkalne (dok.)					Non-residential buildings (cont.)
w tym:					of which:
budynki garaży	137	167	119	131	garage buildings
budynki przemysłowe	24	24	43	30	industrial buildings
zbiorniki, silosy i budynki magazynowe	42	82	78	91	reservoirs, silos and warehouses
ogólnodostępne obiekty kulturalne oraz budynki muzeów i bibliotek	2	3	3	5	public entertainment buildings, museums and libraries
budynki szkół i instytucji badawczych	2	2	–	6	school, university and research buildings
budynki szpitali i zakładów opieki zdrowotnej	5	2	4	1	hospital or institutional care buildings
budynki kultury fizycznej	21	4	3	3	sports halls
budynki gospodarstw rolnych	95	127	142	163	non-residential farm buildings
budynki przeznaczone do sprawowania kultu religijnego i czynności religijnych	–	–	2	2	buildings used as places of worship and for religious activities
Kubatura^c w dam³	3229,1	3079,7	4619,6	3983,2	Cubic volume^c in dam³
miasta	1161,2	1312,3	2197,0	2196,6	urban areas
wieś	2067,9	1767,4	2422,5	1786,6	rural areas
Budynki mieszkalne	1050,6	1063,7	1112,9	1242,0	Residential buildings
budynki jednorodzinne oraz o dwóch mieszkaniach i wielomieszkańowe ^d	1036,9	1058,4	1108,2	1238,9	one-dwelling buildings as well as two- and more dwelling buildings ^d
w tym jednorodzinne	832,7	910,2	913,2	929,7	of which one-dwelling buildings
budynki zbiorowego zamieszkania	13,7	5,3	4,7	3,1	residences for communities
Budynki niemieszkalne	2178,5	2016,0	3506,6	2741,2	Non-residential buildings
w tym:					of which:
hotele i budynki zakwaterowania turystycznego	34,8	31,9	11,6	10,0	hotels and similar buildings
budynki biurowe	109,9	105,5	51,5	35,0	office buildings
budynki handlowo-usługowe	306,6	112,0	311,3	219,8	wholesale and retail trade buildings
budynki łączności, dworców i terminali	0,6	0,3	–	1,6	terminals and associated buildings
budynki garaży	36,8	30,0	33,9	39,1	garage buildings
budynki przemysłowe	1152,7	816,1	1604,8	906,9	industrial buildings
zbiorniki, silosy i budynki magazynowe	237,8	576,9	1069,8	815,7	reservoirs, silos and warehouses
ogólnodostępne obiekty kulturalne oraz budynki muzeów i bibliotek	23,4	11,4	12,4	2,8	public entertainment buildings, museums and libraries
budynki szkół i instytucji badawczych	3,9	13,4	6,6	79,7	school, university and research buildings
budynki szpitali i zakładów opieki zdrowotnej	27,6	21,2	50,3	5,0	hospital or institutional care buildings
budynki kultury fizycznej	105,1	1,2	0,9	35,5	sports halls
budynki gospodarstw rolnych	130,8	292,2	331,1	566,8	non-residential farm buildings
budynki przeznaczone do sprawowania kultu religijnego i czynności religijnych	–	0,1	9,4	12,0	buildings used as places of worship and for religious activities

a Patrz uwagi ogólne, ust. 5 na str. 288. b Nowe. c Budynków nowych i rozbudowanych (tylko w części dotyczącej rozbudowy). d Bez domów letnich, domków wypoczynkowych i rezydencji wiejskich nieprzystosowanych do stałego zamieszkania.

a See general notes, item 5 on page 288. b New. c Of new and expanded buildings (only concerning the expanded part). d Excluding summer homes, holiday cottages and rural residences not adapted for permanent residence.

TABL. 9 (246). **PRZECIĘTNE ZATRUDNIENIE I PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE WYNAGRODZENIA BRUTTO W BUDOWNICTWIE^a**
AVERAGE PAID EMPLOYMENT AND AVERAGE MONTHLY GROSS WAGES AND SALARIES IN CONSTRUCTION^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Przeciętne zatrudnienie	9507	8531	8408	8126	Average paid employment
Budowa budynków ^Δ	4040	3067	2907	3205	Construction of buildings
Budowa obiektów inżynierii lądowej i wodnej ^Δ	2377	2310	2388	1713	Civil engineering
Roboty budowlane specjalistyczne	3091	3154	3113	3209	Specialised construction activities
Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w zł	2674,20	3416,19	3746,27	3911,12	Average monthly gross wages and salaries in PLN
Budowa budynków ^Δ	2499,94	2982,05	3247,48	3846,51	Construction of buildings
Budowa obiektów inżynierii lądowej i wodnej ^Δ	3121,03	3938,30	4240,10	3605,22	Civil engineering
Roboty budowlane specjalistyczne	2557,49	3455,97	3833,24	4137,73	Specialised construction activities

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; bez zatrudnionych za granicą.

a Data concern economic entities employing more than 9 persons; excluding persons employed abroad.

DZIAŁ XVI TRANSPORT. TELEKOMUNIKACJA

Uwagi ogólne

Transport

1. Dane dotyczące ogólnej długości **linii kolejowych eksploatowanych** w dniu 31 grudnia ustalono jako sumę długości linii kolejowych normalnotorowych, wąskotorowych i szerokotorowych (dane o długości tych linii ujęto w długości linii normalnotorowych) czynnych w tym dniu. **Linia kolejowa** jest to element sieci kolejowej pomiędzy dwiema stacjami węzłowymi (lub krańcowymi).

2. **Drogi publiczne** ze względu na funkcje w sieci drogowej dzielą się według przepisów ustawy z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych (tekst jednolity: Dz. U. 2016 poz. 1440) na następujące kategorie: drogi krajowe, wojewódzkie, powiatowe i gminne.

Do **dróg krajowych** zalicza się:

- autostrady i drogi ekspresowe oraz drogi leżące w ich ciągu do czasu wybudowania autostrad i dróg ekspresowych,
- drogi międzynarodowe,
- drogi stanowiące inne połączenia zapewniające spójność sieci dróg krajowych,
- drogi dojazdowe do ogólnodostępnych przejść granicznych obsługujących ruch międzynarodowy osobowy i towarowy,
- drogi alternatywne dla autostrad płatnych,
- drogi stanowiące ciągi obwodnicowe dużych aglomeracji miejskich,
- drogi o znaczeniu obronnym.

Do **dróg wojewódzkich** zalicza się drogi inne niż podano wyżej, stanowiące połączenia między miastami, mające znaczenie dla województwa i drogi o znaczeniu obronnym niezaliczone do dróg krajowych.

Do **dróg powiatowych** zalicza się drogi inne niż podano wyżej, stanowiące połączenia miast będących siedzibami powiatów z siedzibami gmin i siedzib gmin między sobą.

Do **dróg gminnych** zalicza się drogi o znaczeniu lokalnym, niezaliczone do innych kategorii, stanowiące uzupełniającą sieć dróg służących miejscowym potrzebom, z wyłączeniem dróg wewnętrznych.

Do **dróg miejskich** zaliczono drogi (ulice) leżące w granicach administracyjnych miast.

Do **dróg zamiejskich** zaliczono drogi leżące poza granicami administracyjnymi miast.

3. Informacje o **pojazdach samochodowych i ciągnikach zarejestrowanych** w latach 2002–2008

CHAPTER XVI TRANSPORT. TELECOMMUNICATIONS

General notes

Transport

1. Data concerning the total length of **railway lines operated** on 31st December were established as the sum of the length of standard gauge, narrow gauge and large gauge railway lines (data concerning the length of these lines are given in terms of standard gauge lines) operating on that day. The **railway line** is an element of the rail network between two junction stations (or terminal stations).

2. On account of functions in a road network **public roads** are divided, according to the Law on Public Roads dated 21st March 1985 (unified text: Journal of Laws 2016 item 1440) into following categories: national, regional, district and communal roads.

National roads include:

- motorways and expressways as well as roads which are designated to become motorways and expressways,
- international roads,
- roads which are other links ensuring the efficiency of the state road network,
- approach roads to generally accessible border crossings servicing international passenger and freight traffic,
- roads which are an alternative to toll motorways,
- roads which are bypasses around large urban agglomerations,
- roads with a military significance.

Regional roads include roads other than those presented above, which are links between cities, have a large significance for the voivodship and roads with a military significance not included among state roads.

District roads include roads other than those mentioned above, which link district capital cities with commune capital cities and commune capital cities with other such cities.

Communal roads include roads with a local significance not included in the other categories, which supplement the network of roads servicing local needs, excluding internal roads.

Urban roads include roads (streets) located within the administrative boundaries of cities.

Non-urban roads include roads located outside the administrative boundaries of cities.

3. Information on **registered vehicles and tractors** in 2002–2008 has been presented according

prezentowane są według ewidencji prowadzonej przez starostów, prezydentów miast i burmistrzów, od 2009 r. według centralnej ewidencji pojazdów prowadzonej przez Ministerstwo Cyfryzacji; do 26 listopada 2015 r. – Ministerstwo Spraw Wewnętrznych. Do 2010 r. dane nie obejmują pojazdów posiadających pozwolenia czasowe (na okres 30 dni) wydane w końcu danego roku.

4. Linia autobusowa jest stałym połączeniem drogowym dwóch krańcowych miejscowości oraz wybranych miejscowości pośrednich przy użyciu jednego lub kilku autobusów regularnie kursujących między tymi miejscowościami według ogłoszonego rozkładu.

Długość linii autobusowej jest to długość trasy w km pomiędzy dwiema krańcowymi miejscowościami niezależnie od liczby kursów autobusów odbywających się na tej linii.

5. Transport samochodowy zarobkowy zarówno w zakresie przewozu ładunków, jak i pasażerów, obejmuje usługi świadczone odpłatnie przez podmioty, w których transport samochodowy stanowi podstawową działalność gospodarczą; ponadto w zakresie przewozu pasażerów obejmuje również usługi wykonywane odpłatnie przez podmioty prowadzące podstawową działalność gospodarczą inną niż transport samochodowy.

6. Informacje o komunikacji miejskiej naziemnej dotyczą **komunikacji autobusowej** i obejmują działalność przedsiębiorstw i zakładów komunikacji miejskiej publicznych i prywatnych.

Komunikacja miejska – gminne przewozy pasażerskie wykonywane w granicach administracyjnych miasta albo miasta i gminy lub miast i gmin sąsiadujących (jeśli zawarty porozumienie lub utworzyły związek międzygminny w celu wspólnej realizacji publicznego transportu zbiorowego); w przypadku gmin miejsko-wiejskich łącznie z obsługą strefy wiejskiej w tych gminach; dane nie obejmują działalności przedsiębiorstw prowadzących głównie komunikację zamiejską, a świadczących również usługi komunikacji miejskiej w niektórych miastach oraz linii komunikacyjnych obsługujących wyłącznie zakłady pracy.

Przez **linię komunikacyjną** rozumie się trasę łączącą krańcowe punkty przebiegu wozów oznaczonych tym samym numerem lub znakiem literowym. Jako długość linii komunikacyjnych przyjęto sumę długości wszystkich stałych dziennych linii autobusowych, po których kursują wozy oznaczone odrębnymi numerami lub znakami literowymi.

7. Dane o wypadkach drogowych obejmują zdarzenia mające związek z ruchem pojazdów na drogach publicznych, w wyniku których nastąpiła śmierć lub uszkodzenie ciała osób.

Za **śmiertelną ofiarę wypadku drogowego** uznano osobę zmarłą (w wyniku doznanych obrażeń) na miejscu wypadku lub w ciągu 30 dni.

Za **ranną ofiarę wypadku drogowego** uznano osobę, która doznała obrażeń ciała i otrzymała pomoc lekarską.

to the evidence maintained by starosts, presidents of cities and mayors, since 2009 according to central vehicle register maintained by the Ministry of Digital Affairs; until 26th November 2015 – the Ministry of Interior. Until 2010 data does not include vehicles having temporary permission (for the period of 30 days) issued at the end of the reference year.

4. A bus line is a permanent road connection between two terminal locations as well as between selected intermediate locations which involves using one or several buses regularly running between these locations according to a defined schedule.

The **length of a bus line** is the length of the route in km between the two terminal locations regardless of the number of journeys carried out by buses on that line.

5. Road transport for hire or reward with respect to transport of goods as well as transport of passengers includes services for remuneration carried out by entities, for which road transport services are the basic economic activity; moreover, in regard to transport of passengers includes also services for remuneration carried out by entities with basic economic other than road transport.

6. Information regarding urban ground transport concerns **bus communication** and includes the activity of public and private urban transport enterprises and companies.

Urban transport – gmina transport of passengers carried out within the administrative borders of city or city and gmina or neighboring cities and gminas (if they signed agreement or association between gminas in order to implement together collective public transport); including service for rural area in urban-rural gminas; data do not include the activity of enterprises operating mainly in the scope of non-urban transport, but rendering also the services in the scope of urban transport in some cities as well as transport lines exclusively servicing work places.

Transport line is understood as a route connecting the extreme points of the route of vehicles marked with the same number or letter. The length of the transport lines is the sum of the length of all of the scheduled daytime bus lines over which vehicles marked with separate numbers or letters travel.

7. Data regarding road traffic accidents cover events connected with the movement of vehicles on public roads as a result of which death or injury occurred.

A **road traffic accident fatality** is understood as a person who died (as a result of injuries incurred) at the scene of the accident or within the course of 30 days.

A **road traffic accident injury** is understood as a person who incurred injuries and received medical attention.

Telekomunikacja

1. Liczba łączy abonenckich, do których tytuł prawny posiada przedsiębiorca telekomunikacyjny (niedzierżawionych od innego przedsiębiorcy, ani niebędący własnością abonenta), za pomocą których świadczy abonentom usługi telefoniczne w stacjonarnej publicznej sieci telekomunikacyjnej.

Telecommunications

1. The number of subscriber lines to which the telecommunications undertaking have legal title (not leased from another undertaking, or not owned by the subscriber), through which it provides subscribers with telephone services in the fixed public telecommunications network.

Transport

Transport

TABL. 1 (247). LINIE KOLEJOWE EKSPLOATOWANE^a

Stan w dniu 31 grudnia
RAILWAY LINES OPERATED^a
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	w km		in km		
O G Ó Ł E M ^b	868	749	773	782	TOTAL ^b
Normalnotorowe	868	749	773	782	Standard gauge
w tym zelektryfikowane	441	432	428	429	of which electrified
jednotorowe	432	313	340	349	single track
dwu- i więcej torowe	436	436	433	433	double and more track
Wąskotorowe	–	–	–	–	Narrow gauge
Na 100 km² powierzchni ogólnej	9,2	8,0	8,2	8,3	Per 100 km² of total area

a Dane dotyczą sieci PKP oraz innych podmiotów, będących zarządcami infrastruktury kolejowej. b Nie wystąpiły linie kolejowe szerokotorowe.

a Data concern rail network of Polskie Koleje Państwowe (PKP) as well as other entities which are administrators of railway infrastructure. b Broad gauge lines have not existed.

TABL. 2 (248). DROGI PUBLICZNE O TWARDEJ NAWIERZCHNI

Stan w dniu 31 grudnia
HARD SURFACE PUBLIC ROADS
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018		SPECIFICATION
				ogółem total	w tym o nawierzchni ulepszonej of which improved	
				w km in km		
O G Ó Ł E M	8615	8400	8495	8533	8039	TOTAL
Miejskie	1536	1636	1773	1789	1753	Urban
Zamiejskie	7079	6764	6721	6744	6286	Non-urban
Krajowe	779	779	786	780	780	National
Miejskie	151	151	152	151	151	Urban
Zamiejskie	628	628	634	628	628	Non-urban
Wojewódzkie	987	986	1000	996	996	Regional
Miejskie	155	152	179	180	180	Urban
Zamiejskie	832	834	822	815	815	Non-urban
Powiatowe	3746	3697	3692	3692	3613	District
Miejskie	362	359	387	384	381	Urban
Zamiejskie	3384	3338	3305	3308	3232	Non-urban
Gminne	3103	2938	3016	3066	2651	Communal
Miejskie	868	974	1056	1074	1041	Urban
Zamiejskie	2235	1964	1960	1992	1610	Non-urban

Źródło: dane Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad.

Source: data of the General Directorate for National Roads and Motorways.

TABL. 3 (249). **POJAZDY SAMOCHODOWE^{ab} I CIĄGNIKI ZAREJESTROWANE**

Stan w dniu 31 grudnia
REGISTERED ROAD VEHICLES^{ab} AND TRACTORS
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	630900	739732	787175	813550	T O T A L
w tym:					of which:
Samochody osobowe	493369	581477	619568	640164	Passenger cars
Autobusy	2322	2634	2785	2912	Buses
Samochody ciężarowe ^c i ciągniki siodłowe	68402	79290	83644	86425	Lorries ^c and road tractors
Ciągniki balastowe i rolnicze	41194	43129	43723	44157	Ballast and agricultural tractors
Motocykle	21400	28323	32147	34086	Motorcycles

a Bez trolejbusów. b W latach 2015–2018 łącznie z pojazdami posiadającymi pozwolenia czasowe (na okres 30 dni) wydane w końcu danego roku. c Łącznie z samochodami ciężarowo-osobowymi.

a Excluding trolleybuses. b In 2015–2018 including road vehicles having temporary permission (for the period of 30 days) issued at the end of the year. c Including vans.

TABL. 4 (250). **LINIE REGULARNEJ KOMUNIKACJI AUTOBUSOWEJ^a**

Stan w dniu 31 grudnia
REGULAR BUS TRANSPORT LINES^a
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Krajowe: liczba	458	412	444	433	National: number
długość w km	16208	13346	12845	12373	length in km
Dalekobieżne: liczba	6	–	–	–	Long distance: number
długość w km	1366	–	–	–	length in km
Regionalne: liczba	57	69	15	13	Regional: number
długość w km	3466	3505	1306	1053	length in km
Podmiejskie: liczba	388	333	419	410	Suburban: number
długość w km	11322	9771	11469	11250	length in km
Miejskie: liczba	7	10	10	10	Urban: number
długość w km	54	70	70	70	length in km
Międzynarodowe: liczba	20	21	16	12	International: number
długość w km	32062	36962	29389	23748	length in km

a Przedsiębiorstwa o liczbie pracujących powyżej 9 osób prowadzące regularną komunikację w ruchu krajowym i międzynarodowym; bez przedsiębiorstw komunikacji miejskiej.

a Enterprises employing more than 9 persons, providing regular national and international traffic; excluding urban transport services.

TABL. 5 (251). **TRANSPORT SAMOCHODOWY ZAROBKOWY^a**

HIRE OR REWARD ROAD TRANSPORT^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Komunikacja krajowa:					Domestic communication:
Przewozy ładunków w tys. t	2676,9	2593,9	3967,1	x	Transport of goods in thousand tonnes
Średnia odległość przewozu 1 t ładunku w km	225	213,1	251,1	x	Average transport distance per 1 t in km
Przewozy pasażerów ^b w tys. osób ...	11428,8	10452,8	10218,0	9029,2	Transport of passengers ^b in thou- sands
Średnia odległość przewozu 1 pasa- żera w km	32,7	24,0	28,6	28,4	Average transport distance per passenger in km

a Dane dotyczą przedsiębiorstw o liczbie pracujących powyżej 9 osób. b Bez przewozów taborem komunikacji miejskiej (w tym taksówkami).

a Data concerns enterprises employing more than 9 persons. b Excluding transports by urban road fleet (of which by taxis).

TABLE 5 (251). **TRANSPORT SAMOCHODOWY ZAROBKOWY^a (dok.)**
HIRE OR REWARD ROAD TRANSPORT^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Komunikacja międzynarodowa:					International communication:
Przewozy ładunków w tys. t	2181,1	3246,4	5391,8	x	Transport of goods in thousand tonnes
Średnia odległość przewozu 1 t ładunku w km	1005	1036,2	837,0	x	Average transport distance per 1 t in km
Przewozy pasażerów ^b w tys. osób ...	689,8	947,6	970,6	884,4	Transport of passengers ^b in thousands
Średnia odległość przewozu 1 pasażera w km	1895,3	1882,0	2077,5	2008,4	Average transport distance per passenger in km

a Dane dotyczą przedsiębiorstw o liczbie pracujących powyżej 9 osób. b Bez przewozów taborem komunikacji miejskiej (w tym taksówkami).

a Data concerns enterprises employing more than 9 persons. b Excluding transports by urban road fleet (of which by taxis).

TABLE 6 (252). **KOMUNIKACJA MIEJSKA^a**
Stan w dniu 31 grudnia
URBAN TRANSPORT^a
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Sieć komunikacyjna autobusowa – linie w km	579	692	757	764	Transport network – lines in km
Tabor autobusowy:					Fleet buses:
w sztukach	183	168	174	172	in units
liczba miejsc w tys.	18,9	16,2	17,1	16,9	number of seats in thousands
Przewozy pasażerów ^b (w ciągu roku) w tys.	28747	25417	25759	25901	Transport of passengers ^b (during the year) in thousands

a Dane dotyczą przedsiębiorstw i zakładów komunikacji miejskiej, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. b Dane szacunkowe.

a Data concern urban transport enterprises and companies, employing more than 9 persons. b Estimated data.

TABLE 7 (253). **WYPADKI DROGOWE^a I ICH OFIARY**
ROAD ACCIDENTS^a AND THEIR CASUALTIES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Wypadki	836	710	700	705	Accidents
Na 10 tys. pojazdów samochodowych i ciągników zarejestrowanych	13,3	9,6	8,9	8,7	Per 10 thousand registered motor vehicles and tractors ^b
Ofiary wypadków	1135	910	927	868	Road traffic casualties
Śmiertelne	107	102	78	81	Fatalities
na 100 tys. ludności	10,5	10,2	7,9	8,2	per 100 thousand population
Ranni	1028	808	849	787	Injured
na 100 tys. ludności	100,9	80,9	85,7	79,7	per 100 thousand population

a Zarejestrowane przez Policję. b Pojazdy według stanu w dniu 31 grudnia; od 2015 r. łącznie z pojazdami posiadającymi pozwolenia czasowe wydane w końcu roku.

Źródło: dane z SEWIK (System Ewidencji Wypadków i Kolizji) według stanu na dzień 25 lutego 2019 r.

a Registered by the Police. b Vehicles as of 31st December; since 2015 including road vehicles having temporary permission given at the end of the year.

Source: data from SEWIK (Accident and Collision Register System) as of 25th February 2019.

TABL. 8 (254). **WYPADKI DROGOWE^a WEDŁUG SPRAWCÓW, WAŻNIEJSZYCH PRZYCZYŃ I RODZAJÓW POJAZDÓW**ROAD ACCIDENTS^a BY CULPRITS, MAJOR CAUSES AND TYPES OF VEHICLES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Wypadki	710	700	705	Accidents
Ważniejsze przyczyny wypadków drogowych:				Major causes of accidents:
Z winy kierujących pojazdami	582	603	629	Guilt of drivers
w tym:				of which:
niedostosowanie prędkości do warunków ruchu	119	135	133	inappropriate speed for road conditions
nieprzestrzeganie pierwszeństwa przejazdu	163	154	169	non-compliance with vehicle right of way
nieprawidłowe wyprzedzanie	40	33	41	incorrectly overtaking
nieprawidłowe zachowanie wobec pieszego	68	63	60	incorrectly behaviour towards the pedestrian
niezachowanie bezpiecznej odległości między pojazdami	76	77	87	not keeping a safe distance between vehicles
Z winy pieszych	27	29	26	Guilt of pedestrians
w tym nieostrożne wejście na jezdnię	17	21	14	of which carelessly entering to the roadway
Wypadki drogowe według pojazdu sprawcy	582	603	629	Road accident by culprit's vehicle
Samochody osobowe	451	460	474	Passenger cars
Motocykle	19	21	36	Motorcycles
Rowery	36	42	38	Bicycles
Motorowery	15	14	17	Motor-bicycles
Samochody ciężarowe	44	50	46	Lorries
Inne pojazdy ^b	17	16	18	Other vehicles ^b
Wypadki drogowe z udziałem nietrzeźwych użytkowników dróg	61	67	77	Road accidents involving intoxicated road users
w tym spowodowane przez nietrzeźwych:				of which caused by intoxicated:
Kierujących	34	50	51	Drivers
samochodami osobowymi	22	35	29	of passenger cars
motocyklami	4	4	5	of motorcycles
rowerami	5	5	5	of bicycles
motorowerami	1	4	8	of motor-bicycles
samochodami ciężarowymi	1	1	2	of lorries
innymi pojazdami	1	1	2	of other vehicles
Pieszycy	4	5	7	Pedestrians

a Zarejestrowane przez Policję. b Łącznie z pojazdami nieustalonymi.

Źródło: dane z SEWIK (System Ewidencji Wypadków i Kolidacji) według stanu na dzień 25 lutego 2019 r.

a Registered by the Police. b Including unidentified vehicles.

Source: data from SEWIK (Accident and Collision Register System) as of 25th February 2019.

Telekomunikacja

Telecommunications

TABL. 9 (255). **ŁĄCZA ABONENCKIE^a, DOSTĘP DO SIECI INTERNET^b**
 Stan w dniu 31 grudnia
 SUBSCRIBER LINES^a, ACCESS TO INTERNET NETWORK^b
 As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Łącza abonentkie ^b :					Subscriber lines ^b :
w tysiącach	189,8	140,9	141,5	109,3	in thousands
z tego:					of which:
konsumenci	142,6	110,9	97,5	78,4	consumers
biznes	47,2	30,0	44,1	30,9	business
na 1000 ludności	186,5	141,5	143,0	110,8	per 1000 population
Dostęp do sieci Internet w tys. km poprzez linie:					Access to Internet network in thousand km by lines:
światłowodowe	19,2	7,3	7,3	fiber optic
kablowe ^c	8,7	8,4	6,6	cable ^c

a Własne; dane częściowo szacunkowe. b Na podstawie Systemu Informacyjnego Internetu Szerokopasmowego (SIIS).
 c Dane częściowo szacunkowe.

Ź r ó d ł o: dane Urzędu Komunikacji Elektronicznej.

a Own; partly estimated data. b Based on the Broadband Internet Information System. c Partly estimated data.

S o u r c e: data of the Office of Electronic Communications.

DZIAŁ XVII HANDEL I GASTRONOMIA

Uwagi ogólne

1. Informacje w dziale dotyczą wszystkich jednostek gospodarki narodowej prowadzących działalność handlową lub gastronomiczną.

Przez **przedsiębiorstwa handlowe** rozumie się podmioty gospodarcze, których przeważającym rodzajem działalności jest sprzedaż towarów, zaliczana według PKD 2007 do sekcji „Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle”.

2. Dane o **sprzedaży detalicznej** obejmują:

- 1) sprzedaż towarów w ilościach wskazujących na zakup dla potrzeb indywidualnych nabywców w:
 - punktach sprzedaży detalicznej,
 - hurtowniach oraz u producentów;
- 2) sprzedaż towarów handlowych oraz produkcji gastronomicznej w placówkach gastronomicznych.

W wartości sprzedaży detalicznej nie uwzględniono sprzedaży targowiskowej dokonanej przez sprzedawców uiszczających jedynie opłatę placową (np. sprzedaży produktów rolnych dokonanej przez producentów rolników, sprzedaży na giełdach samochodowych).

Dane dotyczące sprzedaży detalicznej prezentuje się w dostosowaniu do Klasyfikacji Spożycia Indywidualnego według Celu (COICOP).

Podziału towarów na żywność i napoje bezalkoholowe, napoje alkoholowe oraz towary nieżywnościowe dokonano szacunkowo. Grupa „towary nieżywnościowe” obejmuje towary, które w poprzednich latach klasyfikowane były jako towary konsumpcyjne nieżywnościowe i towary niekonsumpcyjne.

3. Dane o **sprzedaży hurtowej towarów** obejmują sprzedaż z magazynów handlowych własnych bądź użytkowanych, w których składowane towary stanowią własność przedsiębiorstwa handlowego. Do wartości sprzedaży hurtowej zalicza się również wartość sprzedaży zrealizowanej na zasadzie bezpośredniej płatności lub kontraktu (agenci, aukcjonery), jak również wartość sprzedaży zrealizowanej przez tranzyt rozliczany, polegający na przekazywaniu towarów bezpośrednio od dostawcy do odbiorcy z pominięciem magazynów, które tę dostawę realizują.

4. Podziału **sklepów według form organizacyjnych** dokonano na podstawie wielkości powierzchni sprzedażowej sklepów i rodzaju sprzedawanych w nich towarów.

CHAPTER XVII TRADE AND CATERING

General notes

1. Information in this chapter concerns all entities of the national economy conducting trade or catering activity.

Trade enterprises are understood as economic entities, the principal activity of which is the sale of commodities, classified with NACE Rev. 2 into the section “Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles”.

2. Data regarding the **retail sales** include:

- 1) the sale of goods in quantities indicating purchases for the individual needs of the purchaser at:
 - retail sales outlets,
 - wholesale stores as well as at producers;
- 2) the sale of commercial goods as well as catering products in catering establishments.

The marketplace sales made by salesmen only paying a stall fee (e.g., sales of agricultural products conducted by farmer producers, sales at automobile markets), are not included in the value of real sales.

Data concerning retail sales are presented according to the Classification of Individual Consumption by Purpose (COICOP).

The division of consumer goods into food and non-alcoholic beverages, alcoholic beverages and non-foodstuffs was made estimation. The group “non-foodstuffs” includes goods which in previous years were classified as consumer goods non-foodstuffs and non-consumer goods.

3. Data regarding the **wholesale of commodities** include sales from warehouses, in which the commodities stored account for the property of a trade enterprise. The value of wholesale also includes the value of sales realized on the basis of a direct payment or contract (agents, auctioneers), as well as the value of sale realized by settled transit consisting in the transfer of commodities directly from the supplier to the client, by-passing the warehouses which realize the delivery.

4. The division of **stores by organizational form** was made on the basis of the area of the sales floor and the types of goods sold.

Domy towarowe i handlowe są to sklepy wielodziałowe, prowadzące sprzedaż szerokiego i uniwersalnego asortymentu, głównie towarów nieżywnościowych, o powierzchni sal sprzedażowych: domy towarowe – 2000 m² i więcej, domy handlowe – od 600 do 1999 m².

Supermarkety są to sklepy o powierzchni sprzedażowej od 400 do 2499 m² prowadzące sprzedaż głównie w systemie samoobsługowym, oferujące szeroki asortyment artykułów żywnościowych oraz artykuły nieżywnościowe częstego zakupu.

Hypermarkety są to sklepy o powierzchni sprzedażowej od 2500 m² prowadzące sprzedaż głównie w systemie samoobsługowym, oferujące szeroki asortyment artykułów żywnościowych i nieżywnościowych częstego zakupu, zwykle z parkingiem samochodowym.

Sklepy powszechne są to sklepy prowadzące sprzedaż głównie towarów żywnościowych codziennego użytku oraz dodatkowo często nabywanych towarów nieżywnościowych, o powierzchni sal sprzedażowych od 120 do 399 m².

Sklepy wyspecjalizowane są to sklepy prowadzące sprzedaż szerokiego asortymentu artykułów do kompleksowego zaspokojenia określonych potrzeb, np. ubioru, wyposażenia mieszkań, sklepy motoryzacyjne, meblowe, sportowe itp.

Do pozostałych sklepów zaliczono sklepy o powierzchni sal sprzedażowych do 119 m².

Podziału sklepów dokonano na podstawie faktycznej lokalizacji sklepu.

Sklepy podaje się łącznie z aptekami ogólnodostępnymi.

5. Do placówek gastronomicznych zaliczono zakłady i punkty gastronomiczne stałe i sezonowe, których przedmiotem działalności jest przygotowywanie oraz sprzedaż posiłków i napojów do spożycia na miejscu i na wynos. Sezonowe placówki gastronomiczne uruchamiane są okresowo i działają nie dłużej niż sześć miesięcy w roku kalendarzowym.

Do placówek gastronomicznych nie zalicza się ruchomych punktów sprzedaży detalicznej i automatów sprzedażowych.

6. Magazyny handlowe (hurtu i rozdzielcze detalu) są jednostkami organizacyjno-funkcjonalnymi podmiotów gospodarczych zajmujących się obrotem towarów. Magazynem jest jednostka przeznaczona do magazynowania towarów, zajmująca wyodrębnioną przestrzeń magazynową, wyposażona w środki techniczne i organizacyjne, dysponująca personelem do obsługi tych środków oraz prowadząca ewidencję stanu i ruchu zapasów.

7. Dane o działalności handlowej, w tym informacje o sklepach i stacjach paliw opracowano na podstawie sprawozdawczości. Dane dla jednostek o liczbie pracujących do 9 osób uogólniono w oparciu o wyniki badania reprezentacyjnego przeprowadzonego na 4% próbie tych jednostek. Dane o sprzedaży hurtowej, działalności gastronomicznej i magazynach handlowych dotyczą wyłącznie jednostek o liczbie pracujących powyżej 9 osób.

Department stores and trade stores are stores divided into separate departments, each selling a broad and universal assortment, particularly non-foodstuff goods, with a sales area of 2000 m² and more for department stores and from 600 to 1999 m² for trade stores.

Supermarkets are stores with a sales area from 400 to 2499 m², selling goods in a self-service system and offering a wide assortment of foodstuff goods and frequently bought non-foodstuff goods.

Hypermarkets are stores with a sales area 2500 m² and more, selling goods in a self-service system and offering a wide assortment of foodstuff goods and frequently bought non-foodstuff goods, usually with a parking place.

Universal stores are stores primarily selling foodstuff goods for daily consumption and also often purchased non-foodstuff, with a sales area from 120 to 399 m².

Specialized stores are stores selling a wide assortment of articles to fully meet specific needs (e.g. clothing, home furnishings, car parts, furniture, sporting goods, etc.).

Other stores include stores with a sales area up to 119 m².

The division of shops was made on the basis of the actual location of a shop.

Shops include public pharmacies.

5. Catering establishments include permanent and seasonal catering establishments and outlets, the scope of activity of which is the preparation and sale of meals and beverages for on-site and take-out consumption. Seasonal catering establishments are open for a certain period of time and operate not longer than six months in a calendar year.

Mobile retail sales points and vending machines are not treated as catering establishments.

6. Trade warehouses (wholesale and retail distribution) are organizational and functional units of economic entities engaged in the turnover of commodities. A warehouse is an entity designated for storing up commodities, occupying separate storage space, equipped with the technical and organizational means as well as with the personnel to service these means and, in addition, registering the amount and the changes in stocks.

7. Data regarding trade activity, including information about shops and petrol stations are compiled based of reporting. For entities employing up to 9 persons, the data have been generalized on the basis of the results of sample survey conducted on a 4% sample of these entities. Data regarding wholesale, catering activity and trade warehouses concern exclusively entities employing more than 9 persons.

8. Targowiska są to wyodrębnione tereny i budowle (place, ulice, hale targowe) ze stałymi lub sezonowymi punktami sprzedaży drobnodetalicznej lub urządzeniami przeznaczonymi do prowadzenia handlu w wyznaczone dni tygodnia lub codziennie (bazaary).

Za **targowiska sezonowe** należy uznać te place i ulice, gdzie uruchamiane są na okres do 6 miesięcy punkty handlowe, w związku ze wzmożonym ruchem nabywców (np. nadmorski ruch urlopowy) i działalność ta jest ponawiana w kolejnych sezonach.

8. Marketplaces are specific areas and structures (squares, streets, market halls) with permanent or seasonal outlets for small-scale retail sales or with facilities designated for conducting trade on specific days of the week or weekly (bazaars).

Seasonal marketplaces are those squares and streets where trade outlets conduct activity for a period of 6 months, in connection with increased demand from buyers (e.g., holiday seaside demand) and this activity is repeated in successive seasons.

TABL. 1 (256). **SPRZEDAŻ DETALICZNA TOWARÓW (ceny bieżące)**
RETAIL SALES (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M w mln zł	8314,8	8727,6	9931,5	10306,1	T O T A L in million PLN
w tym w przedsiębiorstwach handlowych ^a :					of which in trade enterprises ^a :
w milionach złotych	1420,1	1363,8	1676,2	1935,1	in million PLN
w %	17,1	15,6	16,9	18,8	in %
NA 1 MIESZKAŃCA w zł	8163	8737	10020	10431	PER CAPITA in PLN

a Przedsiębiorstwa handlowe, w których liczba pracujących przekracza 49 osób.

a Trade enterprises employing more than 49 persons.

TABL. 2 (257). **SPRZEDAŻ DETALICZNA TOWARÓW WEDŁUG GRUP^a (ceny bieżące)**
RETAIL SALES BY GROUPS^a (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
W MILIONACH ZŁOTYCH IN MILLION PLN					
O G Ó Ł E M	3708,1	3932,4	4635,2	5021,1	T O T A L
W ODSETKACH IN PERCENT					
O G Ó Ł E M	100,0	100,0	100,0	100,0	T O T A L
Żywność i napoje bezalkoholowe	21,6	20,9	22,8	22,3	Food and non-alcoholic beverages
Napoje alkoholowe	3,3	3,6	4,1	3,9	Alcoholic beverages
Towary nieżywnościowe	37,0	58,7	59,6	73,8	Non-foodstuffs

a Dane dotyczą przedsiębiorstw prowadzących działalność handlową (bez placówek gastronomicznych), w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

a Data concern enterprises conducting trade activity (excluding catering establishments) employing more than 9 persons.

TABL. 3 (258). **SPRZEDAŻ HURTOWA TOWARÓW W PRZEDSIĘBIORSTWACH HANDLOWYCH^a (ceny bieżące)**
WHOLESALE OF COMMODITIES IN TRADE ENTERPRISES^a (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
W MILIONACH ZŁOTYCH IN MILLION PLN					
O G Ó Ł E M	6960,3	11199,0	15620,8	17738,1	T O T A L
W ODSETKACH IN PERCENT					
O G Ó Ł E M	100,0	100,0	100,0	100,0	T O T A L
Żywność i napoje bezalkoholowe	4,4	3,5	2,9	1,8	Food and non-alcoholic beverages
Napoje alkoholowe	2,9	2,0	1,4	1,1	Alcoholic beverages
Towary nieżywnościowe ^b	92,7	94,5	95,7	97,1	Non-foodstuffs goods ^b

a Dane dotyczą przedsiębiorstw, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. b Konsumpcyjne i niekonsumpcyjne.

a Data concern enterprises employing more than 9 persons. b Consumer and non-consumer goods.

TABL. 4 (259). SKLEPY WEDŁUG FORM ORGANIZACYJNYCH I STACJE PALIW^a
Stan w dniu 31 grudnia
SHOPS BY ORGANIZATIONAL FORM AND PETROL STATIONS^a
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Sklepy	8652	8850	7871	7592	Shops
Domy towarowe	1	–	–	–	Department stores
Domy handlowe	9	6	5	4	Trade stores
Supermarkety	155	206	212	222	Supermarkets
Hipermarkety	18	20	19	19	Hypermarkets
Sklepy powszechne	209	219	208	192	Universal stores
Sklepy wyspecjalizowane	705	835	885	832	Specialized shops
Pozostałe sklepy ^b	7555	7564	6542	6323	Other shops ^b
Stacje paliw	239	225	233	243	Petrol stations

a Patrz uwagi ogólne, ust. 4 na str. 309. b Ujęto sklepy podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób; łącznie z aptekami ogólnodostępnymi.

a See general notes, item 4 on page 309. b Data concern economic entities employing up to 9 persons; including public pharmacies.

TABL. 5 (260). GASTRONOMIA^a
CATERING^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Liczba placówek gastronomicznych (stan w dniu 31 XII)	254	296	381	333	Number of catering establishments (as of 31 XII)
w tym restauracje	94	124	165	149	of which restaurants
Sprzedaż z działalności gastronomicznej (ceny bieżące) w tys. zł ...	160261	194589	263546	273382	Sales from catering activity (current prices) in thousand PLN
w tym:					of which:
z produkcji gastronomicznej	114106	151275	210117	212908	from catering production
ze sprzedaży napojów alkoholowych i wyrobów tytoniowych ...	26354	27077	34285	41779	from the sale of alcoholic beverages and tobacco

a Dane dotyczą przedsiębiorstw, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

a Data concern enterprises employing more than 9 persons.

TABL. 6 (261). MAGAZYNY HANDLOWE^a
Stan w dniu 31 grudnia
TRADE WAREHOUSES^a
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2009	2012	2015	2018	SPECIFICATION
Magazyny zamknięte:					Secured warehouses:
liczba	512	489	560	580	number
powierzchnia składowa w tys. m ²	387,3	580,7	547,4	450,5	storage area in thousand m ²
Magazyny zadaszone:					Roofed warehouses:
liczba	87	119	143	145	number
powierzchnia składowa w tys. m ²	37,8	72,4	62,4	88,5	storage area in thousand m ²

a Hurtu i rozdzielcze detalu; dane dotyczą przedsiębiorstw prowadzących działalność hurtową o liczbie pracujących powyżej 9 osób.

a Wholesale and retail distribution; data concern enterprises conducting wholesale activity employing more than 9 persons.

TABL. 6 (261). **MAGAZYNY HANDLOWE^a (dok.)**
 Stan w dniu 31 grudnia
 TRADE WAREHOUSES^a (cont.)
 As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2009	2012	2015	2018	SPECIFICATION
Place składowe:					Storage sites:
liczba	137	113	154	161	number
powierzchnia składowa w tys. m ²	352,1	429,5	483,7	515,3	storage area in thousand m ²
Silosy i zbiorniki:					Silos and reservoirs:
liczba	245	266	290	239	number
pojemność w dam ³	65,6	193,7	265,6	125,2	capacity in dam ³

^a Hurtu i rozdzielcze detalu; dane dotyczą przedsiębiorstw prowadzących działalność hurtową o liczbie pracujących powyżej 9 osób.

U w a g a. Od 2006 r. dane na podstawie badania cyklicznego przeprowadzanego co 3 lata.

^a Wholesale and retail distribution; data concern enterprises conducting wholesale activity employing more than 9 persons.

N o t e. Since 2006 data on the basis of periodic surveys conducted every three years.

TABL. 7 (262). **TARGOWISKA**
 Stan w dniu 31 grudnia
 MARKETPLACES
 As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Targowiska stałe:					Permanent marketplaces:
liczba	53	50	50	49	number
w tym z przewagą sprzedaży drobnodetalicznej	46	49	49	48	of which with predominance of small-retail sales
powierzchnia w tys. m ²	171,1	168,3	191,4	174,8	area in thousand m ²
w tym sprzedażowa	101,7	91,0	116,6	109,0	of which sales area
stałe punkty sprzedaży drobnodetalicznej	2350	2033	2001	1884	permanent small-retail sales outlets
w tym na targowiskach czynnych codziennie	1867	1538	1516	1322	of which at marketplaces opened daily
Targowiska sezonowe ^a (w ciągu roku)	415	502	574	523	Seasonal marketplaces ^a (during the year)
Roczne wpływy z opłaty targowej w tys. zł	5254,1	4651,5	4726,8	4195,1	Annual receipts from marketplace fee in thousand PLN

^a Liczba targowisk lub miejsc wyznaczonych na ulicach i placach uruchamianych okresowo.

^a A Number of marketplaces or places located on streets and squares open seasonally.

Uwagi ogólne

1. Wyniki finansowe przedsiębiorstw prezentuje się w dostosowaniu do ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (tekst jednolity Dz. U. 2019 poz. 351).

Dane w zakresie gospodarki finansowej przedsiębiorstw obejmują podmioty gospodarcze prowadzące księgi rachunkowe, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

Dane nie obejmują podmiotów prowadzących działalność bankową, maklerską, ubezpieczeniową oraz towarzystw inwestycyjnych i emerytalnych, narodowych funduszy inwestycyjnych, szkół wyższych, a także samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej, instytucji kultury posiadających osobowość prawną i gospodarstw indywidualnych w rolnictwie.

2. Przychody z całokształtu działalności (kwoty otrzymane i należne) obejmują:

- przychody netto ze sprzedaży produktów (wyrobów i usług), łącznie z dotacjami do produktów;
- przychody netto ze sprzedaży towarów i materiałów, łącznie z kwotami należnymi z tytułu sprzedaży opakowań wielokrotnego użytku;
- pozostałe przychody operacyjne, tj. przychody związane pośrednio z podstawową działalnością podmiotu, do których zalicza się: zysk ze zbycia niefinansowych aktywów trwałych (środków trwałych, środków trwałych w budowie, wartości niematerialnych i prawnych, inwestycji w nieruchomości i prawa) otrzymane nieodpłatnie, w tym w drodze darowizny aktywa (środki pieniężne), odszkodowania, rozwiązane rezerwy, korekty odpisów aktualizujących wartość aktywów niefinansowych, przychody z działalności socjalnej, przychody z najmu lub dzierżawy środków trwałych albo inwestycji w nieruchomości i prawa, przychody związane ze zdarzeniami losowymi od 2016 r.;
- przychody finansowe, tj. przychody z tytułu dokonanych przez podmiot operacji finansowych: kwoty należne z tytułu dywidend i udziałów w zysku, odsetki od udzielanych pożyczek, odsetki od lokat terminowych, odsetki za zwłokę, zysk ze zbycia inwestycji, zmniejszenia odpisów aktualizacyjnych wartości inwestycji wobec całkowitego lub częściowego ustania przyczyn powodujących trwałą utratę ich wartości, nadwyżka dodatnich różnic kursowych nad ujemnymi.

General notes

1. The financial results of enterprises are adjusted to the Accounting Act dated 29th September 1994 (uniform text Journal of Laws 2019 item 351).

Data regarding the financial management of enterprises include economic entities keeping accounting ledgers employing more than 9 persons.

Data do not include banks, brokerage houses, insurance companies, investment and pension societies, national investment funds, higher education institutions, independent public health care facilities, cultural institutions with legal personality and private farms in agriculture.

2. Revenues from total activity (sums received and due) include:

- net revenues from sale of products (goods and services), including subsidies on products;
- net revenues from sale of goods and materials, including sums due from the sale of re-use packages;
- other operating revenues, i.e., revenues indirectly related to the basic activity of the entity, to which the following are included: profits from the sale of non-financial fixed assets (fixed assets, assets under construction, intangible fixed assets, investments in real estate and rights) assets (cash) received free of charge, including donated assets, as well as damages, reversed provisions, adjustments of the depreciation value for non-financial assets, revenues from social activities, revenues from the rent or lease of fixed assets and investments in real estate and rights, revenues related to coincidental events since 2016;
- financial revenues, i.e., revenues from financial operations conducted by an entity: amounts due in respect of dividends and share in profits, interest on loans granted, interest on term deposits, default interest, profits from the sale of investments, reduction of depreciation write-offs relating to investments due to the fact that the reasons resulting in the permanent loss of their value have ceased to exist (whether partially or totally), surplus of foreign exchange gains over losses.

3. Koszty uzyskania przychodów z całokształtu działalności obejmują:

- koszt własny sprzedanych produktów (wyrobów i usług), tj. koszty ogółem pomniejszone o koszt wytworzenia świadczeń na własne potrzeby jednostki i skorygowane o zmianę stanu produktów;
- wartość sprzedanych towarów i materiałów według cen zakupu (nabycia);
- pozostałe koszty operacyjne (związane pośrednio z działalnością podmiotu), do których zalicza się: stratę ze zbycia niefinansowych aktywów trwałych, tj. nadwyżkę wartości sprzedanych składników majątku trwałego nad przychodami z ich sprzedaży, amortyzację oddanych w dzierżawę lub najem środków trwałych i środków trwałych w budowie, nieplanowane odpisy amortyzacyjne (odpisy z tytułu trwałej utraty wartości), poniesione kary, grzywny, odszkodowania, odpisane w części lub w całości wiarytelności w związku z postępowaniem upadłościowym, układowym i naprawczym, utworzone rezerwy na pewne lub o dużym stopniu prawdopodobieństwa przyszłe zobowiązania (straty z transakcji gospodarczych w toku), odpisy aktualizujące wartość aktywów niefinansowych, koszty utrzymania obiektów działalności socjalnej, darowizny lub nieodpłatnie przekazane aktywa trwałe, straty związane ze zdarzeniami losowymi od 2016 r.;
- koszty finansowe, na które składają się w szczególności: odsetki od zaciągniętych kredytów i pożyczek, odsetki i dyskonto od wyemitowanych przez jednostkę obligacji, odsetki za zwłokę, strata ze zbycia inwestycji, odpisy z tytułu aktualizacji wartości inwestycji, nadwyżka ujemnych różnic kursowych nad dodatnimi.

4. Przychody i koszty uzyskania przychodów ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów wpływające na wynik finansowy ustala się w wartości wyrażonej w rzeczywistych cenach sprzedaży z uwzględnieniem opustów, rabatów i bonifikat, bez podatku od towarów i usług (VAT).

5. Wynik finansowy na działalności gospodarczej jest to suma wyniku finansowego na sprzedaży produktów, towarów i materiałów, wyniku na pozostałej działalności operacyjnej oraz wyniku na operacjach finansowych.

6. Wynik zdarzeń nadzwyczajnych do 2015 r. (zyski i straty nadzwyczajne) to skutki finansowe zdarzeń powstających niepowtarzalnie, poza zwykłą działalnością jednostki i niezwiązanych z ogólnym ryzykiem jej prowadzenia, a w szczególności spowodowanych zdarzeniami losowymi.

Od 2016 r. wszelkie skutki zdarzeń, które dotychczas wpływały na zyski i straty nadzwyczajne, są zaliczane odpowiednio do pozostałych przychodów operacyjnych i pozostałych kosztów operacyjnych.

7. Wynik finansowy brutto (zysk lub strata) jest to wynik na działalności gospodarczej; do 2015 r. był korygowany o wynik zdarzeń nadzwyczajnych.

3. Costs of obtaining revenues from total activity include:

- the cost of products sold (goods and services), i.e., the total costs decreased by the costs of generating benefits for the needs of the entity and corrected by the change in product inventories;
- the value of goods and materials sold according to procurement (purchase) prices;
- other operating costs (indirectly related to the entity's main activity), to which the following are included: loss on the sale of non-financial fixed assets, i.e., surplus of the value of sold fixed assets over the revenues from their sale, depreciation of leased or rented fixed assets and assets under construction, unplanned write-offs (write-offs by virtue of a permanent loss of value), penalties, fines, indemnities paid, partially or fully written off liabilities related to bankruptcy, composition, restructuring proceedings, reserves made for future certain liabilities or liabilities, which are likely to occur (loss on current business transaction in), write-offs updating the value of non-financial assets, costs of maintaining premises required for social activity, donations or fixed assets received free of charge, losses related to coincidental events since 2016;
- financial costs, in particular, interest from contracted credits and loans, interest and discount on bonds issued by the entity, default interest, loss on the sale of investments, write-offs updating the value of investment, the surplus of foreign exchange losses over gains.

4. Revenues and costs of obtaining revenues from the sale of products, goods and materials which have an influence on the financial result are expressed in actual sales prices, taking into account discounts, rebates and reductions, excluding the value added tax (VAT).

5. The financial result on economic activity is the sum of the financial result from the sale of products, goods and materials, the result on other operating activity as well as the result on financial operations.

6. Result on extraordinary events until 2015 (extraordinary profits and losses) are the financial results of one-time events, outside the usual activity of an entity, and not connected with general risk of activity, and in particular, the result of coincidental events.

Since 2016 all economic effects of the events which previously affected the extraordinary profits and losses are classified as other operating revenues or other operating costs, respectively.

7. The gross financial result (profit or loss) is the result on economic activity; until 2015 corrected by the result on extraordinary events.

8. Obowiązkowe obciążenia wyniku finansowego brutto obejmują podatek dochodowy od osób prawnych i fizycznych oraz inne płatności wynikające z odrębnych przepisów. Podatek dochodowy jest to podatek od osiągniętego zysku, który podmiot gospodarczy jest zobowiązany uiścić po uwzględnieniu przyznanych ulg. Obejmuje on:

- część bieżącą, tj. podatek wykazany w deklaracji podatkowej za dany okres sprawozdawczy,
- część odroczoną, tj. różnicę między stanem rezerw i aktywów z tytułu podatku odroczonego (w związku z przejściowymi różnicami między wynikiem finansowym brutto a podstawą opodatkowania, wynikającymi z odmienności momentu ujęcia przychodu i kosztu zgodnie z przepisami o rachunkowości a przepisami podatkowymi) na koniec i początek okresu sprawozdawczego.

9. Wynik finansowy netto (zysk lub strata) otrzymuje się po pomniejszeniu wyniku finansowego brutto o obowiązkowe obciążenia.

10. Relacje ekonomiczne przedstawione w tabl. 4 obliczono następująco:

- 1) **wskaźnik poziomu kosztów** jako relację kosztów uzyskania przychodów z całokształtu działalności do przychodów z całokształtu działalności;
- 2) **wskaźnik rentowności obrotu:**
 - **brutto** jako relację wyniku finansowego brutto do przychodów z całokształtu działalności,
 - **netto** jako relację wyniku finansowego netto do przychodów z całokształtu działalności;
- 3) **wskaźnik płynności finansowej:**
 - **I stopnia** jako relację inwestycji krótkoterminowych do zobowiązań krótkoterminowych bez funduszy specjalnych,
 - **II stopnia** jako relację inwestycji krótkoterminowych i należności krótkoterminowych do zobowiązań krótkoterminowych bez funduszy specjalnych,
 - **III stopnia** jako relację aktywów obrotowych (zapasów, należności krótkoterminowych, inwestycji krótkoterminowych oraz krótkoterminowych rozliczeń międzyokresowych) do zobowiązań krótkoterminowych bez funduszy specjalnych.

11. Aktywa obrotowe obejmują: zapasy, należności krótkoterminowe, inwestycje krótkoterminowe (środki pieniężne i krótkoterminowe papiery wartościowe) oraz krótkoterminowe rozliczenia międzyokresowe.

Należności z tytułu dostaw i usług są zaliczane do należności krótkoterminowych (bez względu na okres wymagalności zapłaty).

12. Kapitały (fundusze) własne ujmuje się w księgach rachunkowych z podziałem na ich rodzaje i według zasad określonych przepisami prawa, postanowieniami statutu lub umowy o utworzeniu jednostki. Obejmują one: kapitał (fundusz) podstawowy, kapitał (fundusz) zapasowy, kapitał z aktualizacji wyceny, pozostałe kapitały (fundusze) rezerwowe, niepodzielony (nierozliczony) wynik finansowy

8. Obligatory encumbrances on gross financial result include corporate income tax and personal income tax as well as other payments resulting from separate regulations. Income tax is the tax on earned profit which an economic entity is obligated to pay after considering abatements granted. It includes:

- the current part, i.e. the tax presented in the tax declaration for a given reporting period,
- the deferred part, i.e., a difference between the state of provisions and assets, by virtue of deferred tax (because of the temporary differences between the gross financial result and the basis for taxation resulting from the different moments of the income and cost statement, in accordance with the tax and accounting regulations) at the end and the beginning of the reporting period.

9. The net financial result (profit or loss) is derived after decreasing the gross financial result by obligatory encumbrances.

10. The economic relations presented in table 4 were calculated as follows:

- 1) **cost level indicator** as the relation of the costs of obtaining revenues from total activity to revenues from total activity;
- 2) **turnover profitability rate:**
 - **gross** as the relation of the gross financial result to revenues from total activity,
 - **net** as the relation of the net financial result to revenues from total activity;
- 3) **financial liquidity ratio of:**
 - **first degree** as the relation of short-term investments to short-term liabilities excluding special funds,
 - **second degree** as the relation of short-term investments and short-term dues to short-term liabilities excluding special funds,
 - **third degree** as the relation of current assets (stocks, short-term dues, short-term investments and short-term inter-period settlements) to short-term liabilities excluding special funds.

11. Current assets include: stocks, short-term dues, short-term investments (cash equivalents, short-term securities) and short-term inter-period settlements.

Dues from deliveries and services are included in short-term dues (irrespective of their due date).

12. Share equity (funds) is recorded in accounting ledgers according to type and according to the principles defined in legal regulations, statute resolutions or agreements regarding the establishment of the entity. They include: share capital (fund), supplementary capital (fund), reserve capital (fund) from revaluation, other reserve capital (fund), undistributed (unsettled) financial result from previous

z lat ubiegłych, wynik finansowy netto roku obrotowego oraz odpisy z zysku netto w ciągu roku obrotowego. Do 2015 r. obejmowały również należne wpłaty na kapitał podstawowy oraz udziały (akcje) własne. Kapitał (fundusz) podstawowy to, w zależności od formy prawnej podmiotu gospodarczego:

- w spółkach z ograniczoną odpowiedzialnością (z o. o.), akcyjnych, komandytowo-akcyjnych – kapitał zakładowy,
- w przedsiębiorstwach państwowych – fundusz założycielski,
- w spółdzielniach – fundusz udziałowy,
- w spółkach komandytowych, jawnych, partnerskich, cywilnych – kapitał właścicieli.

Kapitał (fundusz) podstawowy w spółkach akcyjnych, spółkach z o.o. i w spółdzielniach, ujęty w wysokości określonej w umowie (statucie) wpisanej w rejestrze handlowym, jest pomniejszany o zadeklarowane, lecz niewniesione wkłady kapitałowe.

13. Zobowiązania przedsiębiorstw (kapitały obce) obejmują wszystkie zobowiązania z wszelkich tytułów, w tym również z tytułu kredytów i pożyczek. Ogół zobowiązań przedsiębiorstw dzieli się na zobowiązania: długoterminowe – gdy termin ich płatności na dzień bilansowy jest dłuższy niż rok, krótkoterminowe – gdy termin ich płatności na dzień bilansowy jest nie dłuższy niż rok.

Zobowiązania z tytułu dostaw i usług są zaliczane do zobowiązań krótkoterminowych (bez względu na okres wymagalności zapłaty).

14. Dane dotyczące finansów przedsiębiorstw podano na podstawie rocznej sprawozdawczości finansowej (przed weryfikacją bilansu) łącznie z wynikami przedsiębiorstw, które zawiesiły działalność lub zostały zlikwidowane w ciągu roku.

years, net financial result of the turnover year and write-offs from net profit for the turnover year. Until 2015 it has also included share capital (fund) not paid up and entity's shares (stock). Share capital (fund) is, depending on the legal form of the economic entity:

- initial capital – in limited liability, joint stock, joint stock-limited companies,
- founders' capital – in state owned enterprises,
- participation fund – in cooperatives,
- owners' capital – in limited partnership, unlimited partnership, professional partnership and civil law partnership companies.

Share capital (fund) in joint stock companies and limited liability companies as well as in co-operatives, registered in the amount defined in the agreement (statute) recorded in the trade register, is decreased by the capital contribution declared but not transferred.

13. Liabilities of enterprises (outside capital) include all liabilities, including liabilities from credits and loans and are divided into: long-term liabilities – when their repayment period on the balance day is longer than one year, and short-term liabilities – when their repayment period on the balance day is not longer than one year.

Liabilities from deliveries and services are included in short-term liabilities (irrespective of their due date).

14. Data concerning the finances of enterprises are presented on the basis of annual financial reports (before balance verification) together with the results of enterprises which suspended activities or were liquidated within the course of the year.

TABL. 1 (263). **PRZYCHODY, KOSZTY I WYNIK FINANSOWY PRZEDSIĘBIORSTW WEDŁUG SEKTORÓW WŁASNOŚCI**
REVENUES, COSTS AND FINANCIAL RESULTS OF ENTERPRISES BY OWNERSHIP SECTORS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	w mln zł		in million PLN		
Przychody z całokształtu działalności	37212,0	46040,5	52696,8	58796,2	Revenues from total activity
sektor publiczny	5161,8	1484,4	1581,0	1864,1	public sector
sektor prywatny	32050,2	44556,1	51115,8	56932,1	private sector
w tym:					of which:
Przychody netto ze sprzedaży produktów (wytrobów i usług)	24100,3	29844,2	33947,6	38296,0	Net revenues from sale of products (goods and services)
Przychody netto ze sprzedaży towarów i materiałów	11698,4	15229,4	17565,0	19345,5	Net revenues from sale of goods and materials
Przychody finansowe	638,0	215,6	469,3	328,8	Financial revenues
Koszty uzyskania przychodów z całokształtu działalności	35334,7	43997,3	50493,7	56322,1	Costs of obtaining revenues from total activity
sektor publiczny	4832,3	1407,4	1544,7	1829,0	public sector
sektor prywatny	30502,4	42589,8	48949,0	54493,1	private sector
w tym:					of which:
Koszt własny sprzedanych produktów (wytrobów i usług)	24342,0	30149,8	34306,4	38219,5	Cost of products sold (goods and services)
Wartość sprzedanych towarów i materiałów	9858,3	12975,7	15135,6	17060,9	Value of goods and materials sold
Koszty finansowe	756,5	363,2	609,0	536,0	Financial costs
Wynik finansowy na działalności gospodarczej	1877,3	2043,3	2203,1	2474,1	Financial result on economic activity
Sektor publiczny	329,4	77,0	36,3	35,0	Public sector
Sektor prywatny	1547,9	1966,3	2166,8	2439,1	Private sector
Wynik zdarzeń nadzwyczajnych	2,4	4,3	x	x	Result on extraordinary events
sektor publiczny	1,9	0,3	x	x	public sector
sektor prywatny	0,5	4,0	x	x	private sector
Zyski nadzwyczajne	15,9	7,9	x	x	Extraordinary profits
Straty nadzwyczajne	13,5	3,6	x	x	Extraordinary losses
Wynik finansowy brutto	1879,8	2047,6	2203,1	2474,1	Gross financial result
sektor publiczny	331,4	77,3	36,3	35,0	public sector
sektor prywatny	1548,4	1970,3	2166,8	2439,1	private sector
Zysk brutto	2137,7	2408,0	2480,0	2766,3	Gross profit
Strata brutto	258,0	360,5	276,8	292,2	Gross loss
Obowiązkowe obciążenia wyniku finansowego brutto	310,5^a	335,8	359,4	382,0	Obligatory encumbrances on gross financial result
sektor publiczny	59,4	13,3	9,3	8,9	public sector
sektor prywatny	251,1	322,5	350,1	373,1	private sector
W tym podatek dochodowy	310,5	335,8	359,4	382,0	Of which income tax
Wynik finansowy netto	1569,3	1711,8	1843,7	2092,1	Net financial result
sektor publiczny	272,0	64,0	27,0	26,1	public sector
sektor prywatny	1297,3	1647,8	1816,7	2066,0	private sector
Zysk netto	1824,5	2072,1	2109,3	2386,0	Net profit
Strata netto	255,2	360,3	265,5	293,8	Net loss

a Obejmują tylko podatek dochodowy.

a Include only income tax.

TABL. 2 (264). PRZYCHODY, KOSZTY I WYNIK FINANSOWY PRZEDSIĘBIORSTW
WEDŁUG SEKCJI

REVENUES, COSTS AND FINANCIAL RESULTS OF ENTERPRISES BY SECTIONS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Przychody z całokształtu działalności Revenues from total activity	Koszty uzyskania przychodów z całokształtu działalności Costs of obtaining revenues from total activity	Wynik finansowy brutto Gross finan- cial result	Obowiązo- we obciąże- nia wyniku finansowego brutto Obligatory encumbran- ces on gross financial result	Wynik finansowy netto Net financial result	
	w mln zł		in million PLN			
O G Ó Ł E M	2010	37212,0	35334,7	1879,8	310,5 ^a	1569,3
T O T A L	2015	46040,5	43997,3	2047,6	335,8	1711,8
	2017	52696,8	50493,7	2203,1	359,4	1843,7
	2018	58796,2	56322,1	2474,1	382,0	2092,1
w tym: of which:						
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo Agriculture, forestry and fishing		1144,0	1013,0	131,0	3,0	127,9
Przemysł		29836,6	28469,3	1367,3	252,8	1114,5
Industry						
górnictwo i wydobywanie		371,1	341,5	29,6	5,7	23,9
mining and quarrying						
przetwórstwo przemysłowe		28335,4	27061,8	1273,6	236,5	1037,2
manufacturing						
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ		450,4	408,8	41,6	4,1	37,5
electricity, gas steam and air conditioning supply						
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ		679,7	657,2	22,4	6,5	15,9
water supply; sewerage, waste manage- ment and remediation activities						
Budownictwo		2962,6	2792,0	170,6	25,2	145,4
Construction						
Handel; naprawa pojazdów samocho- dowych ^Δ		17386,4	16790,7	595,7	74,0	521,7
Trade; repair of motor vehicles ^Δ						
Transport i gospodarka magazynowa		2255,3	2166,3	89,0	11,9	77,1
Transportation and storage						
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ		145,3	139,7	5,6	1,1	4,5
Accommodation and catering ^Δ						
Informacja i komunikacja		118,7	112,5	6,1	1,6	4,5
Information and communication						
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ		447,8	417,9	29,9	3,5	26,4
Real estate activities						
Działalność profesjonalna, naukowa i tech- niczna		305,4	302,4	3,0	1,7	1,3
Professional, scientific and technical activi- ties						
Edukacja		#	#	#	#	#
Education						
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna		451,4	439,9	11,5	1,4	10,2
Human health and social work activities						

a Obejmują tylko podatek dochodowy.

a Include only income tax.

TABL. 4 (266). **RELACJE EKONOMICZNE W PRZEDSIĘBIORSTWACH**
ECONOMIC RELATIONS IN ENTERPRISES

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Wskaźnik poziomu kosztów Cost level indicator	Wskaźnik rentowności obrotu Turnover profitability rate		Wskaźnik płynności finansowej Financial liquidity ratio of the			
		brutto gross	netto net	I stopnia first degree	II stopnia second degree	III stopnia third degree	
		w %		in %			
O G Ó Ł E M	2010	95,0	5,1	4,2	25,8	97,2	145,8
T O T A L	2015	95,6	4,4	3,7	30,9	97,4	155,8
	2017	95,8	4,2	3,5	31,9	98,4	157,9
	2018	95,8	4,2	3,6	31,6	94,4	153,8
sektor publiczny		98,1	1,9	1,4	119,4	188,7	229,4
public sector							
sektor prywatny		95,7	4,3	3,6	29,1	91,7	151,6
private sector							
w tym: of which:							
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo Agriculture, forestry and fishing		88,6	11,4	11,2	126,7	207,9	363,2
Przemysł		95,4	4,6	3,7	30,8	88,3	140,3
Industry							
górnictwo i wydobywanie		92,0	8,0	6,4	65,5	162,3	207,6
mining and quarrying							
przetwórstwo przemysłowe		95,5	4,5	3,7	29,4	86,2	139,3
manufacturing							
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę		90,8	9,2	8,3	22,9	114,1	154,5
electricity, gas steam and air conditioning supply							
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja		96,7	3,3	2,3	78,8	136,5	149,2
water supply; sewerage, waste management and remediation activities							
Budownictwo		94,2	5,8	4,9	29,4	118,9	166,2
Construction							
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ		96,6	3,4	3,0	17,1	77,5	155,8
Trade; repair of motor vehicles ^Δ							
Transport i gospodarka magazynowa		96,1	3,9	3,4	32,0	141,2	158,0
Transportation and storage							
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ		96,1	3,9	3,1	24,0	68,0	84,4
Accommodation and catering ^Δ							
Informacja i komunikacja		94,8	5,2	3,8	264,9	385,1	406,5
Information and communication							
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ		93,3	6,7	5,9	142,3	180,1	253,9
Real estate activities							
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna		99,0	1,0	0,4	76,1	145,7	208,3
Professional, scientific and technical activities							
Edukacja		#	#	#	#	#	#
Education							
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna		97,4	2,6	2,3	78,1	169,3	181,7
Human health and social work activities							

TABL. 5 (267). AKTYWA OBROTOWE PRZEDSIĘBIORSTW

Stan w dniu 31 grudnia

CURRENT ASSETS OF ENTERPRISES

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	Zapasy Stocks				
		razem total	w tym of which			
			materiały materials	półprodukty i produkty w toku semi-finished products and work in progress	produkty gotowe finished products	
w mln zł						
OGÓŁEM	2010	11027,9	3393,6	1085,0	478,6	628,6
TOTAL	2015	13759,4	4761,3	1604,2	503,2	797,5
	2017	16762,4	5804,0	1931,0	645,4	856,8
	2018	18410,1	6513,0	2240,9	759,1	1019,4
sektor publiczny		751,8	122,2	58,3	11,9	48,5
public sector						
sektor prywatny		17658,3	6390,8	2182,5	747,2	970,8
private sector						
w tym: of which:						
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo		705,3	297,4	56,5	53,0	180,0
Agriculture, forestry and fishing						
Przemysł		10406,5	3683,2	2042,7	536,1	782,4
Industry						
górnictwo i wydobywanie		134,3	15,9	6,5	–	8,9
mining and quarrying						
przetwórstwo przemysłowe		9880,9	3620,2	1997,2	533,3	773,5
manufacturing						
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ electricity, gas steam and air conditioning supply		138,4	35,1	30,6	–	–
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ		252,9	11,9	8,4	2,8	–
water supply; sewerage, waste management and remediation activities						
Budownictwo		1092,4	234,2	54,1	145,3	6,9
Construction						
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ Trade; repair of motor vehicles ^Δ		4444,6	2167,7	63,9	4,7	43,3
Transport i gospodarka magazynowa		542,1	33,6	9,6	0,7	0,8
Transportation and storage						
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ Accommodation and catering ^Δ		32,0	4,8	1,2	1,4	–
Informacja i komunikacja		54,6	2,1	0,2	0,6	1,0
Information and communication						
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ		266,8	12,6	0,8	4,9	4,3
Real estate activities						
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna		147,5	41,3	5,1	12,2	0,7
Professional, scientific and technical activities						
Edukacja		#	#	#	#	#
Education						
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna		107,7	6,4	5,6	–	–
Human health and social work activities						

towary goods	Należności krótkoterminowe Short-term dues		Inwestycje krótkoter- minowe Short-term investments	Krótkotermi- nowe rozliczenia międzyokre- sowe Short-term inter-period settlements	WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION
	razem total	w tym z tytułu dos- taw i usług of which from deli- veries and services			
in million PLN					
1155,5	5397,0	4300,2	1950,4	286,9	2010 OGÓŁEM
1756,4	5869,4	4997,4	2729,8	398,8	2015 TOTAL
2277,9	7059,2	5981,9	3388,6	510,7	2017
2391,2	7520,1	6309,8	3780,3	596,7	2018
2,6	227,0	161,4	391,4	11,1 sektor publiczny public sector
2388,7	7293,1	6148,4	3388,9	585,5 sektor prywatny private sector
					w tym: of which:
7,2	157,7	90,2	246,0	4,2 Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo Agriculture, forestry and fishing
296,0	4269,0	3593,5	2284,3	170,0 Przemysł Industry
0,4	62,6	55,1	42,4	13,4 górnictwo i wydobywanie mining and quarrying
291,2	4026,8	3386,2	2087,8	146,0 przetwórstwo przemysłowe manufacturing
3,9	81,7	72,0	20,6	1,0	wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elek- tryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ electricity, gas steam and air conditioning supply
0,6	97,9	80,1	133,5	9,6	dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ water supply; sewerage, waste manage- ment and remediation activities
15,9	588,2	442,3	193,4	76,6 Budownictwo Construction
2000,8	1724,1	1571,6	487,7	65,1	Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ Trade; repair of motor vehicles ^Δ
16,7	374,8	309,4	109,9	23,8 Transport i gospodarka magazynowa Transportation and storage
1,9	16,7	4,8	9,1	1,4 Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ Accommodation and catering ^Δ
0,2	16,1	13,3	35,6	0,8 Informacja i komunikacja Information and communication
2,4	39,7	31,3	149,5	65,0 Obsługa rynku nieruchomości ^Δ Real estate activities
21,4	49,3	29,2	53,9	3,0	Działalność profesjonalna, naukowa i tech- niczna Professional, scientific and technical activities
#	#	#	#	# Edukacja Education
0,8	54,1	42,8	46,3	0,9 Opieka zdrowotna i pomoc społeczna Human health and social work activities

TABL. 6 (268). **KAPITAŁY (FUNDUSZE) WŁASNE PRZEDSIĘBIORSTW**

Stan w dniu 31 grudnia

SHARE EQUITY (FUNDS) OF ENTERPRISES

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	W tym Of which				
		kapitał (fundusz) podstawowy share capital (fund)	kapitał (fundusz) zapasowy supplementary capital (fund)	niepodzielony (nierozliczony) wynik finansowy z lat ubiegłych undistributed (unsettled) financial result from previous years	wynik finansowy netto roku obrotowego net financial result of the turnover year	
		w mln zł in million PLN				
OGÓŁEM	2010	13888,3	5685,9	4429,7	-36,9	1607,8
TOTAL	2015	16400,6	6924,5	5860,3	-543,6	1691,9
	2017	18481,6	7387,6	6462,0	-453,1	1837,4
	2018	20084,9	7766,7	6971,6	-320,7	2087,6
sektor publiczny		2580,0	2040,4	380,6	-53,3	26,1
public sector						
sektor prywatny		17504,8	5726,3	6591,0	-267,4	2061,4
private sector						
w tym: of which:						
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo Agriculture, forestry and fishing		1508,2	525,2	602,7	-17,4	127,9
Przemysł		12832,5	5144,7	4388,9	-518,4	1112,0
Industry						
górnictwo i wydobywanie		292,0	85,2	78,0	-3,3	23,9
mining and quarrying						
przetwórstwo przemysłowe		10653,1	3512,6	4138,4	-498,5	1034,7
manufacturing						
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ electricity, gas steam and air conditioning supply		471,5	303,2	62,1	-1,7	37,5
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ		1415,9	1243,6	110,5	-14,9	15,9
water supply; sewerage, waste management and remediation activities						
Budownictwo		559,3	67,5	305,3	17,1	144,1
Construction						
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ		2713,9	468,0	1009,5	259,2	521,7
Trade; repair of motor vehicles ^Δ						
Transport i gospodarka magazynowa		537,3	263,2	176,9	4,8	77,1
Transportation and storage						
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ		134,8	123,7	21,2	-15,1	4,5
Accommodation and catering ^Δ						
Informacja i komunikacja		73,8	14,1	39,6	-0,2	4,3
Information and communication						
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ		920,8	710,9	120,1	10,5	26,4
Real estate activities						
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna		146,7	138,0	31,5	-36,9	1,3
Professional, scientific and technical activities						
Edukacja		#	#	#	#	#
Education						
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna		220,9	142,1	76,8	-8,9	10,2
Human health and social work activities						

TABL. 7 (269). **KAPITAŁ ZAKŁADOWY SPÓŁEK^a**
Stan w dniu 31 grudnia
SHARE CAPITAL OF COMPANIES^a
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	W tym mienie Of which estate				
		Skarbu Państwa of the State Treasury	państwo- wych osób prawnych of state legal persons	krajowych osób fizycznych of domestic natural persons	osób zagra- nicznych of foreign persons	
		w mln zł		in million PLN		
OGÓŁEM	2010	4311,7	72,3	428,1	548,9	1323,0
TOTAL	2015	5366,8	42,7	127,3	651,9	1877,3
	2017	5918,3	23,2	118,0	875,7	1767,9
	2018	6153,3	27,3	115,8	940,1	1910,3
sektor publiczny		1829,3	27,1	112,7	0,3	–
public sector						
sektor prywatny		4324,0	0,1	3,1	939,8	1910,3
private sector						
w tym: of which:						
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo ... Agriculture, forestry and fishing		226,5	12,6	101,1	10,2	28,1
Przemysł		4822,5	7,8	13,8	473,4	1684,3
Industry						
górnictwo i wydobywanie		84,4	–	–	5,8	1,8
mining and quarrying						
przetwórstwo przemysłowe		3191,3	7,7	11,8	466,9	1671,8
manufacturing						
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elek- tryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ electricity, gas steam and air conditioning supply		303,2	–	2,0	0,4	10,7
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ		1243,6	0,1	–	0,3	–
water supply; sewerage, waste manage- ment and remediation activities						
Budownictwo		49,8	–	–	32,6	11,1
Construction						
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ Trade; repair of motor vehicles ^Δ		326,8	–	–	237,9	60,5
Transport i gospodarka magazynowa		147,8	6,3	0,9	56,7	12,0
Transportation and storage						
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ		46,2	–	–	19,4	0,0
Accommodation and catering ^Δ						
Informacja i komunikacja		14,1	0,6	–	6,2	3,9
Information and communication						
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ		191,6	–	–	87,4	–
Real estate activities						
Działalność profesjonalna, naukowa i tech- niczna		108,9	–	–	2,2	56,1
Professional, scientific and technical activi- ties						
Edukacja		#	#	#	#	#
Education						
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna		141,6	–	–	5,0	0,0
Human health and social work activities						

^a Dane dotyczą spółek prawa handlowego, spółek cywilnych i innych spółek powołanych odrębnymi przepisami oraz zagranicznych przedsiębiorstw drobnej wytwórczości i oddziałów przedsiębiorców zagranicznych.

^a Data concerns commercial companies, civil law partnerships and others companies established on the basis of separate rules as well as foreign small-scale enterprises and branches of foreign enterprises.

TABL. 8 (270). ZOBOWIĄZANIA PRZEDSIĘBIORSTW

Stan w dniu 31 grudnia

LIABILITIES OF ENTERPRISES

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	Długoterminowe Long-term		Krótkoterminowe Short-term			
		razem total	w tym kredyty i pożyczki of which credits and loans	razem total	w tym of which		
					kredyty i pożyczki credits and loans	z tytułu dostaw i usług deliveries and services	
		w mln zł		in million PLN			
OGÓŁEM	2010	10409,0	2743,1	1741,7	7665,9	1739,8	4137,9
TOTAL	2015	12235,5	3316,2	2765,6	8919,3	2592,9	4528,4
	2017	15169,0	4416,5	3592,2	10752,4	2782,4	5356,5
	2018	16228,0	4120,4	3301,2	12107,6	3204,2	6178,5
sektor publiczny		541,7	203,1	181,3	338,6	54,8	105,1
public sector							
sektor prywatny		15686,3	3917,3	3119,9	11769,0	3149,3	6073,3
private sector							
w tym: of which:							
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo		372,8	173,3	133,7	199,5	42,5	72,7
Agriculture, forestry and fishing							
Przemysł		10187,8	2717,2	2444,7	7470,6	2062,5	3775,8
Industry							
górnictwo i wydobywanie		75,8	2,3	1,5	73,5	3,8	38,4
mining and quarrying							
przetwórstwo przemysłowe		9615,8	2484,9	2251,5	7130,9	1973,6	3653,6
manufacturing							
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ		164,6	73,8	47,9	90,8	27,8	34,8
electricity, gas steam and air conditioning supply							
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ		331,6	156,3	143,8	175,4	57,3	48,9
water supply; sewerage, waste management and remediation activities							
Budownictwo		767,1	103,3	63,7	663,8	120,4	316,2
Construction							
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ		3428,1	569,4	332,5	2858,7	864,5	1590,3
Trade; repair of motor vehicles ^Δ							
Transport i gospodarka magazynowa		452,5	107,6	60,0	344,9	59,9	175,1
Transportation and storage							
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ		153,2	115,2	100,7	38,0	9,6	11,6
Accommodation and catering ^Δ							
Informacja i komunikacja		18,3	4,7	4,5	13,6	2,0	4,8
Information and communication							
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ		251,2	88,8	69,4	162,4	9,5	61,4
Real estate activities							
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna		94,6	22,7	22,2	71,9	8,7	40,8
Professional, scientific and technical activities							
Edukacja		#	#	#	#	#	#
Education							
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna		101,9	41,3	38,7	60,6	6,0	26,1
Human health and social work activities							

DZIAŁ XIX FINANSE PUBLICZNE

Uwagi ogólne

1. Finanse publiczne obejmują procesy związane z gromadzeniem środków publicznych oraz ich rozdysponowaniem, a w szczególności: gromadzenie dochodów i przychodów publicznych, wydatkowanie środków publicznych, finansowanie potrzeb pożyczkowych budżetu państwa i budżetów jednostek samorządu terytorialnego (gmin, miast na prawach powiatu, powiatów oraz województw), zaciąganie zobowiązań angażujących środki publiczne, zarządzanie środkami publicznymi, zarządzanie długiem publicznym oraz rozliczenia z budżetem Unii Europejskiej.

Podstawę prawną określającą te procesy od 1 stycznia 2010 r. stanowi ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (tekst jednolity Dz. U. 2019 poz. 869) i przepisy wprowadzające ustawę o finansach publicznych (Dz. U. 2009 Nr 157, poz. 1241) z późniejszymi zmianami. W przypadku gospodarki finansowej jednostek samorządu terytorialnego również ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity Dz. U. 2019 poz. 506), ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym i o samorządzie województwa (tekst jednolity Dz. U. 2019 poz. 511 i 512) oraz ustawa z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (tekst jednolity Dz. U. 2018 poz. 1530).

2. Prezentowane dane obejmują informacje dotyczące **dochodów i wydatków** budżetów jednostek samorządu terytorialnego, z uwzględnieniem dotacji celowych z budżetu państwa oraz subwencji ogólnej z budżetu państwa.

3. Dochody i wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego są określone w uchwale budżetowej przez właściwe organy stanowiące na rok kalendarzowy (budżetowy), w terminach i na zasadach określonych w ustawach ustrojowych oraz ustawie o finansach publicznych. Miasto na prawach powiatu realizuje równocześnie zadania z zakresu działania gminy oraz powiatu i sporządza jeden budżet, w którym określone są poszczególne dochody z uwzględnieniem źródeł dochodów gminy i powiatu oraz wydatki realizowane łącznie przez gminę i powiat. Dlatego też w tablicach dochody i wydatki gmin podane są bez dochodów i wydatków gminy mającej również status miasta na prawach powiatu, natomiast dochody i wydatki miasta na prawach powiatu podane są łącznie z dochodami i wydatkami części gminnej i powiatowej.

4. Dochody i wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego grupuje się zgodnie z zasadami określonymi w ustawie o finansach publicznych, tj. w podziale na działy i rozdziały – określające

CHAPTER XIX PUBLIC FINANCE

General notes

1. Public finance include the processes connected with accumulation and allocation of public funds, and particularly: collecting and accumulating revenue, spending public funds, financing of loan needs of the state budget and of the budgets of local government units (i.e. gminas, cities with powiat status, powiats and voivodships), incurring liabilities involving public funds, managing public funds and public debt, as well as settlements with the European Union budget.

The legal basis defining the above mentioned processes since 1st January 2010 is provided by the Law on Public Finances, dated 27th August 2009 (uniform text Journal of Laws 2019 item 869) and regulations introducing the Law on Public Finances (Journal of Laws 2009 No. 157, item 1241) with later amendments. With respect to the financial management of local government units, the legal basis is additionally provided by the Law on Gmina Local Government, dated 8th March 1990 (uniform text Journal of Laws 2019 item 506), the Law on Powiat Local Government and the Law on Voivodship Local Government, dated 5th June 1998 (uniform text Journal of Laws 2019 item 511 and 512) as well as the Law on Income of Local Government Units, dated 13th November 2003 (uniform text Journal of Laws 2018 item 1530).

2. The presented data include information regarding **revenue and expenditure** of local government units budgets, taking into account the targeted grants from the state budget and general subvention from the state budget.

3. Revenue and expenditure of the budgets of local government units are determined in the budgetary law passed by relevant councils for a period of one calendar year (a budgetary year) within the periods and in accordance with the principles set forth in statutory acts and in the Law on Public Finances. City with powiat status fulfills the tasks of a gmina as well as of a powiat. There is one budget drawn up every year, which consists of revenue (income received by both the gmina and the powiat) as well as expenditure realized jointly by the gmina and the powiat. Therefore in the tables revenue and expenditure of gminas are given without data for city with powiat status, while revenue and expenditure of city with powiat status are given jointly with gmina and powiat part of revenue and expenditure.

4. Revenue and expenditure of the budgets of local government units are grouped in accordance with the provisions set forth in the Law on Public Finances, i.e. they are grouped into

rodzaj działalności oraz paragrafy – określające rodzaj dochodu, przychodu lub wydatku. Dane opracowano zgodnie z rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 2 marca 2010 r. w sprawie szczegółowej klasyfikacji dochodów, wydatków, przychodów i rozchodów oraz środków pochodzących ze źródeł zagranicznych (tekst jednolity Dz. U. 2014 poz. 1053, z późniejszymi zmianami).

Prezentowane dane o dochodach i wydatkach według działów obejmują wszystkie paragrafy dochodowe/wydatkowe zrealizowane w danym dziale.

5. Na dochody budżetów jednostek samorządu terytorialnego składają się:

- 1) dochody własne, tj.:
 - a) dochody z tytułu udziałów we wpływach z podatku dochodowego od osób prawnych i osób fizycznych,
 - b) wpływy z podatków oraz opłat ustalanych i pobieranych na podstawie odrębnych ustaw, w tym podatek od nieruchomości, podatek rolny, podatek od środków transportowych, podatek od czynności cywilnoprawnych, opłata skarbową,
 - c) dochody z majątku np. dochody z najmu i dzierżawy oraz innych umów o podobnym charakterze,
 - d) środki na dofinansowanie własnych zadań pozyskane z innych źródeł;
- 2) dotacje:
 - a) z budżetu państwa na zadania: z zakresu administracji rządowej, własne, realizowane na podstawie porozumień z organami administracji rządowej,
 - b) przekazane w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi, płatności z budżetu środków europejskich (paragrafy 200 i 620 oraz od 2015 r. – 205 i 625) według szczegółowej klasyfikacji dochodów, wydatków, przychodów i rozchodów oraz środków pochodzących ze źródeł zagranicznych,
 - c) otrzymane z funduszy celowych,
 - d) pozostałe dotacje;
- 3) subwencja ogólna z budżetu państwa, która składa się z części: wyrównawczej, oświatowej, rekompensującej, równoważącej i regionalnej.

6. Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego dzielą się na majątkowe (w tym inwestycyjne) i bieżące, do których zalicza się m.in.:
 — wydatki na wynagrodzenia (wraz z pochodnymi),
 — wydatki na zakup materiałów i usług,
 — dotacje m.in. dla jednostek organizacyjno-prawnych działających w budżetach jednostek samorządu terytorialnego,

divisions and chapters – defining types of activity, and into paragraphs – defining types of revenue, income or expenditure. The data were compiled in accordance with the decree of the Minister of Finance, dated 2nd March 2010 on detailed classification of revenue, expenditure, income and expense, and funds from foreign sources (uniform text Journal of Laws 2014 i tem 1053, with later amendments).

The presented data on revenue and expenditure by divisions covers all paragraphs grouping types of revenue/expenditure generated in a particular division.

5. Budget revenue of local government units comprise:

- 1) own revenue, i.e.:
 - a) revenue from shares in receipts from corporate and personal income taxes,
 - b) receipts from taxes and fees established and collected on the basis of separate acts, of which the tax on real estate, the agricultural tax, the tax on means of transport, the tax on civil law transactions, stamp duty,
 - c) revenue from property, e.g., revenue from renting and leasing as well as agreements with a similar character,
 - d) funds for additional financing of own tasks from other sources;
- 2) grants:
 - a) grants from the state budget for: government administration-related tasks, own tasks, tasks realized on the basis of agreements with government administration bodies,
 - b) provided under programmes financed with European funds and other foreign funds that are not reimbursable and payments from the European funds budget (paragraphs 200 and 620 and since 2015 – 205 and 625) according to the detailed classification of revenue, expenditure, income and expense, and funds from foreign sources,
 - c) received from appropriated funds,
 - d) other grants;
- 3) general subvention from the state budget, comprising: equalization, educational, compensating, balancing and regional parts.

6. Expenditure of local government units budgets are divided into: property-related (including investment-related) and current expenditures, such as:

- expenditure on wages and salaries (including derivatives),
- expenditure on the purchase of materials and services,
- grants, among others, for organisational and legal units operating within local government units budgets,

— wydatki na obsługę długu publicznego, w tym wypłaty z tytułu udzielenia poręczeń i gwarancji.

7. Informacje dotyczące budżetów jednostek samorządu terytorialnego opracowano w Głównym Urzędzie Statystycznym na podstawie sprawozdawczości budżetowej Ministerstwa Finansów.

— expenditure on public debt servicing, of which payments related to granting endorsements and guarantees.

7. Information concerning budgets of local government units is compiled in the Central Statistical Office on the basis of the Ministry of Finance budgetary reporting.

TABL. 1 (271). **DOCHODY BUDŻETÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO WEDŁUG RODZAJÓW**
REVENUE OF LOCAL GOVERNMENT UNITS BUDGETS BY TYPE

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Total	Gminy ^a Gminas ^a	Miasto na prawach powiatu City with powiat status	Powiaty Powiats	Województwo Voivodship
		w tys. zł in thousand PLN				
OGÓŁEM	2010	4124964,8	2364888,0	540625,3	726258,4	493193,1
TOTAL	2015	4564487,6	2726677,5	647865,1	764910,9	425034,1
	2017	5405875,6	3260730,7	858658,8	806749,2	479736,9
	2018	6017075,6	3620199,7	987197,7	890183,9	519494,3
Dochody własne		2752813,0	1716115,7	562204,2	325435,5	149057,6
Own revenue						
w tym: of which:						
Udziały w podatku dochodowym		1212928,6	663977,9	236218,8	177600,1	135131,7
Share in income tax						
od osób prawnych		157501,6	31256,6	18562,8	6439,5	101242,8
corporate income tax						
od osób fizycznych		1055426,9	632721,4	217656,0	171160,6	33888,9
personal income tax						
Podatek: Tax:						
od nieruchomości		621692,8	500281,3	121411,5	–	–
on real estate						
rolny		71046,7	70435,9	610,8	–	–
agricultural						
od środków transportowych		27417,2	19561,3	7855,8	–	–
on means of transport						
od czynności cywilnoprawnych		44275,4	30921,1	13354,3	–	–
on civil law transactions						
Opłata skarbowa		10744,4	5895,5	4848,9	–	–
Stamp duty						
Dochody z majątku		223565,4	153701,8	57428,9	10616,5	1818,2
Revenue from property						
w tym dochody z najmu i dzierżawy oraz innych umów o podobnym charakterze		81771,8	55592,1	20069,8	5795,3	314,6
of which income from renting and leasing as well as agreements with a similar character						
Środki na dofinansowanie własnych zadań pozyskane z innych źródeł		24520,3	10151,1	3172,3	9983,7	1213,1
Funds for additional financing of own tasks from other sources						

a Bez dochodów gminy mającej również status miasta na prawach powiatu.

a Excluding revenue of gmina which is also city with powiat status.

TABL. 1 (271). **DOCHODY BUDŻETÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO WEDŁUG RODZAJÓW (dok.)**
 REVENUE OF LOCAL GOVERNMENT UNITS BUDGETS BY TYPE (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Gminy ^a Gminas ^a	Miasto na prawach powiatu City with powiat status	Powiaty Powiats	Województwo Voivodship
	w tys. zł in thousand PLN				
Dotacje ogółem	1848759,3	1075134,2	245828,5	238676,2	289120,5
Total grants					
Dotacje celowe	1274824,6	910769,3	132239,6	172108,8	59706,8
Targeted grants					
z budżetu państwa na zadania: from the state budget for tasks:					
z zakresu administracji rządowej	983200,5	746723,5	110476,5	99132,8	26867,7
for government administration tasks					
własne	230551,6	136922,9	17290,5	53895,9	22442,3
for own tasks					
realizowane na podstawie porozu- mień z organami administracji rzą- dowej	2607,4	1145,1	200,2	1029,3	232,8
realized on the basis of agreements with government administration bo- dies					
na zadania realizowane na podstawie porozumień między jednostkami sa- morządu terytorialnego	22372,1	9079,4	2827,8	9714,5	750,4
for tasks realized on the basis of agreements between local govern- ment units					
otrzymane z państwowych funduszy celowych	13169,8	5837,8	1104,6	627,1	5600,3
received from state appropriated funds					
z tytułu pomocy finansowej udzielanej między jednostkami samorządu tery- torialnego na dofinansowanie wła- snych zadań	22923,1	11060,6	340,0	7709,2	3813,2
for financial assistance between local government units for additional fi- nancing of own tasks					
Dotacje z paragrafów 200 i 620 oraz 205 i 625 ^b	573934,7	164364,9	113588,9	66567,4	229413,6
Grants from paragraphs 200 and 620, 205 and 625 ^b					
Subwencja ogólna z budżetu państwa General subvention from the state budget	1415503,3	828949,8	179165,1	326072,3	81316,2
W tym część oświatowa	1068768,5	642731,9	165589,1	249257,5	11190,1
Of which educational part					

a Bez dochodów gminy mającej również status miasta na prawach powiatu. b Patrz uwagi ogólne ust. 5, pkt 2b) na str. 328.

a Excluding revenue of gmina which is also city with powiat status. b See general notes item 5, point 2b) on page 328.

TABL. 2 (272). **DOCHODY BUDŻETÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO WEDŁUG DZIAŁÓW W 2018 R.**

REVENUE OF LOCAL GOVERNMENT UNITS BUDGETS BY DIVISION IN 2018

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Gminy ^a Gminas ^a	Miasto na prawach powiatu City with powiat status	Powiaty Powiats	Woje- wództwo Voivodship
	w tys. zł in thousand PLN				
O G Ó Ł E M	6017075,6	3620199,7	987197,7	890183,9	519494,3
TOTAL					
w tym: of which:					
Rolnictwo i łowiectwo	52293,9	44556,5	373,3	943,0	6421,1
Agriculture and hunting					
Przetwórstwo przemysłowe	2583,3	231,6	–	1793,0	558,7
Manufacturing					
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elek- tryczną, gaz i wodę	10521,4	10505,4	–	–	16,0
Electricity, gas and water supply					
Transport i łączność	329328,8	75318,9	113375,0	83474,5	57160,4
Transport and communication					
Gospodarka mieszkaniowa	179593,4	115616,0	45443,1	16196,2	2338,1
Dwelling economy					
Działalność usługowa	18065,4	2521,8	2270,1	13176,9	96,6
Service activity					
Administracja publiczna	33403,2	18310,5	2542,1	9893,1	2657,4
Public administration					
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpo- żarowa	82894,5	3337,9	16563,4	62850,3	142,8
Public safety and fire care					
Dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających oso- bowości prawnej oraz wydatki związane z ich poborem	2082748,6	1329081,6	422245,6	196177,9	135243,6
Income taxes from legal persons, natural per- sons and other organisational units without legal personality and expenses associated with their intake					
Różne rozliczenia	1685748,3	875589,5	181332,9	327290,3	301535,6
Miscellaneous settlements					
Oświata i wychowanie	154210,8	104343,9	23510,8	22769,0	3587,1
Education					
Ochrona zdrowia	27199,4	11378,0	3550,6	12226,6	44,2
Health care					
Pomoc społeczna	206352,3	97219,3	18667,5	90261,2	204,3
Social assistance					
Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	26588,2	3336,7	7486,1	10907,2	4858,2
Other tasks in sphere of social policy					
Rodzina	790965,1	679688,7	85182,3	25187,4	906,8
Family					
Edukacyjna opieka wychowawcza	11564,9	4999,0	2246,4	4239,7	79,8
Educational care					
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska ...	205530,5	150352,2	47578,4	6105,8	1494,1
Municipal economy and environmental protection					
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	70121,2	65837,6	1922,7	1687,9	672,9
Culture and national heritage					
Kultura fizyczna	22810,5	15368,7	6941,4	419,5	80,8
Physical education					

a Bez dochodów gminy mającej również status miasta na prawach powiatu.

a Excluding revenue of gmina which is also city with powiat status.

TABL. 3 (273). **WYDATKI BUDŻETÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO WEDŁUG RODZAJÓW**
EXPENDITURE OF LOCAL GOVERNMENT UNITS BUDGETS BY TYPE

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem	Gminy ^a	Miasto	Powiaty	Woje-
		Total	Gminas ^a	na prawach powiatu City with powiat status	Powiaty Powiat	wództwo Voivodship
		w tys. zł in thousand PLN				
OGÓŁEM	2010	4537030,1	2665258,9	568839,9	747976,4	554954,9
TOTAL	2015	4470761,0	2679092,5	640242,7	759916,7	391509,1
	2017	5422040,9	3293378,1	855772,6	825591,8	447298,4
	2018	6224174,0	3785841,2	1022314,3	918147,9	497870,5
Wydatki bieżące		4900852,9	3069441,8	800055,1	743703,0	287652,9
Current expenditure						
w tym:						
of which:						
Dotacje		491745,9	211510,7	90869,9	52865,4	136499,9
Grants						
w tym dla samorządowych zakładów budżetowych		3950,4	3950,4	–	–	–
of which for local government budgetary establishments						
Świadczenia na rzecz osób fizycznych		907965,8	774117,8	93984,2	36648,2	3215,6
Benefits for natural persons						
Wydatki bieżące jednostek budżetowych		3447318,0	2056604,9	599470,4	648940,2	142302,5
Current expenditure of budgetary units						
w tym:						
of which:						
wynagrodzenia		1857118,3	1074681,3	296793,6	412587,6	73055,9
wages and salaries						
w tym osobowe		1686773,1	979384,4	273036,4	369680,6	64671,7
of which personal						
pochodne od wynagrodzeń ^b		334448,7	203016,3	52311,7	66330,0	12790,7
wages and salaries related expenditures ^b						
zakup materiałów i usług		1039439,4	635257,3	221289,5	132672,0	50220,6
purchase of materials and services						
Obsługa długu publicznego		34880,4	20130,1	5726,9	4845,6	4177,8
Public debt servicing						
w tym wypłaty z tytułu gwarancji i poręczeń		–	–	–	–	–
of which payments related to guarantees and endorsements						
Wydatki majątkowe		1323321,1	716399,4	222259,2	174444,9	210217,6
Property expenditure						
W tym inwestycyjne ^c		1247020,2	662361,7	203309,2	171551,1	209798,2
Of which investment expenditure ^c						

a Bez wydatków gminy mającej również status miasta na prawach powiatu. b Obejmują składki na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne, Fundusz Pracy oraz Fundusz Emerytur Pomostowych. c Łącznie z dotacjami na finansowanie zadań inwestycyjnych samorządowych zakładów budżetowych.

a Excluding expenditure of gmina which is also city with powiat status. b Include contributions to compulsory social security, the Labour Fund and the Bridging Pension Fund. c Including grants for financing investment tasks of local government budgetary establishments.

TABL. 4 (274). WYDATKI BUDŻETÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO WEDŁUG DZIAŁÓW W 2018 R.

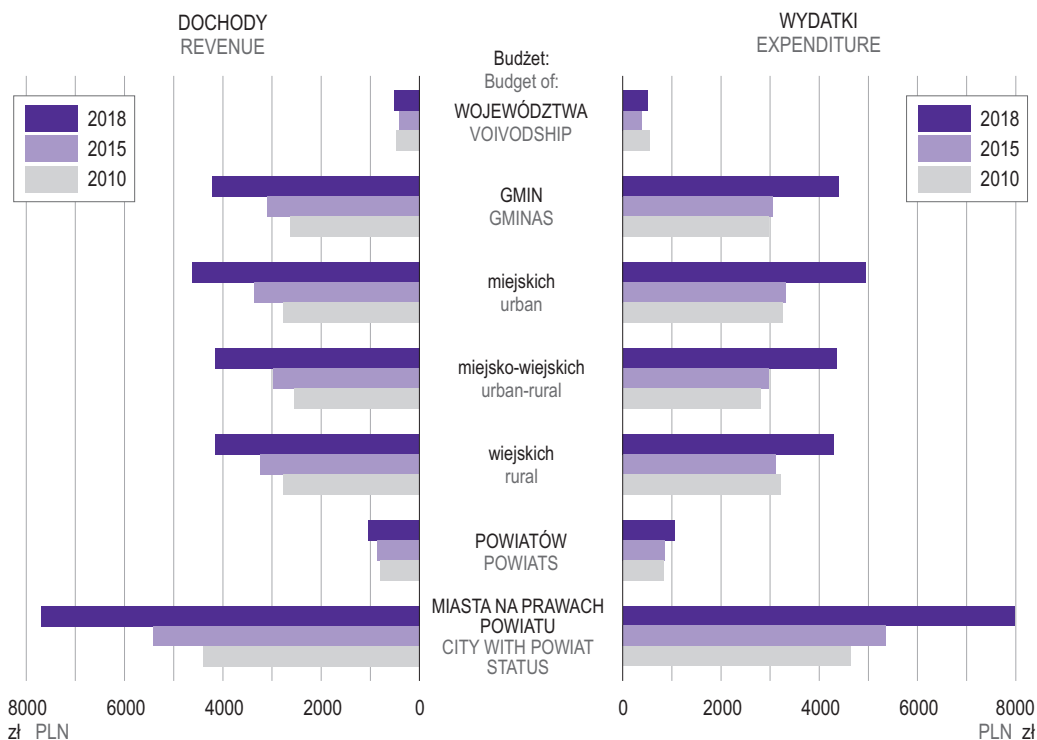
EXPENDITURE OF LOCAL GOVERNMENT UNITS BUDGETS BY DIVISION IN 2018

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Gminy ^a Gminas ^a	Miasto na prawach powiatu City with powiat status	Powiaty Powiats	Woje- wództwo Voivodship
	w tys. zł in thousand PLN				
O G Ó Ł E M	6224174,0	3785841,2	1022314,3	918147,9	497870,5
TOTAL					
w tym: of which:					
Rolnictwo i łowiectwo	82837,2	73906,4	510,9	1141,4	7278,5
Agriculture and hunting					
Przetwórstwo przemysłowe	17810,5	509,7	14,9	3568,9	13717,1
Manufacturing					
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elek- tryczną, gaz i wodę	12194,9	9598,5	–	–	2596,4
Electricity, gas and water supply					
Transport i łączność	911440,3	284491,9	197743,1	155489,2	273716,1
Transport and communication					
Gospodarka mieszkaniowa	180821,8	122964,9	37690,8	13283,0	6883,0
Dwelling economy					
Działalność usługowa	45152,7	9916,8	24165,9	10713,7	356,3
Service activity					
Administracja publiczna	575198,3	352273,6	64925,2	109102,8	48896,7
Public administration					
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpo- żarowa	131442,1	43860,4	23564,9	63601,8	414,9
Public safety and fire care					
Obsługa długu publicznego	34935,7	20165,5	5726,9	4865,6	4177,8
Public debt servicing					
Różne rozliczenia	29953,4	8540,2	20249,1	143,2	1020,9
Miscellaneous settlements					
Oświata i wychowanie	1751192,9	1169865,2	281654,8	263255,0	36417,9
Education					
Ochrona zdrowia	71516,8	22430,9	4737,5	29272,3	15076,2
Health care					
Pomoc społeczna	383542,0	231203,7	44686,3	99918,3	7733,7
Social assistance					
Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	70148,2	4287,3	10756,1	31285,3	23819,5
Other tasks in sphere of social policy					
Rodzina	882818,3	715807,0	110536,1	55568,5	906,8
Family					
Edukacyjna opieka wychowawcza	116507,2	33375,6	26714,1	56046,6	370,9
Educational care					
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska ...	461733,4	357487,2	85302,0	7788,5	11155,7
Municipal economy and environmental protection					
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	267598,1	196093,8	32321,6	6364,9	32817,7
Culture and national heritage					
Kultura fizyczna	153668,4	109988,3	35643,7	1794,1	6242,4
Physical education					

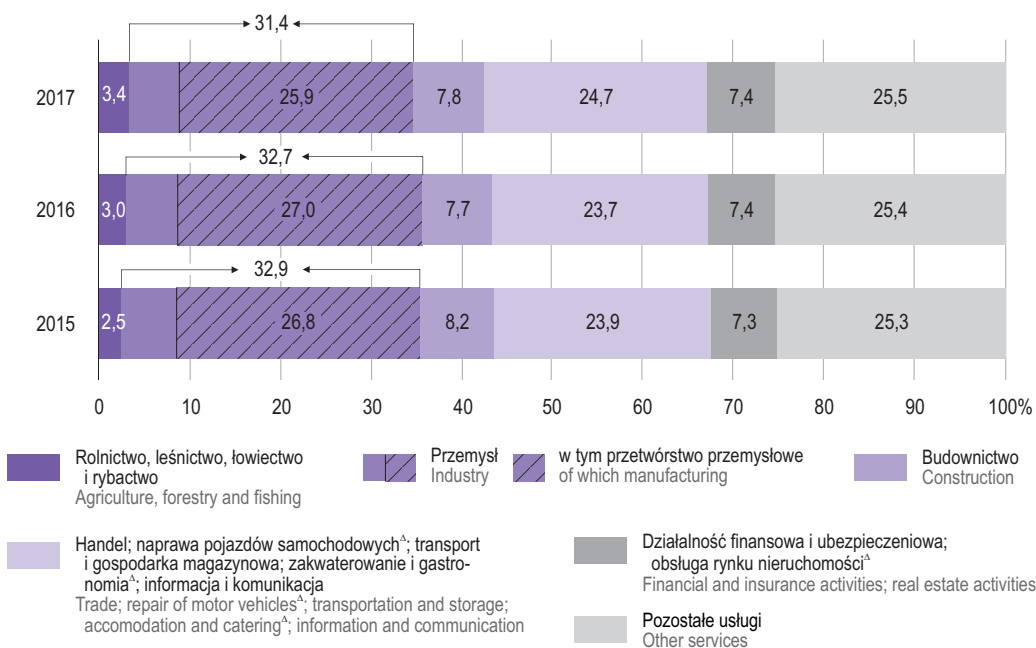
a Bez wydatków gminy mającej również status miasta na prawach powiatu.

a Excluding expenditure of gmina which is also city with powiat status.

DOCHODY I WYDATKI BUDŻETÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO NA 1 MIESZKAŃCA
REVENUE AND EXPENDITURE OF LOCAL GOVERNMENT UNITS BUDGETS PER CAPITA

STRUKTURA WARTOŚCI DODANEJ BRUTTO WEDŁUG RODZAJÓW DZIAŁALNOŚCI (ceny bieżące)
STRUCTURE OF GROSS VALUE ADDED BY KINDS OF ACTIVITY (current prices)

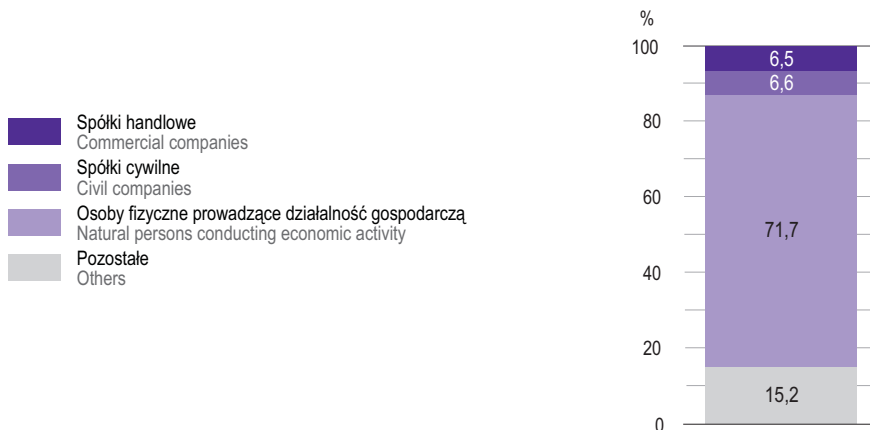
STRUKTURA PODMIOTÓW GOSPODARKI NARODOWEJ^a W REJESTRZE REGON W 2018 R.

Stan w dniu 31 grudnia

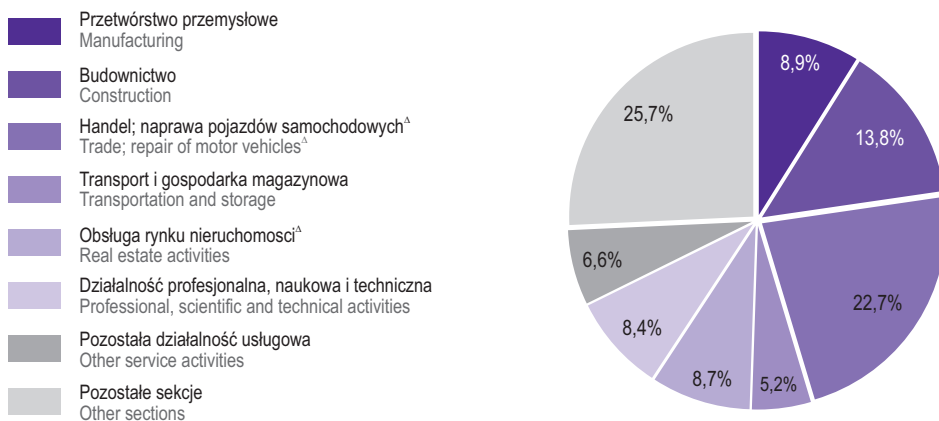
STRUCTURE OF ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY^a IN THE REGON REGISTER IN 2018

As of 31st December

WEDŁUG FORM PRAWNYCH BY LEGAL STATUS

WEDŁUG SEKCJI BY SECTIONS

^a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.

^a Excluding persons tending private farms in agriculture.

Uwagi ogólne

Inwestycje

1. Nakłady inwestycyjne to nakłady finansowe lub rzeczowe, których celem jest stworzenie nowych środków trwałych lub ulepszenie (przebudowa, rozbudowa, rekonstrukcja lub modernizacja) istniejących obiektów majątku trwałego, a także nakłady na tzw. pierwsze wyposażenie inwestycji.

Nakłady inwestycyjne dzielą się na nakłady na środki trwałe oraz pozostałe nakłady.

Nakłady na środki trwałe są to nakłady na:

- budynki i budowle (obejmują budynki i lokale oraz obiekty inżynierii lądowej i wodnej), w tym m.in. roboty budowlano-montażowe, dokumentacje projektowo-kosztorysowe,
- maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia (łącznie z przyrządami, ruchomościami i wyposażeniem),
- środki transportu,
- inne, tj.: melioracje wodne, poprawę walorów (ulepszenie) gruntów, inwentarz żywy (stado podstawowe) i zasadzenia wieloletnie, a ponadto odsetki od kredytów i pożyczek inwestycyjnych za okres realizacji inwestycji.

W przypadku ujemnych różnic kursowych walut suma nakładów na poszczególne grupy rodzajowe może być większa od nakładów na środki trwałe ogółem.

Pozostałe nakłady są to nakłady na tzw. pierwsze wyposażenie inwestycji oraz inne koszty związane z realizacją inwestycji. Nakłady te nie zwiększają wartości środków trwałych.

2. Nakłady inwestycyjne zaliczono do odpowiednich sekcji PKD 2007 zgodnie z zaklasyfikowaniem działalności inwestora (podmiotu gospodarki narodowej), z wyjątkiem nakładów na obiekty niezwiązane z jego podstawową działalnością, które zaliczono do odpowiednich sekcji według kryterium przeznaczenia obiektu (dotyczy np.: budynków i lokali mieszkalnych, obiektów przeznaczonych dla potrzeb edukacji, ochrony zdrowia, sportu i rekreacji).

Nakłady inwestycyjne na drogi publiczne, ulice i place zalicza się do sekcji „Transport i gospodarka magazynowa”.

3. Wartość nakładów inwestycyjnych poniesionych przez:

- osoby prawne i jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej z liczbą pracujących

General notes

Investments

1. Investment outlays are financial or material expenditures, aimed at creating new fixed assets or improving (rebuilding, enlargement, reconstruction or modernisation) existing fixed capital items as well as outlays on so-called initial equipment for the investment.

Investment outlays are divided into outlays on fixed assets and other outlays.

Outlays on fixed assets include expenditures on:

- buildings and structures (include buildings and premises as well as civil and water engineering structures), including, among others, construction and assembly works, design-cost-estimate documentations,
- machinery, technical equipment and tools (including instruments, movables and equipment),
- transport equipment,
- others, i.e.: irrigation and drainage, land quality improvements as well as, livestock (basic herd), long-term plantings, interests on investment credits and loans for the period of investment implementation.

In the case of foreign exchange losses of currencies, the sum of outlays on particular groups of assets may exceed the total value of outlays on fixed assets.

Other outlays are expenditures on so-called initial equipment for the investment and other costs related to the implementation of the investment. Those outlays do not increase the value of fixed assets.

2. Investment outlays are included into the appropriate sections of the NACE Rev. 2 in accordance with the classification of the investor's activity (entity of the national economy), with the exception of outlays on structures not connected with its basic activity, which were included into the appropriate sections according to the criteria of structure destination (concerning, e.g.: residential buildings and premises, buildings for education, health care, sport and recreational purposes).

Investment outlays on public roads, streets and squares are included in the section "Transportation and storage".

- 3. The value of investment outlays** incurred by:
- legal persons and organisational units without legal personality employing more than 9 persons as well as natural persons conducting economic

- powyżej 9 osób oraz osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą (z wyjątkiem gospodarstw indywidualnych w rolnictwie) i spółki cywilne z liczbą pracujących powyżej 9 osób
- opracowano na podstawie sprawozdawczości,
 - osoby prawne i jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej z liczbą pracujących do 9 osób, osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą i spółki cywilne z liczbą pracujących do 9 osób, gospodarstwa indywidualne w rolnictwie, a także wartość nakładów na indywidualne budownictwo: mieszkaniowe rekreacyjne (nieprzystosowane do stałego zamieszkania) oraz budownictwo sakralne – ustalono szacunkowo.

Podstawę szacunku wartości nakładów inwestycyjnych na indywidualne budownictwo stanowi kubatura budynków oddanych do użytku. Nakłady roczne obejmują pełną wartość budynków oddanych do użytku w danym roku, tj. nie uwzględniają różnicy stanów budownictwa niezakończonego w końcu i na początku danego roku.

Środki trwałe

1. Do **środków trwałych** zalicza się kompletne i nadające się do użytku składniki majątkowe o przewidywanym okresie użytkowania dłuższym niż rok, w tym również drogi publiczne, ulice i place łączące z pobocznymi i podbudową, uzbrojenie terenu, zasadzenia wieloletnie, melioracje, budowle wodne, grunty, inwentarz żywy (stado podstawowe) oraz od 1 stycznia 2002 r. spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego i spółdzielcze prawo do lokalu niemieszkalnego (użytkowego).

Dane o środkach trwałych nie obejmują wartości gruntów uznanych od 1 stycznia 1991 r. za środki trwałe zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 12 grudnia 1990 r. (Dz. U. Nr 90, poz. 529) oraz prawa użytkownika wieczystego gruntu uznanego od 1 stycznia 2002 r. za środki trwałe zgodnie z ustawą o rachunkowości z dnia 29 września 1994 r. (tekst jednolity Dz. U. 2019 poz. 351, z późniejszymi zmianami).

2. **Wartość brutto środków trwałych** jest to wartość równa nakładom poniesionym na ich zakup lub wytworzenie, bez potrącenia wartości zużycia (umorzenia).

Przez wartość brutto środków trwałych według stanu w dniu 31 grudnia w bieżących cenach ewidencyjnych należy rozumieć:

- w zakresie środków trwałych przekazanych do eksploatacji:
 - przed 1 stycznia 1995 r. – wartość w cenach odtworzenia z września 1994 r.,
 - po 1 stycznia 1995 r. – wartość w cenach bieżących nabycia lub wytworzenia;

activity (excluding private farms in agriculture) and civil law partnerships employing more than 9 persons, was compiled on the basis of statistical reports,

- legal persons and or ganisational units without legal personality employing up to 9 persons, natural persons conducting economic activity and civil law partnerships employing up to 9 persons, private farms in agriculture as well as the value of outlays on private residential construction and private recreational construction (not adapted for permanent residence) and on sacral construction, was estimated.

The cubic volume of completed buildings accounts for the basis of the estimate regarding the value of investment outlays in private construction. Annual outlays include the total value of buildings completed in a given year, i.e., do not include the difference between non-finished construction at the end and at the beginning of a given year.

Fixed assets

1. **Fixed assets** include asset components and other objects completed and ready for usage with an expected period of utility exceeding 1 year, of which also public roads, streets and squares, together with shoulders and foundations, development of land tracts, long-term plantings, irrigation and drainage, water structures, land, livestock (basic herd) as well as since 1st January 2002 cooperative ownership right to residential premises and cooperative right to non-residential (of utility character) premises.

Data regarding fixed assets do not include the value of land recognised since 1st January 1991, as fixed assets, in accordance with the decree of the Council of Ministers, dated 12th December 1990 (Journal of Laws No. 90, item 529) as well as right of perpetual usufruct of land regarded as fixed assets since 1st January 2002, in accordance with Accounting Act dated 29th September 1994 (uniform text Journal of Laws 2019 item 351, with later amendments).

2. The **gross value of fixed assets** is the value equal to the outlays incurred on their purchase or manufacturing them, without deducting consumption value (depreciation).

The gross value of fixed assets as of 31st December at current book-keeping prices is understood:

- within the scope of fixed assets designated for exploitation:
 - before 1st January 1995 – the value at replacement prices of September 1994,
 - after 1st January 1995 – the purchase or manufacturing value at current prices;

— w podmiotach stosujących Międzynarodowe Standardy Rachunkowości (MSR), wprowadzone od 1 stycznia 2005 r. – również wycenę według wartości godziwej.

Wartość brutto w cenach odtworzenia została ustalona w wyniku aktualizacji (wyceny) środków trwałych w gospodarce narodowej dokonanej według stanu w dniu 1 stycznia 1995 r. zgodnie z postanowieniami rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 20 stycznia 1995 r. w sprawie amortyzacji środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych, a także aktualizacji wyceny środków trwałych (Dz. U. Nr 7, poz. 34).

3. Wartość netto środków trwałych odpowiada wartości brutto pomniejszonej o wartość zużycia.

4. Wartość zużycia środków trwałych odpowiada wielkości odpisów amortyzacyjnych (umorzonych) dokonanych od chwili oddania środków trwałych do eksploatacji.

Stopień zużycia określa stosunek procentowy wartości zużycia do wartości brutto środków trwałych.

5. Dane według sekcji PKD 2007 opracowano **metodą przedsiębiorstw**, co oznacza, że wszystkie środki trwałe danego podmiotu gospodarki narodowej zalicza się do tego poziomu klasyfikacyjnego, do którego zaliczono podmiot na podstawie przeważającego rodzaju działalności, np. w przedsiębiorstwie zaliczonym do sekcji „Przetwórstwo przemysłowe” wszystkie środki trwałe użytkowane zarówno w tym rodzaju działalności, jak i poza tą działalnością (budynki i lokale mieszkalne, obiekty służące edukacji, ochronie zdrowia itp.) zalicza się do sekcji „Przetwórstwo przemysłowe”. Wyjątek stanowią budynki mieszkalne w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie, które ujęto w sekcji „Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości”.

Wartość dróg publicznych, ulic i placów zaliczono do sekcji „Transport i gospodarka magazynowa”.

6. Wartość brutto środków trwałych:

- osób prawnych i jednostek organizacyjnych niemających osobowości prawnej z liczbą pracujących powyżej 9 osób, osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą (z wyjątkiem gospodarstw indywidualnych w rolnictwie) i spółek cywilnych z liczbą pracujących powyżej 9 osób – opracowano na podstawie sprawozdawczości,
- osób prawnych i jednostek organizacyjnych niemających osobowości prawnej z liczbą pracujących do 9 osób, osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą i spółek cywilnych z liczbą pracujących do 9 osób, gospodarstw indywidualnych w rolnictwie, a także wartość indywidualnych budynków mieszkalnych (osób fizycznych) i rekreacyjnych nieprzystosowanych do stałego zamieszkania, wartość dróg publicznych, ulic i placów, melioracji oraz urządzeń wodnych – ustalono szacunkowo.

- in units that use International Accounting Standards (IAS) implemented since 1st January 2005 – also revaluation according to fair value.

The **gross value at replacement prices** was established as a result of the revaluation of fixed assets in the national economy made as of 1st January 1995, in accordance with the decisions of the decree of the Minister of Finance, dated 20th January 1995, regarding the depreciation of fixed assets and intangible fixed assets, as well as the revaluation of fixed assets (Journal of Laws No. 7, item 34).

3. The net value of fixed assets corresponds to the gross value of fixed assets decreased by the value of consumption.

4. The value of consumption of fixed assets corresponds to the value of depreciation since the utilisation of the fixed assets.

The **degree of consumption** of fixed assets is understood as the percentage relation of the value of consumption to the gross value of fixed assets.

5. Data by sections of the NACE Rev. 2 were compiled using the **enterprise method**, i.e., all fixed assets of a given entity of the national economy are included in that classification level to which the entity was included on the basis of the superior kind of activity, e.g., in an enterprise classified in the section “Manufacturing” all fixed assets used in manufacturing and outside this activity (residential buildings and places, buildings for education, health care, etc.) are included in the section “Manufacturing”. An exception are residential buildings on private farms in agriculture, which were classified in the section “Real estate activities”.

The value of public roads, streets and squares was included in the section “Transportation and storage”.

6. The gross value of fixed assets:

- of legal persons and organisational units without legal personality employing more than 9 persons, natural persons conducting economic activity (excluding private farms in agriculture) and civil law partnerships employing more than 9 persons, was compiled on the basis of statistical reports,
- of legal persons and organisational units without legal personality employing up to 9 persons, natural persons conducting economic activity and civil law partnerships employing up to 9 persons, private farms in agriculture as well as the value of private residential buildings (natural persons) and recreational not adapted for permanent residence, the value of public roads, streets and squares, irrigation and drainage and water structures – was estimated.

7. Wartość środków trwałych według grup opracowano zgodnie z Klasyfikacją Środków Trwałych. Grupowanie obejmuje:

- 1) budynki i budowle:
 - a) budynki i lokale; od 1 stycznia 2002 r. spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego oraz spółdzielcze prawo do lokalu niemieszkalnego (użytkowego),
 - b) obiekty inżynierii lądowej i wodnej (bez melioracji wodnych);
- 2) maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia:
 - a) kotły i maszyny energetyczne,
 - b) maszyny, urządzenia i aparaty ogólnego zastosowania,
 - c) specjalistyczne maszyny, urządzenia i aparaty,
 - d) urządzenia techniczne,
 - e) narzędzia, przyrządy, ruchomości i wyposażenie;
- 3) środki transportu;
- 4) pozostałe środki trwałe, tj.: zasadzenia wieloletnie, melioracje wodne i inwentarz żywy (stado podstawowe).

7. The value of fixed assets by groups was compiled in accordance with Classification of Fixed Assets. The grouping includes:

- 1) buildings and structures:
 - a) buildings and premises; since 1st January 2002 cooperative ownership right to residential premises as well as cooperative right to non-residential (of utility character) premises,
 - b) civil engineering works (excluding irrigation and drainage);
- 2) machinery, technical equipment and tools:
 - a) boilers and power industry machinery,
 - b) general usage machinery, equipment and apparatus,
 - c) special use machinery, equipment and apparatus,
 - d) technical equipment,
 - e) tools, instruments, moveables and other equipment;
- 3) transport equipment;
- 4) other fixed assets, i.e., long-term plantings, irrigation and drainage and livestock (basic herd).

Inwestycje

Investments

TABL. 1 (275). **NAKLADY INWESTYCYJNE^a (ceny bieżące)**
INVESTMENT OUTLAYS^a (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	w mln zł		in million PLN		
O G Ó Ł E M	4675,3	8052,6	6749,1	7164,2	T O T A L
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	137,3	223,4	233,8	252,6	Agriculture, forestry and fishing
Przemysł	2131,0	5412,3	4238,7	3479,1	Industry
górnictwo i wydobywanie	14,3	11,3	7,8	6,6	mining and quarrying
przetwórstwo przemysłowe	1522,5	2092,6	1991,8	1753,0	manufacturing
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ	294,2	3040,3	2087,2	1456,6	electricity, gas, steam and air conditioning supply
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ	300,0	268,0	151,8	263,0	water supply; sewerage, waste management and remediation activities
Budownictwo	169,3	143,5	72,3	67,3	Construction
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ	392,9	291,7	278,2	482,3	Trade; repair of motor vehicles ^Δ
Transport i gospodarka magazynowa ^b	563,7	613,5	629,5	1382,5	Transportation and storage ^b
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ	35,6	40,1	16,7	29,0	Accommodation and catering ^Δ
Informacja i komunikacja	10,0	28,8	34,2	87,2	Information and communication
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	25,1	23,6	23,2	13,8	Financial and insurance activities
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ	403,0	564,1	559,2	495,3	Real estate activities
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	20,4	21,7	120,4	52,4	Professional, scientific and technical activities
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	26,3	77,4	61,9	50,7	Administrative and support service activities
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	212,4	302,2	121,9	162,0	Public administration and defence; compulsory social security
Edukacja	152,0	97,5	103,8	143,0	Education
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	134,8	118,5	136,7	261,6	Human health and social work activities
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	248,8	80,0	105,3	193,7	Arts, entertainment and recreation
Pozostała działalność usługowa	12,3	14,4	13,3	11,7	Other service activities

a Według lokalizacji inwestycji. b Łącznie z nakładami inwestycyjnymi na drogi publiczne, ulice i place.

a According to investment location. b Including investment outlays on public roads, streets and squares.

TABL. 2 (276). NAKŁADY INWESTYCYJNE W PRZEDSIĘBIORSTWACH^a (ceny bieżące)
 INVESTMENT OUTLAYS IN ENTERPRISES^a (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	w mln zł		in million PLN		
O G Ó Ł E M	2678,2	6101,4	4851,0	4492,7	T O T A L
sektor publiczny	870,5	589,7	451,4	934,3	public sector
sektor prywatny	1807,7	5511,7	4399,6	3558,4	private sector
w tym:					of which:
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	66,2	102,7	78,9	85,4	Agriculture, forestry and fishing
Przemysł	1905,6	5252,7	4044,4	3221,0	Industry
górnictwo i wydobywanie	13,5	10,5	7,3	6,2	mining and quarrying
przetwórstwo przemysłowe	1472,8	2029,1	1848,1	1623,9	manufacturing
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ	284,8	3032,8	2080,8	1438,0	electricity, gas, steam and air conditioning supply
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywa- cja ^Δ	134,5	180,3	108,2	153,0	water supply; sewerage, waste management and remediation activities
Budownictwo	52,9	45,6	37,7	32,7	Construction
Handel; naprawa pojazdów samo- chodowych ^Δ	274,8	237,5	224,7	346,2	Trade; repair of motor vehicles ^Δ
Transport i gospodarka magazyno- wa	166,7	268,2	228,1	515,3	Transportation and storage
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ	17,0	10,3	10,8	12,9	Accommodation and catering ^Δ
Informacja i komunikacja	7,3	22,7	29,7	21,7	Information and communication
Działalność finansowa i ubezpie- czeniowa	25,0	20,7	10,7	12,8	Financial and insurance activities
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ	11,3	5,5	25,0	31,5	Real estate activities
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	10,2	11,0	16,5	43,8	Professional, scientific and technical activities
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	15,2	44,9	44,4	32,8	Administrative and support service activities
Edukacja	10,3	0,9	2,5	0,7	Education
Opieka zdrowotna i pomoc społecz- na	96,2	72,1	81,1	121,8	Human health and social work activities
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	19,1	5,9	16,0	13,0	Arts, entertainment and recreation

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; według lokalizacji inwestycji.
 a Data concern economic entities employing more than 9 persons; according to investment location.

TABL. 3 (277). NAKŁADY INWESTYCYJNE W PRZEDSIĘBIORSTWACH^a WEDŁUG GRUP (ceny bieżące)
 INVESTMENT OUTLAYS IN ENTERPRISES^a BY GROUPS (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem Total	W tym Of which			SPECIFICATION
		budynki i budowle buildings and structures	maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia machinery, technical equipment and tools	środki transportu transport equipment	
OGÓŁEM					TOTAL
2010	1880,2	744,5	969,8	154,8	
2015	2196,3	945,6	995,3	250,6	
2017	2311,2	762,2	1270,2	264,9	
2018	2161,7	799,9	1082,6	270,8	
w tym:					of which:
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	78,6	40,6	24,7	11,7	Agriculture, forestry and fishing
Przemysł	1504,1	533,2	873,0	93,0	Industry
górnictwo i wydobywanie	12,7	1,1	11,4	0,2	mining and quarrying
przetwórstwo przemysłowe	1294,0	405,0	805,4	78,7	manufacturing
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ ...	56,7	25,5	30,7	0,4	electricity, gas, steam and air conditioning supply
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekulty- wacja ^Δ	140,8	101,6	25,5	13,7	water supply; sewerage, waste management and remediation activities
Budownictwo	33,9	10,9	10,9	12,0	Construction
Handel; naprawa pojazdów samo- chodowych ^Δ	185,3	80,1	48,8	55,9	Trade; repair of motor vehicles ^Δ
Transport i gospodarka magazy- nowa	104,1	19,5	9,2	74,4	Transportation and storage
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ	11,3	9,8	1,1	0,4	Accommodation and catering ^Δ
Informacja i komunikacja	3,6	2,7	0,8	0,2	Information and communication
Działalność finansowa i ubezpie- czeniowa	5,6	3,3	2,1	0,1	Financial and insurance activities
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ	29,1	25,9	2,7	0,5	Real estate activities
Działalność profesjonalna, nauko- wa i techniczna	42,1	33,0	8,6	0,5	Professional, scientific and tech- nical activities
Edukacja	0,7	0,0	0,6	0,1	Education
Opieka zdrowotna i pomoc spo- łeczna	118,3	30,3	85,2	2,9	Human health and social work activities
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	12,1	7,4	4,5	0,3	Arts, entertainment and recreation

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; według siedziby inwestora.
 a Data concern economic entities employing more than 9 persons; according to investor seat.

Środki trwałe

Fixed assets

TABL. 4 (278). **WARTOŚĆ BRUTTO ŚRODKÓW TRWAŁYCH^a (bieżące ceny ewidencyjne)**
Stan w dniu 31 grudnia
GROSS VALUE OF FIXED ASSETS^a (current book-keeping prices)
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	w mln zł		in million PLN		
O G Ó Ł E M	67939,0	81693,6	88997,6	92145,8	T O T A L
sektor publiczny	32539,7	28459,6	30195,6	31768,1	public sector
sektor prywatny	35399,3	53234,0	58802,1	60377,7	private sector
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	4836,6	5561,3	5747,1	6023,1	Agriculture, forestry and fishing
Przemysł	27882,4	32292,9	35410,3	36182,3	Industry
górnictwo i wydobywanie	497,8	443,5	424,4	427,7	mining and quarrying
przetwórstwo przemysłowe	14334,6	19759,0	21535,9	22032,0	manufacturing
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ	10173,6	7616,6	8673,1	8770,3	electricity, gas, steam and air conditioning supply
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywa- cja ^Δ	2876,4	4473,9	4776,9	4952,3	water supply; sewerage, waste management and remediation activities
Budownictwo	1143,4	2145,5	1637,4	1700,9	Construction
Handel; naprawa pojazdów samo- chodowych ^Δ	3242,0	3757,5	4918,9	5019,1	Trade; repair of motor vehicles ^Δ
Transport i gospodarka magazyno- wa ^b	11316,2	14222,9	15717,0	16722,0	Transportation and storage ^b
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ	360,5	754,9	703,1	743,9	Accommodation and catering ^Δ
Informacja i komunikacja	2331,1	1241,1	1324,8	1352,3	Information and communication
Działalność finansowa i ubezpie- czeniowa	373,2	421,4	405,1	420,7	Financial and insurance activities
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ	10050,3	12121,7	13156,6	13482,3	Real estate activities
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	353,5	589,5	664,0	845,5	Professional, scientific and technical activities
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	201,8	536,9	498,0	582,1	Administrative and support service activities
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabez- pieczenia społeczne	1834,7	2196,6	2493,8	2338,6	Public administration and defence; compulsory social security
Edukacja	1754,3	2298,4	2420,8	2579,2	Education
Opieka zdrowotna i pomoc społecz- na	1224,8	1807,1	2002,8	2117,5	Human health and social work activities
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	928,8	1531,1	1684,6	1800,9	Arts, entertainment and recreation
Pozostała działalność usługowa	105,5	214,5	213,3	235,4	Other service activities

^a Podziału środków trwałych według sekcji PKD dokonano zgodnie z siedzibą jednostki lokalnej rodzaju działalności.
^b Łącznie z wartością dróg publicznych, ulic i placów.

^a The division of fixed assets by NACE Rev. 2 sections was made according to the abode of local kind-of-activity unit.
^b Including value of public roads, streets and squares.

TABL. 5 (279). WARTOŚĆ BRUTTO ŚRODKÓW TRWAŁYCH W PRZEDSIĘBIORSTWACH^a
(bieżące ceny ewidencyjne)
 Stan w dniu 31 grudnia
GROSS VALUE OF FIXED ASSETS IN ENTERPRISES^a (current book-keeping prices)
 As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	w mln zł		in million PLN		
O G Ó Ł E M	35972,6	41127,0	44623,9	45734,5	T O T A L
sektor publiczny	15150,2	6957,1	6836,1	7208,9	public sector
sektor prywatny	20822,4	34170,0	37787,9	38525,7	private sector
w tym:					of which:
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	1333,6	1541,3	1453,1	1558,4	Agriculture, forestry and fishing
Przemysł	25767,0	29603,5	32678,3	33326,6	Industry
górnictwo i wydobywanie	492,7	430,0	405,7	407,6	mining and quarrying
przetwórstwo przemysłowe	13804,0	19032,2	20716,6	21181,2	manufacturing
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ	10103,8	7459,8	8504,3	8599,9	electricity, gas, steam and air conditioning supply
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywa- cja ^Δ	1366,5	2681,6	3051,7	3137,9	water supply; sewerage, waste management and remediation activities
Budownictwo	738,6	1430,1	804,5	806,3	Construction
Handel; naprawa pojazdów samo- chodowych ^Δ	2114,5	2242,6	3177,2	3257,5	Trade; repair of motor vehicles ^Δ
Transport i gospodarka magazyno- wa	638,8	995,6	1024,7	999,3	Transportation and storage
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ	162,2	397,8	302,0	312,2	Accommodation and catering ^Δ
Informacja i komunikacja	2237,4	1092,4	1157,6	1173,9	Information and communication
Działalność finansowa i ubezpie- czeniowa	305,2	320,0	295,7	309,9	Financial and insurance activities
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ	1234,8	1192,9	1360,2	1373,2	Real estate activities
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	106,8	202,0	223,9	371,6	Professional, scientific and technical activities
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	109,4	389,3	291,6	321,9	Administrative and support service activities
Edukacja	41,4	45,7	50,7	53,3	Education
Opieka zdrowotna i pomoc społecz- na	879,2	1299,8	1399,4	1466,1	Human health and social work activities
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	292,1	356,4	395,5	392,5	Arts, entertainment and recreation

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; podziału środków trwałych według sekcji PKD dokonano zgodnie z siedzibą jednostki lokalnej rodzaju działalności.

^a Data concern economic entities employing more than 9 persons; the division of fixed assets by NACE Rev. 2 sections was made according to the abode of local kind-of-activity unit.

DZIAŁ XXI RACHUNKI REGIONALNE

Uwagi ogólne

1. Rachunki regionalne opracowano zgodnie z zasadami „Europejskiego Systemu Rachunków 2010 (ESA 2010)”, wprowadzonego rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 549/2013 z dnia 21 maja 2013 r. w sprawie europejskiego systemu rachunków narodowych i regionalnych w Unii Europejskiej (Dz. Urz. UE L 174 z 26 czerwca 2013 r., z późniejszymi zmianami).

2. W systemie rachunków regionalnych dla każdego regionu/województwa zestawiane są: rachunek produkcji i rachunek tworzenia dochodów według sektorów instytucjonalnych i rodzajów działalności oraz rachunek podziału pierwotnego dochodów i rachunek podziału wtórnego dochodów w sektorze gospodarstw domowych. Dla podregionów obliczane są: produkt krajowy brutto (PKB) i wartość dodana brutto (WDB) według grup rodzajów działalności.

3. Produkt krajowy brutto (PKB) przedstawia końcowy rezultat działalności wszystkich podmiotów gospodarki narodowej. Produkt krajowy brutto równa się sumie wartości dodanej brutto wytworzonej przez wszystkie krajowe jednostki instytucjonalne powiększonej o podatki od produktów i pomniejszonej o dotacje do produktów. Produkt krajowy brutto jest liczony w cenach rynkowych.

W obliczeniach dynamiki wolumenu produktu krajowego brutto jako ceny stałe przyjęto ceny bieżące z roku poprzedzającego rok badany.

4. Wartość dodana brutto (WDB) mierzy wartość nowo wytworzoną w wyniku działalności produkcyjnej krajowych jednostek instytucjonalnych. Wartość dodana brutto stanowi różnicę między produkcją globalną a zużyciem pośrednim, jest wyrażona w cenach bazowych.

5. Produkcja globalna obejmuje wartość wyrobów i usług wytworzonych przez wszystkie krajowe jednostki instytucjonalne. Produkcja globalna jest wyceniana w cenach bazowych lub według kosztów produkcji.

6. Zużycie pośrednie obejmuje wartość zużytych materiałów (łącznie z paliwami) netto (po odjęciu wartości odpadów użytkowych), surowców (łącznie z opakowaniami), energii, gazów technicznych, usług obcych (obróbka obca, usługi transportowe, najem sprzętu, usługi telekomunikacyjne i obliczeniowe, prowizje płacone za usługi bankowe), usługi pośrednictwa finansowego mierzone pośrednio (FISIM),

CHAPTER XXI REGIONAL ACCOUNTS

General notes

1. Regional accounts were compiled according to the principles of the “European System of Accounts 2010 (the ESA 2010)”, introduced by Regulation (EU) No 549/2013 of the European Parliament and of the Council of 21st May 2013 on the European system of national and regional accounts in the European Union (Official Journal of the EU L 174, 26th June 2013, with later amendments).

2. The following accounts are compiled in the regional accounts system for each region/voivodship: the production account and the generation of income account by institutional sectors and kind of activity as well as the allocation of primary income account and the secondary distribution of income account in the households sector. The following categories are calculated for subregions: gross domestic product (GDP) and gross value added (GVA) by kind-of-activity groups.

3. Gross domestic product (GDP) presents the final result of the activity of all entities of the national economy. Gross domestic product is equal to the sum of gross value added generated by all domestic institutional units, increased by taxes on products and decreased by subsidies on products. Gross domestic product is calculated at market prices.

Current prices from the year preceding the reference year were adopted as constant prices in the calculations of gross domestic product volume indices.

4. Gross value added (GVA) measures the newly generated value as a result of the production activity of domestic institutional units. Gross value added is the difference between gross output and intermediate consumption, and is presented at basic prices.

5. Gross output includes the value of goods and services produced by all domestic institutional units. Gross output is valued at basic prices or according to the production costs.

6. Intermediate consumption includes the value of consumed materials (including fuels) in net terms (after subtracting the value of recyclable wastes), raw materials (including packaging), energy, technological gases, outside services (outside processing, transport services, equipment rental, telecommunication and accounting services, commissions paid for banking services), financial intermedia-

koszty podróży służbowych (bez diet) oraz inne koszty (np. koszty reklamy, reprezentacji, dzierżawy i najmu, koszty biletów służbowych, koszty ryczałtów za używanie własnych pojazdów do celów służbowych, opłaty giełdowe i opłaty z tytułu uczestnictwa w Krajowym Depozycie Papierów Wartościowych). Zużycie pośrednie jest wyceniane w cenach nabycia.

7. W systemie rachunków regionalnych przyjmuje się zasadę ewidencjonowania produkcji globalnej oraz zużycia pośredniego z uwzględnieniem **obrotów wewnętrznych**.

8. **Dochody pierwotne brutto w sektorze gospodarstw domowych** składają się z nadwyżki operacyjnej brutto łącznie z dochodem mieszanym brutto, dochodów związanych z pracą najemną (obejmujących całkowicie koszty związane z zatrudnieniem, tj. wynagrodzenia łącznie ze składkami na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne płaconymi przez pracowników, składki na ubezpieczenia społeczne płacone przez pracodawców powiększone o składki na Fundusz Pracy i inne koszty związane z zatrudnieniem) oraz dochodów z tytułu własności.

9. **Dochody do dyspozycji brutto w sektorze gospodarstw domowych** powstają w wyniku skorygowania dochodów pierwotnych brutto o podatki bieżące od dochodów, majątku itp., składki netto na ubezpieczenia społeczne, świadczenia społeczne inne niż transfery socjalne w naturze (świadczenia z ubezpieczeń społecznych pieniężne, pozostałe świadczenia z ubezpieczeń społecznych, świadczenia z pomocy społecznej pieniężne) oraz pozostałe transfery bieżące.

Dynamikę realnych dochodów do dyspozycji brutto w sektorze gospodarstw domowych w przekroju regionów/województw obliczono metodą uproszczoną przy zastosowaniu wskaźników cen towarów i usług konsumpcyjnych według regionów/województw.

10. Grupowanie danych z rachunków regionalnych w przekroju regionów/województw i podregionów w podziale na rodzaje działalności według Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2007) zostało dokonane **metodą jednostek lokalnych rodzaju działalności**, tj. zgodnie z siedzibą i podstawowym rodzajem działalności jednostki lokalnej przedsiębiorstwa.

11. Kryteriami zaliczania danej jednostki gospodarki narodowej do określonego **sektora instytucjonalnego** są: funkcje pełnione w gospodarce narodowej, rodzaj aktywności w tworzeniu nowych wartości ekonomicznych oraz sposób uczestniczenia w podziale dochodów. Wyróżnia się pięć krajowych sektorów instytucjonalnych:

- 1) sektor przedsiębiorstw niefinansowych, do którego zaliczono podmioty gospodarcze wytwarzające produkty rynkowe (wyroby i usługi niefinansowe),
- 2) sektor instytucji finansowych, do którego zaliczono podmioty gospodarcze zajmujące się po-

tion services indirectly measured (FISIM), costs of business trips (excluding travelling allowances) as well as other costs (e.g. advertising, representation, rental and leasing costs, ticket costs for official business, costs of lump-sum payments for using personal vehicles for official business, stock exchange payments as well as payments from participating in the National Depository for Securities). Intermediate consumption is valued at purchaser's prices.

7. In the regional accounts system the principle of recording gross output as well as intermediate consumption including **internal turnover** is accepted.

8. **Gross primary income in the households sector** is comprised of the gross operating surplus jointly with the gross mixed income, income connected with hired work (including total compensation of employees, i.e. wages and salaries jointly with contributions to social security and health security paid by employees, contributions to social security paid by employers increased by the Labour Fund and other costs connected with employment) as well as property income.

9. **Gross disposable income in the households sector** is obtained as a result of correcting gross primary income by: current taxes on income, wealth, etc., net social contributions, social benefits other than social transfers in kind (social security benefits in cash, other social security benefits, social assistance benefits in cash) and other current transfers.

Indices of gross real disposable income in the households sector by regions/voivodships are calculated applying simplified method using price indices of consumer goods and services by regions/voivodships.

10. Grouping regional accounts data by regions/voivodships and subregions according to kind of activity of the Polish Classification of Activities (PKD 2007) was accomplished applying the **local kind-of-activity unit method**, i.e. in accordance with the place of residence and main kind of activity of the local unit of the enterprise.

11. Criteria for classifying a given unit of the national economy into specific **institutional sector** are: functions fulfilled in the national economy, kind of activity in the creation of new economic values as well as the way of participation in the distribution of income. The five following institutional sectors are defined:

- 1) non-financial corporations sector which includes economic entities manufacturing market products (goods and non-financial services),
- 2) financial corporations sector which includes economic entities engaged in financial intermediation and auxiliary financial activity, excluding

- średnictwem finansowym i pomocniczą działalnością finansową, z wyłączeniem Bankowego Funduszu Gwarancyjnego, podmioty zajmujące się ubezpieczeniami oraz jednostki niekomercyjne, które zgodnie z ESA 2010 spełniają kryteria zaliczania do sektora instytucji finansowych,
- 3) sektor instytucji rządowych i samorządowych, do którego zaliczono jednostki będące producentami nierynkowymi, których produkcja przeznaczona jest na spożycie indywidualne i ogólnospołeczne, finansowane z obowiązkowych płatności dokonywanych przez jednostki należące do pozostałych sektorów, a także jednostki, których podstawową działalnością jest redystrybucja dochodu i bogactwa narodowego oraz jednostki kontrolowane przez sektor, które zgodnie z ESA 2010 spełniają kryteria zaliczania do sektora,
 - 4) sektor gospodarstw domowych, który tworzą osoby fizyczne pracujące na własny rachunek w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie oraz osoby fizyczne pracujące na własny rachunek poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie z liczbą pracujących do 9 osób i prowadzące uproszczoną ewidencję księgową, a także osoby fizyczne uzyskujące dochody z pracy najemnej i niezarobkowych źródeł,
 - 5) sektor instytucji niekomercyjnych działających na rzecz gospodarstw domowych, który obejmuje: organizacje społeczne, partie polityczne, organizacje związków zawodowych, stowarzyszenia, fundacje oraz jednostki organizacji wyznaniowych.

12. W rachunkach regionalnych uwzględnia się szacunek szarej gospodarki oraz działalności nielegalnej. **Szara gospodarka** obejmuje legalną produkcję ukrytą szacowaną dla zarejestrowanych podmiotów gospodarczych sektora prywatnego z liczbą pracujących do 9 osób (niezależnie od formy prawnej), z liczbą pracujących od 10 do 49 osób (bez spółdzielni) oraz osób fizycznych z tytułu wykonywania pracy nierejestrowanej, głównie w działalności usługowej (w tym osób świadczących usługi seksualne).

W ramach **działalności nielegalnej** ujęto szacunki dotyczące działalności osób czerpiących korzyści z tytułu świadczenia usług seksualnych przez inne osoby, produkcji i handlu narkotykami oraz przemytu papierosów.

13. Dane z rachunków regionalnych za lata 2015-2017 zostały zmienione w stosunku do wcześniej opublikowanych w ślad za rewizją w rocznych rachunkach narodowych. Zmiany wynikają z wytycznych zawartych w najnowszym Podręczniku Deficytu i Długu Sektora Instytucji Rządowych i Samorządowych (MGDD, edycja 2019), dotyczących traktowania składek podlegających zwrotowi. Ponadto do sektora instytucji rządowych i samorządowych przeklasyfikowane zostały jednostki z sektora przedsiębiorstw niefinansowych, sektora instytucji finansowych oraz sektora instytucji niekomercyjnych działających na rzecz gospodarstw domowych, które

the Bank Guarantee Fund, entities engaged in insurance activity as well as non-profit units, which according to the ESA 2010 meet the criteria for classifying into the financial corporations sector,

- 3) general government sector, which consists of institutional units which are non-market producers whose output is intended for individual and collective consumption, and are financed by compulsory payments made by units belonging to other sectors, and institutional units principally engaged in the redistribution of national income and wealth as well as units which are controlled by the sector and according to the ESA 2010 meet the criteria for classifying into the sector,
- 4) households sector which includes own-account workers on private farms in agriculture as well as natural persons working on own-account outside private farms in agriculture, employing up to 9 persons and keeping simplified accounting books as well as natural persons obtaining income from hired work and non-earned sources,
- 5) non-profit institutions serving households sector which includes: social organizations, political parties, trade unions, associations, foundations and units of religious organizations.

12. The estimation of hidden economy and illegal activities is included in regional accounts. **Hidden economy** covers the legal concealed production estimated for registered economic entities of private sector employing up to 9 persons (irrespective of the legal form), employing from 10 to 49 persons (excluding cooperatives) as well as natural persons engaged in non-registered work, primarily within the service activity (including persons providing sexual services).

Within **illegal activities** there were included estimations concerning activity of persons deriving profits from exploiting sexual services, production and trafficking in narcotics and smuggling of cigarettes.

13. Data from regional accounts for the years 2015-2017 were changed in relation to those previously published, following revision in annual national accounts. The changes result from guidelines included in the latest edition of the "Manual on Government Deficit and Debt" (MGDD, 2019 edition) concerning the treatment of refundable contributions. Moreover, units were reclassified into the general government sector from the non-financial corporations sector, the financial corporations sector and the non-profit institutions serving households sector, which according to the ESA 2010 meet the criteria for classifying into this sector. Data

zgodnie z ESA 2010 spełniają kryteria zaliczania do tego sektora. Zmienione zostały również dane o dochodach w sektorze gospodarstw domowych z tytułu włączenia danych o wynagrodzeniach pracowników instytucji eksterytorialnych.

14. Opis wprowadzonych do rachunków narodowych zmian został zawarty w informacji sygnałnej „Informacja Głównego Urzędu Statystycznego w sprawie skorygowanego szacunku produktu krajowego brutto za 2018 rok” z dnia 4 października 2019 r., dostępnej na stronie <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/rachunki-narodowe/roczne-rachunki-narodowe/informacja-glownego-urzedu-statystycznego-w-sprawie-skorygowanego-szacunku-pkb-za-2018-rok,9,5.html>.

15. Informacje dotyczące rachunków regionalnych zamieszczono w publikacji „Kompendium wiedzy o rachunkach regionalnych”.

on income in the households sector were also changed due to inclusion of data on wages and salaries of extraterritorial institutions' employees.

14. Description of introduced in national accounts changes was included in the Statistics Poland news release “Revised estimate of gross domestic product for the year 2018” of 4th October 2019, available at website

<https://stat.gov.pl/en/topics/national-accounts/annual-national-accounts/revised-estimate-of-gross-domestic-product-for-the-year-2018,7,5.html>.

15. Information concerning regional accounts are placed in the publication “Kompendium wiedzy o rachunkach regionalnych”.

TABL. 1 (280). **PRODUKT KRAJOWY BRUTTO (ceny bieżące)**
GROSS DOMESTIC PRODUCT (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2015	2016	2017	2015	2016	2017
	w mln zł	in million PLN		w odsetkach	in percent	
O G Ó Ł E M TOTAL	37775*	38341*	40716	x	x	x
W tym wartość dodana brutto Of which gross value added	33513*	33865*	35758	100,0	100,0	100,0
w tym sektor: of which sector:						
przedsiębiorstw niefinansowych non-financial corporations	17244	17253	18123	51,5	50,9	50,7
instytucji rządowych i samorządowych general government	5503*	5646*	5949	16,4	16,7	16,6
gospodarstw domowych households	9917	10157	10775	29,6	30,0	30,1
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo Agriculture, forestry and fishing	828	1011	1207	2,5	3,0	3,4
Przemysł Industry	11012	11079	11211	32,9	32,7	31,4
w tym przetwórstwo przemysłowe of which manufacturing	8993	9148	9257	26,8	27,0	25,9
Budownictwo Construction	2760	2614	2775	8,2	7,7	7,8
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^A ; transport i gospodarka magazynowa; zakwaterowanie i gastronomia ^A ; informacja i komunikacja Trade; repair of motor vehicles ^A ; transportation and storage; accommodation and catering ^A ; information and communication	8019	8042	8819	23,9	23,7	24,7
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa; obsługa rynku nieruchomości ^A Financial and insurance activities; real estate activities	2433	2503	2630	7,3	7,4	7,4
Pozostałe usługi Other services	8462*	8616*	9116	25,3*	25,4	25,5
NA 1 MIESZKAŃCA^a PER CAPITA^a	37818*	38553*	41080	x	x	x

a W złotych.

a In PLN.

TABL. 2 (281). **PODSTAWOWE ELEMENTY RACHUNKU PRODUKCJI I RACHUNKU TWORZENIA DOCHODÓW**
(ceny bieżące)
BASIC ELEMENTS OF PRODUCTION ACCOUNT AND GENERATION OF INCOME ACCOUNT
(current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w mln zł	in million PLN		
Produkcja globalna	77656*	79620*	86979	Output
Zużycie pośrednie	44142	45755	51221	Intermediate consumption
Wartość dodana brutto	33513*	33865*	35758	Gross value added
w tym koszty związane z zatrudnieniem	14321	15129	16101	of which compensation of employees
Nadwyżka operacyjna brutto	19311*	19086*	19727	Gross operating surplus

TABL. 3 (282). **NOMINALNE DOCHODY W SEKTORZE GOSPODARSTW DOMOWYCH**
NOMINAL INCOME OF THE HOUSEHOLDS SECTOR

WYSZCZEGÓLNIENIE	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Dochody pierwotne brutto:				Gross primary income:
w milionach złotych	24962*	26139*	27489	in million PLN
na 1 mieszkańca w zł	24990*	26284*	27734	per capita in PLN
Dochody do dyspozycji brutto:				Gross disposable income:
w milionach złotych	24707*	26064*	27175	in million PLN
na 1 mieszkańca w zł	24735*	26208*	27417	per capita in PLN

DZIAŁ XXII PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ

CHAPTER XXII ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY

Uwagi ogólne

Prezentowane dane dotyczą **podmiotów gospodarki narodowej** zarejestrowanych w rejestrze REGON i obejmują osoby prawne, jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej oraz osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, zaklasyfikowane do poszczególnych sekcji PKD 2007 według przeważającego rodzaju działalności.

Krajowy rejestr urzędowy podmiotów gospodarki narodowej, zwany dalej rejestrem REGON, jest rejestrem administracyjnym prowadzonym przez Prezesa GUS. Zasady prowadzenia rejestru określają przepisy ustawy z dnia 29 czerwca 1995 r. o statystyce publicznej (tekst jednolity Dz. U. 2019 poz. 649, z późniejszymi zmianami) oraz przepisy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 listopada 2015 r. (Dz. U. poz. 2009, z późniejszymi zmianami) w sprawie sposobu i metodologii prowadzenia i aktualizacji krajowego rejestru urzędowego podmiotów gospodarki narodowej, wzorów wniosków, ankiet i zaświadczeń.

Podstawową funkcją rejestru REGON jest identyfikowanie podmiotów gospodarki narodowej, co jest realizowane poprzez nadawanie im unikatowych numerów identyfikacyjnych.

Rejestr REGON jest na bieżąco aktualizowany na podstawie danych o podmiotach gospodarki narodowej, przekazywanych drogą elektroniczną z Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej, Krajowego Rejestru Sądowego, Systemu Informacji Oświatowej oraz Centralnego Rejestru Podmiotów Krajowej Ewidencji Podatników, oraz – w przypadku pozostałych podmiotów – na podstawie wniosków zgłaszanych do właściwych urzędów statystycznych. Kompletność i aktualność rejestru uzależniona jest od terminowej realizacji ww. obowiązku. Ponadto od 2011 r. do aktualizacji rejestru wykorzystywane są informacje z Powszechnego Elektronicznego Systemu Ewidencji Ludności (PESEL) dotyczące zgonów osób fizycznych, które były wpisane do rejestru REGON.

Od 2014 r. liczba podmiotów w podziale według sektorów własności i sekcji może wystąpić bez jednostek, dla których informacja o formie własności i rodzaju przeważającej działalności nie występuje w rejestrze REGON.

General notes

Presented data concern **entities of the national economy** recorded in the REGON register and include legal persons, organisational entities without legal personality and natural persons conducting economic activity, classified into particular NACE Rev. 2 sections according to the predominant kind of activity.

The National Official Business Register, hereinafter referred to as REGON, is an administrative register held by the President of Statistics Poland. The rules for running the register are defined by the Law on Official Statistics, dated 29th June 1995 (uniform text Journal of Laws 2019 item 649, with later amendments) and the provisions of the decree of the Council of Ministers dated 30th November 2015 (Journal of Laws item 2009, with later amendments) on the mode and methodology of running and updating the National Official Business Register, application, questionnaire, certificate specimens and detailed condition.

The basic function of the REGON register is identification of entities of the national economy, which is accomplished by assigning unique identification numbers to them.

The REGON register is updated on a current basis with the use of data on entities of the national economy transferred through the electronic system from the Central Registration and Information on Business, the National Court Register, the Educational Information System as well as the Central Business Entity Register of the National Taxpayer Register, and – for the remaining entities – on the basis of applications submitted to the relevant statistical offices. The completeness and correctness of the register is contingent on the timely compliance with the above mentioned obligation. In addition, since 2011 the register has been updated with information from the Common Electronic System of Population (PESEL) on the deaths of natural persons, which were registered in the REGON.

Since 2014 the number of entities according to ownership sectors and sections can occur without units for which the information on the kind of ownership and type of predominant activity does not occur in the REGON register.

TABLE 1 (283). **PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ^a W REJESTRZE REGON**
Stan w dniu 31 grudnia
ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY^a IN THE REGON REGISTER
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
OGÓŁEM	99118	100432	100590	100931	TOTAL
sektor publiczny	4199	4192	4087	4023	public sector
sektor prywatny	94919	95819	95804	96114	private sector
w tym:					of which:
Przedsiębiorstwa państwowe	3	2	2	1	State owned enterprises
Spółki	11799	13673	14289	13222	Companies
w tym:					of which:
handlowe	5363	7079	7643	6546	commercial
cywilne	6372	6530	6582	6612	civil
Spółdzielnie	486	492	502	387	Cooperatives
Fundacje	120	248	332	346	Foundations
Stowarzyszenia i organizacje społeczne	2600	3088	3288	3211	Associations and social organisations
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	73772	71483	70696	72403	Natural persons conducting economic activity

a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.
a Excluding persons tending private farms in agriculture.

TABLE 2 (284). **PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ^a W REJESTRZE REGON WEDŁUG FORM PRAWNYCH I SEKCJI**
Stan w dniu 31 grudnia
ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY^a IN THE REGON REGISTER BY LEGAL STATUS AND SECTIONS
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	Osoby prawne i jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej Legal persons and organisational entities without legal personality						Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą Natural persons conducting economic activity	
		razem total	w tym of which						
			przedsiębiorstwa państwowe state owned enterprises	spółki handlowe commercial companies		spółki cywilne civil law partnerships	spółdzielnie cooperatives		
				razem total	w tym of which				z udziałem kapitału zagranicznego with foreign capital participation
			jednoosobowe Skarbu Państwa sole-shareholder companies of the State Treasury						
OGÓŁEM	2010 99118	25346	3	5363	12	1395	6372	486	73772
TOTAL	2015 100432	28949	2	7079	8	1482	6530	492	71483
	2017 100590	29894	2	7643	6	1435	6582	502	70696
	2018 100931	28528	1	6546	5	905	6612	387	72403
w tym: of which:									
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	2542	564	–	204	1	18	78	110	1978
Agriculture, forestry and fishing									
Przemysł	9473	2226	1	1324	1	293	846	25	7247
Industry									
w tym przetwórstwo przemysłowe	8973	1922	1	1070	1	255	822	21	7051
of which manufacturing									

a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.
a Excluding persons tending private farms in agriculture.

TABL. 2 (284). **PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ^a W REJESTRZE REGON WEDŁUG FORM PRAWNYCH I SEKCJI (dok.)**

Stan w dniu 31 grudnia

ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY^a IN THE REGON REGISTER BY LEGAL STATUS AND SECTIONS (cont.)

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	Osoby prawne i jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej Legal persons and organisational entities without legal personality						Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą Natural persons conducting economic activity	
		razem total	w tym of which						
			przedsiębiorstwa państwowe state owned enterprises	spółki handlowe commercial companies		spółki cywilne civil law partnerships	spółdzielnie cooperatives		
				razem total	w tym of which				
					jednoosobowe Skarbu Państwa sole-shareholder companies of the State Treasury				z udziałem kapitału zagranicznego with foreign capital participation
Budownictwo Construction	13907	1509	–	772	–	102	719	9	12398
Handel, naprawa pojazdów samochodowych ^Δ Trade; repair of motor vehicles ^Δ	22869	4252	–	1510	–	166	2645	85	18617
Transport i gospodarka magazynowa Transportation and storage	5203	543	–	286	–	39	246	1	4660
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ Accommodation and catering ^Δ	2946	653	–	173	–	23	437	13	2293
Informacja i komunikacja Information and communication	2222	416	–	270	1	32	141	–	1806
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa Financial and insurance activities	2957	280	–	156	1	4	95	19	2677
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ Real estate activities	8782	7987	–	317	–	45	134	100	795
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna Professional, scientific and technical activities	8516	1231	–	628	–	56	548	4	7285
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ Administrative and support service activities	3098	637	–	481	–	103	139	5	2461
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne Public administration and defence; compulsory social security	863	861	–	3	–	–	–	1	2
Edukacja Education	3402	1869	–	66	–	6	90	4	1533
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna Human health and social work activities	5086	724	–	242	1	11	248	7	4362
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją Arts, entertainment and recreation	2050	1113	–	59	–	3	114	1	937
Pozostała działalność usługowa Other service activities	6650	3299	–	47	–	4	132	3	3351

a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.

a Excluding persons tending private farms in agriculture.

TABL. 3 (285). **SPÓŁKI HANDLOWE WEDŁUG FORM PRAWNYCH I SEKCJI**
Stan w dniu 31 grudnia
COMMERCIAL COMPANIES BY LEGAL STATUS AND SECTIONS
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	Spółki kapitałowe Companies			Spółki osobowe ^a Partnerships ^a			
		razem total	akcyjne joint stock	z ograniczoną odpowiedzialnością limited liability	razem total	w tym of which		
						jawne unlimited	komandytowe limited	
OGÓŁEM	2010	5363	4583	111	4472	780	684	52
TOTAL	2015	7079	6055	138	5917	1024	712	222
	2017	7643	6498	134	6364	1145	711	355
	2018	6546	5327	117	5210	1219	714	426
w tym: of which:								
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	204	189	2	187	15	13	2	
Agriculture, forestry and fishing								
Przemysł	1324	1116	46	1070	208	125	82	
Industry								
w tym przetwórstwo przemysłowe of which manufacturing	1070	880	41	839	190	119	71	
Budownictwo	772	628	13	615	144	65	75	
Construction								
Handel; naprawa pojazdów samocho- dowych ^Δ	1510	1114	16	1098	396	290	105	
Trade; repair of motor vehicles ^Δ								
Transport i gospodarka magazynowa Transportation and storage	286	234	4	230	52	28	23	
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ	173	137	1	136	36	27	9	
Accommodation and catering ^Δ								
Informacja i komunikacja	270	242	7	235	28	14	13	
Information and communication								
Działalność finansowa i ubezpiecze- niowa	156	130	3	127	26	13	9	
Financial and insurance activities								
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ	317	267	3	264	50	32	18	
Real estate activities								
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	628	539	7	532	89	33	28	
Professional, scientific and technical activities								
Administrowanie i działalność wspiera- jąca ^Δ	481	415	5	410	66	20	42	
Administrative and support service activities								
Administracja publiczna i obrona naro- dowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	3	3	–	3	–	–	–	
Public administration and defence; compulsory social security								
Edukacja	66	55	–	55	11	9	2	
Education								
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna Human health and social work activities	242	161	5	156	81	35	13	
Działalność związana z kulturą, roz- rywką i rekreacją	59	51	5	46	8	5	3	
Arts, entertainment and recreation								
Pozostała działalność usługowa	47	41	–	41	6	3	2	
Other service activities								

a W tym 60 spółek partnerskich i 19 spółek komandytowo-akcyjnych.

a Of which 60 professional partnerships and 19 limited joint-stock partnerships.

TABL. 4 (286). **PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ^a NOWO ZAREJESTROWANE WEDŁUG WYBRANYCH FORM PRAWNYCH I SEKCJI**
ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY^a NEWLY REGISTERED BY SELECTED LEGAL STATUS AND SECTIONS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Grand total	W tym Of which						spółdzielnie cooperatives	osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą natural persons conducting economic activity
			spółki companies							
			razem total	w tym of which				cywilne civil law partnerships		
				handlowe commercial		akcyjne joint stock	z ograniczoną odpowiedzialnością limited liability			
				razem total	w tym of which					
OGÓŁEM	2010	8542	486	274	3	242	212	4	7611	
TOTAL	2015	6737	623	474	2	405	149	12	5701	
	2017	6455	602	510	4	421	92	13	5524	
	2018	7186	653	535	-	440	118	5	6128	
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo		99	4	3	-	3	1	-	95	
Agriculture, forestry and fishing										
Przemysł		625	75	64	-	50	11	-	549	
Industry										
w tym przetwórstwo przemysłowe of which manufacturing		607	68	58	-	44	10	-	538	
Budownictwo		1523	90	73	-	51	17	-	1431	
Construction										
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ		1230	125	92	-	77	33	4	1101	
Trade; repair of motor vehicles ^Δ										
Transport i gospodarka magazynowa Transportation and storage		374	23	20	-	18	3		350	
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ Accommodation and catering ^Δ		236	30	17	-	13	13	-	206	
Informacja i komunikacja Information and communication		293	40	37	-	34	3	-	253	
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa Financial and insurance activities		180	21	19	-	15	2	-	159	
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ Real estate activities		187	32	25	-	21	7	-	82	
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna Professional, scientific and technical activities		643	74	64	-	60	10	-	569	
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ Administrative and support service activities		412	84	83	-	72	1	-	327	
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne Public administration and defence; compulsory social security		1	-	-	-	-	-	-	-	
Edukacja		206	5	3	-	2	2	-	174	
Education										
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna Human health and social work activities		326	24	17	-	10	7	-	297	
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją Arts, entertainment and recreation		173	10	7	-	4	3	-	140	
Pozostała działalność usługowa Other service activities		578	12	7	-	6	5	-	395	

a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.

a Excluding persons tending private farms in agriculture.

TABL. 5 (287). **PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ^a WYREJESTROWANE WEDŁUG WYBRANYCH FORM PRAWNYCH I SEKCJI**ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY^a DELETED BY SELECTED LEGAL STATUS AND SECTIONS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	W tym Of which							
		spółki companies					cywilne civil law partnerships	spółdzielnie cooperatives	osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą natural persons conducting economic activity
		w tym of which			z ograniczoną odpowiedzialnością limited liability				
		handlowe commercial		w tym of which					
razem total	razem total	akcyjne joint stock	z ograniczoną odpowiedzialnością limited liability	cywilne civil law partnerships	razem total	razem total	razem total		
OGÓŁEM	2010	4955	232	69	2	54	163	7	4649
TOTAL	2015	6275	194	88	1	66	106	6	5896
	2017	6035	487	422	4	373	65	10	5295
	2018	6637	1737	1655	15	1609	82	121	4145
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo		182	46	45	–	44	1	37	61
Agriculture, forestry and fishing									
Przemysł		762	330	321	3	315	9	17	413
Industry									
w tym przetwórstwo przemysłowe of which manufacturing		740	318	309	3	303	9	17	403
Budownictwo		1089	281	273	4	268	8	21	786
Construction									
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ		1745	621	603	4	584	18	18	1106
Trade; repair of motor vehicles ^Δ									
Transport i gospodarka magazynowa Transportation and storage		321	78	68	–	67	10	–	243
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ Accommodation and catering ^Δ		187	39	28	–	28	11	1	147
Informacja i komunikacja Information and communication		132	41	39	1	38	2	–	91
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa Financial and insurance activities		187	29	29	2	22	–	3	155
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ Real estate activities		88	28	23	1	22	5	14	43
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna Professional, scientific and technical activities		491	132	126	–	124	6	5	354
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ Administrative and support service activities		263	59	58	–	56	1	4	200
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne Public administration and defence; compulsory social security		19	–	–	–	–	–	–	–
Edukacja Education		152	5	4	–	4	1	1	84
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna Human health and social work activities		191	13	11	–	10	2	–	176
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją Arts, entertainment and recreation		163	14	13	–	13	1	–	82
Pozostała działalność usługowa Other service activities		658	17	10	–	10	7	–	204

a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.

a Excluding persons tending private farms in agriculture.